Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

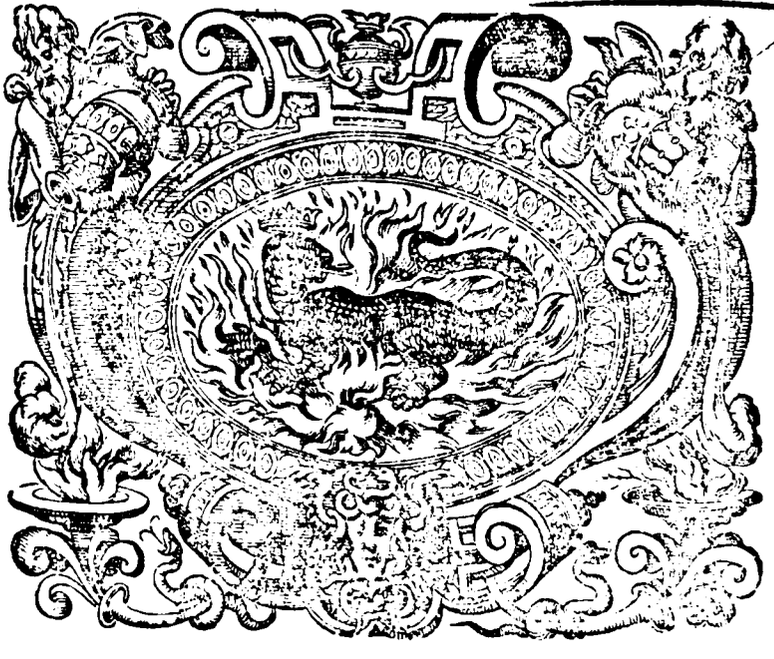
FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ exſtant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigiſmundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum eſt, Rufino Aquileienſi) quibus Appendicis loco acceſſit De vita Ioſephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, ſeu de imperio rationis LIBER I. cum paraphraſi Eraſmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuſcriptorum Codicum collatione caſtigatior facta eſt.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

GENEVÆ,
Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXIV.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

FLAVII Iosephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps Illustrissime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios aceruatorum librorum cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduersus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi causa fuit cur ad T.C. noster confugeret Iosephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus est quæ à Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe mundani Systematis diuina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, quòd nõ ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filius; sed ex regio Hasmonæorum sanguine oriundus, & primaria sacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adolescentia ad miraculum vsque in literarum studio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis gessere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vsu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verùm accessit & alia causa cur Iosephum coram T.C. sisterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſuâ humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^s Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἁλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi ad Graecum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συγκαίτα μέγιστον, ἀ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲ ἀ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφισικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παραγινόμενοι ἤ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς ἰουδαίους καταψεύδονται τῆς πραγμάτων, ἀλλ' ἐχει ἤ αὐτοῖς ὅπου μὲ κατηγορίαν, ὅπου ἤ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ ἤ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ἐδαμοῦ, προσθήκην ἐγὼ τοῖς κῆ τ' ῥωμαίων ὑπομνήσιν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀπέστειλα πρότερον, ἀφηγήσομαι δὲ, ἰώσηπος ματθίου παῖς, γένει ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκαίως ξυμπεσὼν ἐξ ἀνάγκης. γενομένης γὰρ ὡς ἔφην μεγίστης τῆσδε τῆς κινήσεως, ἐν ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέστη τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέος γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν ἀνατολήν. ἐπειδὴ ἰουδαῖοι πᾶν τὸ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους ἤ οἵ τε γείτονες γαλάται παρενίσουσιν, καὶ τὸ κελτικὸν ἀναπρήσει, μισᾷ ἤ ὅλῳ πάντα θορύβων μὴ νέρωνα, καὶ πολλοὺς μὲ βασιλειᾶν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ ἤ ἥρα μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην προειδεῖν πλαζομένην ὑπὸ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, ⁊ παρθους μὲ, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, ⁊ τὸ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀσφαλεστέρας τε γνώσεως ἀπὸ τῆς ἐμῆς ὑπομελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν ἤ ἕλλησι ταῦτα καὶ ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπερατυχοῦντας ἢ κολακείᾳ, ἢ πλάσμασι. καίτοι γε ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν ὑπομώσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

VONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones auribus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retro barbaris ãtea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstitisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, illa nescire. At qui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito deci- A
dunt. Nam dum Romanos volunt magnos o-
stendere, Iudæorum rex extenuant, & in humi-
litatem deiiciunt. Non autem intelligo, quó-
nam pacto magni esse videantur, qui parua su-
perauerint. Et neque longi temporis eos pudet,
quo bellum tractum est: neque multitudinis
Romanorum, quam in ea militia labor exer-
cuit: neque ducum magnitudinis: quorum pro-
fecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hie-
rosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè B
gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego, con-
tentione Romanas rex extollentium, gentiles
meos amplificare decreui: sed facta quidem v-
trorumque sine vllo mendacio prosequar: di-
cta verò de factis reponam, dolori atque affe-
ctioni meæ in deflendis patriæ cladibus indul-
gens. Nam quòd domesticis dissensionibus est
euersa, & in templum sacrosanctum inuitas
Romanorum manus atque ignem Iudæorum
tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse C
Cæsar Titus: per omne bellum miseratus qui-
dem populum, quod a seditiosis custodiretur:
sæpè autem consultò differri passus ciuitatis ex-
cidium, protracto obsidionis spacio, dùmodo
belli pœniteret autores. Quod si quis me ad-
uersus tyrannos eorúmque latrocinium accu-
satoriè loqui putet, vel patriæ miseriis inge-
mentem calumniari præter legem historiæ, do-
lori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ D
Romano Imperio parent, solam nostram ciui-
tatem cõtigit ad summum felicitatis fastigium
euadere, eandémque in extremum miseriæ deii-
ci. Denique omnium post condita secula res
aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus con-
ferantur, superatum iri non ambigo. Et horum
autor nullus externus est: vnde nec fieri potest,
vt à questibus temperetur. Siquis autem du-
rior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat
historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam
meritò Græcorum disertos increpauerim, qui E
tantis rebus sua memoria gestis, quarum com-
paratione præterita olim bella exigua reddun-
tur, iudices residents aliorum facundiæ detra-
hentes: quorum & si doctrinam superant, pro-
posito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Me-
dorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à
scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in
scribendo tantum eorum viribus cedant, quã-
tum sententiæ. Erat enim vnicuique studium,
quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & in-
terfuisset rebus gestis, & efficaciter quod pro- F
mittebat, impleret: mentiríque apud scientes,
inhonestum esse videretur. Enimverò noua
quidem neque antè cognita memoriæ trade-
re, suique temporis res commendare poste-
ris, laude ac testimonio dignum est. Industrius
autem habetur, non qui alienam dispositionem
atque ordinem transfert, sed qui noua dicen-
do etiam corpus proprium conficit historiæ.
Sed ego quidem sumptu ac labore maximo,
qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Ro- G
manis gestarum rerum memoriam repono.
Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac
lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad hi-
storiam verò, in qua verum dicendum est, sum-
máq; ope negotia colligenda sunt, obmutescũt:

τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλεῖν, καὶ τὸ σκοπὸν δοκοῦσιν ἐμφαί-
νειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥω-
μαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δ' ἀεὶ τὰ ἰου-
δ'αίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς αὖ εἰ μεγά-
λοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. ¶ Ὅτε τὸ
μῆκος ἀμβλύνεται τοῦ πολέμου, ὅτε τὸ πλῆθος τῆς
καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν
στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαν-
τες, οἶμαι ταπεινουμένου τοῦ καθορθώματος αὐτοῖς
ἀδοξοῦσιν. ἐμοὶ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὸ ῥωμαίων
αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων δίεγνων,
ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων δίξειμι,
τοῖς δ' ὑπὲρ τοῖς πεφῃγμασι λόγοις αἰτιάσημι τῇ
δυσθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δίδους ἐπολοφύρεσ-
ταις τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅπ γὰρ αὐτὴν φασὶς
οἰκεῖα καθεῖλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας,
καὶ τὸ πῦρ, ὅτι τὸν ἅγιον ναὸν ἐλυμήναντο οἱ ἰουδαίων
τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας πᾶσι κᾆσαρ ἐν
παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆς
στασιασῶν φερομένου, πολλάκις δ' ἐκὼν τὴν
ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑφηνθέμενος, καὶ δίδους τῇ
πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν ἀρῶν. εἰ δέ
τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κα-
τηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρί-
δος ὅπις ἐνόντος συκοφαντοίη, δίδοτω μὲν τὸν τῆς
ἰσορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πάλιν γὰρ δὴ
τῶν ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅτι
πλεῖστον τε δυσδαιμονίας συμέβη προελθεῖν, καὶ
πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν
πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων,
ἥττασθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοῦτον ἄπιος,
ὑδὲις ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον ἰὼν, ὀδυρμῷ
ὑπερφατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικα-
στὴς, τὰ μὲν πεφῃγμένα τῇ ἰσορίᾳ προσπεινάτω,
τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καί τοι ὑπεμ-
νήσαμι αὖ αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τη-
λικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγενημένων, ἃ
κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίσοις ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι
πολέμους, τοῦτον μὲν κάθλωται κεῖται τοῖς φιλοτι-
μουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλεονεκτῆ-
σι, λείπονται τῇ πραγματείᾳ. αὐτοὶ δ' ἃ ἀσυνείων, ἢ τὰ
μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἥττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρ-
χαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καί τοι τοσούτῳ
τῆς ἐκείνων ἥττονται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅ-
σῳ ¶ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐπιόντας ἕκα-
στοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ συμβαίνειν τοῖς πρά-
γμασιν, ἐποίει τοῦ ἐπαγγελίαν ἐκάρπη, καὶ τὸ ψεύδε-
σθαι παρ' ἐκόσιν, αἰσχρὸν ἰὼν, τόγε μὲν μνήμῃ τὰ πρόϊ-
σορηθέντα δίδοναι, ¶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς
μετ' αὐτὸν συνιοῦσιν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον.
φιλόπονος γ', ἐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν ¶ ἔξειν ἀλ-
λοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὰ κοινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς
ἰσορίας κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώ-
μασι ¶ πόνοις μεγίσοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ
βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀναθή-
μι. τοῖς γ' ὑγιοῦσι, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, ¶ τὰς δί-
κας, κέχλωσεν δ' θέως τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυ-
ται, πρὸς γ' τὴν ἰσορίαν ἔνθα χρὴ ταλαθῆ λέγειν, καὶ μὴ πολλῶν πόνων τὰ πεφῃσμένα συλλέγειν, πεφίμωνται

παρέν-

παρέντες τοῖς ἀδυνατοῦσι, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς τοῦ A
ξεις τῆς ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν
τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖ-
ται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες,
καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλ-
θον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔξης κατέλαβον, καὶ πῶς με-
ταναέστησαν, νῦν ἄκαιρον οἶμαι εἶναι, καὶ ἄλλως περιτ-
τὸν, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆς προ- B
γόνων συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου γὰρ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐνταῦθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων γὰρ τὰ μὲν τὸ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μοι ὅσης
ἂν ἐξεργασίας δοκῶμαι, δίειμι. τὰ δὲ προγεγενη- a
μένα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλὼν συντόμως. ὡς Ἀντίο-
χος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος ἱεροσόλυ-
μα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ἕξι, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῆς Ἀσα- C
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειτ' ὡς
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείας διαστασιάσαντες,
εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους, καὶ Πομπήϊον.
καὶ ὡς Ἡρῴδης ὁ Ἀντιπάτρου υἱὸς κατέλυσε τὴν δυναστείαν
αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σύαιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν
Ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν Ῥω-
μαίων ἡγεμονεύοντος, Κυιντιλλίου δὲ Οὔαρου, κατὰ τὴν
χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς D
ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα καθ' ἕκαστον, καὶ ὅ-
σα πρὸς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς
ὅπλοις.

Ὅπως τε τοὺς πλησιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς Νέ-
ρων ὑπὸ τοῖς κεστίου πταίσμασι δείσας πρὸς τὴν ὅλων,
ἀναστασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς σὺν μετὰ τοῦ
πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέ-
βαλεν, ὅση τε χερὼμβος Ῥωμαίων στρατιᾶ, καὶ ὅσοι
σύμμαχοι συνέπεσαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν. καὶ ὡς
τὴν πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν ὁλοκλήρους καὶ κατὰ κράτος, E
ἃς δ' ὁμολογίας ἔλαβεν, ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τὴν Ῥω-
μαίων διάταξίας ἐν πολέμοις, καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς Γα-
γμάτων, τὰ τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ
τὴν φύσιν, καὶ ὅσις τὰ Ἰουδαίας ὅρους, ἔπι τε τὰ χώρας
τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς ὅσας ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ
περὶ ἑκάστην πόλιν τῆς ἀλισκομένων πάθη, μετ' ἀκρι-
βείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὑπὲρ γὰρ τῆς ἐμαυτοῦ F
τὴ συμφορῶν ὑποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας
ἐρεῖν.

Ἐπειθ' ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγ-
μάτων, θνήσκει μὲν Νέρων, ἀναστασιανὸς δὲ ὑπὸ
Ἱεροσολύμων ὁρμηθεὶς, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνε-
θέλκεται. Τά τε γεγενημένα περὶ ταύτης αὐτῷ ση-
μεῖα, καὶ τὰς ὑπὸ Ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδέικνυται.
καὶ ὡς τούτου ὑποχωρήσαντος ὑπὸ πρὸς G
λων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐστασιάσθη τὰ Ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρας ὑπὸ τῆς Αἰ-
γύπτου Τῖτος, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅ-
πως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσαπλῆς καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παρόν-
τος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, προβόλους τε τῆς τειχῶν, καὶ τὰ

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quę à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáque regiones errando peregrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudęorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quę illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetę noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quę verò ętate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonię filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentię finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam curámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fõtes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendę reipublicę gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc aræ spatium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Dileram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit, eumdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, admixus ne vituperationem a rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τήν διάθεσιν. ἐπὶ δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ δωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἐθη τε ἑορτῶν ἐνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τὸ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν ἔστε ἀποκρυπτόμενος, ἔστε προσιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἑπειτα διέξειμι τήν τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἀπεθυμῶν, ὅτι δεξιὰς τοῖς σασάζουσι προὐκαλέσατο ἀγαπείνων τὰ πάθη τὸ δήμου, καὶ ξυμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τὸ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τὸ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. ὡδὲ λείψω δὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τήν τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς ὃν ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων κατεῖλον, πᾶσαν δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεσήσατο, τήν τε ὑποστροφὴν αὐτὸ τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὀψιγενέσι τὰ πράγματα, καὶ ὡδὲ τυχοῦσι τοῦ πολέμου καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀπέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τὴν ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἵνα καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitate per annos tres, sex q; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: ac eo tempore ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmque ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

Κεφάλαιον α'.

Στάσεως τῶν δυνατῶν ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἕκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἐκάστῳ τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φερόντων τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, ὀνίας μὲν εἰς τὴν ἀρχιερατείαν ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμενον, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένος πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καθ' ἁρπάτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πτολεμαίῳ προσεχόντων αἰχμάλωτον ἔλαβε. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αὐτὸς ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας. αὐτὸς καὶ τὸ ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν καθ' ἡμέραν ἐναγισμὸν τῶν ὁλοκαυτωμάτων ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, οὐ πολὺ δὲ ὑστερον περὶ τούτων ἐροῦμεν.

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

χώραν δηλώσομεν. ἀντίοχος μὲν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, ἐθ' ἁρπαγαί, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἠρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ ὡς ὅπι-

θηθύειν τῷ δωμῷ. πρὸς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, A
ἐσφάττοντο δ' οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βαχχίδης ὁ
πεμφθεὶς ὑπ' ἀντίοχου φερέαρχος τῇ φυσικῇ πρὸς-
λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ προσαγγέλματα προσανο-
μίας ἀδεμίαν παρέλιπεν ἐπιβολήν, καὶ κατ' ἄν-
δρα τοὺς ἀξιολόγους ἀκιζόμενος, ἡ κοινῇ καθ' ἡ-
μέραν ἀναδεικνύμενος ὄψιν ἀλώτου τῇ πόλει μέχει
ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς
ἀμυνὴν τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ ἀ- B
σαμωναίου τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνο-
μα, σωματίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ
υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν βαχχίδην.
καὶ προσαχθὲν μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φερυ-
ρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. πρασηλυμένων δ' ἀπὸ
τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι,
καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντίοχου στρατηγούς,
καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δ' ἀπὸ τῆς C
ὑποχείας εἰς δυναστείαν, καὶ διὰ τὴν ἀπαλλα-
γὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀρχὰς τῶν σφετέρων ἐκόντων,
τελευτᾷ ἰούδα τῶν πρεσβυτάτων τῶν παίδων κα-
ταλιπὼν τὴν ἀρχήν. ὁ δ', οὐδὲν γὰρ ἠρεμήσειν ἀν-
τίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ὀπτικωτέρους συνεκρότει
δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φι-
λίαν, καὶ τὸν ὄφιν πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβα-
λόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέσειλεν. ἀπὸ δ' D
θερμοῦ τοῦ καταρθώματος, ὥρμησεν ὅπι τὴν ἐν τῇ
πόλει φερυρὰν, ὅπως μὴ ἐκκόπτῃ, καὶ ἐκβαλὼν
ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, σωσθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς
τὴν κάτω. τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέ-
κληται. κυκλώσας δὲ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον
ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς
τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς
τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν προτέρων μεμιασμέ-
νων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῷ ἁγια-
σμῷ ἤρξατο. λαμβανούσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κα- E
τάσκημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν ἀντίοχος. κλη-
ρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτῷ, καὶ τῆς πρὸς ἰου-
δαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συνα-
γαγὼν οὖν περὶ μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς
πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δ' ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλῃ
διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὸν μὲν
οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖ- F
ται βεθζαχαρείας, στενῆς ὔσης τῆς παρόδου ἰού-
δας ὑπλώτα μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὸν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
προϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ
τε μεγάλῳ, καὶ προσηρτυσμένοις προτειχίσμασι κε-
κοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτὸν τὸν ἀντίοχον εἶ-
ναι, τῷ τε ἰδίων ἐκπέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ σίφος
τῶν πολεμίων, ὅπι τὸν ἐλέφαντα διλώσειν. ἐφικέ- G
σθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐκ
οἷός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν
γαστέρα πλήξας, ὑπεκατέσεισεν ἑαυτὸν, καὶ συμπε-
πτωκὼς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγά-
λοις ὑπιβαλέσθαι, θέμενος ἀκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ
ζῆν. ὁ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συμπέσῃ δι' αὐτὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἔμελλεν
αὐτὸ τελμήσας, τοῦ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος, ἑλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ
καὶ κλησὼν τὰδελφοῦ τῆς ὅλης παρατάξεως. καρτερῶς μὲν οὖν ἰουδαῖοι καὶ μέχει πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides prædictis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & strictim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, fuisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, murόque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turríque maxima & munimétis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, rupтáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum superemineret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diú que decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

sed à regiis secunda fortuna vsis, numeróque præstantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap 18.

πλήθει ὑπαρέχοντες οἱ βασιλικοί, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοῖς λοιποῖς ἔχων ἰούδας, εἰς τὴν γοφνητικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῶν ὑπηρεσίων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύσαι εἰς τὴν συρίαν.

CAP. II. De successionib. principum à Ionatha vsq; ad Aristoulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit, eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidiis: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis nec Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuuenliter administrabat: & filios quidem suos cum valid ssimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque peritus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanũ susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 12.

Κεφάλαιον β'.

Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ δι' ἐφυλακῆς ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν ἀντίοχου παῖδα διήλλαξε. τὰ μὲν τῆ Συρίων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τύφων δὲ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ ἀντίοχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δὲ αὐτῷ ἐξ ἀφανοῦς ἐπισκιάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, ἅμα συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὡρμημένος, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δὲ γενναίως ἀφηρημένος τὴν στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως ἐπιὼν τὰ ἰουδαίαν ἀνέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ γεραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηνίαστο τοῦ πολέμου, ταῖς μὲν ἰδίαις υἱέσι ἐπ' αὐτὸν μὴ τὴν ἐρρωμένεστάτην προεκπέμπων, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ καὶ τοῖς ὄρεσι προλοχίσας, πάσας κρατεῖ ταῖς ἐπιβουλαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τὴν τῶν μακεδόνων ἐπικρατείας, μὴ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίοις ἀπαλλάττει. θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. φθάνουσι δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὠθεῖσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μῆνιν τοῦ πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ μῖσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως διεσπαρμένων ἤδη τῶν ὑρκανόν.

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔδοξε τῷ θεῷ, ἀνεχώρησεν, ὅπου τὸ καλούμενον ἱερὸν ἐχυρωτάτων ἐρυμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τὸν πατρῷον ἀρχιερωσύνην ὑρκανὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅπου πολεμίων ὥρμησε τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. ἐπεσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πολέμαρχος ὁπότε καταπονοῖτο τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπαναγων ὅπου τὸ τεῖχος εἰς δύσνοπτον ἠκίζετο, καὶ δυσχερημονεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναστᾴη διωπείλει. ἐπὶς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσήει, καὶ δίος. ἡ δὲ μήτηρ, ὑδὲν ὅτε πρὸς τὰς αἰκίας, ὅτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καταλιπαρόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ὑπικλαυθέντα, φείσασθαι τῶν δυσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρεῖττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανασίας ἔδη, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρωύμησεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ πρόσταγμα τῆς μητρὸς, καὶ καλούσης τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι τυπομένην τε καὶ παρατρομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῶν πάθους ὅλος ἦν. τριετομένης δὲ δηὰ ταῦτα τὴν πολιορκίας, ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατ' ἐπανείαν ἀργεῖται πρὸς ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. καὶν τούτῳ πολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύγει πρὸς ζήνωνα τὸν ὑπικληθέντα κοτυλᾶν, φιλαδελφείας δὲ ἕνεκα τύραννος. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυΐδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ἔνια χιλία τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας ξιακοσίοις τάλασι, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅπου μήδοις στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῆς αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως ὥρμησεν ὅπου τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῷ μαχιμωτέρων. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμάριαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χουθαῖον ἔθνος οἰκεῖ πρώκουν τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας, καὶ δῶρεὰν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἐστι σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τῷ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτοῦ ἀποτειχίσας, τοῖς ἰδίοις ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ, ἀριστόβουλον καὶ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν αἰσθόντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀνθρεσάτων. ἐπικαλουῦτο δὲ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὑπικληθέντα ἀσεβένδιον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τὴν πρὸς ἀριστόβουλον ἦλθεν. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δὲ ὑπὸ σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτὴν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδρα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri fratribusque adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratreſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vi-
B de Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum
C impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyran-
D num. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorũ priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciui-
E tates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & I-
F dumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui
G erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruũt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullã dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & pontifex erat, & præterea prophetæ cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis tuis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrem que itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solemniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quàm maximè petiuit, plúsque in honorẽ fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: necenim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, pro spiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

ποδίσαντο. προχωρεώντων δὲ τῶν κατορθωμάτων, οὐ ὁρμὴν ἡ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὸν ἐντὸς Καρμήλου τὸ ὅλον χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

Κεφάλαιον γ'.

ΠΡὸς δὲ τὰς δυσφορίας αὐτός τε Ἰωάννης, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει τὰσιν τῶν ὁπλιτικῶν, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, ἐπὶ πρέμοιν, μέχρι καὶ προὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἥττονται. τὸ λοιπὸν δὲ ἐπιβιοὺς ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ καλῶς τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐνιαυτὸν ὅλοις καὶ ἑξήκοντα ἔτεσιν, ὧν πέντε μέσι τελευτᾷ, μακαριστότατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. ἕξ γοῦν τὰ κράτιστα δόντα μόνος εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὃς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ ἀμέμπτοις κύροι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυσδαιμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, προσετίθετο μὲν διάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἐφ' ὃ μέλλων ἔρις, ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῶν δὲ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦν δὲ ἰσότιμος, τοὺς δ' ἄλλους εἱρχνυσι δήσας, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς οὐσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὥστε καὶ λιμῷ δι' αφθεῖραι δεδεμένην. προέρχεται δὲ αὐτοῦ ἡ τύσις εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐν δι' αβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δικαίως τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ δόξας φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιημένων. ὡς δ' ὁ ἀντίγονος λαμπρῶς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δὲ ἀντίγονον, ὅτι τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐπὶ μάλιστα κεκοσμημένον προσκυνῆσαι τὸ πλέον τοῦ ἀδελφοῦ. καὶ τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὸν τε πομπεῖον τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλουν, καὶ τὸ διάφορον τοῦ ἀντιγόνου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεῖπε μετὰ μείζονος συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν καθαρχεῖν. τούτοις καὶ μικρὸν ἄπων δὴς δυσεν ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν ἢ μήθ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι, καὶ προσφαλίζεσθαι πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δὲ ἐν τῇ βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὖθις

αὖθις δ' αὐτωνίᾳ μετονομασθείσῃ, προστάξας A
ἀόπλου μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δ' τὸν ἀντίγονον, εἰ
μετὰ ὅπλων προσοίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε
τοὺς προτεροῦντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πά-
νυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνέθετο μετὰ τῶν
ὑποβόλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲ παρὰ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δ' πρὸς τὸν ἀντί-
γονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κα-
τασκευασμένα κάλλιστα, διὰ πολεμικὸν κόσμον ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ, διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ὑπιδεῖν
ἔκρυψα κωλυθείς. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι B
μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ'
ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐνῆγε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ διάθε-
σις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅ-
πλων ὡς πρὸς ὑπίδειξιν. γυμνοῦμαι δ' καὶ τὴν σκο-
τεινὴν πάροδον, ἣ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος,
ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἁρπασθεὶς, βέβαιον ὑπο-
δείξας, ὅτι πᾶσαν φύσιαν καὶ φύσιν, κόπτει διάβο- C
λή, καὶ οὐδὲν ὅπως τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὃ
τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει. θαυμάσαι δ' αὖ
τις ἂν τοῦτο καὶ ἰούδαν; ἑκάστοις ἰδίᾳ γνώμη, καὶ ἔστιν
ὅτε πάσας ἡ ψεύσεις ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐ-
πειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα διὰ
τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν
δ' ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, D
παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι
προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προφ-
ρηθέντων διέψευσται. ζῇ δ' ἀντίγονος ὅτοσὶ σήμε-
ρον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς
σφαγὴν, στράτωνος πύργος εἴρητο. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ'
ἑξακοσίων σταδίων ἀπεύθυνόν ἐστιν, ὥρας δ' ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὲ χρόνος σημαίνει τὸ μάν-
τευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ σωφροσύνης ὁ γέ- E
ρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντί-
γονος ἠγγέλλετο καὶ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ
στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὠδαλίᾳ
κωμαρεία. τοῦτο γοῦν τὸ μάντιν διέσφαξεν. ἀρίσ-
τοβόλῳ γε μὴν δύθις ἡ θεὸς τῶν μύσεις μεταμέλεια, νό-
σον ἐνσκήπτει. καὶ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τὸν ψυχὸν
ἔχων ἀεὶ τεταραγμένον, συνετήκετο, μέχρι τῶν
σπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου τῆς λύπης σπαραττομένων, F
ἀθρόον αἷμα ἀνεβάλλει. τοῦτο τις τῶν θεὸς τῇ θε-
ραπείᾳ παίδων ἐνέφερον, δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλε-
ται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, καὶ φαινομένοις
ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου αὐλοῖς τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐ-
πεξέχεεν. ἠρθη δ' δύθις οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων,
ὥσπερ ὑπίπτοντος τοῦ παιδὸς ἐκεῖ δολοφονηθέντος
τὸ αἷμα. τῆς δ' βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὸν αἰτίαν
ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον
ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλουῦτι καὶ
βιαζομένῳ, ταληθὲς εἶπον. ὁ δ' τοῖς τε ὀφθαλ- G
μοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας ὅσον ἐν αὐτῷ
δυνάμις, εἶπεν, ἀλλ' ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἀ
ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά μοι ταχεῖα ἀ
μέτεισι δίκη φόνου συγγνοῦς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀ
ἀνιδέσατον τῷ ἀδελφῷ καὶ μητρὶ κατάκειτον ψυ-
χὴ καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαπείσω
κατὰ μέρος τοὐμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθέσμον τοῦτο,

pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm alio discussurus sit libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Ellæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem necis eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraescit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad resciendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleuisset oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul torum accipianti

neque iam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm nō plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contētum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi pretiosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisquæ præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquā tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónā pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiā mortuo daturos veniā, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiā Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerunt. qui cùm his maiorum præmiorum spe facilè paruisset, venissétque cum exercitu, miscentur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autē peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersę autem partis essent equitū tria millia, peditumq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῆς ἐωθινῆς ἀπολαύχνων χοαῖς ἐπιεγκυλεῖσθω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, ἀθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὑ πλεῖον ἐνιαυτοῦ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν Ϛ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα φερόμενον δοκοῦντα. ὁ δ' παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δ' καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα στασιάσαντα εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαθόμενον ὑπηλυθότα Πτολεμαῖον συμβολή, πόλιν ἀσωχὶν ἡρηκότα, ἐν πολλοῖς μὲν ἀεὶ τῷ πολεμίων, ἡ δ' νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἐδίδου τὸν τῆς μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, ἐν ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἐν ἔρυμα τῆς ὅλης Ἰορδάνου, τὰ τιμιώτατα δ' τῆς Θεοδώρου τῶν ζώντων κτημάτων ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τὴν τῶν βασιλέως ἀποσκευὴν ἁρπάζει, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος, ἐν τεταπόμενος εἰς τὴν Γαδαλίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε ἐν γάζαν, ἐν ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀγειπτάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δ' ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς ὑποχίαις αὐτῷ στάσις ἄπεται. ἐν ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὀνομαζομένης, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι ἐν κίλικες ὄντες, σύνεσις γὰρ ἐν ἐδέκετο μισθοφόρους, ὅτι τὴν ἔμφυτον αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δ' τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀναιρεῖ ἵππέτο. καὶ ταύτην ἑλών, γαλααδίτας τε ἐν μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὑπάξας, ἀνέστρεφεν ὅθεν ἀμαθοῦντα. θεοδώρου δ' πρὸς τὰς ὑπαρχίας αὐτῷ καταπλαγέντος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβέδῃ τῷ ἀράβων βασιλεῖ περιλοχήσαντι κατὰ τὴν γαυλανίτιν, ἐπέδρας αὐτῷ γενομένης, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, ἐν πλήθει καμήλων αὐτειβεῖσαν.... ἀφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῶν συμφορᾶς πάλαι μισουῦ τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δ' ἐν τότε κρείττων, Ϛ μάχας ἐπαλλήλους ἐν ἔλαττον πεντακισμυρίους Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐξ ἔτεσιν. αἱμιλιὼ ἰωφεσσέτο-γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὡς τε παυσάμενος τῆς ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει δηλοῦσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δ' μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, Ϛ τῷ τρόπῳ τὸ ἀνώμαλον. πιωθαζομένῳ τε τὸ ἄτοπον, τὴ αὖ ποιήσας κατασείειν αὐτοὺς, ἀποθανὼν ἔλεγον. νεκρᾷ γὰρ ἂν διαλλαγὴν μόλις τῷ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δ' Ϛ τὸν δίκαιον ὑπηλυθέντα δημότιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, ἐν μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις περὶ σίκιμα. δίχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δ' πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρῆν δ' τῶν ἀντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ξιχίλιοι, πεζῶν δ',

ἰῶν δ' αὐτῷ, ἐν τὸ δίνοσιῶ ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους.

μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν A
διαπρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ὑποστάσεων. Δημήτριος μὲν, τοῖς Ἀλεξάνδρου μισθοφόροις. Ἀλέξανδρος δ', τοῖς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίοις μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι θυμῷ, ἔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δ' τῇ μάχῃ Δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ὑπεδείξαμένων. B
χωρεῖ δ' τὸ τέλος τῆς διατάξεως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ συνεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοι ῥοπῇ οὐ λείπεται Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δ' καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῶν συμμάχων, κατ- C
έθεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δ' ἦν Ἀλέξανδρον καὶ αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείους ὑποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελιν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. προὔκοπτε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὰ δ' ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκάς τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι. καὶ τούτων D
πίνων καὶ συγκαθειμένος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῶν ἀποστασιαστῶν καὶ τοῦ διῶξαι νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τὸ φυγῆς ὁ Ἀλεξάνδρου θάνατος κατέσχε. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὁ τε πόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποήσας, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.
E

Κεφάλαιον δ'.

Κλέπτας δ' αὖτ' πάλιν ἀρχὴ θορύβων, Ἀντίοχος ὁ καὶ Διονύσιος ὀνομασθείς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δ' τῶν ἀπὸ Σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ὅπῃ τοῖς Ἄραψι παρεσκευασμένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς Ἀντιπατρίδος πεδίου, καὶ τῶν ἰόππης ἀγχιαλῶν ἀφάρρυσιν φάραγγι βαθείᾳ. F
πρὸ δ' τῆς τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνετεκτήνατο, τὰς ὁμβρείας ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἶρξέ γε τὸν Ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμφρήσας γὰρ τοῖς πύργοις καὶ τὴν τάφρον χώσας, διήλαυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τῶν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν δύδει ὅπῃ τοῖς Ἄραψι ἦει. τῶν δ' ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν G
μάχην, ἔπειτα τῷ ἵππον ἐξαίφνης ὑπερφέρας, μυρίους δ' ὧν τὸν ἀριθμὸν, ἀτάκτους ὄντας πίπτει τοῖς πρὶν τὸν Ἀντίοχον. καρτερᾶς δ' μάχης γενομένης, ἕως μὲν πεζῶν Ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δυνάμις αὐτῷ. καὶ περ αὖθις ὑπὸ τῶν Ἀράβων φονευόμενοι, πεσόντος δ', καὶ γὰρ προκινδυνεύων ἀεὶ τοῖς ἥττοσιν ἐβοήθει, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν, ὑπό τε τῆς διατάξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δ' λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κώμην τινὰ

millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, nèque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexándrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abiccssum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

RVrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis sæpe in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autẽ in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damascenι Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autẽ requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi tuæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiã sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nãque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltra parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memoraui) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his inimicia superstitione nihil abnuendũ putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periculi tantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαλεῖ τὴν ὑπερηφάνων ἀπαλαθλίωσαν συμβῆναι πλεῖστα ὅλων ἄπαντας. ἐκ τούτου δὲ μᾶλλον τὸ θεὸς πτολεμαῖον τὸν μιννάου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγοντα, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἐπὶ τὸν ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', πέλλαν ἑλών, ὅπι γέρασα ἦει πόλιν, τὴν θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ξισὶ τοῖς φρουροῖς πρεμβόλοις ὑποτειχίσας, δι' μάχης τὸ χωρίον προσαλαμβάνει. κἀκεῖθεν ἐπὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὴν ἀντίοχου φάραγγα καλουμένην, ἐφ' οἷς γάμαλα φρούριον κατῆρεν ἑλών, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ προδήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ξία πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶ ἔθνους προσεδέχθη διὰ τὴν ὀφειλίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. περὶ ταρταίαις ἡ προϊόδοις πυρετῷ ἐνοχλέμενος, ὡήθη διακρούσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀνάμενος φαγμάτων, διὸ δὴ στρατείας ἀφίησι ἑαυτὸν ὑπνίδιος, ἐβιαζόμενος πρὸς δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπωκλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, ἐασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείπει ἡ τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νεῦν ὑπακοῦσαν τοῖς ἰουδαίοις, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτὸ μακρὰν ἀπολείπουσα, καὶ τὰς πλανομίας αἰσθησομένη, τὸν δῆμον εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο. καὶ ὁ δήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τ' ἀρχῆς τὸ γύναιον, δι' δόξαν δυσεβείας. ἠκείβου γὰρ δὴ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτεια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ὧς ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, δι' τε τὴν ἡλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἅλλως ὄντα νωθέστερον. ἢ ὡς τε ἐνοχλεῖν πρὸς τὴν ὅλων, τὸν ἡ νεώτερον ἀριστόβουλον, δι' θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. ἐπαφύονται ἡ αὐτῇ ἐς τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συνάγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦν δυσεβέστερον εἶ τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. οὗτοι δὴ τι προσεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη πρὸ τὸ θεῖον. οἱ ἡ τὴν ἁπλότητα τ' ἀνθρώπου καὶ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη τὴν διοικητὴν τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε, καὶ κατάγειν οἷς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲ ἀποστάσεις τ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ ἡ ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἰὼ τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, διπλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε πολύ, ὡς μὴ μόνον κρατυύεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσας. ἐκράτει ἡ τῶν μὲν ἄλλων αὐτὸς, χρεισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν τινα τῶν ὑπισήμων, φίλον ἀλεξάνδρᾳ γεγονότα, κτείνουσιν αὐτοὶ, βουλὸν ἐγκαλοῦντες γεγονέναι τῶν ἀναστατωθέντων ὑπὸ τὸ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆγον ἡ καὶ ἀλεξάνδρᾳ εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους δυσχεραίνεσθαι, τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδοῦσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, αἰτήσασθαι οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. προσφθέντες ἡ ἀριστοβούλῳ τῶν κινδυνεύοντων οἱ φεύγειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πείθῃ τ̃ μητέρα, φείσασθαι μ̃ὲ δι' ἀξίωμα τ̃ ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαροὺς ὑπείληφεν, ὡς δ' πόλεως. οἱ μ̃ὲν δὴ δοθείσης ἀδείας, ἐσπεδάσθησαν κατὰ τ̃ χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ὅτι δαμασκὸν στρατιὰν, προφάσις δ' ἦν πολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. πυρούμενον δ' τ̃ ἀρμενίων βασιλέα προσαναβεζόμενον πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς ἀπὸ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τ̃ ἀρμενίαν λεύκολλου. κἂν τούτῳ νοσούσης ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τ̃ν παίδων ἀριστόβουλος τ̃ κρατῆσαι ἀρπάσας μ̃ὴ τ̃ν οἰκετ̃ν, εἶχε δ' πολλοὺς καὶ πάντας δ' ἴσους τ̃ θερμότητα, κρατεῖ μ̃ὲν τ̃ν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τ̃ ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβούλου καθείρξυσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἦν τ̃ βορείῳ κλίματι τ̃ ἱερ̃ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δ' ταύτης τυχὸν τ̃ προσηγορίας, ὑπὸ κρατήσαντος ἀντωνίου, καθάπερ ὑπό τε τ̃ σεβαστ̃, καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππας, πόλεις ἕτεραι μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τ̃ ἀριστόβουλον, δ' τὰδελφ̃ κατάλυσιν, τελευτ̃ διοικήσασα τὸν ἀρχιερατικὸν ἔπεσεν ἐνιαυτόν. ὁ κληρονόμος μ̃ὲν δὴ ὅλων ὑρκανὸς, ᾧ ὁ ζῶσα τ̃ βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνάμει δ' καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ἠμύνοντο δ' αὐτοῖς πρὸς τ̃ ὅλων συμβολ̃ς πρὸς ἰσοχεῖα καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τ̃ ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τ̃ ἀριστόβουλον. ὁ δ' μ̃ὴ τ̃ν συμμεινάντων φθάνει συμφυγὼν ὅτι τὴν ἀντωνίαν, καὶ κυριεύσας τ̃ν πρὸς σωτηρίαν ὁρμήν, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ μ̃ὲν τ̃ν τέκνων, ἀμέλει πρὶν αἰκίας πάθοις, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μ̃ὲν ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκ παίτα τ̃ ἄλλης ἀπολαύειν τιμ̃ς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τούτοις ὁμολογ̃ντες ἐν τ̃ ἱερ̃, καὶ τὸ λαὸν πρὸς ἑσπέραν φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μ̃ὲν δὴ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τ̃ ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui adhuc Ptolemaidi militet, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat: Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Interhæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cõiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobolus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibíque salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierololymæ.

Δέος δ' τοῖς τε ἄλλοις τ̃ ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀντιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. ἦν δ' ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ δ' ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τὸ ἔθνος. ὁ αὐτὸς δ' ἅμα καὶ τ̃ ὑρκανὸν ἀρέτᾳ προσφυγόντα τ̃ βασιλεῖ δ' ἀράβιας, αἰτησάσῃ τ̃ βασιλείαν ἐπῆλθε, καὶ τ̃ ἀρέταν διέβαινέ τε τ̃ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τ̃ ἀρχιερ̃. πολλὰ μὲν τ̃ ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαιτ̃ν τ̃ ὑρκανὸν, παρῄνει διέβαινε. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ἔτι λαμπρᾶς προεστ̃τα βασιλείας, ὑφ' ἑνὶ χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δ' ὑρκανὸν, στερηθέντα δ' καὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτ̃ προσηκύσης ἀρχ̃ς. προκαλεσάμενος δ' ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τ̃ς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ σωτόνῳ φυγ̃ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν διασώζει. βασιλεῖον αὖτη δ' ἀραβίας ὄρος. ἔνθα τ̃ ἀρέτᾳ τ̃ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

Metus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hy. canũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus versíque, vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas veniisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καθοπλίσας, πολλοῖς δ' ἄλλοις ὑπελθών, δωρεᾷ δύναμιν αὐτῷ παρέθετο τιμὴ καταξουσαν αὐτόν. ἰὼν δ' αὐτὸς, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδας, πρὸς ἰὼν ἐπ' αὐτὸν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη καὶ πρὸς ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανάγας αὐτὸν τοῖς κατ' αὐτὸν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρμενίας ὑπὸ πομπηίου μάγνε, πολεμουμένους πρὸς τιγράνην. ὡς δὲ ἀφικόμενος εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυίαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτους μετανάστας, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπείχθη. παρελθόντος δ' αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' ἐξ ἱεροσολύμων ἦκον ὡς αὐτὸν παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάτερα δεησόμενοι βοηθεῖν αὐτοῖς. μνᾶς δ' ὁπότερος δώσει τῷ δικαίῳ, τὰ παρὰ ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεσχημάτιζε πρὸς τὸν ὑρκανὸν, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίοις καὶ πομπηίῳ, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ ἀπέδοσαν τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν ἢ τὴν δύναμιν ὑπαναλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἀφ' οὗ κατακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δ' καὶ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ὅπλα τοῖς ἐναντίοις τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπηίος ὅπλων τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι, καὶ δίχα δώρων, ἃς καὶ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίας χρώμενοι κατηγόρουν, μισῆσαι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπως τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῇ τέχνῃ καθ' ἡλικίαν πρεσβύτατα. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρὼν τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἦν, βασιλεύσατα κοσμικῶς ἑαυτόν. ἀδοξήσας δ' πρὸς τὰς θεραπείας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ ἀξιώματος, ἀπὸ διοσπόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπηίος, πολλὰ καὶ τὴν πρὸς ὑρκανὸν εὐεργεσίαν, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δ' παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἰόντων, ἀκούσας συμπεφευγυῖαι τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δὲ ὄχυρωμα τὴν παῦ φιλοτίμως ἐξησκημένων ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ δ', ἰὼν μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ διαστρώτῃ, ὀχυρώτερον μᾶλλον, ἢ ὑπακούσαι. καθεώρα δ' τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σπείσασθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθόμενος κάθεισι πρὸς πομπηίον, καὶ πολλὰ περὶ τῶν δικαίων ἄρχειν ἀπολογηθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἔρυμα. πάλιν τε τὰδελφοῦ προσκαλουμένου καταβαὶ, καὶ ὀφληθεὶς πρὸ τῶν δικαίων, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τὸ πομπηίου. μέσος δ' ἰὼν ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ κατῆει μὲν, ὡς δυσπνήσων πομπηίον παὶ ὑπερέπτη αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ προκαταλύσων δόξῃ ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴτοι πομπήϊος ἐξίσασθαί τε τῷ φρουρείων ἐπέ- A
λυσεν αὐτῷ, καὶ ὡς ἄγγελμα τῆς φρουραρχων ἐχόν-
των μόνας πειθαρχεῖν τοῖς αὐτοχράφοις ἐπιστολαῖς,
ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἑκάστοις γράφειν ἀναχωρεῖ, ποιεῖν δὲ
τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας ᾤ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱερο-
σόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπή-
ϊον. ὁ δέ, ὡς ἐν ἐδίδου χρόνον τοῖς ἀδασκάλοις, δι-
θέως εἶπετο, καὶ προσπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ μιθρι-
δάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ ἱεριχοῦντα,
ἔνθα τὸ δ' ἰουδαίας πότατον, φοινικάς τε πάμπολλας,
καὶ βάλσαμον φέρει. τοῦτο λιθοις ὀξέσιν ὀπτέμνοντες B
τὰ πρέμνα συλλέγουσι καὶ τοὺς ὄμφακας ἐκ δακρύων. καὶ
στρατοπεδεύσαντες ἐν τῇ χωρίῳ μίαν ἑσπέραν, ἑω-
θεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς ᾤ
τὴν ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπέστη, χρημάτων
τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μετὰ δ' πόλεως ὅλης ἐρεῖν καὶ ἑ-
αυτὸν, χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸν πομπήϊον. ἃ
μὲν τι τῶν ὡμολογημένων ἐφρόντιζε. τὸν γὰρ ὅπη τῇ κο- C
μιδῇ τῶν χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀρι-
στοβούλου φρονοῦντες, οὐδ' ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς
ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀριστόβουλον μὲν ἐ-
φρούρει, πρὸς ᾤ τὴν πόλιν ἐλθών, ἐπεσκόπει πῇ
προσβάλλη, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμε-
τάχειρωτον ὁρῶν, καὶ τὸν περὶ τὸ ἱερὸν φάραγγα φοβε-
ράν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς δ' φάραγγος, ὀχυρώτατα τετει- D
χισμένον. ὡς τε τὸ ἄστεως ἀλισκομένου, δεύτερον
ἔτι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, ἀπορουμένου
δ' ὅπη πολιῶ χρόνον, στάσις τῶν ἐνδον ἐμπίπτει, τῶν
μὲν περὶ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύ-
σασθαι τὸν βασιλέα, τῶν ᾤ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων,
ἀνοίγειν πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολὺ ᾤ τούτοις εἰ-
σῆει δῆμος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων δύνα-
ξιαν. ἡττώμενον ᾤ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν E
ἀνεχώρει, καὶ τὴν συναπέκλυσαν ἐφ' αὑτῇ τῇ πόλει γέ-
φυραν ἀποκόψαντες ἀπεῖχεν εἰς ἑκατον παρεσκευάζο-
ντο. τῷ ᾤ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ
τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ὅπη μὴν ταῦτα πομπήϊος
ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πείσονα, εἰσπέμπει με-
τὰ στρατιᾶς. ὃς δραλαβὼν φερυρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων οὐδένα λόγοις ἔπει-
θε συμβῆναι, τὰ πρὸς εἰς προσβολὰς διέπιζεν, F
ἔχων τοὺς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπνοίας, καὶ τὰς
ὑπηρεσίας προθύμους. αὐτὸς ᾤ κατὰ τὸ προσάρκτιον
κλίμα τὴν τε τάφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν
ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν
τὸ ἀναπληρωθῆναι, διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν ἰουδαίων
πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. καὶ ἀτέλεστος ἔμεινε
τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπερ-
ῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς πάντες ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν
χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς
κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατώτας. ὑπὲρ G
μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμυνόντας καὶ τοῖς σάββασιν.
ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους
ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν
τοῖς ἐπὶ τύρου κομιθεῖσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τοῦ
τείχους. ἀπέσκλλον ᾤ οἱ προτεβόλοι τοὺς καθύπερθε
κωλύοντας. ἀπεῖχον δ' ὅπη πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὰ
μέσης πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpositos mouere literis vt decederent, quibus præcepetat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regémque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cùm autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hísque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ persuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõsilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septẽtrionales fossámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per se opus esset difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent, mansisseteque labor imperfectus, nisi Põpeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepisset inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotísque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcēdere ausus est Sylle filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quam sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs vlsum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumcluſit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā;

ἔνθα δὴ τῶ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος ζάτε ἄλλα τ' καρτερίας τοῖς ἰουδαίοις ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠφελῦσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀλλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, εἴ τι θυσίαν καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἁγνισμοὶ, & πᾶσα θεραπεία κατὰ τὰ νενομισμένα ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν τῷ θεῷ φονεύομενοι, τῶν κατ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσπασαν. ἕως γὰρ μιᾶς τῆς πολιορκίας, μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δὲ πρῶτος ἐμβαλὼν ὑπερβὰς τὸ τεῖχος, σύλλα παῖς ἦν φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φεσύλιος καὶ φάβιος. εἶπετο δὲ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον σῶμα, & ἀνεχόντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἔκτεινον, οἳ μὴ τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οἷς δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὁπόταν βλέποντες, ἀθορύβως ὅτι τῆς θρησκείας ἔμειναν. ἀνενδότους δὲ, καὶ θυμιῶντες ἀπροσφάτοντο, καὶ τ' πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τιθέμενοι. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων αἰτίας ἀσεβείας αἰρεθῶτο, καὶ κατὰ τῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄφρεσι, & τὰ πρὸ τοῦ τεῖχος δὲ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπεπίμπρασαν, καὶ συγκαταφλέγονται. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπωλέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ τετρωμένοι, ἕραυμαται δ' ἐγένοντο πλείους. ὑδὲν δὲ ἔτος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἄγον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τ' ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ' ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῆναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, & τ' ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ἔστε δὲ τούτων, οὐδ' ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τ' ἁλώσεως ἡμέραν, καθαράς τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς ὀφθείσας ἐπιτελεῖν θυσίας, αὖθις ἀποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ζάτε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ ὠφελήκοτα, καὶ διότι τὸ κατὰ τ' χώραν πλῆθος ἀπέσπασεν ἀριστοβούλε συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ὅπερ μὲν προσῆκον ἀγαθῷ στρατηγῷ τ' λαὸν δυσὶ πλέον ἢ δεῖ προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις εἰλήφθη καὶ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ θεῖος ἀυτῷ. & τοὺς μὲ αἰτιωτάτους τὸ πολέμε πελέκει κολάζει. φαῦστον δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν γυμνάσῳ ἀγωνισαμένους, λαμπρεῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆτε χώρᾳ καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπετάττει φόρον. ἀφελόμενος δὲ τὸ ἔθνους, καὶ ὅσα ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑποτάξε τῷ κατ' ἐκεῖνο καιρὸ ῥωμαίων στρατηγῷ καταταγμένῳ, αἳ νῦν εἰσὶ χρηματίζουσαι τῶν κατὰ τὴν κοίλην συρίαν ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις ἀπελύθερον. ἀνακτίζει δὲ καὶ γάδαρα, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένην, γαδαρείτῃ τινὶ τ' ἰδίων ἀπελευθέρων δημοτείῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δὲ ἀπ' αὐτῶν, & τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν,

ἵππον, σκυθόπολίν τε, & πέλλαν καὶ σαμάρειαν, καὶ ἄζωτον, καὶ ἰάμνειαν, καὶ ἀρέθουσαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἢ Ϛ τὰς Ἁζώτου, γάζαν, Ἰόππην, δῶραν, Ϛ A
τὴ πάλαι μὲ, Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον ἢ
μεταπεθεῖσαν ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. καὶ
πάσας τοῖς ἰνικοῖς ἀποδοὺς πολίτας, κατέπλευσεν εἰς τὴ
συριακὴν ἐπαρχίαν. Ἁλλοδοὺς ἢ ταύτην τε καὶ τὴ ἰου-
δαίαν καὶ τὰ μάχιμα ἀργύριῳ καὶ δώροις σκαίρῳ δια-
πρᾶν, καὶ δύο τῶν Ἀλεξάνδρου, αὐτὸς δηλαδὴ χιλιάδας εἰς ῥώμην B
ἀπεστείλατο, τὴ ἀριστόβουλον ἄγων μὲ καὶ ἡλικιᾶς αἰχμαλώ-
τους. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲ, ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀφανισθέντες. σὺν ἢ ταῖς ἀ-
δελφαῖς ἐς νεώτερος ἀντίγονος, εἰς ῥώμην ἀπομίζεται.

Κεφαλ. ς'.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, ἀ
πὸ πέτρας εἴργετο τῆ δυσχωρίας. ἐπόρθει ἢ Ϛ C
τὰ πρὸς πέλλαν, χώραν τότε ἢ κακοπαθοῦν. ἐλίμωττε γὰρ
ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο ὑρκανὸς ἐπεβοήθει· ἀντιπαίρων
τὰ πιθανὰ πέμπων, ὃν Ϛ καθίπασι σκαῦρος ὅτε συνέ-
βη πρὸς ἀρέταν, ὅπως ὅτι χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πό-
λεμον. πεισθεὶ δ' ὁ ἄραψ, ἑκατὸν δὲ ἢ ταλάντοις, κἀ-
πὶ τούτοις σκαῦρος ἐξῆγε τὴν ἀραβίας τὴ δύναμιν. ὁ δ' D
ὑποδρὰς τὸν ἀριστοβούλου παίδων πομπήϊον ἀλέξανδρος
χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν ὑρκανῷ, καὶ
τὴ ἰουδαίαν κατέβλαπτεν. ἐδόκει δ' αὐ ταχέως καταλῦσαι
αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταρριφὲν ὑπὸ πομπηίου τεῖχος
ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐπάρρει προσελθὼν, εἰ μὴ
γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε
ἄλλα γυναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀ-
λέξανδρον ὥρμησεν. ὁ ἢ δείσας πρὸς τὴ φορὸν δύνα-
μίν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς χιλίαδας μυρίους μὲ ὁπλίτας, E
χιλίους ἢ Ϛ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὀπτίδεια τῶν
χωρίων ἐπέτειχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μα-
χαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος ἢ μὴ
μέντοι τὰς στρατιὰς μάρκου αὐτωνίου προπέμψας, αὐτὸς
εἵπετο τὸν ὅλον ἔχων δύναμιν. οἱ ἢ πρὸ αὐτῶν ἐπίλεκτοι, Ϛ τὸ ἄλλο τάγμα τῆς ἰουδαίων, ὧν μάλι-
χος ἦρχε Ϛ πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μάρκου
αὐτωνίου ἡγεμόσιν, ὑπλίτων ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ
πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνεμβάλλει ἢ
τὴν τῆς πολεμίων δύναμιν· ἐκ τοῦ μείονος ἀλέξανδρος
ἀνεχώρει, Ϛ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων γυμνοῦσθαι, ἀνα-
σκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴ μάχην ἑξακισχιλίους
ὑποβαλὼν, ὧν ἑξακισχίλιοι μὲν ἔπεσον, ἑξακίλιοι ἢ ἐζωγρή-
θησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλεξάν-
δρειον. γαβίνιος ἢ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπέ-
θηκε πολλοὺς δρύγειν ἐκρατοπεδομύμους, ἀνειρέτω συγ-
γνώμης ὑποχέσει, τοῖς τὴ ἡμέρα μένουσιν, πρὸ μάχης
αὐτοῖς προσωμολόγησαν. μηδὲν ἢ μέτριον προσποιοῦντα
ὑποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα.
κατὰ ταύτην δὲ τὴν μάχην, ὁ ἡγεμὼν μάρκος
αὐτώνιος, πανταχοῦ μὲν γυναῖος φανείς, ἀθαμοῦ δ' G
ὕστος. γαβίνιος ἢ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον κατα-
λιπὼν, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ὑποφόρους πόλεις, κα-
θισάμενος, τὰς ἢ κατεφαμμένας, ἀνακτίζων. συνε-
πολίσθησαν γοῦν τούτου κελεύσαντος, σκυθόπολίς τε,
καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδὼν, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνεια,
καὶ ῥάφεια, καὶ μάρισά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάμαλα,

necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: qui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudeámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tùm etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Macharunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum confertã hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque A
iucolis ad eas concurrentibus. His autem rectè
dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs
Ant. lib. 14. cap. 11. vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander,
omnibus desperatis legatos ad eum misit, &
ignoscí delictis orans, & quæ sibi parerent ca-
stella Machærunta & Hyrcanium tradere non
dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem
potestati permisit. Quæ quidem Gabinius om-
nia consilio matris Alexandri funditus eruit,
ne rursus belli alterius receptaculum fierent. B
Aderat autem, quo suis Gabinium palparet
obsequiis, viro suo cæteríque captiuis me-
tuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc
ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam dedu-
cto, eíque fani cura mandata, cæteris reip.
partibus optimates præfecit: omnémque Iu-
dæorum gentem in conuentus quinque diui-
sit: vno Hierosolymis, altero Doris, item-
que tertio vt apud Amathunta respondeat, de-
stinaris, quarto Hiericho, & quinto Sephoris C
Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem
Ant. lib. 14. cap. 12. vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab
optimatibus regebantur. Veruntamen nõ mul-
to pòst euenit, vt turbarum his fieret initium
elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum
Iudæorum manu conflata partim cupida mu-
tationis, partim quibus olim dilectus erat, pri-
mum occupat Alexandrium: ídque recingere
muro tentabat. Deinde cognito quòd Gabinius
Sisennam & Antonium & Seruilium duces cõ-
tra se cum exercitu misit, in Machærunta con- D
cedit, vulgíq; imbellis onere depositio, solos ar-
matos propè ad octo millia militum secum
duxit: inter quos & Pitholaus erat secundatum
partium rector cum mille viris ex Hierosoly-
mis profugus. Romani autem sequebantur,
habitóque conflictu, aliquandiu cum suis A-
ristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, do-
nec vi Romanorum subacti, cæsa sunt viro-
rum v. m. propè verò ad duo millia in quen-
dam tumultum confugerunt. cæteríque mille E
cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie,
in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in
ruinis prima vespera tetendisset, sperabat qui
dem aliam se manum per inducias belli posse
contrahere, castellúmque bene munire. Impe-
rum autem Romanorum suprà quam poterat,
per biduum remoratus postremò capitur, & cũ
Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vin-
ctus, ad Gabinium atque inde Romam perduc-
tus est. Sed illum quidem senatus carceri in- F
clusit. filios autem eius in Iudæam transmisit,
quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro
traditione castellorum coniugi Aristobuli spo-
pondisse. Parato autem Gabinio bellum Par-
this inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui
reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyr-
cano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ
militiæ necessitas exigebat. nam & pecu-
niis & armis eum & frumento Antipater &
auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ G
Pelusium ducerent, obseruantibus, transmit-
tere Gabinium persuasit: alia verò Syria disce-
ssu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexã-
der Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

κὴ ἄζωτος, ἄλλας τε πολλὰς τῶν οἰκητόρων ἀσμένως
ἐφ' ἑκάστην συνθεόντων. μετὰ δὲ τοῦτον ἐπιμέλειαι
ἐπανελθὼν πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον, ἐπεβούλευε τοῖς πο-
λιορκίαν, ὡς τε ἀλέξανδρος ἱκέτευσε τε πρὸς ὅλων,
ἐπιπρεσβεύεταί τε πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμ-
αρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμφέροντα φρούρια πα-
ραδιδοὺς, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιροῦντα. αὖθις δὲ καὶ τὸ ἀ-
λεξάνδρειον ἀνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος αἰσ-
θόμενος τῆς ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ
πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ὑστέρου πολέμου. παρὼν
δὲ, μειλισσομένην τὸν γαβίνιον, κατὰ δίος τῶν ὅπλων
τῆς ῥώμης αἰχμαλώτων, τῶν τε αὐδρὸς, καὶ τῶν ἄλλων τέκ-
νων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν
καταγαγὼν, καὶ τῷ τε ἱερῷ ὠφελοῦς κηδεμονίαν
αὐτῶ, καθίστησι τῷ ἄλλῳ πολιτείαν, ὅτι φερ-
σασία τῶν ἀρίστων. διῆλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε
συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις φερσάξας, τὸ δὲ γα-
δάρεις. οἱ δ' ἵνα σωτηλῶσιν εἰς ἀμαθουῦτα. τὸ δὲ
τέταρτον, εἰς ἱερειχουῦτα κεκλήρωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ
σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις δ' γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ
τὸ ἐξ ἑνὸς ὅπλ ἐρατείας ἐλεθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀρι-
στοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' ὀ πολύ γε μὲν αὐτοῖς ἀρ-
χὴ γίνεται θορύβων, ἀεὶ σόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης,
ὃς αὖθις πολλοὺς ἰουδαίων ὅπλισωίσῃ, τοὺς μὲ, ὁπλυ-
μοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πά-
λαι. καὶ τὸ μὲ πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον,
ἀπατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ὑπὸ σισέννᾳ καὶ
αἰτωνίῳ καὶ σερουϊλίῳ στρατιᾷ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν,
γνοὺς ἀνεχώρει ὅτι μαχαιροῦντος. ἐκ τὸν μὲν ἄχρη-
στον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐσπλεῖς τοὺς ὡ-
πλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθό-
λαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολή-
σας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπικολέθουν, καὶ γλυκυ-
μένης συμβολῆς μέχει πολλοῦ μὲν οἱ ἀμφὶ τ' ἀριστόβουλον
διεκαρτέρουν γλυκαίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βια-
σθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι,
φεῦγ δὲ διχίλιοι εἰς φυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ
χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ διακόψαντες τ' φάλαγγα τῶν
ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ
τῷ πρώτῳ ἐσπέρᾳ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρεπίοις ἐναυλισάμενος,
ἐν ἐλπίσι μὲν ἰοῦ ἄλλην συναθροίσειν
δύναμιν, ἀνοχῇ τε πολέμου διδόντος, καὶ τὸ φρούριον
κακῶς ὠχύρω. προσπεσόντων δὲ ῥωμαίων, ὅτι δύο ἡ-
μέρας ἀντιχὼν ὑπὸ δύναμιν, ἁλίσκετ', καὶ μετ' ἀντιγό-
νου τ' παιδὸς, ὃς ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώ-
της ὅτι γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ὑπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώ-
μην. τὸν μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ'
αὐτοῦ διῆλθ εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δι' ὅπλων δηλώ-
σαντος, τῇ ἀεσσοβούλου γυναικὶ τοῦτο αἰτῆ τ' ὠφε-
λόσεως τῷ ἐρυμάτων ὁμολογηκέναι. γαβινίῳ δ' ὅτι
πάρθοις ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται πτολεμαῖος ἐμ-
πόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' εὐφράτου, κατῆλθ εἰς αἴγυ-
πτον, ὅπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χρώμενος τ' στρατιᾷ,
ὑρκανῷ καὶ ἀντιπάτρῳ. καὶ γὰ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖ-
τον, καὶ ὁπλοφόρους, ὁ ἀντίπατρος παρεσκεύασε. καὶ
τοῖς ταύτη ἰουδαίοις φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον
ἐμβολὰς, παρεῖσαν γαβίνιον ἐπεισε. τῆς δ' ἄλλης
συνείας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπίστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου.

μείζω

μεγίστω ξ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς A
κ τ χώραν ῥωμαίους ἀνελεῖν. ὡς ὁ γαβίνιος δείσας, ἤδη ξ παρὼν ἀπ' αἰγύπτου τοῖς τῆδε θορύβοις ἐπεισμένος, ὅτι τινας μ τῶν ἀφεστώτων ἀντίπαρον ὡρμημένους μετέπεμψε, συνέμιξον ξ ἀλεξάνδρῳ ξένις μυριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὅσους ἔσχεν ὡς μάχιμον, ὑπλίτων δ' οἱ ἱππάται, κ συμβαλόντων ὡς τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μ ἀπέφυγον. τὸ ξ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. ὁ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, ὡς τὸ ἀντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τ πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, B καὶ μιθριδάτην κ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μ ἀπέπεμψε, ὡς δὲ ξ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποφράδας. καὶ τοῦτο κρᾶτος αὖτις ἀλάδοχος ἐλθών, παραλαμβάνει συρίαν. ἔστι εἰς τ ὅπλ πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ναῷ χρυσὸν πάντα περιείλε, κ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέχετο πομπήϊος. ἔλαβε ξ τ εὐφράτην, αὐτός τε ἀπῶλετο, κ ὁ στρατὸς αὖτις. ὡς ἐῶν, ἃ νῦν ἡμεῖς λέγω. πάρθοις ξ μ τ κρᾶσον ὑπολαβόντι εἰς συρίαν ὡρμημένοις, ἀνέκοπτε κάσσιος εἰς τ ἐπαρχίαν ἀλαφυγών. ὡς ἐποιησάμενος δ' αὖτις ὅπλ ἰουδαίαν ἠπείγετο. κ ταριχαίας μ ἐλών, εἰς ξισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει ξ πειθόλαον, τοὺς ἀρισοβούλῳ σασιασὰς ὑπομισθώσαντα. τῷ φόνῳ ξ ἐπὶ σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτῳ γάμαντι γυναῖκα τ ὀπτίμων ἐξ ἀραβίας κύπριν τοὔνομα, τέσσαρες μ υἱεῖς γίγνονται. φασάηλος κ ὁ βασιλεὺς αὖθις ἡρώδης, ὡς οἷς ἐώσκιτος κ φερώρας, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ξ τοῖς πανταχῇ δυνατοῖς φιλίας τε κ ξενίας, μάλιστα ὡς ἐσήγετο τὸν ἀράβων βασιλέα, ὅμα τ ὑπηγαμίαν. καὶ πειθὴ τ ὡς ἀρισόβουλον ἀπέλυτο πόλεμον, ἐκείνῳ ὧδε καταθήκην ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσσιος ξ κ σωθήκας ἡσυχάζειν ἀλέξανδρον αἰσχύνας ὅτι τ εὐφράτην ὑπέστρεψε, παρθυαῖος ἀλαφύξων, ὡς ὧν ἐν ἑτέροις ἐρῶμεν. E

Κεφάλαιον ζ.

ΚΑῖσαρ ξ πομπηΐου κ σὺν λίπτου φυγόντων τὸν τ ἰόνιον ῥώμης καὶ τ ὅλων κρατήσας, αἴτησι μ τὸν δεσμὸν τ ἀρισοβούλου. ὧδε δοὺς δ' αὖτις δύο τάγματα, κ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, κ τὰ ὡς τ ἰουδαίαν, δι' αὐτὸ προσάξεσθ. φθάνει ξ ὁ φθόνος, καὶ τὸν ἀρισοβούλου προθυμίαν, κ τὰς κάσσιος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τ τὰ πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρῴᾳ μετεῖχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρὸς αὖτις, ἕως ὑπ' αἰτωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖται ξ κ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ σκιπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπηΐου τοῦτ' ἐπισείλαντος, καὶ ἡμομένης κατηγορίας πρὸ τ βημάτων, ὧν ῥωμαίους G ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὖτις πτολεμαῖος ὁ μιννάου παραλαβών, ὃς ἐκράτει τ ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ὑποπασάσης τ ἀρισοβούλου γυναικὸς ἀντίγονον, κ τὰς ἀδελφὰς αὖτις πρὸς τ πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλλὰς δ' ἔρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, κ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τοῦ

& maxima multitudine conflatâ, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: cósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatē sibi sociauit: eiúsque fidei cómendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Ant. lib. 14. cap. 13.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit is Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Ant. lib. 14. cap. 14.

Ant. lib. 14. cap. 15.

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram peremptо filiо huiúſque affinitatis gratia fratres eius propenſiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæſaris ſe contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab acceſſu Peluſij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Aſcalonem morabatur, non ſolùm Arabas, quamuis hoſpes eſſet, auxilium ferre perſuaſit: verùm & ipſe armata Iudæorum tria circiter millia ſecum mouit.

Ant. lib. 14. cap. 16. Excitauit autem præſidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Peluſium proficiſcitur. Et quia tranſire vetaretur, ciuitatem obſidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte ſua muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiluit. & Peluſium quidem captum eſt: vlterius autem eos progredi non ſinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Onræ. Quibus tamen Antipater non modò ne obſtarent, verumetiam, vt victui neceſſaria præberent militi, perſuaſit. Vnde factum eſt, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque ſeſe traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commiſit Ægyptijs, in loco cui nomen eſt Iudæorum Caſtra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgreſſus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra ſe poſitum ſuperabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem perſequerentur, multos occidit: iámque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam caſtris eorum potitus eſt, octoginta tantùm de ſuorum numero amiſſis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter ſpem verò ſeruatus ex prælio, vacuus inuidia teſtis rerum ab Antipatro geſtarum fuit apud Cæſarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum ſpe & laudibus incitatum ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audaciſſimus comprobatus eſt, multáque perpeſſus vulnera, toto corpore gerebat ligna virtutis. Pòſt autem quando rebus in Ægypto compoſitis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate ſimul & immunitate donauit: aliiſque rebus honorando, amiciſſiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiuſdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. VIII. De accuſatione Antipatri apud Cæſarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Ariſtobuli filius cùm veniſſet ad Cæſarem, maioris præter opinionem felicitatis cauſam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno; quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accuſare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiſcere miſeriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti ſe patrio loco cum fratribus iniquiſſimè pellerent, mul ſíque gentem iniuriis afficerent dummodo ſatiarentur: quódque in Ægyptum

Κεφάλαιον ή.

ΚΑτὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται παραδόξως ἀντιπάτρῳ μείζονος προσκοπῆς αἴτιος. δίον γοῦν διαδύρεσθαι πρὸς τοὺς πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐπὶ τῷ πρὸς πομπήϊον διαφορᾷ, καὶ πρὸς τὰδελφοῦ τιμὴ σκιπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' ὅτι τούτοις ὁρμανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθών, ὡς παρανομώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπολαύοιεν τῆς παρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ δίκαια πράττειν ἐξυβρίζοιεν. καὶ ὅτι τιμὴ εἰς ἄγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, ὡς ἐπ' ἀνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ A
κατὰ δίος τῷ πάλαι ἀφορῶν, ἢ τιλὶ πρὸς τ πομ-
πήϊον φιλίαν ἀποσπαζόμενοι. πρὸς ταῦτ' ὁ ἀντι-
πάτρος ἀπορρίψας τιλὶ ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυτο τῷ ξαυμάτων, ἢ δεὶ μὲν τῆς εἰς καίσαρα
ἀνοίας, ὡς ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγυίᾳ γὰρ τὸ
σῶμα, σιωπῶντος. αἰτιῶνου ἢ θαυμάζειν τιλὶ τόλ-
μαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὢν, & ῥωμαίων δ' ἐρ-
πέτου, & τὸ νεωτεροποιὸς εἴη, & σασιώδης, αὐτὸς B
πατρῶον ἔχων, ὧδε τῷ ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν
ὅπηκε χείρηκεν ἑτέρων, ἢ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ
τινός, δίον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι
πραγμάτων ἑ δοῦτον δ' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις
σασιάσῃ παρελθών, ἢ χρήσηται κατὰ τῷ δόντων
ταῖς ἀφορμαῖς. Τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν
ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφαίνατο, ἀντιπάτρῳ
ἢ δυναστείας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ὅπι τῷ τιμή-
σαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ὅπερ- C
πος ἰουδαίας ἀποδείκνυται, & προσεπιτυγχάνει
τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσραμμένα.
τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καῖσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ
καπιτωλίῳ χαραχθείσας, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης
σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον. ἀντίπα-
τρος ἢ καίσαρα προπέμψας ἐκ τ' συρίας, εἰς ἰουδαίαν
ὑπέστρεφεν. ἢ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τ πα- D
τρίδος ὑπὸ πομπηίου κατεσραμμένον, ἢ τοὺς ἀνὰ τιλὶ
χώραν θορύβους ὅπων κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα
ἢ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανῷ φερόντες,
ἐν ὄλβῳ, & καθ' ἡσυχίαν διώσονται, τῷ τε ἰδίων
κτημάτων ἢ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ ἢ πείθοιν-
το ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν ὅπι κέρδεσιν
οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειράσουσιν αὖτι κινδε-
μόνος διατότιλι, ἢ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον,
ῥωμαίοις γὰ μὲν ἢ καίσαρα, πολεμίους αὐθ' ἡγεμό- E
νων, ἢ φίλων. ἃ γὰρ αἰξιοῦ μετακινούμενον ἐκ τ' ἀρ-
χῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα ἢ ταῦτα λέγων δι' ἑαυ-
τοῦ καθίστατο τιλὶ χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτε, ἢ
βασιλείας ἀτονώτερον. φασάηλον μὲ δὴ τῷ παίδων τ
πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, ἢ τῷ πέριξ, στρατηγὸν
καθίστησι. τ ἢ μετ' αὐτὸν ἡρώδη, ὅπι τοῖς ἴσοις ἔστελλεν εἰς τιλὶ γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ ἢ ὢν φύσῃ δρα-
στήριος, ὕλλως & θέως δείσκει τῷ φρονήματι. κα- F
ταλαβὼν οὖν ἐζεκίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ προσεχῆ τῇ
συρίᾳ κατέχοντα μ' μεγίστῃ σίφος, αὐτόν τε συλλα
βὼν ἀποκτείνει, ἢ πολλοὺς τῷ ληστῶν. ὃ δὴ μάλιστα
τοῖς σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν
ἀνὰ τε τὰς κώμας, ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς
εἰρήνην αὐτοῖς παρών, & τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς.
γίνεται δ' ἐκ τούτου ἢ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος,
ὅτι συγγενεῖ τῷ μεγάλου καίσαρος, ἢ διοικοῦν-
τι τιλὶ συρίαν. πρὸς ἢ τὸν ἀδελφὸν φθονούμενο- G
τα, ἢ φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τιλὶ ἀγαθιλὶ ἔριν, τὰς
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνουστέρους καθίστάμενος, ἢ
δ' αὐτὸ μὲν ἔχων τιλὶ πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειροκάλως εἰς τιλὶ ὀξουσίαν ὀξυβείζων. ἐνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouatúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutísque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poscereț solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, símilia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente co lebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéque rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri eiúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. & quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoque id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex vera eſſe exiſtimãs, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſoláque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto & de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

A λεῖ ἐκ τῆ ἔθνους βασιλικὴ, ἢ τιμαὶ ὡδὰ πάντων ὡς δεσπότη τῆ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τῆς πρὸς ὑρκανὸν διανοίας, ἢ πίς εώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν δυσερωίας φθόνον δίαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν ἢ καθ' ἑαυτὸν ἠσυχῆ πρὸς τὸ κλέος τῆ νεανίσκου ἐδάκνετο, μάλιςα δ' ἐλύπει τὰ φασκόλου κατορθώματα, ἢ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκασον δόξίας προσέχοντες. πολλοὶ ἦ τῆ ἐν τοῖς βασι-
B λείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἦ τὸ τῆ παίδων, ἢ τὸ ἀντιπάτρου σωφρονιςὸν προσέτατο, λέγοντες ὡς ἀντιπάτρῳ ἢ τοῖς ἰδίοις αὐτὸ ὡδιαχωρήσας τῆ προσταγμάτων καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. ἢ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεῖς ὑπερέφων; ὁδὶ γὰ εἰρωνδιεδαν τῳ ὑπερόπλῳ αὐτοὺς ἔτι, φανερὸς δ' ἦ διαπότας παρωσαμένους ἐκεῖνον. εἶγε μήτε ὑντολὰς δόντος, μήτε ὑπεικόντος αὐτῆ, τοσούτους ὡδὰ τὸν ἰουδαίων νόμον αἰρήκεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ἦν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ὅτι δίκῃ ἦκειν, ὑποδώσοντα λόγον αὐτῆ τε
C ἢ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφίασι. τοῦτοις χῆ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. ☾ τῳ ὀργὴν τελευταῖον ἐμπίξας, ἐκάλει κελευσόμενον τὸν ἡρώδην. ὁ ἦ ☾ τὸ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῆ προσταγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, αἴρει, φρουρᾶς δίαλαβὼν πρότερον τῳ γαλιλαίαν. ἦκε ἦ, μὴ καρτερῶν σπίφοις, ὡς μήτε καταλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀδρᾶν ἄγων
D δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῆ φθόνῳ. σέξτος ἦ καῖσαρ δείσας πρὸς τῆ νεανίαν, μήτι ὡδὰ τοῖς ἐχθροῖς ὑπολιφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς ὡδαγγελοῦντας διαῤῥήδην, ὑπολύειν ἡρώδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ ἦ, ἢ ἄλλως ὡρυμμένος, ἠγάπα γὰ ἡρώδην, ὑποψηφίζεται. ☾ ὃς ὑπολαμβάνων ἀκονῖας τὸ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, ὡδὸ σπουδαζόμενος ὑπ' αὐθις
E ὑπακοῦσαι καλουῶτι. ☾ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεδαι τὸν ἡρώδην λέγοντες, ἢ ὡδασκευασμένον κατ' αὐτό. πισδίων δ' ὁ βασιλεὺς, ὰ εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ ἦ ὑπὸ σέξτου καίσαρος ἢ στρατηγὸς ἀνεδείχθη κοίλης συρίας ☾ σαμαρείας, ὰ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τῳ ἐκ τῆ ἔθνους, ἀλλὰ ἢ δυνάμῃ φοβερὸς ἦν, εἰς ἑκατὸν δέους κατέπεσεν, ὅσον ὕπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μᾶ στρατᾶ. ☾ ὰ δι' ἡμέρτε τ' οἰόσεως. ὁ γὰ ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸς τῳ δίκῃ ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦγε καταλύσων τ' ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας,
F εἰ μὴ προεξελθόντες ὅπλα πατὴρ ἢ ἀδελφὸς, ἐκλασαν αὐτῆ τῳ ὁρμῳ, ὡδακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῆ καὶ ἀνατάσει μόνῃ μεῖναι, φείσασθαι ἦ τῆ βασιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως προῆλθε. δεῖν τε εἰ κληθεὶς ὅτι δίκην παρώξειεν, ἢ πρὸς τ' ἀφέσεως δ' χαρίσεῖν, ἢ μὴ πρὸς μὲ τὸ συμπρᾶπον ἀπαιτᾶν, πρὸς ἦ τ' σωτηρίας ἀχάριςον εἶῃ. εἰ δὴ λογισμὸν εἶη ☾ πολέμου ῥοπὰς βεβαιεῖσθαι τῆ θεῷ, πλείον εἶῃ τ' στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ ☾ πρὸς τ' νίκης ὰ χρεῶν ἢ πᾶν δ' ἐλπὶν εἶῃ, μάλλοντά τε συμβάλλῃ βασιλεῖ, ☾ συνζόφῳ, ☾ πολλάκις μὲ διεργάτη. χαλεπῶ ἦ οὐδὲ

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

ποτε, πάλιν ὅσον πονηρῆς συμβούλοις χρώμενος, ὑπισέ- A
σχεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθει γ' ὖν τούτοις ἡρώδης
ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες ἔχειν, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν
ἐπιδείξασθαι πρὸ ἔθνους. κἂν τοῦτο γένηται, δεῖν ἀπάμειαν
ταράττειν Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, καθάπερ ἐπὶ
βάσσου δηλ. τὴν εἰς πομπήϊον δύνοιαν, δολοφονήσαντος
σέξτου καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν ὑποδεξαμένους, τὴν
δ' ἄλλων καίσαρος στρατιῶν, ὅτι τιμωρίαν τοῦ φόνου
βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τὴν δυνάμεως, οἷς καὶ B
δηλ. τὴν ἀπηρημένον, καὶ δηλ. τὴν ἀδελφοῦ καίσαρος, φίλους
ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος δηλ. τοὺς παῖδων ἐπεμ-
ψε συμμαχίαν. μπιευιμένου δὲ τοῦ πολέμου, μάρκος μὲν
ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτος δὲ ὑποχίνεται δηλάδοχος.

Κεφάλαιον θ.

Συνίσα) ἦν ῥωμαίοις καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ὁ μέγας
πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτῳ ἄφνω κτείναντων δόλῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζία καὶ μῆνας C
ἑπτά. μεγίστη δὲ ὀπὶ τοῦ φόνου γενομένῃ κινήματος, καὶ
δεδιασπαθέντων τὴν δυναστῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐ-
χώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ὑπελάμβανε. ἐν δὴ τῷ κάσ-
σιος εἰς συρίαν, καταλιφθόμενος τὰς ἐκ ἀπάμειαν δυ-
νάμεις. ἔνθα βάσσῳ τε μάρκον, καὶ τὰ διεζῶτα ταῖς μάχαις
δεδαλλάξας, ἐλθόντος μὲν ἀπάμειαν τὸν πολιορκίας, ἡ-
γεμόνος δὲ αὐτὸς τὴν στρατιᾶς ἐπῆλθε φορολογῶν τὰς
πόλεις, καὶ ἐκ δύναμιν τὰς εἰσφορὰς ποιούμενος. κε-
λεύσθη γὰρ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, D
δείσας ἀντίπατρος τὴν ἀφειλὴν τῶν κασσίῳ, τοῖς τε ἡγε-
μόσιν ἐπέλεγεν εἰσπράττειν τὰ χρήματα, καὶ παρ' ἄλλοις τὴν
ὀπιτηδείων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τῶν δεδιφό-
ρων. ἦσαν ἵππαρχοι καὶ ἀπάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμελίξατο
καίσιον ἡρώδης, τὴν ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κο-
μίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φί-
λος ἦν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βεθδυντῆτα καίσας, αὐτὰς
ἐθυμᾶτο τὴν πόλεσι χόφναν γοῶν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑ- E
τέρας τῶν ταπεινοτέρων ἀνδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν
ὡς ἐπὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅπερ μὴ ταχὺ εἰσέφερεν.
ἐπέσχε δὲ τὴν τε τούτου, καὶ τὴν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν
ἀντίπατρος, τάχιστα ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας καί-
σιον. ἐμοὶ μὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισὶν, τὰ χρέ-
στος ἐπεμιμνήσκεν ἀντιπάτρῳ, καὶ δὲ τῶ πολλάκις σω-
θῆναι βουλομένῳ αἰσχυνόμενος, ἀπορρίπτειν τὸν
ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. ἀντίπατρος δὲ τὸ
τε ἰσχυρὸν καὶ τὸ πανοῦργον τοῦ ἀνδρὸς ὑποδείσας, δεδιὼς F
τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσαν εἰς τὸ τὴν βουλῆς
ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῶν ἀντιπά-
τρου παίδων φθείνεται. τὸν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρου-
ρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδην πεπισμένον τὰ ὅπλα,
πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, δεδεμέ-
νας αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει ἡρῴδην. πάλιν
γοῦν ὑπ' ἀντιπάτρου σώζεται πεισάντος μάρκον τὸν
τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλι-
χον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέριζε. συσάντος δὲ τῶ πρὸς καίσιον G
καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ ἀντωνίῳ,
καίσιος καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας,
ἐπὶ δὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρῴδης ἔδοξε συμ-
βεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ὑπομελη-
τὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἱππικὴν δόντες.

nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentallet. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & insidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium seprémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Bassio conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea áque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis argués Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissionem exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescēte & Antonio cum Bruto & Cassio bellū gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnū momentum, vbi vsus popposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa;

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem insusticiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenisset. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob merum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad lictus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quód timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἧ τὸ τῆ πολέμῳ καταλυσον ὑποδιδοὺς κάσσιος ὑπεσχέτο καὶ ἰουδαίας βασιλέα. συνίδη δ' αὐτιπάτρῳ, τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ ἀπωλείας γιγνόμενον. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δόντα φάρμακον αὐτιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τοῦ μαλίχου φοβούμενος γιγνόμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ εἰ ἀφηγήσει πρὸς μέτωπον, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναπτισσόμενός τε ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀριθμὸς ἔπειθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατασκευάζειν, ὁπλίτας συγκεγρῆ. ἐγὼ δὲ ἠρεμήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ ἐν παρὼν αὐτίκα φρατὸν ἄγων δὴ πομπῇ τοῦ πατρός. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαφασπάζειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενον τοῦ φόνου τοῦ μάλιχον, καὶ τὴν ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρῶς δὲ πομπῇ δὴ τοῦ πατρὸς κηδείας ἐτέλεσεν. ξαφεὶς δ' ὅτι σαμάρειαν, σάσει τεταραγμένῃ, κατεσήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, σὺν γὰρ δεδοικὼς τὴν ἔφοδον μάλιχος, σκῶλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἀγνοίᾳ τοὺς ὑπεχωρίους. ὁ δὲ τὴν φρουρᾶς καταφρονήσας, καὶ τοῦ φρουροῦντος, εἰσήρχετο διὰ νυκτός. καὶ πάλιν μάλιχος φοβούμενος, ἔκλαιεν αὐτιπάτρον. ἀνθυπεκείνετο δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ κασίῳ δὲ ὀλίγων τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο, ὡς ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μετέναι τὴν φονέα τοῦ πατρὸς αἰτησείλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα φροντίζειν ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς φυγὴν διηρᾶν. καπειδὴ λαοδίκειαν ἑλόντος αὐτῷ συμπέσειν οἱ παλαχόθεν δυνατοὶ, δωρέας τε, καὶ στεφάνοις φέροντες, ἡρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὴν ἡμέραν ἀφώρισε. μάλιχος δὲ ὑποπτεύσας, ὡς εἰ τύρῳ γένοιτο, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φοβῶ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν ὑποδράναι παρεσκευάζετο. παρώξυνε δὲ αὐτὸν καὶ συμφορᾶς ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανασήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, κασσίῳ τοῦ πρὸς ἀντώνιον πολέμῳ φροντίζοντι, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δόλῳ. ἐπεὶ καὶ τὰ χρεὼν αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. ὁμοίως ἡρώδης προσιόμενος αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, κἀκεῖνον δὴ δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἑαυτῷ τῶν οἰκετῶν τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δὴ τὴν τοῦ δείπνου φροντιδῶν, τῷ ὄντι προειπὼν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν δὴ τὴν σύνοδον. κἀκεῖνοι τῷ κασίῳ προστάγματον ἀναμιμνήσκοντες δὴ τὸν προ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα δὴ τοὺς αὐτοὺς μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. ὑρκανὸς δὲ ὡς θάνατον μὲν σκυθεὶς ὑπὸ σκηπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρώδην διαπρᾶξαι τὸ ὁ κτείνας εἴη μάλιχον. ὑποκειναμένου δὲ τινος τῶν χιλιάρχων τὸ κασίου προστάγμα, κάσσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ ἡ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ὑπέβυλον ἀνελών. εἴτε δὲ φροντῶν ὑρκανὸς εἴτως, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῇ γε προφάσει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἔμοιγε. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ἔτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Κασσίου

Κεφάλαιον ί.

A

Κασίου ὁ ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, σάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνε), ἕλικος μὴ θρασυνᾶς ἐπανασ ́αντος φασαήλῳ, καὶ κτ ́ τὸ ὑφ ́ μαλίχου σημωρίαν ἀμυνέσθαι θέλοντος ἡρώδῃ εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρώδης ὁ ἔτυχε μὲ ὢν ὧδε φαβίῳ τῷ θρατηγῷ κατὰ δαμασκὸν, ὡρμημένος ὁ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατείχε-

B

το. κἂν τούτῳ φασάηλος καθ ́ ἑαυτὸν ἕλικος θευχόμενος, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαρισίαν, ὧν τε ἕλικι συμφέξειε, ὅτι θεριορᾶν τὸν ἀδελφὸν τὸ μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτῷ τι θεὸς τὸ ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναρρωθείς, ταῦτα ἄλλα θυμαλαμβάνων, κἀκεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἐκεῖθεν

C

ἀφῆκεν. ἐξήλασε γὰρ καὶ τῆς γαλιλαίας, μύριόνα τὸ τυρείων τύραννον ἤδη ξία κατειληκότα τὸ ἐρυμάτων. τοὺς γὰρ ληφθέντας τυρίους, ἐσώσε μὲν πάντας, ἔσι δ ́ οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, δύνοιαν ἑαυτῷ θυσὰ τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος ὠθυσκυαζόμενος. ὁ

D

γὰρ μύριων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ κασίου, τυραννίσι πᾶσαν ἐγκαταβόντος τιμὴν συρίαν. κατὰ γὰρ τὸ θεὸς ἡρώδου ἔχθος, συνέλαβεν αὐτιγόνῳ τῷ ἀρισοβούλε, καὶ τὸ πλέον ἐγὰ φάβιον, ὃν αὐτιγόνου χρήμασι θεραπαινισάμενος, βοηθὸν εἶχε τὴν καθόδου. χορηγὸς δ ́ ἦν ἁπάντων ὁ κηδεσὴς πτολεμαῖος αὐτιγόνῳ, θεὸς

E

τούτοις ἡρώδης αὐτιταξάμενος ὅτι τῶν ἐμβολῶν τὰ ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν αὐτίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ θεσέχοντες πάλαι, τότε ᾠκείωντο ἐγὰ τῶν θεὸς ὑρκανὸν ὁπλαμίαν αὐτῷ. θρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ὁπλιτικῶν, ἀνάσημον, δωρεὰς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν αὐτίπατρον. τότε δ ́ γήμας τῶν ἀλεξάνδρε τῆ ἀρισοβούλε θυγατέρα, θυγατριδῶν τε ὑρκανῦ μυριάμμιν, οἰκεῖος τῷ

F

βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ δ ́ κάσιον θρὸς φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅπου δ ́ τὴν ἀσίαν αὐτόνιος, θρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων θεὸς αὐτόνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορεῶντες φασαήλ τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲ αὐτὸς κρατεῖν τῶν θεαγμάτων, ὄνομα δ ́ μόνον θρεῖναι ὑρκανῷ τίμιον. θεὸς δ ́ παρὼν ἡρώδης, καὶ τεθεραπευκὼς ἃ ὀλίγοις αὐτόνιον χρήμασιν ἔτυ διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεθαι. καὶ τότε μὲ ἔτυ διελύθησαν. αὖθις δ ́ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν θεὸς αὐτοχειαν δάφνιν ἐνὼ αὐτόνιον, ἤδη τῶν κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ θεοσπαμένοι τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτοις κατηγόρεσιν τῶν ἀδελφῶν ὑπλύτα δ ́ μασαλαῖς ἀπολογουμένοις, συμπαρεσὼς ὑρκανῷ ὄγκῳ τὸ κῆδος. καὶ αὐτόνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διεπιωθάνετο τοῖς

G

ὄντιπάτρου γεγονόσι ὄντας ἀρχειν. τὸ δ ́, τοὺς θεὶ τὸν ἡρώδην θεοκείναντος, ἡθεῖς, καὶ γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παῖδος δεχθεὶς ὑπ ́ αὐτιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὸ ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ἀπέδειξαν τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν δ ́ οἰκεῖαν τὸ ἰουδαίαν ὄντιπίτρων. θεσπασανακτώντων δ ́ τὸ θρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲ

CAP. X. De Herode acculato & vindicato. *Ant. lib. 14. cap. 20.*

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impedicbatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriíque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile supereesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium veniissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percōtabatur Hyrcanū, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodē, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, toti eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἴργνυσιν, ὃς κ᾽ αἰ ἐλεῖν ὥρμησε. τοὺς δ᾽ λοιποὺς μεθ᾽ ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνετο ταραχή. χιλίους γὰρ πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ὅπῃ ἱεροσολύμων ὡρμημένος. ὅπῃ τούτους κεκεραγότας, ἐκπέμπῃ τ᾽ ἄρχοντα τ᾽ τυρίων, κολάζειν πρὸς ἃξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζῃν τε τ᾽ ἀρχὴν τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν κατὰς ἀθεῖσι τὸ ἀρχαῖς. πρὸ δ᾽ τούτου, πολλὰ παρῆνει παρελθὼν ὅπῃ τ᾽ αἰχμαλὸν ἡρώδης σωὺ ὑρκανὸ, μήθ᾽ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιος, μήτε τῇ παρεδρὶ πολέμιν γένεσθ φιλονεικοῦντας ἀκρίτως. τῷ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲ ἀπέκτεινε, πολλοὺς δ᾽ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, κ᾽ οἱ θαυμαχίαν θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. ἃ μὲν οἱ δυσφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὲ τὴν πόλιν σωθεάσαντες, παρώξυναν τ᾽ ἀντώνιον, ὡς τε κ᾽ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

B C

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. lib. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzaphatnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem itacundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autē in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingētis equitibus Parthum recepit,

Κεφάλαιον ιά.

Μετὰ δ᾽ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τὸ παρθων σατράπης σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συείαν καταχόντος, λυσανίας πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαίου δ᾽ ὠὸς ἐκλύ ὁ μιννάου, πείθῃ τ᾽ σατεράπλυ τὸν ἀρχέσῃ χιλίων ταλάντων, κ᾽ πεντακοσίων γυναικῶν, καταγαγεῖν ὅπῃ βασιλεία τ᾽ ἀντίγονον, καταλῦσαι δ᾽ τ᾽ ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μ᾽ ἦει κ᾽ τ᾽ παράλιον, βαρζαφάρνῃ δ᾽ διὰ τ᾽ μεσογείου πρόσταξεν ἐμβαλεῖν. τῷ δ᾽ ὅπι θαλαττίων τύροι, πάκορον ὐκ ἐδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων κ᾽ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δ᾽ οἰνοχόῳ τινὶ τῷ βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τ᾽ ἵππου δοὺς, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τ᾽ ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τὰ τὰ τ᾽ πολεμίων, κ᾽ πρὸς ἃ δέοι βυνήσοντα αὐτῷ γνώ. τ᾽ δ᾽ λειζομένων τ᾽ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι σωδραμόντες πρὸς αὐτὸν, προθύμους ἑαυτοὺς ὅπῃ τ᾽ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ᾽ αὐτοὺς ὅπῃ τ᾽ καλούμενον δρυμὸν πρεπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ γυμνομένης συμβολῆς, ὠσάμενοι τοὺς πολεμίους, κ᾽ διώξαντες ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔθεον. γυμνόμενοι δ᾽ πλείους, μέχρι τ᾽ βασιλείων προῆλθον. ὑρκανὸς δ᾽ κ᾽ φασαήλ δεξαμένων αὐτοὺς κεραταῖ σίφει, μάχη κ᾽ τ᾽ ἀγορὰν συρρήγνυται. καθ᾽ ὃν ξεφαλόμενοι τοὺς πολεμίους οἱ περὶ ἡρώδην, καταλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, κ᾽ φρουρὸς αὐτῷ ἀνδρας ἑξήκοντα τ᾽ πλησίον οἰκείως ἐγκατέστησαν. τούτους μὲ οὖν ὁ σασάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἡρώδης δ᾽ τὸ δῆμο πολλὺς κατ᾽ ὀργὴν τ᾽ ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών, κ᾽ καθ᾽ ἡμέραν ἐπεχθεόντων ἀλλήλοις κ᾽ λόχυς, φόνος ὢν ἀδιάλειπτος. ἐπὶ σᾶσ δ᾽ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ κ[illegible]λεῖ), ταῖτε περὶ τὸ ἱερὸν πάντα, κ᾽ ἡ πόλις ὅλη πλήθυς τ᾽ ἀπὸ τ᾽ χώρας ἀναπίμπλα) τὸ πλέον ὁπλιτ. Ὁ φασάηλος μὲ, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δ᾽ μετ᾽ ὀλίγων ἐφρύρῃ τὰ βασίλια, κ᾽ τοῖς πολεμίοις ὅπιθεν αὐτῶν ἀσυντάκτοις κ᾽ τὸ προσάρκτιον, πλείυς μὲ ἀναιρεῖ, ῥέπει δ᾽ πάντας. κ᾽ τοὺς μὲ, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείσ. κἂν τούτῳ δυσλακτ᾽ μὲ ἀντίγονος ὠδὰ καλεῖ, πάκορον εἰσαφεῖναι. φασάηλος δ᾽ πεισθεὶς τῇ πόλει Ὁ ξενίᾳ τ᾽ παρθων εἰσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων,

προ-

D E F G

προφάσει μὲν ἥκοντα τῶν παρόντων λύσοντα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύων ἀπέπεμψε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου, καὶ παραγορεύοντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἄπιστος εἶναι τοῖς βαρβάροις. ἐξεισι δ' ὑρκανὸν ὡδαλαβὼν καὶ πάκορος, ὡς ἦν τὸν ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς προέπεμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύς τε τῆς γαλιλαίας, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιεῶτας, καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐντυγχάνουσι πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπιχειροῦντι. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευσε. τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν ἐπίβουλος μάλιστα, καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τοῦ τε ὑπόσχεσιν ἥκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς ἀντίγονος ταῖς πλείοσι τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθένοις. ὅπερ δὴ προλοχίζοντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀεί, πάλαι δ' ἂν ἐκ ἐφθάνησαν, εἰ μὴ προεμέμνητο ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδῃ προέχειν λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' ἦν ἔτι λόγος ἐκ μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐτῶν ἔβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραινοῦντος ὀφελίου φεύγειν, πίστευσε δεῖν ἁλῶναι συεμμάλλα τῶν πλησιαιτάτων τότε σύρων τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐπιβουλεύσοντος ὅλως, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ τῇ σαρέπῃ προσελθὼν ἀπίκρις ὠνείδιζε τῷ ἐπιβουλεύσαντι, καὶ μάλιθ' ὅτι ἡμύοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν. πλείω γὰρ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχνεῖτο, ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχητο. πρὸς ταῦτα πανούργος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσοβήσας τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δηθέως δὴ τῶν καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο σασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συλαμβάνειν, τά τε ἄλλα πρὸς τὴν ἀπορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους. ἐν ᾧ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβάλλετο συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπωκέναι τὰ μιαιόντα τῷ ἐπιβουλεύσαντι αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τοῦ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. ὅτε δ' ἐαλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ προέχειν οὐκ ἐπιβουλεύσαντι, ἀλλ' ὁπόσα διεφέρετο φασάηλος. ἔτυχεν δ' παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσιέναι ὑρκανοῦ θυγάτηρ μιριάμμη συνιστᾶσα γυναικῶν καταπολουῦσα, μὴ προσιέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι δ' τῷ περὶ πάκορον σκεπτομένων πῶς ἂν κρύφα τῷ ἐπιβουλεύσαντι ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἦν ἄνδρας οὕτω δυνατοὺς ἀνηρῆσθαι, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προστώτων, νύκτωρ ἐπὶ ἰδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

A prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, neve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano. quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebant. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

desponsatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quam Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidẽ auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus vnquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus catuerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μὴ τῆς μητρὸς, καὶ τὸ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μὴ τῶν διεκπόντων ἀνέκοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς καὶ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφῖκτο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὸν φυγὴν παρθυαίους ἐποίησεν, ἐσχλήσαντας μὲν διωκτῶς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀμφοτεραμύνες ὑπερῳκῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμιον τῆ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι κόσμησε, καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην αἱρεδείματο, ἡρώδειόν τε ἐπάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν μὲν οὖν φόβον τοὺς καθ' ἡμέραν, αὖτις προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κρατήσαν γὰρ μὲν τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, σωτεβάλλει τοῖς πολλοῖς τῶν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. καὶ γὰρ αὖ τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δ' ὡσεὶ ἀνακισχιλίους. πεισθεὶς οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῶν χρείας ἀφῆσεν αἰὰ τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μὴ ἢ τῶν αἰαγκαιοτάτων, τοὺς ἀκριμωτάτους καταχὼν, εἰς τὸ φρούριον ἀσφαλίζεται. καταλιπὼν δ' ἐκεῖ τὰς γυναῖκας ἑκατοσοίκους φύλακας, καὶ διαρκῆ ταπεινὴ δεια πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, πάρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξαπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀνεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανῦ χρημάτων, ἦν δ' ὑ πλείω ἑκατοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον ἢ καὶ τῶν ἄλλων, ἐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προαπεστάλκει, καὶ τῶν αὖτις προσεχόντων ὁμοίως ἔκαστος. πάρθοι ἢ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὑπὸ τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάγκαιον ἢ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε καταιῆσαι βασιλέα αἰτήσοντα, ἀλλὰ καὶ φασάηλον αὖτις φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δισμώτας ἀχίσασθαι. ὁ ἢ ὑρκανὸς μὲν προαπεσὼν αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. ὁ φασάηλος ἢ ἀρετῆς ὑπερέχει, φθάσαντος πέτρα προσαρᾶξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς μὲ σιδήρῳ καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγωνίσατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει ἢ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, προφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπὸ ἀντιγόνου θεραπεύσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐμπλάσειε τὸ βαῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρᾶν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ ὥρᾳ ἀναπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νῦν εἶπεν εὔθυμος ἄπειμι, τὸν μετελάσοντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. πάρθοι ἢ καί τοι δημάρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίσασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δισμώτην δ' ὑρκανὸν αἰάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίων. ἡρώδης ἢ σωζόντων ἔπλευσεν εἰς τὴν

εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπιχώμενος χρήματα αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πεισθῆναι ὑπὸ φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γάρ, εἰ τὴν παρ' Ἀράβων φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἀδελφὸς γένοιτο, καὶ τοῦ δοῦναι δωρεὰν μᾶλλον προσέξοι, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴστου θεὶς τοῦ τοῖς λυτρουμένοις παῖδα. καὶ γὰρ ἐπῆν τοῦ ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτά. τάλαντα δ' ἦν αὐτῷ ἕτοιμος τριακόσια δοῦναι, προσεπόμενος τυρίοις συγκαλέσαντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ ἀπαιτοῦντος ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ ἀδελφὸν συγκαλέσας φιλίαν μόνον ἐποιήσατο· ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῷ μάλιχος, προπέμψας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, προσέταττεν ἀναχωρεῖν, προφάσει μὲν χρώμενος παρθικῇ, δι' ἣν πρεσβεύσαντας γὰρ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδην τῆς ἀραβίας. τῇ δ' ὄντι προσηγούμενος καταχεῖν τὰ ἀντιπάτρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιδιδόναι χρήζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τὰς ἀντιπάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δ' ὧδε αὐτῷ οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας ὁρῶν, διὰ φιλτάτους ἦλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκεινάμενος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεφεν εἰς αἴγυπτον. ἐν τῇ πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τοῦ ἐπιχωρίων ἱερῶν αὐλίζεται τοὺς ἀπολειφθέντας ἀναλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκούρουραν προσελθόντι, τὰ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. προσλαβὼν δ' πένθος ὅσον οἷόν, ὡς ἀπεθήκατο προπίδων, ἦει προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ ἄραψ μεταγνόησας, ἔπεμψε δι' τάχους τοὺς ἀναγαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἔφθασε δ' ἐν τούτοις ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τοῦ ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τήν τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τὰνδρὸς αἰδεσθέντες, προπέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δ' παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. δι' ἀκροσυπάμενος δὲ τὰς προπλήσεις τοῦ βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μήτε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει. κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τοῦ πρὸς κάσσιον πολέμου τεθυμωμένου. διαχθεὶς δ' ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ μὲν τὴν παρ' ἀντωνίῳ καὶ τὰς τε αὐτοῦ, καὶ τῶν ἡμίων συμφορὰς ἐδιηγεῖτο. ὅπου τε τοῖς οἰκειοτάτοις ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένοις, διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης. ἀντωνίου δ' ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἴκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δ' ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τῶν παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθίσαι ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐνῆγε δ' ἰσχὺν τῆς εἰς ἡρώδην φιλοτιμίας, ἡ πρὸς αντίγονον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependese, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depositia. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit, Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidé iunctæ cũ Antipatro dexteræ, tũ verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regẽ constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur.

Am. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἓν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτὸ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸ τὸ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὲν καὶ τὸ ἡρώδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐν ᾗ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐδήλουν τὸν ἡρώδην, τάς τε πατρῴας διηγησίας, καὶ τὴν αὐτὸ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἅπαντες ἐνδεικνύμενοι ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ οὗ οὐ μόνον διήνεγθη τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ διὰ παρθων λάβοι τὴν ἀρχήν, ῥωμαίους ἐφρίδων. δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθείσης, ὡς παρελθὼν αὐτόνιος, καὶ πρὸς τὴν παρθων πόλεμον βασιλεῦσιν ἡρώδην συμφέρειν ἔλεγεν, ὑπερφίζονται πάντες. λυπήσας δὲ τὴν βουλὴν, αὐτόνιος μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρώδην ἐξήεσαν. πρῶτον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρώδου τὴν βασιλείας ἡμέραν, αὐτόνιος εἰστία αὐτόν.

Κεφάλαιον ιϛ'.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. *Ant. lib. 14. cap. 23.*

EOdem verò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit

Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὑπηνδίοις διαρκεμένους, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρώδου σὺν διακοσίοις τῷ οἰκείων, διεσκόπει ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τῷ εἰς ἡρώδην ἁμαρτημάτων μάλιχον μεταμέλειν. καὶ ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα δὲ ἐξόδου συμβὰν πλεῖον ὗσαι. τῷ γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξήεσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. καὶ μὲν ἐν ἅπασιν δυσχόρουν, ἔσι δ' ὅπου καὶ αὐτοὶ πλάγιοι ἀπέστρεφον. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας παρθους ἀπέργειν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρώμενος. ἔγνω γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείσης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμείξιν καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων παρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγοχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίῳ τε καὶ σίλωνος, οἷς γέλλιος ὑπ' αὐτονίου πεμφθεὶς, ἡρώδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς διὰ παρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντίγονου διεφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρώδης ἰσχύος ἐπῆρεν, προϊόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλεῖον ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προὔκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ioppe. Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

πρότερον, ὡς μὴ χωρὶς ὄντος ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ποτε τι τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σωπᾷ δ' οὐ καὶ σίλων ἀσμένως τῆς ἀπάνης ἀσεως πρόφασιν δίδωσιν. ὡς δ' ἐπέκεντο ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅτι τούτους πρώδης σκάφαις μετ' ὀλίγου σίφας, ἔρεπε τάχεως, καὶ σίλωνα διασώζει καλῶς ἀμμώμμον. ἔπειτα ἰόππην εἶλεν, πρὸς τὸ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἐπείγετο. καὶ τὸ ἐπιχωρίων, ὃς μὲν, παξώα φιλία προσῆλθ, οἷς δ', τὸ αὐτὸ κλέος, οἷς δ' ἐξ ἀμφοῖν δυεργεσίας ἀμοιβή. πλείοσι γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίως. δυσκίνητος δ' ἤδη δύναμις ἤθροιτο. προϊόντα δ' αὐτίγονος ἐνήδρευε, ταπεινὰ δεία τὰ παρόντων προσχίζων. ἐν οἷς ἐδέν, ἢ μικρὰ τοῖς πολεμίοις ἐβλαπτεν. πρώδης δ' οἷς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ὡδαλαβὼν ῥᾳδίως, καὶ θρῆσαι τὸ φρούριον, ἤει πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σωπᾷ δ' αὐτῷ τὸ μὴ σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῷ ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἰχυρῶν καταπλαγήντες. στρατοπεδ δυσαμένῳ δ' κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τὸ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι δ' κατὰ σῖφος ἐκθέοντος, ἀπεπειρῶντο τῶν προτειχισμάτων. πρώδης δ', τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ὅτι τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρίει τῷ δήμῳ, καὶ ὅτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμωμώμμος, δώσων δ' καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνησίαν. ἐπεὶ δ' ἀντιπαρηγόρησιν οἱ πρὸ τὸν αὐτίγονον, ὅτε καθακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινας, ὅτε μεθαλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμώνεσθαι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχοις ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δ', τάχεως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὸν δωροδοκίαν. ὑπισχνασάμμος γὰρ πολλοὺς στρατιώτας, ἀναίνη ὑπηδείων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαρτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινωτάτους εἰς τοὺς ὑπηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸς τὸν πόλιν ὧν ἔρημα, πάντα τῷ πρὸ αὐτίγονον προαπασκευασαμμόων, σκίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. πρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε καίσαρος καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῷ τὰς ὑποσχέσεις. καὶ μὴ τὸν δέησιν, δικαίως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὸν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὸν χορηγίαν προθυμμος, ἐπέστελλε τοῖς πρὸ σαμάρειαν, ὡνείσθαι δ' ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καθάγειν εἰς ἱερειχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτίγονος, διέπεμψε πρὸ τὸν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν ἱερειχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ' ὅτι τῶν ὀρέων ὡδαφυλάσσοντες τοὺς ταπεινὰ δία ἐκνομίζοντας. ἃ μὲν πρώδης πρέμει. δίκα δ' ἀσείας αἰαλαβὼν, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκὴ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσαν καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγοις τῶν ἱππέων, ὅτι τὸν ἱερειχοῦντα ὡδαγίνεται. καὶ τὸν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta loppe, suos liberaturus ad Masiadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quælierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Masiada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, vitium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuiũ dissecti sunt: & Galileæ metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in prę̃ruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

καταλελειμμένω δυείσει. πενταχοσίους ἢ τὰ ἄλλα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. αὐτοὺς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβών. ῥωμαίοις δ' εἰσπεσοῦσι, τὸ λοιπὸν ἀσυδιήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἰσχυρουμένους μὲν ἐν φρουρᾷ ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερεύσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ ἀντιγόνου μὲν διὰ τῆς σίλωνος διαφθορὰς, ὥστε δέξασθαι τὸ στρατὸ μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπόντων αὐτοκράτορα. καὶ ῥωμαίοις μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀπειμένοι τῶν ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτοκράτορα. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτοκράτορος φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ ἐλαύνοντι, ἀκμὴν προσλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἑπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πολλὴν δ' ὑπ' αὐτῶν ἀφθονίαν τοῦ ἐπιτηδείου, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς αὐλαίοις ὥρμητο λῃσὰς, οἱ πολλοῦ τῆς χώρας κατεῖχον, ἐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διεπέθεσαν τοῖς ἐπιχωρίοις. προπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἀρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. ἃ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μὴ ἢ τῶν ὅπλων ἀπλοΐαν, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ ἢ θέρους ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δύωνυμον κέρας τοῦ ἡρώδου ξέποντα, προελθὼν ἢ ταχέως ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, προσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς ἢ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοπε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τοῦ κτείνειν εἴποτο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς αὐλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἔδει δίκτειβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ὄπωρπίας ἀπεδίδου, δύο μνᾶς ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σαθμούς. φερώρᾳ ἢ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπίστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν ἢ τούτῳ, πρὸς μὲν ἀθλιάς διῆγεν αὐτοκράτορος. βεντίδιος δ' ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, καταστήσασθαι πρότερον ὅπως ἔλλων, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅτι τοὺς ἐν τοῖς αὐλαίοις ἐς ἐφόδους. τὰ ἢ αὐλαία ταῦτα πρὸς ὑποκρήμνοις ὄρεσιν ἐν οὐδαμόθεν πρόσοδα, πλαγίας δὲ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ ἢ κατὰ μέσαπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὀρθω

ὀρθίος ὑπερέπεσα τὴ χαράδραγς. ὥστε τὴ βασιλέα μέ- A
χει πολλῶ μὴ ὑπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, πε-
λδυταῖον δὴ ὑπνοίᾳ χρήσαδζ σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ
ἀλκίμους καθειμῶ ἐν λαράνξιν ἐνίει τοῖς γομίοις. οἱ δ
ἀπέσφαττόν τε αὐτοὺς συὼ ἡμέραις, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βιληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶ καὶ φείσασ τινας
ἡρώδης, ἐκήρυξεν ὑποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ ἐθελου-
σίας μὴ ὑδεὶς προσέθετο, καὶ τῶ βιαζομένων δ πολλοὶ
δ' αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τῶ γη- B
ραιῶν τις ἑπτὰ παίδων πατὴρ μὴ δ μηδὸς, δεομένους
τοὺς παῖδας ὑπερέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ὅτι δεξιᾷ, κλεί-
νῃ τρόπῳ τινὶ δὴ καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵ-
στατο πρὸ τὸ γόμιον, κ τ ἀεὶ προϊόντα τῶ ἰδίων ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑπόπτου δ ἡρώδης ὑποβλέπων, τῷ τε πάθει
συνεχεῖτο, κ τῶ φρισβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασδζ τῶ
τέκνων πρεσβυκαλῶν. ὁ δ πρὸς ὐδὲν ἐνδοὺς τ λεγομέ- C
νων, ἀλλὰ καὶ προσορεισθεὶς τὸν ἡρώδη εἰς ταπεινότη-
τα, ὅτι τοῖς παισὶν αἰσχρεῖ καὶ τ γυναῖκα, κ καταβαλὼν
κὴ τ χρημνῶ τοὺς νεκροὺς τὸ τελδυταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔῤῥι-
ψεν. χῤῥῆγμα μὴ ἦτο τὰ σπήλαια, κ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡ-
ρώδης. καταλιπὼν δ τ στρατῶ μοῖραν ὅσην ὑποχρήσθ
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μ τρι-
χιλίους, ἱππεῖς δ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. ἔνθα D
πρὸς τ ὑποχώρησιν αὐτῶ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν
θορυβεῖν τ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὴ πολεμαῖον τὸν
στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δ τὴν
χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
σερόδητα τῆς χωρίων. πυθόμενος δ ἡρώδης τ ἐπα-
νάστασιν, ὡς τάχους ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μ αὐτῶ πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φεύγια δ πάντα πολιορκίας ὄντα
λῶν, ὠφέλιμον τῆς μεταβολῆς εἶναι προσέλαβε τὸν τῶ
πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ παρόντων μ ὠφελη-
μένων, ἀπρημένῳ δ πανόργου, βεντίδιος ὠφείλαν- E
τος ἀντωνίου συμμάχοις πέμπει ἡρώδῃ καὶ αὐτιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τ στρατηγὸν
μαχαιρᾶν αὐτίγονος ἱκέτευε δ ὠφελῆσαι ἑαυτῶ βου-
θὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ προῖέ τε τῆς ἡρώδου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ὑποδυόμενος, κ χρήματα
δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ, ὡ δὲ κατεφρόνει τῶ πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε κ πλέον ἡρώδου διδόντος, εἰς μὴ
τιμὴ προσθοσαι, ὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκινόμενος δὲ
φιλίαν, κατάσκοπος ἦει τῆς αὐτιγόνου πραγμάτων, ἡ- F
ρώδῃ μὴ πειθεὶς ὑποξέποντι. προσαθόμενος δ αὐτῶ
τιμὴ δόκησιν αὐτίγονος, τιμὴ τε πόλιν ἀπέκλεισε,
κ ὑπὸ τῆς τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αὖ-
θις μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς ἡρώδην
ἐχώρει, κ πρὸς τιμὴ δόξαν τὸ θυμωμένος, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους αὐτῶ, μηδεμίαν τῆς ἡ-
ρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐτιγονείοις χρώ-
μενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπώνας ἡρώδης, ὥρμησε
μὴ ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας G
δ τῆς ὀργῆς ἤλασε πρὸς αὐτώνιον κατηγορήσων τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ ἐν ὑπολογισμῷ τῆς ἡμέρ-
τημένων ὀργόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασι-
λέα, κ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῆς διαλλάττει. ὁ μὲν ἡρώ-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa tractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis ι. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabāt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctꝰ dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

A δης ἐπαύσατο τ̃ πρὸς αὐτώνιον ὁρμῆς. ἀκηκοὼς ἢ αὐτ̃ μὴ πολλῆς δυνάμεως περιπολεμοῦντα σαμοσάτοις, πόλις δ' ἐστὶν ἰσχυρὰ πλησίον καρτερᾶ, θᾶττον ἠπείγετο, τ̃ καιρὸν ὀπτῆδειον ὁρῶν πρός τε ἐπίδειξιν ἀνδρίας, καὶ τὸ μᾶλλον ἀρέσασθαι τ̃ αὐτώνιον. γίνε) γοῦν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ̃ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τ̃ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν ἢ ἀποτεμόμενος λείαν, ὡς τε τ̃ μὲν αὐτώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τ̃ ἀρετῆς αὐτ̃, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, & πολὺ προθυμίαν τ̃ τε ἄλλαις αὐτ̃, & ταῖς εἰς τ̃ βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐτοχορ ἢ τὸν βασιλέα ἀναλαβεῖν τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

Κεφάλαιον ιγ'.

B Κἂν τούτῳ θραύεται τὰ κ̃ τ̃ ἰουδαίαν πρᾶγ̃ πράγματα. καταλελοίπει μ̃, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅπως τ̃ ὅλων, ὧν διαγγέλλας μηδὲν μέχρι τ̃ ὑποστροφῆς αὐτ̃ διαπράττειν πρὸς αὐτίγονον. ὡς δὲ βέβαιον εἶ) μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἧς ὧν ἔφρασεν. ὁ ἢ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τ̃ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ̃ διαγγελμάτων ὅπως ἰσχυρὸν ἐχώρει μ̃ πάντα πειρᾶν, αὖ συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦκεν ἢ τ̃ ὅπου ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τ̃ θέρους. ὅπερ θεμένων δ' ἐν ταῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυσχωρείαις τ̃ ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανείς, & τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρε). D νεοσύλλεκτοι γὰρ ὄν τ̃ συρίας ἦσαν αἱ πειραι, καὶ οὐδὲν αὐτὰς ἀνεκέκραστο τ̃ πάλαι στρατιωτ̃ καλουμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. αὐτιγόνῳ ἢ ὡς ἀπέβησεν ἡ νίκη, προῆλθε ἢ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τ̃ ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τ̃ σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτ̃, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτ̃ φερώνα τ̃ ἀδελφ̃ διδόντος. τὰ ἢ τ̃ γαλιλαίας μετὰ τὴν αὐτιγόνου νίκην E ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τὰ ἡρώδου φρονοῦντας τ̃ δυνατ̃, προσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες αὐτιγόνῳ. μετεβάλλετο ἢ πολλὰ καὶ τ̃ ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς ἀντεῖχέ τι τ̃ ἐρυμάτων, γιθθᾶ καλεῖται. τούτων ἢ ἠδέπω πέπυστο ἡρώδης, μ̃ γὰρ τὴν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτώνιος μ̃ κατασήσας ὅπως τ̃ συρίας σάσιον, καὶ προσάξας ἡρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτίγονον, αὐτὸν εἰς ἄργυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος ἢ δύο μὲν τάγματα προσαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς ἢ μ̃ τ̃ λοιπ̃ δ' ἰσχύος ἠκολούθει χρόν. ὅπερ ἢ ἡρώδῃ κ̃ F τὴν πρὸς αὐτοχρείαν διάφυσιν, ὄνειρος σαφὴς τὸν τ̃ ἀδελφ̃ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μ̃ ταραχῆς ἐνθορόντι τῆς κοίτης, εἰσπίπτουσιν ἄγγελοι τ̃ συμφορᾶς. ὁ ἢ ὀλίγον μὲν προσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ πένθους ὑφῃρέθη, ὅπως τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος ἢ τὴν πορείαν ὑφ' ἡσυχίαν, καὶ θαυμάσας ὅπως τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τ̃ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων ἢ ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν ὑ προεμείνας ἡμέραν, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεισαν χωρίον ἐξέπεσεν. & προσβαλὼν μὲν συνεχῶς τ̃ φρουρίῳ, πρὶν ἢ ἑλεῖν χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ̃ πλησίον ἐστρατοπεδεύε) κώμας. ἐπεὶ δ' αὐτ̃ μετ' ὀλίγας μ̃ ἡμέρας,

καὶ τὸ

Ϲ τὸ δ' ὕστερον παρ' ἀντωνίῳ Ϲάλμα σωτέμιξε, δείσαν- A
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἃ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. Ϲ τὸ λοιπὸν ἤδη ἀδεῶς ἐσεισχέοντος. ἀπ' ὀλίγων δὲ τοῖς
τἀδελφῶ φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ ὃ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς,
ἀνδρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν
γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκεῖνον σωτηρίαν ἐθησαν τ
ἑαυτέραν. δι' ὑστερήσαντος γὰρ τοῦ συμποσίου, μὴ τοῦ παύτας
ἐξελθεῖν, δι' ὀλίγου ὁ οἶκος σωτέπεσεν. τοῦτο Ϲ κιν-
δύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν δῆτα τοῦ μέλλοντι πολέμῳ B
κρίνας εἶ) σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἑω διεκίνει τὴν στρα-
τιάν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ὑπὸ τῶν ὀρῶν
καταδρέχοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν πρωτοταγμάτων,
κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς
ἐβάλλον, ὡς τε συχνοὺς καταπιπρώσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων, πελτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀ-
κοντίζεται. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμη C
τῶν σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει πρεσείειν δοκεῖν, πάπ-
πον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπαθῶν δῆτα σαμάρειαν δῆτα
πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἓν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης δὲ τὸν πολεμίαν κατεδραμὼν, πέντε μὲν πο-
λίχνας κατασρέφεται. διχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐτῇς διαφθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν δῆτα τὸ
στρατόπεδον. ἤδιστο δὲ πρὸς τὸν καλούμενον κανᾶ D
κώμην. προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ
πλῆθος ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς
ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μίσος τὸ πρὸς αντίγονον,
οἱ δ' δῆτα τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς
γε μὲν πολλοὺς ἐνῆγε δῆτα θυμία μεταβολῆς ἄλο-
γος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ πάπ-
πον, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε πρὸς τὴν ὁρμὴν
ὑποδείσαντες αὐτοῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γε- E
νομένης δὲ τῆς διατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς
ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ μίμησιν τοῦ φονευ-
θέντος ἀδελφοῦ διαβαλλόμενος, ὡς αἴτιος εἴη τοῖς
αἰτίοις τοῦ φόνου, ταχέως τοῦ καθ' ἑαυτὸν σκέψεται, Ϲ
μετ' ἐκείνους δῆτα τὸ σωματικὸς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαν-
τας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τοῦ μὲν εἰς τὴν
κώμην σωεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμητο, τοῦ δὲ
προσκειμένου τοῖς ὑσάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπει- F
ρους. σωεμπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲ
ὁπλιτῶν οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δὲ ἦν ὑπερθεν ἀμυ-
νομένων κατάπλεα. κἀπειδὴ προσῆν τοῦ ἔξωθεν,
τὰς οἰκήσεις ἀναρράττων εἶλκε τοῖς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς
μὲν πολλοῖς δῆπα καίσειον τοῖς ὀρόφοις, ἀθρόως αἰή-
ρει, τοὺς ὑποφυγόντας δὲ τῶν ἐρειπίων, οἱ στρατῶται ξι-
φήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆ-
θος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ὑποφαγῆναι τοῖς κρατοῦσι.
ταύτην τὴν πληγὴν οὐ λύσεγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν
δῆπα συλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθαύμασαν τοὺς G
ἀνὰ τὰ κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπεδά-
θη. καὶ δ' ὀλίγου τὴν νίκην τεθαρρηκὼς ἡρώδης δῆτι ἐ-
σεσωλύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφο-
δροτάτῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοὺς κατορ-
θώματος, καὶ ἥττης τοῦ ἀντιγόνου κατέσχη, βουλομένῳ
καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἤδη
τοὺς φίλους κεκμηκότας δῆτι θεραπείᾳ τῷ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iámque per Hierichunta propetans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque símilis casus euenit: vnde præter spem libertatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conserere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus lautem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulíspet restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlciscerentur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autẽ subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacernata est, vt etiá victoribus ipsis trãsitus obstrueretur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statímque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati saris fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, absciſſo capite obtruncãt: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetit: muriſq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro tẽplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria protipientes, neque aut equis, aut vitis alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum molliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lõginquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

δλαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς λῶ ἔτι θερμὸς ἐκ τῆ ἐπαλαι λουσόμενος ἤει σφατιωτικώτερον. εἷς γοῦν αὐτῆ παῖς εἵπετο, κὴ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ὡς αὐτίον αὐτῆ τὴς ἐκτρέχει τῆ πολεμίων ξιφήρης, ἐπεται δεύτερος, κὴ τρίτος, κὴ ἑξῆς πλείους. ὅτοι καταπεφοβῆσαν μὲν ἐκ τῆ ἀδοκήτου τάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως ἢ ὑποπεπηχότες, κὴ δλαλαθάοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅτι ἢ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῆ μὲν οὖν ἄλλων, ἀδεῶς παρῶ κὴ τύχῃ ὁ συλληψόμενος τοὺς ἀνδρας, ἡρώδη ἢ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δλαφοβῆσαι πάντες. τῆ δ' ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν ἀντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀπήρτο ἢ ὅτι τῆς ἀδελφῆς, ποινὴν τῆ φονευθέντος αὐτῆ ἀδελφοῦ. κὴ γὰρ ἦν οὗτος, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος ἢ τῆ χειμῶνος, ἤλαυνεν ὅπῃ Ἱεροσολύμων, κὴ μέχρι τῆ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, σωμήκτο ἢ αὐτῆ τεῖχον ἔτος ἕξ ἐβασιλεύς ἐν ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, ποθ' τῆ Ἱερεῦ σφατοπεδεύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν ὀπίμαχον, κὴ καθ' ὃ πρὶν εἶλε πομπήϊος τὴν πόλιν. δῆλον ἢ εἰς ἔργα τὴν σφατιᾶν, κὴ τεμὼν τὰ περάσεια, τεῖα μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αἰσχιστάτους τῆ ἑταίρων ὅπῃ τῆ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τὴν ἀλεξάνδρου τῆ ἀριστοβούλου μετιὼν θυγατέρα καθωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτῆ, κὴ παράξουν ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ἐφῆπτο τοῖς πολεμίοις. χήμας ἢ ὑπέστρεψεν ὅπῃ Ἱεροσολύμων μὴ μείζονος δυνάμεως. σωὴπε ἢ αὐτῆ κὴ σόσιος, μετὰ πλείσης σφατιᾶς, ἱππέων τε κὴ πεζῶν, ἵν' περιεκπέμψας δι' τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐτὸς δι' φοινίκης ἐποιήσατο. σωαθροισθείσης ἢ ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππεῖς ἢ ἑξακισχιλίους δίχα τῆ ὑπὸ σοσείας συμμάχων, οἱ μέσσοι ὀλίγου ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τὸ βορείᾳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τ' συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσσιος ἢ αἰτιώμενος τῆ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῆ σφατιᾶν ἡρώδη σύμμαχον. τῆ ἢ ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ φύσει τ' ναὸν ἀθεμιτίζόμενον τὸ ἀσθενέστερον, δυσαίμονα κ πολλῷ θειωδέστερον τὸν τελευτήσοντα ποὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, κὴ τῆ θλιμμενεστέρων κατὰ σίφος ἦσαν ληστείαι πολυτρόποι, κὴ μάλιστα ποὸς τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἴπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῶ γε μὴν μαχίμου τὸ δυσκατόρθωτον ἐτέτακτο ποὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωνευτὰς, εἴργον ὅπῃ τῆ τείχους, κὴ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καθιστασαν. ἐν οὐδενὶ ἢ ὅτῳ, ὡς ἐν τοῖς μεταλλείαις ποιῆσαι τῆ πολεμίων. τῆ ἢ βασιλεῖ, ποὸς μὲν τὰς ληστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐπόδρομάς. ποὸς ἢ τὴν τῆ ὀπιτηδείων ἀπορίαν, ἀγχόρροθεν συγκομιδαί. τῆ ἢ μαχομένων ποὸς τὴν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καί τοι τόλμης ἀδημίαν καταλιπόντων ἐφ' ὁλῶν. φανερῶς μὲν οὖν ἐ συνερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπῃ ποεῦπῳ τῆ θανάτῳ. δι' ἢ τῆ

ὑπὸ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἑξαπίνης ἐφάνοντο, καὶ A
φθάσειεν ἢ τι τὸ τεῖχος, ἕτερον αἴσχυ-
νεῖν. καθόλου τε εἰπεῖν, ἔτε χερσὶν, ἔτε ὅπ-
λοις ἔκαμνον, εἰς ἔσχατον αὐτοχεῖν διεγνωκότες. ἀ-
μέλει τηλικαύτης δυνάμεως ἀξιοθρυλήτως ἐπὶ τοσόνδε χρόνου, πέν-
τε μησὶ διώυξαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῷ ἡρώδου
τινὲς ὑπερέκτειναν ὑπερβῆναι τὸ τεῖχος θαρρήσαντες,
εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχῶν
σοσίου. φρῶτα ἢ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ
τῆς δυνάμεως ὑπερχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυ-
ρίος, τῷ μὲν ῥωμαίων ὑπὲρ τῆ τελευτῆ τῆς πολιορκίας B
διωργισμένων, τὸ ἢ περὶ ἡρώδην ἰουδαϊκοῦ, μηδέ-
να ὑπολιπέσθαι σπόδοντος αὐτάρκων. ἐσφάζοντο
ἢ παμπληθεῖς, ἔντε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας
συνωθούμενοι, καὶ τῷ ναῷ περισφόγγοντες. ἦν
ἢ ὅτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν,
ἀλλὰ καὶ βρέφη γε περιπέμποντος τὸ βασιλέως, καὶ φεί-
σεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δε- C
ξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μανιώδεις πᾶσαν ἡλικίαν ἐπε-
ξήεσαν. ἔνθα καὶ αὐτίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε
τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ὑπὸ τῆς
βαρέως, περιπίπτει ἢ τοῖς σοσίᾳ ποσί. κἀκεῖνος μη-
δὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλα-
σέ τε ἀκρατὴς, καὶ αὐτίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυ-
ναῖκά τε καὶ φευγᾶς ἐλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁμῶς δε- D
θεὶς ἐφυλάττετο. περίοια ἢ τοῦ ἡρώδη κρατοῦντι
τῷ πολεμίων τότε, κρατήσαι καὶ τῷ ἀλλοφύλων συμ-
μάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν ὅθεν θέαν τε
τῶν ἱερῶν, καὶ τῷ κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ ἢ βασιλεὺς, τοὶς
μὲν παρακαλῶν, τοῖς ἢ ἀπειλούμενος, ἔστι ἢ οἷς καὶ
τοῖς ὅπλοις ἀπέσειλεν, ἤπτιος χαλεπωτέραν τὴν
νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τῷ ἀθεάτων παρ' αὐ-
τῷ ὀφθείη. διεκώλυσε ἢ ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πό- E
λιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δυσανεκτήσας πρὸς σόσιον,
εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώ-
σαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. ὡς
ὅπι τοσούτων πολιτῶν φόνῳ, βεαχὺ τὴν τῆς οἰκου-
μένης ἠμεμονίαν αἰτάλλαγμα κείνοι. τὸ ἢ, αὐτὶ τῆς
πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς διημάσι τοῖς στρατιώταις ὑπο-
δέπειν φαμένε, αὐτὸς ἔφη δυανέμειν ἐκ τῷ ἰδίων
χρημάτων τοὶς μισθὸς ἑκάστοις. ὅτω τε τὴν λοιπὴν F
ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποχέσεις ἐπλήρωσε.
λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως ἢ
τοὶς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα ἢ αὐτὸν ἐδωρήσατο
σόσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον,
σόσιος ἢ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀπέζευ-
ξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην αὐτίγονον αὐ-
τωνίῳ. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐκάτης
ἀλλ' ψυχᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀληθείας πέλεκυς ἀπ-
δέχεται. βασιλεὺς ἢ ἡρώδης ἐκεῖνος τὸ κῆ τὴν πόλιν
πλῆθος, τοὶς μὲν τὰ αὐτῷ φρονήσαντας, δύνεσ ἔρους G
ταῖς τιμαῖς καθίσατο, τοὶς ἢ αὐτιγονίους, αἱρεῖ, καὶ κῆ
αὖθιν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταπομπεύ-
σας, αὐτονίῳ καὶ τοὶς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὴν
εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ
αὐτώνιος τῷ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤττων
ἦν τὸ πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα ἢ διεξελθοῦ-
σα τὴν χώραν τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῷ ἀφ' ἁμάξης

Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quàm muri aliqua pars diruetur, alteram eius vicem munichant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium toleraverunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia templo proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compelli, etiã ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut tenectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum diu fuit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cõpescere et prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa complenit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eúisque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: A
Syrorúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros B tantósque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi statim condonatus est. C

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, Σύρους δὲ τέλει σύρων ἀβαβαλίσασα πρὸς τὸ αὐτόνιον, ἀναιρεῖν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστῳ ῥᾳδίως γιγνομένων δεσπότης. ἐπὶ δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν ὅπως Ἰουδαίοις καὶ ἄραβας, ἐφιλονείκει τοῖς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδῃ καὶ μάλιστα ἀναιρεθῆναι. μέχρι γοῦν τῷ πρὸς ἀγμάτων ὑπανδύσας ἀντώνιος, τοὺς μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ ζῆν τῶν ἐχθρῶν φίλος ἦν, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῷ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γινόμενον τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, ἃς ἐντὸς ἐλθόντες ποταμοῦ πάσας. ὧν γιγνομένων κυρία, καὶ πρεσβεύσασα μέχρις εὐφράτου τὸ ἀντώνιον ὑπισπαζομένη παρθους, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλας μὲν αὐτῆς τιμὰς δυσμένειαν δωρεᾶς ἡρώδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἐπόρρα γύδια χωρία δισχιλίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐαυτόν. πρεσβεύει δὲ αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' ὀλίγον, παρὼν ἐκ παρθων αὐτόνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν πρεσβυτὴν παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴν δὲ τῷ χειμῶνι, καὶ τῆς λείας ἁπάσης, ὁ παρθος διεξεχωρίσθη.

CAP. XIV. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. Ant. lib. 15. cap. 5.

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sec hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, E magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit F multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctísque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam G confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant pleni ceperunt. Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, seriùs quā vsus popoſcit. Huius ei vulneris causa fuit: præposi-

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟῦ δὲ ἀκτιακῆ πολέμου συμφέροντος, παρεσκεύασο μὲν ἡρώδης αὐτοκράτορι συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε τὰ ἄλλων τῆς ἰουδαίας ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ αὐτοῦ κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὲν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταχειρίζειν τοὺς κινδύνους αὐτοκράτορι, ἵνα δὲ βασιλεύσιν ὡς ἔφαμεν ἐπιβουλεύουσα, πείθει τὸν αὐτόνιον, ἡρώδην ἐμπίπτειν τοὺς πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἄρχοντα δεσπότης, καὶ θατέρων τοῦ δυνατῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἐρρέφθη μέν τοι καθ' ἡρώδου τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν δὴ ῥύσιον κατὰ τοὺς πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς φυλοπολίν, ἐκφέπτεσθαί τε καὶ τοὶ καρτερῶς αὐτῶν ἀπαντιτάξαμένων. πρὸς δὲ τὸ ἧττον, γίνεται μέγα κίνημα τῶν ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἀπείρων τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἐμένον. ἔνθα μὴν δυνάμεως ἡρώδης ἐπελθών, ἐπειρᾶτο προμηθέστερον ἀφιλεῖσθαι τὸν πόλεμον, καὶ στρατόπεδον ἐπέλουσε τειχίζειν. ὁ μὲν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρότερα νίκῃ τεθαρρηκότες, ὥρμησαν ὅπως τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρώτῳ ἐμβολῇ ζωπυρήσαντες, ἐδίωκον. ὑπεβλάβετο δὲ ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῆς καναθων ὑπηχωρίους ἀνέντος ἀθλιώνος, ὃς ἰδίᾳ αὐτὸς τῆς κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς δὲ τὸν τούτων ὑπόθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ σωλήναντες τὸ πλῆθος πρὸς πεζώδη καὶ δύσβατα χωρία, ἔπεσπον τοὺς ἡρώδου, πλεῖόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῆς προεῖχόντες, αὐτανδρον εἷλον οἱ ἄραβες, μετ' ὀλίγον δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, παρὼν τῆς χειμῶνος ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῶν ἑξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τὸ συμβολῆς
ἠλομένης, ἐν ᾗ ἀθηναίων δύρε καιρὸν ὑπεκλῆς. ἐπεμε-
ρήσατο μάχεσθαι τοῖς ἄραβας αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν κατα-
ἔχων, ὡς ἀναπαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλά-
κις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὑπίπτει συμφορὰ
δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν βασιλείας ἑβδόμην, ἀκ-
μάζοντος γὰρ τοῦ περὶ ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένου
ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπε-
σεν, ἀνθρώπων δὲ ξεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρα-
τιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαυθρον γὰρ ἠυλίζετο. καὶ
τούτῳ τοῖς ἄραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη,
περισλογοποιοῦντα τοῖς ἀνθρώποις ἀεί τι χαλεπώ-
τερον, ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες
γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν
περθυσάμενοι τοῖς πρόσθεις, οἳ δὴ ἰουδαίων ἐτυ-
χον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν κατα-
πλαγὴς τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων
ἔκλυτον σιναγαγὼν ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν δὴ
τοῦ ἄμυναν, λέγων τοιάδε. εὐλογώτατά μοι δοκεῖ
τὸ παρὸν ὑμᾶς καθάπτεσθαι θεός, περὶ μὲν γε τὰς
δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἐῶ· τὸ δ' αὐτὸ καὶ
πρὸς ἀνθρώπινον ἔφοδον πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ
τοσοῦτον ἀποδέω κατεπτηχέναι τοῖς πολεμίοις μετὰ τὸν
σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀρτίως δέλεαρ
τοῦτο καθεῖναι τῇ δουῶαι δίκης ἡμῖν. ἐ γὰρ τοσοῦτον ὅ-
πλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις
ἡμῶν συμφοραῖς ἥκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐκ ἐξ ἰδίας
ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἡρτημένη κακοπραγίας.
ἔστι γὰρ τὸ δυσυχεῖν, ἔστι τὸ ἐναντίον ἐν ἀνθρώποις βέ-
βαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένοις εἰς ἑκάτερον
τοῦ τύχου. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο-
δειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατοῦντων,
ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ καὶ τὸ εἰκὸς νῦν ἁλώ-
σονται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποι-
θὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν.
ὥς τε ἐμοιγε καὶ τῷ δεδοικότος ὑμᾶς θαῤῥεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος κατὰ τῶν
ἐχθρῶν, καὶ ἅμα τοῦ ἐμοῦ γνώμου ἐξορμήσατε, καιρὸν ἔσχεν ἡ ἀθηναίων ἐνέδρα. νῦν δὲ ὁ ὄκνος
ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκοῦν ἀθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης
ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τοι μέχει τοῦ μέλλειν ἔτος ἔχειν,
ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγεῖραί τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι
τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ὅτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε
δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τοῦ ἰουδαίων ἀνδραγα-
θίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, ἢν δὲ φειδόμεθα τῆς
ἄραβα τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότου χρώμενον, ὃν
παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑ-
μᾶς ταρασσέτω τὰ τῆς ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπο-
λαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γε-
νόμενον σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς στοιχείων πά-
θη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τοῦ ἑαυτοῖς βλά-
βου ὑπφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς
χθονίων θεασμοῦ περιχρόοιτο ἂν τι σημεῖον βραχύ-
τερον. αὐτὰ γὰρ ταῦτα, φειδραφοῦ ἔχει τὸ μέγεθος. ἐ-
πεὶ τί δύναται τοῦ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι ἢ
κρατήσας ὁ πόλεμος; πέρας μὲν τοι μεῖζον ἀλώσεως

A torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibíque Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portētum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum exiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

B

C

D

E

G

Ant. lib. 19. cap. 6.

ſponte ſua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, ſed continuò pœnas dabunt: ſi patrio repleti ſpiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quiſque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobíque mihi obedientibus, periclitabor ipſe pro cæteris. Pro certo enim ſciatis, fortitudinem veſtram ſuſtineri non poſſe, niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, ſacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autē Philadelphiæ poſitis, haud procul ab hoſtibus, quaſi de interiacente caſtello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi. nam & hoſtes præmiſerant, qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipſe verò quotidie producto ad prælium milite, inſtructáque acie, Arabes lacceſſebat. Cùm autem nemo contra procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eóque modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, míxtique cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. & quandiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cædes facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulſa eſt, eóſque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licèt armis propè adeſſet excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret. denique ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterum ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit deſueta rerum olicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo ſuperaſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adiit eum ſine diademate veſte quidem cultúque priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo

γεγονέναι τοῖς ἐχθροῖς, ἃ αὐτομάτως ὑπὲρ ἀλλοτρίας, οὐ φρόσβεις ἡμετέρους, πάντα τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὠμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου κατέστρεψαν. ἀλλ' ὁ ἀλαφρότοξον τὸ μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀήττητον δεξιάν. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτὴ τοῦ παρόντος φρονήματος, εἰ δὴ ἀποδύσαντες τιμωρεῖ τῷ παρεστῶνδημόσιον αἰδῶ. ἴσως γὰρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνεύσης πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς φρονίμου ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. φρονιμώτερον γὰρ κἀγὼ χρώμενος ὑμῖν πειθομένοις. εὖ γὰρ ἴστε τὸν ἑαυτῷ αὐθρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ φροπετείᾳ τινὶ βλαβῆτε. τούτοις οὖν παρελθόντας τὸν στρατὸν, ὡς εἶχε πρόθυμος ἦν τῷ θεῷ, καὶ μὴ τὴν θυσίαν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μὴ τὸ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, πρὸ τοῦ μεταξὺ φρουρίου, πρὸς αὐτοὺς ἠρεμβολίζετο, βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι τινὰς προπεμφθέντας, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὐ διαπεκρούσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ λόφον κατέχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προκαλεῖτο τοὺς Ἄραβας. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ πρὸ τὸ πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἔλθεμος αὖθις ἰὼν τῷ δίει, προσελθὼν ἐπαράσσει αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἂν τούτῳ συναναγκασθέντες, ἐξίασιν ὅπη τὸ μάχιμον ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὐδὲν τῶν ἰουδαίων προῆσαν, ἐλείποντο δὲ τῇ προθυμίας, καί τι δι' ἀπόγνωσιν τὸ νίκης, ἦσαν δὲ αὐτοὶ προβολοι. δύο μέχρι μὲν ἀντεῖχον, καὶ πολὺς ἰὼν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῷ τὰ νῶτα. πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἐφθη σωσωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους περιχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, προκατήπειγεν ἡ δίψα, τῆς ὑδάτων ἀπολιπόντων. ὑφηφαίει δὲ πρεσβευομένους ὁ βασιλὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπέκειτο. τῇ δὲ δίψει συκαίοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος συνεχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διεθῆσαν, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅπη μάχοιτο, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτη δὲ πληγῇ τὴν ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τὴν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, προὔκοψεν ὡς τε καὶ προσάτης ὑπὸ τοῦ ἔθνους αἱρεθῆναι.

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δαίως ἡ περὶ τὴν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, διὰ τὸν πρὸς ἀντώνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη περὶ ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τοι δίους πλέον, ἢ ἔπασχεν. ὅπου γὰρ ἐαλωκέναι καῖσαρ ἀντώνιον ἔκρινεν, ἡρώδου συμμένοντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῷ κινδύνῳ διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἔνθα διέτριβε καῖσαρ, προσῆειν, αὐτῷ δίχα διαδήματος, ἀλλὰ μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ ἄχημα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστελλόμενος, αὐτίκα

αὐτοκράτωρ εἶναι, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῆς ἰουδαίων βασιλεὺς γεγονὼς, καὶ πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι βασιλεῦσι χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ νῦν δὲ τοῦτο οὐχ ὑπερειλάμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν μοι μεστὸν τῆς ὅπλων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τὴν ἐν ἀκτίῳ πληγὴν, κατέλιπον τὸν διεργέτην. ἐγνώμην δ' σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἅμιλλαν σύμμαχος, μίαν δὲ λέγων τῆς παθόντων διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ἵν' ἀπολόντι, καὶ χρήματα, καὶ τύχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰ, καὶ ἐμαυτὸν ὑπαγούμην κοινωνὸν τῷ πρὸς σε πολέμου. τῇ δ' ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἵμεροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. συνήπτημαι δ' αὐτοκράτορι, καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ ἀξίωμα. πρὸς σὲ δ' ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρίστην τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προὐλαβόμην ἐξεταθησεσθαι ποτὲ πρὸς φίλος, ὃ πρὸς ἐγνώμην. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασιλεύε τοῦ βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, ὅτου φιλίας πρῶτος ἅμιλλος. πειρῶ δ' καὶ τοῖς δυτυχεστέροις ἀξιοῦν πιστὸς, ὡς ἐγώγε λαμπροτάτας ἐκ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς αἰσίας αὐτοῦ. κατάρχεις δ' ὡς ἔοικεν ὑποίας, δι' ὁμοίου γράφει βεντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. τοῦτο μὲν οὖν δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δ' καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προθεὶς αὐτῷ τὸ ἀξίωμα, δόγματι διεσήμανε τοῦ δωρεαὶ, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ αὐδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, ἀδώροις ὑπομειλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτειτο τινὰ τῶν αὐτοκράτορος φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτην γνώμενον. ἐνίκα δ' ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μετὰ δ' ταῦτα πορευόμενον ἐπ' ἀγύπτου διὰ συρίας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ διέλαμπε ἡρῴδης, τότε πρῶτον καὶ σωσιπάτρου ποιουμένου τὴν πολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασί τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δύοχίαν πάντα διέδωκε. προὐνόησε δ' καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέχρι πηλουσίου ὑδροχεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, διὰ ἔσιν ὅπου τῶν ὑποζυγίων ἐνδεήσοι τῇ δυνάμει. δόξαν γοῦν αὐτῷ τε καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσῃ, πολλῷ θεραπευτέρων ἡρῴδῃ πρεῖναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς ἄγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτὸ τὰς ἄλλας τιμὰς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τήν τε ὑπὸ κλεοπάτρας ὑποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν γαδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δ' τούτοις τὴν ἰωππαλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Verumtamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quâ si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contrate socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vna ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur propè tàs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: sic quidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpistis quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit precantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res A magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quam magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque B deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo C anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſublenatus animum, maximam prouidentiæ partem obiequio pietatis impendit.

ἐδορυφόρει κλεοπάτρας. ἐδόκει δ' ἥττας αὐτῷ αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τε λαμβάνοντος. μετ' ὀλίγον τὴν ἀκρόπολιν προσέθηκεν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τόν τε Τράχωνα καλούμενον, καὶ τὴν προσεχῆ Βαταναίαν τε καὶ Αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ζηνόδωρος ὁ τῆς Λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ἀπὸ ταύτης τῆς Τράχωνος λῃστὰς ἐφίει τοῖς Δαμασκηνοῖς. οἱ δ', ὅπου καρωνὰς τὴν ἡμέραν τῆς ἐγρηγόρτες, ἐδέοντο Οὐάρου τὸν συμφορὰν αὐτῷ καῆσαι. καῆσαι δ' ἔγνω, καὶ προσέταξε τὸν λῃστήριον ἐξαρεθῆναι τὸ ταχύ. στρατιᾶς οὖν παρὼν, καθῃρέ τε τῷ ἀνδρῶν τὴν χῶραν, καὶ ἀφῃρεῖτο Ζηνόδωρον, ἕως ἔσχεν καῆσαι, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπου τὸ Δαμασκόν, πρόφασιν δίδωσι. κατέσπασε δὲ αὐτοῦ καὶ συκῆς ὅλης ὅπόσον, ἔτι δὲ κατῴκησε πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, ἄλλα τῶν ἐκείνου συμβουλίαις, τοῖς ὑπηρέταις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ Ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτῷ καὶ τὰ μεταξὺ Τράχωνος καὶ Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τύπων πρόφασιν μείζονα, ὅτου μὴ καήσειεν ἐφιλεῖτο μετ' ἀρίστων, ὑπ' ἀγείπτα δὲ, μὴ καήσεσθαι. ἔνθεν ὅπλεῖστον μὲν δόξαν μονίας προῆκεν. εἰς μείζονα δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

Κεφαλ. ις'.

D ΠΕντεκαιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὸν περὶ αὐτὸν περιεχίσατο χώραν, τὴν ἔσης διπλασίαν, ἀμέτροις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν, ὑπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τεκμήριον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἷς μὲν γὰρ ἀνῳκοδόμησεν ὁλομελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλούτῳ διαφίλει, κατ' οὐδὲν τῆς βασιλείων ἐλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἀντωνίου τιμήν. τὸ γὰρ μὲν ἑαυτοῦ βασίλειον κατὰ τὴν ἄνω E δειμάμενος πόλιν, δύο τοῖς μείζοσι καὶ περικαλλεστάτοις οἴκοις, οἷς οὐδὲ ναὸς πῃ συνεκρίνετο, προσηγόρευσεν ὀνόματι φίλων, τὸ μὲν Καισάρειον, τὸ δὲ Ἀγρίππειον. ἀλλὰ καὶ οἶκος μόνον τὸ μνήμης αὐτῷ, καὶ τὰς κλήσεις περιέσωσε, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ Σαμάρειτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ὅπου σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τιτος προσενείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐνιδρυσάμενος τῷ Καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας ξυῶν ἡμισταδίων, τὸ ἄσυλον περιβόλῳ ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν δυνομίαν. ὅπου τούτους ἀνωρισαμένῳ τὸ καίσαρος αὐτὸν ἑτέραν προθέσει χώραν. ὁ δὲ, καὶ ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κρυφὴ μὲν τις ὄρεως εἰς ἄντρον ὕψος ἀνατείνεται. πρὸς δὲ τὴν ὑπώρειον λαγόνα, συμπρεφὴς ἄντρον ὑπανοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ὑπορρῶγα βαθυίσταται, πλήθει τε ὕδατος ἀσαλεύτου, καὶ τοῖς καθιεμένοις τι πρὸς ἔρευναν γῆς, οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὰ δὲ ἄντρου καὶ τὰς ἐξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί. ὧν γένεσις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσιν ἐνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eúmque felicitate. Ant. lib. 15. c. p. 10. 12. 13. 14.

ITtaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtauranit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinetiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: cáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum F muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis cò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri ſimilem

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν μεσογείῳ τῆς Κύπρου, καὶ τῶν πρώτων βασιλείων, ἀλλὰ καταδεέστερος ἀμείνω τῶν χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅπου τῶν βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς γυμνὸν εἴασεν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῶν τὰς τιμὰς ἐπεξέτεινε, καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐνεδρύσατο καίσαρα. καταδὲ καὶ τοῖς Γαλλίοις πόλιν, ἥδη μὲν κάμνουσαν, στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ἀλλὰ δὴ φύσιν τὸ χωρίου δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκτησε λευκῷ λίθῳ, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν οἷς μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ δώρων καὶ ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν ἣν συμβέβηκε τοῖς Γαλλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τοῦ φοινίκου ἐπ' ἄγκυρον Γαλαιόντα, σαλεύειν ἐν πελάγει ἀλλὰ τοῦ ἐν λιβὸς ἀπειλοῦ, ᾧ καὶ μετρίως ἐπαυείζοντι τηλικοῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τὸ τοῦ ὑποφρικιῶ τὸ κύματος, ὅτι πλεῖσον ἀζηρίου τοῦ θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τοῦ φύσιν, μείζονα μὲν τὸ πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτῷ, βαθεῖς ὅρμοις ἑτέροις. καθάπαν δὲ ἔχων ἀπροσφάτως τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τοῦ δυσχέρειαν. ὡς τοῦ μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἐνίοτε, εὖρος δέκα, πένταις δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἔπως ἤδη τὸ ὑπερέχον τῆς πελάγους τεῖχος ὅτι ἑξακοσίοις πόδας κυρίευτο. ὧν οἱ ἑκατὸν, προσεδέδμητο πρὸς τοῦ ἀνακοπὴν τῆς κύματος, προκυμία χρῶ ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ προσθέοντι λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ προσήχων καὶ προκαλλέστατος ἀπὸ τοῦ καίσαρος προγόνου, δρουσίων κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ περὶ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ νάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀηδεστάτοις γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ὅτι τοῦ στόματος κολοσσοὶ ζεῦς, ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοῖς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος ναὸς ἀνέχει, τοῖς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τοῦ καὶ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι λευκοῦ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατατείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τοῦ ἄστεος, πρὸς ἓν σχῆμα μεμετρημένοι, καὶ τοῦ στόματος ἀπέκρις ναὸς καίσαρος ὅτι γλύφου, κάλλει καὶ μεγέθει διαφορᾶς, ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ἐκ δοκέων τοῦ ὀλυμπίασι διὸς, ᾧ καὶ προσεικασαι, ῥώμης δὲ ἴσος ἥρᾳ τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τοῦ πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρει δὲ, τοῦ τιμιον τοῦ κτίσματος. καισάρειαν χρῶ ὠνόμασεν αὐτοῦ. ἵνα τοῦ λοιποῦ τῷ ἔργων ἀμφιθέατρον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vium præberent aduenientibus fabricatus, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quam fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Pitæo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulchertima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes excipiat, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: pariique mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ a Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & satrapas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij grátia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

A κὴ θέατρον, κὴ ἀγῶνα ἄξια τ῀ θεσπιῳδείας ἐνιδρύσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καλῶς ἠσάμενος, ὁμώνυμα ἐκάλεσεν ἀπὸ τ῀ καίσαρος. πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, ὅτι τ῀ ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς Ϛ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ τρίτοι τὰ βασιλικὰ πλούτου μετελάμβανον. ἀναπτίσας ὁ Ϛ ἀνθηδόνα τὴν ὑπ' Ἕλλησι κατασεισθεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀρίππειον προσηγόρευσε τῷ ὁ αὐτ῀ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, κὴ ὅτι τῆς πύλης ἐχαράξατο τὸ ὄνομα, ἐν αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. Ϛ γὰ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, κὴ πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τ῀ βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν ἀντιπατρίδα. κὴ τὸ ὑπ' ἐρειχομένου φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διάφορον τείχισας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσφωνήσας Κύπρον. φασαήλῳ δ' τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ὃ τό τε χῆμα, κὴ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλώσομεν. κὴ πόλιν ἄλλην κτίσας κὴ τὸν ὑπὸ ἱερειχοῦς ἵστων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. ὑπὸ δὲ τοῖς ἰδίοις φίλοις, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπερτειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δ' μασσοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροπίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπέχοντα ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ὑπερέσκεψε δ' φιλοτιμώτερον. στρογγύλοις μὲν γὰ τοῖς ἄκραν πύργοις περιέσχε, ἐπλήρωσε δ' τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῖς ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εὐ λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξωθεν τοίχοις, κὴ θεινοῖς κὴ στέγαις, περικεχύσθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν δ' μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, κὴ βαθμοῖς ὑπαιθρίοις λευκοτάτοις μαρμάροις, τοῖς ἄνοδον διέλαβεν. ὧν γὰ δὴ τὸ μεγαλοφυὲς ὑπερβολικῶς ὑψηλόν. κὴ παντὸς χειροποίητον. κατεσκεύασε δ' Ϛ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῖς τε ὑποσκηνίοις κὴ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὥς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ περιγραφῇ δ', βασίλειον. Τοσαῦτα δὴ οὖν κτίσας, πλείοσις Ϛ τῶν ἐξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ζητόλει μὲν γὰ κὴ δαμασκῷ Ϛ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δ', τεῖχος, ἐξέδρας τε κὴ στοὰς, κὴ ναὸς, κὴ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας κὴ τύρῳ, σιδῶνι γε μὴν κὴ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δ' τοῖς θαλαττίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνὰς πολυτελεῖς. πρὸς δ', πρείσυλα; θαυμασὰ τῷ τε ἐργασίαν Ϛ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ' οἷς ἄλση κὴ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ δ' πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τ῀ βασιλείας, Ϛ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δ' ἐνιαυτησίοις τε κὴ διμηνιαίοις ἐδωρήσατο προσόδοις, καταπάξας, ὥσπερ κύκλοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γένος. ὅπου γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. κὴ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῶ κὴ πολλάκις. ἐμπρησθὲν δ' τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἀμείνονα ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ συ-

ἢ σαμίοις δωρεὰς, ἢ τ δι' ὅλλου τ ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλωφόροι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖταί τε, καὶ τὸ κτ μυσίαν πέργαμον, καὶ τὴν ἡρώδε καὶ γέμισιν ἀναθημάτων; τ ἢ ἀπιοχείων τ ἐν συρίᾳ πλατείαν, καὶ φλιχτλὼ ἔσαν ὑπὸ βορβορεῦ, κατέστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ἔσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ θεὸς τὰς ὑετοῦ ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τοῦ εὖ παθόντων δήμων ἐκάστου. τὸ ἢ πλείοις χαρισθέν, καὶ μόνον κοινὸν τ ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τ οἰκουμένης δῶρον, εἰς ὃν ἡ δόξα τοῦ ἐν ὀλυμπίοις ἀγώνων διῆκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένους ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τ ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, καὶ μόνον ἀγωνοθέτης ἦς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς ῥώμην ἐπλάκει ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ θεὸς τὸ διὰ πολυετοῦς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδὲ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τ μνήμην αὐτοῦ ἀπολιπεῖν. ἀνύστον δ' ἂν εἴη χρεῶν διαλύσεις, ἢ φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ φασηλίτας καὶ βαλανεώτας, καὶ τοῖς πρὸ τοῦ χιλιάσι πολιχνίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκύφισε. πλεῖστον γε μὴν αὐτοῦ τ μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπίφθονος, ἢ τὴ θυρᾶσθαι μεῖζον, διεργετοῦσι τὰς πόλεις πλέον τοῦ ἐχόντων. ἐχρήσατο ἢ καὶ σώματι πρὸς τ ψυχὴν ἀναλόγῳ, κἀκείνης κρατος ἀρίστου ἀεὶ γιγνόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. εἴσι ἢ καὶ συνθήρους κρείττονα ἡ χώρα, τὸ πλέον δὴ ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων ὄντος. πολεμικὸς ἀνὴρ ἀπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τ γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰθυβολώτατον, καὶ τοξότην δυσχώρατον ἰδόντες. πρὸς ἢ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀσφαλῶς ἐπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τοῦ πάσματος ἀπ αὐτὸς ἄπος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπετεία στρατιωτοῦ ἐγένετο.

Κεφάλαιον ιζ.

ΤΑ γε μὴν ὑπάρξεις δυστυχίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀναιρουμένοις ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονοῦσιν γυναικὸς ἤρξατο, πρὸς ὃν μάλιστα ἐστέργησεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τ ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ὃν ἰδιώτης ὢν ἔκτο γαμετὴν, ἢ γένους ὃν ἱεροσολύμων, δωρεὰς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τ ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ὃν αὐτοῦ στασιαδῶσαι συνέβη τ οἶκον, καὶ τάχιον μὴν, μάλιστα ἢ μετ τ ἐν ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὴν γὰρ ἐκ τῆς δωρίδος ἰόν αἰτίπατρον δύο δὲ τοῖς ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑποψίαν βουλῆς ἀπέκτεινε, ὃν ἠχμαλώτισεν μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐζήτησαντο ἢ κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ δυφράτου ὁμοεθνεῖς. καὶ εἴγε τούτους ἐπείσθη παραγῆσαι μὴ δόλῳ πρὸς ἡρώδην, ἵνα αὐ παρεπώλετο. δέλεαρ ἢ αὐτοῦ θανάτου τ ἰωσῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ θέλοντι τ παῖδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε ἢ ἡρώδην, ἵνα αὐτὸς ἀπποιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desideraſſet quiſque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmoniſ', & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nónne Antiochenſium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandíſque imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-

B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere ſumptuum videret inopia, quódque ſolùm ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolùm agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cúmque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporíſque virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

CAP. XVII. De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit poteſtatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij, vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorú cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiiſſet. Verùm mortis eius illicebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius pa-

triam deſiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter n atris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent genti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecissent obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probrodabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insi mulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant peremptι. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrumque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῷ δ' ἐκ μαριάμμης ἑ τέκνων αὐτῷ ἡμυομένων. δύο μὲ θυγατέρες, ἧσαν ἡ ἡμῖν ἐξ αὐτῶν ὁ νεώτατος μὲ ἐν ῥώμῃ παιδὸς ἀδόμενος, τελευτᾷ. δύο δ' τὼς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, δι' ἃ τε τ μητέρων εὐγένειαν, κ ὅτι βασιλεύσιν γεγόνεισαν αὐτῷ. τὸ δ' τέτων ἰσχυρότερον, ὁ μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων ἡρῴδην λαθρότερος, ὡς μηδενὸς τῷ δι' ἃ τῶν ἐγχωμένων λυπηρῶν αἰσθανεσθ. τοσοῦτον δ' ἰῶ μῖσος εἰς αὐτὸν ἡ μαριάμμης, ὅσος ἐκείνη πρὸς αὐτὸν ἦ· ρως. ἔχουσα δ' τὸν μὲ ἀπέχθειαν ἐκ τῆ πρὸς μήτηρ ὕβρεως. ἐκ δὲ τ φιλεῖδ, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κ' τ πάππον ὑρκανὸν, κ τ ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ἀδ' ἐδ' τούτῳ καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲ αὐτῷ τὸν ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκαθαιρέτῳ, μὴ δ' τ τιμὴν κτείνας δ' θέως. ἐπειδὴ τ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, κ τῷ βωμῷ προσελθόντι, κατ' ἑορτὴν, ἅθροον ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲ οὖν ὁ παῖς δι' νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δ' κατ' ἐντολὴν τοῦ τ γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. δι' ταῦτα ἡρῴδην τε ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, κ τ ἀδελφὴν αὐτῷ κ τ μητέρα, δεινὰς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲ, περίμωτο τοῖς ἐμέρεσι. δι' ἣν δ' ἅς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆει, κ προὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τ ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτ, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι, κ κατηγορεῦσαι διότι τῷ εἰκόνα τῷ ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς ἄγυπτον αὐτωνίῳ, κ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν δείξειεν ἑαυτῷ ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, κ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκῆπτος ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν δι' τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δ' κ τῷ κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, κ μάλχος ὁ ἄραψ. ἡ δ' ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφιδῇ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δ' ἦ· κ δι' τὸ κῆδος εὔνους, ἐμπιστεύεται τῷ γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτῷ εἰ κἀκεῖνον αὐτόνους. ὁ δ' ἰώσηπος οὐκ κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆ βασιλέως ἐνδείκνυσθαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἡ δ' ἀποθανὼν αὐτῆς ἀνομίᾳ δι' ἀχθηναι, τὸ ἀπόρρητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τ ἡρῴδην, πολλά τε ὠδὶ τ πρὸς αὐτῷ πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, κ ὡς οὐδ' ἐφαδεὶν πώ γυναικός ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείνας με προσέταξας. ἔκφρων δ' θέως ἀκούσας τὸ ἀπόρρητον ἰῷ, κ ἐκ αὖ ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τῷ ἐντολῷ φάσμα, εἰ μὴ ἐξαφθείρειεν αὐτῷ, ἐνεθυσία τῷ πάθει, κ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος, αὐτοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελίττο. κἀν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς ἐγκλήσεις ἁρπάσασα, τῷ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δ' ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ὡς ἔχρῆμα κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' θέως εἵπετο τῷ πάθει, κ τὸ θυμοῦ παύσαντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δ' ἰῷ φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτήν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μίχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλογον τῷ λύπῃ ἔχῃ,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς παρουσίαν διαθέσει. κληρονομῶσι δὲ τῆς μη- A
τρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τοῖς μύσεσι ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸν πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὅτι Ῥώμης παιδαγώγοι. πλέον δὲ, ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν. συνηύξητο δ' αὐτοῖς ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. ὅτι δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν Θεύδιος σαλώμης, ἣν τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγημε διαδόχου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τοῦ μίσους καὶ παῤῥησίαν. ὅτε δὲ τὰ B
θρασύτερα αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὑπβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱῶν. ὁ δὲ ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φύγειν ὑποπτεύοντι, τοῦ πενθεροῦ προθύμως, ἵνα δὴ κἀκείνους αὐτὸς κατηγορήσῃ. ἀναπλησθεὶς δὲ τοῦ διαβολῶν ἡρῴδης ὥσπερ ὑπτείχισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ὑπ' ἀμφοῖν ἀντίπατρον, καὶ πάντα ζόφον προτιμᾶν ἀρχέταν. τοῖς δὲ ἀφό- C
ρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὰ ἐξ ἰδιώτου μηδὲν ὁρῶντες προκόπτοντα, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ δυσχέρειαν καὶ ὑπερφέρων τὸν ἀναναικτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τοῦ ἁμαρτῶν, τὸ ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπαυδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολαῖς δὲ κατὰ τοῦ ἀδελφῶν ποικίλας ὑποδυάζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ, τοῖς ὑπηδείοις φημίζειν καθιείς, μέχει παντάπασι τοῖς ἀδελφοῖς D
ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δ' ὅπλοις κατὰ τοῦ ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ πρὸς θανάτου τοῦ υἱῶν ὑπεργάσατο. τὸν E
γοῦν ἀλέξανδρον σύρας μέχει ῥώμης ὁ πατὴρ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἐκεῖνον ὅτι καίσαρος. ὁ δὲ δύρων μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαιοῦ ἐμπειρότερον αὐτοπάτορος, καὶ ἡρῴδου φρενιμώτερον, τὰ μὲν ἀμύρτήματα τὸ πατρὸς ἀδημόνως ὑποσείλατο. τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑποδείξας κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνων, ὅτως ἤδη τότε ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπιμίαν ἀ- F
πωδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσι τὸ συνειδὸς, ἢ πρὸς λόγοις ἰσχύς. ἰοῦσα δὲ ἡ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάρμακος, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ὄζιν, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ὑποπτεύειν μὲν αὐτοῦ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ ἡρῴδην εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅτι τούτοις ἦσαν, G
ὥς τε ἐκείνοις μὲν τοῦ πατρὶ πάντα προθυμεῖσθαι, τὸν δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τοῦ μὲν ἐγκλημάτων ἀφηνέναι τοῖς υἱοῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας οὐ διαλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ ἀντίπατρος ἡ τοῦ μίσους ὑποθέσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐ διέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vitrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: &
vſque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribú que fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multáique Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſ-
ſet: &, quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
quæ ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il- C
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, &
quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet cum lætitia, cui præ-
ter ætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, tedi D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium naſci malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quaſi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tametſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad-
eò ſum, vt de me citò deſperatur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita coluimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: ſed quia noui hæc
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug- F
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Namque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem G
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

ὡς ἦ τ' ἡλικίαν ὧν δυ πολέων κατῆρεν εἰς ἐλεύσαν, εἰ-
σία μ' αὐτις φιλοφε ίας αρχέλαος, ὑφ' ἡ τὸ γαμ-
βεῦ σοτιρείας δ' χαρισῶν, ἠ ἦ δ ἀλλαγαῖς ιφηδό-
μενος, ὡς αὖ ὲ τάχιον γεγραφῶς ὧν ἐπὶ ῥώμης φίλοις,
συλλαμβάνειδς ὧν τὸν δικῶν αλιξάνδρῳ. ὧν-
πέμπει ἦ μέχει ζεφυρίε δᾶρα δοὺς, μέχει τειά-
κοντα ταλάντων. ὡς ἦ εἰς ιερσόλυμα ηρώδης αφι-
κνεῖται, σωαγαγὼν τ' λαὸν, ἠ ὧν τοὺς ῥεῖς υἱεῖς ὧν δαςη-
σάμενος, ἀπελογεῖτο ὧν τ' ἀποδημίας. ἠ πολλὰ μ'
ηὐχαείσει τῷ θεῷ, πολλὰ ἦ ηάσαει καθ ςησαμένῳ
τὸν οἶκον αὖτ' τεταραγμένον, ἠ μείζονα τε τοῖς υἱοῖς
ὧν δαχόντι τ' βασιλείας τὸν ὁμόνοιαν, ὧν αὐτὸς ἐ-
φη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰ κάλλιον ἐμὲ τῆς ἀρ-
χῆς ὲ δικας ὼν τὸ δ ἀδόχου κατέςησεν, ἐγὼ ἦ μετα
τῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς-
δὲ τοὺς ῥεῖς παῖδας ὑποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς
γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα ἠ ὑ-
μᾶς ὧν δακαλῶ γνέσθαι. τῷ μὲν γὰ, ἡλικία, τοῖς
ἦ, δύγνοια τὸν δ ἀδοχὸν προξενεῖ. τὸ γε μὲν
μέγεθος τ' βασιλείας ἀρκεῖ ἠ πλείοσιν. οὓς ἦ καῖσαρ
μὲν ἰῶσε, καθίςηςι ἦ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε
ἀδίκους, μήτε ἀνωμάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἐκά-
ςῳ ἦ κατὰ πρεσβεῖον. ὁ γὰ ζοῦτον δ φεαιρεῖ τὰς
τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, ὅσον ὀδωπόει τ'
ἀπιμούμενον. οὓς γε μὲν ἑκάςῳ συνεῖναι δέησει συ-
γγνεῖς ἠ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, ἠ τ' ὁμονοίας σκέπτους
ἐγγυητὰς καταςήσομαι, σαφῶς ὑπιόμενος, ὅτι τὰς
ςάσεις, ὲ τὰς φιλονεικίας, γινώσιν αἱ τῶν συνδιατει-
βόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν ἕτοι χρηςοὶ, πρεσῦσι τοῖς
σοργαῖς. ἀξιῶ ἦ ὁ μόνον τούτους, ἀλλὰ ἠ τοὺς ἐν τῇ
σρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας
ἔχειν ὑπὲ τὸ παρόντος. ὁ γὰ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν
βασιλείας τοῖς υἱοῖς ὧν δαδίδωμι. ὲ τῶν μὲν ἡ-
δέων, ὡς ἄρχοντες ὑπολαμβάνουσι. τὸ βάρος ἦ τῶν πρα-
γμάτων, ἐμὸν ὄςι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ἦ ἕκασος
τὴν τε ἡλικίαν, ἠ τ' ἰὼ ἀγωγὴν τ' βίε, ἠ τὸν δυσέβειαν.
ὅτε γὰ ὅτους εἰμὶ γέρων, ὡς τ' ἂν ἀπελπισθείαι τα-
χέως; ὅτε εἰς ξυθμὸν ὑκδιαιτώμενος, ἢ ἠ νέοις ὑπο-
τέμνεται. τό, τε θεῖον οὕτω τεθεραπεύκαμεν, ὡς τε
ἂν ὑπὲ μήκιςον βίου πρελθεῖν. ὁ ἦ τοὺς ἐμοὺς παῖ-
δας θεραπεύων ὑπὲ τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι ἠ
πρὸς ἐκείνων δίκας. ὁ γὰ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ
γεγονόσιν, αἰακόπλω τὸν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν,
ὑπισχνοῦμαι ἦ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς ωκδὰς θεράσους
ἐφόδιον. εἰγε μὲν ἕκασος ἐνθυμηθείη τῷ πρεσπόν-
των, ὅτι χρηςὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τ' ἀμοιβὴν,
ςασιάζων ἦ ὲ ὧν δὰ τῶν θεραπευομένων τὸ κακόη-
θες ἀνόνητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν,
τοὐτέςι τὰ τῶν ἐμῶν ῥῶν. ἠ γὰ τούτοις συμφέρει κρα-
τεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ἦ ὦ παῖδες
ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς
ὲ ὧν δὰ θηρίοις αἱ σοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν
ποιησάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς κήδεσθε, τρίτον
ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπάρχοντ' ὧν δα καλοῦντα, μέ-
νατε ἀδελφοί. δίδωμι ἦ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἡδὴ ἠ θε-
ραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν
ὲ φιλοφρόνως ἕκασον καταπασάμενος τῶν ὑῶν,

διέλυσε

λίλυσε τὸ πλῆθος, τοῖς μὲν, σαυδιχομένοις τοῖς εἰ- A
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπιθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι προσποιούμενος. σωιστήκει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχον-
τας ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
βεβαιώμενοι κεκυρωμένον αὐτῷ πάτρῳ τὸ πρεσβεῖον.
ἀντίπατρος δὲ & τῷ δευτερεύειν μεσοῦν τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐκεκυ-
θεῖν τε ἤδει, & πολλὰ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ B
πρὸς αὐτοὺς σκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὑφύσεως πᾶν
τὸ νοηθὲν ἐν ὀλίγῃ γλώσσης, καὶ παροξυόντες μᾶλ-
λον, ἐνέκειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κα-
τάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, δόλιος
ἐν παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν
ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλῶς
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπαίτιος ἦν, ἀλλ' εἰς
διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐτρέφετο, καὶ μετείως παῤῥησια-
σαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. κα- C
θίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ
ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῶν φημιζο-
μένων ἔν τι διελεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν
αὐτοῦ μὲν φίλων ἡ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κα-
τεσκεύάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῶν ἀπορρή-
των, καὶ τὸν ἀντιπάτρου βίον, ἃ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν
κακίας μυσήριον. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, αἷς πάντα κα- D
τειργάσατο, πεποίηκει προδότας, καὶ τῶν πρατ-
τομένων ἢ λαλουμένων φῶρας. πάντα γὰρ πρεσπεμπόμενος
δραματουργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβο-
λαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῶν πρό-
σωπεῖον ὑπεκείμενος, καθιεὶς γὰρ μιαιφονίας ἑτέρους.
κἀπειδὴν ἀπαγγελθείη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελ-
θὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔ-
πειτα κατεσκεύαζεν ἡ συχῆ, καὶ πρὸς ἀγανάκτη-
σιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑπόνοιαν E
αἴροντο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τῇ πατρὸς ἐφεδρεύειν
ἀλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὕπως πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ὑπολογούμενος ἀντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.
τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέ-
ραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ
προσετίθει. συναπέκλινον δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασί-
λειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπαγμάτος, ὥσπερ
πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ
βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γυνή. πάντα γὰρ ἀντιπάτρου F
ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, σχεδὸν ἦν ἀν-
τιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῶν, μηχανᾶς
χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προσῳόνων μισοῦσα τοὺς
ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὑπὸ ταῖς ἐλπίσιν, ἐ-
θεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συναφίσα δ' ἕκαστον,
τὰ βασιλέως προστάγματα, ὡς διαγελάστους τοῖς τι-
μιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ G
ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν οὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασι-
λείας, ἀλλὰ & τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδεὶς γὰρ βασιλέων
τοσαύτῃ χάριτι ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸν ἀπ'
αὐτοῦ φεύγοντα, & μὴ προσπύστης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ δὲ μειράκια, τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει παντάπασι καὶ

populúmque dimisit: alios conuenientia dictis
eius optantes: qui verò mutationis erant cu-
pidi, ne audisse quidem se quicquam simu-
lantes. Fratres autem dissensio non reliquit,
sed peiora suspicantes alius de alio digressi
sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè
ferebant confirmatum esse Antipatro meri-
tum, Antipater autem succensebat vel secun-
do loco fratres haberi. sed tamen ille pro va-
rietate morum, & reticere secreta nouerat, &
quanto sibi essent odio multa fraude celabat.
His autem pro nobilitate generis, in lingua
erat quicquid venisset in mentem. Et multi
quidem his instigandis operam dabant, plu-
res autem amicorum sese explorandi causa in-
sinuabant. Itaque omne quod dictum esset
apud Alexandrum, statim apud Antipatrum
erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adie-
ctione deferebatur. Nec vel simpliciter ali-
quid prolocutus, adulescens innoxius habe-
batur, sed cuncta eius verba in crimina ver-
tebantur: maximáque minimis affingeban-
tur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper au-
tem qui eum irritarent submittebat Antipater
vt mendacia sua veras occasiones haberent:
multísque falsò vulgatis, vnum quid com-
probatum fidem omnibus faceret. Sed huius
quidam amicorum quisque aut natura tacitur-
nus erat, aut muneribus parabatur, ne quid oc-
cultum exprometet: nec erraret aliquis, si An-
tipatri vitam malitiè dixisset arcanum. Alexan-
dri verò familiares, aut pecunia corruptos,
aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit
omnia, fures ac proditores eorum quæ contra
se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm
autem cautè vniuersa committeret, astutis e-
tiam criminationibus aditus ad Herodem ma-
liebatur: fratrísque personam gerens aliis de-
latoribus subornatis vtebatur. Si quid in Ale-
xandrum nunciassent fauore simulato, id
quod primò reprehendisset, mox otiosè a-
struendo, regis iracundiam prouocabat om-
niáque ad insidias referebat: & vt necem pa-
tris Alexander optare videretur. nihil enim
maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm
si eum purgaret Antipater. His accensus He-
rodes, quantum in dies singulos de affectu
adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat
Antipatro. In eandem verò partem inclinati
sunt etiam qui regno parebant: hi volentes
alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum
clarissimus, regísque fratres, ac tota proge-
nies. omnia namque in Antipatro sita erant:
& quod Alexandro fuit acerbissimum, cun-
cta in eorum perniciem, matris Antipatri
consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior
erat, multóque plusquam priuignos oderat,
quos regina mater ediderat. Sed quanquam
omnes, vt Antipatro magis obsequerentur,
spes inducebat: non minus tamen præcepta
regis quemque ab adulescentibus separabant:
qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristo-
bulum vel eius fratrem accederet, aut se ad
eos applicaret. non solùm autem regalibus e-
rat formidini, verumetiam externis amicis.
Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar
dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciui-
tatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam incubabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus obiectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater tuus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ἤδη γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωίει ὃ κῆ μικρὸν ἐν τῇ ψύξμαζος, Ϛ πρὸς τὸ λυπῆν μᾶλλον ἐξαχυίετο. διέθηκε ὃ πρὸς αὐτὰ, κῆ τ' θεῖον φερῶραν ἀντίπαρος ἐχθρωδῶς, Ϛ τ' τηθίδα σαλώμιλυ, ὡς αἰ γαμετὴν ἔσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κῆ παροξυίων. σωήργῃ ὃ κῆ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρυ γυνὴ γλαφύρα γλυαλογοῦσα τ' αὐτῆς δύγλυειαν, Ϛ ὡς πασῶν τ' κῆ τὸ βασίλειον εἴη διαπρύσιος, κῆ πατέρα μ' ἀπὸ τημυῆς, κῆ μητέρα ὃ, ἀπὸ δαρείυ τ' ὑςάσπεως ἔσα. πολλὰ ὃ ὠνείδιζεν εἰς δυσχύειαν, τλιὺ τε ἀδελφλιὺ τ' ἡρώδου, Ϛ τὰς γυναῖκας, ὧν ἐκράτη δι' ὁμορφίαν, ἃ ἀπὸ γλύος ἤρθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς αἰ ἐφιεμύυ τε πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, κῆ τὸ βασιλέως ἡδομύυ πλείοσιν, αἰ πᾶσαι δέοι τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τλιὺ ὃ δὴ σαλώμιλυ, καί τοι πενθερᾶν ἔσαν, αὐτὸς ἀρισόβουλος ἑαυτῷ διεσάσατον, ὥρμομύυ, κῆ φόβητρον ὄπι ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τλιὺ ταπεινότητα, Ϛ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ ὃ ἀδελφὸς αὐτὸ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τῦτο κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. πρὸς ἐπίθει δὲ ὅτι κῆ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν κράβωσι τλιὺ βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς ὃ κωμῆν γραμματεῖς, ὑπισκώπτοντες, ὡς παιδομυθίους ὑπιμελῶς. πρὸς ἃ τλιὺ ὀργλιὺ ἡ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγειλεν ἡρώδῃ. σφόδρα δ' λιὺ ἀξιόπιστος κῆ γαμβρεῦ λέγουσα. καί τις ἑτέρα δόλβολη συνέδραμυ, ἡ τ' θυμὸν ὑπεκαύσασα τῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτὴς συνεχῶς ἀναπαλεῖσθαι μὲν τλιὺ μητέρα, καὶ κατοιμώζειν ὃ ἐπαρωμύους αὐτῷ. πολλάκις ὃ αὐτὴ δραδιδόντος τῷ μυριάμμης ἐσθῆτων πινὰ τᾶς μεταγυεραίας γυναῖξιν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτῇ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχει πρειθήσουσιν ἑαυτᾶς, ἐκ τειχῶν πεποιημύας. δι' ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῷ νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ὠπέκοπτε τλιὺ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, κῆ γὰρ εἰς ῥώμλυ ἐκπλεύσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ ὃ ἐνεθέτησεν ὠν πατὴρ, κῆ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῷ προημαρτημύων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ ὄ, τὰς μὲν δραβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς ἐῆ λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ τλιὺ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥαδίως. ἃ γὰρ ὑπονοεῖν τοὺς καταψευσομύους αὐτῷ, ἕως αἰ ὁ πειθόμυος ἦ. τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες τάχεως, τὸν μὲν ἐν χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τλιὺ ὃ εἰς τὰ μέλλοντα λύπλυ προσέλαβον. ἔγνωσαν γὰρ τλιὺ τε σαλώμλυ ἐχθρᾶν, κῆ τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν ὃ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι κῆ χαλεποὶ, φερώρας ὃ μείζων, ὡς πάσης μὲν ἐπινοώσει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδου δὲ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τλιὺ ὃ πέραν Ιορδάνου πᾶσαν ἁρπούσατο χώραν, λαβὼν παρὰ τὰδελφῦ

Ant. lib. 16. cap. 7.

δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri
παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι- beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat : regalique connubio dignatus erat, so-
κήσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικὸς, μιᾷ ἢ τῶν ἐκείνης rore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post
θυγατέρων, ὅτι ἑκατὸν ἑξακοσίοις τάλαντοις. ἀλλ' illius mortem, despondérat ei filiarum suarum
ἀπέδρα φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον διὰ ἔρωτα maximam, trecentis talentis in dotem da-
δούλης. ἐφ' ᾗ χαλεπῶς ἤρώδης, τῷ μὲν θυγατέρα tis. Sed regale matrimonium Pheroras, an-
τῇ ἑαυτοῦ παρθένον ὕστερον ἀναρρηθέντι συνέζευξεν ἀ- cillæ amore captus, refugerat. quamobrem
δελφιδῷ. φερώρᾳ ἢ μετ' ὀλίγον τῷ ὀργῇ αἰτίᾳ, δι- iratus Herodes, filiam nuptum dedit fra-
B δοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ. διεβάλλετο ἢ καὶ πάλαι μὴ, tris filio, qui post à Parthis occisus est.
ἐπὶ ζώσης τῆς βασιλίδος, ὑπὸ βουλεύειν αὐτῷ φαρμά- Mox autem morbo Pheroræ venia data, indi-
κοις. τότε ἢ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆσαν, ὡς καίπερ gnationem remisit. De hoc autem erat vetus
φιλαδελφότατον ὄντα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι opinio, quòd etiam viua regina Herodem op-
τῶν λεγομένων καὶ δέος. πολλοὺς ἢ τῇ ἐπινοίᾳ βα- primere voluisset veneno. Sed tunc plurimis
σανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ὅτι τοὺς φερώρα φίλους, ὧν delatoribus aditus erat, vt quamuis amantis-
ὑπεβάλλετο μὴ, αὐτικρὺς ὡμολόγησεν ὑδεὶς, ὅτι ἢ τῶν simus fratris esset Herodes, hide tamen eorum
ἐρωμένων ἁρπασάμενος εἰς παρθένους ἀποδραίᾳ παρ- quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæ-
C σενδύζεσθαι. συμμέτοχος ἢ τῶν σκευμάτων αὐτῷ καὶ stione, postremò ad Pheroræ amicos venit;
τῆς φυγῆς, κοσσόβαρος ὁ σαλώμης αἰτὴρ, ᾧ συνῴκισεν quorum nulla quidem fuit de maleficiis aper-
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ μοιχείᾳ τῆς πρώτης ἐξαφθα- ta confessio, quòd cum amica subrepta in
ρέντος. ᾗ ἢ ἐλθοῦσα ἐξαβολῆς, ὑδὲ σαλώμη. καὶ γὰρ Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius
αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας πρὸ autem consilij & fugæ conscium esse Aristo-
γάμου ποιησάμενος πρὸς συλλαῖον, τὸν ὀβάδα τῆς ἀρά- bulum Salomes maritum : cui rex eam tradi-
βων βασιλέως ὕπαρχον, ὃς μᾶλλον ἐχθρώτατος ἡρῴδῃ. dit, postquam superiori adulterij causa per-
διελεγχθεῖσα ἢ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκά- emptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras
D λυψ, συγγινώσκεται, καὶ αὐτὸν ἢ φερώρας ὁ βασιλεὺς ἀ- accusabat, quòd cum Syllæo procuratore O-
πέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ' ἀλέξαν- bodæ regis Arabum de nuptiis constituisset,
δρου ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τοῦ ἐκείνου κεφα- quem inimicissimum Herodes habebat. Con-
λῶν ὅλος ἀπηρείσατο. ζεῖς ἦσαν δυνοῦχοι τῷ βασι- victa autem & in hoc, & in omnibus quæ
λεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τῷ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit;
μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσ- itaque ipsum etiam rex Pheroram crimimbus
φέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum
τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δώρεις μεγάλοις ὑπῆγε transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres
E ὁ ἀλέξανδρος. μηνυθὲν ἢ τῷ βασιλεῖ, διελέγχον- erant eunuchi regis carissimi, & ex genere
τα βασάνοις. καὶ τοῦ μὲν σωφροσύνην ἀληθῶς ὡμολό- famulatus neminem id latebat. Vni enim vi-
γουν. ἐξέφερεν ἢ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποψίσεις, ὃν num ministrare fuit cura, alteri cœnam ap-
τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάνδρου, λέγοντος ὡς ἐκ ponere, tertius autem dormitum eum collo-
τοῦ ἡρῴδην δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, αἰσχρῶς γήρᾳ καὶ cabat, & cum ipso cubabat : hos muneribus
βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ δι' αὐτὸν οἴονται maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat.
καὶ νέον, αὐτῷ ἢ προσέχειν, ὃς καὶ ὤφελε ἄκοντος δέ- Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi
ξασθαι τὴν βασιλείαν, ἵνα εἰς μαχαίρᾳ τε τοῖς μὲν ἐχ- tormentorum coacti, & stuprum statim con-
θροῖς ἀμυνεῖται, τοῖς φίλοις δ' εὐδαίμοσιν ποιήσει fessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis
καὶ μακαρίοις, πρὸ πάντων δ' αὐτοῦ. εἶ ἢ καὶ θε- inducti aperuerunt : quomodo eos fefellisset
ραπείαν τῆς δυνατῆς, πρὸς τὸν ἀλέξανδρον λαθραίαν, Alexander, nullam in Herode spem haben-
τούς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ τοὺς ταξιάρχους, dam esse, improbo sene, commemorans, &
κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρῴδην ὕπ- qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum
νους ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ φάρμακα τολμῆσαι iuuenem putarent : verùm se coli oportere,
τὰς μιαιφονίας ἐκφέρειν, ἀλλὰ καταστόπους ὑποπέμ- qui etiam inuito eo regni esset futurus succes-
πων νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἔκαστα τῶν πραττομέ- sor : neque multo post ab inimicis pœnas re-
νων ἢ λεγομένων διηρώτα, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ὑποψίαις, peteret, fortunatósque amicos suos beatósque
G ἀδίκως αἴροι. δεινῆς ἢ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασι- faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obse-
λειον. καὶ γὰρ ἔχθραι ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἔπλασε τὰς quia potentium Alexandro clàm parere, mili-
ἐξαβολάς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς ἐξαφορεῖς, φονῶν τε tumque rectores, itémque ordinum princi-
τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχεῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦ- pes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc
δος εἶχε πάντα πίστιν, αἱ κολάσεις ἢ τῶν ἐξαβο- Herodes adeò pertimuit, vt non auderet sta-
λῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, αὖτι κατη- tim delata proferre, sed exploratores die no-
γορήσας, καὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήγετο. ctúque submittens, dicta factáque singula
scrutabatur : & de quibus suspicio esset, ili-
cò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissi-
ma iniquitate repletum est. Nam pro suo quis-
que odio vel inimicitiis, calumnias finxêre,
multíque regis iracundia cædis cupida con-
tra aduersarios abutebantur. & mendacio qui-
dem confestim fides habebatur : erant autem
criminationibus ipsis velociora supplicia. De-
nique accusabatur qui modò accusauerat : & cum eo qui ante se conuictus esset : ducebatur ad pœnam;

De vita namque periculum regis quæstiones A breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentísque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos D socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim pœctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, E exitiabilis gener meus? aut vbi parricidæ caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono matrimonio? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã F tui tuæq; dignitatis contemplatione illi despõderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum G eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis

Ant lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ὁ βασιλέως, ὁ περὶ τ ψυχῆς κίνδυνος ὑπετέμνετο. πρόσθη ἦ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῷ ἀκαταπάστων τῶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἰ ἦ κ τοῖς φίλοις ἀπῳώσατος. πολλοῖς γοῦν αὐτῷ ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, κ πρὸς οὓς οὐκ εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέβη ἦ ἀντίπατρος ἐν τ συμφορᾶς ἀλεξάνδρῳ, κ σῖτος ποιήσας τῷ συγγνῶν ἃ ἔστιν ἴσως τινα δικαβολὴν παρέλιπε. προσήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ τεραπίας αὐτὸ, κ τῷ συνταγμάτων, ὥστε ἐφεσίαν δοκεῖν κατὰ τ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, κ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῷ φίλων αὐτό. σιγῶντες ἦ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, μηδὲν γὰρ τὸ σωτικὸς εἰπόντες. οἱ ἦ ὑπὸ τῷ ἀλγηδόνων φθάσαντας διαθέντες ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τε αὐτῷ μ ἀριστόβουλος τῷ ἀδελφῷ, κ φυλάττοι κινητοῦντα κτείνας εἰς ῥώμην ἀποδρᾶναι. τοῦτοις καίπερ ἀπίθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ ἀνάγκης ἐκδεδαμμένοις, ὁ βασιλεὺς ἔπιστευεν ἡδέως, ὥστε μυθίαν λαμβάνων τὸ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ ἦ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τέσσαρας κ τῷ ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, προσωμολόγει μ τὴν ἐπιβουλὴν, κοινωνοὺς ἦ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῷ, πρὸ ἦ πάντων φερώραν, κ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ κ μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδη, πολλὰ δεινὰ κ τῷ δυνατῷ βοῶσαι. κατὰ τάχος εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν γαμβρὸν καὶ τὴ θυγατρὶ δείσας. γίνεται ἦ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς, κ τέχνη τινὶ τὸ βασιλέως ἀπειλὴν διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ οὐθέως αὐτῷ, ποῦ ποτέ ὄστιν ὁ ἀληθινός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ ἦ τὸν πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλήν, ἣν ταῖς ἐμαυτῆ χερσὶ διασπάξω. προσθήσω ἦ κ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ. κ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τῷ σπέρματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ κ σὲ τὸν ὑπερβουλοθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ὑπὸ καπποδοκίας, ὡς τ μ δύρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας. μ ἦ σοῦ πρὸ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσων, ἣν κἀκείνῳ, σὲ κ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐνεγκόμενος. νῦν ἦ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τὸ κολάζειν υἱὸν ὑπερβουλον ἀτονώτερος, ἀμείψομεν τὰς δεξιὰς, κ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δεξόχοι. τούτοις προσκόπτουσα, καθ' περ ὑπετεταγμένον ἡρώδῃ, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλέξανδρου βίβλους ἀναγνῶναι, κ καθ' ἕκαστον ἐφίσας κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. λαμβάνει ἦ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τὸ στρατηγήματος, κ κ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους κ φερώραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς ἦ ἑώρα πιθανὸν τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μήποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσοῦτον εἴη πονηρῶν ἐπιβουλευόμενον, οὐχ ὑπὸ τὸ μειρακίου σύ. κ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μίσος προσέπεσεν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον ἦ κ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αἰα-

ἀπατεῶντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἄκολον, ὅτι καιρὸς μεταχειριζόμενοι. ὁ δὲ τῶν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὴ, οὐ νέοις μόνον, ἀλλὰ καὶ γέρουσι, οἴκοις τε λαμπροτάτοις καὶ βασιλείας ὅλας ἀνατρέπεσθαι. σιωπῇ τοῖς λεγομένοις πρόσεσχε. καὶ τὸ μὲν πρὸς Ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανίει κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο. ἦν γὰρ τῶν παρ' αὐτῷ βιβλίων, ἃ δὴ λόγου ὑπόθεσις, ὃς καταδὼν τότε τὸ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν ἐνίοις δυσημείων σωτηρία, τοῖς δὲ ἀναιδείας ἐποιεῖτο. καταλείψας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέφυγε ἀρχελάῳ. καὶ κεῖνος, ἐκ ὁρᾶν ἔφη πῶς αὖ αὐτὸν ἐξαπάσαιτο, τοσούτοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ) τῷ βασιλέως ὀπίθακλος, καὶ τὴν παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονὼς, εἰ μὴ ἐθέλει) τὸ παντὸς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δ' αἰτῆσαι τῷ δὲ ταδελφῷ καὶ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα ζόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει) φερώρας, καὶ κατασκευάσας αὐτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτούμενος, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, διὰ μειρακίαν γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παρακοπὴν δ' φρενῶν καὶ μανίαν ὀνειδούμενος, ἧς αἴτιον εἶ) τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. ὠδυσήσας δ' κατήγορον καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώραν ἀρχέλαος, ἅτε ἤδη παρὼν τοῦτο, καὶ τὴν ἡρῴδου κατέσχεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις πάθεσιν. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τοῦ ἀμείνονος ὅτι προσῆκεν πάσχειν τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τοῖς βασιλείοις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις στόμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τοῦ βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν χρεών, θεραπεύειν δὲ προσῆκεν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅτι φερώραν μᾶλλον ἐποιήσατο. διέμενε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα ἀφαιρεῖσθαι, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως προσέσχησεν ἡρῴδην αἰτιᾶσθαι καλεῖν ὑπὲρ τοῦ μειρακίου. καὶ πάλιν αὐτῷ μνησθεὶς τὴν θυγατέρα, σφόδρα δ' ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ᾧ ἐθέλει) συμοικίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε, πλὴν ἀλεξάνδρου. προεῖπε γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ὀπηδαμίας δίκαια. φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δώσειν ἔχειν παρ' αὐτοῦ τὸν γόνον, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, σεμνομένης δ' ἅτε τοῦ μειρακίου τῆς γυναικὸς, διὰ φιλοτιμίαν καὶ ἔρι

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsíque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes vltum ire.

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, κὴ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἅπαντος τῦ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἐδωσαν. προεπέμφθη ἦ ὑπὸ τε ἡρῴδε & τ̃ δυνατῶν, μέχρις ἀντιοχείας. μετ' ὀ πολὺ ἦ, εἰς τ̃ ἰουδαίαν παρενέβαλεν ἀνὴρ, πολὺ τ̃ ἀρχελάε στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὀ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευθείσας ἀλεξάνδρῳ ἑλλαγὰς ἀνέζεψεν, ἀλλὰ κὴ ἀπωλείας ἄπιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ὠ λῶ λάκων, ὀνυκλῆς τὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὀ γὰρ ἀντεῖχεν ἐπ' ἀλλαις αὐτ' τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδῃ δῶρα προσενεγκών, δ' ἔλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, & ὡς δαψιλῆ πολλαπλασίω λαβών, ὐδὲν ἠγεῖτο τ̃ καθαρὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἱμάτος ἐμπορθύσαιτο τ̃ βασιλείαν. διεκρχε) γὰρ τὸν βασιλέα κολακείᾳ & δεινότητι λόγων, κὴ δι' αὐτ' ψυδίσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἦ σωιδὼν τ̃ ἡρῴδε τρόπον, & πάντα λέγων τε κὴ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνε). κὴ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀγὰ τ̃ παῤῥησίαν, κὴ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προετίμων τ̃ ἀναρπάτην. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τ̃ οἰκίας κατέμαθε, ζᾶς τε τ̃ ἀδελφῶν διαφορὰς, κὴ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, ἀντιπάτρῳ μ̃ ξενίᾳ προσαπέλιπτο, φιλίᾳ ἦ ἀλέξανδρον ὑπεκείνετο, ψυσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ) & ἀρχελάε πάλαι. διὸ δὴ & ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. σωίσᾳ ἦ ἑαυτὸν δύθεως, κὴ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ ἀποπειραθεὶς τ̃ προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνε) ἦ προηγμένος, μισθωτὸς ἀντιπάτρου, κὴ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μ̃ ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν προνοῖε) τοῖς ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ τ̃ ἐλπίσιν. ἀλεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγυμνασμένος ἐν βασιλίδος, & βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει ἀγαθὸν χεσθαι τ̃ ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, κὴ ταῦτα μηδὲν ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ᾧ ἦ πιστὸς τῷ μέσῳ σύμβουλος, τ̃ ἀρχελάε φιλίαν πλασάμενος. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, ζᾶτε κὴ ἀντιπάτρου ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, & ὡς ἡρῴδης αὐτῷ τ̃ μητέρα κλείνας, ὐ ὠδάδοξον εἰ κὴ αὐτὸς ἀφαιρεῖται τ̃ ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς ὀνυκλῆς, οἰκτείρων τε κὴ συναλγεῖν ὑπεκείνετο. τὰ ἦ αὐτὰ κὴ τ̃ ἀριστόβουλον εἰπὼν δελεάσας, κὴ τ̃ κ̃ τῦ παιδὸς μέμψεσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρως, ᾤχετο φέρων ἀντιπάτρῳ τὰ ἀπόῤῥητα. προσενυδίζε δ' ὀπιβουλὴν ὡς ἐπεδρεύοντων αὐτῷ τ̃ ἀδελφῶν, κὴ μόνον οὐ ὀπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ ὅπλα τοὺς χρημάτων πλῆθος, ἐπαγωγὸς ὢν ἀντιπάτρῳ πρὸς τ̃ πατέρα. τὸ ἦ τελευταῖον ἐρωτηλαβόμενος τ̃ ἀριστοβούλε κὴ ἀλεξάνδρε θανάτου, κατήγορος αὐτῷ ὅτι τε παιδὸς γένε). & προσελθὼν, ἀπεδίδου τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδῃ, τ̃ εἰς αὐτὸν διαφθορὰν, κὴ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τ̃ ξενίας ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, κὴ τ̃ ἀλεξάνδρε τετονῶσθαι δέξιαν, ἐμποδὼν ἦ αὐτὸς γεγονέναι τῇ ταχέ, συνεργεῖν ὑποπτεύθεις. φαίνᾳ γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς ἂν ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς ἡρῴδης ἐν ἀλλοτρίοις, κὴ μ̃ τὸν τ̃ μητρὸς αὐτῷ φόνον τιμωρήσειν τῇ ἐκείνης ἀρχῇ ἀναθήσας, ἀλλ' ἔτι & νόθον εἰσάγει δεχόμενον, ἀντιπάτρῳ τῷ φθορεῖ τιμῶ πατρῴαν αὐτῷ βασιλείαν προτίνοντα. τιμωρήσειν γὰρ μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανε & μαριάμμης δαίμοσιν. ὑδὲ γὰρ

B

C

D

E

F

G

φρίπεω

τρέπειν αὐτὸν ἀλλὰ ξαδέξασθαι τοῦτο παῖδος τὴν ἀρ- A
χὴν, δίχα φόνου. πολλὰ γὰρ ἂν εἴη τὰ παροξύνοντα καθ' ἡ-
μέραν, ὥστε μηδὲ λαλιάς τινὰ ζόπον ἀσυκοφαντήτων
καταλελεῖφθαι. εἰ μὲν γὰρ ἀγχιρείας ἑτέρων μνείας γε-
νομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι τὸν παῖδος λέγοντος,
ὁ μόνος ἀγχίνους ἀλέξανδρος. καὶ τὸν πατέρα ἀλλ' ἀγχίνοιαν
ἀσθενῶν. καὶ γὰρ τὰς θήρας, θεοσπρέπειν μὲν σιωπῶν, ἐ-
παγρίσας δέ, θεοσκυθρωπεῖν εἴρων. πανταχῇ δὲ ἀμείλι-
κτον διείσκειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόσοργον αὐτοπάτ-
ορι. δι' ὃν ἡδέως καὶ τεθνηξέσθαι μὴ κερτήσας ὃ ὅπλευ- B
λῆς. κτείναντι δὲ εἰ στασιάσαι ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρ-
χέλαον ὄντα κηδεστὴν, θεὸς ὃν ἀλαφθύρῃ ῥᾳδίως. ἔ-
πειτα κώμαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρῴδου τρό-
πον. ὁ γὰρ ὡς θεότερον ἀπὸ σθένους πεφεικὼς
τὸν ἐφεστῶτα πατέρα, ὑπὸ φθόνου σθένους τὸν αὐτὸ μόνον
ἐγκλήματον. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τοὺς τοῦ ἔθνους
συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς θορυβουμένους, ἔπειτα C
εἰς οἵας ζοφερὰς καὶ θεόξεις, τὰ δὲ ἁμάτος πορισθέν-
τα χρήματα ἀναλωθεῖν. τοὺς τε ἐξ ἡμοῦ πλουτήσαντας,
οἵους. τὰς θεοσπαθείσας πόλεις, ὅτι τίσιν. ζητήσειν
δὲ καὶ τὸν πάππον ὀνεῖν τὸν μητέρα, τὰ δὲ βασιλείας
μύσος πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς ὁ κειθήσθου παροκτό-
νος. τοιαῦτα καὶ ἀλεξάνδρου τεραυσάμενος ὁ Εὐρυ-
κλῆς ἐπῄνει πολλὰ τὸν ἀντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη
φιλοπάτωρ, καὶ διὰ τοῦτο μόνῳ νῦν δ' ὅπλευκλῆς ἐμπό-
διον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὅτι τοῖς ῥωμένοις κατε-
σαλμένους, εἰς ἀπήκεσον ὀργὴν ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν D
λαβὼν καιρὸν ἀντίπατρος, ἑτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑ-
πέπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἰωκουώδῳ καὶ τυραν-
νίῳ λάθρᾳ διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μὲν ποτε τοῦ
βασιλέως χρωμένοις, τότε δὲ ἔκ τινων θορυβημάτων
ὑποπεπτωκόσι τοῦ τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρῴδης ἰσφαγανα-
κτήσας, δικαίως ἐβασάνισε τοὺς φίλους. ἀλλ' οἱ μὲν, ὑ-
δὲν τοῦ διαβληθέντων ὁμολόγουν. θεοσκομισθέν- E
τος, πρὸς τὸν ἡρῴδου φρούραρχον ὅπως ὁλὴ ἀπὸ ἀλε-
ξάνδρου, ἀπαγαγόντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τοῦ φρουρίου
μὴ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ πα-
ράσχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ τοῦ ἄλλας ἀφορμάς.
τοιοῦτον ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάν-
του, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, ζηλω-
τὴς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμ-
ματα. πολλὰ γοῦν ἀπεγράφας, τελευταῖον ὅπ
τοῦτο καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον
ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τοῦ διαβε- F
βλημένου, ἀλλὰ καί τοι τοὺς ἐλέγχους δείσκων ἀ-
θενεῖς, τοὺς μὲν ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπὶ μὴ τοι λε-
λυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ διαμαρτυρ-
όμενον ὅλου τοῦ μύσους Εὐρυκλέα, στοῖχα καὶ διερμέ-
νευε καλῶν, πεντήκοντα δραχμὰς τάλαντον. ὁ δὲ
τοῦ ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς παῤῥησίαν, ἀρ-
γυρίζεται καὶ πρὸς ἀρχέλαον, ὅλπισας εἰπεῖν, ὅτι μὴ
διαλλάξειεν ἡρῴδου ἀλεξάνδρῳ. διαβὰς δὲ εἰς G
τὴν ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια
κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ὅτι κώμους κατηγορη-
θεὶς ὅτι τοῦ σάσεως ἐμπλῆσαι τὴν ἀχαΐαν, καὶ θεσ-
σαλίαν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν ὕστερ ἡ
ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ θεμιλθεν. ἄξιον δὲ

decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde susciperé, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidissent, primùm salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facilè possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, vt antea patris præsentiam formidando, nec de suis tantùm criminibus locuturum, sed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturum, deinde in quibus deliciiis, quibúsque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque scelera regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum, qui patrem diligeret esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: támque armis quàm aliis subsidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falsò conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datorémque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: ausúsque dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora malè quæsitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferte. A Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis autes paratissima s aperiétem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salomé crudelitatem eius in filios. Nam B ad hanc Aristobulus, quo periculis inuoluereret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turC bine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem CæD sar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæ*Ant. lib. 16. cap. 13.* E sar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd F si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque G orte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semet ipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, cósque

ἀπηθείναι τ κῶον δυφάτου τῷ παρπάτη. ἡ γδ ἐξ ὧν ἐν τοῖς μάλισα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, ἡ ἡ τὸν αὐτὸν δύρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, πυθομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀκηκοέναι. ὧδε τῷ μειρακίων ὄλις ὠσατο. εἰ μὲν ὤμοσε γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γδ δὴ τῶν κακῶν ἀκεραιὸς ἑτοιμότατος ἡρώδης, ἡ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπίνων, καὶ συναγανακτῶν. παρώξυνε ἢ αὐτὸ ἡ σαλώμη τὸν ὅτι τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γδ συνοίσεσθαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐκυρὰν ἡ τηθίδα, ἀλαπέμπετω, σώζειν αὐτὴν παραινῶν. παρεσκευάσθαι γδ βασιλέα, κτείνειν αὐτὴν ἀλαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς ἡ πρότερον, συλλαμὼ τῷ ἀεραβι γήμασθαι συνεβάζουσαν, λάθρα τὰ τῦ βασιλέως ἀπόρρητα ἀλαγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐχθρὸν ὄντα. τῦθ' ὥσπερ τελευταῖα θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπιβαπίσαι. ἡ γδ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὴν παράνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερήσας, δεσμεῖ μ' ἀμφοτέροις τοὺς ἱεῖς, ἡ ἀλαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει ἢ πρὸς καίσαρα ἀλὰ τάχος, βολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, Ϲ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγκλήσεως τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὴν ἡ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν. αὐτηγορεῖ γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθίσας, εὖ μέντοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινῆ συνεδρίου, τῷ τε ἰδίων συγγενῶν, ἡ τῷ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὴν ὅτι βουλήν. κἂν μὲν ἐνέχοντας κτείνειν. εἰ δὲ μόνον ὠσὶ δρασμὸν βεβουλευμένους, καλάσειν μετριώτερον. τούτοις ἡρώδης πείθεται, ἡ συναγομένους εἰς βηρυτὸν ἔνθα πρεσβεύειν καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθίζουσι ἢ οἱ ἡγεμόνες, γεγράφειν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, ἡ οἱ περὶ πεδάνιον πρέσβεις. συνῆν οἷς ἡ βολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἑστῶτα οἱ τὲ βασιλέως συγγενεῖς ἡ φίλοι, σαλώμη τε Ϲ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συρίας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τῦ βασιλέως. τῦτον γδ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρώδης. τοὺς μὲν υἱεῖς ὁ προήγαγεν εἰς τὸν δίκην μάλα προμηθῶς. ἤδει γδ ὅτι ἡ μόνον ὀφθέντας ἐλεηθήσονται πάντες. εἰ δὲ δὴ, ἡ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλέξασθαι δυνάμενοι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μέν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. κατασὰς ἢ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τὸν μὲν ὑπὲρ βουλὴν ἀσθενῶς, ὡς αὐ ὑποφυόμενος εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, ἡ σκώμματα ἡ ὕβρεις, ἡ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ ἡ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδρεσιν ἀπέφαινεν. ἐπειτε μηδενὸς ἀπολέγοντος ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἀλλοποιῶ, ἡ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἕκαστον. ἡ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῆς νεανίσκων, ἀλλ' ὐ θάνατον. ὐ γδ ἐξ) θεμιτὸν αὐτῷ, τρεῖς παρεστῶτων τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμψηφοι ἢ αὐτῷ ἡ οἱ δύο πρεσβεῦται γένονται, ἡ τούτοις

ἔπειτα

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Κολύμνιος ὁ τὴν συμφορὰν ἀποφάσεως ἦρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον κατακρίνουσι τῷ μειρακίῳ. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦν συρία πᾶσα, καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σκοπούμενον τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὴν τοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τοσούτου ὠμὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν διαπλεύσας εἰς καισάρειαν, ζόφον ἀναρρίσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα Τίρων, ἔχων ἱκανῶς σφόδρα σωθῆναι καὶ φίλον ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑφορολίαν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐδόα θεοῖς ἀπειλῶν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκέχυσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸ βίον, καὶ πάντα ὅσα μὴ φεισόμενον τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος, τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ βλάπτειν θεσπελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὃς τις καὶ τῷ φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἶτα φερώρα καὶ σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πῶς δύεις τούτοις καὶ τοῖς τέκνοις, οἳ σε τῶν γνησίων θεμελίων ὄντα, διαδόχων, ἐν αὐτοπάτορι καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσμεταχείριστον αἰσθόμενοι βασιλέα, σκέψαι μὴν τοι, μή ποτε κἀκείνῳ φύντα μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γὰρ ὅστις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δὲ ἡλικιῶν καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦτ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασιλεὺς δύθεος, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῷ ἐκ τῆς αὐλῆς τῶν κουρέων, ζύφων ὄνομα, θεσπεσθέντος ἔκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτῷ μιαιφονῆσαι γένηται. καὶ δὴ ἔφη πρὸς αὐτὸν ἀπειθοῦντα, ὅταν θεραπεύω τῷ ξυρῷ σε δεξιώσασθαι μεγάλας τέ μοι ὑπεδέδωκεν ἀλέξανδρος δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἠρώδης, τόν τε πίρωνα σὺν τοῖς παισὶ, καὶ τὸν κυρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένων, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῦν ἐκέλευε τὸν πίρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ παύσειν μισοῦντα, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκεῖνος δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἠρώδης γὰρ μὲν ἐν ἐκκλησίᾳ τῷ τε ἡγεμόνων καὶ πίρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιρεθῆναι μὴ τοῦ κυρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὕσαν ἡ πόρρω τῆς καισαρείας, φρουρὰν ὑποπίπτειν. καὶ τελευθέντος αὐτοῦ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduersis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cumque illi pernegarent, tonsor autē ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno aut sepelie ndos. His finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. lib. 16. cap. 13.

Κεφάλαιον ιη'.

ΑΝτιπάτρῳ ὁ ἀδήλητον ἔχοντι τὸν δράδοχον, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπεγείρεται, πάντων ὅπισθεν μύσαντων, ὅτι τὰς δράβολας τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὅπισω ταξειεν ἔδει. τὸν κυρίου ὁ καὶ δέος ἦν μέτριον, αὐξανομένῳ ὁρῶντι τὸν τῶν ἀπηρημένων γόνον.

CAP. XVIII De compiratione Antipatri contra patrem. Antiq. lib. 17. cap. 1.

ANtipatrum verò, cùm iam fine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odiū, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eū non mediocris solicitabat, crescente soboleperemptorum

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiáque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam domis expleuerat. Hoc autẽ magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit : Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius : tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam : eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum, oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissiméque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorũ ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere spõsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire ausus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερνίκης τῆς σαλώμης θυγατρὸς, ἡρώδης μὲν καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοί, θυγατέρες δ' ἡρωδιὰς καὶ μαριάμμη. τὸν μὲν οὖν Γλαφύραν ἡρώδης μὲν τὸν θεσσικὸν ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν ἀλέξανδρον. τὸν ἀριστόβουλον δ' βερνίκην συνάπτει θείῳ θεὸς μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὸν γὰρ σαλώμην ὄσαν διάφορον, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, τὸν τοῦτον ἐπεβάλετο τὸν γάμον. προσέθει δ' καὶ φερώραν, δώρεις τε καὶ τὰ ἄλλας θεραπείαις, καὶ τοῖς καίσαρος φίλοις, ἃ πολλὰ πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οἷα τὴν ἐκεῖ σωτηρῖνον ἐν συρίᾳ πάντας ἐπλήθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διὰδοὺς πλεῖον, ὡς εἰ ἐκ τῆς μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ δέος. συνέβαινε δὴ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, ἀδὴν μᾶλλον δυσὶ γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δ' ἐχθροῖς, οἷς μὴ δίδωη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἐξ αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὑπημελημένον τῆς ὀρφανῶν, καὶ τοῦ ὑπὸ τοῖς ἀνηρημένοις μετάνοιαν συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρώδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὡς δασπασάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμοὶ τοὺς πατέρας τούτων, σωφρόνως ἀφείλετο δαίμων, τοῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δ' εἰ καὶ πατὴρ ἐγκύμονι ἀτυχέστατος, πάππος γοῦν φανοῦμαι μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δ' τοῦ μὲν σοῦ θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δ' παρὰ πατρὶ τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, γένοιο γὰρ οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ὁ ἐμὸς ἡρώδης λήψεται, θεὸς μὲν τοῖς ὧν ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτῃ ἐχέτω τοῦ γνώμῃ, μὴ διακόψει μηδὲς ἐμοὶ φίλων. ἐπεύχομαι δ' καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις ὑπὲ συμφέρον τ' ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῆς ἐμῆς ἐγγόνων, ταῦτα παιδία ταυτὶ, χαλιωτέρους ὑπὸ δεῖν ὄμμασιν, ἢ τοῖς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δέξιας, ἕκαστα καθασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχνώθη δ' διὰδοὺς ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ ἦν καθ' ἑαυτὸν, τοῦ πατρὶ, τοῦ τῆς ὀρφανῶν τιμοῦ, ἑαυτὸν καθάλυσιν, αὖθις τε κινδυνεύσειν ὑπὲ τῆς ὅλων, εἰ θεὸς ἀρχελάου καὶ φερώραν ὄντα τετράρχου βοηθὸν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δ' τὸ καθ' ἑαυτὸν μίσος, καὶ τὸν τῆς ὀρφανῶν ἔλεον, ὃ τε ἔθνος, ὅσον τε αὐδὴ ζώντων, καὶ ὅση μνήμη καθ' ἰουδαίοις τῆς δι' αὐτὸν ὀλωλότων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. ἐγὼ δὴ πάντα τρόπον δυσκόπειν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανούργως, ἑδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ θεὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον διδύμως. ἐτόλμησε δ' προσελθὼν ἱκετεύειν αὐτὸν, μὴ στερῆσαι αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μὴ δ' αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῆς πραγμάτων, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστῇ ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβολὴ δὲ πολλῆς ὕσης ἐλπίδος καὶ τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμους. ὅσαι γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες ἦσαν καὶ γένεα, τέκνα ἦν ἐκ τῶν ἐπιτάδε αὐτὸς μὲν ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης ἦν ἐκ Μριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπας ἦν καὶ ἀρχέλαος, ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιὰς, ᾗ ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτῆς Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας, Ἡρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος, Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ Β τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, ἃς ἐκ Μριάμμης. ὅσης δὲ πολὺ προέστηκε τῆς γενεᾶς, ὁ Ἀντίπατρος ἐδέετο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τοῦ αἰτημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι γένοιντο τοῦ Ἀντιπάτρου διαβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C ὀργὴν ἀποκεκινημένος, ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον. αὖθις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθαρμόσατο. καὶ αὐτῷ μὲν, τὴν Ἀριστοβούλου συνώκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατρί. καταμάθοι δ' ἄν τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων Ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ Σαλώμου ἐν ὁμοίοις ὕσαι ἀποτυχεῖν. ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περ οὖσαν ἀδελφὴν, καὶ πολλὰ διὰ D Ἰουλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μὴ ἐχθροτάτῳ ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκεσαι ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνώκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ ἀλεξᾷ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ τοῦ μητρὸς Ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν δὲ ἐκ μὲν Μριάμμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς ἦν τὸν Ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον. δείσας δὲ τὰς τῶν E ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ Ἀντίπατρος, καὶ τοῦ συμφέροντος αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος, ὡς ἐπὶ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τὴν κακίαν τὸ πεπιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος ἐπισκυάσασθαι μὲν δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβεροῦ εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συῤῥαγμα κατὰ τὴν αὐλὴν, ὁ νεωτέροις κίνησι θορύβοις. ἡ γὰρ Φερώρα F γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τὸ βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τὸν βασιλέως υἱὸν εἰσαγαγεῖν δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προσέβλητο. μισούμεναι γὰρ μὲν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ ὁμοιότατα αὐτῷ Ἀντίπατρος ἦν Σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν σωφροσύνην, ὡς ἂν ἐπ' ἀγαθοῖς τοῦ αὐτοῦ προαγμάτων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκείναι τὴν διαβολὴν καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρώδης, τὰ μὲν φανερῶς σωφρόνως, καὶ τὰ φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, ζωὴν αὐτῶν δ' ὑπεκείνοντο G δὲ διαφερόντως πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, ὡς συνυπεκείνετο καὶ Ἀντίπατρος, ἐν τοῖς φανεροῖς προσκρούων Φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ ὠφελία τήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάνθ' Ἡρώδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὲ ὅτι τὴν Φερώρα γυναῖκα.

esset adiunctos. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouerat namque regi expressè cautum, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipatrum & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: eatúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se frattem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritarum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cauiam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirēt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius immineabat, vt repudiaret vxorem, neque quomodo mulierē plecteret inueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus frattrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheτοῦτον γὰρ πλέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεσίας γὰρ σιωπέδριον τῷ τε φίλων καὶ συγγλυῶν, ἀλλά τε πολλὰ ἐπ' ἀνθρώπῳ κατηγόρει, καὶ τὴ εἰς τὰς αὐτὸ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲ χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτό, καὶ τὴ ἀδελφὸν αὐτῷ καταστάσαι πόλεμον, ἐνδυσαμένῳ φαρμάκοις. τελευταῖον δ', εἰς φερώραν ἀποτρέψαι τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴ γυναῖκα. τὸ δ' θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τῷ γυναῖκα φήσαντος, ὡς ἔχων ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' αὐτίπατρον. ὦ παρήλιξ, μήτε τῇ φερώρα γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλήσεθαι. ὁ δ' φανερῶς μὲν, ὑ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα δὲ, διενυκτέρευε συὶ ἐκείνοις. καὶ διδυκῶς ὑπηρετοῦσαν τ σαλώμῃ, πραγματεύεται δι' αὐτῆς τῷ ὅτι τ ἰταλίας φίλων, τῷ εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτό. γεγράφεσαν γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτίπατρον πεμφθῆναι δι' ἐγγέου πρὸς καίσαρα, ὁ δ' ὡς μελλήσας ἐκπέμψειν, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τῷ τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲ αὐτίπατρος ἐγέγραπτο. αὐτιπάτρου δ' ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ μριάμμης τ τῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλευσε δ' καὶ συλλαῖος ὁ ἄραψ ὅτι ῥώμης, ἠμελημένως μὲ τῷ καίσαρος πρὸς αγμάτων, ἀγωνιούμενος δ' πρὸς αὐτίπατρον, περὶ ὧν διέλεγεν νικολάῳ, πάλαι. ἐ μικρῶς δ' αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν ἐν ἀγὼν τ αὐτὸ βασιλέα. ἔτυπτε γὰρ ἄλλους τε φίλους αὐτῷ, καὶ σόεμον, ἐν τῇ πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δ' πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ & καθ' ἡρώδου. πλείονα δ' δοὺς ἡρώδης, ἀφίσησί τε ὑπὸ συλλαίῳ φαβᾶτον, & δι' αὐτό τὰ καλουμένα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δ' μηδὲν ὑποδοὺς, ἔτι κατηγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, ὑ τῷ ἐκείνου, τῷ δ' ἡρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ἐν δ' ἔτι παρ' ἡρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γνοὺς πρόσθεσις συλλαίῳ τῷ ὑποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτό τὸν σωματοφύλακα κόιντον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττειν. πείθει δ' ὁ βασιλεὺς, & γὰρ θεράπο μὲ ὁ κόιντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γνήσιος δ' ἐν αἷμ. συλλαμβάνει δ' δ' θεὸς, ὡς αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ ὑ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὧν παρ' αὐτῷ, τ μὲν φίλον συλλαίῳ, τ δ' φύλαρχον. οἱ δ' βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόιντον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρώδην ἀνελεῖν. ἔτοι μὲ οὐδ' ἀνάκειθέντες, & φθᾷ σαταρνίνῳ τῷ διέποντι τ συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Κεφάλαιον ιϑ.

ΗΡώδης δ' ὡς αὐτῇ φερώρᾳ, διαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τ γυναικὸς, ὑδ' ἐπενόει μηχανὴν, δ' ἧς αὖ τιμωρήσαιτο τ ἄνδρωπον, πολλὰς τε μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαρπάσας, σὺν αὐτῇ ὑ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δ' ἀγαπήσας τ ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲ εἰς τ ἑαυτῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἔνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' ὑδὲ πρὸς νοσοῦντα τ ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲ παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀ πολὺ δ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας, ἀγείσκετο ὁ ἡρώδης μεζιώτερος, καὶ A in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset; fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm tegem tristes adissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Veniisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, totas cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos corúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamnę eiúsque filiis minimè peperciisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seque fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturũ: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus cum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse

Ant. lib. 17. cap. 5.

ἐπὶ φερώρας, δυείσκετο ὁ ἡρώδης μεζιώτερος, καὶ B ὑδὲ ἥκει πρὸς αὐτὸν, ⸗ συμπαθῶς ἐθεράπευεν; ὑ μὴν ἐπῆρχυσε τὸ πάθος. μετὰ γὸ ἡμέρας ὀλίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καί περ ἀγαπήσας ἡρώδης μέχρι τελυταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀπελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης; ἕνα μὴν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, C τοιοῦτον ἐπιέρχεται τέλος. μετέβαινε δ' ὅπη τὸν αὐθέντην ἀντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θανάτου ἀρχὼ λαβοῦσα. τῷ τούτου γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὴν δ' αὐτῷ τε τὼ γυναῖκα, τῷ ὑ σωήθως ἐσκευασμένων. φαγόντα ἦ, δυθέως εἰς τὼ νόσον καταπεσεῖν. ἀγωχέναι τε ἐπὶ δυοῖν ἡμερῶν, τὼ μητέρα ταύτης, D τὼ ἀδελφὼ, γύναιόν τι τῆς ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκεύάσῃ τῷ φερώρᾳ, δεδωκέναι ἦ αὐτὸ τοῦτο, θανάσιμον συλλαίου προαιρετευσαμένου, ταύτῳ γὸ ἰῷ γνώσιμον· πλησθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίας πλείοσι, θεραπαίνας τε καί τινας τῷ ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν τῇ ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν ταύτην ἡμῖν τῷ κακῶν αἰτίαν, τὼ αὐτιπάτρου μητέρα. ταύτης δ' ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει E πρόσω τὼ ἀλήθειαν ὑπιζητῶν. ἡ ἦ γυνὴ, τὼ τε φιλίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, ⸗ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους; ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτίπατρος συνὼ ἐκείναις πίνοιεν ὑποθρέφοντες ὑπὸ τὸ βασιλέως; δ' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτων, μήτε θεραπαινῶν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δή τῷ ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς ἦ δούλας χωρὶς ἑκάστω ἡρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη ἦ παρὰ πάσας τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ F συνθήκην, αὐτίπατρος μὴν εἰς ῥώμην, φερώρας ἦ ὑποχωρήσειεν εἰς τὼ πέραιαν. πολλάκις γὸ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον ⸗ ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς ἡρώδης ἥξοι σταθείς, καὶ τὰς αὐτῷ γυναῖκας. ὑ γὸ φείσασθαι μὴ μριάμμης, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρου τινός, ὥστε ἄμεινον εἶ, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις ἦ ὀδυρόμενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι ἦ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν ἴσως ⸗ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ ἦ καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε; πότε δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὸν ὀπόλαυσιν τὸν ἀγχιστῆς γένοιτ' ἂν ὀλιγόμηνον. ὑποβλαστάνειν ἦ τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφῃρῆσθαι ἦ αὐτὸν ὑπὸ τὸ παρὸς, ⸗ τὼ ὅπη τέκνοις ἐλπίδα. ἀγχίστροφον γὸ ἁ τὸν αὐτῷ τινὰ παίδων μὴ τὸν τελευτὼ, ἀλλὰ τὸν μριάμμης ἡρώδου γεγραφέναι. καὶ κῦ τοῦτό γε πανταπασι σαφηνῆ οἰόμενον G αὐτῷ καὶ ἀγαθήκης μένειν κυρίας. αὐτὸν γὸ φρονήσειν μηδένα τῶν γένους ὀπολιωθῆν. ὄντα γε μὴν τῷ πώποτε πατέρων μισοτεκνότατον ἡρώδη, πολλῷ μᾶλλον ἔγνω μισάδελφον. δῦναι γὰν αὐτῷ ῥᾴδιον ἑκατὸν τάλαντα, ὅπη τῷ μὴ ἀγαλέσθαι φερώρᾳ. τὸ ἦ εἰπόντος, τί γὸ

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quam allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiutante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere malusset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionẽ.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ὑποκείναδαι τὸν ἀντίπατερ, εἰ-
δε πάνδ' ἡμᾶς ἀφελόμενος γυμνοὺς ἐάσει γε ζῶντας,
ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ὅτω φονικὸν θηρίον, παρ'
ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλή-
λοις συνέσμεν, ἔξεστι δ' φανερῶς, ἐὰν χάριν ποτε αὐ-
δρῶν φέρημα ἢ χεῖρας, ταῦτα ἐλπίζον ἀβασα-
νιζόμενοι, ὅτι φερώρας βελεύσαιτο φεύγειν μετ'
αὐτῶν εἰς πέτραν. ὑπισχνεῖτο δ' πᾶσιν ἡράδης τοῖς λε-
χθεῖσιν, ἐκ τῶν ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ ἀντιπά-
τρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. ὑποκύπτει δ' εἰς τοῦτο πρώ-
τοῦτο ὁ θυμὸς δωρεὰν τοῦ ἀντιπάτερος μητέρα. ἢ γυ-
μνώσας αὐτοῦτο παντὸς ὃ δεδώρητο κόσμου, πολλῶν
δ' ἐν ταλάντων, ἐκβάλλει δεῦτερον. τὰς δ' φερώρας
γυναῖκας ὑπὸ τῶν βασάνων, ἔτι μᾶλλον ἐνηλλαλμένος.
ἐπόητο δὲ τῷ φόβῳ ἢ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ὀξυρρι-
πίζετο, πολλούς τε τῶν ἐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους,
δεδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ τοῦτο
τρέπεται πρὸς τὸν σαμαρείτην ἀντίπατρον, ὃς ἐν ὑπέ-
τερος ἀντιπάτερ. βασανίζων δ' αὐτὸν ἔκμανεν,
ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν ἀντίπατρος ἐξ αἰγύπτου φθο-
νητήριον φάρμακον ἔφ' αὐτὸν, διά τινος τῶν ἑταίρων αὐ-
τοφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, θεύδιον ὁ θεῖος ἀντι-
πάτερ, ἢ παραδοῦναι φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλαδαι
τὸν ἀντίπατρον, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ὢν ἐν
ῥώμῃ τῆς ὑποψίας κεχωρισμένος. φερώραν δ' πα-
ραδέδωκε τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βα-
σιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε
κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δ' αὐτὸν
ἀπὸ τοῦ τέγους, τόν τε ἔλεγχον, ἢ τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως
αἰτίαν φθάνουσα. θεῖον δ' ὡς ἔοικε θεοῦ μετίοντος
αὐτίπατρον, οὐ ὅπη κεφαλὴν, ἀλλ' ὅπη θάτερα θε-
σοῦσα ἐλαύσεται. κομισθεῖσαν δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
ἀνακτησάμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πώματος, ἠ-
ρώτα δ' ἐν ἀτίαν ῥίψειεν ἑαυτὸν, εἰ μὲν εἴποι
ταληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομένους, εἰ
δ' ὑποσείλαιτο διαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ
σῶμα, ἢ μηδὲ ταφῆ καταλείψειν. θεὸς ταῦτα ἡ γυ-
νὴ διαλιποῦσα μικρόν. ἢ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείσομαι τοῦ
ὑπορρήτου, φερώρα τεθνεώτος, ἢ σώζουσα τὸν
ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς ἀντίπατρον; ἄκουε βα-
σιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ τ' ἀληθείας;
πλανηθῶν μὴ διαμένομαι. ὅτε ὑποθνήσκοντι φε-
ρώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με θεοσ-
καλεσάμενος ἐκεῖνος, ἢ πολύ γε ἔφη μᾶλλον τῆς εἰς ἐ-
μαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ δήμορτον, τὸν οὕτω
ἐργόνδε μισήσας, ἢ κτεῖναι βουλόμενος τὸν
ἔτως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτα πω συγχεόμενον. ἀλλ'
ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ὄπτιμον, σὺ δ'
ὃ φυλάττεις κατ' ἀμφὶ φάρμακον ὑπ' ἀντιπάτρου
καταλιφθὲν ἡμῖν φέρε, ἐ βλέποντος μου ταχέως
ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα.
κελεύσαντος σώματα, ἢ πλείστῳ ἐξ εἰς τὸ πῦρ ῥῶν-
τος αὐτὸ, κατεκένωσα, βραχὺ δ' ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδη-
λα, ἢ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα,
προσκομίζει τοῦ πυξίδα βραχὺ παντάπασιν ἔχου-
σαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅπη τοῦ μητέρα τὴν
ἀντιφίλου ἢ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετέφερε.

καὶ εἰ-

καὶ τοῦτο τὸ ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' Αἰγύπτου τὸ πυξίδα ὁμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. φοβούμενοι δ' οἱ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μυσταγωγοὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, τούς τε παρρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. δυείσης δ' ἤδη καὶ τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς Μαριάμμης, τοῦ ὄφεως ἐλήφθη. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τοῦ μηδεὶς τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς πρόδηλον ὄντα δολοφόνον ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Verùm hi quoque Antiphilium ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Κεφάλαιον κ'.

Ἐπὶ τούτοις, καὶ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τοῦ ἀντιπάτρου βεβαιωθησομένων. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δ' ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰὸς ἀσπίδων, καὶ χυλὸς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀδυνήσῃ φάρμακον, τούτῳ φερώρας μὲν ὁ γυναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τοῦ βασιλέως. παρέργου δ' ὄντος τὸ πατέρα τόλμης ἐνόμιζε τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ὑποτολὰς ὑπ' αὐτοῦ πάρος. ἦσαν δ' Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, ὄντε ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεγοί. τούτους ἐπαναχύπτοντας αὐτοῦ τὰ ἐλπίσιν, ὑποσκευάσας ἀποδύδων αὐτίπατρος, ἃς μὲν πλάσας καθ' αὑτοῦ ὑποτολὰς ἐξ ὀνόματος τῶν ὄντε ῥώμης φίλων, οὓς δ' πείθει γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, φοβούς τε τὸ μετάκλησιν ἀναπαύειν. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο μάλιστα ταρασσόντων αὐτίπατρον. ἐπὶ δὲ καὶ φοβοῦ τὸ ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μύθων, τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ὑποτολὰς καὶ φοβοῦντος τὸν αὐτίπατρον ἐν τῷ παρεῖναι, φόβῳ τὸ ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τὰ γραφομένων, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτα γε μὲν τοῖς γράφουσι κατὰ τοῦ ἀδελφῶν πλεῖστα δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸ ἐλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, καὶ πώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τὸ εἰς ταῦτα δαπάνης τοῖς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. διακοσίων γὰρ ἀναλώματος ἀπέφηνε τάλαντα, καὶ τούτων μείζων φόβος ἦν, μὴ φοβὸς συλλάβοι δίκη. πάντων δ' ἀπὸ τότε καὶ τὸ θρασυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὰ παροχετονίαν, αἱ δὲ ὑποτολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεκράγεσαν, ὅμως ἡδὲς τοῦ εἰς ῥώμην ἀφικνεμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καί τοι μεταξὺ τοῦ ἐλέγχων, καὶ τὸ ἐπανόδου, διεληλυθότων ἐπτὰ μηνῶν. ζοῦτον φοβὸς αὐτὸν ἐκ παντὸς μόνος ἦν, τάχα καὶ τοῖς ἀπαγγέλλειν φοβερομένοις οἱ ἀπηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. γράφει γὰρ ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν διαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μὲν τιμῆς ἀπολυθείη. βασιλεὺς δ' εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀποδύδων τὸν διαβουλον, καὶ διδοικὼς μή ποτε φοβηνοῖς φυλάξηται, δι' ὑποτολῶν αὐτοκειρίᾳ, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

Cap. XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensis & vltis.

POst hæc etiam Bathyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam successiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ suspicionis causa fraties purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem pretiosam variáque strangula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt pretiorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus esset ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quóque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timéntque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem pollet componere, quàm expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, cúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memorauí, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autè prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transiitque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quisquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua dilaturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc patricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodũ

A κὴ ἀπόδεσιν ὧν ἔδρασεν. θάσσων δὲ αὐτὸς ἦν τῆς πρὸς τὸν πατέρα μέμψεως ἐπειχθέντος. ὁ γὰρ ἠγνόει τὸ συμβολὴν τῆς μητρὸς αὐτοπάτορος. πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὸν περὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς ἀπιστολὴν ἐν τάραντι, κὴ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὑπὲρ θείου καθύμουν, ἦν δ' ὡς ἔοικεν, ὑπὲρ ἀγαμβρίας τὸν ἀπιβουλῆς ἡ σύγχυσις, κὴ ὐ Φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ κὴ φόβος ἐπῆει τὸν αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἦν προφρόνως πρὸς τὸν πατέρα ἀπιστολήν, ὡς χρῆμα μὲν ἔπραξεν. ὡς δὲ εἰς κελένδεριν κατέπλει, λαμβάνει τὸν αὐτὸν ἔννοια τῶν περὶ τὴν μητέρα κακῶν, φθαρτευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν φρονιμώτεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μή ποτε προσθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης ἐγκλημάτων. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, κὴ τὴν πατρίδα προὔδοντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοπάτορι σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρήνουν, κὴ μὴ τῇ μελλήσει προσέχειν τῆς παρ' αὐτῷ ὑποψίας φαύλῃ, τοῖς ἐγκαλοῦσι δ' ἀφορμήν. κὴ γὰρ τοῦ εἰπεῖ κεκίνηται κατ' αὐτὸς πρὸς τὴν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας, προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, κὴ μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, καθίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, σὺν γὰρ τὸ δαιμόνιον. κὴ ἐκβαλόμενος τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸν λιμένα τῆς καισαρείας κατάγεται. παρυπολύπτουσι δὲ αὐτῷ πρόδρομοι ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκ τοῦ ἐπιμόνου, κὴ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὑπὸ, κὴ τότε φανερῶς τὸ μῖσος ἔσχε παρρησίαν, πολλοὶ δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη ἦν κὴ αὐτοπάτορος φήμης ἐπλήρωτο, κὴ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν αὐτόπατορ. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερον τῆς ἐκείνου πλέοντος ὅτι ῥώμης, ὅτε ἀπιμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπένοει τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παρουσία ὑπεκρύπτετο, κὴ τῷ δέει τὸ θηκωὸς ἔνδοθεν, σοβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῶν παρεχόντων ἀνάλυσις. ὃ σαφὲς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δηλ τοῦ ἐκ τοῦ βασιλέως ἀσφαλοῦς. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἐλαφροτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἰ κὴ πεφώραται, δεξιωσάσθαι ἀναισθησίᾳ κὴ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φραξάμενος οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν φίλων, ὅτοι γὰρ ὑβρισθέντες ὅτι τοῦ φρουροῦ πυλῶνος εἰρχθησαν. ἔτυχε δ' ἔνδον ὢν ὁ τῆς ἀσφαλείας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δὲ εἰσιόντι πρὸς τὸν πατέρα, κὴ τῇ τόλμῃ θαρσήσας ἑαυτὸν, ἠγνόησεν ὡς ἀπατασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, κὴ τῷ κεφαλῇ παρεγκλίνας, ἔστιν ἐξεβόησε κὴ τοῦτο παράνομον, τὸ προσπλέκεσθαί μοι θέλειν, ὃν τηλικούτων κτάσας ὄντα. φθείρε δυσσεβὲς ἀπὸ κεφαλῆς, μηδέ με ψαύσῃς, πρὶν ἀποσκευάσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, κὴ δικαστὴν δικαίρως ἥκοντα, ἄραρον. ἴθι, κὴ σπεύ-

B

C

D

E

F

G

πῶς τὸν

πῶς τ' ἀπολογήσῃ εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς πανουργήμασι. φεῦ τοῦτα μηδεν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκείναδαι δ' ὠηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. θαμβούμενον δ' αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μήτηρ, & γυνὴ, ἣ τότε μὲν ἀναβήνας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑπιούσῃ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν & φίλων, εἰσκαλεῖ δ' καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, φεῦ καθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα ἕωθεν, καὶ τοῖς μίμοις τὰς ἁπάντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ φεῦ πολλῶ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς φεῦς τὸν υἱὸν διάδε. ἐπείπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα θαρσοῦσα τῷ πατρί σου, μὴ θάρρει φεῦς αὐτὸν, ἂν μή τινα ποίσῃ θαρραλέαν διάβασιν. ζύτων συνῆν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν θριμὺς φεὸ τῶν ποδῶν τὸ πατρὸς, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου φεῦκατεγνωκέναι. θαρρεῖν δέμοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὖτε σιγὴν ἐγκελεύων, φεῦς τὸν πάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ πάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλη κρινεῖ πέπεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ καμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, καμὲ κείνης πάσης ἀξίον συμφορᾶς, τοιούτοις υἱοῖς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με θᾶσσον τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι φεῦς ἥτε μαρὸν, & φιλοσοφώτατος πατὴρ ἐγενόμην. τοιγὰρ μὲν γὰρ φεσβείας βασιλείας τε ἐπ' νέοις ἀξιώσας, καὶ φεῦς οἷς ἐν ῥώμῃ τεφθείοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον ὑπεβάλους, οἳ πεθήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ θαδόχῳ, τούτῳ μάλιστα τ' ἀσφάλειαν ἐποιεζόμην. τὸ δ' μιαρὸν τοῦτο θηρίον, ἀ ἐμῆς ὑφρεπλάσθην ἀνεξικακίας, λύσσης κατ' ἐμοῦ τ' πόρρω. ἐδόξα γὰρ αὐτῷ πολιὼ ζιῷ χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐφαρμόδη, βασιλεὺς τ' οὐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ θᾶσσα παροχετονίας γλυκάδι, δίκῃ τε βελόσιμος ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερρίμμενον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγυνημένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς θάδοχον. ὁμολογοῦμαί σοι χάρε τῷ ἐμαυτὸ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ γὰρ υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτὸ παρώξυνα, δίκῃας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δ' ἀντίπατρον. καὶ τί μὴν ἐκείνοις διεφύλαττον, ἢ λίκον τοῦτον; ὦ γε ζῶν μὲν, ὀλίγα δεῖν παρεχώρησα τ' ἐξουσίας, φανερῶς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς θάδοχον, καὶ φεῦποδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαντων ἐνεῖμα, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων αὐλίῳ, πλέοντι δ' νυν εἰς ῥώμην, ἐδωκα τριακόσια τάλαντα, καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τ' γῆς μόνον ὡς σωτῆρα τὸ πατρὸς φαρεθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐφάνθη κατ' αὐτῶν, ἢ λίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον ὄφιν; ἀλλὰ φθέγγεσθαί τι τετόλμηκεν ὁπαφοκτόνος, καὶ πάλιν δόλος τῷ ἀληθῆ ὑπικαλύψῃ ἐλπίζῃ; χάρε, σὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ φεῶρῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ὑπόπλαστον ὀλοφυρμόν. ζῶσί σοι ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα Ἀλέξανδρον, & μὴ πᾶσι τοῖς θύειν τὸ σῶμα. ζῶσί ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo callidi tatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cùm autem ad eum venissent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tùmq; recepta mente, quo pacto se defenderet cogitabat. Postero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipse autem cũ Varo residens, cunctos iudices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerant huiusmodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, cauc ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit pater, ne quid de me præiudices, sed integras autes satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu velis. Ille autem magna voce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & quuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus videri debeo, quòd erga tam scelestos indulgentissimum patrem fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eósque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandósque constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quòd iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea suprà quam satis erat, expletus, in me saeietatem suam profudit: eíque diu viuere sum visus, mámque senectutem grauiter tulit, rexque fieri non nisi parricidio passus est, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & ex cunis quos mihi regina peperat filius, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene tum meritus? cui viuus etiam potestatem meam penè concessi, certè autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentorum, sumptum paulò minùs mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admisit? quódve de his habui iudicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursúmque veritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istam belluam noui: & quàm sit verisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletú que simulatos. Hic est qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus crederem. Hic est qui vsque ad cubile meum solebat ingredi,

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet A
inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & ſa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſem- B
per infenſi ſunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iuſſit exponere. Inter hæc autem Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
ras? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au
tem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſarum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immaníſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq; E
filiis antepoſueris, vtiúsque regem declaraue-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum huori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuíſque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me F
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me criminatio-
nibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra marí-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-

ἢ μή μέ τις ἐνεδρεύοι φυλάττων. ὅθεν ὁ Σαμμίας ἦν ὕπνων, ἢ χορηγὸς ἦν ἀμεριμνίας, ὁ θεραπευτὴς τῶν ὑπὲρ τοῖς ἀνηρημένοις λύπων, ἢ βλέπειν ἐκέλευε τὸ τῶν ζώντων ἄνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑφασπιστὴς ὁ ἐμός, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ πάντα τὸν πανοῦργον ὅτι ἐκάστῳ τῶν ὑποκειμένων, ἀπιστία μοι τὸ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ θαυμάζω πῶς ἔτι βαδίως δύσφυλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπειδὴ δαίμων τις ἐξηρημοῖ τὰ ἐμὸν οἶκον, καί μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεί, κλαύσομαι μὲ ἐγὼ τὸ ἄδικον εἱμαρμένον, καὶ κατ' ἐμαυτὸν ξενάξω τὰ ἐρημίαν. διαφθείρει δ' ἀδίκως ἀθλήσας τέμνον ἅμα. καὶ δὴ παίτων μοι τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθη. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲ ἔτι συγχύσεως ἐνέκοπτ. νικολάῳ ἢ ἐνὶ τῶν φίλων, λέξαι τὰς ὑποδείξεις ἐκέλευε. μέχρι οὗ ὁ ἀντίπατρος ἐπάρας τὰ κεφαλὴν, ἔμβλεψε γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἔβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ πεποίησαι τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύλακα δὴ παντὸς ἐχθρικόν. τεθεπεῖαι δέ με τοῦτο ποιεῖν λέγεις, τὴν δυσέβειαν. πῶς οὖν ὁ παντοῦργος, ὅτε ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνομίζομεν, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, τηλικοῦτον μῖσος ὑποδεξόμενον, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, ἢ πανταχοῦ παρεῖναι. ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς ὅτι μετῆλθε διὰ εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με ἢ παρώξυνε τὴν σοῦ βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; ἐγὼ δ' ἐσεργόμην; φόβος ὑπὸ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μᾶλλον σὲ τηρῶν, ἐπέρχεσθαι φοβερὸς ἤμην. ἔνδεια χρημάτων; ἢ τίνι μᾶλλον ἐξὸν ἀναλίσκειν; εἰ δὲ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐνομούμην, ἢ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνήμερον πατὴρ, ὢν αὐτοῖς σοῖς εὐεργεσίαις ἡττήθην; ὃν κατηγορεῖς μὲν ὡς ἔφης αὐτὸς, ὑπὲρ ἐκείνας ἢ τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑποβολὴν ἢ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὑπέφθονος. ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας, ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ὑπεβλέπουσι διωρίαν. σοὶ δὲ πάτερ, ἢ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλάβος τὸν σὸν γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτις τῆς εὐσεβείας, ἢ ὁ τῆς οἰκουμένης θεὸς πάτης καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τῷ σὶ ἐμὲ δι' ἀβολῶν πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο ἢ ὡς ἀχ' ἑκὼν ἔπλεον, ὑπὸ ἀμφιβόλου τινὸς ἐμφωλεύουσαν τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν δι' βολῆς δοῦναι τῷ φθόνῳ. παρεῖμι δι' γῆς ἢ θαλάττης, ἐδὲν ἐδαμῇ παθὼν ὁ πατροκτόνος, ἀλλὰ μήπω τοῦτο ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατέγνωσμαι γὰρ ἢ ὦδε θεῷ καὶ ὦδε σοὶ πάτερ, κατεγνωσμένος δὲ δέομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πίστευε. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, διατεινέτω δι' τῶν ἐμῶν σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσησθε ὀλοφυρμοῦ τῆς μιαρᾶς στόματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, ἀναφείλω θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, ἢ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, ἢ τὸν καίσαρα εἰς οἶκτον προύκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρώδην

latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

ἄδακρυν

ἀδικεῖν διακρίνῃ, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὄντας ἀμφίον. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸν πανοῦργον τὸν ἀντίπατρον προσεποιῶν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ δεδιέναι ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατεστήσατο, πάντα μὲν τὰ κατ' αὐτὸν βασιλείαν καινουργήματα, πρόθυμος αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ὅπως δείκνυς ταῖς ἐκείνου δεδιὼς ἀπολωλότας. ὅπως βουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς πρώτοις, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ παρεσκευάσατο παρὰ φάρμακον, πότερον ἀδελφῶν ἀποχειροτονῆσαι, προσελθὼν δὲ ὅτι τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, ἃς τε μιμήσεις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ πρὸς φερώρα κατηγορίαζεν, ὅτι καινὸν αὐτὸν ἀντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῆς βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τῷ μίσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπών, καὶ ἀποδείξας, κατεπαύσει τὸν λόγον. ἀφορᾷ δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπών, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ πρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ὑπὸ θανάτῳ καθεκείτων δεσμώτῃ πεῖν. τὸ δὲ θαῦμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν ἀφορᾷ, ἀπορρήτοις ποιησάμενος τὰς πρὸς πρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συμβούλιον καίσαρι γράψας, μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὴ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὑπέβουλος αὐτίπατρος ἀνείσπραττε. τῇ γὰρ αὐτοφίλου τῆς οἰκετῶν ἦκεν, ὕποπτος κομίζων ὑπὸ ῥώμης θῆκας ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς ἰουδαίας. καὶ θῆκας μὲν ταύτης ἐπίστατο βασιλεῖ, ταῖς θῆκαις σαλώμης ὕποπτος ἐν ταῖς ἰουλίας ἀνηκέναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δὲ δύνοιαν. αἱ δὲ τοῦ σαλώμης λοιδορίας τε τῷ βασιλέως προσῆκον πικραίνας, καὶ κατηγορίαν μείζω. ταύτας δὲ πλάσας αὐτίπατρος, καὶ τὴν ἀκμὴν διαφθείρας, ἔπεισεν πρώδη πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὕποπτος. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὕποπτος ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσθηταί. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἅπαντα πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχε. ταύτης φωραθείσης τῆς ὕποπτος, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐπιβουλευθεισῶν, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλασθεῖσαν γράμματα. φειδωλὸς δὲ ἦν ἐπὶ τῷ πάθει, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείνας δι' αὐτίπατρον, ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνεβάλλετο λαβεῖν πρωείαν ἐπὶ ἅπαντων. ὠρμημένος δὲ ὅτι τὸν αὐτίπατρον, ἐπιφέρη νόσῳ χαλεπῇ. πρὸς μὲν τοι τὸν ἀκμῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐπιβουλευομένων, ἐπέστειλε καίσαρι, τὴν τε διαθήκην αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν αὐτίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. διαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους αὐτίπατρος. καίσαρι δὲ σὺν τοῖς διὰ χρημάτων δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, πρὸς τετρακόσια. ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας ἐκ ὀλίγου καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεᾶς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφὴν. ἐν μὲν οὖν τῇ διαθήκῃ, ταῦτα διωρθώσατο.

quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia asscribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus cum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Namque patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen apperisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens; regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander fallis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicii: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. cap. 8.

MOrbus autẽ ingrauescebat, quòd eũ senectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

ΚΕΦ. κα.

Προῆλθ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὄντων.

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium lectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subitò peruagatur, regem fore iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis dentibus fumbus, Aquilam ex tecto auream securibus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, ejus ira indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui fumbus dimissi erant cũ sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnifícibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prũrigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap 9.

Α ἰῶ μὲ γὰρ ἤδη χρεὼν ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τεταπείνωτο δὲ τὸ ψυχικὸ τοῦτο πρὸς τὴν τέκνων συμφορὰς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγείᾳ τὸ τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δ' ἰῶ ὀλίγας ζῶν ἀντίπατρος, ὃν ἐκ ἐν παρέργῳ, ῥαίσας δ' προήρητο ἀνελεῖν. γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῷ, Β δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισαὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, ἰούδας τε ὁ σεπφωραίου, καὶ ματθίας ἕτερος μαργάλου. τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσήεσαν τοὺς νέων ἐξηγουμένους τοὺς νόμους, καὶ συμπαρῆν ὁσημέραι τοῖς ἡδόνταις πλατύτερον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πεπυσμένοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπερκείμενα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὀπτιμὸς εἰστήκει, τιμωρεῖν ἤδη τοῖς θεοῖς, καὶ τὰ κατασκαφέντα ὧδε τοῖς πατρίοις νόμοις ἔργα καταναθῆναι. ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατεσκάφη δ' ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ μεγάλου C πύλου, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῆνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισαὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καί τις ὑμῖν κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ ἐντελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε τοῦ ψυχικοῦ, καὶ τοῦ ἐν ἀγαθοῖς ἀεθησιν ἀϊδιον ὑπάρχειν. τοῖς δ' ἀγνοοῦσι, καὶ τὴν αὐτῶν σοφίας ἀπειρίαν, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ μετὰ τῶν δι' ἀρετῆς, τὸ ἐκ νόσου θανάτου αἱρεῖσθαι. ἅμα D δ' τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίζετο καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεὺς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἅπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀναστρεφομένων, χοίνικες παχεῖαι καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον τελέσαντες. ἠγγέλθη δ' αὐτίκα τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος μετὰ χειρὸς ὀλίγης ἀναβραμὼν, εὗρε τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δ' αὐτῷ πρῶτον εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τὸ πατρίου νόμου. τί δ' οὕτω μεγάλα διερωτήσαντος, ἀναρρεῖδαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τὸν τελευτὸν. ὅθεν τοῦτις ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, κρείττων τῆς νόσου γιγνόμενος, προῆλθεν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τοῦ ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τὸ μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δ' δῆμος δείσας μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ἐπιθεμένους τοῦ πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοὺς λοιποὺς τοῦ ὀργὴν ἀφεῖναι. πεισθεὶς μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲ καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισαῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοῖς λοιποῖς δὲ τῶν συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπελεῖν. ἔνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν οὐ λάβρος, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ὀπιφανείας ὅλης, καὶ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, ὡσεί τε ταῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τῆς τε ἤτρου φλεγμονὴ, καὶ δ' αἰδοίου σηπεδὼν,

σκώ-

σκώληκα ἐμπλήσασα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς τε τοὺς ὑπολαμβάνοντας ποικίλως ἔχειν τὰ σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς γοῦν τὸν Ἰορδάνην, ἐπὶ τοὺς καλουμένους θερμοὺς ἐκομίζετο. ταῦτα δὲ ἐξέσι μὲν εἰς τὸ ἀσφαλτίτην λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δὲ ὕδατι καὶ πόσιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναβάλλειν τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἔλαιον πλήρη πύελον, ἐκλύει τὰς ὀφθαλμὰς, καὶ ὡς τεθνεῶτος ἀνίστρεφε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γιγνομένου, πρὸς μὲν τὸν φωνὴν ἀνέπνευσεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὰς σωτηρίας, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐμέλλησε δώσειν, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱερὰ ἔνδον γίνεται, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτὸς τὸν θάνατον ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς Ἱεριχοῦντα ἀθυμίᾳ τε πρᾶξεως. τοῖς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὀπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλούμενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλέξαν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὸν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ πεισθεὶς δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὀπιτάφιον σχεῖν, αἱ ὑμεῖς θελήσητε τοῖς ἐμοῖς ἐπιτολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπειδὰν ἀποπνεύσω, τάχιστα κτείνατε, περιστήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐπέστελλετο, καὶ ἅμα τῷ ἐν ῥώμῃ φρέσβεων ἦκον ὑπολαβεῖν, δι' ὧν ἀκμὴν μὲν ἀπηρτημένην κελεύσαντος καίσαρος ἀφήλετο, θανάτῳ δὲ αἰτίπατρος κατέκειτο. ἐφεφόν γε μὴν ὡς εἰ μὴ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, δοῦναί οἱ καῖσαρ. ὁ δὲ, βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ὑπερθυμίαν ἀνθίσχεται. αὖθις δὲ, καὶ γὰρ εὐδία ξοφῆς, καὶ ὑπὸ πασμῳδείας, διετείνετο τῷ ἀληθεύειν. ἡ δὲ ἄῤῥωστος, φθάσαι τὸν εἰμαρμένον ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ὑποτέμνων ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. πρόσφορον γὰρ ἦν, σκώλυσεν ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα κατασχών. οἰόμενοι δ' οἱ δῆθεν ἅπαν μεμῖχθαι καὶ τὸ βασίλειον ὡς οἰχόμενον τὸ βασιλέως, καὶ ἀχίαβον ἀκούσαντες ἀμπαίξαντα, ἀναθαῤῥεῖ τε, καὶ μεγίστως τοὺς φύλακας ἱκέτευεν, ὅπως χρήματα ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δεσμῶν ἀνήγγειλε τῷ ὑπερθύμῳ. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὡς δι' ἀχρεῖα πέμψας τοὺς δορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν αἰτίπατρον. θάψας δὲ τὸν νεκρὸν αὖθις πρὸς ἄξας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν αἰτίπα γεάφει, τετράρχην δὲ αἰτίπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, ὀκτὼ πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ. βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ἀποκτείνας αἰτίγονον ἐκράτησε τοῦ πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum ſuſpiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam eſſe dicerent ſophiſtarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis ſalutem ſperabat. Denique Iordanem transgreſſus, apud Callitoen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Aſphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui ſunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in ſolium plenum demerſum ita diſſolutum eſt, vt etiam lumina quaſi mortuus reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum reſpicere viſus eſt. deſperata verò ſalute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iuſſit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniſſet, atra iam bili correptus, & penè ipſi morti minabatur, factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiuſque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen eſt Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome ſorore & Alexa marito eius ad ſe vocatis: Scio, inquit, mortem meam feſtis gaudiis celebraturos eſſe Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclariſſimos honores ſepulturæ aſſequi, ſi quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in cuſtodia, cùm animam efflauero, ſtatim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omníſque domus illacrymet. Et ſimul his mandatis, legatorum quos Romam miſerat, epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen anciſſam Iuliæ iuſſu Cæſaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum eſſe indicabatur. Quin & ſi pater eum in exilium dare mallet, id quoque permiſiſſe Cæſarem, ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rurſum victus (nam inedia tuſsísque pariter violentia diſtendebatur) fatum præuenire conatus eſt: ſumptóque malo, etiam cultellum popoſcit: ſectum enim comedere conſueuerat. Deinde circumſpecto ne quis arbiter impediret; tanquam ſe percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cùm verò Achiabus conſobrinus eius accurriſſet, manúmque continuiſſet, vlulatus maximus in regia ſtatim, quaſi rex mortuus eſſet, excitatus eſt. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam cuſtodes promiſſa etiam pecunia, rogabat, vt ſe ſoluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non ſolùm ne fieret obſtitit, ſed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò ſatellitibus miſſis occidit Antipatrum: mortuúmque ſepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rurſum corrigit teſtamentum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem ſcripſit, tetrarcham verò Antipam. Poſt interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò ſeptem, poſtquam rex à Romanis declaratus eſt. Et in aliis quidem omnibus ſecunda fortuna vſus eſt,

Ant. lib. 17. cap. 10.

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt benevolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τις γε κατεσήσατο βασιλείαν, ἰδιώτης ὢν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν ᾧ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς τὴν σαλώμη, λύσαντας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐπετείλατο, μεταπειθήσασα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἔκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλωε ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνήγαγε αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱππικὸν ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φυλάττων βασιλέως πιστότατος, τόν τε βασιλέα κατεδημηγόρει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκάλει, τοῦ τε ἀπολειφθείσαν τοῖς στρατιώταις ἀπεγίνωσκεν ὑπεροχὴν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν τὰ εἰς τὸ δέδοχον ἐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ὑπεροχὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀπεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τὴν τραχωνος, καὶ τὴν γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δὲ ὡς προεῖπομεν ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδέδεικτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐπετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας συνημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶ καίσαρα, τὰ μὲν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δὲ διὰ τοῦτο ἐγένετο τῷ ἀρχελάῳ συμπαθούντων, καὶ κατὰ στίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπεχρεοῦτο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐτάποντο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήγαγε, συμπομπεύουσα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν ὑάλυθος, στρωμνὴ δὲ, ἀλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον στῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες· εἰ κόσμῳ πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῆς οἰκετικῆς καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ διακομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τέλος μὲν ἐπὶ ἡρῴδη, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α'. A

ΑΡΧΕΛΑΟΣ ὁ νέων ἦρξε θορύβων, ἡνίκα δὴ ῥώμῃ ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸν ὁπόσιον ἐσίασαν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρέσχων (ἔθος ὂν τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, ἀλλὰ τὸ πλῆθος εἰσιὸν ἐπ' αὐλὴν ἀνάγκης. εἰ γὰρ παραλίποι τις κἂν ὅσιος) μεταλαμβάνῃ μὲν ἐσθῆτος λαμπρᾶς, παρέσται δ' εἰς τὸ ἱερόν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν δόξαις ὁ λαὸς ἀποδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, χρυσοῦν θρόνον δείσας μάλιστα, πρέπειν τε αὐτῷ δοκοῦντα καὶ τὴν ἐπιοῦσαν τοῦ πάσχα ἡμέραν εὐχαριστεῖν, καὶ τοῖς αὐτὸν θεραπείαις, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φείδεσθαί γε μὴν ὅτι τοῦ παρόντος, ἀλλ' οὐχὶ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως αὐτῷ καίσαρ ὁλοκύρωσῃ τὰς διαθήκας τοῦ ὅλων δεσπότου. ἀδὲ γὰρ εἰ ἱεροσυλήσας τὰς γραφὰς τὸ διάδημα περιαπάσης αὐτῷ, δέχεται. τοῦ μέντοι πρόθυμος, καὶ τὰ δυνατὰ ὥσπερ τοῖς γραπτοῖς, οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τοῦ κρατίστου βασιλοῦς ἀποδειχθῇ βέβαιος. ὡμίλησεν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανλῶς τοῦ παρὸς ἀμείνων. ὅπερ τότε ἡδόμενον τὸ πλῆθος, εὐθέως ἐπεπείραστο τῆς διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐβόων, ὅπως φίζειν τὰς εἰσφοράς. οἱ δ', αἱρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δ' ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐφ' οἷς δὴ ἐ- D τίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ ἦν.

Κεφάλαιον β'.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλην ἀθροισθέντες ἐπ' ὀλίγοι τὸ νεωτερίζειν προῃρεῦντο, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅπερ τῶν βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑπ' ἡρώδου, δι' ἃ τὴν σκηνοπέγα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ E πένθος, οὐχ ὑπεσκαλυμμένον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφοίτησαν, καὶ θρῆνος ἐγκέλευστος, κοπετοί τε πρὸς ἐπιχωρίοις ὅλην τὴν πόλιν, ὡς αἰ ἐπ' αἰδέσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ ἀπολέσθαι.

TVRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romā proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autē mos apud Iudæos necessario multos ad inopiā redegit: nā qui eum neglexerat, impius existimabatur) candida veste indutus procedit ad templū. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait nō potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constituturus. Idcirco enim se apud Hierichuntā voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gaudia multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interisse dicebant,

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. *Ant. lib. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donâsset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen cum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missóque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numerò aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas fugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus ille corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos diffugerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea sit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiã petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tam ẽ immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

Ant. lib. 17. cap. 13.

A τιμωρεῖν ἢ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῆς ὑφ' ἡρώδου τετιμημένων χρημάτων. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασταθέντα, παύειν ἀρχιερέα. ἔπειτα καὶ αὐτοῖς ὁσιωτέρους ἀρεῖσθαι, καὶ καθαρωτέρων. ἐπεὶ δὲ παρωξύνετο μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο ἢ τιμωρίας ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καθ' ἡσυχίαν τῇ κινήματι. διὸ πᾶσι μᾶλλον ἡ βία κατασέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅπη σωφρονισμοῦ προσῄεσαν, σπένδει ἢ πολλοῖς ἀρχέλαος, πάντα ἢ πρὸς ὀργὴν ἀπεκείναντο. δῆλοι τε ἦσαν ἐκ πρεμέοντες εἰ πλήθους ὁπλίζοιντο. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἐνεστώσης ἑορτῆς, φάσκα καλοῦσι τοῖς ἰουδαίοις καλεῖται, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐπιδεχομένη, κάτεισι μὲν ἄπειρος ἐκ τῆς χώρας λεὼς ὅπως τὴν θρησκείαν. οἱ ἢ ἐνὸς σοφιστὰς πεισθέντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεστήκεσαν ἕως ἐπὶ τῇ στάσει προσιόμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν δὲ ἔλαβε τὸ πλῆθος ὁρμᾶσθαι τὸ νόσον, ὑποπέμπει μὲν πείρας χιλίαρχον, πρὸς ἄξας βίᾳ τοὺς ἀρχοντας τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παρεξιέναι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν πείρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ ἢ χιλίαρχος σκηδύγει θαυμάτιας μόγις. ἐπῆλθε οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δῆθεν χαλεπότος, ἐθάπτοντο πρὸς τὰ θυσίαν. ἐκ μέσου ἀρχελάῳ δίχα φόνου καθεστὼς ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὰ ἢ στρατιὰν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ἄλλοις, τοὺς μὲν πεζοὺς, διὰ τῶν πόλεως ἀθρόους. τοὺς ἢ ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον. οἳ θύουσιν ἑκάστοις ἐξάφνης προσπεσόντες, διαφθείρουσι μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. ἐπῆν ἢ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡς ἦχοντο τὰ ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων πόπλα καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε τῶν βασιλείων τε καὶ μεμόρια τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆει ἢ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δρωμένων, σωναγωνιώμενοι πρὸς τὰ διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δὲ ἀληθὲς, κατηγορήσοντες πρὸς τὸν τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

Συναντᾷ δὲ αὐτοῖς καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀπιών, ὅπως φυλακὴ τὰ ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσω τόπον χωρεῖν ἅπαντος ἐπελθὼν, ὃν δὴ πολεμαίῳ πολλὰ δεηθεὶς, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἀφορμὴν χαιρόμενος, ἐπ' ὅπως τὰς ἄκρας ἔσωσεν, ἔστε τὰ τὰμεῖα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ. μέχρι ἢ καίσαρος διαπύστεως ἠρεμήσειν ὑπισχνεῖτο. δόκει ἢ ὅπως τὰ καισαρείας. ὡς ἢ τὰ ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς ἀνοχείαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην ἀπῄχθη, δι' ἄκρων ὅπως ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ὡς καταλαμβάνειν τὰ βασίλεια. ἐκ μεταπεμπόμενος τὰς τε φρουράρχας καὶ διοικητὰς, ἐπέφρασε διαρπαγὴν τοῖς τῶν χρημάτων ἀναλωμοῖς, τάς τε ἄκρας καταλαμβάνειν. ὁ μὲν οἱ φρούραρχοι τὰ ἀρχελάου κατημέλουν σὺν τοῖς,

ἅπαν

ἥμισυν ἢ φρουρεῖσθαι ἔκρασε καὶ τῷ φρουρὸν ἀναπέμ- A
πειν κρῖναι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Κἂν τούτῳ πάλιν αὖ πίστας ἀμφισβητῆσαι περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξιμι, ἀξιῶν τὴν διαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προὐπέκειτο συλλόμπη, καὶ πολλοὶ τῶν συὺ ἀρχελάῳ πλείστων αὐτῇ φίλων. ἐπῆγε δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάϊ πτολεμαῖον, ῥοδίῳ B
δὲ διαίτην, διὰ τὴν παρ' ἡρῴδῃ πίστιν. ἐπῆγον δὲ καὶ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν δὴ πεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, διὸν καὶ τοῖς νεωτέροις ἔφασαν, εἶπεν ἀρχελάῳ καὶ τὸ πρεσβεῖον ἐν τοῖς διαθήκαις, διεκρούσατο. μεθίστατο δ' ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ αὐθαδὴς τοῦ συγγλυφῶν, οἷς διὰ μίσος λεὼ ἀρχέλαος. καὶ προηγωνίσω μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐ- C
πεθύμει, στρατηγὸν ῥωμαίων διοικεῖσθαι, εἰ δ' οὖν τοῦτον διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπατρον ἤθελον. σωπῶντες δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὀλίγων, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πολλὰ κρίσεως, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπατρον. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ συλλόμπιον, ἐνεχείρισαν κρίσει, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, ἔχων κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γεγραμμένα, καὶ τὸν δια- D
κτύλιον τὸν πατρὸς καὶ τοὺς λόγους, οἷς ἀπέπεμπεν διὰ πτολεμαίου. προσκεφάλαιον δὲ κρῖσαι τὰ πολλὰ ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου γλωσσαῖς προσαναγκὲς δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἁπλᾶ καὶ σαβῖνα, πρὸ τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸ ὀκτάβιος καὶ ἰουλίας τῆς θυγα- E
τρὸς θετὸν παῖδα γαΐον, πρῶτος ἐκάθισεν, δεσπόζουσι δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καλεσας ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ἰδίᾳ δὲ τῶν συναπωμόσων ἀρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν αὐτὸ περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατφρονεῖσθαι δὲ νυνὶ τῷ κρίσεως ἀκοῦσαι. δίκαιον δὲ τὸν διαδοχῆς ἐπιμένειν, εἰ μὴ F
τὸν ἡρῴδου τελευτῶν ἐγκαθέζεις μᾶλλον τοὺς πεισθέντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ δὴ θεῖναι καὶ χρηματίσαι ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῶν στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἐπὶ δὲ τῷ δήμῳ πάντα καταλύσας, ὅσων ὡς πρὸς βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, καὶ τοὺς δὴ μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τὸ παῖδος διαλυθέντας λύσας, νυνὶ ἥκει πρὸς τὸ διαστῆσαι σκιὰν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον κρίσαντα. προσυνεκάλει δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος καθεῖρεν δ' αὐτὸ τῆς παῖδος, μεθ' ἡμέραν μὲν διαχειμάζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν G
ᾧ καὶ τὰ πλῆθος ἐκ τῆς δὴ τούτοις ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς τοῦ λόγου ἐναπηρείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ἐς ἑλληνίδα μὲν ἐν ἑορτὴν, ἀλλὰ δὲ τὰ ἰδίας θυσίας, ὠμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ ὅσιον ἐν τῷ ἱερῷ συναυρεῦσθαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' αὖ ἀλλόφυλος ἐσέβασε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. τοιούτοις δὲ

sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui eum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secũ matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momẽti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes suique iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrísque anulum per Ptolemæum, rationésque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque redituũ animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus proficiscendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (neque is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdã, vt diadema sibi imponerent subornatis, regis eũ more in solio aureo residentẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim cõdonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiisset: maximorúmque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista fecisset, modo regni vmbrã à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personam cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comessationes vsque potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflatã esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diẽ festũ quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tãtúmque in tẽplo funerũ esse congestũ, quantũ nullum ab externis illatũ bellũ implacabile congessisset. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum neeis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

ὠμότητα προσπεψάμενον αὐτοῦ τὸν πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκρατὴς ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῶ, ἢ ὅτε ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδη διάδοχον, ταῦτα μηδὲν τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις μέμψασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων τὸ σῶμα, καθαρὰν τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μήτοι γε κρείττων τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθεὶς τις, ὑποκινεῖ σοφίζηται βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ψηφισθεῖσιν ἢ ποτὲ πόθεν γε ἀρα ἂν ἡμεῖς λαβόντα τὴν ἀρχὴν ψηφίσαιμεν, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσοῦτοι αἱρηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, καὶ τοῖς πλείοσιν τῶν συγγενῶν ψηφισαμένοις ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. ἀνίσταται δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε· πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν κρίναντας. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβόλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς κατηγόροις γεγονέναι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἀξίαν, ἣν τοῦτο μάλιστα εἰς κυρίαν, ὅτι βεβαίαν ἐν αὐτῇ κρίσαντα καθίστατο τὸν διάδοχον. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τοῦ δικαίου τὸν ὅλον ψηφίζεσθαι τὴν οὐσίας, οὐδένα που φησὶ κληρονόμον κρίσιν ἐσφάλλεσθαι. σωφρονῶν δ' ἦν ἐρεῖτο καὶ τὴν καθίστασαν, ὁ γινώσκων τὸν καθιστάντα. διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προσπίπτει τοῦ καίσαρος γόνασιν ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, εἰσέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς παρούσης διαδοχῆς, οὐ μὴν πιβέβαιον ἀπεφαίνατο. διαλύσας δὲ τὴν συνέδρους ἐκείνης τὴν ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν φησὶ ὧν ἐδίκασεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ κατασῆσαι τινὰ διάδοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γλυκεᾷ διανείμαι τὴν ἀρχικὴν ἐξουσίαν. ἐδόκει γὰρ ὀπωσοῦν τῶν προσώπων. πρὶν δ' οὐσίαν τι φησὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. θάπτουσι δ' αὐτὴν ἐκ συρίας ὅπλοις, φησὶ δ' ἰουδαίων ὄχλος ἀσεβείαν. καὶ γὰρ ἐνδημοῦντος, ἀνέβη γὰρ δὴ μετὰ τὸν ἀρχελάου πλοῦν εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς παρακινοῦσιν καθέξων, ἐπειδὴ προῆλθον καὶ τὸ ἔθνος ἐκ πρεμῆσον, ἐν τι τῶν τειῶν ὑπὸ συρίας ζυγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει, καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

CAP. II. D. pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nuncientes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam veniſſet, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

Κεφάλαιον ε'.

ΕΠελθὼν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει νεωτεροποιίας. ταῖς τε γὰρ φρουραῖς ψηφισθείσαις τὰς ἄρχας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρώτα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπηρέταις καταλελειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οἷς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχεν τῆς πλεονεξίας. ἐπιόντος δὲ πεντηκοστῆς, ἥτις καλεῖται παρ' ἑβραίοις ἑορτὴ ἰουδαῖοι ἑπτὰ μυρίαδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν περιοδείαν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς πέραν ἰορδάνου περαίας. ἐφέρετο δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίᾳ ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

διαφείμαντες ἢ στρατὸς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τρίχῃ στρατοπεδεύουσι, πρός τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τῷ ἱππόδρομον. ἡ δὲ τρίτη μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν, πρὸς ἑσπέραν τρεπομένοις ἢ πάντοθεν, τοῖς ῥωμαίοις ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχῶς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ βοήθειαν ἐπαμυνοῦντας ἐν τάχει δρόμῳ, ὡς εἰ βραδύνοι, καταπροπεσούμενα τὰ τάγματος. αὐτὸς δὲ ὅπη τὸ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν ἡρώδου ἀφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσειε τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώτας, ὅπως χειρεῖν τοῖς πολεμίοις. δι' ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. ὧν διαφθειρόντων ἢ οἱ στρατιῶται, φεύγουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχῃ καρτερᾷ τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν οὐδὲν καθύπερθεν ἐπήμυνεν, ἀπειρίαν ἐμπειρίᾳ πολεμόντων ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅπη τὰς σοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἤρίεσαν τὰ βέλη, σωρεύοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμυνασθῆ ῥᾴδιον ἦν, ὅτε τοὺς συσπάδην μαχομένους ὑπομένειν. καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπιπράσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ φλογὸς ἐξαίφνης περιεχθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ τείχους καταπρημίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἔφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τοῦ τειχῶν ἦλθον εἰς τοὺς ῥωμαίους, δυμεταχείριστοι ὄφελε τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τοῦ μὴ ἀπολωλότων, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ θείου σκεδασθέντων, ἐρήμῳ τοῦ τοῦ θεοῦ θησαυροῦ περιστάντες οἱ στρατιῶται, ἐκ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦτο τὸ ἔργον, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείοις καὶ μαχιμωτέροις ὑπισχνούμενοι ῥωμαίοις, καὶ περιόντες τὰ βασιλεία, ἅπαντας ἠπείλων ὀλοφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπισχνοῦντο γὰρ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μετὰ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τε καὶ γράτος ὅπη τύτνις. ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, ῥοῦφος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπηκόοι δυνάμεως, δι' ἀλλήλων, καὶ συμίσιον, καὶ πολέμιοι ροπὴν προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐνέχοντο τῇ πολιορκίᾳ τοῦ τειχέων, ἅμα προμάχοις τε φρουρίου. καὶ τοῖς περὶ τὸ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπέναι, μηδὲ ἐμποδὼν αὐτοῖς γένεσθαι, ὅτε χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸ πάτριον αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν. ἠπίστει δὲ τοῖς ὑποχείσοις, καὶ τὸ παρὸν αὐτῷ, δέλεαρ εἰς ἐνέδραν ὑπώπτευεν. ἅμα δὲ καὶ τινὰ ὀλίγα βοήθειαν ἐλπίζων, διέφερε τὴν πλεονεξίαν.

Κεφαλ. ς'.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν, πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὲς βασιλεῖαι ὁρμεῖς αἴτιαι δε, κατὰ μέμνημαι δισχίλιοι τῶν ὑπ' ἡρώδου πάλαι στρατοπεδαμένων συσπάδην ἐνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ὑπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ὑποφεύγων τὸν ἐν τοῖς πεδίοις

& tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiáque in occiduo prope regiam tractu, circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementéque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vhus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari speraus, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum ptincipis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptílque regiis armamentatiis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositó sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properallet occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atthongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios persecuerant: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

A συμπλοκήν. ἀν ἡ σπορὰ δ' γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τ̃ κατασχόντος ποτὲ τ̃ χώρας ἀρχιλῃστ̃, ἡ χθ-ραυθέντος ὑφ' ἡρῴδ̃ τ̃ βασιλέως, συστ̃σας πλ̃θος οὐ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, & τοὺς σὺν αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τ̃ δυνασείαν ζηλῶσιν ἐπεχείρει. κ) ἡ τ̃ περαίαν, σήμων τὴς τ̃ βασιλικ̃ν δ'ήλων, δ-μορφία σώματος ἡ μεγέθει πεποιθὼς, ἀνεπίθησι μὴν ἑαυτ̃ ἡ διάδημα. ἀνειλὼν ἡ μετ' ὢν ἐθεσιοτ λῃσ-ν, B τά τε σὺν ἰσεριχοῖ βασίλεια κατεπίμπρησι, ἡ πολλὰς ἑτέρας τ̃ πολυτελ̃ν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἐκ τ̃ πυρὸς ποιεζόμενος ἑαυτ̃. καὶ ἐφθη πᾶσαν οἰκτρὸν ἀνάρεπτ̃ κατασλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τ̃ βασιλικ̃ν πεζ̃ν ἡγεμὼν, τοὺς τε ζαχαιώτας ζξότας, & τὸ μαχιμώτατον τ̃ σεβασ-ν ἀναλαβὼν, ἐπλησίασε τ̃ ἀνδρα. τ̃ μ' ἐν πεζ̃ν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τ̃ σίμωνα δ' αὐτὸν ἀπαφεύγοντα δι' ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράτος ὑπαντήσας, ἡ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τ̃ αὐχένα C πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατασλέγη ἡ, ἡ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια κ) βηθαραμφθα, σασασάντων ἑτέρων πυρ̃ν ἐκ τ̃ περαίας. τότε & ποιμὴν τὴς αἰτιοποιησάμενος βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρογγαῖος ὀναλεῖτο. πρὸς ἑνὶ δ' αὐτ̃ τ̃ ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, & ψυχὴ θανάτου κατασρονοῦσα. πρὸς ἡ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάσῳ λόχον ἐπιζόξας ὁπλ̃ν, ὥσπερ σρατηγοῖς ἐχρ̃το & σαξάπαις ὅτε τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς ἡ καθάπερ βασιλεὺς, τ̃ σεμνοτέρων ἡπείτο πραγμάτων. τότε μ' ἐν ἑαυτ̃ τ̃θετ̃θησι διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τ̃ χώραν κατασχὼν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, ἡ τὸ κτείνειν αὐτοὺς προηγούμενον μὴ λῃ- D ρωμάτων τε ἡ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ὅτι ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν προσιόντα, κατ' ἀμαθίαν. σῖτα γ' ἦσαν ἡ ὅπλα διακομίζον τῷ στ̃ατι. τ̃ μ' ἐν ἑκατοντάρχαις αὐτ̃ν ἀρεῖον, ἡ τεσσαράκοντα τοῖς γυμνοσάταις κατηκόντισαν. οἱ δ' λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γράτου συὶ τοῖς σεβασ-οῖς ὁπιβοηθήσαντες ἐξέφυγον. πολλὰ ζυνεῦται δὲ χωρίοις, ἡ ἴλαις ἀλλοφύλοις παρ' ὅλον τ̃ πόλεμον ἐργασάμενοι, μ' χρόνου οἱ μ' ζεῖς ἐχρ̃σθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μ' ὁ ῥωσβύτατος, οἱ δ' ἐξ̃ς δύο, γράτῳ ἡ πολεμαίῳ προσπεσόντες, ὁ δ' τέταρτος, ἀρχελάῳ προσεχώρησε κ) δεξιὰ. τοῦτο μὴ τὸ τέλος αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δ' ληστρικοῦ πολέμου τ̃ ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ'.

ΟΥαρος δ' δεξαμένου τὰ πρὸς σαβῖνον ἡ τ̃ ἡγεμόνων γράμματα, δίσας τε πρὸς τ̃ στ̃ατον ὅλου παρέσῃ, ἡ σπουδ̃ ἦν ὅπ̃ τ̃ βοήθειαν. ἀναλαβὼν δ' τὰ λοιπὰ δύο στ̃ματα, & τοὺς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ὅπ̃ πτολεμαΐδος ἦ, πρὸς ἄξας ἐκεῖ, δ' τὴς παρὰ τ̃ βασιλέων & δυνασῶν ὁπλίτας συνελθεῖν. πρὸς- E ἐλαβε δ' & πρὸς ὀρπτίων διερχόμενος τ̃ πόλιν, χιλίους ἡ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δ' εἰς τ̃ πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλ̃θος αὐτ̃ παρ̃ν, ἡ κ) τὸ πρὸς ἡρῴδην ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ σὺν ὀλίγῃ ἀΐσῃ δύναμιν ἱππικήν τε ἡ πεζικὴν, μέρος τε τ̃ σρατι- F ᾶς ἀθέως ἐπεμψεν εἰς τ̃ γαλιλαίαν γειτνιώσαν τῇ πτολεμαΐδι,

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. Ant lib. 17. cap. 6.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum pedítúmque peruenit, statim exercitus partẽ in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dimisit.

G

κ)

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαν- A
τας ξέπτε, καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπ-
ρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζε. μὴ δὲ τῶν ὅλης
δυνάμεως, αὐτὸς ἀάρος εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν
πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις
ἀδικηκυῖαν εὗρών. αὐλίζεται δὲ ἀφεί τινα κώμην,
ἄρην καλουμένην, κτῆμα δὲ ἰωσήπου πολεμαίου, καὶ ἀφ' οὗ
τοῦ τῶν ἀράβων διηρπάσθη, μισουμένων καὶ τοῖς ἰουδ-
αίοις φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ ἀφικόμενος κώμην ἑτέραν ἐρη- B
μωμένην, ὡς ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε ἀφοσίδους πάσας
ὅσας ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήρωτο πάν-
τα, καὶ ἀφὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κα-
τεφλέγη δὲ, καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, ἀάρου
δὲ ὀργὴν τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποσφαγέντων, κελεύσαντος.
ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα ἀφικόμενος, ὀφθείς τε μόνον. μὴ
δὲ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διεσκέδασε.
καὶ οἱ μὲν ᾠχοντο φυγόντες εἰς τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ C
αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκυλάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀπο-
στάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἐγκαλοῦντες λέγοντες, διὰ δὲ
τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορ-
κηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀπο-
στᾶσι. ἀφυπλωτήκεσαν δὲ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς
ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥούφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασι-
λικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνούς, οἵτε ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς
τάγματος τὴν σωτηρίαν ζόπον κακοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, D
οὐδὲ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν ἀάρῳ, ἀφεξῆλθε τῆς
πόλεως ὅτι θάλασσαν. ἀάρος δὲ μοῖραν τῶν στρατιᾶς ὅτι
τοὺς ἀπίους τῷ κινήματος ἐπεμπε ἀφὶ τὴν χώραν, καὶ
πόλλων ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ἧττον θορυβώδεις φανείσας
ἐφῆρει, τοὺς δὲ ἀπιστοτάτους, ἀπέσαυρσε ἀφὶ δισχι-
λίους. ἠγγέλη δὲ αὐτῷ ἀφὶ τὴν ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν
μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄφαβας ὡρῶν ὡς συμ-
μάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους,
καὶ πέρα τῶν αὐτοῦ ἀφαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας E
ἔχθει τῆς ἀφὸς ἡρώδην ἀποπέμπεται. μὴ δὲ τῶν ἰδίων
τάγματων, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι φθὰ
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχαιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. ἀάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς
αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταζόμενος ἔπεμψεν ὅτι
κάισαρα. κᾆσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινὰς δὲ τῶν
τοῦ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι ἀφο-
σήκοντες ἡρώδῃ τῷ γένους, κολάσας ἀφέστειλεν, ὅπ τῷ F
τοῦ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἀάρος μὲν οὖν τοῦτον τὸν
τρόπον κατασκάμμους τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρου-
ρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ ἀφότερον τάγμα, εἰς ἀντόχειαν
ἐπάνεισιν.

amici sui Galli filio his rectore præpositio. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio tulingauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, susceptoeo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitũ aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Κεφάλαιον ή.

Ἀρχελάῳ δὲ ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη σωίσατο δίκη ἀφὸς ἰουδαίους, οἳ ἀφὸ τῶν ὅπος ἀσεως ὅτι- G
ξέψαντος ἀάρου, ὡρίσθης ἐξεληλύθεσαν ἀφὶ τὸ ἔθ-
νους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες.
συμπαρεῖσαν δὲ αὐτοῖς τὸ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκ-
τακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν
τέλει ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ κῷ τὸ παλάτιον ἀπόλ-
λωνος ἱερῷ, κτίσμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυ-
τελείᾳ κακοσμημένον, μὴ μὲν τῶν ὡρισθέντων τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἀρχέ-
λαος. τῶν δὲ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἑαυτοῖς,

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatũ, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cũ amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secreti erant.

CAP. VIII. De ethnarcha Iudæorũ instituto. *Ant. lib. 17. cap. 17.*

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes : primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere : atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent : néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur : ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent : hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere : quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tùm quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao : etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquã verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit : vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa : quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

A συμπαθείς αδαι τῷ ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τοῖς κατηγόροις ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅτι τούτοις παρῆν ἡ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, σφαλεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὔαρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσαδαι, καὶ ἢν δόξαι τὴν ἡρώδου καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐγγόνοις κλῆρόν τινος ἀξιοθλίως. ὅπερ ἐπὶ ἢ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς ἡρώδου παρανομίας ἐρωτῶν διεξιέναι, ὃ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὸν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον καὶ παντοδαπὴν ὑβριστὴν τύραννον. πλείους γὰρ ἀπηριθμοῦντο ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελειμμένους, ὥστε μακαρίζειν τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς ἢ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αἰτίαν ἢ τῆς παλαιᾶς δυσδαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐκάστης πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείοσιν ὑπομεμνηκέναι τὰς ἐξ ἡρώδου συμφορὰς ἢ ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίοις, ὧν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ μὴ τὴν ἐν βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι καταφρονήσεως, καὶ τοῦ δυσχεραίνειν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν τὴν πικρᾶς δουλείας καὶ ἀγαδοχὴν αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὸν τηλικούτου τυράννου παῖδα, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενδῆσαι τὸν ἡρώδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνδέξασθαι τὴν ἀγαδοχήν. ἢ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν ἡρώδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκευάσθαι θύματα πρὸ τῆς ἀρχῆς τῷ θεῷ. τοσούτοις ἢ ἐμπεπλησθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μέντοι προελθόντας ἐν τῷ τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπεσπάσθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσώπου δέχεσθαι. δεῖσθαι ἢ ῥωμαίων, ἐλεῆσαί τε τὰ τῶν ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ θεῖον αὐτῶν ὑπορρίψαι τοῖς ὠμῶς προσοῦσι. συνάψαντας ἢ τῇ συείᾳ τὴν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὑποδείξειν γὰρ ὡς οἱ νῦν σασιόδης ἀγαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μετρίους ἡγεμόνας. ἰουδαίους μὲν οὖν ἐν τῇ κατηγορίας, κατέλιξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰτησαμένου ἢ νικολάου, ἀπενεγκεῖν μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει ἢ τῶν ἐθνῶν τότε δύσαρκτον καὶ ἀναπειθῆ φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συνεβάλλετο ἢ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

B

C

D

E

F

Κεφάλαιον θ.

ΤΟΤΕ μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ ἢ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ διέδωσιν ἐθναρχίαν προσεῖπών, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον, ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ ἢ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρώδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ ἢ ἀντίπα τοῦ πρὸς ἀρχέλαον ἀλφισβητουμένου τὴν βασιλείαν. ἐγίνετο ἢ τοῦτο μὲν, ἥτε πιραία, καὶ γαλιλαία, πρόσοδος ἑξακοσίων ταλάντων. βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τοῦ ζηνώνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

περὶ-

προσοδον ἔχοντα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τάκτο. τῆ δ' ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαίαν τε καὶ ἰουδαίαν πᾶσαν, καὶ σαμάρειαν ἐπὶ, κεκλασμένην τε τὸ τέταρτον μέρος τῶν φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετ' αὐτῶν ἄλλων ἀποστῆναι. πόλεις δ' ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δ' ἑλληνίδας γάζαν καὶ γάδαρα, καὶ ἵππιον ἀποτεμνόμενος τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. προσόδους δ' ἐπὶ τῇ ἀρχελάου δοθείσης χώρας, τετρακοσίων ταλάντων. σαλώμη δ' πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ διαθήκης κατέλιπεν, ἰαμνίας τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, δοῦσ' εἰκοντα σταδίους, χαμαίζηλ δ' αὐτῇ κῶμαι, καὶ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια. συνήγετο δ' ἐκ πάντων, ἑξήκοντα προσόδους τάλαντα. τὴν δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξεν. τὴν δ' ἄλλης ἡρῴδου ἡγεμονίας, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ διαθήκης ἐνομίζετο, δυσὶ δ' αὖτε θυγατράσι παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μὴ δ' τὸ οἶκον, ὃ παρελείφθη αὐτοῖς τὴ αὖτε καταλειφθεῖσαν ὑφ' ἡρῴδου δωρεὰ ἔσαν χιλίων ταλάντων, δίτλῆ τινα τῆς κειμηλίων εἰς τὴ τῶ κατοιχομένου τιμὴν ἐξελόμενος.

A Philippo deſtinatæ ſint : quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam , omnémque Iudæam,& Samariam habebat quarta tributorum partelenuatam , pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt , Stratonis pyrgus , & Sebaſte, & Ioppe , & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon , regno auulſas , Syriæ Cæſar adiecit : Erant autem reditus Archelai , quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa , quæ teſtamento regis ei relicta erant , Iamniæ dominam , & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámque apud Aſcalonem largitus eſt : ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet , duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit : cáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit : exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

B

C

Κεφάλαιον ί.

Κὰν τούτῳ νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ἔραφεὺς δ' ἐν σιδῶνι ὄντι τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπελεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τῆς λήσεως, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνήργει δ' αὐτῷ τις ὁμόφυλος αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ὅπως ἄριστα, ὑφ' ᾧ διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἀναίρεσιν αὐτοῦ τοῦ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον σκληρότητος αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτους γοῦν τοὺς ἐν πρώτῃ ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑποβολὴν ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρχίαν, δῶρά τε παμπληθῆ ἔλαβε παρ' ἐκείνου ἰουδαίων λαμβάνειν, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πολιτῶν περιεπέμφθη φίλων. προῆλθε δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἰωσηπότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς ὅπως ἀμφοῦς, διόπερ ἀπ' αὐτοῦ ἔφη. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄπειρον ὡς ἐπὶ τοὺς γενναίους, δι' ὧν κομίζοιτο. ἐπὶ δὲ τὴν προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλιοι, ὥστε φορεῖόν τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις ὤμοις φέρειν ἀναλώμασι. καῖσαρ δ' γνώσιν ἀκριβῆ τοῦ ἀλεξάνδρου χαρακτῆρος, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, σωτέρα μὲν ἡ πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον τὸ ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδους δέ τι καὶ πίστεως τῇ ἱλαροτέρᾳ ἐλπίσι, κέλευσεν τινα πέμπει τῶν σαφῶς ὅπως ἀμφοῦς ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸ παιδίσκον. ὁ δ' ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς διαφορὰς τοῦ σώματος. τὸ δ' ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε σαφῶς τὸ σύνταγμα. πάνυ δ' αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων. τοῖς γὰρ ψευδαγομένοις ἀεὶ ἀριστοβούλου, σώζεσθαι μὲν καλὸν ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ὀλίγα

CAP. X. De ſubditicio ſubſtituto Alexandro, eóque deprehenſo. *Ant. lib.17. cap.18.*

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat , Alexandrum eſſe mentitus , fallendi ſpe Romam venit. Huius autem factmoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum , omnes regni actus optimè ſcientem : à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia , qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant , ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat , in Creta degentes : ac liberaliter illic acceptus , Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus , etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romam ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam , multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus , quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo , vt qui Alexandrum illum viderant , planéque nouerant , hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant : & infinita multitudo per vicorũ anguſtias , quocunque ferebatur , conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat , vt illum ſella portarent , ac regale obſequium propriis' ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem , fallaciam ſimilitudinis aduerterat , hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit,& Celadum quendam , qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit , vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto , ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam , & ſeruilem formam conſiderauit , intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia : de Ariſtobulo enim percontantibus , ſaluum quidem illum eſſe commemorabat : conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret ea uendo insidias : minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur : & Iudæum indicat : qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta vinus Alexander nō accepisset. Risit his Cæsar:& falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit,suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

Cap. XI. De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

ETharchia verò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samarien sibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem : patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur : quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant : Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat : accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio,consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos,quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum.Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre : quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis,à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Etiarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere:Satis fuerat tibi Libycum matrimonium : sed tu nihilo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

Cap. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos *Ant. lib. 18. cap. 1. & 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur : quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ opinata, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

Δουκαῖοι.

τησεις ἐν κύκλῳ τὰς ὁπωσδηποτοῦν φυλαττόμενον. ἵνα τοίνυν ὁπωσδηποτοῦν διεζευγμένους ἀπολαβόμενος ἐκείνου κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύσαι τὸν αἰτιασάμενόν σε πλείστους τηλικούτους. καὶ ἐκεῖνος αὐτὸν δηλώσειν εἰπὼν, ἐπεὶ πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐκόμισεν), καὶ καταχρησάμενον αὐτοῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ καίσαρ ὅτι τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ἀνεξίαν σώματος ἐν καταταξει τοῖς ἐρέταις, τὸν αἰτιασάμενον δέ, ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μηλίοις δ', ἤρκεσεν ὀλίγιον τῆς οὐσίας τὰ ἀναλώματα. Κεφ. ια.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ κατὰ μὲν τὰ πάλαι διαφοράν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων καθ' αὐτοὺς πρὸς καίσαρα, ἔτει δεκάτῳ τῆς ἀρχῆς συνάπτων φυγαδεύει μὲν εἰς βιέννην πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, τὴν δὲ οὐσίαν δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐκκατατάσσει). πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἐδόκει ὁρᾶν στάχυς σίτου, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίους τινάς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκοῖεν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τις ἐσσαῖος τὸ μὲν ὄφις. τοὺς μὲν στάχυς, σύντροφα νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀροῦσθαι καὶ ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τῶν στάχυων ἀριθμὸν, εἰ ποικίλαις δὲ πραγμάτων μεταβολαῖς χρώμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας, ὅτε τὸ δίκλιν μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλέξανδρου γενομένη τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, πρὶν ἢ διέζυγθη, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' ἣν καὶ ἀπῃρέθη, καθάπερ προδιεδηλώκαμεν. μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, σωφρονήσειν ἰόβα τὸν βασιλεύοντα λιβύης, κἀπὶ τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν ἔτι παρὰ τῷ πατρὶ θεασάμενος ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, ὅτι τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ἀδιαλλάκτως τε σωνοικῆσαι αὐτῷ μηδαμῶς διαπεμψάμενος ἐκείνου ἀγαγέσθαι. ἀδημονοῦντι δέ οἱ εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον δ' ἀφίξεως χρόνον, ἐδόξεν ὧδε πως αὐτῷ ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. σπέρχει μὲν ὁ καὶ λιβύῃ σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅτι τὰ ἐμοὶ ἴσια ἀνακάμπτεις εἶτον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν ὦ θλιμερὰ τὸν ἐμὸν ἡρημωμένη. πλεῖν δὲ σοι ὁμόφωνα τοῦδε, ἀπολιποῦσαν δέ σε καὶ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δὴ γενόμενον τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας βίῳ. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν ἀφελεσθείσης δευτέρου τοῦ ἱππικοῦ ὧδε ῥωμαίοις τάξεως κοσμίους πέμπει), μέχρι τοῦ κτεῖναι λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ. ιβ.

ΕΠὶ τούτοις τις ἀνὴρ γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν σπεύδοντας ἐπὶ τοὺς ὑπηκόους, καινίζων, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ τοῦ θεοῦ οἴουσι θνητοῖς δεσπότας. ἦν δὲ σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοιοπαθὴς. ἔχει γὰρ ὧδε ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν, αἱρετισταὶ φαρισαῖοι, τοῦ δὲ σαδδουκαῖοι.

δικαίους. τρίτον ἢ ὃ δὴ κὴ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἰσχνοὶ καλῶν), ἰουδαῖοι μὲ γένος ὄντες, φιλάλληλοι ἢ κὴ τῶν ἄλλων πλέον. ἕτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν διαστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, ⁊ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. κὴ γάμου μὲ ὑπεροψίαν παρ' αὐτοῖς, ὅτι σὶ ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συνήθεις ἡγοῦν), ⁊ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν σύντονοι. τὸ μὲν γαμεῖν, ⁊ τὸ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, ὡς ἀναιρουμένης. τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλάσσεσθαι, κὴ μηδεμίαν ταρεῖν πεπεῖσμένοι τὸ πρὸς ἕνα πίστιν, κατεφρονηκέναι δὲ πλούτου, ⁊ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικὸν, οὐδὲ ἔστιν εὑρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τοῖς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δωρεῖν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε οὐ παρὰ πᾶσι μήτε πενίας ἀνωφελοῦς φαίνεσθαι, μηδ' ὑπερόγκου πλούτου. τῷ δὲ ἐκάστῳ κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι). κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῇ τις ἄκων, σπήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ὡς καλῷ πίνεται, λαμπρύνεσθαί τε ἀγαπητόν. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, κὴ ἀδιαίρετοι πρὸς ἅπαντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ ἀκριβῶς ἐστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ὡς ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοί, ⁊ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρεταῖς, ἀναπέπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, κὴ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνήθεις ἄνοις. διὸ ⁊ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, ὡδὲν μὴν ὅλως ἐπισκευαζόμενοι. ὅπλα δὲ τοῖς λῃσταῖς, ἐνόπλοις κηδεμὼν δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν τάγματος ἐφάρτος, τῷ ξένων ἀποδεικνυται. ταμιεῖον ἐσθῆτα, κὴ τὰ ὁπωσοῦν. κατασκλὴ δὲ ⁊ σῆμα σώμασι, ὅμοιον τοῖς μὴ φύσει παιδαγωγηθεῖσι παισίν. ὅτε δὲ ἐσθῆτας, ὅτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντελῶς, ἢ διαπονηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις ὅτε ἀγοράζουσιν, ὅτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρήζοντα δίδοσι ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀπλῶς κομίζεται, κὴ χωρὶς ἢ τῆς ἀντιδόσεως, ἀπώλυτος ἢ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. θεὸν γε μὲν τὸ θεῖον ἰδίως δυσεβεῖς. πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν ὕμνας ὡσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλα. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφέρονται, κὴ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σφοδρῶς, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον. ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, ὅτους ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. ⁊ μετὰ ταῦτα οἰκίαν ἁγνείας, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἐν᾽ᾧ μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, παρέχονται τὸ δεῖπνητήριον, κὴ καθισάντων μετ' εὐχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει παρατίθησι ἄρτους. ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἓξ ἑνὸς εἰδίσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. προεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, κὴ γεύσασθαί τινα πρὶν ἢ εὐχῆς ἀθέμιτον. ἀριστοποιησάμενος ἐπεύχεται πάλιν, ἀρχόμενοί τε, κὴ παυόμενοι, ὑμνοῦσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν ἁπάσης τροφῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendum putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus abstergent: quoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino cóscissis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autẽ inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam voto celebrant, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horã quintam studiosè fuerint operati, rursus in vnũ congregantur: lineísque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quò neminem alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine vnum autem vasculũ ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quẽquam fas est, nisi priùs Deo celebretur orario. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, A in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe reperierint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine B præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum C autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quámque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna col- D lectio. ſed per annum integrum extrinſecus cōmoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continen- E tiæ, duobus annis aliis moreis eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, ma- F ximè verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nūquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſēper diligere, & habere propoſitum cōuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram ſeruare ab iniuſtis compendiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neq; pro- G fanis eorum quippiam publicare, etiam ſi intētata quiſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autē latrocinia, & conſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπὶ ταῦτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἕρπουσι. δειπνήσαντες ὡσαύτως ἀνακλίνονται ὁμοίως συνκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει ἕνδεχεσθαι ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ σιωπὴ καταφαίνεται. τοῦτο δ' αἴτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μερίσασθαι παρ' ἐνίοις ἔσοφιὼ καὶ ποτόν, μέχρι κόρου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅτι μὴ τῷ ὀπιμελητῷ πρὸς ἀξίαν ἐνεργοῦσι. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ὀπικουεῖα καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίεται, καὶ ζοφὰς ὀπτεσομένοις ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆς ἐπιτρόπων ὀργῆς. ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως πρόσταται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρον τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. πανταχόθεν δὲ ἐκτόπως φέρει τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐ δύσις ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτιθέντα δίαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιρρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τοῦ πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ προσλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις εὐθέως. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερείας ἐπίδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτι τοῖς εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρίν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι ζοφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὄμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινά, μήτε ἐξ ὑπαγωγῆς. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πίστιν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ τεύξεσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ τῷ ὄγκῳ χρήσεσθαι εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. ἀποβάλλεσθαι χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μεμύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ ταγματος. ὁ δ' ἐκπεσὼν, οἰκτρῷ πολλάκις μόρῳ ἀναφθείρεται.

Τοῖς γὰρ

τοῖς δὲ ὅρκοις & τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, ἀδὲ τὴ αὐτὴ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. ποηφαγῶν ἢ κὴ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀνάγκαις ἀπέλαβον, ἱκανὼ ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τ μέχρι θανάτου βάσανον ἠνεγκότες. ὡδὶ ἢ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, & δίκαιοι. & δικάζουσι μὴν ἐλάττους τ ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ ἢ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας ἢ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μὴ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τὸ νομοθέτου, κἂν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς ἢ πρεσβυτέροις ὑπακούειν & τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ πιθέντας. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐ μὴ λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐνέα. κὴ τὸ πτύσαι ἢ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσοντας, κὴ τ ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφοράτατα ἰουδαίων ἁπάντων. ἃ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς παρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἀναίουσιν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινήσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς ἢ ἄλλαις ἡμέραις βάθεσι ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι. τοιοῦτον γάρ ὄστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυλάτοις, & παλυκαλύψαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τὸ θεοῦ, θακοῦσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν ἀορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθεον, κὴ τοῦτο ποιοῦσι τοῖς ἐρημοτάτοις τόποις ἐκλεγόμενοι. καὶ περ δὲ φυσικῆς ὕσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηνται ἢ κὴ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, κὴ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὥς τε εἰ φύσεσιν αὐτῶν ἐκείνοις ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφερόντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τοῖς πολλοὶς ὑπὲρ ἑκατὸν γεγόνασιν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, κὴ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ ἢ τῶν δεινῶν, κὴ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν ἢ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ στρεβλούμενοι, κὴ λυγιζόμενοι, καιόμενοί τε, κὴ κλωμένοι, κὴ διὰ παντὸν ὁδοῦντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδὲ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς ἀμείζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες ἢ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, κὴ καταγελῶντες τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων, εὐθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. κὴ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶ τὰ σώματα, κὴ τὴν ὕλην ὑ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, & συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐνυγεῖσι τινὶ φυσικῇ καταπωμένας. ἐπειδὰν ἢ ἀπολύσῃ τῆς κὴ σάρκα δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν κὴ μετεώρους φέρεσθαι. & ταῖς μὲ

Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatâ. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus im-

plicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum sententias, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroas & semideos voçauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Essemi de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum frustratio consequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legésque similes cum prioribus habens, distans verò opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia ascisçunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt ostendant, quòd nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phatisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel uegligere, secundùm maiorem partem esse in hominibus profitentur: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi portò, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionémque constituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum esse propositum: & secundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem sociales: & qui studeant se mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter se feris moribus discrepantes,

ἀγαθᾶς, ὁμοδοξοῦντες πᾶσιν Ἕλλησιν, ὅσοι φάσκοντας τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαταν ὑποπεῖσθαι, καὶ χώρην, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπ' ἠπίου ὠκεανοῦ πρὸς ἀεὶ ζέφυρος, ὑπιέντων ἀναψύχει. τὰς δὲ φαύλας, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζοντας μυχὸν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπετεθεικέναι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀγαθοτροπὴν ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτροπήν. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτῶν. τῆς τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκῶντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀϊδίαν τιμωρίαν ὑφέξειν. τοιάδε μὲν οὖν εἰσιν οἱ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ σεμνότησι ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβόμενοι. σπανίως δ' ἔστιν ὅτε καὶ τῶν προαγορεύσεων ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἰουδαίων τάγμα, ὃ διαταν μὲν οὐδὲν νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεσῶν δὲ τὴν κατὰ γάμον δόξαν. μέγιστον γὰρ ὑποκόπτειν οἴονται τὸ βίου μέρος τὸν ἀγαθοκλῆ, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δ' εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, σπανεῖν ἅπαν τὸ ἀνθρώπων τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τοι τριετίᾳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρὶς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δυνᾶσθαι τίκτειν, ἔτους ἄγοντας. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐ συνίασιν, σαφηνίζοντες, τὸ μὴ διὰ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λουτροῖς δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένας σπάθματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώμασι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος. δύο δ' ἦσαν προτέρων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὸν πρῶτον ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προστάττουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δ' εἰς ἕκαστον, καὶ τὸν εἱμαρμένην. ψυχὴν δ' πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δ' εἰς ἕτερον σῶμα, τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην. τὴν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δ' τὸ δεύτερον τάγμα, τὸν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἐκτὸς τοῦ δρᾶν τὰ κακὰ, καὶ ἐφορᾶν πάντα. φασὶ δ' ἐπ' ἀνθρώπων αἱρέσει, τόδε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσιέναι. ψυχῆς τε τὸν θάνατον, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

ἅτε

ἢτε ὁλκμεῖαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπλωεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν.

A

& conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ιγ'.

Τῆς Ἀρχελάου τοῦ ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη μὲν τελευτῶσα, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοῖς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πλέθρον τὸν Ἰουλίας ἀπὸ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μεθ' ἃς αὐγούστου τελευτήν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς ὃ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίαις, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, κατὰ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, πιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ, φερώνυμον Ἰουλίας.

B

C

CAP. VIII. De Pilati regimine. Ant. lib. 18. cap. 5.

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὑπὸ Τιβερίου Πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καισαρέως εἰκόνας, σημαίας καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην παρεχλὺ ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξίωσιν ἐν τῇ πόλει εἰκόνιον τιθέσθαι. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ καὶ τὴν πόλιν ἀθρόοις ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν Πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δ' ἀρνουμένου περὶ τοῦ ἱκεσίαν, πολλοὶ καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινούμενος δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῦ ὅπλοις. περισάσης δὲ τῆς στοιχεῖ τὸν φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. Πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καισαρέως εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνδίδωσιν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, τὰς αὐχένας ὑποκλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἱρέσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον παραβλῆναι. ὑφ' θαυμάσας δ' ὁ Πιλάτος τὸ τοῦ δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει. μεθ' ἃ δὲ ταῦτα, παρεχλὺ ἐπέρχεται ἐπαίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τεσσαράκοντα σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλήθους ἀγανάκτησις ἰὼν, καὶ τοῦ Πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, πρὸς αὐτὸν τὸ βῆμα καταβόων. ὁ δὲ, πρόσθεν γὰρ αὐτοῦ τὴν παρεχλὺ, καὶ τοῦ πλήθους τοὺς στρατιώτας ἐν ὅπλοις ἐσθῆσιν ἰδιωτικοῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας καὶ ξίφη μὴ χρῆσθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελεύσαμενος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τοῦ πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτοῦ ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

D

E

F

G

Ant. lib. 18. cap. 7.

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens A multitudo conticuit: atque ob hoc acculator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm venilſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat acculator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant lib. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè E ibuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinen- G tibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant lib. 15. cap. 15.

πρὸς ἢ τὴν συμφορὰν τῶν ἀπηρημένων κατὰ πλῆθος τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιέ.

Κἂν τούτῳ κατήγορος ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦντος ἀγρίππας ὑὸς ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, προσῆλθε πρὸς τιβέριον. τοῦ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μένων ὅπη ῥώμης, ζῶντός τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἑστιῶν αὐτὸν, ζῶντε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον ταῖς χερσὶν ἀνατείνας φανερῶς, εὔξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῆς ὅλων δεσπότην, ἀποθανόντος τιβερίου. τοῦτο τὸν οἰκέτην αὐτοῦ δι' ἀγγέλου τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἴργνυσι τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ὅπη μιᾶς ἐξ ὧν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ἡμέρας ὅπη μησὶν ἑξ.

Κεφάλαιον ις'.

Ἀποδεχθεὶς ὁ γάϊος καῖσαρ, αἴνησί τε τὸν δεσμῶν τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν φιλίππου τετραρχίας, τιθυήκει γὰρ ἔδωκε, καὶ δίσησι βασιλέα. παραγενόμενος ὁ εἰς τὸν ἀρχιερέα ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετράρχου διήγειρεν ὅπιθυμίας. συνῆν ὁ μάλιστα τότον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὸν ἀργίαν, καὶ φαμένη μὴ θέλεσθαι πλεῖν ὅπη καίσαρα, στρατεύσεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ποιήσειν, ἵνα γε αὐ ἐκεῖνον διαναστήσειεν ἐκ τετραρχίου. τούτοις ἀναπεισθεὶς ἡρώδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' ὧν πλεονεξίας ὅπλα μάτων φυγὴν εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ὧ καὶ τιμὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. ὁ δὲ ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τὸν γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ιζ.

Γάϊος ὁ καῖσαρ ὅπη τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὥς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τήν τε δύσεις ἀτων ἀνδρῶν ἀνεστόμησαι τὰ παῖδα. ἐκτεῖναι ὁ τιμὴ ἀσέβειαν, ὁ ὅπη ἰουδαίους. πρεσβύτιον γοῦν μὲν στρατιᾶς ὅπη ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τὸν ναὸν τοῖς αὐθεμιάτας αὐτὸν, πρασάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀπελεῖν, ὁ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεὸν ὁ ἄρα τὴν προσαγωγὴν ἐμελλε. καὶ πετρώνιος μὲν σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῶν συείας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῶν ἀντιοχείας. ἰουδαίων ὁ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τὸ τὸ πολέμου φήμαις, οἱ ὁ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὸ ἄμυναν. τάχυ ὁ ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δέος. ἤδη γὰρ ὕστης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, πρέσβεις δι' ἡ πόλις αὐτὴ τῶν γαλιλαίας πρὸς γάϊον καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσμόν. περιέχεται ὁ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τὸ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ὑπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῶν τῆς γαλιλαίας. ὑπὸ ὁ τὸ μεσημβρινὸν, τῷ καρμήλῳ διέχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῷ δὲ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ὃ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ὁπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίοις ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῆς δὲ ἄστεως ὑπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ὄζιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῷ

τόπον

τόπον ἐκαθαπτάπηχυν θαύμαζος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ὅστι, καὶ κοῖλος, αἰσθήσωσι δ' τινὲς ὑαλίνην ψάμμον, ἐὰν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρόντων μὲν ὥσπερ ὀπίπλοις τότε τὴν ἀπέμων εἰς αὐτὸ, τινὲ ἔξωθεν ἀργίλου ψάμμον, τὴ δ' μετάλλου πᾶσαν διθέως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τινὲ ἐμφυθεῖσαν ὕαλον B ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιαύτην εἴληφε φύσιν. Ἰουδαῖοι δ' μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων προϊόντα, ἔσεσθαι ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δήσεις ἐνδοὺς, τινὲ μὲν ἐραπαὶ, καὶ τοῖς αἰδεμένοις, ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τινὲ C Γαλιλαίαν, & συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τινὲ τιβεριάδα, τινί τε ῥωμαίων διέξησι δύναμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τινὲ ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους αἰτιᾶσθαι πρὸς τοῦτο, χρεὼν ἀφισαμένων ἦ καὶ μεθ' ὕβρεως. τῶν δὲ τὸν D νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, & ὡς ἐδὲ θεοῦ τι δίκτυλον, ἐχ ὅπως αἰδεῖος, ἐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' ἐδὲ ἐν οἰκίᾳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὲν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. ἐμβὰς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολέσθαι δίκαιος. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμέ, ἀ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπάσομαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πᾶσχειν E ἑτοίμως ἔχειν. καταφείλας δ' ὁ πετρώνιος αὐτῆ τινὲ βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τῆ ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δ' βέλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπη τοῦτοις θαῦμα καὶ οἰκτος εἰσῆει τὸν πετρώνιον, τῆς τε ὑπερ- F βλάσης θρησκείας τῆ ἀνδρῶν, καὶ τὸ πρὸς θάνατον ἑτοίμως ἔχειν ἡμέρας. καὶ τότε μὲ ἄπρακτοι διελύθησαν. τῇ δ' ἑξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον διετείλει, τινί τε ῥωμαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχυὶ, καὶ τοῖς γαΐῃ θυμοῖς, τινί τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀπάγχλιν. πρὸς δὲ μη- G δεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τινὲ χώραν κινδυνεύουσαν ἄπορον μεῖναι, κἦ γὰρ ὥραν σπόρου πεντήκοντα ἡμέρας ἀργὰς διετέλεσαν αὐτῆ τὰ πλήθη, πλουτῆσον ἀθροίσας αὐτοὺς & ἔτι κινδυνευτέον ἐμοῖ μᾶλλον εἰπὼν; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſupercilijs arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobíſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperè nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ὑπιδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ἀφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ λαβὼν τὰ γράμματα ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν εὐθέως ἐπέστειλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅπως τε εἰ μὴ βέλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ σφόδρα μετεώρως γαΐου ἀντιγράψει, ἀπειλῶν περωνίῳ θάνατον, ὅτι τῆς προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲν τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμασθῆναι ἐπὶ μῆνας τρεῖς ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες διέπλουν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτου λαβεῖν περώνιος ἐπιστολὰς, ἐπὶ τὰ κ' εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

Ant. lib. 19. cap. 3.

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa adueniret: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci, vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se inituru esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde fodari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educ ẽs gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & cõcurrere aduersus propinquos nostros

Κεφαλ. ιη.

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, σεντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδου, τεῖσι ταῖς συμμιγείσαις ἀστικαῖς σπείραις φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἀθροίζεται, καὶ δέξ τὴν ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαύδιον πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπεύδει δὲ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο τὰ ἀρχαῖα, ἕκαστα τῶν ἀρίστων κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνίει δὲ ταῦτα προσπεπλημμένα τῷ ἀγρίππᾳ, τὴν τε σύγκλητον καλέσαντα εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. καὶ κεῖνος συνιδὼν τὰ ἤδη τῇ δυνάμει καίσαρα, πρὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν προσβάντι πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τὴν ἐκείνων αὐθαδίαν ἐγκαλλωπεῖν δίκαιον, ὅτε ἀσφαλὲς αὐτοῖς τύχῃ κείνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δεδιπλασίωσιν εἴη. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν, πᾶσιν ὑποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμης ἀγαθῆς πεποιῆσθαι, δουλείαν εἰκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἀπὸ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δ' ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βέλοιτο. δεῖν μέν τι προαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον εἶναι τὴν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τοῦ συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου συγ-

Ant. lib. 19. cap. 4.

placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperè nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ὑπιδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ἀφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ λαβὼν τὰ γράμματα ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν εὐθέως ἐπέστειλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅπως τε εἰ μὴ βέλοιτο πρὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ σφόδρα μετεώρως γαΐου ἀντιγράψει, ἀπειλῶν περωνίῳ θάνατον, ὅτι τῆς προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲν τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμασθῆναι ἐπὶ μῆνας τρεῖς ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες διέπλουν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτου λαβεῖν περώνιος ἐπιστολὰς, ἐπὶ τὰ κ' εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτόν.

Κεφαλ. ιη.

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, σεντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδου, τεῖσι ταῖς συμμιγείσαις ἀστικαῖς σπείραις φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἀθροίζεται, καὶ δέξ τὴν ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαύδιον πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπεύδει δὲ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο τὰ ἀρχαῖα, ἕκαστα τῶν ἀρίστων κρίνειν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνίει δὲ ταῦτα προσπεπλημμένα τῷ ἀγρίππᾳ, τὴν τε σύγκλητον καλέσαντα εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι, χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. καὶ κεῖνος συνιδὼν τὰ ἤδη τῇ δυνάμει καίσαρα, πρὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν προσβάντι πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τὴν ἐκείνων αὐθαδίαν ἐγκαλλωπεῖν δίκαιον, ὅτε ἀσφαλὲς αὐτοῖς τύχῃ κείνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δεδιπλασίωσιν εἴη. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλὴν, πᾶσιν ὑποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμης ἀγαθῆς πεποιῆσθαι, δουλείαν εἰκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἀπὸ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δ' ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βέλοιτο. δεῖν μέν τι προαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον εἶναι τὴν αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τοῦ συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου συγ-

Ant. lib. 19. cap. 4.

συγχρῶν ὁρμᾶν ; ἔχοντες μὴν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφῶμαι δυνάμενον, τοσαῦτα ἢ δίκαια πρὸς ἃς μὴ τοῖς ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐφελκόμενος. οἱ δὲ ἀπαξίδας ὡς τὸ χρῆμα μὴν πρὸς τὸ ἀπολειφθῆναι πρόφασιν ἔχον. αὖθις δὲ ὡς ὑποστροφὴ σωτήριος ἐκαταφαίνετο, τοῖς στρατιώταις ὁδὸν ἠνείχοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπλίτων δὲ αὐτοῖς πρὸ τῶν τειχῶν γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τοῖς τύχαις. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοῖς προάγουσιν, πρὶν γνῶναι τοῖς ὁρμαῖς τῆς στρατιᾶς κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνημα τῆς προάξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τοῖς ὁρμαῖς τῆς ὅτι τοῖς ὑπατείας λελυσηκότων, ἀπολέσας δι' οὓς τὸ κρατεῖν ὅτι πρόσθεν, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτικῶν, προσδέχεταί τε τοῖς σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. ὁ δὲ ἀγρίππαν αὐθέως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγέρα δοθείσας πρώδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς ἢ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τοῖς λυσανίᾳ καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, διαγράμματι τοῖς δωρεὰν ἐδήλωσε, τοῖς ἀρχουσι δὲ προστάξειν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τοῖς δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν πρώδην, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκης συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua fanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Bereniciamum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

Κεφάλαιον ιθ'.

Ταχέως ἢ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος ἀγρίππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν, ἀπλούστατον τοῖς ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑφῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, δεβασιλευκὼς μὲν ἔτη ἑπτά, προτερον ἢ τῆς τετραρχιῶν τριῶν ἑτέραις ἔτεσιν ἀπηνσάμενος. καταλείπει ἢ θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγαμημένας, βερνίκην, μιριάμμην, δρούσιλλαν. υἱὸν ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὕστερον πέμπει κούαρτιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα ἡ βασιλίδων τὸ χαλκίδος ἡρώδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ ἢ τῆς προτέρας μιριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει ἢ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτοι μὲν ἦν ἦσαν ὡς πρόσθεν, ἀριστοβούλου τὸ ἡρώδου παῖδες. ἀριστόβουλος ἢ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μιριάμμης ἡρώδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ ἢ ἀλεξάνδρου γυνὴ, τοῦ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ ἢ τὸν ἡρώδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου, τὸν ἀγρίππαν. τοῦ ἢ ἄλλης ἐπαρχίας δεξαμένου τὸ ὑπερόπλου ὄπος ἐλεξάνδρου κόμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

A Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua fanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Bereniciamum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statímque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legíque eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæ-nan vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorū petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

Κεφάλαιον κ'.

Συνελήλυθότος γὰρ τὸ πλῆθος ὅπι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς σπείρας ἐφεστώσης τῷ ἱερῷ στοᾶι ἐφεστώσης (ἔνοπλοι γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ἐφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνθεσιμμένον) εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀσυνέμβλητον τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, προσεστράφη τοῖς ἰουδαίοις τὰ ἕδρα, καὶ τῇ φωνῇ ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τὸν κύμανον, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ ἥττονον νήφοντες τὴν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ὂν τῶν ἐθνῶν, ἐχώρουν ὅπι μάχιμοι, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. ὁ κύμανος δείσας μὴ τὸ λαὸ πᾶσιν ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῇ δὲ τῶν ὁδῶν ὀπιχεομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ ζαπίντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συμβιβέντας, ἐπὶ τοῖς μυείοις ὑποθανεῖν. γένεσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στέφανός τινος δέλτα κάμακες ὑποσκελὴν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κύμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐκ τῆς πλησίον κωμῆς δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀπάγειν πρὸς αὐτὸν, ὑπολαβὼν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, δύρων ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τὰς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὅπι κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν ἕτερον εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, ὡς γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συνιδὼν, πέζει προσάγει τε τὸν στρατιώτην, καὶ δι' ἀμέσων τῶν ἀπειλουμένων ἀπαχθῆναι τὸν ὅπι θανάτῳ κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὖθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ γὰρ τὴν γημὼν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅπι τὸν ἑορτὸν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖοι μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἰκετεύουσιν, ὡς μὴ ἐπὶ κακῷ πάθους εἰς τὸν γαλιλαίαν ἐξαβαίνοντα, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἐξαλυθῶσι πρὸς πόλεμον τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐκ δευτέρου τὰς ἐκείνων ἱκεσίας ἐκ χερσὶ προσμόντων θέμενος, ἀπροάκτους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τὸν πεφονευμένον, τὰ πλήθη συνετάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἅς εἶπον. καὶ μηδενὶ

τῶν ἀν-

τῆς ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τῶ ληστρικοῦ ἢ αὐτῆς ☾ σασιώδους, δεινάου τὸς ὑὸς ἐλεάζαρος ☾ ἀλέξανδρος ἦρχον, οἳ τοῖς ὁμόρεις τῆς ἀκραβατινῆς τοπαρχίας φθαρτεύοντες, αὐτοὶ τε αὐτῶν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, ☾ τὰς κώμας ἀνεπίμπρασαν. κούμανος ἢ ἀναλαβὼν ἀπὸ τ καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῆς φθορᾶς τὸν ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲ συνέλαβε, πλείους ἢ ἀπέκτεινε. φθορᾶς ἢ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῆς πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῆς ἱεροσολύμων ἐκδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῆς κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, ☾ μὴ δι' ἢ εἰς σαμαρεῖς ἄμυναν, ὅτι ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνει. ἐλέησαι ἢ τ πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε ☾ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδίκιαν γαλιλαίου ἀπολέσθαι. τούτοις πειθέντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτεφάροντο ἢ πολλοὶ φθορᾶς ληστείαν δι' τὴν ἀδειαν. καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῆς θρασυτέρων ἐπανάστασις. καὶ τῆς σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, φθορᾶς νομίδιον τετράρχην, ὃς ἐπὶ ἡγεμόνων τῆς συρίας, εἰς τύχην ἀπαχθέντες, δίκην τινὰ παρὰ τῆς πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες ἢ καὶ οἱ γνώριμοι τῆς ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης ὑὸς ἀνανίου, κατέρξαν μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς δι' τὸν φόνον, αἴτιον ἢ τῆς ἀποθεθηκότων κούμανον γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῶ σφαγέντος ἐπεξελθεῖν. κουαδράτος ἢ τότε μὲν ἑκατέρους ἀφορίσεσθαι φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ἀφίκηται, διεροῦνήσειν ἔφασκε. αὖθις ἢ φθορελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν ἀφικόμενος πόλιν, δίκουσε τῆς σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῆς ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο ἢ ἑτέρους τῆς δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθου, καὶ ἀνανίαν, τότε τοῦτον παῖδα ὄντα, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως ἢ καὶ σαμαρέων τοὺς ὑπάρχοντας. παρήγγειλε ἢ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευσε τῆς χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῆς γεγονότων. ταῦτα δι' ἀφορεσάμενος ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, ☾ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀπόχειαν ἐπανῆει. κατὰ ἢ τὴν ῥώμην καίσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ καμαρέων, παρῶν δὲ καὶ ἀγείππας σπουδαίως ἀφαγωνιζόμενος ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῆς δυνατῆς παείσαντο, σαμαρέων μὲν καταγνοὺς, ἕξ εἰς ἀναλεῖν φθορέταξε τοῖς δυνατωτάτοις, κούμανον δὲ φυγαδεύσας, κέλερα ἢ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱεροσόλυμα, φθραθθεῖσαν ἰουδαίοις φθορὰν ἐπέλυσε, καὶ θρεισυρέντα τὴν πόλιν, ἔστε τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ὀλίγον, φήλικα τὸν παλλαντος ἀδελφὸν ἐπέμπει,

A duce, nec quicquam principum suorum retinenti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum multos, qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: miserererentur autem patriæ suæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum præbuisse Cumanum, qui inter principia autores cædis noluisset vlcisci. Tunc Quadratus vtramque partem interim distulit, dicens se cùm ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps verò progressus Cæsaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cùm Lyddam venisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúsque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare redditutos Claudio rationem pro his quæ in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cõuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

A τ τε γαλιλαίας ϗ σαμαρείας ϗ περαίας. ὃν ὁ τ χαλκίδος, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μεταπέμψοι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γιγομένην τετραρχίαν. αὕτη ὁ ἰδίᾳ καταυάα ϗ τραχωνίτις ϗ γαυλανίτις. προσέθηκε ὁ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, ϗ τ ἀφ' ἡμῶν γιγομένην ἐπαρχίαν. αὐτὸς ὁ διοικήσας τ ἡγεμονίαν ἔτεσι ξισὶ ϗ δέκα, πρὸς ὁ μησὶν ὀκτὼ ϗ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τ ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τ ἀγριππίνης τ γυναικὸς ἀπάτας, ὅτι κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ϗ μεσσαλίνης τ προτέρας γυναικὸς, ϗ ὀκταυίαν θυγατέρα τιμῶν υἱῷ αὐτῷ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει ὁ αὐτῷ ϗ ἐκ πετίνης ἀντωνία.

B

C

Κεφάλαιον κϛ.

Ὅσα μὲν ἐν νέρωνι δι' ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τε ϗ πλούτου ὠμοτάτου ἐξύβρισεν εἰς τ τύχην, ἢ τίνα ξόπον τὸν τε ἀδελφὸν ϗ τ γυναῖκα ϗ τ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἀτιμότητα, ϗ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνικὸν, ϗ θέατρον, ἐπιδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ὀφθαλείφω. ξέφομαι ὁ ὅπως τὰ ἰουδαίοις καθ' αὐτὸν γιγόμενα. τ μὲν ἐπ μικρὰν ἀρμηνίαν, δίδωσι μὲν βασιλεῦσιν ἀριστοβούλῳ τε ϗ ἡρώδε. τῇ ὁ ἀγρίππα βασιλείᾳ, τέσσαρας πόλεις προσέθηκε σὺν τ ὅπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν ϗ ἰουλιάδα ϗ τ περαίαν, τραχὼνας ὁ ϗ τιβεριάδα τ γαλιλαίας. εἰς ὁ τὸν λοιπὸν ἰουδαίαν, φίλικα κατέστησεν ὅπ ξοπον. ὃς τ ἀρχιλῃστὴν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὸν χώραν δηώσαμενον, ϗ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωχρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τ ὁ ἀνὰς αὐρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν, ϗ τ ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐκόλασεν, ἄπληστόν τι πλῆθος ἦν.

D

E

Κεφάλαιον κγ.

Καθαρθείσης ὁ τ χώρας, ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν ϗ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα ὁ ἐν τ ἑορταῖς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, ϗ τ ἐνθήκας ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τύτοις ἔνυπτον τοὺς διαφόρους, ἐπίπτα πεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τ ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὸ ϗ πανταπασιν ὑπ' αὐτῶν ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνάρετοι. πρῶτος μὲν ὢν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ὁ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀπηρεῶντο πολλοὶ, ϗ τὴν συμφορῶν φόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐκάστῳ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τ θάνατον προσδεχομένῳ. προεσκοπεῖτο ὁ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, ϗ ὡς τοῖς φίλοις προσῆσαν ἐπ πίστει ἦν, ἐν μέσαις τ ὑπονοίαις, ϗ τ φυλακὰς αἱρεῖτο. τούτων τὴν ὀπιβουλὴν τὸ τάχος ἦν, ϗ τὸ λαθεῖν ἡ τέχνη. σωιέστη ὁ πρὸς τύτοις σῖφος ἕτερον πονηρῶν, χεῖρ μὲν καθαρώτερον, τ γνώμας ὁ ἀσεβέστερον, ὅπερ ὡδὲν ἦττον τὴν σφαγέων, τ δυσαμονίαν τ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, ϗ ἀπατεῶνες, προφάσει θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς ϗ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, ϗ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τῷ θεῷ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅπ τούτοις

CAP. XXII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

COnuertat autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi auersicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & arsquædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀπὸ ἀσεως ἐπὶ καταβολὴ, πέμψας A
ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.
μείζονι δ' ταύτης πληγῇ ἰουδαίους ἔκάκωσεν, ὁ ἀγύπτιος
ψευδοπροφήτης. ὡδηγούμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν,
ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὀνειδεὶς αὐτῷ, πε-
ρὶ ξισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἀπατημένων. θεια-
γὼν δ' αὐτοὺς ἐκ τ' ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον
ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν
βιάζεσθαι, & κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ B
τὸ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δο-
ρυφόροις. φθάσει δ' αὐτὸ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιά-
σας μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνε-
φήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν
μὲν ἀγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ
πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος συσταθὲν
ὑπὸ τὴν αὐτῶν, ἕκαστον διαλαθεῖν. κατεσταλμένων δὲ
καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον
μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ ληστρικοὶ συνα- C
χθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἀνῆγον, καὶ πρὸς ἐλευθε-
ίαν παρεκέλευον, θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρ-
χοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρε-
θήσεσθαι λέγοντες, τοῖς ἑκουσίως δουλεύειν προαι-
ρουμένοις. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατὰ λό-
χους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, & αὐ-
τοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε D
τῆς ἀπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλα-
σθαι. καὶ οὕτω μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζε-
το. ἑτέρα δ' ταραχὴ συνίσταται περὶ καισάρειαν, τῶν
ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρους
στασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πό-
λιν, ἰουδαίου γενομένου τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες, ἡρῴδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν
προσομολογοῦσιν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν E
πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. ἐκβαλόντας καὶ ναὸς
ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. διὰ ταῦ-
τα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. πρῶτον δὲ αὐτοῖς
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι
παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ὑπὲρ μάχης. ὅτε γὰρ ἰου-
δαίων οἱ γεραιοὶ τοῖς ἰδίοις στασιασταῖς κατέχειν, οἷοί τε
ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἄρχος ἐδόκει ἰουδαίων ἑλατ-
τοῦσθαι. προεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ & σωμάτων ἀλκῇ. F
τὸ δ' ἑλληνικὸν τῇ μὲν τῶν στρατιωτῶν ἀμυνῇ. τὸ γὰρ
πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ὧν
κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρονήσεως ἀνα-
στέλλειν τ' ταραχὰς, καὶ τοῖς μαχιμωτέρους ἑκατέρω-
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσ-
μοῖς. ὁ μὲν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίᾳ
τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ φόβος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλ- G
λον παρωξύνοντο πρὸς τὸ στάσιν. νικῶντας δέ ποτε
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὸ ἀγορᾶν ὁ φῆλιξ, μὴ
ἀπειλὴν ἐπέλυσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομέ-
νων, ὑπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς,
ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσης
δὲ τῆς στάσεως, ὑπελέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί-
μους, ἔπεμψε πρέσβεις ὑπὲρ νέρωνα, διαλεξομένους
πρὸς τὴν δίκην.

Felix (videbantur quippe semina defectionis
esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem
sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
congregauit, quos vana seductione deceperat.
Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius
quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis
traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his
etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars
altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant:
& quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum
principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem
diripiebant quorumque potentium domos,
eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt deperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, &
Syros, seditione commota. Hi siquidem po- Ant. lib. 20.
stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum e- cap. 12.
ius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces
quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum
viribus. Græci verò auxilio militum: magna
siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem
militum curabant comprimere tumultum: &
pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces
quosque vrbe discedere: non parentium autem
immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem
seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos,

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XXIV De præſidibus Iudææ Albino & Floro.

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quires nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum præteremiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Ant. lib. 20. cap. 15.

Ant. lib. 20. cap. 1.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδεξάμενος δὲ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν φῦλον, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπιζήτει. τῶν γοῦν ληστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν ἐν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸν φῦσον Ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηνύσατο τὰ πεπραγμένα. ἀεί τι γὰρ καινοτομίας ἰδίαν παρέλιπεν. ἐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολεμικοῖς φεύγουσιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὰ ἑκάστων ὑσίαν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείᾳ δεδεμένους ὑπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν πεστέρων ὑπηρετῶν, ἀπελύτου τοῖς συγγένεσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δούς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πυκνὸς ἐγκατελείπετο. τὸ μὴ καὶ νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὴ οἱ δυνατοὶ τὸν Ἀλβῖνον περιελάμβανον, ὡς τὸ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἀδειαν. τὸ δημοτικὸν ὃ τὸ μὲν χαίρειν ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τὴν πονηρῶν, ἴδιον ζῆφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος περιεῖχεν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπὸ ὧν ἀγαναπτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλῆς δὲ, δίκην τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὰ ἄξια κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων ἐξεκένου, τυραννὶς δὲ μᾶλλον πλειόνων, καὶ τὰ ἀπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τοῦτον ἐλθὼν ἥσσους φλῶρος, ἀγαθώτατον καὶ σύγκρισιν. ὁ μὲν γε λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. ἥσσους δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἁδικομίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ δῆτα τιμωρίᾳ καταπεμφθεὶς δῆμος, ὅτε ἁρπαγῆς τινὰ ζῆτον, ὅτε αἰτίας παρέπεμπεν. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐπὶ δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις, ἀναισθητότατος. ὅτε μὲν γὰρ πλείω τις ἀπίστιαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, ὅτε ἐν τῷ πανουργεῖν ὁδοὺς ἐπινοῆσαι. ὧν τὸ μὲν κατ' αὐθέντα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις γὰρ ὅλας ἐξεβάδυσε, καὶ δήμους ἀθέους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐ καπήλευεν αὐτὰ τῷ χώρᾳ πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῆς λαφύρου. ἐπὶ γοῦν τῷ ἐκείνου πλεονεξίᾳ, πάσης ἐρημωθείσης συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος τὴν προεβλέπετο ἐπαρχίαν, οὐδὲ ἐπεβούλευσαν αἱ τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τοῦ φλώρου. ἐπανῆλθον δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, ἔθυσε δὲ ὁ δῆμος ἐν ἑλάττοις τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκρεμάσαι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ κεσίῳ παριστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅμα μὲν κέστιος τῷ ὁρμῷ τοῦ πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὰ φλῶρος καλλιεπήσειν μετριώτερον, ὑπέστρεψεν

εἰς αὖ-

εἰς ἀντιόχειαν. προπέμπει δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἱλαρατόμενος καὶ πόλεμον ἤδη τοῖς ἐθνεσιν ἡμεμένος ἐποτίζειν, ὡς μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ παρανομίας ὑπελάμβανεν, εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἕξειν ὅτι καίσαρος ἰουδαίους προσεδόκα. προσμισθωσάμενος δ' ἀπόσασιν αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ προσαπάσειν τὸ ἔλεγχον αὐτοῦ ἀπὸ τῶν μειζόνων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀπορραγεῖη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς. A B

Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Κεφάλαιον κέ.

ΕΝ ᾧ τούτῳ οἱ καισαρέων ἕλληνες, νικήσαντες ἰουδαίους νέρωνι τὴν πόλεως ἀρχεῖον, τὰ δὲ κείσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τοῦ νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῆς εἰς αὐτοὺς συμφορᾶς, οὐκ ἀξίαν ἔχειν προφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, ὃ διαπότης ἰδιώτης ἕλλην καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεβούλευσαν, τιμὴν πολλαπλασίονα τοῦ ἀξίας διδόντες. ὡς δὲ ἐνοχλοῦν τὰς θύσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἐπὶ τῷ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευάζων, στενὴν καὶ παντάπασι διαβατὸν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δὲ τύπος εἶργε τὸ βίᾳ φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ ταλαίνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτώ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποσχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν, ἔξεισι καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σασιν αὐτοῦσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεποιηκὼς ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡμέρᾳ ἑβδομάδος ἄσης. τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροιζόντων, σασιας τις καισαρεὺς χάλκεον κατασκεύασμα, καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν θέμενος, ἐπῴδυεν ὄρνεις. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις ἀπόρρητος παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τὰ νόμων, μεμιαμμένῃ δὲ τὸ χωρίῳ. τὸ μὲν οὖν δύσαθες καὶ ῥᾴον, ὑπὸ τοὺς ἡγεμόνας κατεφρόνουν πάλιν ᾤοντο χειρῶσαι. τὸ σασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. πρόσκλασμένοι δὲ εἰσήκεσαν οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. τὸν δὲ ὑπῳδύσαντα προπεπόμφεσαν ἐκ συντάγματος, καὶ ταχέως ἐχύθη ἡ συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰακωβῦδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τὸν τε χάλκεον αἴρει καὶ καταπαύει τὸν σασιν. ἠτιμωμένῃ δὲ αὐτῇ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοῖς νόμοις ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναρβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευον, ἀθημόνως ὑπομιμνήσκοντες αὐτὸν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπόμους ὡς τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπ μὲν οὖν, καὶ τοὺς

Cap. XIV. De Floro fœuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

AD magnitudinem autem excitatorum de malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius pretium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex compositò quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secessêrunt in Nabatæam regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diremptа à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ eũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in preſentem effundere contumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtẽdere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate perui gilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſque ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ iecerãt, ſi ea ſe mala eſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari: cùm & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβηκὼς, ἐκκαίει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ὅτι τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δὴ λύθεως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ σωὼ θορύβου εἰς τὸ ἱερὸν δρασμοῖς ἀφορυσίοις, καὶ τὸ καίσαρος αἰ ἐκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς φλώρα τυραννίδος ἐλευθερωῦ σφᾶς ἱκέτευον. ἐνιοι δὲ τῆ στάσιας ὧν λοιδορίας αἰτίους εἰς τὸν φλῶρον ἐκκαλέσαντες, καὶ καινὰν διαφέροντες ἐπήτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ πάλαι πώρῳ. τύτοις δὲ ἐξέπεμπε τὴ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅτι τῆ μᾶλλον χρηματίσαιτο προσωρμήθη. δίον γὰν εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ παρὰ χῆς ἀπολεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μὴ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῆ δέει καὶ τ' ἀπειλαῖς φοβήσῃ τὴ πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προθυσωπήσας τὸ ὁρμᾶν αὐτὸ βουλόμενος, ὑπάντα τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασο. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτὸς ἐκέλευσε, καὶ μὴ προὸς ὃν ἔτυχε λοιδόρησαν αἰρεῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰ αὐτὸς εἴπερ γυναῖκοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιας αἰ, σκώπτειν μᾶλλ' αὖτ καιρόν τα. φανερῶς δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. ἔτι καταπλαγὴ τὸ πλῆθος, ἅμα τῆ δεῖ καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσπείσθη, πρὶν ἀασάσθαι τ φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πειθήνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μὴ δέος καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζε). τῆ δ' ὑστεραία βῆμα προὸ αὐτῆ δήμου καθέζε), καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοί, τό, τε γνωριμώτατον τ πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῆ βήματι. τύτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμβος αὐτοὶς ὑπολαύσειν τ ἀμείνης, εἰ μὴ προσταίροιεν τοὶς αἰτίοις. οἱ δὲ τ μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰ τοσύτῳ πλήθει, θαυμαςὸν ὐδὲν εἶναι πινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῆ ἡμερησίων τ δέκεσθαι γνώσου μετανοοῦντος τε, καὶ δι' ἃ δέδοικεν ἀρνουμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς χ' τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις φείσασθαι τλὺ πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταπάτους, συγγνώμη καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταραχὰς δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. προὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾶ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τε τλὺ ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς συντυγχάνοντας. οἱ δὲ πανδημεὶ κέρδους προσλαμβάνοντες ἠνεῳγμένην ὠδὰ κέλευσιν, καὶ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἐσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῆ στενωπῶν, καὶ φόνος τῆ καταλαμβανομένων, ζόπος τε ἁρπαγῆς ὐδὲὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῆ μετοίων συλλαμβάνοντες, ὅτι τὸν

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προαικισάμενος, εἶτα ἀφρω- A
σεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων ἡμέρας
ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέ-
χοντο) ὡδὶ ξιχιλίους καὶ ἑξακοσίους συνήχθη. βαρυτέ-
ραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότη-
τος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν,
ἄνδρας ἱππικοῦ ζάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήμα-
τος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι,
ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

Κεφάλαιον κε'.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας B
ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως
ἀλεξάνδρῳ, συνηθείᾳ πεπιεσμένῳ τὴν ἀγνῶτον ὑπὸ πέρωτος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δ' ἀδελ-
φὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῦσαν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν
ὠδανορίαν τοῦ στρατιωτικοῦ ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆλ
πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωμα- C
τοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσα-
σθαι τοῦ φόνου. καὶ ὁ μὲ ὅτε εἰς τὸ πλῆθος τοῦ ἀναμεμιγμέ-
νων, ὅτε εἰς τὴν ὀργὴν ἀνεβακχεύσης, ἀλλ' εἰς
μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῆς ἁρπαγῶν ὑποβλέπων,
παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐλύσησε καὶ κατ' αὐ-
τῆς βασιλίδος. ἐ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο
τοῖς ἁλισκομένοις καὶ ἐφθείρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖ-
λον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλὴν ἔφθη. D
κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρα-
τιωτικὴν ἔφοδον. ἐπεδήμει δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν
ἐκτελοῦσα τοῦ θεοῦ. τοῖς γὰρ ἢ νόσῳ κατεχομένοις, ἢ
ποινὴν ἄλλας ἀνάγκης, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ τριάκοντα
ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέ-
ξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα
βερνίκη, γυμνόποις τε πρὸς τὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν
φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τ' E
ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ δεκάτῃ
μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸ μὲ πλῆθος
ἐφοιτήθησαν, εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ
βοαῖς ὀξυτάτοις περὶ τοῦ ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ
πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὑπερφθονοι φωναί. πρὸς
ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας
περιέῤῥήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύ-
σασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αἰτιωτέρον τι τὸν F
φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ
τε τοῦ ἀναλωμένου, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι
τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

Κεφάλαιον κζ'.

Ὃ δὲ σπεισθεὶς τὰ παραχῆς ἦλθε, καὶ πάλιν αὖ-
τὴν αἰτίαν προσλαμβανόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς
σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἐφιστιμή-
σειν ἔσεσθαι, τοῦ μηδὲν ἔτι τὸ δῆμον νεωτερίσειν, εἰ
προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀφιγ- G
μένοις στρατιώταις. παρεγένοντο δ' οὗτοι σπείραι τρεῖς ἢ ἔτι σὺν τοῖς
χιλίοις τὸ πλῆθος, προπέμψας διεκέλευε τοῖς τε ἀφ-
ηγουμένοις ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυ-
τοῦ, μήτε αὐτοὺς ἀσπάζεσθαι τοὺς ἰουδαίους, μήτε κατ' αὐτοῦ
φθέγξασθαι, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱε-
ρὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπεστέλλοντο τοῖς ῥωμαίοις πάρε-
κλησιν καὶ πρὸς αὐτοὺς παθεῖν, τὰς αἰτίας διδόντες.

Florum, quos illic verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel infantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Graviorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Per idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitii conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodéique corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem pernigrem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal steterit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarent.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestímque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant laxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

A Τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπειθῆ, & δι' ἃ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λει-τουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, ὑμνῳδοί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεστήκοντες, κατ-ηυχοῦντο φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐ-ρεθίσαι. Τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμε-μιγμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνω-ρίμων & κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὑπ-θυμοῦσι πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώτας φέρειν ὠ-φέλειαν τὸν ὑπὸ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ παρ' αὐτῶν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλόσε-μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τῷ πολέμου, κερδή-σειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, & τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι σασάζειν ὀλί-γοις, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας ξοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀσασίας ἔῃ. Τού-τοις μειλισσομένοις τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιω-τῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δ' αἰδοῖ κατέσειλαν. ἐπειτα ἐξηγούμενοι, μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρα-τιώταις ὑπλιτῶν, καὶ πλησίον γιγομένους καταφανε-στ' δ' μηδὲν ἀποκεινομένων, οἱ στασιασταὶ φλόσεσιν κα-τέβαον. τοῦτο δ' ἦν σωτήριον κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, προεχόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνε-πάτουν. ἔπιπτον δ' πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυ-πτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δ' ἐπὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσειν ἑκάσ-του ἀσπάζοντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δ' σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ & κλι-βόμενοι πλήθει τῶν ὑπερβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνεπίπτον δ' καὶ στρατιῶται παίοντες ἀναιδῶς τοὺς κα-ταλαμβανομένους, καὶ διὰ τῆς Βεζεθὰ καλουμένης, εἰσ-θουν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆ-σαι τότε ἱεροῦ καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιε-μένος, ἐξήναγκε σὺν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. δὴ-μαρτὲ γε μὴν τῆς ὁπλοθήκης. ὁ γὰρ δῆμος ἀπορίᾳ ὅπλων ἐφεὶς, εἴργε τὴν ὁρμὴν, καὶ ἱστάντες ὅπλ τῶν τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον. καταπονη-μένοι δ' τοῖς ὑπερθε βέλεσι, & ἀμηχανίᾳ τοῦ τοὺς ἐν-νωποὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθροίσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δ' στασια-σταὶ δι' σαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρα-τήσῃ τοῦ ἱεροῦ διὰ τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες διὰ τῶν συνεχῶν στοᾶν τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέ-κοψαν. τοῦτο ἔλυσε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ὁρμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπεῖδεν αὐτοὺς,

τὴν

τ ὁρμὴν ἀνέδραμη. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὸν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην αὐ ἀξιώσωσι. τῆς δὲ πάσης περὶ ἀσφαλείας Ϲ τ μηδὲν νεωτερισθῆναι ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μὲν τοι τ μαχουμένην. ποιεῖ γὰρ τοῦτον ἀπεχθῶς, δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τ σπεῖραν, ὡς ἠξίωσαν μὴ τ λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν. A

Κεφαλ. κϛ. B

ΕΤέρωθι δὲ βουλὴν τοῦ πολέμου ποιζόμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ὁπόσαιν καταφλέγμονος, τήν τε ἀρχὴν τ μάχης θεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. ἐμὲ μὲν γὰρ οἱ τῆς ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τοῦ κεστίου θεὶς ὧν φλῶρος εἰς τ πόλιν παρεγένετο, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ πάλαι μόνων C ἐβουλεύετο. Ϲ τοῖς μὲν αὐτῷ ἐδόκει, κέστιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τ ὁπόσαιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίξοντας. αὐτὸς δὲ θεοπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τ κατασκεψόμενον τὰ θεύγματα, καὶ τὰ φερόμενα τῶν ἰουδαίων πῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανόν, ὃς ὑπὸ φ ἀλεξανδρείας ὑποστρέφαντι θεὶ τυχὼν ἀγρίππα τοῦ βασιλέως καὶ ἰαμνίαν, τὸν D πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, Ϲ ἡ βουλὴ πᾶσα, ἐξιόντα τὸν βασιλέα. μὴ ὢν τ εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφοράς, καὶ τὴν φλῶρου ἐξήκοντα ὠμότητα. θεὸς γὰρ ἡνανάκτει μὲν ἀγρίππαν. στρατηγικῶς ὢν τὴν ὀργὴν εἰς ἃς ἠλέει ἰουδαίους μετέφερε, ζαπφλῆν αὐτῷ ἐκκόμενος τὰ θεύγματα, καὶ τοῦ μὲν δοκεῖν ἀδίκως τι πάσχειν, τ ἀμαυρὸν ὑποζέπων. οἱ E μὲν οὖν ὡς ἀπόντες ἐκκείτοι, Ϲ ἀπὸ αὐτῷ κτήσεις ὀπιθυμοῦντες εἰρήνην, σωίεσαν δυνοϊκὴν τ ὀπίπληξιν τ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐν τῆς ἱεροσολύμων, δὴ ἑξήκοντα θεσιλθὼν σαδίους, ἐδέξιτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολίτανόν. ἐκώκυον δ' αἱ τῶν ἀποσφαγμένων γυναῖκες θεοπεθέουσαι, καὶ θεὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκούρει τὸν ἀγρίππαν ἱκέτης. τοῦ τε νεαπολίτανο καταβάντος, ὅσα F πάσχοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τήν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ θεσπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολίτανον σὺν ἑνὶ θεράποντι θεῖλθεῖν μέχρι τοῦ σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δ' ἀπεχθανομένους φλώρῳ διὰ ὑποβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς G θρασύτητος αὐτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν θεὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δ' εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην θεοτρεψάμενος, καὶ τὸ θεοῦ θεοσκυνήσας δόσιν ἔχειν τὰ ἅγια, θεὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

CAP. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, corúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm poruerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, viderétque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasère Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis pariêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & manifestudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deũ eiú que sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus A
petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire B
cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem synceriſsimámque partem pacem velle C
seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsidera- ta spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, exi- D
stimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui E
quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui litis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Consi- F
dete autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos con- G
fidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse graviter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τῆ ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκπόμψον, ὡρέσθαι καὶ φλώρου πέμψειν ἠξίουν τοὺς νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόβῳ, κατάληψιν ἑαυτοῖς ὑποψίαν δόξης ἀσεβείας. δόξειν γὰρ αὐτοῖς καταρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιτο τὸν καταρξάντα. φανεροὶ γὰρ ἦσαν ἂν ἠρεμήσοντες, εἰ τῶν ὡρεσθέων τὰς ἀποκωλύοι. ἀγρίππα γὰρ τὸ μὲν χειροτονεῖν φλώρου κατηγόρους, ὕποπτον εἶναι ἐδόκει. τὸ δὲ ἀνιδεῖν γὰρ ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπαθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. ὡς καλεσάμενος γὰρ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀναστησάμενος ἐκ δεξιᾶς τῶν ἀδελφῶν βερνίκην, ὅτι τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὐτὴ γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ ἁψῖδι τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπται, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν ὡρεγόμενος, ἔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, ἔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα. ὡρεστὸς γὰρ τῷ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμοία ᾖ. ἐπεὶ ἤ τινας μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινας ἡ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἐνίους ἡ πλεονεξία τις παροξύνει, καὶ τὸ κοινὸν τῶν ἀθρόως ἑαυτὰ τοῖς πράγμασι συγχυθῆ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἐνίων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ κοινωνήσωσιν, ὡήθην δεῖν ὅπως τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀπεικέως ὅπλα τῶν ὑποστάσεων ὡρμημένοις, ἔνεστι καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ παρέσται καὶ πρὸς τοὺς ἀκοῦσαι ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν τῇ ὑπερῴᾳ ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια ξαγῳδήσουσιν. ἐγὼ δὲ πρῶτα ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ πίσυνοι ὁπηνικαοῦν πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύξω τὴν συμπλοκὴν τῶν προφάσεων. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφορίζει ἡμεῖσθε, ὡρεστὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡμέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετεωριζόντων, ἀρχὴν ὁμοίως τὸ δουλοῦσθαι σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον. οὕτως, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ὑπερῴων ἐγκλήματα. διεραπδεῖν δὲ ἀναθήσειν δεῖ τὰς αἰτίας. ὅταν δὲ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τοῖς ὀνειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοῖς ὀνειδιζομένοις ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λαθεῖν καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσα φανερῶς ὑδὲν ἧσσον τὰς πλησίας, ὡς τὸ φέρειν ἀναγέλλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσιν ἐπιτίθησι. φέρε δὴ τοῖς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπεικότως χαλεποὺς, ὥστε ῥωμαίους πάντας ἀδικοῦσθαι ὑμᾶς, ὑδὲ κρῆσαι, καὶ οὐ αἰρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, ὑδὲ γε

τοῖς ὑπὸ

τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑαυτέρας ὑπιδλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως ταύτῃσιν εὐεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δ' ἐστὶ ἕνα πολλοῖς, καὶ δι' ὀλιγοχρόνιον ἀρχὴν, πολεμικοῖς, καὶ μηδὲ γνώσεσθαι ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὴν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ὅταν γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπίτερος μόνον δι' ὀλίγου παντὸς, καὶ τοῖς δικαιοξομένοις εἰκὸς ἐλπίσασθαι μετριωτέρους. κινηθέντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, ὅτ' ὑποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, ὅτε βασάσαι. ἀλλὰ μὲν τόγε νῦν ἐλευθερίας ὑπομνεῖν ἄωρον, δίον ὡς τὸ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὸν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ φεύγει τὸ μηδὲ ἀρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄζει, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐ ἐχρεὼ πάντα ὡς τὸ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους πιεῖν, ὅτε τὸν ἀρχὸν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι φεύγοντι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δεδεγμένοι, ἢ τοῖς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως ὑπεσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐν δεδοχῆς παρειληφότες, τοῖς φεύγουσι δ' τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, τοῖς ὅλην αἰδέσασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιωτάτοι μὲν οἱ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ποτὲ φλαδόντες καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑφηφανον ξέρξεν δι' ἠπείρου πλεύσαντα, καὶ δι' θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέρῳ δὲ τῆς εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην δὴ μιᾶς νέως διώξαντες, ἐπὶ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὸν τοσοῦτον ὄσιον κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικεῖ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας ἐπιτάγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἀρχηγέτην τὴν ὄσιαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὑπεραγάγεσθαι αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ θεοὺς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, θεραπεύουσιν. ἀλλὰ τὰ ἔθνη μυρία, πλείονος χρόνου θεοὺς ἐλευθερίας παῤῥησίας, εἶκεν. μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδέξεσθε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μοι ὁ ὑμῖν ἐγκληθόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ τὰς ὑπιβολὰς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; θεοὺς αἰγυπτίους ἆρα καὶ θεοὺς ἄραβας εἶναι νικᾶν τὸν πόλεμον; ἢ θεσπέσιον τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μεξήσετε τὴν ὑμετέραν ἀθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα θεοὺς τῆς τοσούτου ἐνδεῶν κτήσθη πολλάκις, ἢ δ' ἐκείνων ἰσχὺς ἐγκρὶς τῆς οἰκουμένης ἀίκητος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐξήτησάν τι πλέον. ἐπεὶ δὲ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλας διφρεῖσι ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῆς τοσαρκτίου ἴσρος, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρυθρᾶς θαλάσσης λεβὶς, καὶ γάδειρα πρὸς ἑαυτέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἄλλης ὀρκτίου πρότερον βρεττανῶν διεύηκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, ponti in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus queritur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Morum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis quam ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam persecutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cessérunt tamen & obediunt. vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruageret Romanorum maria? Vbi autem qui expétis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metiminiuestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus persecutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliũ quæsierunt orbẽ, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quidergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeruire moleſtiſſimum eſt. At quanto magis id Græcis: qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes: nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio, vni tantummodo rectori parent, & faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperiorémque multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiúſque capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamẽ ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab Orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere. idque ſanè ipſum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (ſed Romanorum admirati ſunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura ſæpe obtinuêre quàm bellis. Denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marísque ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων συνετώτεροι; πλείους γὰρ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐσὲ πάντων; τί τὸ ἀπροθύμως ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἔχει; χαλεπὸν τὸ δ' ἀλδύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς γῆν ὑφ' ἥλιον πᾶσαν δύμβροια ἀρδεύειν δοκοῦσιν, Ⓒ τοσαύτην νεμόμενοι χώραν, ἧς ῥωμαίων ὑπήκουσι ῥάβδοις. τοσαύτας ἢ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἅπτεσθαι. τί ἢ αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φορυερᾶς ἕνα προσκυνοῦσι ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωνίους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ ταφρικὰ τῆς πόντου Ⓒ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐπιγινώσκετο δεσπότης. νῦν ἢ, ξιφιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ, τὸ πρὶν ἄπλωτον Ⓒ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδόκια, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί ἢ θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν ἡμέρας, ἑπτὰ ἢ μῆκος ἡμερῶν χώραν διεληφότες, τεραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ὑπερατέοντας ἀνακόπτουσαν, ἐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ ἢ ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ὑποτεμνομένην, ὧν ἢ ἵστρῳ κατοικοῦντες, ἃ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπήκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ ἢ τοσαύτας πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμαται, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν δουλείαν, νῦν ἐχὶ ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴγέ τινας εἰς δόσιν ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρασχεῖν, μᾶλλον γαλάτας ἐχέλως τοὺς ἄνω ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, πρὸς ἢ ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς ἢ, τοῖς πυρρήναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ ἢ, πρὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοι τηλικαῦτα μὲν ἔρκη περιβεβλημένοι, πέντε ἢ καὶ τριακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς ἢ πηγὰς ὡς ἂν τις εἴποι τῆς δ' εὐμενίας ὅπιχορείους ἔχοντες, Ⓒ τοῖς ἀγαθοῖς φιδὸν ὅλῳ ὅπιπλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀπέχοντα ῥωμαίων περόσους ὄντες, καὶ ταμιεύόμενοι παρ' αὐτῷ τὴν οἰκείαν δεσποινίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, ἃ δι' ἀφροσύνην μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀνδρείαν, οἵγε δίκην ἐγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγέντες, ἣν αὐτοῖς καταρθοῖ πλείονα τῷ ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις δ' ἐλεύθουσι, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ ἰσωρυθύμυος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν Ⓒ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γάϊτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὅπιχωρίοις ἄμπωτον ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν

ὀλύσαντες τὰ πυρρίωνα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεύγει δὲ ἥκιστα τῷ οὔτε δυσμάχων καὶ τοσούτων ἀπαφισμένων, ἐν τάγμα. τίς ὑμῶν ἂν ἀκοὴ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδητε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοῖς τούτων αἰχμαλώτοις ἔχουσιν. ἀλλ' ὅτοι γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν τύχην θανάτου καταφρονῶσαν, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, ῥιφῶν τῆς ὁρμῆς δεομένους ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ὡς ἑλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τόσα δὲ τάγματα τὴν τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ παρθοὶ τὸ πολεμικώτατον φῦλον; τοσούτων ἀρχόντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν, ὑμεῖς πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπου δ' ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης φορᾷ δουλεύσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς δυμένειαν. πάντων δὲ χεδὸν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμεῖσθε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν αὐχοῦντες ἀννίβαν, καὶ τὴν ἀπὸ φοινίκων δυμένειαν, ὑπὸ τὴν σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. ὅτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε μύρμηκες εἶναι, τὸ μέχρι τῆς θηβαΐδος ἐκτεταμένον φῦλον, ὑπ' αἰ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων αἰσθόμενοι ἀρετάς. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἣν ὑπὲρ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὀλιζομένην ἀτλαντικά τε πελάγει, καὶ στήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀπείρους νέμουσαν αἰθιόπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρεῖς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ κῦ τὴν ῥώμην πλῆθος ἐφοῦσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμοις τὰς εἰσφοράς, ὑπὲρ δὲ ὁπλιτευμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καίπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὠδαμοῦντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τὴν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ὀκτακισμυρίοις μὲν ἀθλίοις, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας, ὁμορούς τε ὄντας τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα μὲν τοῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, πλὴν τῆς ἀλεξανδρείας κατοικούντων, ὡς ἔστιν ὅτε δὲ καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τελεῖσθαι, τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἂν ἀσμένως, καίτοι πλέον ἢ πρὸς ἀσεως κέντρον ἔχουσα τὴν ἀλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, φορᾶς δὲ καὶ μεγέθους, ὑπὲρ μὲν αὐτῆς, τεσσαράκοντα σασίων, ὧν ἑβδομήκοντα ἐλαττον δέκα. τῷ δὲ σταυσίῳ παρ' ὑμῖν φόρῳ καθ' ἕνα μόνον πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῷ χρημάτων ἔξωθεν,

Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm ea possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

1 columnas Herculis proximis annis, & per ipsas

quatuor mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem vndique aut incommeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate fræuant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi fortè quis vestrûm spes suas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen fineret. Est quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. verùm & hoc apud Romanos est. sine Deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem quemadmodũ hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio, etiam si cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandum sit vobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facilè profectò sapiemini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc vobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte violetis? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipsam pertinet consequentiam, deseruntur, in manifestam vtique captiuitatem volentes pugnare prosiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios vestros coniugésque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, ô amici, bonum est, dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem qui in improuisa mala inciderint, supereſt vt digni vel miseratione videantur: qui verò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi fortè aliquis vestrûm æstimet secundum pacta conflictum ire Romanos, aut postquam vicerint, moderatè vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuersum genus vestrum. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam locum fugæ habebitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non solùm vos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quique conficient, & propter paucorum virorum

κακοβου-

A τῇ ῥώμῃ σῖτον μυριάδων τεσσάρων. τετείχισαι δ' ὑπὸ φύσεως ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ πολυτελέσι, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμενα τῇ πόλει τέλεσι, τὴν θεσπέσιον ἄγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων εὐγενείᾳ χαλᾶτε. τίνας οὖν ὅπλοις τῶν πόλεμον ἐκ τῆς οἰκείου προσλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲ γὰρ ὅπλα οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμὴ τις ὑμᾶς ὑπὲρ φρενῖτιν ἐπτέινει τὰς ἐλπίδας, ἢ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται προσαμύνειν. οἱ δ', ὅτι δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικοῦτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, ὅτε βουλεύσαιμένους κακῶς, ὁ πάρθος ὑπέρβλεψε. προθυμία γὰρ αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἐπεχθείας, ἢ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, κἂν τις ὑπ' αὐτὸν ὑπὸ ῥωμαίοις ᾖ. λοιπὸν οὖν ὅπι τοῦ ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυγετέον. ἀλλὰ ἢ τοῦτο ἀδὲ ῥωμαίοις πέπαπται. δίχα γὰρ θεοῦ συστῆναι τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄπεπτον, εἰ μὴ πρὸς δυχειρώτους πολεμοίητε, δυσδιοίκητον, ἢ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν ὑπερίστε. τηροῦντες μὲν γὰρ τὰ τῆς ἑβδομάδων ἔθη, μὴ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπεΐῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δ' ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, ἃ οἶδα ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀκουσὴ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῆς πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δ' ὅπι καλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκουσίως τὰ εἰς αὐτὸ θεραπεία; ἐπαιρόντα δ' ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν δ' τὰ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπῃ, φανερὰν ἅλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήσονται. τί δ' κωλύει τὴν ἑαυτῆς χεροὶ διαχερήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ ἀνελλεσάτου πατρίδα ταύτῃ καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ἅπαν, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος περιόντες. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅπι ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυέλλας ὑπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ὅπι πεσοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι προῆσιν. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσονειδίζεται. πάλιν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει καὶ σωθήσας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῖν μεξιάσειν, ἀλλ' ἵνα εἰς ὑπόδειγμα τῆς ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὴ τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δ' πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ἐδὲ γὰρ προλειφθέντες φυγῆς δύσετε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδικότων φεῖν. ὁ δ' κίνδυνος, ἐ τῆς ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ ἔ τῆς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἐ γὰρ ἔστιν ὅπι τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα, καταφθείσουσιν οἱ διάφοροι, ἔ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακοβουλίαν, πᾶσα πληροῦται πόλις Ἰουδαϊκῷ φόνῳ. A
Ϲυγγνώμην μὲν τοῖς τοῦτο πεποιήκασιν. εἰ δ' ἡμῖν μὴ πεφεύξεται, λογίσασθε πῶς πρὸς ὕστερον φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν εὐόσιον. εἰσελθέτω δ' οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἁγίων τηρήσατε. ἀφέξον δὲ καὶ ἐπὶ ῥωμαίοις τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἡττήθητε. μαρτύρομαι δ' ἐγὼ μὲν ὑμῖν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, Ϲ παρίστημι τὸ κοινὸν, ὡς οὐδὲν τῆς σωτηρίας ὑμῶν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δ' βουλόμενοι μὲν τὰ δέοντα, ποιεῖν σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. προσχθέντες δ' τοῖς θυμοῖς, χωρεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. ζοιαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μὴ τὸ ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῆς ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων δὲ, οὐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίους ἤδη πολεμᾶσθαι δίκην. ἔστι γὰρ τῷ καίσαρι διδόκατε φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τὰ ἀντωνίας. ἀποσκευάσασθε δ' αὖ τὰ αἰτίαν τοῦ πρὸς ἀσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὸ εἰσφορέν. οὐ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριον ἐστὶν, οὐ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε. B C D

Κεφάλαιον κδ'.

Τοῦτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τὸ τε βερνίκης ἀναβαίνει εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς στοᾶς δομήσεως. εἰς γὰρ τὰς κώμας, οὗτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεριδέντες, τὰς φόρους συνέλεγον. ταχέως γὰρ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, ζοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. Ϲ τῷ μὲν πολέμῳ τότε τὸν ἀπειλὴν, ἔστι κατέσειεν ἀγρίππας. αὖθις δ' ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὐτ' αὐτὸ πέμψῃ καῖσαρ διάδοχον. προσπαροξυνθέντες δ', ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὸν πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῆς στάσεως ὧν, καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ὁρμὴν τῆς νεωτερίζοντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπλάκησο, τοῖς μὲν ἀρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὖτ' ἔπεμπε πρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῆς δοποδέξηται τοὺς χώρας φορολογήσοντας. αὐτὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν. κἀν τούτῳ τινὲς τῆς μάλιστα κινοῦντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅπλ φρούριόν τι καλούμενον μάσαδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρᾳ, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δ' κατέσησαν ἰδίους. E F

Κεφάλαιον λ.

Ἅμα δὲ καὶ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς τῆς λατρείας λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδένὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο δὲ λῦσι τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τότε γὰρ ἱερεῖς τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπέῤῥιπτον, καὶ πολλὰ τῆς τε ἀρχιερέων καὶ τῆς γνωρίμων ἐδεήθησαν, μὴ καταλῦσαι τὸ ἱερὸν τῆς ἡμερίου ἔθος, ἐκ ἐσ-δέξασθαι, πολὺ μᾶλλον Ϲ τοῦ σφετέρου πλήθους ἀποδόσεις, G

praua consilia : vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis : si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, affante etiam sorore lacrymauit, & multâ partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant : celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt : ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada : & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt : alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymórum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo rẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes;

habentibus Romanos dominos, vel habere necesse, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes latere, quo non vestra portio sit : quos certe omnes quique conficient, & propter paucorum

robur ſiquidem omne res nouare cupientium eorum voluntates iuuabat : maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri : & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent : deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe : & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſe tentur permanérentque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri : ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere : nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre : fiátque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſaros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduersum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templū atque patriam, adhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

τοῦ ἰωα-

καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων συνῆρχεν, μᾶλλον δὲ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες δὲ οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις τῶν φαρισαίων οἱ γνωριμοι, ὡς ἐπ' αἰσχίστοις ἤδη συμφοραῖς ἐβεβλόντο περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειρᾶσθαι τῆς στασιαστῶν γνώμης, περὶ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ τεταγμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὸ τόλμημα τῆς ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ πηλίκον ὀφείλειν τὴν παρεῖσαν πόλεμον, ἔπειτα τὴν περιφάνειαν τοῦ ἄλογον ἐλέγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀλλοτρίας τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ μόνον γε ἀχαριστήσαντας θυσίας τινῶν, τοῦτο δὲ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ ἀναθήματα τὰ ποσοῦτον χρόνον ἀναθήματα τοῦ ἱεροῦ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ ναῶν ἐειθίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένιον, καὶ μὴ τὸν κινδύνον καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τις ἀλλότριος, οὔτε προσκυνήσει. κἂν μὲν ὅτι ἰδιώτης τις ἐνὸς τοῦτο εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀφλισκανούσης ἀπανθρωπίας. νῦν δὲ ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκσπονδοι γίνονται. δεδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορριφαρτις θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, γλίχεταί τε ἑκάστου τὴν ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸ φρόνημα, διορθώσονται τὸ ὕβρεν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆς πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγησομένους ὅτι πάντες οἱ προγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δὲ οὐδεὶς τῶν νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσήσαν οἱ λειτουργοὶ, τὴν τοῦ πολέμου μεταβολὴν ἐνσκυλαζόμενοι. σωφρονοῦντες δὲ οἱ δυνατοὶ, τήν τε στάσιν ἤδη δυσκαθάρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τὸν ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκυλάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ φρίσβεις δέ μ' ἐπὶ φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίου σίμωνος, οὓς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὅσιόμμοι σαῦλός τε καὶ αἰτίπας, καὶ κοσόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατ' γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῶναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γενέσθαι δυσκαθάρετον, δυνηθῆναι τὰ σαθρά. φλῶρος μὲν ἐν τούτῳ δεινὸν ἀγγελίαν ἔλαβε, καὶ προσημήνας ἐξάπτει τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀπεκείνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δὲ κηδόμενος ὅσιος τῆς τε ἀφισαμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ὅσις ἀνθρωπος, ἔπεμψε τοῖς ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βατανέους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγὸς δὲ

τοῦ ἰωα-

τῷ ἰωακίμη φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ παν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρωνίων ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. ἡ κάτω δὲ τὸ σασάλων σκάφει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βόλοις ἀδιαλείπτως ἐσκέλλοντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὴν κλιμάτων. ἐστι δ' ὅτε καὶ καθ' λόχους ἐκθέοντες, συσάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἰσάζων τὸ ἱερὸν κεκτῆσθαι μάλιστα, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέραις συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. κατέτεσε δὲ τὸ καταληφθέντος μέρος εἰκόνος. τῇ δ' ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε ζοφὴ τὸ πυρὶ λίποιτο, διαμένει τὸ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφόροις τὰ θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δ' ἀθενεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, ὕπου τὸ σκάλευ τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλουτο τὰ ὁπλοθέσεως. ἦττῶντο δ' οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἤδη ἄνω πόλεως. οἱ δ' ὑπεσύροντες, τιμῇ τε αἰανίᾳ τὸ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὑπὸ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δανειστῶν, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκοπὰς τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοῖς τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὑπόχρεως ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑπάρξεις. φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσειαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὑπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους κατεδύοντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ ἀνώτερα φεύγοντες αὐλίῳ, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς αἰανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ φρουρὸν ἀρχαῖοι ἦσαν. τότε μὲν ἐν τῇ νίκῃ τοῖς ἐμφρονεστέροις ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ὑπὲρ τὴν αὐτονίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροῦς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέφρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλίῳ, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαγειμάντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ τειχῶν ἐπειρῶντο. πρῶτ δ' ἔνδον πρὸς ἐνδρομὴν μὲν, οὐδ εἰς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. διὸ ἀμφοὶ δ' ὅτι τὰ θωρήκια, καὶ τοὺς φούρους, ἐβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὅτι τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ὅτε δ' νυκτὸς ὅτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, πρὸς μὲν στασιασῶν ἀπαγορεύσαν τὰς ἔνδυν οἰομένων ἐνδεία τροφῆς. τὸ δ' ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους.

Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatorésque eius expellere. Seditiosis verò qui eum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, cepetunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regijs verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori.

Κεφάλαιον λβ.

Κατὰ τοῦτο μανάϊμος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὅτι κυρηνίου πρὸ ἰουδαίοις ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μὴ τὸν θεὸν,

Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

assumptis quibusdam nobilium, pertexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vrens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subiectibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Cap. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

A ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς μέσαδα. ἔνθα τὴν ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοῖς δημόταις ὅπλοις λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπὶ θέσιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἠμύνατο τοὺς ἄνω τῆς στάσεως, διέτασε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δ' ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δ' ὀρύττουσιν ὑπ' ἔνια τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνῶσιν αὐτούς. ἐπειτα τὴν ἔχνησαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δ' τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξάφνης καθίσταται, τεῖχος δ' ἕτερον ἐνδοθεν ἀντωκοδομημένον διέφαίνε. τὴν γὰρ βουλὴν αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τῶν πύργου κινηθέντος ὡς ὑπορύττοντο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἕρυμα κατεσκεύασαν. οἱ δ' τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν τοῦ τε τὸν μαναΐμου, καὶ B τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἐπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν τοῦ σπονδοῦ. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς, οἱ μὲν ἐξέπεσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αἰτεῖν, ὀνειδος ὑπελάμβανον, τοῦ τὸ μηδὲ πεισθῆναι εἰ δοθείη. καταλιπόντες δ' τὸ στρατόπεδον ὡς δύλωτον, ὅτι τοῖς βασιλικοῖς ἀσφαλὲς πύργοις, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὴν μαριάμμην. οἱ δ' τὸν μαναΐμου εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐπύρωσαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἐκτῃ ὥρᾳ πρὸς ἑσπέραν μόνους ἐπράξαν. κτ' δ' τὴν ὅπλισαν ὅ τε ἀρχιερεὺς ἀνανίας καὶ τὸν τ' βασιλικῆς αὐλῆς δεσπότην διαλαθόντων ἀλίσκεται, καὶ τοὺς τῆς λῃστῶν αἱρέσεως συνεξεκίνησε τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοῖς πύργοις ὑπηρέτουν οἱ C στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δ' μαναΐμου ἅτε τῶν ὀχυρῶν κατασχόντα χωρίων, καὶ ὁ τῆς ἀρχιερέως ἀνανίου θάνατος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὅπλα τοῖς σφάλμασιν ἀντίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίσαντας δ' οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ὑ χεὴ ῥωμαίων δοῦλοι εἶναι, δὶ ἐλευθερίας πόθον καταφρονεῖσθαι ταύτην οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ μὴ δεῖ τοι βίαιον, ἀλλ' D οὐκ ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δεῖ τινα τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προστίθεσθαι, συντίθενται, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ὁπλίτας ἐφελκόμενος. ὡς δ' οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτι λοιπὸς δῆμος ὅτι τὰς ὀργὰς λίθοις ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ῥᾳδίως ὅλων τῶν σῶν. πρὸς ὀλίγον δ' οἱ περὶ τὸν μαναΐμου ἀπιόντες, ὡς εἶδον πανταχοῦ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῶσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν οὐδεὶς τῶν καταληφθέντων, ἕρευνα δ' τῶν ἀποκρυπτομένων.

Cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδραπέτες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου σχεδόπων τῷ μανᾶίμῳ κ͂ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τ͂ μασάδας. αὐτόν τε τ͂ μανᾶίμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ἀπολαυθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, & πολλᾶς αἰκισάμενοι βασάνους, ἀνεῖλον. ὁμοίως δ͂ κ͂ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὀλισημότατον τ͂ τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ μ͂ οὖν δ͂μος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων πινὰ τ͂ ὅλης σάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δ͂ ἀ καταλῦσαι τὸν πόλεμον ἀπιόντες, ἀλλ' ἀδίκοις πολεμεῖν, μανᾶίμον ἀνῄρήκεσαν. ἀμέλει τὸ δ͂μος πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τ͂ πολιορκίαν ἐβιάζετο, οἱ δ͂ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι αὐτέχοντες οἱ περὶ τὸν μέτιλιον, ἦσαν δὲ οὗτοι ῥωμαίων ἔπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δ͂ ὅπλα, κ͂ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν ἐξαιδώσειν λέγοντες. οἱ δ͂ & τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, ζωείωνά τε νικομήδους υἱόν. κ͂ ἀνανίαν σαδδουκ͂, κ͂ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε κ͂ ὅρκους δώσοντας. ὧν γνομένων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μέτιλιος. οἱ δ͂ μέχρι μ͂ ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἅτε ἐπιχείρησιν τῆς σάσιας ὧν αὐτοῖς, ἅτε ἐνέφαινεν ὄλεθρον. ὡς δ͂ κ͂ τὰς σπονδὰς ἅπαντες ἀπέθεντο τὰς θυρεὺς, κ͂ τὰ ξίφη, κ͂ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, κ͂ περιχόντες, ἀνῄρουν ἔτε ἀμυνομένους, ἔτε ἱκετεύοντας, μόνας δ͂ τὰς σπονδὰς κ͂ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. κ͂ οἱ μ͂ ἅπαντες ἀπεσφάγησαν ἅπαντες, πολὺ πλείους. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, & μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσαι ὑποσχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δ͂ πάθος ῥωμαίοις μ͂ οὐ κακὸν. ὁπλῖται γὰρ ἀπλήτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δ͂ εὐπρόσοιμον ἀλώσεως ἐδόξε. κ͂ καταβάντες ἀπὸ κρημνῶν μ͂ ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τ͂ δ͂ πόλιν πλείστῳ μιάσματι πεφυρμένην, ὡς ἂ δαιμόνιόν τι μείζονα προσδοκᾶν εἰκὸς οὖσι, εἰ κ͂ μὴ τοῦ ὁπ' ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπένθουν δημοσίᾳ. κ͂ πλήρης μὲν κατηφείας οὖσα ἡ πόλις. ἕκαστος δ͂ τῶν μετοίκων ὡς αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν σασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. & γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη προχθὲς τὸν φόνον, ἐν ᾧ δι' ἀ τ͂ θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἀνοχείαν. τ͂ δ͂ αὐτῆς ἡμέρας & ὥρας, ὥσπερ ὁπ' δαιμονίᾳ προνοίας, αὐτοῖς καισαρεῖς τοῖς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίοις. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἅπασαν ἰουδαίων τ͂ καισάρειαν. κ͂ γὰρ τοὺς διαφθείροντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ πλοῖα.

A paucique ex eis clàm in Masſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multíſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſalomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixit, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt ſolam eorum pacíſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea verò quàm ſecundùm pactiones omnes ſcuta gladiíſque poſuerunt, neque quicquam vlterius ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et, hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſque ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis ſiquidé ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas prem:batur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas redditurí, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Πρὸς δ' τῷ ὁπ' τῆς καισαρείας πληγὴν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγελοῦται, κ͂ διαμεριδέντες, τάς τε κώμας τῶν σύρων, κ͂ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, κ͂ γαβωνίτιν, κ͂ γέρασαν, & πέλλαν, κ͂ σκυθόπολιν, ἑξῆσται γαδάρεσι κ͂ ἵππῳ, & τῇ γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μ͂ κατασκάψαντες, τὰς δ' ὑποπρήσαντες,

EOdem autem die, eadémque hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoque Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorum vicosac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammantes,

CAP. XIX. De Iudæorũ maxima ſtrage Cæſaræ & in omni Syria.

etiam in Cedaſam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæſareámque tendebant. Obſtitit autem eorum incurſui neque Sebaſte, neque Aſcalon: ſed his quoque flamma vaſtatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici ſcilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immenſa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vaſtabant, ſed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehenſos diſperdebant: non ſolùm ob vetus odium, ſed vt diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris ſalus erat, ſi præueniſſent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in ſanguine, noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere ſuſpectos: & ob hoc ipſum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rurſus ob ipſam religionis commixtionem quaſi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduerſæ partis, etiam illos qui priùs fuerant manſueti, auaritia. ſiquidem ſubſtantias cæſorum paſſim diripiebant: & quaſi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures virtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cum paruulis ſenes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena eratinenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis conſpirantes, & conſanguinitatem vilitati propriæ poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suſpecta tamen eorum ipſa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, vt ſi vellent inter eos firmare conſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filiis ſuis in lucum. quibus quæ fuerant iuſſa ſine ſuſpicionem facientibus: diebus quidem ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, ſubitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póſtque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſſimus: quibus vtriſque ad incommoda ſuæ gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfuſi Iudæis,

ἐχώρουν ὅπῃ κέδασαν τ τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάζαν τε καὶ καισάρειαν. ἀπέσχε δ' ὑδὲ σεβαστὴ ταῖς ὁμοίαις αὐτῇ ὑδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅπῃ ταύτας πυρποληθήσας, ἀνθηδόνα & γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δ' ὧδε ἐκάστῳ τούτων τῷ πολέμῳ ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. ὁ μὲν οἰ σύεγγυς τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπώλλυον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν τ πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, ὁ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δ' ὅλως τῷ συείαν ἐπέχε ταραχὴ, & πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δ' ἑκάστοις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ ταῖς μὲν ἡμέραις ἐν ἅμιλλα διῆγον, τὰς δ' νύκτας δεῖμα χαλεπώτερας. ἀπεσκυδάθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ὅτε ἀπολεῖν τὶς προχείρως ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προυκαλεῖτο δ' ὅπῃ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων, καὶ τοὺς πάλαι πραοτάτους εἰς δεινοὺς, καὶ πλεονεξίαν. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, & καθάπερ ἐκ νικατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ὁ πλείστα κερδάνας, ὡς καταχύσας πλείστων. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ νεκρῶν ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδοῖ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δ' τῶν ἐκάστῳ τετολμωμένων τὸν ὅπῃ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ'.

Μέχει μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, κατέχοντες δ' εἰς σκυθόπολιν, τοῖς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίοις ἐπῴρωτο πολεμεῖν. ζηλάμενοι γὰρ μὲν τ σκυθοπολιτῶν, καὶ τ ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἕν δ δευτέρῳ θέμενοι τὸν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρεσαν. ὑπωπτεύθη δ' αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ὅπλα χειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μὴ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται πρὸς τ ὅπλα ἀσεως, ἐκάλουν αὐτοὺς εἰ βούλονται τ ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ὑποδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τὰς γυναῖκας εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δ' ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τ πίστιν αὐτῶν δοκιάζοντες. τῇ τρίτῃ δ' νυκτὶ παρατηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δ' κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τ ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ χιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δ' ἀφηγήσασθαι & τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν οὐκ ἀδοξος τινὸς τῶν ἐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δ' σώματος & τόλμῃ διαφέρων, ὅπῃ καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέρους κατεχρήσατο. πρόσθεν γοῦν σημεῖαν πολλοὺς μὲν ἀπαρεῖ τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ξεπόμπους δ' πολλάκις αὐτοὺς ποιήσας, μόνος οὐ ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. προείρχετο δ' αὐτὸν ἀξία ποινὴ τοῦ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ προσχόντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

καπηκόντιζον αὐτοὺς ἀλλὰ τὸ ἄλσος, ἀπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μᾶλλον ἐτράπετο τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ οὐδὲ ἑώρα τὸ πλῆθος αὐλιόμενον. ἀναβοήσας δὲ μέλα σκληρῶς ἀξιά γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συνηλωκὼς τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἔθνεσιν ὠφελήσαμεν. ζημιωθεῖς οἷς ἄπιστον μὲν ἀλόγως δ' ὅμως τὸ ἀλλόφυλον, ἀσεβὲς δὲ εἰς ἕκαστα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὲν ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς πολεμίοις. τὸ δὲ αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀνδρίαν ἔπαγμος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν ἐμοὶ αὐχήσῃ φαγεῖν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσθαι ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι περιεσκόπει ἑαυτοῦ γλυκεῖαν. ἣν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ φρώτον τὸν πατέρα τῶν πολιᾶς ὑπασπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν ἐπ' ἀκουσαν τὴν μητέρα, καὶ τοῖς τέκνοις τῇ τε γυναικὶ, καὶ τὰ τέκνα, μονονουχὶ ὑπαντήσαντος ἑκάστῳ τοῦ ξίφους, καὶ ἀποδόντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν οἰκείαν, καὶ φειδόμενος θνητὰς τοῖς σώμασι, τῇ τε δεξιᾷ ἀπατεῶνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς εὐφυΐαν. τὴν δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολάστοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς δὲ τὴν ἐν σκυθοπόλει φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανέστησαν τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἐκείνῃ, καὶ πεντακοσίους μὲν ὅπλοις διχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ διχιλίους ἀσεῖλον, ἔδησάν τε οὐκ ὀλίγους. καὶ τύριοι μὲν συγγενεῖς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεῦρον. ἱππηνοί τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπεσκυδάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δι' ἀκὰ φυλακῶν εἶχον. αἵτε λοιπαὶ πόλεις τῶν συείας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ θεοῦ εἶχον.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cælis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorũ alia graui cæde.

AD eædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

Κεφάλαιον λε.

ΜΟ'νοι δὲ αἰτιοχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ὅτε αἰσελεῖν τινὰ ἰουδαίων ὑπέμειναν, ὅτε δῆσαι, τάχα μὲν καὶ δέει τοῦ σφέτερον πλῆθος, ὑφορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς εἶδεν ἐώρων νεωτερίζοντας. γερασηνοί τε ὅτε εἰς τοὺς ἐμμεῖναι τας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοῖς ἐξελθεῖν ἐθελήσασι πρόπεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σωφρόνησε δὲ καὶ τὰ ἀγρίωπα βασιλείαν ὅπλοις καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς κέσιον γάλλον εἰς ἀποχειρίαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τὸν ὦμον νόαρον, συγγενῆ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα καὶ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βατανέας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένος καὶ συνέσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώμενοι, πρεσβεῖαι αἰτούμενοι, ἵνα εἴπερ γηρυτὸς κίνημα καὶ φόβος ἐφάς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος ἐκ τῶν ἐμφανῶν νύκτωρ τῆς βασιλικῆς ἐπιστῆσαι τινὰ, ἅπαντας αἱρεῖ, θλίψας δὲ τοῦτον ἄχα τὸν ἀγεέπαγνώμης, ἄχρι δὲ φιλαργυρείαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

Κεφάλαιον λε.

MEχρι μὲν δὴ τούτων ἦσαν συμβολαὶ, κατὰ τὴν τῆς λοιπῆς συμπλοκὴν τοῖς παρ' ἑκατέροις ἰουδαίοις ἐτύγχανε γινόμενα. ἐπεὶ δὲ μετὰ τῶν σκυθοπολιτῶν ἡ τῶν ἀσκαλωνιτῶν ἐπὶ τὸ δεύτερον διήρκεσε τὴν πρόσοδον ἔχουσα. ὑπατεύοντος δὲ τοῦ προτέρου ἔτους. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται θαρσήσαντες τῇ πλείονι δυνάμει τῶν πολεμίων ἐπεχείρησαν τὴν πόλιν καὶ μάχῃ κρατῆσαι. ἐξῆσαν δὲ ἐπὶ τὰς οἰκείας ἀναχωρήσαντες) ἀδεῶς ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπορευόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς πύλας ἐγένοντο τῆς πόλεως, ἐκεῖνοι μὲν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπιπεσόντες ἐκ τῶν ὀπισθίων ἐφόνευον αὐτοὺς, οἱ δὲ ἐκ τοῦ προσώπου ἐπεξελθόντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεσκίρτων. ἐν μέσοις δὲ ἦν ἐκείνοις τε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὀπισθίων ἐπιπεσοῦσιν ἐγκλειόμενος ὁ ἰουδαϊκὸς στρατὸς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεξελθόντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεσκίρτων. ἐν μέσοις δὲ ἦν ἐκείνοις τε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὀπισθίων ἐπιπεσοῦσιν ἐγκλειόμενος ὁ ἰουδαϊκὸς στρατὸς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεξελθόντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεσκίρτων. ἐν μέσοις δὲ ἦν ἐκείνοις τε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὀπισθίων ἐπιπεσοῦσιν ἐγκλειόμενος ὁ ἰουδαϊκὸς στρατὸς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεξελθόντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεσκίρτων. ἐν μέσοις δὲ ἦν ἐκείνοις τε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὀπισθίων ἐπιπεσοῦσιν ἐγκλειόμενος ὁ ἰουδαϊκὸς στρατὸς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεξελθόντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπεσκίρτων.

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat, in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eíſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi vinos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non ſolùm interficerent, ſed etiam bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus concurrentes

διετέλει τε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος ᾧ δανομῶν, μέχρι πυθόμενος ἀγρίππαν, ἀπελεῖν μὴ αὐτὸν ἠπείγετο. ἧς σόεμον, ἔπαυσε ἢ τ' ὀπίσω πῆς.

Κεφάλαιον λς'.

Οἱ ἢ σασιασαὶ καταλαβόμενοι φρέριον, ὃ καλεῖται μὲ κύπρος, καθύπερθε ἢ ἰωὶ ἱερειχοῦντος, τοὺς μὲν φρουρὰς ἀπέσφαξαν, τὰ ἢ ἐρύματα κατέῤῥιψαν εἰς γλῶ. κῆ ἢ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Ϛ τῷ ἐν μαχαιρωῖτι ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισθον τοῖς φρουροῦσι ῥωμαίοις ἐκλείπειν τὸ χωρίον, κὴ ᾧ δαδιδόναι σφίσιν. οἱ ἢ τ' ἐκ βίας ἀφαίρεσιν ὑλαβηθέντες σωτῆρες θεὸς αὐτοὺς ἐκχωρῆσειν ὑπάσπονδοι, κὴ λαβόντες τὰ πρὰ ᾧ δαδιδόναι τὸ φρέριον, ὅπερ φυλακῆ κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. κῆ ἢ τὴν ἀλεξανδρειαν, ἀεὶ μὲν ἰωὶ σάσις θεὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τοῖς ὁπλοχωρίοις, ἀφ' ἧ χρησάμενος θεθυμωτάτοις κατὰ τῷ ἀγυπτίων ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, χάρας τ' συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κῆ τὴν πόλιν ἴσ ἰσοτιμίας θεὸς ἕλλωας. διέμεινε ἢ αὐτοῖς ἡ τιμὴ Ϛ ᾧ δαὰ τῷ ἀλλοδόχων, οἱ κὴ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τ' δίαιταν, ἤτ' ὂν ὁπωσοῦν μιγνυμένων τῷ ἀλλοφύλων, κὴ χρηματίζειν ἐωυτέρωσαν μακεδόνας. ἐπεὶ ἢ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τ' ἀγυπτον, ὅτε καῖσαρ ὁ σεβαστὸς, ἧτε τῷ μετ' αὐτὸν τὰς ὑπέμεινε τὰς ὑπ' ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίων ἐλαττώσας. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτῷ ἀδιάλειπτοι θεὸς τοὺς ἕλλωας, κὴ τῷ ἡμερῶν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε ἢ ὡς κὴ ᾧ δαὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάρακτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. Ϛ δὴ τῷ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων θεὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ὅτι νέρωνα, συνέῤῥυσαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδόντες ἢ αὐτοὺς οἱ διάφοροι, ᾧ δαχρῆμα ἀνέβοων, πολεμίους κὴ κατασκόπους λέγοντες. ἐπειτα ἀναφυήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. ἐκεῖς ἢ ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες, ἤρθη ἢ πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὅπλ τ' ἄμυναν. κὴ τὸ μὲ πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλλωας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι θεὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τ' δῆμον αὐτανδρον. καὶ ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοῖς θυμοῖς αὐτῷ ἐπέκοψε τιβέριος ἀλέξανδρος ὁ τ' πόλεως ἡγεμών. ὁ μὲν ὕτος γε ὀπὸ τῷ ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοῖς δυνατωτάτοις αὐτῶν, παύσασθαι παρεκάλει, Ϛ μὴ καθ' ἑαυτῷ ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλιάζοντες ἢ τ' ᾧ δαχλήσεως οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν τιβέριον· κἀκεῖνος συνιδὼν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κῆ τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, κὴ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν ἰουδαίων ὄλεθρον ὁκ λιβύης. ἐπέτρεψε ἢ ὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ κὴ τὰς κτήσεις αὐτῷ διαρπάζειν, Ϛ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ ἢ ὁρμήσαντες

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, μὲ μιᾶ ἀνομωτί. συγραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμεινον ὡπλισμένοις αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, ἀπέδρων διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ ἐκ τούτων οἱ ῥωμαῖοι προσχαρπάζοντες τὰ ἔνδον. ἔτι τε πιπόνων ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε μηδὲν εἰσῆκτο μεγέθους, ἀλλὰ δι' ἅπασης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὁπλιτικὸν μὲν αἷμα πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. ἐλείφθη δ' ἂν ἔτι τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράπετο. καθικέτευσαν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς ῥωμαίοις ἐπέλυσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, μόνα δὲ μέμφη τῶν φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑποβολὴν μίσους, δυσαφύκλιτον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

Κεφάλαιον λζ.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ ἐπὶ πρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀποχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, πεζῶν δὲ ἐξ ἀπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπόχους μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀκρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἶπετο δὲ καὶ ὁ σόεμος μετὰ χιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπλίτευσι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἧττον μοῦσι τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ θυμοῦ, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλισμάς ἀπεπλήρουν. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀκρίππας κεστίῳ, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κέστιος, ὥρμησεν ὅπως πόλιν καρτεράν τῆς γαλιλαίας ζαβυλῶν, ἣν καλεῖται ἀνδρῶν. διοικεῖ δὲ ὑπὸ τοῦ ἔθνους τὴν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατατρεφόμενα δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καίτοι θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῇ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ δεδομηθείσας, ἐνέπρησεν. ἔπρασε τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τὰ ἁρπαγαῖς ἐπὶ τὰ σύροις ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα σωθῆναι κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς χιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς ἰόππην, πρὸς ἄστας εἰ μὲν εἰσκαταλάβοι συνηθεῖν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφοδον, προεμῴδην αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τὴν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, μὲ μιᾶ ἀνομωτί. συγραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμεινον ὡπλισμένοις αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, ἀπέδρων διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ ἐκ τούτων οἱ ῥωμαῖοι προσχαρπάζοντες τὰ ἔνδον. ἔτι τε πιπόνων ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε μηδὲν εἰσῆκτο μεγέθους, ἀλλὰ δι' ἅπασης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὁπλιτικὸν μὲν αἷμα πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. ἐλείφθη δ' ἂν ἔτι τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράπετο. καθικέτευσαν δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς ῥωμαίοις ἐπέλυσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, μόνα δὲ μέμφη τῶν φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑποβολὴν μίσους, δυσαφύκλιτον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

Κεφάλαιον λζ.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ ἐπὶ πρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀποχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, πεζῶν δὲ ἐξ ἀπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπόχους μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀκρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἶπετο δὲ καὶ ὁ σόεμος μετὰ χιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπλίτευσι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἧττον μοῦσι τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ θυμοῦ, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλισμάς ἀπεπλήρουν. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀκρίππας κεστίῳ, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κέστιος, ὥρμησεν ὅπως πόλιν καρτεράν τῆς γαλιλαίας ζαβυλῶν, ἣν καλεῖται ἀνδρῶν. διοικεῖ δὲ ὑπὸ τοῦ ἔθνους τὴν πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατατρεφόμενα δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καίτοι θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῇ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ δεδομηθείσας, ἐνέπρησεν. ἔπρασε τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τὰ ἁρπαγαῖς ἐπὶ τὰ σύροις ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα σωθῆναι κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς χιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς ἰόππην, πρὸς ἄστας εἰ μὲν εἰσκαταλάβοι συνηθεῖν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαίσθοιντο τὴν ἔφοδον, προεμῴδην αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τὴν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſupérque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatiſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militũ præſtolarẽtur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terrà profecti,

vtrinque loppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Similj modo & in finitimam Samariæ Nabarteuen topatchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

ἀμφοτέρωθεν αἴρῃσι τὴν ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τὴν οἰκήτορων, οὐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνεῖλον σὺν τοῖς ἡμέραις. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τριακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμορον τῆς καισαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν γαλιλαίαν ἐστειλε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα τῆς δωδεκάτης τάγματος, ὡς δὲ δύναμιν, ὅσην αἰρέσθαι πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τῶν δὲ καρτερωτάτη τῆς γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς ἣν αὐτὸς ἀγυιάν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ καλεῖται μὲν ἄσκηρα τῆς σεπφώριος, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἕως μὲν ἦσαν ἐφεδρεύοντες, ῥᾳδίως τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον πρόσωπα, καὶ πρὸς ὀξυκοίους αὐτοῖς ἀνεῖλον. ἀφειλκύσθησαν δὲ καὶ ἐνεδόμησαν εἰς τοῖς ὑψηλοῖς, ἐπῆλθον ταχέως, καὶ ὅτε ἐνέβαλον τοῖς ὁπλίταις συστάδην ἔφευγον, ὅτε δὲ τῇ ὀπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἁλῶναι, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς εἶδεν ἑαυτὸν καὶ τὴν γαλιλαίαν ἀποτειχίζομενον, ὑπέστρεφε μὲν τὸ στρατόπεδον εἰς καισάρειαν. κέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως αἰσθόμενος, ἐπέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ συνθόμενος ἔν τινι πύργῳ ἀφανῶς καλουμένῳ, συνπεσεῖσθαι ἐκ δίκην δύναμιν ἐκ ὀλίγου, ἀφύπνωσε τοῖς συμβαλοῦσιν. οἱ δὲ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δεῖσαντες τοὺς ἰουδαίους διεσπάσαντο. ἐπιθέμενοι δὲ ἅρμοι τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἔπειτα δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα προελθών, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. διὰ γὰρ τὴν τῶν σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τῶν ὡμαφανίτων ἀνῃρέθησαν, καὶ τὸ ἄστυ καταπρήσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ βαθυρῶν ἀναβαὶ, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑκατόν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καταδύντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα τὰ ὅπλα, καὶ μάλα πρὸ πολλῆς θαρροῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκωμηκότες ἐξεπήδων ὅπλα τοῖς μάχην, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. ὁ δὲ σπουδάσας αὐτοὺς τῆς δυσβουλίας θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τοῖς μάχην. μὴ τοσαύτης ὁρμῆς τοῖς ῥωμαίοις προσπεσούσης, ὡς διαρρῆξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ διὰ μέσου χωρεῖν ἀναμαχομένους. εἰ δὲ δὴ τῷ μὴ καλαθέντι τῆς φάλαγγος, ὅτε ἱππεῖς ἐπιβοηθήσαντες ἐπήμυναν, καὶ τῷ πιέζων τὸ μὴ σφόδρα κάμνον, κἂν ἐπιδύσειν ὅλῃ τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεζοὶ ἑξακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοὶ,

CAP. XXIII. De pugna Cestij cõtra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis 30. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ δὲ Ἰουδαίων, δύο ἀφ' ἑκάστου τῶν εἴκοσι. γυναῖκες δὲ αὐτῷ ἐδόξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ νεαιδάτος, μεθ' οὓς ὁ πρεαΐτης Νίγερ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀφ' Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως. ἐσῆγε δὲ τοὺς παρ' αὐτῷ. καὶ φεύγουσιν μὲν οὖν ἀνακομίζοντες οἱ Ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὅπη τὰ βαθύρροα εἶχεν, προσπεσὼν ὁ τοῦ γώρα σίμωνος πολὺ τῆς ἐφεδρίας ἐπαράξας, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μένοντες δὲ τὴν νύκτα καὶ χώραν ἔξω ἡμέρας, οἱ Ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους, ἤλπιζον τι ἔσεσθαι ἂν ἀρεμήσοντες ἀφ' ἁμαρτίων τῶν ῥωμαίων ὀλιγωρίαν. ἔνθα δὴ καταδὼν ἀγρίππας ἐδέησε τῶν ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη ἀφειλκυότος, ἔκλειπον ὑποπτεύσαντες τὴν Ἰουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῷ ἑκατέρων ὑποστῆσαι τὸ μὴ συμφέρουσιν.

Κεφάλαιον λη.

ΕΠεμψεν οὖν τῷ παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνους, βορκαῖον τὸ καὶ φοῖβον, λίξιάς τε ἅμα καὶ νασίδιον, καὶ συγγενόμενα ἅμα ῥωμαίων ἀσφαλῆ παρὰ τὴν ἡμέτερον ὑπακούσοντας, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δίσταντες δ' οἱ στασιασταί, μή τι αὐτὸ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλητα, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀπολεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸ μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος ξιφωθείς, ἐφθη διαφυγών. τὸν δῆμον δὲ τοὺς ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΕστιος δὲ τὸ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν παροξυνὲς διαγνοὺς ἰδὼν εἰς ὄπλισιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ξαπίνης μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ὅπῃ τὸ καλούμενον σκοπεῖν, διέχει δὲ σχεδὸν ἑπτὰ τῆς πόλεως σταδίους, ἔνιοι μὲν ἡμέρας ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι φόβῳ τῶν ἔνδον εἰσδησόμενος πρόσοδον, εἰς δὲ τὰς πρώτας κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἐξέπεμψε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν δεκάτη καὶ εἰκὰς Ὑπερβερεταίου μηνός, διατάξας τὴν στρατιάν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐφρουρεῖτο μᾶλλον. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν τάξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τὸ μὲν ἔξω μερῶν τοῦ πόλεως εἶκον, εἰς δὲ τὸ ἐσώτερον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπερεμπίπρησι τὴν τε βεζεθὰ προσαγορευομένην, καὶ τὴν καρπόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγορᾶν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τῶν βασιλικῶν αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν εἰσπεσεῖν τοῦ τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ἐφεστὼς ἀρχὴν τυραννίου φρόνιος, καὶ τὴν ἱππαρχὴν οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου ἁλόντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ φόβῳ τὴν ἀρτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ὅδε τοσοῦτον μῆκος ἀφῆκεν, καὶ Ἰουδαίοις αἰτιώτατον συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. ἐν ᾧ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀναίτιον τὴν Ἰωνάθου παῖδα πεισθέντες, ἀπάλουσι τὸν κέστιον ὡς ἀοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ἐφορμῶν, καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant : Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascêdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit : ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum : neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

C ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent : vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos : vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam polliceretur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt : nam Borcæus vulneratus effugit : populares autem, hoc indigné ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate E discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis : & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam diu id neglexit, donec proditione compertа, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo saucibantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisísque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ σασιασαὶ τ̃ θεσθοίαν ἀᾴδόμενοι, τοὺς ὠθ̃ θεὶ τ̃ ἄϊανον ἀπὸ τ̃ τείχους κατέβαλον, κ̀ λίθοις παίοντες, συνέλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ ὁ ὁρμασάντες ὅπὶ τ̃ πύργων, τοὺς ἀποπειρωμένους τ̃ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν ὖν ἡμέρας πάντοθεν ὁπιχ̀ρῶσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἰὼ ἡ θεσβολή. τ̃ῇ ὁπιούσῃ ὁ αἰαλαβὼν ὁ κέστιος, τ̃ῷ τε ὁπιλέκτων συχνὺς, κ̀ τοὺς τοξότας, κ̀ τὸ θεσσάρκτιον ὁπιχειρεῖ κλίμακι τ̃ῷ ἱερῷ. ἰνδ ἄμοι ὁ ἀπὸ τ̃ σοᾶς ἐίργον, κ̀ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τὺς τ̃ τείχ θεσσελθόντας. τέλος ὁ τ̃ πλήθ τ̃ βελῶν εὐακοπέντες ὑπεχώρησαν. τ̃ῷ ὁ ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεὺς εἰς τὸ τεῖχος ὑξερείσαντες, κ̀ κατὰ τύτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτε ἑξῆς ὁμοίως, τ̃ καλυμένιν παρ' αὐτοῖς χελώνιν ἐφεῖξαν, καθ' ἃς τὰ βέλη φερόμενα, θεριωλίσθαινεν ἄπρακτα. μηδὲν ὁ οἱ σρατιῶται κακόμενοι, τὸ τεῖχος ὑπόρυσσον, Ϲ τῷ ἱερῷ τ̃ πόλιν ὑσοπιμπρασάναι παρεσκευάζοντο. δεινὴ δ' ἐν τοῖς σασιασαὶς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη ὁ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ̃ πόλεως, ὡς ἀλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δ̃μον σωέβαινεν ὅπὶ τύτοις θαρρεῖν, κ̀ καθ' ὁ παρεῖκεν οἱ πονηροὶ, θεσῆεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, Ϲ διξόμενοι τ̃ κέστιον ὡς διεργάτην. ὃς εἰ βραχὺ τ̃ῇ πολιορκίᾳ θεσελιπάρησε, κἂν διθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι ὁᾷ τὺς πονηροὺς ἀπεσραμμένους ὁ θεὸς ἤδη κ̀ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἀμείνης τ̃ ἡμέρας σπώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

ΟΓῶν κέστιος, ὅτε τ̃ τ̃ πολιορκημένων ἀνάγνωσιν ὅτε τὸ φρόνημα τ̃ δ̃μου σωιδὼν, ὑξαίφνης αἰσχάλεσε τὺς σρατιώτας, κ̀ καταγνὺς ἐπ' ἀδήμιᾳ πλήξῃ τ̃ ἐλπίδων, θᾷ ὁμολογώτατα ἀπὸ τ̃ πόλεως ἀπέᾴδυξεν. θεὸς ὁ τ̃ ἀδόκητον αὐτὸ ζοπὼ αἰαθαρρήσαντες οἱ λῃσαὶ, κ̀ τ̃ῷ ὑσάτων ὑξέδραμον, Ϲ συχνὺς τ̃ ἱππέων κ̀ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲ ὖν ὁ τ̃ κ̀ τ̃ σποπὸν σρατοπέδῳ αὐλίζεται κέστιος. τ̃ῇ ὁ ὁπιούσῃ θεσσυτέρω χωρεῖ ὁμῶς, μᾶλλον ὑξεναλίσατο τοὺς πολεμίους, Ϲ τὺς ὑσάτους αὐτῷ θεσκειμένους διέφθειρον, καθ' ἕτερον ὁ ὁδ̃ῦ θεσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε ὁ ὁπισραφλῶσαν θεὸς τοὺς κατόπιν πεζωσκοπτας ἐθάρρυν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, κ̀ τοὺς κ̀ πλαγίους ἐγκειμένους, αἰασείλειν ὐχ ὑσομένους, αὐτοὶ μὲ ὄντες βαρεῖς, κ̀ διδοικότες τ̃ τάξιν ὁμαλῶν, τὺς ὁ ἰουδαίους ὁρῶντες κύφους, Ϲ θεὸς τὰς ὁπιδρομὰς δυκόλους. ὥστε σωέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν αὐτοβλαπτομένους τὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην ὁ τ̃ ὁδὸν παιόμενοι, κ̀ τ̃ φάλαγγος σασιάζοντες κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν ὁλοφθαρέντων, ἐν οἷς κὶ θρίσκος μ̀ σρατάρχης τάγματος ἦτον, λογγῖνος ὁ χιλίαρχος, ἔπαρχος ὁ ἴλης αἰμίλιος ἰκκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατάντησαν. ὅθὶ τὸ θεσῆεσαν σρατόπεδον, Ϲ πολλὰ κ̀ τ̃ σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲ ἡμέρας ἐπέμενεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιῆν. τ̃ῇ τρίτῃ ὁ πολλῶν πλείους τὺς πολεμίους θεασάμενος, κ̀ πάντα τὰ κύκλῳ μεσὰ ἰουδαίων, ἴνα καθ' ἑαυτὸ τε βραδύνων, κ̀ ἐαν ὁπιμένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα ὁ σωτ̃ρίαν χρήσαιτο φυγῇ, Ϲ τ̃ σρατιὰ αὐθέλκοντα πεικόπλειν θεσέταξε. διαφθαρέντων ὁ τ̃ ὁρέων, κ̀ τ̃ ὑπωζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε κ̀ μηχανὰς,

τύτων

τούτων. ὃ δὴ χρείαν παρείχοντο, μὴ μάλιστα δεδυ- A
κότες μὴ ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλῶσι, φεύγουσι τὴν δύ-
ναμιν δηὶ βαθώρας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, κ̣ῖ μὴν τοῖς δύ-
ρυχωρίας ἦτον ἐπίκειντο. συμπληθέντων δὲ εἰς τὴν
κ̣ῖ στενὰ κατάβασιν, οἱ μ̣ὲ φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς
τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι ὑ τοὺς ὑψάτους κατεώθουν εἰς τ̣ φά-
ραγγα. τὸ ὑ πᾶν πλῆθος παρεσκεύαζεν ὑπὲρ τ̣ αὐχένα
τῆς ὁδοῦ, κατακάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν.
ἔνθα μὴ τῆς πεζῆς ἀμηχανουμένων φοσαμύνειν ἑ- B
αυτοῖς, ὅπως φαλέσεσθαι τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν.
ἔτε γὰρ ἐν τάξει κ̣ῖ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἀλλὰ
μῆμοι, μὴ τὸ φοφάσεσθαι δηὶ τοῖς πολεμίοις ἱππάσιμον
ἦν ἦν. τὸ ὑ δηὶ θάτερα, κρημνοὶ μὴ φάραγγες, εἰς οὓς
ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, μὴ ἔτε φυγῆς τόπον, ἔτε
ἀμυνῆς εἶχον δήπουθεν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας
ἐπ' οἰμωγὴν ἐτρέποντο, Ϲ τοῖς ἐν ὑπογνώσεσιν ὀδυρ-
μοῖς. αὐτῇ δὲ αὐτοῖς, τὸ ϖρὸς ἰουδαίων ἐγκέ-
λευσμα, μὴ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα μὴ τεθυμωμέ- C
νων. ὀλίγου δ' δεῖν, πᾶσαν ἅπασαν τὴν ἅμα κε-
σίῳ δυνάμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μ̣ὲ
εἰς τὴν βαθώρων κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὸν
κύκλῳ ϖεριχόντες, ἐφεύξεσθαι αὐτὴν τὴν ἔδοξον. ἔν-
θα δὴ κέστιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑπογνοὺς, ὁρασμὸν
ἐβουλεύετο, μὴ ὅπως εἶναι τοὺς δύψυχοτάτους στρατιώτας
εἰς τεσσαράκοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, ϖροστάξας
αἰσθάνεσθαι, σημαίας τ̣ῷ ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλά- D
κων ἰσῶν, ὅπως οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴονται τὴν δύνα-
μιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀνα-
λαβὼν, ἡσυχῆ τριάκοντα ϖρέσισι σταδίους. ἑῶθεν
ὑ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῷ, δηὶ
τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἐδέσμιον, κἀκεί-
νους μὴν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κέ-
σιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον ϖροειλήφει, μὴ
σωτονώτερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὥς τε τοῖς στρα- E
τιώτας ὑπ' ἀκπλήξεως Ϲ δέους, τάς τε ἑλεπόλεις,
μὴ τοὺς ὀξυβελεῖς Ϲ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων
καταλιπεῖν, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐ-
χρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. ϖροῆλθον ὑ τοὺς ῥω-
μαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔπειτα
ὡς ἃ κατελάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς
ἦραν, μὴ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ἀπολειφθεῖσαν
λείαν συνῆγον, μὴ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν
ἐπανῆλθον ὁμοῦ, αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ὑποβεβλημένοι
παντάπασι, τῶν ὑ ῥωμαίων μὴ τῶν συμμάχων πε- F
ζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι ἀνῃρήκοτες. ἱππεῖς ὑ, ἑξα-
κοσίους Ϲ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μ̣ὲν οὖν ἐπράχθη δίου-
μπίου ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τ̣ νέρωνος ἡγεμονίας. μ̣ῆ
ὑ τῶν κεσίῳ συμφορᾶν, πολλοὶ τῶν ὀνιφανῶν ἰουδαίων,
ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως.
κοσόβαρος οὖν μὴ σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τοῦ
ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὗτος ἀγρίππα τ̣ βα- G
σιλέως, ὀμφαλήτης ὢν τῆς πόλεως, ᾤχοντο ϖρὸς κέ-
σιον. ὁ ὑ σὺν τούτοις κ̣ῖ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν πο-
λιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑποφθονῶν τῶν φυγὴν, αὖθις ὡς
ὑπὸ τῆς στάσεως διεφθαρῆ, δηλώσομεν. κέσιος ὑ,
τοὺς μὲν σαῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς ἀχα-
ΐαν ϖρὸς νέρωνα, τῶν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrassent consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

Cap. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum ituta, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodũ à seditiosis interèptus sit aliàs indicabimus. Cestius autẽ Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas detiuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſine imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolétiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſét animaduertit:

κὴ ταῖς ἀρπίαις τῶ πολέμω ξέφοντας εἰς φλῶεσν. τῇ δὲ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κεφίσῃ κὴ τοὺς ἑαυτῶ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφάλαιον μα.

Κἀν τύτῳ δαμασκηνοὶ τ τῆ ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίας ἀπέλειν ἐπειράσαν. Ϛ καθὸ μ εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμασίῳ πάλαι συνθεσισμένους ἀφ' τ ὑποψίας τῦτο θεασάμενοι, ῥᾴσιω τ ὅπλων ἐπεχείρησαν. ἐδόκει δ' ἐκεῖνοις ἐν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπογμένας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τὰς δ' ἰουδαίους, ὡς αἱ ἐν ξένῃ χωρίῳ τ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, κὴ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφάλαιον μβ.

Οἱ δ' διώξαντες τ κέσιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοὺς μ βίᾳ τ ἐπ ῥωμαΐζοντας, τοὺς δ πίθοῖ θεσπίροντο, κὴ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῷ πολέμῳ πλείονας. ἡρέθη δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, Ϛ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆ τε κτ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, Ϛ μέλλοντα τὰ τείχη τ πόλεως ἀνεγείρειν. τ δὲ τῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, κή περ ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, κὴ τὰ ἁρπαγέντα κεσίῳ χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆ δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἐν ἐπέσησαν τ χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, κὴ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἥτε χρεία τῆ χρημάτων, κὴ τοῦ δῆμον ἐλεάζαρος, ἐπεφείλητο τ δῆμον, ὡς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν περὶ τ ὅλων. εἰς δ τ ἰδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῆ ἀρχιερέων ἕνα, κὴ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τῷ δ ἄρχοντι τότε τ ἰδυμαίας νίγερ, γένος δ ἦν ἐκ τ πρὸ ἰορδάνην περαίας, διὸ Ϛ περαίτης ἐπωνομάζετο, προσέταξαν ὑπακούειν τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δ' οὐδὲ τ ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς τ ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δ τ περαίαν μανασσῆ, θαμνᾶ δ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεπλήρωτο δ αὐτῷ λύδδα, κὴ ἰόππη, κὴ ἀμμαοῦς. τ δ γοφνιτικῆς κὴ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίᾳ ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικτο, Ϛ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆεσο δ τῇ τύτῳ στρατηγίᾳ, κὴ γάμαλα, τῆ τύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆ μ οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σωφροσύνης, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπος δ εἰς τ γαλιλαίαν ἀπῆλθεν, πρῶτον ἐφιέμενος τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας τῆ ὁπλιτικῶν, εἰδὼς ὅτι πολέμια τύτῳ κατορθώσει, κἂν τἆλλα διαμάρτῃ. συνιδὼν δ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδοὺς τ ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δ παῦ πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων κὴ συνήθων τὰ πολλὰ πρᾶσσοι, τῆ μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοῖς σωφρονεστάτοις ὁπλίτας ἐκ τ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆ δύπλεστέρων διαφορῶν. τὰ δὲ μείζω πράγματα, Ϛ ταῖς φονικαῖς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, Ϛ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆ κατὰ πόλιν, ὅπῃ τοῖς ἔξωθεν αὐτῆ ἀσφάλειαν ἔχοιεν.

κὴ γε-

Ϲ γινώσκων ῥωμαίους ϖροβαλουῶτας εἰς τὴν γαλι- A
λαίαν, τὰ ϖιτηδεια τῆ χωρείων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα,
καὶ βηρσαβεὲ, Ϲ σαλαμὶν, ἔτι ὄρη καὶ ϖερεχω, καὶ ἰαφὰ καὶ
σιγὼ, τόϖε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας,
καὶ τιβεριάδα. ϖερὶ ὃ τούτοις, τὰ ϖρὸς τὴν λίμνην τὴν
λίμνιον ϖτόλαια, καὶ τὸ κάτω καλούμενον γαλιλαίαν
αὐετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τὴν τε ϖροσαγο-
ρευομένην ἀχαβαρὼν ϖίτραν, καὶ σεφ, Ϲ ἰαμνὶθ, καὶ
μηρών. καὶ ὄρη τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειάν τε καὶ σω-
γάνην, καὶ γάμαλα ὠχύρωσεν. μόνοις ὃ σεπφωρείταις
ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων B
τε δύϖορος ὁρῶν ὄντας, καὶ ϖροθύμως δὴ τὸ ϖόλεμον
δίχα ϖροσάγματος. ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ
λευΐτης υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχισεν ἰωσήπῳ καλέσαν-
τος. τοῖς ὃ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅ-
μα καὶ ϖροσάντων παρῆν. κατέλεξε ὃ καὶ δύναμιν ἐκ
τῆς γαλιλαίας ὡσεὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς C
ϖάντας, ἔκ τε τῶν συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγ-
καθασκευάζόμενος ὡϖλίζεν. ἔϖειτα σωφρόνων ἀνήτητον
τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένων, δι' ἀπειθείας μάλιστα
καὶ μελέτης τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀϖείνω τῆ
χρείᾳ διωκομένων. τὸ ὃ δι' ἀπειθὲς ὁρῶν ϖλειονόμενον
ἐκ τοῦ ϖλήθους τῶν ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε
τὸν στρατιὰν, Ϲ ϖλείοις καθίστατο ταξιάρχοις. στρατο-
πέδων ὃ, ἀϖεδείκνυ διαφορὰς, καὶ τούτοις μὲ ὑϖέτασε δε- D
καδάρχαις, καὶ ἑκατονταρχαις, ἔϖειτα χιλιάρχοις, καὶ
μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀδελφοτέρων ἀφηγουμέ-
νοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ϖαράδοσεις, καὶ σάλπιγγος
ϖροσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, ϖροσβολάς τε κεφά-
των, καὶ ϖεριαγωγὰς, καὶ ϖῶς δεῖ ϖρὸς μὲν τὸ κάμνον
ὑϖισχνεῖσθαι σὺν τῷ ϖονοῦντι σωφρονεῖν. ὅσα τε εἰς ϖαράδειγμα ψυχῆς, ἢ καρτερίας σώ-
ματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα ὃ αὐτοὺς ἤσκει ϖρὸς E
τὸν ϖόλεμον ϖαρ' ἕκαστα τὴν ῥωμαίων σύταξίαν δια-
γούμενος, καὶ ὡς ϖολεμήσουσι ϖρὸς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλ-
κὴν σώματός τε καὶ ψυχῆς ϖαράδειγμα, ϖάσης ὀλίγω δεῖν
τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη ὃ ϖεῖραν αὐτοῖς λαβεῖν τῆς
καὶ τὸν ϖόλεμον σύταξίας, καὶ ϖρὸ ϖαράταξεως, εἰ τοῖς
σωμάτων ἀδικημάτων ἀϖόσχοιντο, κλοπῆς Ϲ ληϊσίας,
Ϲ ἁρπαγῆς, τοῦτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος
οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν βλάβην τοῖς σωμηδεσάτοις. διοι- F
κεῖσθαι δὲ κάλλιστα τὰς ϖολέμους, ϖαρ' οἷς αἰ ἀγαθὸν
τὸ σωφρονεῖσθαι ἔχουσιν οἱ στρατιώμενοι. τοὺς ὃ οἰκοθεν
φαύλους, καὶ μόνον τοῖς ὅπλοις ἐχθρῶς, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς
χρῆσθαι ϖολεμίοις. ϖολλὰ ϖοιοῦντα ϖαραινῶν διετέλει,
καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς ϖάταξιν αὐτοῖς συγκεκρότητο, πε-
ζῶν μὲν ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς ὃ δισχίλιοι, καὶ πεντή-
κοντα. χωρεὶς ὃ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθο-
φόροις μὲν τετρακισχιλίοις, καὶ πενταϰοσίοις. ὁπλέκ-
ται ὃ μὲν αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώ-
ματος. ἕτερον ὃ ϖλῆθος τῶν μισθοφόρων τὸν ἄλλον G
στρατιὰν αἱ ϖόλεις ῥᾳδίως. τῶν δὲ καταλεχθέντων ἐκ-
δοχὴ
τοῖς ἡμίσεσι δὴ τὸν στρατιὰν ἐκϖέμπουσα, τοῖς λοι-
ϖοῖς δὲ συμϖοσισμὸν αὐτοῖς τῆς ὁπλισθείσων κατεῖ-
χεν, ὥς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ὃ εἰς ἐργασίαν δι-
ῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα ϖέμπουσιν ἀϖηχορηγήτως
τῆς ϖολιτῆς τὸν ἀσφάλειαν.

certúſque in Galilæam Rom. eſſe venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc eſt Iotapatan, & Berſabee & Selamin, necnon & Perecchо, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen eſt Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadam: ad hæc etiam circa Geneſar lacum ſpeluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Meron in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permiſit, vt murum ſibimetipſis fabricarent: quòd eos pecuniosos eſſe, & ad bellum promptos etiam ſine præcepto videret. Similiter autem Giſchalam, Ioſephi iuſſu per ſe muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem caſtellis omnibus ipſe Ioſephus intererat, iubendo ſimul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, ſupra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus inſtruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam eſſe virtutem, quòd dicto eſſent audientes rectoribus ſuis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente neceſſitate deſpexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine poſſe contingere, ita vt Rom. ſolent diuiſit exercitum, pluréſque fecit ordinum principes. diuerſíſque militum generibus conſtitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis ſubdidit: & inſuper his ipſis rectores, maiorum rerum adminiſtratores dedit. Docebátque ſignorum diſciplinas, & prouocationes reuocationéſque buccinarum, & principia cornuum, & circũdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus ſuccurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporiſq; tolerantiam pertineret, inſtituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vſquequaque Rom. referens diſciplinam, & quòd cum viris eſſent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obſtinatione, totum penè orbem terræ ſuperaſſent. His addidit, quo pacto belli tẽpore ſuis eſſent parituri præceptis, iam nunc periculum ſe facturũ, ſi conſuetis delictis, hoc eſt, furtis & latrociniis & rapinis abſtinuiſſent: ſed neque aut gentilibus gaudem facerent, aut conſuetiſſimorum damna proprium quæſtum putarent. Illa enim bella optimè adminiſtrari, quorum milites bonam conſcientiam gererent: qui verò per ſe praui fuiſſent, his non ſolùm inimicos, ſed etiam Deum hoſtem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perſeuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum eſſet, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atque ſatellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque ſingulæ quas enumeraui mus, cùm mediam ſui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati ſecuritatem rependerent ſuggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuissent, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & D c. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφάλαιον μγ.

Διοιπεῦντι ἤ ἔτι τῷ ἰωσήπῳ τὰ κῶ τ' γαλιλέαν, ὠδανίσατό τις ὀπίβυλος ἀνὴρ ἀπὸ μεγάλων, ἰούδα λῃστὴς ἰωάννης ὄνομα. πανουργότατος μ' ἢ δολιώτατος τῶν ὑπ' ἐκείνου, ἐν ἤ τοῖς πονηρεύμασιν ἅπασιν. πένης ἤ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τ' ἀποφοίτησιν, ἕτοιμος μ' ψεύδεσθαι, δεινὸς ἤ πιθανὴν πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸν ἀπάτην, καὶ ταύτῃ κῶ τ' φιλτάτων χρώμενος, ὑποκριτὴς φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ὑπερθυμήσας μεγάλων, ζέφων ἤ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῆς ταπεινῶν κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ ὢν μονόβροπος, ἔπειτα ἐπ' σωφροσύνην εὗρε τ' τόλμης, τὸ μ' πρῶτον ὀλίγων, προκόπτων ἤ ἀεὶ πλείονα. φεύγων ἤ ὢν αὐτὸς μηδένα προσλαμβάνειν ἀλλότριον, ἀλλὰ τοὺς δεξιᾶ σώματος, καὶ ψυχῆς ὠδαγμάτι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ ἀκαφέστατα ἐξελέγχων. μέχρι γοῦν τετρακοσίων ἀνδρῶν ςῖφος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρείων χώρας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κωμῆς φυγάδες ἦσαν, ἐπ' ὧν ἐλπίζων πᾶσαν τὴν γαλιλέαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοῖς πολλοὺς ἐτάραττεν. ἤδη ἤ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἐνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ ἤ τὸν ἰώσηπον ὁρῶν αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῷ δρασηρίῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πίστευσαι τὸ τεῖχος αἰτιασάμενος τ' παρίδες, ἐν ᾧ πολλὰ ὠφελῷ τὴν πλησίον ἐκέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σκηπτῷ πανουργοτάτῳ, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κῶ τῷ συρίᾳ ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δ' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ὑπὲ τῷ μεθορίαν ἐζήτησατο. συνωνούμενος ἤ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δίναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ὑπάρχουσι τιμῆς ἡμιαμφόριον. ὕσης ἤ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μᾶλλα, καὶ τότε διφορικίας, εἰς ἀνανίζοντας πέμπων, πολὺ κῆ μόνος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τὸ τῶν ἐργασίαν ὠδαγόντος. κῆ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειε τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν ληστὰς προστάξειν διτονώτερον ἐγχειρεῖν τὰς ἁρπαγὰς, ὅπως πολλῶν νεωτεριζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτό που τὸν στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ φθερῶντα τοὺς ληστὰς, διαβάλοι πρὸς τοὺς ὑπηκόους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῷη ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ταῖδ' ἐπράγματεύετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ διαβαειτῶν κώμης νεανίσκοι τινὲς τῷ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθιζομένων φυλάκων, ἐνεδρεύοντες πολεμαῖον τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης διήρπασαν, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγε ὑποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες καὶ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ ἤ μεμψάμενος αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πάντα τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῆς ταριχαίας ἀνέσῃ, πέμψας κατὰ κῆρυκα τοῖς ἀποστόλοις προαγορεύμενος, ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθαποδοσίας τυχεῖν ἐμέλλοις ἐκ τῆς

ἐπὶ τῇ κακομοιρίᾳ ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἦ καὶ ἀνεπιφθόνως τὸ Ἰωσήπου τιμῶντες, ὅτι μᾶλλον τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαριεῖται, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς ἀποδότην. συνέπλησαν ἦ καὶ τοὺς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥς τε ἀπὸ τοῦ ἕω μέχρι μεσημβρίας ὑπὲρ τῶν ἀποβεβλημένων ὑπ' αὐτῶν συνδεδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν αἰτιᾶται, καὶ καταβοᾷ τῶν, οἱ δὲ, κατέχειν τὸν ἀποδότην ἐπιτηδεύειν. παραζεύνυσι ἦ τοῖς πολλοῖς ἰσωτὴς, καὶ συνὼν αὐτοῖς ἱππεύς τις υἱὸς σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς ἦ κοιμώμενος ἤδη περιφοβηθεὶς τὴν συνοδίαν διαφεύγει, καὶ παραγενόμενον φεύγειν τοὺς τεσσάρων οἱ παρέμειναν, ἔτι πρὸς τὴν καθ' αὑτὸν ἀρημίαν, ἔτι πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγείς, ἀναπηδᾷ, περιῤῥηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταπασάμενος ἦ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ὀπισθοβαρεῖς ἦ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ὑπὸ δύσας τῷ πόνῳ. πρὸς δὲ τὴν μὲ οἰκείαν ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταριχαίων οἴκτου ἦν. οἱ ἦ ὑπὸ τὸ χάος, καὶ τὸν πλησίον ὄσους ἐδύνατο φορτικὸς ἐβλασφήμουν, προφέρων τε τὰ κοινὰ χρήματα θάττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. προειλήφεσαν γὰρ ὅτι τὸ χρήματος ὑδὲν αὐτὸν ἀρπάσεσθαι τῆς ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ ὅτι συγγνώμης πόσομοῦ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῇ ἦ ἰδίᾳ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τοιχυτέον τοῖς ἀναπαυτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὡρίζετο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθεὶς αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, ἅτε ἀναπίμπλειν ἀγρίππᾳ προηρούμην, ἅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡμισάμην ποτὲ ἢ φίλον τὰ ὑμῶν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φεῖσαι τῆς κοινῆς βλάβης. ὁρῶν ἦ ὦ ταριχαῖ μᾶλλον τὰ ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ προς τὰ κατασκευὴν τείχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς ἦ τὸ τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἁρπαζούσας τοῖς ἁρπασμένοις, κατασχεῖν εὐχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν ἀμβάλωμαι τεῖχος. εἰ ἦ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κακομοιρία, καὶ παρίχω διαρπάζειν. εἰ ἦ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν διορθώτην. ὅτι τοῦτοις οἱ ταριχαῖται μὲν αὐτὸν ἀπεδέχοντο. οἱ ἦ ἀπὸ τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐβόων, καὶ ἀπεῖλουν. καταλιπόντες ἦ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διέφερον. καὶ δὴ ὁ θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ὠκειωμένοις, ἦσαν ἦ οἱ ταριχαῖται ὡς τετραχισμύριοι. παντὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαζόμενος ὁμίλει. καὶ πολλὰ τὰ προσόντων αὐτῷ κατασκέψασθαι, ὅτι μὲ τῷ παρόντι ταριχαίας ἔφη τειχίζειν, ἀσφαλεῖσθαι ἦ δεῖν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. εἰ δὲ δυνηθείσειν χρημάτων, εἰ ὁμονοοῖεν ἐφ' οὓς δεῖ πωλεῖζειν, καὶ μὴ παρεξιοῦσιν τῷ πορίζοντας. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῷ ἠπατημένων ἀπεκεχώρει, καὶ τὸ διωρισμένον. ὁπλίζεσθαι ἦ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δημόσιον παραλθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφίστασαν. ὅτι τοῦτοις πάλιν

accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichеas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non fine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Tarichеatæ, maximè ciuitatem vestrã munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichеatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. missa Tarichеatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichеam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ tutæ sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autè

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho molicbatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſeretent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat, properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem D. peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mandauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque E ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in lituus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas F conſumeretur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fugaG ceptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent, armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus tradituros: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτην δ' ὑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ὅπῃ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείλας τὸ θόρυβον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτοῦσι τυχεῖν. ἃ γὰρ κατακούειν διὰ τὸ τῶν βοῶν σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆλθον. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὐλειον ὅπλεισας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ὡς εἰς ἡκεῖ γὰρ τέως τὸ πλῆθος, διαμαρτύρεσθαι μᾶλλον τοῖς εἰσελθοῦσιν, οἰόμενον. ὁ γὰρ τὰς θύρας ἀξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένους ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, Ϲ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ὅπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰώσηπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ὅπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ὅπως ἐᾷ ψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ γὰρ, ὅπερ γὰρ ὑπώπτευε τὸν ὅπιβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ παραπομπὴν διαμᾶν ἰωάννῃ παρέχειν, ὧν ἀπολαύσας μετὰ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρῆν διατρίβων. καὶ τοῖς μὲν ἀπάταις, τοῖς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπεισεν ἀποστῆναι ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεσταμένος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ὅπιβουλὴν αὐτοῦ κατὰ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ὅπιστολὴν, σπουδῇ νυκτὸς ὁδὸν διανύσας, ἑωθινὸς παρῆν ὅπου τὴν τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτοῦ ὑπολύτα. ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὢν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὸν ἐπεσταλμένον, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προσέταξεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ὑπεστράφεις, καὶ θεασάμενος ὅπῃ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀνεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. εἰσῆκει δὲ δημηγορῶν ὅπῃ βενῆ τινος ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ὑπεπήδησας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ὑπιβύλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου ὀλίγων φόνον ὠδῖνα λώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τὰ αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπελέγχειν τῶν ἀρίστων. καὶ οἱ μὲν τοῦ ὠδαγγέλματι πειθόντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τὴν τοῦ ὅπιβουλὴν, Ϲ τὴν συνωδάσαντα, συνηθροίζοντο καὶ τὸ ἰωάννᾳ. φθαρὴς δὲ ἐκεῖνος εἰς χαλαλα φυγὼν τὸ παρίδια. συμφέρεον δὲ πρὸς τὸ ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφᾶς ὅπῃ ἰωάννου τὸν κοινὸν ὅπιβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ δεδοικέναι μὲν αὐτῷ ἔφασκε τὴν δύναιαν, εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι σωτῆρας τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι πρόθυμος. σκληρὸν δὲ τοῖς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνεφεσῶτας ἰώσηπος κατ' ὄνομα, πεθυμῶς ἢ αὐ- A
δίκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται, & ἀγὰ κηρύκων ἀ-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν
τὸ ἰωάνλου, τάς τε οὐσίας ἁρπάσειν & τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γλυεᾶς καταφλέξειν, χιλίους μὲ ἀπέσησεν δῶθέως,
οἱ ἀδημυμόμενοι τὰ ὅπλα ἀδὲ τοῖς ποσὶν ἔῤῥιψαν
αὐτῶ. σὺν ἢ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ἢ ὅσον εἰς δισ-
χιλίους σύρων φυγάδες, ἀπέστειλεν ἰωάνης πάλιν εἰς τὰς
λαθραίους ἐπιβολὰς ἐν τῷ φανερωτέρων. κρύφα γοῦν B
ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, καταβάλλων τὸ ἰώ-
σηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆ δυνάμεως, φάσκων ὅσον ὑπὲ-
πω τύραννον ἐλθύσεσθαι τῆ μητροπόλεως, εἰ μὴ προκα-
ταληφθείη. τούτοις ὁ μὲ δῆμος ἦν προσθώς, ἡ προσεί-
χον δέ. οἱ δυνατοὶ ἢ κὲ φθόνοι, ἡ τῷ ἀρχόντων τινὲς
λάθρα τῷ ἰωάνῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφό-
ρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ προς ἰώσηπον. ἐψηφί-
σαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, & μεταπαλεῖν αὐτὸν ὑπὸ τῆ στρα- C
τηγίας. ἡ μὲν ἠξίουν ὑποχρήσειν τὸ δόγμα. χιλίους
ἢ κὲ πενταχοσίους ὁπλίτας, κὲ τέσσαρας τῷ ὑπάνδρων
ἀνδρας ἐξειλαν, τόν τε τῆ νομικῆ ἰωσεδρον, κὲ ἀνανίαν
σαδδυκὶ, κὲ σίμωνα, κὲ πούδην ἰωνάθυ, πάντας εἰ-
πεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ὅτοι τὸ προς τὸν ἰώσηπον δύ-
νοιαν ὑποσρέψωσι. κὰν μὲ ἐκὼν ᾠδαγίνῃ), λόγον ὑπο-
χεῖν ἐᾶν αὐτὸν. εἰ ἢ διάζοιζ μὴν εἰν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθ. D
ἰωσήπῳ ἢ ᾠδαγμένῳ μὲν σρατιὰ ἐπεσάλκεσαν οἱ
φίλοι. τὸ ἢ αἰτίαν, ἡ προσεδήλουν, ἅτε δὴ τῷ ἐχθρῶν
λάθρα βεβυλδυμένων. διὸ κὲ μὴ προφυλαξαμένου,
τέσσαρες πόλεις δῶθέως προς ταῖς ἀφόδοις ἀπέσ-
σαν ἐλθόντας, σεπφωρίς τε & γάμαλα κὲ γισχαλα, κὲ
τιβεριάς. ταχέως ἢ κὲ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῷ
ὅπλων, & χειροσιμένος σρατηγήματι ταῖς τέσσαρας
ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλιτῷ ταῖς δυνατωτάτοις, ἀπέπεμψεν
εἰς ἱεροσόλυμα. προς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ἡ με- E
ξίως, κὲ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε ταῖς προπέμψαντας ἀπε-
λεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν. ἰωάνλου ἢ τὸ λοι-
πὸν ἐντὸς τῶ γισχάλων τείχης, ὁ ᾠδῷ ἰωσήπου φόβος
ἐφρύρει. κὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέση τιβεριεῖς
ὑπικαλεσαμένων τῷ ἔνδον ἀγρίππαν τὸ βασιλέα. κὲ τῷ
μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ἰῶ σωσετέτακτο προθεσ-
μίαν, ῥωμαϊκῶν ἢ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνῳ τινὼ
ἡμέραν ᾠδαφαέντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῷ
δὲ, ἠγγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀπόσασις δῶθέως. F
ἐκπεπομφὼς ἢ τοὺς σρατιώτας πάντας ὑπὲ σίτου
συλλογὴν, ὅτε μόνος ἐξορμᾶν ὑπὲ τοὺς ἀποστάτας,
ὅτε μῆνειν ὑπέμνε, δεδοικὼς μὴ βεβαιώντος αὐτὸ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τινὼ πόλιν. ὑδὲ
ᾐ τινὼ πόλιν ὑπῆσαν ἐνεργὸν ἔξειν ἔμελλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ προελθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποσάντας. & τὰς μὲν πύλας τῷ ταριχαίων ἀποκλεῖ-
σαι κελδύσας, ὡς μὴ προσεξαγγείλοι τὶς τὸ σκέμμα
τοῖς ὑπεχθρομένοις, τὰ ἢ ὑπὲ τὸ λίμνης σκάφη πάντα G
συναθροίσας, ἑξακόσια ἢ & τεσσαράκοντα εὗρεθη, &
ναῦται τεσσάρων ἡ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάσῳ, ἑξὰ τάχος
ἐλαύνει προς τινὼ τιβεριάδα. & τοσοῦτον ἀποχὼν τῆ πόλεως, ὅσον σωιδεῖν ἡ ῥᾴδιον ἰῶ, κατα-
τὰς ἀλιάδας, μετεώρους σαλδύειν ἐκέλδυσεν. αὐτὸς ἢ
μόνος ἐπὶ τῷ σωματοφυλάκων ἀόπλοις ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim excepit, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugientibus, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropolcos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho benevolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur cum ratione reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces cõsiliis armatorúmque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

CAP. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat: cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt : manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit : primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe curitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet : non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam pilcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat : vtque matutè Tarichcas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat : quóique auexiſſent in carcerem collocarent : donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, irámque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere : ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret : eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit : omnémque prædam conquiſitam populatibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἔγγιον ὀρθῶσαι προσήει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι, καὶ διὰ τὴν ἐκπλη ξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καθικέτευον ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διαπτύσας αὐτοῖς, καὶ καταγελάσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀφέμενοι τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου, εἰς φάσεις ἐμφυλίους προαναλίσκοιεν τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δυνατώτατα ποιοῖεν τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν, αἰσχρῶς ἀποδιδοῖεν, καὶ κλείθρα ἀιδέντες τὴν πόλιν αὐτῶν τοῖς τειχίσασιν, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἐφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιντο τὴν πόλιν. κατέβαινον δ' ὀλίγοις δέκα τῶν πρεσβυτέρων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾶς τῶν ἁλιάδων ἀνήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέροις τῶν βουλῆς τοῖς μάλιστα γνωρίμοις κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βελόμενος λαβεῖν. ἕκαστα καταστρέφας σκήψεις ὑπενοῶν, ἄλλοις ἐπ' ἄλλοις ὡς ὅπως σωθήσοιτο προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὸν πληρωμένων, διὰ τάχους εἰς ταριχαίας ἀπαγαγεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βουλὴν ἔσαν εἰς ἑξακοσίους, πρὸς δὲ χιλίους τοῦ ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβών, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. βοήσαντος δὲ τοῦ λοιποῦ, ἅπαν εἴ μάλιστα τὸ ἔθος ἀσεως, κλεῖσόν τινα, καὶ διαφαλιόντων εἰς ἐκεῖνον ἀπορεῖσθαι τὴν ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀπελεῖν μὲν ἐδέετο προήρητο, λῦσαι δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ἀποθήσεσθαι μόνος, ἀνέφη. χειρολαβόντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ὅτι τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν ὅτι τὴν τιμωρίαν, ἐκέτευεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπ' αὐτῆ ἰωσήπου προήχθη. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπᾶραι τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν πρεσβείαν προσηγάγετο. μὴ ἡμέρας ὀλίγας, χίλια σεσφωϊτας σωσάμενος ἕλων, ἐπέτρεψε μὲν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωσαγεῖν μὴν ἔφη τοῖς πάντα, τοῖς δημόταις δίδωκε, τοῖς τε κτᾶσθαι ὁμοίως τῶν πρεσβειάδα. καὶ δὴ κἀκείνους χρωσάμενος, νεωθεῖσαν διὰ τὴν ἁρπαγὴν ἠθέλησε, τὴν ἀποδόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς δύνοιαν προσηγάγετο.

Hactenus apud Galilæam motus erat, iámque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant : multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur : & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Eránt que vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat : multique futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant : infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autẽ incẽtoribus

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, deq; Simonis Goræ tyrannide.

Τὰ μὲν δὴ κῶ γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ὅπως τοῖς πρὸς ῥωμαίους ἐτράποντο πολεμίοις. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ παντοπλία. πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσὰ ἦν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατῄφεια τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρηνεύουσιν ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν,

ἐκε-

ἐφετιλιάζοντο πρὸς ἡδονλιὼ, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πό-
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις λιῶ οἷον ἀπολουμένης
αἰσίου μὲν φροντὶς λιῶ, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τὸ
εἰς τὸ πόλεμον παρασκευῶν, κάμψαι πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοὺς τε στασιαστὰς, καὶ τλιὼ τῆς κλιθέντων ζηλωτῆς
ἀφεστωύλιω. ὅπτατο δὲ τῆς βίας. κἂν τοῖς ἑξῆς οἷς τέλος
ἔτυχε δηλώσομεν. κατὰ δὲ τὴν ἀκραβατινὴν τοπαρχίαν ὁ
γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτεριζόντων συσησάμε-
νος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσ-
πάραττε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκί-
ζετο, δῆλος τε λιῶν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν.
πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνανία καὶ τῶν ἀρχόντων
στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ ληστὰς, μεθ' ὧν εἶχε
κατέφυγε, κἀκεῖ μένων τὸν ἀνανίαν καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέ-
σεως μόνων, συνελήζετο τλιὼ ἰδουμαίων, ὡς τε
τοῖς ἄρχουσι τοῦ ἔθνους δι' τὸ πλῆθος τῶν φονευομέ-
νων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας
ἐμφρουρεῖσθαι τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ ἰου-
δαίαν ἐν τούτοις λιῶ.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: A
ſtatúſque iam tunc quaſi periculæ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Giorę filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadæ, cum his quos habebat, effugitíbique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant. B

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturr, proximáque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibique Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κ' τὴν Ἰουδαίαν πάσχοντα, λεληθὸς μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει κ' δέος. φανερὰς δ' ἐποιεῖτο τὴν ὑφροφαίνει κ' θεοστορχίζε, σπανιωτέρας δ' μᾶλλον, ἢ τ' τῶν πολεμίων ἀρετὰς γεγονέναι τὰ συμβαίνοντα λέγων. φρίττειν γ' ἡγούμενος αὐτῶ δεῖ τ' ὄγκον τ' ἡγεμονίας καταβαρδύνεσθαι τῶν σκυθρωπῶν, κ' δοκεῖν δεινῦ παντὸς ἐπάνω τῶν ψυχῶν ἔχειν, διηλέγχετό γε μὲν ὁ τ' ψυχῆς θόρυβος ὑπ' τῶν φροντίδων. σκεπτόμενος δ' τίνι ποτ' δύσει κινεμένῳ τ' ἀνατολῶν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τῶν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, θεοκαταλήψεται γ' αὐτοῖς ἤδη κ' τὰ πέρξ ἔθνη σωννοσοιῶντα, μόνον δυείσει οὐκ ἀσιανὸν τῆς χρείας ἀναλογοῦντα, κ' πλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθ' δυνάμενον, αὐτὸν τῆς ὑπὸ νεότητος στρατιᾶς ἐγγεγηρακότα, κ' θεοεμπεπυσμένα μ' πάλαι ῥωμαίοις τ' ἐπιτέραν, τὸν γερμανὸν ταραστομένῳ, θεοκτησάμενον γ' τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τῶς λανθάνουσαν, ὅθεν αὐτῷ κ' τῷ παρῆν κλεινδίῳ πατρὶ χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίᾳ θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ θεσκλινδυνιζόμενος, κ' σαθρᾶς μετ' ἐμπειρίας τ' ἡλικίαν ὁρῶν, μ' γ' πίστεως αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὄμηρον, κ' τας τότων ἀκμὰς χεῖρας τ' παρούσας συνίστορας, τάχα τι κ' θεῖ τῷ ὅλων ἤδη τῷ θεῷ θεοικονομουμένῳ, πέμπει τ' αὐτὸν ἀξιολογούμενον τῶν ἡγεμονίαν τῷ δὴ συρίας στρατοπέδων, πολλὰ θεὸς τὸ ἐπεῖγον οἷα καλοῦσιν αἱ ἀνάγκαι μειλιξάμενός τε, κ' θεοθεραπεύσας. ὁ γ' ὑπὸ τ' ἀχαΐας ἔνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τό, τε πέμπτον κ' τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναζήσοντα τάγμα. περάσας γ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, & συχνοὺς ἀφ' τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

ΙΟυδαῖοι γ' μὲν τῶν κατὰ πάντων ἐπηρμένοι τ' ἀδοκήτοις διαφοραῖς ἀπρεπῶς ἦσαν ὁρμῆς, κ' ἄπερ ἐπερ-

ἐκπεπληγμένοις τῇ τύχῃ, θρασύτερον τὸν πόλεμον ἤγειρον. πᾶν γοῦν ὡθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα. πόλις δέ ἐστιν ἀρχαία, τῶν Ἱεροσολύμων εἴκοσι θεὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δέ ποτε μίσους Ἰουδαίοις γεγονυῖα, διὸ καὶ τότε τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐγγὺς εἶδεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκῇ τε κορυφαῖοι καὶ συνέσει, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐκ τάρου. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐπετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ οὐ πάνυ ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπὸ τῶν ἀπείρων πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ τὰς ὀργὰς συντόνως ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ἔτι πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτι πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς δηλ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀπεστειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπειρίαν μὲ πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοι τε πρὸς λυόμενους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δυσπειθεῖς καὶ νύμφη πάντα πράττοντας ἀντιταξόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ξέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν δηλ τὸ τεῖχος βιαζομένοις προσπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τὰς τῶν ἱππέων εἰσβολὰς ἐξέστησαν, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνῆργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῶν Ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ δέρμον συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀπήργασαν. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη ξέποντο κυκλέμενοι, καὶ προσελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία ἦν πρὸς τὰς ἀμηχανίας καταφαίνεσθαι, ῥωμαῖοι δ' ἐν τοῖς εὐπραγίαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ προσεδόκων σφᾶς αὐτοὺς ὑπερλάμβανον. καὶ τῶν μὲν φιλονεικούντων τοῖς πάσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀπρέπησαν μὲν μύριοι τῶν Ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ θαυμασίᾳ τὸ πλέον σὺν τῷ προελεπομένῳ τῶν ἡγεμόνων νίγερι ἐδυσμείας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῶν ῥωμαίων δηλ τῇ σὺν δαταξίᾳ ἐτρώθησαν. ἐμὲν οἱ Ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεσείσαντο τὰ φρονήματα. μᾶλλον δὲ αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τὸ τοῖς ἐν ποσὶ νεκροῖς, ἐζηλοτύπουν τοῖς πρώτοις καταρθώμασιν δηλ πλησίον δ' ὑπῆρα. ἐγκαλιπόντες γοῦν ὡδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ὁπισυλλέξαντες, ὀφιλοτιμότεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν δηλ τὴν Ἀσκάλωνα. παρεῖπετο δὲ αὐτοῖς μὴ τῆς ἀπειρίας, καὶ τῶν ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωμένων, ἡ πρώτη τύχη. τῷ δὲ ἀντωνίῳ ταῖς παρόδοις προσλοχίσαντες,

fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propior videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem sepræter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis: & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul alíque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

ἀθόκητοι ἢ ἐπέδραις ἐμπεσόντες, ἢ ὑπὸ τ ἱππέων φθὴ εἰς μάχλω συνταξασθ κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ ἧ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ⸂ νίγερ, πολλὰ κ τ φυγὴν ἀτολμίας ὑπὸ δξάμβους ἔργα. συνελαύνου ἧ δ' ὧν φεσσημβύων τ πολεμίων, εἰς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης βεζεδὲλ καλεμβης. οἱ ἧ φθὲ τ αὐτόνυον, ὡς μήτε ξίβοιντο φθὲ τ πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ ἡγεμόνα, ἢ γδυναίτατον τῆ πολεμίων φθείδοιεν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγμένης ἧ τ πύργυ, ῥωμαῖοι μ αἰαχωρῆσι γηθότες, ὡς διεφθαρμένυ ἢ νίγερος. ὁ ἧ εἰς τὸ μυχαίτατον τ φρουρίυ αὐλαγον καταπηδήσας ἐκ τ πύργυ ἐξεσώζετο, ἢ μεθ' ἡμέρας ξίτης τοῖς μ ὀλοφυρμῷ φεῦς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. φεσελθὼν ἧ, χαρᾶ ἀνελπίςυ πάντας ἐπλήρωσεν ἰουδαίους, ὡς φρονοίᾳ θεῦ συθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Οὐεσπασιανὸς ἧ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄζι τ συρίας, μεγέθυς ἕνεκα, ἢ τ ἄλλης εὐδαιμονίας, ξίτιον ἀφικνεῖται ὅτι τ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκεμβύης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μ πάσης τ ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸ τ ἄφιξιν ἢ ἀγρίππαν τ βασιλέα κατειλήφει, ὅτι πτολεμαΐδος ἀπέχει. ἢ κ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ πόλιν, οἱ τ γαλιλαίας στέφουσιν νεμόμβυοι, τ τῆδε εἰρωνικὰ φρονοῦντες. οἳ ἢ τ ἑαυτῶν σωτηρίας, ἢ τ ῥωμαίων ἰσχύος ἀφορόντοι, πρὶν ἀφικέσθ ὐεσπασιανὸν, κεσέννιον γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, ἢ δεξιὰς ἔλαβον, ἢ παρεδίδοσαν τ φρουράν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐκδεξάμβοι τ ἡγεμόνα, φεθύμοις σφᾶς αὐτοὺς ὑπέφοντο κ τ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, πῶς φεὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε ἢ πεζοὶ φρουρήσουσιν, ὅσους αἰθέξθν τ καταδρομᾶς, εἰπ ἰουδαῖοι φρονοῖεν ὑπελάμβανεν. ⸂ γὰρ ὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνυμα φεὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῶσι τ στέφειν, μείζω μ ὄσαν τ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ ἧ ἐντὸς ὀχυρώματι χωρίῳ, ⸂ φρουρὰν ἄλλυ τῶ ἔθνους ἐσομβύου.

Κεφάλαιον δ.

Τὸ δ' ὄσας τῆς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, ἢ τ κάτω φεσαγορδυομβύην, φερίσχει μ ἡ φοινίκη ἢ συρία. διορίζει ἧ ὄρος μ δύσεως πλὴν πτολεμαΐς, τοῖς τ χώρας τέρμασι, ἢ κάρμηλος τὸ πάλαι μ γαλιλαίων, νῦν ἧ τυρίων ὄρος. ὡ φεσήκει γάμαλα πόλις ἱππέων, ὅτους ἀγορδυομβύη, ὅτε τὸ τοὺς ὑφ' ἡρώδου τῶ βασιλέως ἀπολυομβύους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ ἧ μεσημβρίας, σαμάρις τε, ἢ σκυθόπολις μέχρι τ ἰορδάνυ ῥείθρων. φεῖται ἧ ἱππλυή τε, ⸂ γαδαρὶς ἀποτέμνει), ἢ γαυλανῖτις αὖτη, ἢ τ ἀγείνατα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ φεσάρκτια ἧ αὐτῆς τύρῳ τε ἢ τυρίων χώρᾳ πεφυτῦ). ἢ τ μ κατω καλεμβύης γαλιλαίας, ἀπὸ πτολεμαΐδος μέχρι χαβυλώνης, ἐν οἷς ⸂ γαλίλοις, πτολεμαὶς γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνει). πλατύνει ἧ ἀπὸ τ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεμβύης κώμης, ξαλὼ καλουμένης, μέχρι βηρσαβέης, ἣ ἢ τ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὲ κώμης, αὕτη ἧ τ τῆ τυρίων γῆν ὁρίζει. μακρύνεται ἧ μέχρι μπρὼθ ἀπὸ θελλᾶ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλησιάζει ἧ ὅσον τὸ μέγεθος,

CAP. II. Deſcriptio Galilæę, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, cáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, cui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiã ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta ſint vtræque magnitudine,

Τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη, θεὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέσχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ ἔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, ἔτε λειπανδρεία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ βότρυος, καὶ δένδρεσι παντοίοις καταφύτους, ὡς ἀπὸ τῆς δυπαθείας θεοσπαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. θεοσκεύηται γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, καὶ τὸ κατὰ κώμην πλῆθος, πανταχῆ πολυανθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ἀπὸ πεντακισχιλίοις θεὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλαττώσει τῆς περαίας τὴν γαλιλαίαν, θεφέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνη ὅλη, καὶ συνεχὴς ὅτι καρποφόρος καὶ περαία ἐστί, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ ξαχεῖα τὸ πλέον, θεὸς τε καρπῶν ἡμερῶν αὔξησιν ἀγριωτέρα. τὸ γε μὴν μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δή, εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῆς ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἅλις, εἰ ποτε ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιρουντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ θεοειρήκαμεν, τὰ θεὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ θεὸς ἑσπέραν ὁ ἰορδάνης. μεσημβρινον δὲ αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ θεὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, καὶ σιμωνίτις. θεὸς δὲ, φιλαδελφηνῇ, καὶ γεφύρεις ἀποτέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὅρι, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γιναίας ὄνομα κώμης, ὁπλήγει τῆς ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' ὀλίγα διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, καταύδενδροί τε, καὶ ὁπωρέας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσαί. θεοσάρδεται γοῦν ὑδαμοῦ μὲν φύσει δασυλὲς, ὑονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ πᾶν διάφορος ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πληθύειν ἀνδρῶν ἑκατέραν. μαθόριος δὲ αὐτῶν ἡ αἰνεὰθ βορκέων θεοσαρδουσῶν κώμη, πέρας αὖτη τῆς ἰουδαίας, τὸ θεὸς βορέαν. τὰ νότια δὲ αὐτῆς ὅτι μήκιος μεξκμένης εἰς, θεοκυεούσα τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμην καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὴν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαρτάτη δὲ αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες τὸ ἀσπόρως ὀμφαλὸν τὸ ἄρυ τῆς χώρας ἐπάλεσαν. ἀφήρηται δὲ ἤδη τῷ ἐκ θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς ἀθλίοις καταπονουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μεΐζεται δὲ εἰς ἑνδεκα κληροσυρίας, ὧν ἀρχεῖ μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, θεοκαίχουσα τῆς θείου τάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ διήρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραβατα, θαμνὰ θεὸς ταύτας, καὶ λυδδὰ, καὶ ἀμμοῦς, καὶ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, καὶ ἡρώδειον, καὶ ἱεριχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, καὶ ἰόππη τῆς θείοικων ἀφηρημένη,

tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax, at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò a Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samariensis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agróique colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, bonique graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsût,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

καὶ πὰ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἵ καὶ τ' ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τ' ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τ' τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δ' κώμης καλουμένης ἀρφαῦ, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτέταται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοι τε καὶ σύροι.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, & sex millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæi bellum accendit Romanis in ligna ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque esset Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerétur.

Κεφάλαιον ε'.

Ὁ δὲ τῖτος περαιωθεὶς ἀπὸ τ' ἀχαΐας εἰς τ' ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατ' χειμῶνος ὥραν, ὡδηγαμβαίνει μὲν ἐφ' ᾧ ἔσαλτο δύναμιν. σωτόνως δ' χωρῶν πορείᾳ, δι' ἤχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τ' πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δ' τὰ ὀνομαζόμενα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τοῦτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. προσηγόρευτο δ' καὶ ἀπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ' ἕτεραι τ' ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῶν δ' σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, ἀνὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ' ἑξκαίδεκα, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δ' ἑκατὸν εἴκοσι. συχνοὶ δ' καὶ ὡδὲ τῶν βασιλέων συνῆλθον συμμαχικὸν, αὐτόχειρες μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου ὡδηγουμένων ἀνὰ διχιλίους πεζοὺς ἑξῆτας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τῷ δ' ἀράβος μάλχος, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ἅπαν πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν ἑξῆται, ὡς τῶν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν ἱππίας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα τεσσαράκοντα. οἱ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, δι' ὃ δ' συνάσκησιν πολεμικὴν, καὶ εἰ δέοι τὰ σοιοῦτο τῷ μαχίμω, κ' μὴ εἰρηνίοις ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ τρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τ' δεσπότῃ ἐλαττοῦσθαι.

Κἀν

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαιτό τις αὖ ῥωμαίων τὸ φρόνημα, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, ἃ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῷ καὶ εἰς τὰ ἄλλων τρόπαιά σωτηρίαν ἀποδῷ, γνώσεται καὶ τοῦτο τοὺς ἡγεμονίαν αὐτοῖς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἃ δῶρον τύχης. ἃ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴν ὅπλων ὁ πόλεμος, ἃ δὴ καὶ μόνας τὰς χεῖρας τῷ χείρει κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ φρονηματικότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ἃ δὲ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐπιεικείαν, ἃ δὲ ἀναμίγνυσι τοῖς κινδύνοις. εἰ μελέτας ἦν αὐτοῖς, ἃ δὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν ἀτολμίας ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ φρονηματίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ἔτι γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδει σωτηρίας, ἔτι δέος ἐξίστησιν, ἔτι δαπανᾷ πόνος. ἔπεται γὰρ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καὶ τὴν ἐκ ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπών, τὰς μὲν μελέτας αὐτοῖς χωρὶς αἵματος ὠδὰς τάξεις. τὰς ὠδὰς τάξεις δ', μετ' αἵματος μελέτας. ἃ δὲ γὰρ ἐξ ὑπαίθρου μάλιστοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἃ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εὐκαιρον, ἃ δ' ἀνώμαλον ἐχίεσουσιν. ἃ δὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμερίζεται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τάττε πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἐξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχους ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ἔνι δ' ἐπὶ μεταπυργίων, τοῖς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πρόσεισιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι δ' εἰσὶν οἰκοδομοῦνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τὸ πρόβολον κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῷ ὑποζυγίων εὐμερεῖς, καὶ πρὸς ἐπιδρομὰς αὐτῷ εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ διάφορα εἶσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς πιθέντα, μεσάπυλον δ' ἑαυτῶν, τὸ στρατήγιον ναῷ ὠδαπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν πεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ὑποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θώκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δ' ὁ πρόβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον ἢ πνοιάς, πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν πονούντων. εἰ δ' ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν προβάλλεται, βάθος τεσσαράκοντα, καὶ εὖρος ἴσον. φρεάτων δ', καὶ λίθων καὶ σωτάξεις ἑκάστοις μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου· πάντα δ' αὐτοῖς τὰ ἄλλα, μετ' εὐταξίας αἰνεταὶ καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ἐπισπισμὸς εὐθύντοι, καὶ ὑδρεία, καὶ σωτάξεις ἑκάστοις. ἔτι γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσειαν αὐτοῖς ἕτοιμον ἑκάστῳ. πᾶσι δ' ὁμοῦ. τοῖς τε ὑπηρέταις αὐτοῖς, καὶ ταῖς φυλακαῖς, καὶ ταῖς ἐξεγέρσεσι, σάλπιγγες προσημαίνουσι, καθ' ἕκαστον φυλακῆς διάστημα. τῶν δ' ἡμερῶν τὸ μὲν ἔως, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνιασιν ἀμφὶ δείλην, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξίαρχοι πάντες. ὁ δ' αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A quæ quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, in seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõsueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt, quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt. sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuum templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur: qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, patíq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiá aliarq; autéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento, nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus, somnus est, excubiæ & vigiliárum tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autè milites quidem, ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt salutatũ: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Illé autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
rendaſubiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus eſt, ac vniuerſi pariter in-
currunt itémque ſeſe recipiunt. Cùm autem
caſtris egrediendum eſt, tuba indicium fa-
cit: nemóque otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem inſtruunt. deinde iterum tuba
vt ſint parati ſignificat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta ſarcinis onerauerint, velut in
cuiuli certamine ſignum expectant. Caſtra ve- B
rò incendunt: eo quòd ſibi alia munire facilè
ſit, & ne quando hoſtibus eadem vſui ſint. Et
tamen tertio quoque tuba ſigno indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex cauſa morantes,
ne quis ordinem deſerat. Dextérque duci præ-
co aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos eſſe ſe reſpondent, interroga-
témque præueniunt: & Martio quodam ſpi-
ritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otioſè & cum omni decore progredientes
ambulant, ſuum quiſque ordinem velut in bel-
lo cuſtodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis ſepti, & vtróque latere gladiis accincti.
Iæuus autem gladius multo eſt longior, cùm
dexter menſuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem ſtipant lecti pedites, ſcuta & lan-
ceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos
longos, ſerrámque & corbem & ſarculum & D
ſecurim, necnon & habenam & falcem & cate-
nam, triduíque viaticum, vt parum interſit in-
ter onuſta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius eſt longior, & contus
in manu, tranſuerſúſque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la-
ta cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine
differentia. Caſſides verò & thoracas pediti-
bus habent ſimiles: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis diſcrepant lecti, qui cir- E
cum ducem verſantur. Agmina autem ſemper
cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia qui-
dem ſunt Romanorum itinera & manſiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nec in
præliis inconſultum aut ſubitum agunt: ſed
omnia ſemper ſequuntur facta ſententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt
errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſi-
bus meliores conſiliorum etiam ſi alitet ſuc- F
ceſſerit, arbitrantur euentus: quaſi bonum qui-
dem fortuitum ad rem inconſultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
ſi aduerſus caſus exceperit, benè iam meditato-
exhibeant ad cauendum ne idem rurſus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor ſi cui contigerint, triſtium verò quæ
præter ſententiam acciderint, ſaltem rectè
conſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, ſed animi quoque militum
fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deſer-
tionis ſolùm, verumetiam minimæ negligentiæ
ſunt capitales: ducéſque magis quam ipſæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὧν χρὴ γίνεσθαι δίδωσι δημόσιον εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ μὴ ὑπὸ ὧν δεῖ ξύνεσιν ἐκφέρεται τάχους, ἵνα εἴ τινι μὴ ἐκ τῆς ἐφόδου αὐτοῖς, καὶ ἐκ τῆς ἀναπαύσεως ἐπανορθοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν. ἐξέρχεται δὲ τῷ στρατοπέδῳ δίκην ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, πρᾶγμα δὲ οὐδὲν, ἀλλὰ ὕμνῳ νόμῳ τοῖς μὲν σκευοφόροις ἀναγκαῖον. πάντα δὲ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ πάλιν αὖ σάλπιγξ ὑποσημαίνει παρασκευάζειν. αἱ δὲ ἐν τάξει τοῖς τε ὁρεῦσι, καὶ ταῖς ὑποζυγίοις ὀπισθίοις τὴν ὑποσκελίδα, ἐξιόντων ὥσπερ ἐφ' ὑπαλλαγὴν ἐξορμῶσι. ὑποσημαίνουσι τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν, εἰς αὐτοῖς μὲν ῥᾴδιοι ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ γίνοιτο δὲ ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. τὴν ζώνην δὲ ὅμως αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὀπίσω ἐρχουσαι τοὺς δ' αἴτιον τοῦ βραδύνοντας, ὡς μή τις ὑπολειφθείη τάξεως. ὅτε πρῶτος δεξιὸς τῆς πολεμίας χώρας ἁπτῆται, εἰ ἐκ πόλεως εἶεν ἕτοιμοι τῇ παρῴᾳ γλώσσῃ, ξὺν εὐφημίᾳ θαύσεται, κἀκεῖνοι ὁσαυτάκις αἰτήσουσι, μέγα τι καὶ θρασὺ μόνον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπιστάντα, καί τινος ἀρίστου πολέμου ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἔπειτα ἐκβαίνοντες, εὐθύμως ἡσυχῇ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμένοι, καὶ περίσει, καὶ μαχαιροφορῶντες ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος παλαιοῦ, τὸ γὰρ δεξιὸν, σπιθαμῆς ἢ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχην καὶ ἀσπίδα. ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιμήκη, πρὸς οἷς σκοπεῖα καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ σκέλεθρον. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε ζωῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ἐπιδεῖν τῶν ἀχθοφορούντων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐπὶ δεξιᾷ μακρὰ, καὶ κοντὸς ἐπήμπαις ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ καὶ φαρέτρη ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ μηροῦ παρήρτηνται ξύες ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ καὶ δοράτων μεγέθος. κρᾶνος δὲ καὶ θώρηξ ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. ὑφὴν δὲ ὅπλων ἀλλάττουσιν, οἱ μὲν τὸν στρατηγὸν ἑπόμενοι, τῷ ἐν τοῖς ἵλαις ἱππεῖ. κλίνῳ δὲ τῷ ταγματάρχῃ ἐπὶ τὸ λαιὸν ἡνίοχος. τοιοῦτα μὲν ῥωμαίων πορεῖαί τε καὶ κατασκηναὶ, πρὸς δὲ ὅπλων ἑτερόφυλ. ὑφὴν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις, ὑφὲν αὐτοφυὲς. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου προάγει, τοῖς δοκοῦσιν ἥκιστα τὰ ἔργα. παρὰ δὲ σφάλλοντας μὲν ἧκιστα, καὶ πάσχουσι δ' ῥᾳδίως ἀναλαμβάνει τὰ σφάλματα. νομοῦσι τε τὴν ἀπὸ τύχης ἐπιτυγχάνουσαν, ἀρκοῦσας τὰς ὑπὲρ τοῖς εὐβουλίαις ἀβεβαίοις ἀμείνους τὰς ὑπὲρ τοῖς ἀπροβουλεύτοις κλίνειν ἀναζώσας εἰς ἀπροφασίστους, τῆς ἐπὶ ἀτυχίᾳ ποτὲ, ἐκ τοῦ καὶ αὖθις καλῶς ἔχοντος μελέτης. καὶ τῷ μὲν αὐτοφύτων ἀγαθῶν, ὑ τὸν λαβόντα ἄξιον εἶναι. τῷ δὲ ἀπὸ γνώμης ἐκ προπαιδείας ἐπιδραττόμενον, ἀφορμὰς τοῦ μὴ σφάλλεσθαι βεβαιοῦσθαι. ἀφαιρεῖσθαι μὲν οὖν τὰς μελέτας τῶν ὅπλων, ὑ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλύπους. ἐκπλήττονται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. οὔτε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ὑ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης ἐλάχιστα θανατικά. οὔτε στρατηγὸν τῶν νόμων φοβε-

φοβερώτεροι. Ταῖς δὲ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥύον), τὸ δὲ κεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον ἡ αὐτὴ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον εἶ), καὶ ὅτι εὐταξίας ἐν σώματι τὸ ὅλιν φαναί. ἔπος αὐτῇ συναφεῖς αἱ τάξεις, εὔτροφοι δὲ εἰσιν αἱ πρόσαγωγαί, ὀξεῖαι δ' ἀκραὶ τὰ ἐπαγγέλματα, ὄψεις δ' σημεῖοις, ἔργοις δ' χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι τὰ ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δ' παθεῖν εἰσίν, εἰ δὲ ἔσιν ὅπου συσταῖτες ἢ πλήθει ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελὴ μὲν ἄρχει πρόξεως, ἔστεται δ' τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ἔτοιμος δραστήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἑῶ μὲν δύσεως, ὠκεανὸς δ' πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δ' λιβύης τὸ πόστατον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος ἡγεμονίας ὅροι; δέοντος γὰρ αὖτις εἰπεῖν τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἔλαττον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ἐρωμαίους ἐπαινέσας πρόχειρόν μοι τοσοῦτον, ὅσον εἰς τε τὴν ἀφορμὴν τῆς κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῆς νεωτερίζοντων. εἰπὶ δ' αὖ τοῖς ἀγνοοῦσι τῆς φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τι ῥωμαίων σεμνὰς. ἐπάνειμι δ', ὅθεν ὅτι ταῦτα ἐξέβην.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ διαχρίσεων τέως ἐν πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταλαβὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἀθενέσερον γαλιλαίων καὶ τῆς ψυχῆς ἀπεκάμνον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συνφθορὸν εἰς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅπῃ τὸ ὀχυρωτάτῳ αὐτῶν ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δ' κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ πυρέξειν. προεχωρήσθη δὲ ὡς ἐπ' εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὸ καρτερωτάτης οἰχομένης. πολύ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόντα γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωτάπατηνοὶ προσαθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως ἐπεδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συῤῥαγδὸν ἀδοκήτοις, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύσης παρίσης καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἔρρωντο ταχέως καὶ πολλὰς μὲν πρώσκουσι τῶν ῥωμαίων, ἑπτὰ δ' ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ὑπολαμβάνειν προφαλμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τοῖς τε ἰουδαίοις πόρρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν γυμνίτας ὁπλίταις. ἔπεσον δ' καὶ τῶν ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες, καὶ ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν ὅπῃ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀπονώτερος εὑρεθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δ' ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τὴν πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοῖς μὲν γε ὑλαις τῶν ὅπλων καὶ τοξόταις προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ὁπλοδρομίας, καὶ διερευνᾶν τὰς ὑποπλας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἐκατονταρχίας ἀκολούθων δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκοπῷ, καὶ τὰ ἄλλα φυλάσσοντες. οἱ μὲν πεζοὶ τὰ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὁδῶν ἐπισκοποῦντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ τοῦ ἱππικοῦ τε καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ τοῦ ἱππικοῦ τε καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ τοῦ ἱππικοῦ τε καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ τοῦ ἱππικοῦ τε καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ. οἱ δὲ ἱππεῖς τὰ τοῦ ἱππικοῦ τε καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν, μὴ ἐπιθέωνται τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ.

terribiles: namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obiequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Imperus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque fauciant, septem tolùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septíque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conferre inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea fauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide profectus est, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

menſuráſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluáſque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit. poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitéſque, necnon & lanceatios ſecum ducens, equitúmque præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circum Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. hiſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atque ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliiſque iumentis vehentes militum ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque poſitis caſtris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metum verò vniuerſis incuſſit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum congreſſuros, non modò ante pugnam, ſed antequam hoſtes omnino conſpicerent, fuga diſiecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neque ſe ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectum ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſſimè autem periculis abeſſe decreuit: abductíſque qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEſpaſianus autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autẽ non ſolùm ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædã penitus deſolata, nonnulla quorũ habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autem, quã tuitionis cauſa optauerat ciuitatem, ipſe metu repleuit. Nam Tiberienſes nunquam cum, niſi de omni bellum deſperaſſet, αὐτὸς ἐπέπλησε δέος καταφυγών. οἱ δ' ὑπὸ τ̃ πιβεριάδος, ἐπ' αὖ εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπηγρίκει τ̃ πόλεμον, ζαπῆ-

Α ἢ τὰ μέτρα τ̃ παρεμβολῆς φέροντες. ἢ μετ' αὐτὰς ὁδοποιοὶ, τάτε σκολιὰ τ̃ λεωφόρε καὶ δυθυμῶν ἢ χαμαλεῦν τὰ δύσβατα, ἢ τὰς ἐμποδίους ὕλας περικόπτων, ὡς μὴ ταλαιπορῆτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν δ' τούτων, τάς τε ἰδίας, ἢ τὰς τ̃ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, & συχνοὺς δὴ τούτοις περὶς ἀσφάλειαν τ̃ ἱππέων. μεθ' ὃς αὐτὸς ἐλήλαυνε, τούς τε ἐπιλέκτους τ̃ πεζῶν, & ἱππέων, ἢ τοὺς λοχαγοφόρες ἔχων.

Β εἵπετο δ' αὐτῷ τὸ ἴδιον τ̃ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστε τάγματος εἴκοσι περὶς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις δ' ἠκολούθουν οἱ τὰς ἐλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, ἢ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μ' τούτοις, ἡγεμόνες τε & ἀπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις τε καὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἔπειτα αἱ σημαίαι περιέχουσαι τ̃ ἀετὸν, ὃς πάντος ἄρχει ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, ἢ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁ δὴ ἢ τ̃ νίκης τεκμήριον αὐτοῖς, ἢ κλήδων ἐφ' ὃς ἂν ἴωσι τὸ κρατήσειν δοκεῖ.

C τοῖς ἱεροῖς δ' ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, ἢ κατόπιν αὐτῷ ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυάσα. τούτοις παρέπετο τ̃ ἑκατοντάρχης ἔθος τ̃ τάξιν διασκοπούμενος. τὸ δ' οἰκετικὸν ἑκάστε τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῷ στρατῷ δὴ τοῖς ὀρεῦσι ἢ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν δ' πάντων τῷ τάγματος, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς ἐφοροι περὶς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται ἢ τῷ ἱππικῷ πολλοί. ἔστω δ' ὑσύσας ὑπασπιστὰς μ' δυνάμεως

D περὶς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖτα τ̃ γαλιλαίας, ἵνα καταστρατοπεδευσάμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὅπε δ' εἰκνύμενός τε τ̃ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας ἐλθεῖν ἡμᾶς, εἰ περὶ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα δ' & περὶς πολυορκίαν τῷ ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφαλ. ϑ.

E ΜΕτάνοιαν μ̃ οὖν τ̃ δέους ἀσπερ ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐπειργάσατο, κατάπληξιν ἢ πᾶσιν. οἱ γὰρ περὶ τ̃ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ὡς ἀπόθεν τ̃ συμφορεως ἤδη πόλιν γαρὶν καλουμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ̃ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε ὕπω τοῖς ῥωμαίοις συμμίξοιεν, ὑ μόνον περὶ μάχης, ἀλλὰ ἢ φρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, φυγὴ. καταλείπει ἢ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, ἢ καπδώκως ὅτε δέχεσθαι τοὺς πολεμίους ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, & πεπωκότα τὰ φρονήματα τ̃ ἰουδαίων, ἀσμένοι τε αὖ εἰς πίστιν χωρεῖν οἱ πλείους ὅπε σπουδὰς, ἐδίδει μ̃ ἤδη περὶ παντὸς τ̃ πολέμε. τότε ἢ ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τ̃ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἢ τοὺς συμμείναντας εἰς πιβεριάδα καταφεύγει. ἐστρατιανὸς δὲ τῇ πόλει τ̃ γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε ἢ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν, μαχίμε πλήθος ἔρημον καταλαβὼν, ἢ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μνήμας τ̃ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιεμένων, μίσει τε περὶς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμη δ' ἢ τ̃ κτίσιον αὐτῷ ὠμότητος. ἐμπιπρᾷσι δ' ὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ & τὰς περιξ κώμας πάσας τε ἢ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔσι ἢ ἃς αὐτοὶ ἐξανδραποδιζόμενοι.

Κεφαλ. ι.

Ο δὲ ἰώσηπος ὡ περὶς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν,

ζασιλεῦσαί ποτε αὐτὸν ᾠοντο. Ⓒ κῆ τοῦτό γε, ὁ δημάρ- A
χων αὐτῷ τ γνώμης. ἰώσηπ μ γὰρ οἱ ῥέψει τὰ ἰουδαίων τέ-
λους, κῆ μίαν αὐτῷ ἤδει σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο.
αὐτὸς ᾗ καίπερ συγγνωσθησόμ ἤδη ῥωμαίοις φρο-
δοκῶν, ὅμως τὸ θνητὰ μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κα-
ταπροδοὺς τ πατρίδα, κῆ τ ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρα-
τηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμίοις ἐ πέμ-
φθη. γράφει ἂν τοῖς ἐν τέλει τ ἱεροσολύμων διέγνω μ
ἀκριβείας τὰ φρόνημα, ὡς μήτε δῆτ μεῖζον ἰσχύος B
τ πολεμίων ἰσχυὸ, αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε
ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας, κᾆν μετανοήσαντας ἴσως
θεασαίμην, ἵνα τε ἡ ἀπονδὰς ἁρπάμενοι, ταχέως ἀπι-
γράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐπιστάμενοι, ἀξιόκαχον φρὸς ῥω-
μαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν δὴν ταῦτα δια-
σείλας, πέμπει ἅμα τάχιστα δῆτ ἱεροσολύμων τοὺς τὰ
γράμματα κομίζοντας. ἐπεπασιανὸς ᾗ ὥρμητο ἐξαι-
ρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τ
πολεμίων συμπεφευγέναι, Ⓒ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυ- C
ρὸν ὂσαν αὐτῷ, πέμπει πεζούς τε κῆ ἱππεῖς δι' ὀρει-
νῶν ἐξομαλιοῦντας τ ὁδὸν, ὀρεινὴ ὑπάρχουσαν, κῆ πετρώ-
δη, δύσβατόν τε κῆ πεζοῖς, ἱππεῦσι ᾗ ἀμήχανον. οἱ μὲ
οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξήργασαντο, κῆ πλατεῖαν ἤνοι-
ξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ ᾗ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ
ᾗ ἐπὶ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστῇ φθαίει παρελ-
θὼν εἰς τὰ ἰωτάπατα ὢν δ τιβεριάδος, κῆ πεπωκότε
τοῖς ἰουδαίοις αἴσησι τὰ φρονήματα. D

Κεφάλαιον ια.

Ὅτε πασιανῷ δέ τις ἀγγελίζει τὴν μετάβα-
σιν τῆ ἀνδρὸς αὐτομόλου, κῆ κατέπειγεν ὅπῃ τάχι-
στα τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λά-
βοι τ ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ ᾗ ἁρπάσας ὥσπερ μέγι-
στον δύτύχημα τ ἀγγελίαν, κῆ φρονοίᾳ θεῆ τ σωτη-
ριωτάτου ἓ δοκοῦντα τ πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθαί-
ρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δι' ἑπτὰ σὺν χιλίοις ἱππεῦσι E
πέμπει πλάκιδον, κῆ δεκαδάρχην ἐβούτιον, ἄνδρα τῶν
ὅπλοις ἡμῶν κατὰ χεῖρα κῆ σώμασιν, φρεκαταλεῖν κε-
λεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἐξελθὼν ὁ ἰώσηπος.
αὐτὸς ᾗ μιᾷ ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τ δύναμιν
εἵπετο, Ⓒ μέχρι δείλης ὁδεύσας, φρὸς τὴν ἰωτάπα-
τα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν ᾗ τὴν σκηνὴν εἰς τὸ φρο-
σάρκτιον αὐτῆς μέρος, φρὸς πρὸ λόφῳ στρατοπεδεύτα-
ται, διέχοντι σταδίοις ἑπτὰ τῆς πόλεως, φειρώμενος
ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δύσύνοπτος εἶ φρὸς ἔκπλη- F
ξιν, ἢ Ⓒ ὧδε χεῖμα τοσοῦτον τοὺς ἰουδαίους κατέχει,
ὡς μηδένα τὸ τείχους ὑλισθῆσαι φροελθεῖν. ῥωμαῖοι
δ' ὅθεν μὲν ἀπώκνησαν φροσβαλεῖν, δ' ὅλης ὠ-
δὸ δυκόπτες ἡμέρας. διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται
τὴν πόλιν, κῆ τείτῃ ἐξωθεν φρεῖσᾶσι τὴν ἵππον,
πάσας ἀποφράσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γε ἐν
ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους φρὸς
πόλεμον. ὑδὲν γὰ ἀνάγκης ὂ πολέμῳ μαχιμώτερον.
θρομβώδης ᾗ μεθ' ἡμέραν φροσβολῆς, τὸ μὲν φρῶ-
τον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτείχον αὐτοῖς
τὴν ῥωμαίων. ἐξεστρατοπεδευκότες φρὸ τοῦ τείχους.
ὡς δ' ἐπασιανὸς, τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ
σφενδονήτας, κῆ πᾶν τὸ τῆς ἐκβόλων πλῆθος ὀπη-
δήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ᾗ μετὰ τῆς πεζῶν

in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderent: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, moti tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox arguereretur: vel minus aliquid nunciando, forſaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII. Iotapatę obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit peditem cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus exscisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessù fecêre:

εἰς τὸ προσσαντες αὐῶθει καθὸ τ τείχους ἦν εὐάλωτον, λίσας ἰώσηπος ἐπὶ τὴ πόλ προσπηδᾶ, κ σὺ αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες ὖ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲ τείχους ἀπέωσαν αὐτούς, πολλὰ ὖ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα κ τόλμης, ὑπ ἐλάσσω μὲν ὢν ἔδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὰ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεκέκτ. κ τοὺς μὲ ἐμπειρία μᾶ ἀλκῆς, τοὺς ὖ θερμοὺς ὥπλιζε τὰ θυμὸ στρατηγουμένους. ὡδ ταξάμενοι ὖ δ' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διαλύουσ, ἑξακόσιοι μ πλείους ῥωμαίων, ἑπτακαίδεκα ὖ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῶ ὖ ἔπεσον μ δέκα κ ἑπτά, ἑραυματίαι δ' ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ ὖστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξελθόντες, κ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μ ὢν τὸ δεδρακὸ λόγον ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ νεμημένοι, χρώμενοι ὖ κ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἡττᾶν ἡγούμενοι. κ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μ ἐγίνοντο τῷ ῥωμαίων ἀδελφότητι, ἐκδρομαὶ ὖ τῷ ἰωταπατηνῶν, τραχυτάτῃ καρτερᾷ. καὶ ὅτε ἰουδαῖοι τ τῷ πολεμίων ἰσχὺ κατῤῥώδουν, ὅτε ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τ πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφάλαιον ιβ.

Ἔστι ὖ ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲ τῷ ἄλλων μερῶν πάντοθεν φαράγξιν ἀπείρους ἀπότομος, ὡς τῷ κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις προεξαναθενεῖν τ βάθους. ἀπὸ βορέου ὖ προσιτὴ μόνον, καθὸ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκειτο. κ τοῦτο δ' ὁ ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τείχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκαταλήπτου εἶ πολεμίοις τ ὑπ' αὐτῆς ἀκρώρειαν. κυκλόθεν ὖ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν οὕτως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. ὑποπασιανὸς ὖ τῇ τε φύσει τῆ χωρίου κ τ τόλμαις τ ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπεσθαι τ πολιορκίας, κ προσπαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τ προσβολῆς, δόξαν ὖ χῶσαι τὸ ἀνωφόρτον τῆ τείχους, ὅθι συνκομιδὴν ὕλης σπεύδει πᾶν τὸ στράτευμα. κ κοπέντων τ περὶ τ πόλιν ὁρῶν, σωρηδὸν θείσης ὖ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μ προσ ἀλεώραν τ ὕπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, λέρρα διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχον ὑπ' αὐτοῖς, ὑπὸ ὧν ἠμυνόμενοι τ ἀπὸ τ τείχους βολὰς. οἱ ὖ τὰς πλησίον ὁδοὺς ἀναστῶντες, ἦν αὐτοῖς ἀσφαλείπλως προσφέρον, κ ξυλὴ δηρημένων, ἀργὸς ἦν ὑδείς. οἱ ὖ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τ τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶ ἐπηφίεσαν, κ πᾶσῃ εἴδος βελῶν. ἦν ὖ κ μὴ διϊκνούμενον, πολὺ ὠτὸ ψόφος κ φόβητρος, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐτ ὑποπασιανὸς ὖ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς στήσας, τὰ πάντα ὖ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, ἐκάλλυε ἐπέλουσε τοῖς ἀπὸ τ τείχους. ὁμοῦ ὖ οἵτε καταπέλται τὰς λόγχας ἀπερροίζουν. κ βαλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τ πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε κ πλῆθος ἀθρόων ὀϊστῶν ἀπαγορεύμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ κ τ ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χάριτος.

multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessù fecêre:

& τὸ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντίζοντες, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. ὑπὸ μὲν εἰργόμενοι καθύπερθεν ἀμυνῆς ἠρέμουν. ἐπεὶ ἔχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχους, ἀφιέασιν τε τοὺς ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ ζυγομυμένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, & τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωσεὶς ὑεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ δίχα σήματα τοῖς ἰουδαίοις ἀφορμὴν παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ τὰς σκέπας. & σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς καὶ δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παρασύσεις.

A Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Κεφάλαιον ιγ.

Cap. VIII.

Ἐγεγόμυκε δὴ τὰ χώματος ἤδη, & τῶν ἐπάλξεων ὅσον οὔπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀπεμηχανήσατο τῇ πόλει σωτήριον, σωαθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐπέλυσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνοεῖ τοιάνδε. δορυφάκτους πήξαντες καλύδας, ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδρόους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, φερόλιθοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προσαίσησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. & συχνὰς μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ πρός τε τὴν ὀλίγωσιν τοῦ ἰωσήπου, & τὸ προσήκημα τῆς ὀπῆς τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ὑεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσήπῳ. πάλαι γὰρ ἀπαθαρσήσαντες ὅπῃ τῷ τειχίσματι, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐλίνυόν τε συμπλοκαί, καὶ λόχους, ὑπνοιά τε λησεικὴ πᾶσα, καὶ τῶν πρὸ τυχόντων ἁρπαγαί, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως ὑεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διένυω προσκαθεζόμενος ἀπαίει τῶν ὁπλιτικῶν ἀφεῖναι τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκάζομένους ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδιασαμένους ἀλφαθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἧξιον χρήσεσθαι καὶ τῷ μάχῃ, εἰ ἀλλιπῶν αὖθις ἐκτεϊχωμένους ὑπιπέσοι. φυρεῖν δὲ πάσας αὐτῷ ἐκέλευσε τὰς ὁδούς. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἰῷ πλῆθος ἔνδον, & τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῶν ὀμβρίων ἀφαιρεμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ εἴποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ τοῦτο τὸν χρόνον πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὸ δεῖν ὑπνοιαν ἰῷ. ἠχαλλόν τε ὡς ἤδη ὑπολελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ δὲ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων ἐπιτηδείων εὔπορον, καὶ τὰ φρονήματα ἡδυπαθῆ τῶν ἀνδρῶν, διελόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτείναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τοῦ ποτὸν αὐτοῖς διένειμε. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ὑπελάμβανον, & τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον κινεῖ τὴν ὁρμὴν, & καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. ὀλιγανδρίᾳ δὲ ὅπως

B C D E F G

Ἐγεγόμυκε δὴ τὰ χώματος ἤδη, & τῶν ἐπάλξεων ὅσον οὔπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀπεμηχανήσατο τῇ πόλει σωτήριον, σωαθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐπέλυσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνοεῖ τοιάνδε. δορυφάκτους πήξαντες καλύδας, ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδρόους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, φερόλιθοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προσαίσησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. & συχνὰς μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ πρός τε τὴν ὀλίγωσιν τοῦ ἰωσήπου, & τὸ προσήκημα τῆς ὀπῆς τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ὑεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσήπῳ. πάλαι γὰρ ἀπαθαρσήσαντες ὅπῃ τῷ τειχίσματι, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐλίνυόν τε συμπλοκαί, καὶ λόχους, ὑπνοιά τε λησεικὴ πᾶσα, καὶ τῶν πρὸ τυχόντων ἁρπαγαί, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως ὑεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διένυω προσκαθεζόμενος ἀπαίει τῶν ὁπλιτικῶν ἀφεῖναι τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκάζομένους ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδιασαμένους ἀλφαθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἧξιον χρήσεσθαι καὶ τῷ μάχῃ, εἰ ἀλλιπῶν αὖθις ἐκτεϊχωμένους ὑπιπέσοι. φυρεῖν δὲ πάσας αὐτῷ ἐκέλευσε τὰς ὁδούς. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἰῷ πλῆθος ἔνδον, & τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῶν ὀμβρίων ἀφαιρεμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ εἴποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ τοῦτο τὸν χρόνον πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὸ δεῖν ὑπνοιαν ἰῷ. ἠχαλλόν τε ὡς ἤδη ὑπολελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ δὲ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων ἐπιτηδείων εὔπορον, καὶ τὰ φρονήματα ἡδυπαθῆ τῶν ἀνδρῶν, διελόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτείναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τοῦ ποτὸν αὐτοῖς διένειμε. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ὑπελάμβανον, & τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον κινεῖ τὴν ὁρμὴν, & καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. ὀλιγανδρίᾳ δὲ ὅπως

Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Cap. VIII.

Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

ΑΤ Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam receptа ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: ínque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia, quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabãt, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Ioseph us autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea que minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperèt, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne se se negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀλλ' ἐλαίθανον τοὺς ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τῶν κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συρρέοντας τόπον, καὶ μεγάλους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελείοις ἐβάλλοντο πολλοὺς ἀπέκτειναν. καὶ Οὐεσπασιανὸς μέν, ἐπεὶ εἰς μακρὰν τὴν ἐνδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτὴν παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ παραιρούμενος, ἐμβρέξας κελεύει πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ καταπλήξεις τοὺς ἐπάλξεις, ὡς τε ἀθρόως ἅπαν ἐκπιπτεῖν τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τὴν ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἦν, θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον ἀπαναλίσκοντας ὕδατος, οὓς ὑπ' ἀνάγκης ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὴν στρατηγὸν ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνέδρας ἅλωσιν, βίᾳ πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. οἱ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπεθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὴν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος πρὸς τοῦδε τοῦ στρατηγήματος καὶ ἔργον ἐνενόησεν εἰς σωτηρίαν αὐτῷ. δι' ἅ τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης καὶ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τοῦ φάραγγος ἐκπέμπων τινάς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντός τε ὑπηρετοῦντος τῷ ὑπολειπομένῳ αὐτὸ τὴν πόλιν διπόρησεν, ἔρριπτε τὰ πολλὰ σὺν τοῖς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ καὶ πτίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σωαλισθέντες τὴν ὑπόνοιαν οἱ φρουροὶ περιέχωσι τὴν χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ'.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ὡς εἰς μακρὰν αὐτὴν θέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ἦν τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἀμαθόμενος, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναμαθόμενον δὲ τὸ πλῆθος καὶ περιχυθὲν αὐτῷ, κατανεβόλευεν, μὴ σφᾶς περιΐδῃ ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. ἐν γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μόνων ἐλπὶς, καὶ σὺν μόνοις αὐτῷ, πάντες ἀγωνισόμενοι δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι δή, σὺν μυρία. φρέπειν δὲ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀποπηδᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεώς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθεν. ὑπεβαπίσθη γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀπαθαρρῆσαι οἰχομένου. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ ὅτ' ἂν ὠφελήσαι τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλίσκων δέ, σωτὴρ ἐλεύσεσθαι. ἐνδὺς δὲ τὴν πολιορκίας ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τούς τε γὰρ ἐπὶ τὴν χώραν γαλιλαίους σωναθροίσειν ἢ τὸ τεῖχος, καὶ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τὴν πόλεως αὐτῶν ἀπωθεῖσθαι. οὐχ ὁρᾶν δὲ τί καθαθιζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη νεῦ, πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ὅτι τὴν πολιορκίαν, ὡς ἐπλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ δὲ ἐνδραπέτην ὑπόθοιντο, πολὺ τὴν ὅτι τὴν πόλιν ὁρμῆς αἴσθεσθαι. καὶ ἔπειθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ προσέχειν. παῖδες γὰρ καὶ γέροντες, καὶ γύναια μετὰ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἴχοντο, καὶ μετὰ κοινωνὸν σῴοις τὴν τύχης μένειν ἱκέτευον, καὶ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἔμοιγε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ̃ αὐτ̃ῶν. ὑδὲν γὰρ ἧσσον A
πείσεσθαι σφῶν, ἰωσήπου μηνύοντος. ὁ δ' ἐκείνων μὲν
ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δ' ἂν φρουρᾶι, πολὺ
μᾶλλον αὐτὸς τ̃ εἰς τὴν ἀπόλειψιν ὁρμῆς καὶ ὁ τ̃ῶν ὀδυρμῶν
ἔκλασεν οἶκτος, μηδὲν τε ἔγνω, καὶ τ̃ κοινὴν τ̃ῆς πό-
λεως ὑπόνοιαν ὁπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἶπὼν ἀρχε-
σθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἂν εἴη σωτηρίας, καλὸν ὄκλασμα
ἀνταλλαξάμενον τ̃ βίᾳ, καὶ δράσαντά τι ἐμμανὲς εἰς
μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐν' ἔργα ᾖ. καὶ προελ-
θὼν μὴ τ̃ῶν μαχιμωτάτων, διεκόσμησε τε τοὺς φεύ- B
γοντας, καὶ μέχρι τ̃ῆς στρατοπέδου τ̃ῶν ῥωμαίων κατέσχε.
καὶ τὰς μὲν ὅπη τ̃ῶν χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν,
διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τ̃ῇ δ' ἐξῆς ὁμοίως,
καὶ τ̃ῇ ζ'ίτῃ, καὶ ὅτι συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ
ἔκαμνεν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τ̃ῶν ῥωμαίων κακιζομένων τ̃
ἐπιδρομαῖς, ἐξέπεσεν τε δὲ ὑπὸ ἰουδαίων ἡδυνῶτο, καὶ
ταπέντων ὅπλων ἦσαν ἕκαστοι, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, αἰσχυνόμενον C
εἰς τ̃ πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτ̃ῶν ἐκκλί-
νειν ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατηφόροις ἀνθρώ-
ποις. ἐπεὶ δὲ ἀλκιμώτερον ἔξ τ̃ ἀπογνώσεως. ἐφεῖ-
σε νυᾶι τ̃ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ὑποχωμένας,
ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐφοσήκει γε μὲν καὶ ῥωμαίοις μ̃ῆ
ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν μ̃ὴ ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν,
ἀλλ' ἐπ' ἐφοδωμένοις. τοῖς δ' τ̃ῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ
τοῖς ὑπὸ συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ D
τοῖς ἰουδαίοις ἀνὲς ἔλλειν. πρέμει δ' ὑδὲ τ̃ῶν ἀφετηρίων
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' τούτοις μ̃ὲ εἶκον κακιζόμενοι, τ̃
δ' πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, ἐφοσέκειν-
το τοῖς ῥωμαίοις χαλεποί, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφει-
δοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμη-
κὸς αὐτ̃ῶν ἀναλαμβάνοντες.

Κεφάλαιον ιε'.

E

Ὁ δὲ σπασιανὸς ἡγούμενος τ̃ῷ μήκει τ̃ῶν χερνού
καὶ τ̃ῆς ἐνδρομῆς αὐτιπολιορκεῖσθαι, τ̃ χωμά-
των ὕδη τοῖς χείλεσι προσαζόντων, προσάγειν ἔγνω τ̃
κριόν. ὁ δ' ἔστιν ὑπομεγέθης δοκὸς, ἴσῳ νηὸς ὡπλα-
πλήσιος. ἐσόμου δ' παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κρι-
τ̃ὸν προβολὴν, ἀφ' ἧς κριὸς καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρη-
ται δ' κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δο-
κ̃ῶ, σαυρωτ̃ῆς ἑκατέρωθεν ἐδράσεις ἐσηρεισμένης. αἰωρού-
μενος δ' ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τ̃ αὖτ̃ῶν F
ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ὠθιζομένων, τύπτει
τὰ τείχη τ̃ῷ προσανέχοντι σιδήρῳ. καὶ ἁπλοῖς ὅτου κρα-
τερὸς πῦργος ἢ προβόλου πλατύς, ὃς καὶ τὰς ῥώτας
ῥηγνὺς, ἐνίοτε καὶ κατοχύσει τ̃ὸν ὁρμοῦντα. ὅπῃ ταύτῃ
τῇ προϊόντι ὁ στρατηγὸς τ̃ῶν ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ
τῇ πόλιν ἑλεῖν αὐδύσων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλα-
βερὸν ἦ, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲ οὖν τοῖς τε κατα-
πέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τ̃ῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τ̃ῶν ὅπῃ G
τῶν τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγόν-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ
σφενδονηταί. ἐπεὶ δ' ταῦτα μηδενὸς τ̃ῶν προβόλων
ὑπιείσης τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, ὑπέρ-
οις διωκεκόσι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένοι σ̃έρρεσι,
πρός τε αὐτ̃ῶν καὶ τὰ μηχαν̃ήματος ἀσφάλειαν.

quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communíque desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum consererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam. aricte & aliis tormentis bellicis.

IGitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obsideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterísque missilium machinis, vt facilius ferrentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itémque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Ioseph us autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim palcis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abiumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eaúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi Qui cùm super milites decimæ legionis prosiluissent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumpetent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

A Ἐ κῆ τ̃ πρώτην πληγήν, διεσείσθη μ̃ τὸ τεῖχος, κραυγὴ δ᾽ μείζων ἀφ᾽ ὧν ἐνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἐαλωκότων ἤδη. πολλάκις δ᾽ εἰς τ̃ αὐτὸν παίοντας τόπον, ὁ ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον ἔπω καζεμφισόμβριον τὸ τεῖχος, σοφίζε῀ται πρὸς ὀλίγον τ̃ βίαν τ̃ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ᾽ ὃ φερόμβριον ἀεὶ τ̃ κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτο τε ἡ ἐμβολὴ, κῆ δεχομβῆ τὰς πληγὰς, ἐκκένοιεν τῇ χαυότητι. τοῦτο πλείοσιν δ᾽αξιβλητὸν παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθὸ μ̃ ξέπιοιεν τ̃ μηχανῶν, αἰτιωδυγόντων τὰς σάκκους τ̃ ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δ᾽ τ̃ ἐμβολαῖς ὡς μηδὲν κατ᾽ αὐτυπίαν ἐλαπίζοῖ τὸ τεῖχος, ἕως αὐτεπινοήσαντες κόνους οἱ ῥωμαῖοι μάκρους, κῆ δρέπανα δήσαντες ἐπ᾽ ἄκρων τοῖς σάκκοις ἀπέτεμνον. ἐνεργῶ δ᾽ ἦτο τ̃ ἐλεπόλεως γλυομβῆς, κῆ τοῦτε τεῖχος, ἠοπαγὲς γὰρ ὢν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ὅλη τ̃ ἐπ᾽ πυρὸς ἄμυναν οἱ σφὲ τ̃ ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀψάμβριοι δ᾽ ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, ξιχόθεν ἐπεκθέοισι, Ἐ τάτε μηχανήματα, κῆ τὰ χώματα τ̃ ῥωμαίων ὑπεμπιπράσασιν. οἱ δ᾽ καλῶς ἐπεβοήθεν, σφός τε τ̃ τόλμαν αὐτ̃ καταπλήττοντες, κῆ ὑπὸ τ̃ φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθανόμβριοι. ξηρᾶς γὰρ ὕλης, σφὸς δ᾽ ἀσφάλτου τε κῆ πίσσης, ἔτ᾽ δ᾽ θείου, διέπλατο τὸ πῦρ ὀλιγοίας ῥοπῆς, κῆ ἅ πολλαχ᾽ καμάτῳ πεπονημβῆα ῥωμαίοις, ὅλη μιᾶς ὥρας ἐκέμετο.

B

C

D

Κεφαλ. ις.

E Νθα κῆ ἀνὴρ τὶς ξ̃εφαίνη ἰουδαῖος, λόγε κῆ μνήμης ἄξιος. σαμμαίε μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ᾽ ἐκαλεῖτο. σαὰβ δ᾽ πατρὶς αὐτ̃ γαλιλαίας ὑφ᾽ μεγάλῃ πέτρᾳ ἀρᾴμβριος, ἀφίκοιν δὲ τὸ τεῖχος ὅλη τ̃ ἐλέπολιν, μ̃ τοσαύτης βίας, ὡς τε ἀποῤῥάξαι τὸν κεφαλὴν τ̃ μηχανήματος, ἦν κῆ καταπηδήσας, ἐκ μέσων ἀῤῥε῀ τ̃ πολεμίων, κῆ μ̃ πολλῆς ἀδείας ὅλη τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δ᾽ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γλυόμβριος, Ἐ γυμνῷ τ̃ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμβριος, πέντε μὲ βεβαπείρε῀ βέλεσι, σφὸς δ᾽ δὲν δ᾽ τούτων ὑπεῖραφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀπέβη, κῆ θρασύτατος πᾶσι τ̃ ἀτολμίας ἦεν, τότε ἰλυσπώμβριος ὑπὸ τ̃ βαυμάτων μ̃ τὸ κρεῖν κατέπεσεν. ἄρισοι μ̃ τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖρας κῆ φίλιππος, ἀπὸ ῥεμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι κῆ αὐτοί. σφεπηδῶσι μὲ εἰς τὰς ἀπὸ τ̃ δεκάτε ταξματος, ἔτε δ᾽ ῥοίζῳ κῆ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς ἀῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, κῆ ξέφασθ᾽ καθ᾽ οὓς αὖ ἐφορμήσαν ἅπαντας. μ̃ τούτοις, ὅτε ἰώσηπος, Ἐ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμβριοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα κῆ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τῶτε σφεμπίπτε Ἐ τ̃ δεκάτε ξαπείρτος ταξματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, Ἐ τὰ ὄργανα Ἐ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. σφὲ δ᾽ δείλιαν ἀναστήσαντες, σφεσῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ἡ σφωτεπονήκει τυπτόμβριον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τ̃ ἀμυνυμβρίων ἐκ᾽ αὐτ̃, βάλλει τὸν εἰσπασιανὸν βέλει κῆ τὸν ταρσὸν τ̃ ποδὸς, κῆ πτρώσει μβῆ ὀλιγοπλαίως σφεκλύσαντος τὸ ἐλη θὲν τ̃ βλασήματος, μέτριον δ᾽ θρύβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. σφὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τ̃ πλησίον, φήμη δι᾽ παντὸς ἐμπίπλει ὅλη τῇ πληγῇ τ̃ στρατηγοῦ, κῆ τῆς πολιορκίας οἱ πλείοις ἀφέμβριοι, μετ᾽ ἐκπλήξεως κῆ δέους ὅλη τὸν στρατηγὸν

συνέ-

σωιδεον. φοβ ὴ πάντων ὅπως δείσας φδὲ τῷ πατρὶ A
παρῶν, ὡς τὸ πλῆθος ἡ τῆ φδὲ τ ἡγούμενον δυνοία, ἡ
τῆ τῶ παιδὸς ἀγωνία συγχυθῶσαι. ῥᾶσα μὴ οὖν τὸν τε
υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, ἡ τ στρατιὰν ἔπαυσε τῶ θορύβω. τ
γὰ ἀληδόνων ἐπάνω ἠμύμενος, ἡ πᾶσι τοῖς ἐπομέ-
νοις δ' αὐτὸν ὀφθῶναι ἀνεδάσας, χαλεπώτερον ἰου-
δαίοις ἐπήγειρε τ πόλεμον. ἕκαστος γὰ ὡς τιμωρὸς τῶ
στρατηγῶ φερικινδυνεύειν ἠθελε, ἡ βοῆ φδιεστῶν-
τες ἀλλήλους ὅτι τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ ὴ φδὶ τὸν ἰώσηπον, B
καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆ καταπελ-
τικῶν ἡ τ πεξοβολων, ὅμως ἀπεξέποντο τῶ τεί-
χους, ἀλλὰ πυρὶ ἡ σιδήρω ἡ πέτραις τοὺς ὅπη τὰ ῥίπ-
ρα τ κειὸν ὑπεβρίθοντας ἔβαλλον. ἡ μᾶλλον μὴ ὐδὲν
ἦν μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπως ἐπίπτον, ὑπὸ μὴ βλε-
πομένων καθορώμενοι. αὐτοὶ τε γὰ ὑπὸ τ σφετέρας
φδελαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις;
δυσωπόπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, ἡ τῆ ὀργάνων πόῤῥωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἥτε
οὖν τῆ ὀξυβελῶν, ἡ καταπελτῆ βία πολλοὶ ἅμα
δήλαυνε, ⁊ τῆ ὑπὸ τ μηχανῆς ἀφιεμένων πέτρων ὁ
ῥοῖζος ἐπάλλειε τε ἀωτίσυρε, ἡ γονίας ἀπέθρυπτε
πύργων. αἰδρῶν μὲ γὰ ἂν ἦν ὅπως ἰσχυρὸν σῖφος, ὃ μὴ
μέχεις ἐχάτης στρώνυται φάλαγγος, βία τε ἡ μεγέ-
θει τῶ λίθω. μάθοι δ' ἂν τις τῶν τῶ μηχανήματος
ἀλκὴν, ὁπῆ τῆδε τ νυκτὸς ἠμυμένων. D

Κεφάλαιον ις.

ΠΛηγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτῆ τ φδὶ τ ἰώσηπον ἐσῳ-
πων αὐτὰ τὸ τεῖχος, ἀπαῤῥάσας τ κεφαλὴν ὑπὸ
τῆς πέτρας, ἡ τὸ κρανίον ὑπὸ ξιῶν ἐσφενδονήθη ςα-
δίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τ
γαςέρα, φθορὴς ὴ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέῤῥησεν ἐφ' ἡμισά-
διον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἦν τῶ λίθω βία. τ μ' ὀργάνων,
φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. πῆ ὴ βαλλομένων, ἦν ὁ ψόφος.
ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπουν οἱ νεκροὶ ἡ τῶ τείχους ῥι- E
πτόμενοι, ⁊ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγεί-
ρετο. παιήχουν ὴ ἔξωθεν οἰμωγὴ φωνὰ ὠμῶν, αἴ-
μη δ' ἐῤῥέετο πᾶς ὁ φδὸς τ μάχης φδέβολος, ἡ φοσ-
βατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν
δ' ἐποίουν τὴν βολὴν φδιηχοῦντα τὰ ὄρη, ἡ ὐδὲν ἐπ'
ἐμείνης τ νυκτὸς, ὅτε εἰς ἀκοὴν, ὅτε εἰς ὄψεως κατά-
πληξιν ἀπελείφθη. πλεῖσοι μὲν γε τῆ ὅπη τ ἰωσαπά-
της ἀγωνιζόμενοι ἠμυναίως ἔπεσον. πλεῖσοι δ' ἐγχώνδο F
ξαυματίαι, ἡ μόλις φδεὶ τ ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐνδί-
δωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπτως τυπτό-
μενον. οἱ ὴ φεσξάμενοι τοῖς σώμασι, ἡ τοῖς ὅπλοις, τὸ
καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν φρὶν βλιθλῶαι τὰς ὑπι-
βατηρίους ὑπὸ τῆ ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

ΥΠὸ ὴ τ ἑωθινὴν φπασιανὸς ὅπι τὴν κατάληψιν τ
πόλεως σωιῆγε τ στρατιὰν, ὀλίγον ὑπὸ τ νυκτερι-
νῆς πόνε διαναπαύσας. ἑκλόμενος ὴ ὑπὸ τῆ καταῤῥι- G
φθέντων φδιαπᾶσαι τοὺς ἐῤῥωγίας, τοὺς μὲν γυναικω-
τόνους τῆ ἱππίων ὑποβήσας τ ἵππων, ξιχὴ διέταξε ἡ
τὰ πεπλωκότα τ τείχους, πάντοθεν πεφραγμένους τοῖς
ὅπλοις, ἡ τοὺς κοντοὺς φεβίχοντας, ὡς ὁπόταν τὰς ὑπι-
βατηρίους βάλλωσιν μηχανὰς, κατάρχοιτο τῆς εἰσό-
δου. κατόπιν ὴ αὐτῆ ἔταξε τὸ φεζὸν τὸ ἀκμαιότατον.
τὸ ὴ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀνὰ παρὲξέτεινε τῆ τείχει

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinísque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sterneretur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transfecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

Cap. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitũ quidé fortissimos equis depositos trifariã collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contóque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secũdum muri spatium

per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios, paratas ſagittas habere iuſſos: funditores quoque ſimiliter, & appoſitos machinis. Aliis autem integris muri partibus ſcalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentaſſent, deiectæ partis defenſionem relinquerent: cæteríque omnibus ſimul telis oppreſſi, violentiæ irrumpentium cederent. Ioſephus autem hoc conſilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque ſenes diſpoſuit, quaſi lædi non poſſent: in parte verò collapſa validum & potentiſſimum quémque. ſenóſque ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus eſt: híſque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent: contra ſagittarum verò multitudinem communiti protegerentur deſuper ſcutis: paulatimque recederent, donec ſagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipſos proſilire mandauit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere: vnumquemque verò ita certare debere, non quaſi conſeruandam tueretur, ſed quaſi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos, coniugéſque ſuas propemodum ab hoſtibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque diſpoſuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, poſtquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam tranſlatus fuerat à cuſtodiis) ſtrictíſque gladiis ad partem muri deiectam hoſtes inſtare, armíſque montana loca omnia deſuper collucere, atque Arabum quendam ſagittariis tela ſuggerere, tunc extremo vlulatu quaſi capta vrbe conſonuerunt, non vt impendere mala, ſed vt adeſſe iam crederes: Quare Ioſephus mulieres, ne miſericordia ſuorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, filere iuſſas: ipſe verò ad partem muri, quæ ſibi obtigerat tranſiuit. & ſcalas quidem applicantibus animum non intendit, ſed tantùm ſpeculabatur impetum ſagittarum. Simul autem ac tubicines vniuerſarum legionum conſonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: ſignóque dato, miſſis vndique ſagittis lux obſcurari cœpit. Ioſephi ſocij memores præceptorum, & aduerſus clamorem obſtructis auribus, & contra ſagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipſi eas curſu, & antequam hoſtes pedem in his ponerent, occupant: eóſque aſcendere nitentes prælio detrudebant, varia manuum itémque animi facinora demonſtrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui ſine periculo fortes contra ſe eſſent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defeſſis autem Romanorum aſſiduè ſubſtituerentur próque his quos violentia repuliſſent, alij ſuccederent: inuicem ſe adhortati latera copulant:

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφλεγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν. κατόπιν ἦλθον τοξεύσοντες τοὺς ἔξωθεν, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως ἢ σφενδονῆται, καὶ τοὺς ὀπὶ τῆς μηχανημάτων. ἕτεροι ἢ κλίμακας ἁραμένοις, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκροβολίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτοις κωλύειν πειρώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὀπὶ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ ἦ, ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῆς βελῶν, εἴξωσι τὴν εἰσόδου. ἰώσηπος ἦ συνεὶς τὴν ὀπίνοιαν, ὀπὶ μὲν τὸ μέγιστον τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἵησι τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. καὶ δὲ τὰ παῤῥωγότατα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, σπληρώσατο, σπέλλουσί τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς ταγμάτων ὑπερφέρειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς ἦ τὸ πλῆθος τῆς βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ ἔξωθεν. βαλλόντων ἦ τὰς ὑπλοτερείους μηχανὰς αὐτοῖς προπηδᾶν, καὶ ἅμα τῆς ἰδίων ὀργάνων ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, ὑχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπολωλείας ἤδη τὰ πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον ὐδέπω, καὶ τὴν ὀπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προσαναλίσκοντας, ἀναφεῖναι τοῖς δεφόρουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν ὕπως ἑκάτερον. τὸ ἦ ἀρρὲν ὑπὸ τῆ πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, ὐδὲν γὰ εἰς τὸ μάχιμον μετακεκίνητο τῆς παλαιᾶς φυλάκων, πρὸς ἦ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοῖς πολεμίοις ξιφήρεις, καὶ τὸν καθύπερθεν ὀρεινὸν λαμπρὸν ὁπλοις, τάτε βέλη τοὺς ἔξωθεν ἐπανέχοντα τῆς ἀράβων, ὑσατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς καὶ ἀπειλημένων ἔτι τῆς κακῶν, ἀλλ' ἤδη παόντων. ὁ ἦ ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ θηλυῶσιν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῆς σφετέρων, κατακλείει τοῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἦ πρὸς τῆς ἐρριμμένων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, ὐ προσῆκεν. ἀπεκαραδόκει τὴν ὁρμὴν τῆς βελῶν. ὁμοῦ ἦ οἵτε σαλπιγκτὰ τῆς ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πανταχόθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος τῆς βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῆς τῶ ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε συνὼ αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βοὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφεῖλκυσαν, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπιξέδραμον δὲ αὐτῆς, πρὶν διαβλῶναι τοὺς διαβαλοῦντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀνδράσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐχάτας συμφορὰς, μὴ χείρεις φαίνεσθαι τῆς τὸ ἀκινδύνῳ τῆς καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐλομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερῥήγνυντο τῆς ῥωμαίων, πρὶν ἢ στῆσαι, ἢ διαφθεῖραι. ὡς ἦ οἱ μὲν ἐκαμνον θλιπτικῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν ἃ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς ἦ τῆς ῥωμαίων ἀκραιφνεῖς διεδέχοντο, καὶ ταχέως αὖθις τῶν ὑποδιαθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι, προσκαλούμενοι ἀλλήλους, καὶ πλοῦτον μὲν ὑπὸ-

σαντες,

σαντες, τοῖς ἢ θυρεοῖς καθύπερθεν φερεξάμενοι, τεῖχος ἄρρηκτον ἐγίνοντο, καὶ καθάπερ ἐπὶ σώματι παύσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθουμένους, ἤδη τῶ τείχους ἐπέβαινον.

Κεφάλαιον ι.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίας συμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάλωσιν, ἣ δὲ ἔδει δῆτα πρὸς ὄπτασιαν, ὅταν αὐτὴν ὀστράγινοις ἐρυθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνωστικότατοι ἢ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες καὶ ταχὺς πολλοί, καὶ πολὺ πανταχόθεν τὴν ῥωμαίων κατέχειν, συνεπαφίεντες καὶ τὰ ἀγχέα βεβρασμένα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόντων τῶν ῥωμαίων, διεσπάσατο τὸ τάξιν, ἐς μὴ δῆτα ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ὑπὸ κόρσης μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς παντοδίας διέρρει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴ σάρκα φλογὸς ὑπὸν ἔλασσον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσῃ ταχέως, καὶ ψυχόμενον εὐρυθίως ἀπὸ τῆ πίσσης. τοῖς ἢ θώραξι τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τοῦ καύσεως ἦν μὴ. πηδῶντες δὴ καὶ συνελύμενοι τοῦ ἀλγηδόσιν, ὑπὸ τῶν ζεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ ἢ ζωσάντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζομένους, ἀχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιθέασιν ἦσαν. ἐπεῖλπε ἢ ὅτι ῥωμαίοις ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχύς, ὅτι τοὺς Ἰουδαίους συίασις. ἀλλ' οἱ μὲ καὶ πρὸ οἰκοῦ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τοῦ πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆ ῥώμης. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι δόλῳ δ' ἀντέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπίσφαλλον, πλὴν ἐφθέως ὑποχέοντες τοῦ σανίσιν, αἷς ἐπολισθαίνοντες, ὑπεσύροντο, καὶ ὅτε τοῦ ἐρυομένων, ὅτε τῆ προσβαινόντων τὰς ὁρμὰς ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲ ὑπτιαζόμενοι τοῦ ὀπλοβατείων μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ἢ ὅτι τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ' ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τοῦ ῥωμαίων, ἕτοι τοῦ καὶ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθερωθέντες, πρὸς τὰς βολὰς δύσχολον. πολλὰ ἢ καὶ μένες ἐν τῇ προσβολῇ τὰς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς ἀεὶ δείλιον ἀνεκάλει. ἔστασον ἢ τέτων μὲ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῆ ἢ ὑπὸ τοῦ Ἰωταπάτης, ἀπίθανον μὲν ἐξ ἀνδρὸς, ξαυμαστὴν ἢ ὑπὲρ ἑξακοσίους ἀνακομισθῆναι. εἰκάζει μὲ ἐν δεσίᾳ μέρους, ἢ ἀδεξίᾳ τοῦ.

Κεφάλαιον ια.

Ὁ τεσπασιανὸς ἢ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τοῦ στρατοῦ ἀδημονῶν μὴ, ὡς θυμουμένοις ἐοικὼς, καὶ προσέτασσε, ἀλλ' ἔργων δεομένοις, προσευξάμενος μὲ τῷ χώματι, πύργους ἢ ἕξεις, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος καταστήσας πάντοθεν σιδήρῳ περικαλυμμένους, ὡς ἑδρᾶσι τε εἶεν ὑπὸ βελῶν, καὶ δυσάλωτοι πυρί, τοῦ χωμάτων ἐπέσησεν. ὑπιβάσας αὐτοῖς ἀκοντιστὰς τε καὶ τοξότας, καὶ τῆ ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κουφότερα, πρὸς ἢ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἱ μὲ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, τῷ τὰ δωρεάν τοῦ πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὅτι τῶ τείχους ἐβαλλον. οἱ ἢ μήτε καὶ πόρρωθεν φερομένων τοῦ βελῶν σκληρὰν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοῖς ἀφανεῖς ἀμυνόμενοι, καὶ τὸ μὲ ὕψος τοῦ πύργων δυσέφικτον ὁρῶντες ὂν χεῖρας βέλει, πυρὶ ἢ τοῦ ἀεὶ αὐτῆς σίδηρον δυσπάλαστον, ἔφυγον ὑπὸ τῶ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲ ὅτι τοῦ Ἰωταπάτης, αὐτεῖχον ὕστις, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν αὐτικακοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ μὴ κινδύνων ἀείργειν, ἔχοντες,

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum deperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infunduntipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vique sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè caleesceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero decepere, cum fœno græco detocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorũ causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidẽ altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarẽtur: cásque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itéque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice veniẽtes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non potentant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio á Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finiti- A
nam quandam Iotapatæ ciuitatem euo-
catus, cui nomen est Iapha, nouas res affe-
ctantem, & propterea, quòd Iotapatenos
præter spem restitisse audierat, insolescen-
tem, mittit eò Traianum decimæ legionis
rectorem, dans ei duo millia peditum & B
equites mille. Ille autem cùm oppidum
contra expugnationem munitissimum re-
perisset (nam præter naturam qua tutum erat
etiam muro duplici cingebatur, habitatores
verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi ob-
uios processisse, prælium cum his commit-
tit: eósque paulisper reluctatos in fugam
vertit: quos vestigiis consecuti Romani, ex-
terioris muri ambitum quò confugerant, cum
ipsis irrumpunt. secundum autem murum pe-
tentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu
scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent.
Profectò autem Deus Galilæorum clades Ro- C
manis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius
vniuersum populum exclusum mœnibus pro-
priis, ad interitum hostibus dedit auidissi-
mis cædium. Multi enim simul ruentes ad
portas, multúmque nominatim præpositos
inclamantes, inter ipsas preces mactabantur,
quibus hostes vnum murum, alterum ciues
clauserant: & inter medios coacti murorum
ambitus, multi quidem sociorum gladiis trans- D
figebantur, infiniti verò à Romanis interfi-
ciebantur, ne ad vlciscendum quidem recep-
ta fiducia. nam præter hostilem metum, e-
tiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos,
sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vn-
de Traianus vacuam esse ciuitatem pugnato-
ribus reputans, & si qui adhuc intus essent,
nihil eos ausuros esse existimans præ timo- E
re, imperatori excidium reseruauit. eúmque
per nuncios rogauit, vt filium suum Titum
mitteret, finem victoriæ impositurum. ille
autem laboris aliquid superesse ratus, cum mi-
lite filium misit, hoc est, quingentis equi-
tibus, & peditibus mille. Qui matutè ad ci-
uitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt
in læuo quidem latere Traianum constitue-
ret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. F
Itaque militibus scalas muris vndique appli-
cantibus, cùm paulisper desuper Galilæi ob-
stitissent, continuò mœnia reliquerunt: Ti-
tus verò ciúsuue comites saltu demissi, matu-
rè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens
cum his qui se intus cõgregauêre, pugna com-
missa est: nunc per angusta viarum irruenti-
bus validissimis, nunc fœminis ex tectorum
culminibus, quæ fortè inuenissent, tela ia-
ctantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sex-
tam horam sustinuêre conflictum. absumptis
autem bellatoribus, cætera multitudo, & G
sub diuo, & per domos, senes pariter ac iu-
uenes mactabantur. Denique virilis sexus præ-
ter infantes nullus remansit, qui cum mulieri-
bus abducti sunt seruitio. Interemptorum qui-
dem in ciuitate, & in primo congressu, nu-
merus fuit XV. millia: captiuorum autem duo
millia CXXX. Hæc Galileis clades contigit quin-
to & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ δὲ ταὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ὀπί πα
τὴν δή τ' Ἰωταπάτης ἀφυγετόνων πόλιν (Ἰαφὰ κα-
λεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν Ἰωταπατηνῶν ὧδε δέ-
ξαν ἀπεχόντων ἐπαγερμόνα, ξαίανὸν ὄντα τ' δικάτ
ζάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, ὧδε δὲ δὺς αὐτῷ χιλίους
μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυ-
σάλωτον καταλαβὼν, ὄρεσι γὰρ τὴν φύσει καρτερὰ τυ-
χαίουσα, & διπλῇ ὠχυρώτο τειχίσει, περιπατη-
κότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλῃ,
& πρὸς ὀλίγον ἀντεχόντας, ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ
εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι καὶ πόδας περσκεί-
μενοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτε-
ρον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δέ-
σαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ὦ ἄρα
ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τό-
τε τὸν τ' πόλεως λαὸν αὐτανδρὸν χερσὶν οἰκείαις ἐκ-
κρεμάσθη πρὸς ἀπώλειαν, ἔνδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς
παρέσεσθαι. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι τὰς πύλας, καὶ πολ-
λὰ τοὺς ἐπ' αὐτῷ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπε-
σφάττοντο τ' ἱκετείας. & τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος
οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέ-
σοι δὲ τ' δυεῖν κατειλήμμενοι βελῶν βύζιν, πολλοὶ
μὲν τοῖς ἰδίοις ὑπεπείροντο ξίφεσιν, ἄπτοσι δὲ ὑπὸ ῥω-
μαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες.
πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοῖς πολεμίοις τὰς ψυχὰς
αὐτῷ ἔκλασεν ἡ τῷ οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνη-
σκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῷ ἰδίων καταρώμενοι, μίχει
πάντες ἀπώλοντο, μύριοι δὲ δισχίλιοι τ' ἀριθμὸν ὄντες.
κενεὸν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶ) τ' πόλιν ὁ ξαῖανὸς,
εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς βλη-
σειν ὑπὸ δέους, αἰτεῖ τῷ στρατιᾷ τ' ἄλωσιν. καὶ
σείλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τ'
υἱὸν αὐτῷ Τῖτον ὅπως θήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβα-
λῶν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιᾷ τ' υἱὸν ὅπ-
πέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ
δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν δι' τάχους, καὶ διατάξας
τὴν στρατιὰν, ὅπῃ μὲν τὸ λαῦ κέρας, τ' ξαίανὸν ἵστη-
σιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τ' πολιορ-
κίαν. τῷ δὲ στρατιωτῷ κλίμακας πάντοθεν τᾷ τείχει
προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερ-
θεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν βέλεμνον. ὑπιππεύσαν-
τες δὲ οἱ περὶ τ' Τῖτον, τ' μὲν πόλεως ἐκράτησαν τα-
χέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συναφέντας, καρτερᾷ
μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ δὴ καὶ τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ
προσέπιπτον, καὶ ἄπο τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον
πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς. καὶ μάχει μὲν ἐξ ὥρας εἰκτεί-
χου μαχόμενοι. διαπανθέντων δὲ τ' μαχίμων, τὸ λοι-
πὸν πλῆθος ἔντε τοῖς ὑπαρθείοις, καὶ κατ' τὰς οἰκίας ἀ-
πεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ἐδὲν γοῦν ἄρρεν
ἀπελείφθη ἡλικιωτῶν, ἢ μὴ γυναικῶν ἐξανδραπο-
δίσαντο. τῷ μὲν οὖν αἰχμαλώτων αἱ πᾶσαι τὴν πόλιν, καὶ δὴ τ' περιτειχισμὸν ὧδε τάξεως, ἀριθμὸς μύριοι
πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχί-
λια & ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. τοῦτο συμέβη τὸ πάθος γα-
λιλαίοις εἴκοσι καὶ δισὶν μησίν.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

CAP. XII. De Samaritis à Cerealle deuictis.

A SEd ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi námque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorúmque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt saluti esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Κεφάλαιον κγ.

CAP. XIII. Iotapatæ excidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter pem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidé vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiam caperẽtur, si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiẽ habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se ludæorum, quantaque superbiã pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiſque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Cap. XIV. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

A κὴ πλάκιδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰ σῆχον. κατειλημμένης ἤδη τ ἄκρας, Ϲ τ πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει ςρεφομένων, ἤδη ἦ κὴ ἡμέρας ὥσης, ὅμως ὅπως τ ἁλώσεως τοῖς κατειλημμένοις ἄγνοια ἦ. καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ κὴ ὕπνῳ λέλυντο, κὴ τ ὀχνις αμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπέμβλυνε πολλή, κὴ τύχῃ τότε τῇ πόλει ςρατιᾶς εἰαπεσούσης, ἕως μόνῃ τ τῆς κακῶν ἄγνοιαν ἐξαίρησιν, κὴ τ ἅλωσιν ὀλίγοις δυοῖν ἀναλώμασι. ῥωμαίους ἦ κατά τι μιμεῖσθαι τ πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼς εἰσήει τινός, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ὑπὸ τ ἄκρας τ λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα κὴ τοῖς ἐπ μάχεσθ δυναμένοις ἡ δυσχωρία τ ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς ςενωποῖς, κὴ κῆ τ ἕως νοις ὑπολιθάροντες, ῥίπτη καὶ ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, κὴ τῆς ἕως τὸν ἰώσηπον ὀλιγώρησεν, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρόξυνε. κατιδόντες γὰρ ὡς οὐδένα τῆς ῥωμαίων ἀπλῆς δύναν), τότε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων ᾐρέλαβον, κὴ σωσαθησιόμενοι ὅτι τὰ καταλήψοντα τ πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκτειλον. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ φρίκης τ καταλήψεως ἄγνοιαν τ φυλακῶν διαφυγεῖν ἔφθασαν, ἀναβαίνοντες εἰς τινα τῆς ἕως τειχισμάτων πύργον μέχρι μήτινος ἀπεπειράτο. ἕως ἐχθέντες ἦ τῷ πλήθει τῆς πολεμίων, οὐδὲ παρῆσαν τὰς δεξιὰς, κὴ τοῖς ἐφεξῆσι τῶν σφαγὴν ὠθυμοι παρέχον. ἀναμάκτου δ' ἐν ὧν αὐχῆσαι ῥωμαίους τὸ τέλος τ πολιορκίας, εἰ μὴ κῆ τῶν ἄλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ὧν αὐτόνυξ. θήσει ἦ ὀξ ἐπέδρας. τ γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τὶς συμπεφυγότων (πολὺ ἦ ἦτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τ αὐτάνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίςιν τε σωτηρίας, κὴ βοηθῆσαι πρὸς αὖοδον. ὁ ἦ ἀφυλάκτως ὤρεγε τ χεῖρα, κὴ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτω θεν ὑπὸ τ βεβῶνα δόρατι, Ϲ ᾠδοχεῖμα διεργάζε). κατ' ἐκεῖνο μὲν οὖν τ ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνεῖλον ῥωμαῖοι. τ ἦ ὕπνωσιν ἀνερευνώμενοι τὰς καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις Ϲ τοῖς ἀπλάροις ἐπιζήσαν, κὴ ὀξὺ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων κὴ γυναικῶν. Ϲ τὰ μὲ αἰχμάλωτα χίλια σὺν τοῖς ὀγδοήκοντα συνήχθη. νεκροὶ ἦ κατά τ ἅλωσιν, κὴ κῆ τὰς ὕστερον μάχας, συνεριθμήθησαν τεσσαρακισμύριοι. ἡ ἐσπασιανὸς ἦ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, Ϲ τὰ φρούρια πάντα ὑπεμπίπρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτος ἑάλω, ἕκαιδεκάτῳ δ' νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, παρέμου νουμηνίᾳ,

F

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαῖοι ἦ τ ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν ὑφετέραν, κὴ σφόδρα τῷ ςρατηγῷ φιλοτιμουμένῳ, μεγίςη γὰρ ὧν μοῖρα τ πολέμου ληφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, κὴ τοὺς ἀποκρύφους τ πόλεως μυχούς. ὁ ἦ ἀρτ τ πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲ αὐτὸν ἐκλεπτῆ τ πολεμίων, καθάλλεται ἦ εἰς τινὰ βαθὺ λάκκον, ᾧ πλατὺ ἀπόλαυον διέζωκτο κὴ πλάγιον, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τεσσαρακοντα μὲ τῆς ὀπισήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λαθάνοντας, ᾠδοκοδόμει δ' ὀπτησίων ἐν ὀλίγας ἡμέρας ἐξαρκεῖν δυναμένην. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεξέλλετο τῆς πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰῶν ἐζήτει ἐρασμοῦ ἐξόδους κὴ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. ἐσφυρημένων δὲ πανταχόθεν τῆς πύρ-

τὴν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἂν λῃ, αὖθις εἰς τὸ A
ἀσπάλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελανθαίνε. τῇ
δ' ἕβδόμῃ γυναικός ἁλόσης, ἅμα αὐτοῖς μιανύεται. Ε ἐπ-
ισπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιάς τε τοῦ ἰωσήπου δῶ-
ναι κελεύσας, καὶ θαρσύνοντας ἀπελθεῖν. ἀφικόμενοι
δ', παρεκάλουν ἵνοι τ' ἀνδρα, καὶ πίστεις ἔδει σωτηρίας
ἐδίδοσαν. ὁ μὲν ἐπείθετο. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς λῦ τ' τοσαῦ-
τα δεδρακότα παθεῖν, ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνδρὸς ἀλόντων
ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδόκει τε ὡς B
ὅτι πρωρείαν θεοκαλεμένους, ἵνα ἐπ πάσασιν ἔξιον
ἐπ πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τοῦ ἰωσή-
που Ε σωνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ὁδεῖ, τὸ τε φύσει
φωμαίων χρηστὸν, θεὸς οἷ αὖ ἄπαξ ἔλωσι, διεξῆει, καὶ
ὡς δ' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
θεὸς τοῦ ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ὅπ πρωρεία ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐκεῖναι γὰρ ταῦτα, καὶ
μὴ ὧδε θεοῖόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι θεραπεύ- C
μενον ἄνδρα ἡγεμόνα. θεοσετίθει δὲ, ὡς ἔτ' ἂν οὐκ
ἐπασπασιανὸς ἐνεδρῶν φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τ' κακίσου
θεράπατος θεοσῆσθ τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὅτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.
ἐνδοιάζοντος δ' τῷ ἰωσήπου καὶ θεὸς τ' νικάνορα, τὸ μ'
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐπιφέρειν τὸ ἀσπάλαιον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τ' ἀνδρα
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' τε νικάνωρ θεοτέκειτο λιπα- D
ρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῷ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος
ἔμαθεν, αὐδμησις αὐτῷ τὴν δι' νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ
θεοσημαίνει ἰουδαίων, καὶ τὰ θεῖ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. ἰῷ δ' θεῖ κείσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφίβολα ὑπὸ τῷ θείῳ λεγόμενα. τὴν
γε μὲν ἱερῶν βίβλων ἐκ ἠγνόει τὰς θεοφητείας, ὡς
αὖ αὐτός τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὅπ τ' τότε
ὥρας ἔνθεος ἐγνόμενος, καὶ τὰ φεικώδη τ' θεοφάτων E
ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, θεοφέρῃ τῷ θεῷ λε-
ληθέναι δ' ἐχεῖ. καὶ ἐπιδὴ τὸ ἰνδάσιον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη ὁ θεὸς ῥωμαίοις ἡ τύχη
πᾶσα, Ε τ' ἐμὲ ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μαρτύ-
ρομαι δ' ὡς ἐ θεοδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δεσπότης.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τὴν ἰου- F
δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἰκοῦσι τοῖς θαρσαλέοις, ἀθρόοι θεοστάντες,
ἢ μεγάλα γε αὖ ἐγεγάκεσαν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφὴς θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας;
ψεύδη μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψεύδη δ' Ε συνέ- G
σεως εἶχες, εἴγε σωτηρίαν μὴ ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔτος
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δ' ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἢ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ λήθω τινὰ σαυτῷ κατέχειν
ἡ ῥωμαίων τύχη, θεοπτέον ἡμῖν τῷ παρόντι νόμι.
χρήσομαί σοι δεξιᾷ, Ε ξίφει. σὺ δ' ἂν μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen illic rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ patri meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur essétque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactæ tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum? si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij proptiæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos alcendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spõte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíque particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlciscimur, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θησεις, ιουδαίων στρατηγὸς, εἰ δ' ἄκων, προδότης τῶν θνητῶν. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανετείναντο τὰ ξίφη, καὶ ἀπειλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐπιδοίη. δείσας ὁ ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἰς ἡμᾶς τοῦ θεοῦ προσαλλάττων, εἰ προαποθοῖτο τὴν ἀγχιβασίας, ἤρχετο τοῖς αὐτοῖς φιλοσοφεῖν ὅπερ ἐπαίσιος. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφῶν αὐτῶν ἐπαίτιοι φονεύομεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυχήν; ἀλλ' ἄλλοι

B τοῖς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο μέ. καλὸν δὲ πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιος νόμῳ, τυπτόμενον ὑπὸ τῶν κρατουμένων. εἰ μὲ ἦν τῶν ῥωμαίων διαστρέφομαι σιδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τοῦ ξίφους, καὶ χειρὸς τῆς ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσφέρει φειδὼ πολέμιος, πόσῳ δικαίως ἂν ἡμᾶς ἡμῖν αὐτοῖς εἰσέλθοι. καὶ δὲ πλέον τοῦτο δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, ἀφεὶ ὧν πρὸς ἐκείνους δίκης ἀμύνα. καλὸν γὰρ τὴν ἐλευθερίας ὑπομένειν θνήσκειν. φημὶ κἀγὼ.

C μαχομένους μέν τοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀφαιρουμένων αὐτήν. νῦν δ' ὅτε εἰς μάχην αἰτιβιάζεσθαι ἡμῖν, ὅτε αἰρεῖσθαι ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' αὖ μὴ δέῃ. τί δ' καὶ δεδεικότες, πρὸς ῥωμαίους ἐκ αἴτιμοι; ἆρα οὐκ θανατον; ἐπεὶ οἷον δεδοίκαμέν γε τὴν ἐχθρῶν ὑπαπτοδύομεν, ἵνα τοῖς βίαιον ὑπομένωμεν; ἀλλὰ δ' ἐλεύθεροι ἐσμεν. πάντων γοῦν πεῖσόμεθ' ἐλεύθεροι. γυναῖον γὰρ ἀπόλεῖν ἑαυτὸν φήσει τις; ἐμὲ μὲν οὖν, ἀλλὰ ἀγνώμονα, ὡς ἔγωγε καὶ

D κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θυέλλης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μεὶν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τῆς κοινῆς ἀπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τὴν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἔσχατον ἀσέβεια. τῷ μὲν γὰρ ζώων ἐθέν ἐστιν, ὃ θνήσκειν μὴ προαιρεῖται, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἐγγενὲς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτοις πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τὴν ἐξ ἐνύδρας πεμπομένην. τὴν δὲ θεὸν ἂν οἰεσθε ἀγαπᾶν ὅτ' αὖ ἄνθρωπος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτ' εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ συμφθαρτὰ ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ θεῖς μοῖρα

E τοῖς σώμασιν συνοικίζει. εἶτα αὖ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου σῶμα κατάθηκάν, ἢ ἀφάνη κακῶς, κἀκεῖνος ἔβλαψε καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τ' σφετέρου σώματος συμβάλλει τῷ θεῷ καταθήκαν τὴν θεῷ, λελυμένην δοκεῖ τ' ἀδικούμενον, καὶ κολάζειν χρῆ, τοὺς ὑποδραστὰς οἰκέτας δίκαιον νενόμισαν, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τὸν θεὸν, καὶ δοκεῖν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴστε, ὅτι τῷ μὲν ζῆν τὸν τῆς φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τοῦ

F θεοῦ χρέος ἐκτινόντων, ὅτ' αὖ ὁ θεὸς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι δὲ καὶ χῶραι βέβαιοι, καθαραὶ δ' ἐπίκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρου ἁγιωτάτου λαχοῦσαι τὸν ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐν περιτροπῇ ἀφάνων ἀγενοῖς πάλιν αὖ γενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἑτέρους πμωρεῖται τοὺς θάτερον ὑβρισας. διὰ τοῦτο

G μεμι-

μεμίσηται, ἀλλὰ τῷ θεῷ τοῦτο, καὶ ἀλλὰ τῷ σοφωτάτῳ A
κολάζει νομοθέτῃ. τοὺς γὰρ ἀπολοῦντας ἑαυτοὺς, ἀλλὰ μὲ
ἡμῶν, μάχεις ἡλίῳ δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκέλευσαν,
καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑ-
τέρους δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τέτανται τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέ-
λευσαν, ἃς ἐσπάσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὰ χεῖρα τοῦ
σώματος. καλὸν οὖν ἐστὶ τοῖς δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς B
ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσκλύειν τὰ εἰς τὰ κτίσαντα
ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ ἀν
ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδεῖξάμενοι τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν τοῦτο τῶν ἐλόντων.
ἐμοὶ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἕξιν, ἵνα
ἐμαυτοῦ προδότης ἡγώμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἴγε
ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' C
ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τῶν μὲν τοίνυν ῥωμαίων οὐκ
ἄδραν ἐπιδέχομαι. μὴ γὰρ δεξιᾶς ἀναρμένος ὑπ' αὐτῶν, ἀθύμως τεθνήξομαι, τῶν δὲ ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων παραμύθιον.

Κεφαλ. κς.

Ὁ Μὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν
τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ περιφανῶς ἀπογνόντες τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες
ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιόντος πρὸς αὐτ. καὶ προσ-
ξέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκάκιζόν τε εἰς ἀνα- D
δρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, ἅλλος ἦν. ὁ δὲ
τὰ μὲ ὀνόματος καλῶν, τὸν δὲ στρατηλατοῦντα ἐμβλέπων, τὴν δὲ δρασσόμενος τῆς δεξιᾶς, ὁὸν δὲ δεήσεσι δυσωπῶν,
καὶ ποικίλοις διαρεόμενος πάθεσιν ὅπως τὴν ἀνάγκης εἱρ-
γεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατα-
κυκλωθέντα τὰ θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀπι-
στρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἐπὶ
τὸν στρατηλάτην αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, θᾶτ- E
τον ἐλίσθαινε τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἀπέφερον
τῆς, αὐτομάτως παρεῖσθησαν. ὁ δὲ ἐν τῇ ἀμηχανίας, ὡς
ἠπόρησεν ἁπάντων, ἀλλὰ πίστιν τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν
σωτηρίαν ἐβεβαίωσε. καὶ ἐπειδὴ ἔδοξε τὸ θνήσκειν
ἔφη, φέρε κλήρῳ βάλωμεν ἀλλήλων σφαγὰς ἀπεξενώμενοι, ὁ
λαχὼν τοῦτο μεθ' αὐτὸν πιπτέτω. ἐν διοδεύσῃ πάντων
ὕστερος ἡ τύχη. μὴ γὰρ ὅπως τὸν ἰδίας κεῖνο δεξιᾶς ἕκαστος.
ἄδικον γὰρ οἰόμενον τὰ ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σω- F
θῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ σωεκλήρου τοῦτο.
ἑτοίμως ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸ παρεῖχε τὴν σφα-
γὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τῆς στρατηγός. ζωῆς δὲ
ἀδίκως, τὸν μὲ τῆς ἰωσήπου θανάτου ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ
ἐκεῖνος (εἴτε ὑπὸ τύχης λεχθὲν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας)
σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀποδάζων μήτε ὑπὸ τῶν κλήρου καταδι-
καζόμενος, μήτε εἰ τελευταῖος λίποιτο μιαίνων τὴν δεξιὰν
ὁμοφύλου φόνου, πείθει κἀκεῖνον ὅπως πίσει ζῶ· ὁ μὲν οὖν G
οὕτω τὸν τε ῥωμαίων, καὶ τὸν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον,
ὅπως ὑπεσπασιανὸν ἦγετο διὰ τῶν νικώντων. οἱ δὲ ῥωμαῖοι
πάντες ὅτι θέαν αὐτῶ σωέτρεχον, καὶ τῶν πλήθους σω-
θλιβομένου πρὸς τὴν στρατηγόν, θόρυβος ἦν ποικίλος,
τῶν μὲν χαιρόντων ὅτι τὴν ληφθέντα, τῶν δ', ἀπειλοῦν-
των, τὸν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vique ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè irasceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridē illum excitante ad imperium Deo, sceptráque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephū deprehēderat. Altero nanque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem alísque muneribus eum donare benignissimēque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

κολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλησίον ἀνάμνησις αὐτὸ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τό τε ἡγεμόνον ἀδεὲς ἰδεῖν, ὃς εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὸ ὄψιν ἐκ ἐνέδωκεν αὐτό. μάλιστα δ' τὸν πάνυ ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῇ συμφορᾶς ἤρει τὸν ἰωσήπου, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν ἐ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἀρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρώπων ἀδὲν βέβαιον. παρὲκ τότε σωθεὶς μὲν πλείους ἑαυτοῦ καὶ πρὸς οἶκτον τὸν ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτοῦ, καὶ ἀφ' τῆς παρ' μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

Ὁ μέν τοι ἀεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς ἀπαπέμψων αὐτὸν νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένων δ' ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲ εἶπεν ἀεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτόμαλον εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεῶ πεμπόμενος ἀ ἠδεῖν τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δ'; οἱ μὲν νέρωνα μέχει σῦ ὀφθαλμοὶ μένουσι; σὺ καῖσαρ ἀεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς εἶτε. δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλίσεσθαι, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης δ' ἐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δ' δίκην τιμωρίαν δέομαι βραχεῖας μείζονος, εἰ καταψευδόμενός σου θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὡς ἀληθὲς μὲν ἀεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα πρὸς σωτηρίας παντεργεῖν. κατὰ μικρὸν δ' εἰς πίστιν ὑπήγετο, τοῦ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δ' ἑτέρων σημείων προδήλους. ἀτρεκῆ δ' τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλάμβανε. τῷ γὰρ τῶν ἀπορρήτων ὡς ἀτυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ὅπι τῷ ἰωταπάτων πρὸ ἀλώσεως, ὅτε αὐτῷ πρεμαντεύσατο πρὸ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη διαχρησομένῳ τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. ἰώσηπος δ' καὶ τοῖς ἰωταπατίωοις ὅτι μὴ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἡμέραν ἀλώσων δ' προεῖπεν ἔφη, καὶ ὅτι ζωγρηθήσεται. ταῦτα ὡς δὲ τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ἀεσπασιανὸς σκυθρωπόμενος, δύεσκεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν πρὸ τῷ κατ' αὐτὸν ἤρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῷ ἀ αἴρει τὸν ἰώσηπον, ἐθωρεῖτο δ' ἐθήτα, καὶ τοῖς ἄλλοις χειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ προσέτων διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

Τετάρτη δ' πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὸ φάλιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δ' καὶ τὸ στρατιαὶ, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφρονοῦντες οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' ἔννοιαν μὲν τῶν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. ἀεσπασιανὸς δ', τῶν μὲν περὶ τούτου λόγων,

ὡς ὑπὲρ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου πολυμιξίας πλήθους, ἐξέλυσεν ἡσυχίαν. τῆς A
δ' ἡμέρας τὰ μὲν δύο, χειμερίσουσα συνῆδεν ὅτι
τῆς καισαρείας, ὁπότε δ' εἶδεν ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δέκατον δὲ
καὶ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ ὅλοι παντὶ τῷ
στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ δ' ἦν καὶ ἐκείνη χειμῶνος
ὥρᾳ, καθόσον ἦν πυκνωθεῖσα ὑπὸ καύματος πε-
διὰς ἴσα τῇ θαλάσσῃ.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κατ' ἄσσον ἐκπε- B
πτώκεσαν τὴν πολεμίων, καὶ οἱ δραπετεύσαντες ἐκ τῶν κατ'
στρατοπέδων, πλῆθος ἀνόλιγον, ἀναπτίζουσιν Ἰόππην ὡρ-
μητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρότερον, καὶ
τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένην ἀνειρύσμενοι, μεταβαίνειν
ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν πεζάμενοι τε πρὸς ἐκεῖνα σκά-
φη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὴν ἐπ' αἰγύπτῳ
πόρον ἐλήϊζον, ἅπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πε-
λάγη. οὐεσπασιανὸς δ' ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει C
πεζούς τε καὶ ἱππέας ὅπως τὴν Ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς ἀφύ-
λακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δ' αὐτῆς φοβηθέντο μὲν
τὴν εἴσοδον, καταδείσαντες, τὴν μὲν ἐξωτέρω τὰς ῥωμαίους
ἀνεχέποντο. συμφυγόντες δ' εἰς τὰς ναῦς, ἐξοτέρω
βέλους διευκτέρουσαν. ἀλιμένου δ' ὄσης φύσει τὴν Ἰόπ-
πης, ἀγαλῇ γὰρ ὑπολήϊος ἔχεται, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρ-
θίῳ, βραχὺ δ' ὑπενδύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἐκάτερθεν. αἱ D
δ' εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ ὀρύχεσαι σπλάδες εἰς τὸ
πέλαγος, ἔνθα καὶ τὰ ἀνδρομέδας δεσμὰ ἔτι δεικνύμε-
νοι τύποι, πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου. τύπτων δὲ τὴν
ἀγαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ πρὸς τὴν προσχομένας πέτρας
ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὴν
ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ὑπὸ τὴν Ἰόπ-
πης, ὑπὸ τὴν ἕω πνεῦμα βίαιον ὑπαντιπέμπει. μελαμβόρδον
ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς E
ἀλλήλας τῶν νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς δὲ πρὸς ταῖς
πέτραις. πολλὰς δὲ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς
τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ ἀγαλὸν ὄντα περιῴδη, καὶ τοῖς
ἐπ' αὐτῷ πολεμίοις ἐδεδίκεσαν, μετέωρος ὑπαρθεὶς
ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἦν δ' ὅτε φυγῆς που τόπος, ὅτε
μάχεσι σωτηρία, βία μὲν αἴεμα τὴν θαλάσσης ἐζωθουμένοις, ῥωμαίων δὲ τὴν πόλεως φερομένων τῇ βελῶν
ἐκκλίνειν. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἠκούετο F
τῶν σκαφῶν, πολὺς δ' ἀγνυμένων ὀφὸς. καὶ τὸ πλήθους
οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο,
πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δ' ὡς κου-
φότερον τὸ θάλασσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς
ἀναιροῦντες. τόγε μὲν πλεῖσον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερό-
μενον ἐξεβράσσετο τὴν ἀκρορρῶξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅτι
πλεῖσον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δ' νεκρῶν τὴν Ἰόπ-
πίας. καὶ δὴ τοὺς ὅτι τὸν ἀγαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεζῶτες
οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δ' ἀριθμὸς τῶν ἐκβεβλημένων
σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς ἑξακοσίοις. ῥωμαῖοι G
δ' λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατεσκάπτουσιν. ἰούδαιοι
μὲν ἔτος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. οὐεσπασιανὸς δ' ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰι συναλι-
σθέντες εἰς αὐτὸν, στρατόπεδόν τε ὅτι τὴν ἀκροπόλεως ἐ-
λαίρῃ, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ κατέλειπε μετὰ πεζῶν ὀλί-
γων, ἵνα ὅτοι μὲν καὶ χώραν μόνοντες, φρουρῶσι τὸ στρα-
τόπεδον. οἱ δ' ἱππεῖς περιόντες τὴν περὶξ, καὶ τὰς πε-
ριοίκους κώμας τε καὶ πόλιχνας ἐξαίρουσι τὴν Ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, ni-
hil respondendo dissoluit. legionum verò duas
quidem hyematum apud Cæsaream posuit,
quòd opportunam videret esse ciuitatem. De-
cimam verò & quintam Scytopolim misit, né
totius exercitus molestia Cæsaream premeret.
Erat autem illa quoque aprica per hyemem,
quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in plani-
cie sita atque maritima.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua Cap. XV.
multitudo, qui vel ab hostibus seditio- Ioppe de-
ne defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effu- nuò capitur.
gerant, Ioppen sibi receptacula renouant,
quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra
quam vastauerat arcebantur, migrandum in
mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabri-
catis, in Syriam ac Phænicen, itémque in Ægy-
ptum commeantes, plurimos latrociniis præ-
dabantur: omnibusque nauigiis inuium facie-
bant illarum partium pelagus. Sed Vespa-
sianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in
ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt.
Eius autem habitatores (postquam irruptionem
præsensérant, ne tunc Romanos arcerent, me-
tu deterriti, naues fugæ petierunt: & in his,
vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset impor-
tuosa (namque in aspetum cæteráque arduum
littus desinit ac summis vtrinque cornibus le-
uiter incuruum, quæ vastè supersunt, & in-
gentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam
nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduer-
sus autem Aquilo feriens littora, summos in
obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque
in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluc-
tuantibus Ioppenis, prima luce violentius,
quem illac nauigantes Melamboream vocant,
flatus incumbit: & alias quidem naues inter
se, alias verò collisit in scopulos. multæ au-
tem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur
ad pelagus (nam & littus saxis infestum, &
hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in
sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ
vspiam locus erat, neque manentibus spes sa-
lutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Ro-
manorum violentia pellerentur. Itaque multi
vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi
crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus
pars obruti, pars naufragiis implicati morieban
tur. nonnulli autem ferro se interficiêtes, veluti
id satius esset, mare præueniebant: plurimi au-
tem eiecti fluctibus, scopulis carpebantur:
vt & pelagus sanguine redundaret, omnis-
que ora maritima cadaueribus impleretur: cum
etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani
milites trucidarent. eiectorum autem corpo-
rum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita cap-
tam nullo prælio ciuitatem Romani fundi-
tus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui
tempore bis à Romanis excisa est. Vespasia-
nus autē, ne rursus eò piratæ confluerent, castris
in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equi-
tatum reliquit: vt hi quidem locis suis ma-
nentes, eadem castra defenderent: equites verò
omne circum territorium peragrantes ad fi-
nes Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, cúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν δὴ κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν καταξέοντες, καθ' ἡμέραν ἕτερόν τε, καὶ πρόμοιον ἅπασαν.

Κεφάλαιον λ.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴζετο γὰρ οὐδεὶς ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυττε φήμη τὰ ἄλλοσε, ὠκεία φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὡδήγει τὸ ἀληθές, καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίας λοιπὸν ἤδη βεβαιότερον, προσεχειροῦτο γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γεγομένα. πανταχοῦ γὰρ διὰ τὴν ἀλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τότε μέγιστα τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, καθ' μὲν γε οἴκους, καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων λοιπὸς ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ διὰ τῆς στρατηγοῦ πένθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸ ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς διὰ ξιακοσίων μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δὲ μισθῷ θαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐμισήθη μᾶλλον δὲ τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος διείσκετο. ζῶν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ ὡδὲ ῥωμαίοις ὄντα θεὸς τῶν ἡμετέρων ἐκ κατ' ἀγχιμαλώτου τύχην φείσεται, ὅσον ὀργῆς διὰ ζῶντος, ὅσον διὰ οἰκείας διὰ τεθνεῶτος δικαίους ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναισθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτὸ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρῳξύνοντο δὲ τὰ πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο τὰς κακοφορίας. τὸ, γε μὴν πάγιον ὁ γένεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς ἄριστον, ἐκείνους κίνδυνον ἑτέρων ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῶν κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γοῦν ὥρμων ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, ζηλωτοὶ θόρυβοι κατεῖχον.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Οὐεσπασιανὸς δὲ καθ' ἰσοτιμίαν τὴν ἀγρίππα βασιλείας, σὺν ᾗ δὲ βασιλεῖ αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιώσασθαι τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῷ κατ' οἶκον ὄλβῳ θεραπεύμενος, καὶ κατασκεύαι δι' αὐτῷ τὰ νοσοῦντα τὴν ἀρχῆς, ἀφῆκε ἀπὸ τὴν ὡδήλα καισαρείας, εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν σεσθαι διαναπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν διωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατορθωμένων, ὡς δὲ αὐτῷ τιβεριὰς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δὲ ἠγγέλλοντο ταραχαῖς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοῖς ἰουδαίοις καταρρίφειν διεγνωκὼς, τὴν διὰ τούτοις στρατιὰν ἔκριτον ἠγεῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον εἰς καισάρειαν, μετατάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ἔστι μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ὡδηγούμενος, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μὴ πολὺν διαγγέλοντα προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιακοστοῦ τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατὰ τινα

καὶ τὰ σαθρὰν δυνώσοντον τοῖς νεωτερίζουσι. συνα- A
βεὶς ὁ μάζης. πέμπει ὁ δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεξόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κῶμαι τὴν πόλιν, καὶ θορυβούμενον δὴ πίστεις. ἀκούσας
γὰρ ὡς ὀλιγωρεῖται μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασασιάζοιτο
ὁ ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. θορυβάσας ὁ ὁ
Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους, αὐτός τε κα-
βάνει καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ B
δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους
ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτοῖς τῶν σασιαζόντων οἱ δυνατώτε-
ροι μὴ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δ' αὐτοῖς Ἰησοῦς τὸν ὄνομα, παῖς
σαφάτου, ἀρχιλῃστὴς σίφης ὁ κορυφαιότατος. Οὐαλεριανὸς
δ' ὅτι φθάσαι τὰς ἐπιβολὰς τῶν στρατιῶν συμβαλεῖν ἀσφα-
λὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλεῖσθαι
μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀθρόους τε θεοὺς
ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐπιπλαγεῖς θεοὺς τὸ ἀδόκητον τῶν Ἰου-
δαίων τόλμαν, φθάνει πρὸς, ἔτι σὺν τοῖς ὁμοίως πέντε τοὺς C
ἵππους ἀπέλιπον, ὡς οἱ θεοὶ τὸ ἐπεῖν ἀπήγαγον εἰς τὴν
πόλιν, ζημιωθότας ὥσπερ μάχῃ ἡττηθέντας ἐν σπέρᾳ.

Κεφάλαιον λβ.

Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τὸ δῆμου, καὶ θορυ-
βούμενοι δυσκωῶτες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶ ῥωμαίων στρα-
τόπεδον, ἱκετεύοντες ὁ βασιλέα θεραπεῦσαι ἱκέται
ὑπασπασάμ, μὴ σφᾶς ὀφείλειν δόμενος, μὴ τὸ ὀλί-
γων ὑπόνοιαν, ἡγησάμενος τὸ πόλεως ὅλης. φείσασθαι τῷ D
δήμῳ ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντας ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους μ-
μωρήσασθαι τὸ ὅσος ἀσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρυκτωθῶσι
μέχρι νῦν ὅτι δεξιᾶς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύτας ἐπε-
δίδου τὸ ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι ὀργὴ τὸ ἁρπαγὴν τῶν
ἵππων ἐφ' ὅλῳ ὡρμισμένος τὸ πόλιν. καὶ γὰρ ἀγωνιῶντα
θεὰ αὐτῆς τὸ ἀγέλπτων εἶδεν. λαμβάνοντες δ' τοῦτον
τὸ δῆμον δεξιᾶς, οἱ θεοὶ τὸ Ἰησοῦ, ὡς ἐπ ἀσφαλὲς ἡδό-
μενοι μᾶλλον ὅτι τὸ Τιβεριάδος, εἰς Ταριχαίας ὑποδι-
ῤάσκουσι. ἐπὶ μὲν ἡμέραν ὑπασπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, E
θεοπέμπ θεὸς τὸ ἀκρόῤῥαν Γαΐανον, ὑποπτεθῆναι
τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δ' εἶδεν τὸ δῆ-
μον ὁμοιοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὸ δύναμιν ἧκε
θεὸς τὸ πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίξαντες αὐτοῖς καὶ μεῖ
δυφημιῶν ὑπάντων, σωτῆρα καὶ διηγεμόνα αἰσχαλοῦντες.
τὸ δὲ στρατιᾶς ζειβυμένης θεὶ τὸ τῆς εἰσόδου στενότητα,
ὠθῤῥήξαι τὸ κῦ τὸ μεσημβρίαν τείχους ὑπασπασια-
νὸς κελεύσας, πλατύνει τὸ εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς F
μὲν τοι ὅλως ἀπέσχοντο, παρήγγελλε τοῖς βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῆς τε τειχῶν ὕβρεως τοῦτο ἐφείσατο, συμ-
μεῖναι θεὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένοις τοῖς ἐν αὐτοῖς, τὰ
ἄλλα κακοπαθοῦσι τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς στάσεως ἀνε-
λάμβανεν. ἔπεσι θεραπεύων αὐτῆς τε μετεῖχε, καὶ Τα-
ριχαίων στρατοπεδεύεται. τειχίζει δ' αὐτὴν παρεμ-
βολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐπὶ πολέμῳ τειβὶν
αὐτῷ ὑποπτεύων. συνέῤῥει γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν G
τὸ νεωτερίζον, τῆτε τὸ πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ
ἀσφαλοῦς, ἣ καλεῖται γεννησὰρ θεὸς τῷ δάφνω-
είων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑψηλὸς ὄσα,
κατὰ μὲν τὴν λίμνην θεοπεκλύζεται, πάντοθεν ὑπὸ τῶ
ἰσχύρου τετείχισο χαρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τὸ τιβεριά-
δος. τὸ μὲν γὰρ ἐκεῖ θεῖβολον, ὡς ἀρχῆς τῆς ἀποστάσεως
διαφιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπεκτιώσατο.

in quadam manſione conſpicua nouarum re- A
rum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra
ponit: atque hinc decadarchum Valerianum
cum equitibus 2. mittit, qui pacifico ſermone
oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
audierat enim quòd pacem populus deſidera-
ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
tibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus
vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo de-
ſilit: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne lac-
ceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur.
Sed priuſquam verbum faceret, armati excur-
rêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, re-
ctore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, la-
trocinalis agminis principe. Valerianus au-
tem, neque præter mandata ducis prælio con-
gredi tutum ratus, etiam ſi de victoria cer-
tus eſſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum
multis pauci, & inſtructis imparati confligé-
rent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefa-
ctus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque
alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúſque
ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſenio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque
ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter acci-
dunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ
paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam
exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper
amica Romanis ſentiret: magiſque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vſque ne id fa-
cerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrip-
pam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Ieſus eiúſque ſocij,
tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada con-
ſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróque
die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum fauſtis ominationibus ob-
uiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
ſti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, eóque
pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen &
iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit:
eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis
habitatores eius poſthac cum reliquis fore con-
cordes: aliiſque modis malis affectam ciuita-
tem ex diſſenſione recreauit.

Deinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Ta- Cap. XVII. Tarichearũ obſidio.
richeas caſtra poſuit, muróque firmauit,
belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
cheas conflueret, munitione confiſa ciuitatis,
& lacu qui Geneſar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub
monte poſitam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validiſſimo, ſed minore tamen
quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque virium copia communierat

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe-
cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu pa-
ratas habebant : vt in eas videlicet, si terrestri
prælio vincerentur, refugerent : simúlque
ad nauale bellum, si opus esset, instructas.
Romanis autem castra munientibus, Iesus
eiusque socij neque multitudine hostium, ne-
que disciplina militiæ perterriti, cursu eos ir-
ruunt : primóque impetu disiectis muri fabri-
catoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata,
vbi armatos congregari viderunt, antequam
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt:
eósque insecuti Romani, ad nauigia compu-
lêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde
Romanos contingere missilibus possent, an-
choras iaciunt : & sicut acies assolent, den-
satis inter se nauibus, aduersus hostes in
terra constitutos, nauali prælio decertaba-
nt. Audito autem Vespasianus magnam
eorum multitudinem in proxima ciuitati pla-
nicie congregatam, filium suum cum sex-
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse verò equitum plerosque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit : &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis : nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit : Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur : itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare : aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit : quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incomposi-
ti tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est ? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur ? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire : numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in

A τοιαύτης ἡ αὐτὸς τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετ-
ελαβον. σκάφη δ' ἦν ἐν αὐτοῖς ὅπη τ' λίμνης παρεσκευα-
σμένα πολλὰ, ὡς τε τὸ συμφυγεῖν ὅπη τ' γῆς ἡττη-
μένοις, κἂν εἰ δέοι ὁξναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. ἐξε-
βαλλομένων δὲ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν
τ' ἱππέων ἔπι τὸ πλῆθος, ἔπι τε τ' διαταξίαν
τ' πολεμίων ὑποδύσαντες, ἐφθάνοσι, κ' πρὸς τὸ
πρώτου ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα
δ' δημόσιος σωθέντας ὡς εὗρον τοὺς οἰκείους ἀ-
θροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς ὁρμητήρους ἀνέ-
φυγον. ὅπλα δ' ἐκδύσαντες ἡ οἱ ῥωμαῖοι, συνεκόπτοσαν αὐ-
τοὺς εἰς τὰ σκάφη. κ' οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐκ-
τοξεύσεως τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναιντο, τὰς τε ἀγκύ-
ρας ἔβαλλον, καὶ συνεκόσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς
ναῦς ἐπ' ἀλλήλοις, τοῖς ὅπη τ' γῆς διαυμάχουν πολε-
μίοις. ὑποπτεύσας δ' τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροι-
σμένον ἀκμῇ τ' ἡμέρας ἐν τῇ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει ἱ-
ππέων σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ο δὲ ἐκ τοσούτου ὄχλου τῶν τ' πολεμίων πληθύν,
ὡς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνά-
μεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δ' τοὺς μὲ πλείους τ' ἱπ-
πέων ὡρμημένους ὁρῶν, ἐν ὥρᾳ ἀφικέσθαι βοηθοὺς, ἔστι
δ' οἷς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταστε-
νοχωρότας, ἐν ἐπικόῳ σας, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν
γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τῶν ὑμᾶς, ἵνα
εἰδῆτε τίνες ὄντες, κ' πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν.
τὰς μὲν γὰρ ἐμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς εἰς τόδε τῆς ὅπη τ'
οἰκουμένης ὑπερέφυγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ
ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. ἐγὼ δ' ἐμὸν
ἐσώσων ἐκείνων ἐν τῇ κακοπραγίᾳ, ἡμᾶς τοῖς εὐτυ-
χήμασιν ἐγκάμνειν. εὐθυμίας μὲ ὑμᾶς εἰς τὸ φανε-
ρὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω κ' βλέπων. δέδοικα δὲ, μή πη
τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν λαθοῦσαν ἐνεργά-
σηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἵος πρὸς οἵους ὡδὶ τάξεται, κ' διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα θολμηταί, καὶ θανάτου καταφρονηταί, ἀλλὰ ἀσυντακτότατοί τε, κ' πολέμων ἄπειροι, ὄχλος αὖ ἄλλως, καὶ ὑ σεσαπὰ λέγοιντο. τὰ δ' τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, κ' τάξεως, τί κ' λέγειν δεῖ; δῆτα τούτῳ μὲν ἴσι γε μόνοι καὶ κατ' εἰ-
ρωνείαν ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς
τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῷ ὦμεν ἑαυτοῖς. ἐπεὶ κ' τὴς ὄψεως τῆς
ἀλυκτικοῖς σφαιρας, εἰ αὐτοῖσι πρὸς ἀσπαστοὺς ἀπ-
ταισόμεθα; λογίζεσθε δ', ὅτι ὡς πρὸς γυμνήτας ὁπλῖ-
ται, κ' ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, σφαιρηρύθμοι πρὸς ἀσ-
πιγήτους ἀγωνιζεσθε. κ' ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλα-
πλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πο-
λεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλατώματα. κατορ-
θοῖ δ' τὰς πολεμίας, ὑ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ἡ μά-
χιμον, ἀνδρεία δ', κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ. οἱ μὲν γε ῥᾳδ' τά-
ξασθαι ῥᾴδιοι, κ' πρασαμύνειν ἑαυτοῖς. αἱ δ' ὑπερογ-
κοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν
πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα κ' θράσος ἠλίτη-
ται, δυσνοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐπραγίας εὐ-
τονα, σβεννύμενα δ' ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν
δ' ἀρετὴ μὲν εὐπείθεια, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς παίσμασιν οὐ μάχει τέλος σφάλλει. ☪ ὑπὲρ μειζόνων ἢ ἡ Ἰουδαίοις ἀγωνιεῖσθε. ☪ εἰ δὲ καὶ ἐλευθερείας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δόξης, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μὴ τῶν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐξαιτιπάλω τὰ Ἰουδαίων προπίθεσθαι; σκεπτέον ἢ ὅτι, ☪ παθεῖν μὲν ἡμῖν ἐδὲν ἀπήκεσον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι ἢ τὴν νίκην δυνάμεθα, ☪ χρὴ τοῖς ὑπὸ τῶν παρὸς ἡμῖν πεμπομένοις συμμάχοις φθάσειν. ἵν' ἀκοινώνητον τε ἢ τὸ κατόρθωμα ☪ μεῖζον. νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τὴν ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κείνεσθ κἀμὲ ☪ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὴ προκατορθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, σπαπῶταμ δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. ☪ δὲ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἢ πῶς οὐκ ἂν αἰσχυνεῖσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὖτε ☪ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῇ ὁρμῇ ἐμοῦ θεῷ συμμάχῳ, καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τὸ ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ.

ΤΑῦτα τοῦ τίτου δεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου πρὶν συμβαλεῖν ξαϊανοῦ μὴ τετρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἥκαλλον ὡς μεικυμένης τὴν νίκης αὐτοῖς δι' τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε ἢ Οὐεσπασιανὸς ☪ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξότας, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυ τὸ πόλεως ὄρος, τὸ ὅτι τοῦ τείχους ἀπείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προστετάκτο τοῖς αὐτὴν πειρωμένοις ἐκβοηθεῖν προεῖχον. ὁ ἢ τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρῴξαίναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἐδόξαν. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι καί τοι τὴν τε ὁρμὴν ☪ τὴν δύταξίαν αὐτῶν καταπλαγόντες, παρὸς ὀλίγον μὲν ἀπέστρεφον ταῖς ἐμβολαῖς, νυασόμενοι ἢ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀναζεπόμενοι, συνεπατοῦντο. πολλῶν ἢ πανταχῇ φονευομένων, δρασκίδναντας, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. τίτος ἢ τοὺς μὲν κατόπιν προσκειμένους αἴρει, τοὺς ἢ ἐκπλαίων ἀθρόους, τοὺς ἢ φθάσων καὶ σόμα ἐπίλαυνε, πολλοὺς ἢ συμπλοκία πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπιπλῶν. πάλιν ἢ τὰς πρὸς ἀλλήλας φυλὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τὰ πλήθη διασταμένους ☪ συνεκπεσόντας εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς ἔσω καλεσάμενος τοῖς μὲν δὴ ἐπιχωρίοις δι' ἃ τοῖς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ὡς ἐδοκεῖ πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δι' ἣν ἤτιαν πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, ☪ διωρισμένους ἐπ' ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἰοῦ καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φθασόντων εἰς ὅπλα. καταπούσας ἢ τὰ ταραχῆς τίτος, ὡ γὰρ ἰοῦ ἀποδιν τὸ τείχους. ἆρ' ἰοῦ ὁ καιρὸς ἐνθορεῖν, καὶ τὶ συμπαπῶταμ μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἃ ἀκούετε βοῆς; ταπάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν ἀφυγόντες. ἔχομεν τοῦ πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

προspera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant appatuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat, multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugientes prævenies, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus,

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pu- C gna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

CAP. XVIII De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æsti- F uísque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex ro- G tunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nescirétur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε σὺν τῷ τάχει, ἢ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῷ μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθαίης δ' ἂ μόνον χρὴ τὴν τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἧς αἰδίκη διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ ἢ τὴν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα σὺν τὸ νικῆσαι τοσῦτο πλῆθος ὀλίγοι, κὴ τ πόλιν ἕλωμεν μόνοι. ταῦτ' ἅμα λέγων ὅπι τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, κὴ καθηγεῖται σὺν τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, κὴ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δίος δ' σὺν τ τόλμαν τὴν τόλμαν αὐτῶ τοῖς ὅπι τὴν τειχῶν ἐνέπεσε, κὴ μάχεσθαι μὴν, ἢ διακωλύειν, ὐδεὶς ὑπέμεινε. λιπόντες δ' τ φρυκὰν, οἱ μὲν σὺν τ Ἰησοῦ, διὰ τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅπι τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις σὺν ἐπίπλοον. ἀπεκτείνοντο δ' οἱ μὲν ἀναβαίνοντες τὴν σκαφῶν. οἱ δ', τοῖς ἀναχθεῖσι σὺν πίπτειν περιόμενοι. πολὺς δ' τὴν κὴ τὴν πόλιν ἰὼ φόνος, τὴν μὲν ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφθαρῆναι ἐφθασαν ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ δ' τ ὑπαχωρίων. κὴ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, κὴ τὸ συνειδὸς, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπέτρεπον, μέχρι τῆτος τοὺς μὲν αἰτίους ἀπέλων, οἰκτείρας δ' τοὺς ὑπαχωρίους, ἀπεπαύσατο πόνου. κὴ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῆ πολεμίων ἀπήχθησαν. τῆτος δ', ἀναπέμψας τινὰ τῆ ἱππέων διαγελίζεται τῆ παρὸν τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἡσθεὶς, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, κὴ τῆ κατορθώματι (μείζων γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν σὺν ἔχοντας τὴν πόλιν, φρυρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, κὴ κτείνειν ἐκέλευσεν. τῇ δ' ὑστεραία σὺν τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε πήσειν ὅπι τοὺς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγένοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, κὴ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λε.

ΗΔὲ λίμνη γυμνασὰρ μὲν τῆς σύσσχοις χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ὅσα τεσσαράκοντα, ἢ σὺν τέτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὅμως ὄσι, κὴ ποτιμωτάτη. κὴ γὰρ τ ἑλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπότερον. καθαρά τε ὄσι πάντοθεν ἀμμαλοῖς ὑπολήγουσα, κὴ ψάμμῳ, σὺν ἢ κρᾶτος αὐσασθαι. ποταμῶ μὲν ἢ κρείσσις σύσσκιερά, ψυχροτέρα δ' ἢ κὴ λίμνης διαχυσιν ἀεὶ μένουσα. κὴ τὸ μὲν ὕδωρ, ὡς ὑποδεῖ χιόνος ἀφαιρεθεῖσαν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ὑπαχωρίοις. χρὴ δ' ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα σὺν τοὺς ἄλλαχῆ, γεύσιν τε ἢ ἰδέαν. μέση δ' ὑπὸ τῦ Ἰορδάνε τέμνει. κὴ δοκεῖ μὲν Ἰορδάνε πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται δ' ὑπὸ γῆν εἰς τῦτο κρυπτὸς ἐκ τ καλυμβήθρας φιάλης. ἡ δ' ὄσιν ἀπόντων εἰς τὴν τραχωνῖτιν ὑπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τ' ὁδῦ κὴ δεξιὸν μέρος ἐκ ἄποθεν. ἐκ μὲ ὂν τ σὺν φερείας, ἑτοίμως φιάλη κέκληται, τροχοειδὴς ὅσα λίμνη. μένει δ' ὅπι χείλους αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονος ὂν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀΐνσύμενος δ' τέος ὁ Ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἀρχὴν ἔσχε τὸ τετραρχήσαντος τραχωνίτιδος ἐλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ὀσᾶτ εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κὴ τὸ πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γυνᾶσθαι τ ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ γε μὴν πανείε τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς πεφροντίσηται πολυτελείας, τὸν ἀγείθπα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ ἰορδάνης ὑπὸ τῶδε τὸ αὐτεῦ, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δ' ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν γλυκυσαρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμερούμενος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ὧδε τείνει δὲ τὴν γλυκυσαρ, ὠμώνυμος χῶρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὐτε γὰρ αὐτὴν τι φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν ποιότητα, καὶ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι. τὸ δ' αἰεὶς τὸ δύκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαι μὲν γὰρ φυτῶν τὸ χειμερινώτατον, ἀπείρονται τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι τρέφονται, συκέαι τε, καὶ ἐλάαι πλησίον τούτων, ἧς μαλθακώτερος ἀὴρ ὑποδέδεικται. φιλοτιμίαν αὖτις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν ἀμφαγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τὴν ὡρῶν ἀγαθὴν ἔριν, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοποιουμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰρ ὁ μόνον τρέφει φῶς δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα σαφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς. δι' ἔτους ὅλου φειδομένοις αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τῆς ἀέρων δυκρασίᾳ, καὶ πηγὴ διαφέρεται ποτιμωτάτη, καπαρναὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τὸ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γλυκὺ τὸ κατὰ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κορακῖνον ὧδε πλησίον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου κατατείνει ὧδε τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὀκτὼ σταδίους ἑξήκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ἱεσπασιανὸς δ' ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ὀκτὼ βήσας ὅσον, ὡρμᾶτο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκήσειν ἐπανήγετο. τοῖς δὲ σωτελαυνομένοις, οὔτε ὁπῇ φεύγειν ἦν, ὅπως πολεμωμένων πάντων, ἔτι ἐξ ἴσου διαγωνιεῖν. ἅτε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ ληστρικὰ, πρὸς τὰς χεδίας ἦν ἀσθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι πρὸς ὑπερόπλους ἐφεστῶτας τοῖς ῥωμαίοις, ἐγγίζειν ἐτεθάρσησαν. ὅμως δ' οὐ σὺν πλείοσι σκάφεσι χεδίας, ἐσῆν ὅπου περιπλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λιθοις, καὶ ὧδε ξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. ἐκακοῦτο δ' αὐτοῖς πλέον κατ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὑδὲν ῥῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς δὲ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, ἢ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῇ δ' διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δ' ξιφήρεις ὑπερκαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς μὲν συνέχουσαι τὰ χεδίαι ἀναπολυφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλύσεσι. τῇ δ' βαπτισθέντων τοῖς ἀναδύουσι, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ πεσοβαίνων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἦν αὐτῇ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντάχῃ, μέχρι βαπέντες ὑπὸ τὸν γλυκὺ ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τῇ ἁλιάσει. ἐκκλίνοντες δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατεκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transfemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis conseuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vbertimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autẽ regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX. Tarichæarũ excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis vehcrentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim iaxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra tectos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præuenichantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri tertio ppulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autẽ multi quidẽ in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurésque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem v.i. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅπη γῆς. λῖμνη ἦν ἰδίων νεκρῶν μὲν αἵματι, πεπληρωμένην ἡ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δυσὴ ἦν τὴν ἑξῆς ἡμέρας ὠθιζόμενον τὸν χώραν, ὀδμήτε καὶ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδόντων ἔγεμον σωμάτων. ἐκκαιόμενοι ἡ καὶ μαδῶντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γένεσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ ὀλίγα μίσους τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ὅπη πόλεως πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον λς.

Οὐεσπασιανὸς ἡ μὴ ἐν μάχῃ, καθίζει μέντοι ἐπὶ βήματος ἐν ταριχαίαις. διακοσίων ἡ ὀκτὼ τῶν ὀκτωκαιδέκα, τὸ ἐπιλοιπον λεών, καθαρσίου γὰρ ἕνεκα ἐδόκει πολέμιον, μὴ τὸν ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν ἀμφιβόλου. φαμβόων δὲ πάντων βλαβεραὶ ἔσεσθαι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, ἐ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐρημίας μὲν παρόντων, βιάζεσθαι δὲ ἐκ ὧν καταφύγοιεν πολεμεῖν δυναμένους. ἐσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν ἔτι ἀξίους σωτηρίας εἶναι, καὶ ὀλιγαφόξους καὶ τὴν ἀφέντων ἐγίνωσκε, τὸν δὲ τρόπον τῆς ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. ἐκ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὑπηκόους. ἐ γὰρ αἰτίαν φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. ἐ μὴν πίστεις ὑπιθέσθαι ἐκ ὑπέμενεν. ὀξυνίκων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες, καὶ χρῆσθαι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ὖν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ὁδεύειν ὁδὸν μόνην τὴν ὑπὸ τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. τῷ δὲ ταχέως πιστεύσαντας, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τὰ χρήματα, ἢπερ ἐπετράπη χωρούντων, ὁλαλαμβάνει μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὴν μέχρι τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μήπως ὑποκλίνειαν, συλλείσει δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὑεσπασιανὸς ἐπελθών, ἵζησι παῖδας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γηραιὸς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ὁλιγοστοῖς ὑπὲρ χιλίους ὄντας, ἀπέλειν ἐκέλευσεν. τοὺς δὲ νέους ὑπιλέξας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξυσωτείους, καὶ τριακοσίους ὄντας πωρεάσει, χωρὶς τῶν ἀχρήστων χειροθέντων. τοὺς δὲ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλοιτο. πωρεάσει ἡ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, τραχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρείδος, τὸ πλέον ὡς τὰ σάσα καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προξένει, ἐάλωσαν γοργίᾳ μὲν ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὲν τὴν Ἰωταπάτων ἄλωσιν Γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἔτοι τῆς ἐν Ταριχαίαις ἥττης ἐφεστηκότων, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γαμάλων καὶ τῆς τὸ ἰτουραῖον ὄρος κατειληφότων. σωιέστη ἢ τέτοις, καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαιῶν αἴτιος· ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. ἣ ἢ ἀγρίππα λήξεως αὐτὴ τε Ἰουδαίη, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὴν μὲν ἄνω καλουμένην γαυλανᾶ, μέσης Ἰουδαίης, ἡ κάτω ἢ Γάμαλα. σελεύκεια ἢ, πρὸς τῇ συμαχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτη ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἐξήκοντα ἢ μῆκος στάδια. ἐκτείνει ἢ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχει Δάφνης χωρίου, ἔστι ἄλλα ξυφερῆ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ῥέφεσαι τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰορδάνην ὑπὸ τὸ τῆς χρυσῆς βοὸς νεὼ, προσεμπίπτουσι τῷ μεγάλῳ. τοῖς μὲν οὖν ὅτι σωγάνην, καὶ σελεύκειαν, ἔλαχε τὴν ἀρχὴν ὁ τῆς ἀποστασίας, δεξιᾶς ἀγρίππας προσεγένετο. B C

Κεφάλαιον β.

ΓΑμαλα ἢ ὑ προσοχῇ, πεποιθῦα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. ζαχεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ ὑψηλῆς καταντείνων ὄρους, μέσον ἐπιῤῥῆγα τένοντα. μικύνει ἢ ἐκ τοῦ ἀφροχῆς εἰς τὸ μέσον θεν ἑκάτερον ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαν, τὸ ζῶον τὸν τῆς κλήσεως ἐξαχεδύνοντι τὸ ὀπίσω. κατὰ πλευρὰ μὲν δὴ καὶ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέχει. τὸ καθ' ὑραὶ ἢ, ὀλίγον ἀναφεύγει τὰ δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται ὄρους, καὶ τοῦτο ὀπίσω προσκόψαντες τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὀπίσω κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἢ τῇ λαγόνι, διῳκοδομημέναι πεπύκνωνται ἀνεῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνίζομένη τε ἡ πόλις ἰσοκλίνα, καταῤῥήγνυσιν ἑαυτὴν ὅσον τὸ ὕψος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότος ἢ αὐτῆς ὄχθος, οἷς ἄπειρον ὕψος ἀπατείνων, ἄκρα τὸ πόλεως ἐῶν. ἀτείχιστος ἢ ὑπὲρ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸ βαθύτατον καταστείνων φάραγγα. πηγὴ ἢ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέκλυζε. ἔτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν, D E

QVICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichearum superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autē rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichēas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsū arcis fine muro ciuitati præbebat, rupésq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quē oppidū desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Iosephus cùm murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsque pugnaces: sitúsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitêre. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset, excubias collocauit: montemque occupabat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm accessisset ad muros, eorúmque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suíque metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinauêre: & quanquam non diu obsidionem posse tustinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentísque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illóque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque quæ illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῶ χωρίω θαρραλεώτεροι τῷ καὶ τὸ ἰωταπάτην ὄνσαν. πολυ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ ταῖς τόπῳ πεποιθότες, ὑδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις ὄχλῳ τῶ ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα προσπεμφθεῖσιν ὅπλα πρὸ πολιορκίαν, αὐτεῖχεν ὅλη μιᾶς ἡμέρας ἐπάσασιανὸς δὲ, ἄρας ἀπὸ τῶν ἀμμαοῦς, ἔνθα ποτὲ τῆς τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει (μεθερμῶν ὀνομάζη δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοντ' αὐ, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄσκησιν ὄπτιμος) ἀφικνεῖται πρὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὸ πόλιν οὐκ ὀλίγον τε ἦν ὄντα ὀχυρὰν μέρος. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρὰς καθίστησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνει. τειχισαμένων δὲ ὥσπερ ἔθος τὰ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ ἐρύκων καὶ τὸ μὲν καθ' ἑαυτοὺς μέρος, ὅπερ ὁ ἀκρότατος τῆς πόλεως πύργος ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μόλις ἐχειρώσατο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεπλήρω, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἀν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς πραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τὸν σφενδονήτης, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν, ὑπὸ τῶν οἰκείων θαττον προεκομίσθη. ῥωμαίους δὲ ἐπήσειεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε πρὸς τὸ βασιλέως, καὶ πρὸς σῶν αὐτὸν θεος. ἐγὼ δὲ ὑποκλέψειν ὠμότητος ἐκβολῶ κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς θεος ὁμόφυλον καὶ τῷ συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ὕστερος ἀγειωθέντας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ ἐν τῷ χωμάτων θάττον πλήθει χειρῶν, καὶ τὸ προσττομένων ἔθη, θεσσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ πρὸ τὸ χάρτα, καὶ ἰώσηπον, ὄντι γὰρ ἦσαν τῷ καὶ τὸ πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας ταττουσιν, ἐπειδὴ μέχει πολλῶ θεος τὸ πολιορκίαν ἀνθέξειν ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ὄπτιμοις μὴ ἐξαρκέμενοι. ὅμως ἐκκησίας ὁμῶς, ἐξήγαγον ὅπλα τὸ τεῖχος. καὶ θεος ὀλίγον μὲ ἀπημυνάντο τοὺς προσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἐχρῶντο τοὺς κριοὺς, ἐξασείουσι μὲ τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῷ ῥιφέντων ἐιχεόμενοι, μετὰ πολλῶ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῷ ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς καὶ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τέως μὲ καὶ τὰς ῥώτας εἰσόδους εἰσάμενοι, προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀπέτρυνον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ἐκπόντων, καὶ θεος τὰ ὑψηλὰ τῷ πόλεως προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὄπτισόντες, σιωπῇ θεν εἰς τὸ κάτω ντες, καὶ τῷ στενότητι καὶ δυχωρείᾳ θλιβομένους ἀπῆκτ. οἱ δὲ μήτε τοὺς καὶ κορυφὴν ἀμυνάσθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τῷ σφετέρων προσω διαζομένων, ὅπι τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, προὔγειον γὰρ ἦσαν, ἀνέφυγον. αἱ δὲ ταχέως κατηρείποντο πληρέμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ φέρεσαι. κατέπιπτε δὲ πολλαὶ μία τῷ ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας ἐφ' αὐτάς. τῶτο πλείστους διέφθειρε τῷ ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζήσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄσχων ἀπήμβλυνε συναγωγείαν θεῦ
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τ κῆ σφᾶς ἀμελοῦν-
τες βλάβης, ἐπέκειντο φεύγουσί τε τὰ τέγη τοῖς πολεμίοις
ἀνωθοῦντες, καί τοι καταλιθαίνοντας ἐν ὀξείαις ταῖς στενω-
ποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτει- B
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἦν αὐτοῖς, σί-
δηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὧν γυμνοῦν-
τες γὰρ ταῖς τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυναμένων
ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ὑποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἐθνησκον. ἦν δὲ καὶ ξαπίνης
ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους ὑπογινώσκοντες αἰει-
λοῦντο, καὶ φεῦ σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δεί- C
σαντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τ πόλεως.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ φερόμενος τοῖς πονουμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλθ κατεφθαρμένην
ὁρῶντα φεῦ τῷ στρατῷ τ πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν
ἀσφαλοῦς γενόμενος, λαυθάνει καὶ μικρὸν ἀπωτάτω τ
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κιν- D
δύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἀδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ τότε
συμπαρῆν, πυνθανόμενος πρὸς μικρὸν εἰς συρίαν
ἀπεστάλη. ξαπίνης μὲν ἦν ὅτε ἀσφαλές, ὅτε προ-
πον ἠνέσατο, μνησθεὶς δὲ τ ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονη-
μένων, καὶ τ ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συ-
νασπίζει μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι ταῖς πανο-
πλίαις. συνέσεισε δὲ καὶ κορυφὴν ὑπερέσεισε τ πόλεμον, E
καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ἐπόπτης, ἐπέμενε,
μέχρι δ' ἀμυδρὸν τὸ φῶς ἡμέρας τ ψυχῆς σωνοήσαντες
οἱ πολέμιοι, ταῖς ὁρμαῖς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ προ-
κειμένου, αὐτὸς ἐπὶ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς
ἕως ἐξω τ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν οὖν ῥωμαίων καὶ
τούτῳ ἔπεσον τ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ε-
βούτιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἔπεσε φῶ δοκιμώτατος, ἀλλὰ
πανταχοῦ καὶ φρονιμώτατος φανείς, καὶ πλεῖστα F
κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὀνόματι, μεθ' ἑπτακαίδεκα φεύγοντας ἐν
τῇ ταραχῇ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ
διαλαλούντων φῶς δεῖπνον ὅσα κακὰ τ ῥωμαίων,
ἡ φεῦ σφῶν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, κατακεκαυμένους,
ἐλθὼν δὲ αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύνεσι, νύκτωρ ἐπανίσα-
σι, καὶ πάντας ὑποσφάξας, μεθ' ἑπτὰ στρατιωτῶν εἰς τοὺς ῥω-
μαίους διασώζεται.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τε τ στρατιὰν αἰσία
πάσμάτων, ἔτι δίοπτέως ἐδαμῶς τηλικαύτην
συμφορᾶ κέχρηστο, τόν τε μὲν θέλον αἰδουμένους ἐπὶ
τῷ τ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, πα-
ρεμυθεῖτο. φεῦ μὲν τὰ καθ' αὐτὸν ἐποσελλόμενος, ὡς
μηδὲν τῶν ἀρχῶν μέμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τῶν τὸ πολέμιε φύσιν ἐννοοῦν-
τας, ὡς ἐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωτὶ φερήνεται. ἡ γὰρ
παλίμπους τύχη φθείσεται. τοιαύτας μὲν δὴ μυ-
ριάδας ἰουδαίων ἀπολόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δάμ-
μενι διδωκέναι συμβολήν. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἀπειρηκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐφορίαις, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò connolabantur. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostesque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes perterrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus,, Barbarísque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animóque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebãt,

ἀναίδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς παίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, κἀκεῖνος ἄριστος, ὁ καὶ ἐν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ καὶ διὰ ἀθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν τοι συμβεβηκότα νῦν, ὅτε μαλακιθέντων ὑμῶν, ὅτε ῥᾳδία ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ εἴ τι ἁμαρτεῖν ἡμῖν ἄρτιον ἡ δυσχωρία, καὶ διὰ ταῦτ' ἄγαν τῆς ὑμῶν μεμψαίμεθ' ἂν ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅπη τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὡς ἔλλειν ἐχελῶ, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἰσαμβίοις τοῖς κινδύνοις ἕπεσθε. κρατούντας δὲ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθε τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δ' ἀκρατῶς ὅπη τὴν νίκην ἐπενόμφοι, τὰς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ' ἀπροβούλευτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μαινῶδες, οὐ θεὸς ῥωμαίων, οὐ πάντα ἐμπειρία καὶ τέχνη κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ δ' οἶμαι ὅπη τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῷ παρ' ἀξίαν πάσματι. τὸ δ' ἀρίστου ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ὑπιζητείτω παραμυθίαν. ἔστω γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι πεμωρήσεσθε, καὶ τοὺς ἀπελόντας ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅπη πάσης μάχης, προάγειν τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσασι τῷ κατορθώματι παρέσῃ, ὡς δικαίως τε συμβαίη, καὶ μεγάλως λογιζόμενοι δ' ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεινὰς ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι δικαίως ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὴν ψυχὰς ἀναπεπλώκεσαν. καὶ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ προερρηχθέντα τὰ τείχους οἱ ἰσχυρότατοι, καὶ τὰ μένοντα προεῖχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δ' ῥωμαίων ὑπεχωννυόντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν προερωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαραγγῶν, ἅπερ ἦν ἐκεῖνο φυλακὴ, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὲν δέει τὸ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθείροντο. πανταχόθεν δὲ τροφὴ τοῖς μαχεσθαι δυναμένοις σωτηρίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφάλαιον ς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ παρεργον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίας, τοῖς τὸ ἰταβύριον κατειληφόταις ὄρος, ὅ ὄζει τε μεγάλης πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι τὸ μὲν ὕψος ὅπη ἑξακόντα σταδίους ἀνέχει, μόλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δέ ὄζει ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παῦ τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ Ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅπη τούτῳ συνειλεγμένου, ἐσπασιανὸς πλάκιδον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιᾶς, καὶ φιλανθρωπίσεως, πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατήεσαν δὲ ἀπερριβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάκιδος ὡμίλει προάστειον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν,

ἵνα

ἵνα ἀφυλάκτῳ τῷ στρατεύσωσιν. ἐνίκα μὲν τὸ πλακί- A
δος πανοῦργον. ἀρξαμένων δὲ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν
ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου,
τοῖς ἱππεῦσι ὑπισχνεῖται. ξεφάμενος δ', πλείοσι μὲν αὐτῶν
ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς
ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι Ἱερο-
σολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ὁπλιτεύοντες πίστιν λαβόντες. ὅτι
λελοίπει δὲ αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς
Πλακίδῳ παρέδοσαν. B

Κεφάλαιον ζ.

ΤΩΝ δὲ ὅτι τὴν Γαμάλας, οἱ εὐδαιμονέστεροι μὲν
φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀσθενεῖς, διεφθείρον-
το λιμῷ. τὸ μάχιμον δὲ αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι
δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, ξεῖς τῆς ὑπὸ τὸ
πέμπτην καὶ δεκάτην τάξεως στρατιῶται, περὶ τὴν ἑωθινὴν
φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν πρόκροτον καὶ τύτους πύργον
ὑπορύξασιν ἡσυχῇ. τοῖς δὲ ὑπὲρ αὐτῶν φύλαξιν, ὥστε πρὸ- C
σιόντων ἄθησις, νὺξ γὰρ ἦν, ὥστε προσελθόντων ἐγγύς
τε. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται φεισόμενοι τοῦ ψόφου, καὶ
πέντε τοὺς κρατίστους σκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑπο-
πεσόντων καταῤῥιπτεῖ. δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστου
ψόφου καὶ συγκαταχρημίζον. μὲν οἱ φύλακες αὐτῶν, θο-
ρυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ
πολλοὺς διέκπαιδ' ὅλμῳ τας οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν
οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τοῦ παῤῥηγμένου τοῦ τείχους σκε- D
δρασκόπα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὸν δ' αὖ πόλιν διαφθ-
αρέντων ὑπὸ τοῦ φόβου, διαδρομή τε ἦν, καὶ ποία πολλή,
καθάπερ εἰωθὸς ἐπὶ πλωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ
χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἐκλείπει, πολ-
λοὺς δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι
γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ πρότερον πάθους ἃ εἰσέ-
βαλλον, ἕως ἕβδομος καὶ εἰκάδος τοῦ προῃρημένου μηνός.
τότος δ', ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τοῦ πληγῆς ἦν παρ' αὐτῶν
ἐπλήγησαν δόκους ῥωμαῖοι, τῶν ἱππέων ὑπελέξας διακο- E
σίους πρὸς οἷς πεζοῖς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ.
καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες ἀθόμενοι μὴ βοῆς ἐ-
χώρουν ὅτι τὰ ὅπλα. δῆλος δ' ἦν εἰσβολῆς ταχέως καὶ
τοῖς εἴσω ὑμένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς
γυναῖκας ὑπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον,
μὴ κωκυτοῦ βοῆς. οἱ δὲ τὸν τότον ὑπαντιάζοντες, ἀ-
διαλείπτως ἐπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅτι τοῦ κο-
ρυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς τῶν ῥωμαίων F
φερομένους ἐξέπιπτον. ἀπειρος δὲ ἦν πανταχῇ φονευο-
μένων ὁ ρόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν
καὶ πρανοῖς χέομενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν
ἄκραν, ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν
δύναμιν. ἦν δὲ ἥτε κορυφὴ πάντοθεν περιῴδης καὶ δύσ-
βατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τοῦ
βάθους κατήφεια, προειλημμένη κρημνοῖς, κατέτε-
μνόν τε ἐνταῦθα τοὺς προβαίνοντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε
ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας καθελκύοντες ἐκάκουν. G
αὐτοὶ δὲ ὑψηλοί, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται δὲ προς
ἀπώλειας αὐτῶν αὐτοκρυὲ θέλλα δαιμόνιος, ἣ τὰ ῥωμαίων
ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια
παρέσυρεν. ὥστε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίσασθαι διὰ τὴν
βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἐδαφος ἔχοντες,
οὔτε τοὺς προσβαίνοντας κατορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

CAP III. Excidium Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sentissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam ones essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi sensêrunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumueniunt: alios quidem A repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia peremptа sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres B saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesi- C mo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IV. Giscala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptus, miróque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus E etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina e- F xistimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſſe de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggres- G sione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miseras multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntē, pactione magis subigere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio, ῥωμαίους, καὶ φεύγοντες, ὡς μὲ ἀμυνομένους ἐφθασαν, τοῖς ἢ χεῖρας προέχοντας. ἐτύπτε ἢ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅτι πάντας ἡ μνήμη τῆς ὅπλων τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες ἢ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, φερόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὸ φάραγγα. βαθυτάτη ἢ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπώρυκτο. σωιέβη ἢ τοῖς ῥωμαίοις ὀργὴν δ' εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῆς ἁλόντων προστέρον φανῆναι. πεντακισχίλιοι μὲν γε ὑπὸ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ ἢ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη ἢ πάλιν δύο γυναικῶν ἀδελφῆς, τῆς φιλίππου ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἀπὸ σήμου στρατάρχησαντος ἀγείπατο τῆς βασιλέως φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν ἢ τὴν ὠμὸν τὴν ἄλωσιν ὀργὰς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ ἀδελφῶν ἐφείδοντο. πολλὰ ἢ ἔκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ὧδε ἁλῶναι ξύτῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερβερεταίου, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης γορπιαίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφάλαιον ιι.

Μόνη ἢ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονούντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῷ ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισέφθαρμένη ἢ αὐτοῖς καὶ ὀλίγη λῃστρικὴ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τὰ πολιτικὰ συνεκόσμουν. ἐνῆγε ἢ τούτους εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκέστει λᾴδης τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχείρως μὲ ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς ἢ τὴν ἐλπισθέντων προθυμέσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τὸ πόλεμον εἰς δυνασείας ὁδηγόν. ὑπὸ τούτῳ τὸ σασιῶδες ἐν τοῖς γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' οὗ τυχὸν καὶ προσβουλεύσαμενον θᾶττον ἀποστάσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοίρᾳ τῶν ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. ἐπεστασιανὸς ἢ ὅτε μὲ τέτυς, πίτον ἐκπέμπει σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δίκαιον ἢ τάγμα ἀπαίρει εἰς συνθόπολιν. αὐτὸς ἢ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τὸν σωιεχοῖς καμάτῳ δίδοὺς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθυμίαν τῆς πόλεως τάττε σώματα καὶ τὸ προθύμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ὅτι τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ὁ δὲ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, πρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείαν μὲν οὖσης τῆς πόλεως, καὶ προσανεχούσης ὅλῳ τῷ ἔθνει, συμβεούσαν ἢ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἀλαζονείαν. τὸ γε μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ ἀφ' κατασκευῆς τειχῶν, ἀγωνίαν ὁ τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ ἢ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ ἀχαῖ τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοῖς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τὴν ἀγώνων.

Κεφάλαιον θ.

Τίτῳ ἢ προσιππασαμένῳ τοῖς γισχάλοις, ἅπε- τὰς μὲ ἰὼν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν. εἰδὼς ἢ ὡς εἰ βίᾳ ληφθεὶη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἰὼν ἢ αὐτὸς κόσμου ἤδη φόνου, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκείτως σωιαπολούμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας διαπεσεῖν τὴν πόλιν. καὶ δὴ τῶν τείχους ἀνδρῶν καταλιμπόντες, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐν τῷ διεφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἁλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα
μένουσιν. ἑωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις
ὑπὸ μίαν ἐκβολὴν καταστραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ
δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τὸ ῥωμαίων
δεξιᾶς ὀρθῆς ἔτυχον, αἷς καὶ νῦν ἐπιτρέπειν αὐτοῖς, μηδὲν
μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ δὲ συγγνωστὸν, ἐλευθε-
ρίας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὸ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὀρ-
μᾶν. εἰ δὲ ὑπειθήσοντας λόγοις φιλανθρώποις, καὶ
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφεῖναι τὰ ὅπλα, καὶ
ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς ῥωμαίων
μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὀλιγωρήσαντας
μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδης ἀγχμάλωτοι. πρὸς
ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν οὐδὲ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαί τινι
μετρίῳ, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβαίνᾳ. προσεῖλη-
πτο γὰρ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦ-
σαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς σπονδὰς, ἢ
δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὸν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης
αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦν-
τας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μέν τοι τὸν ἡ-
μέραν αὐτὸν ἐκείνῳ, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῶν
ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, ἕ-
πω καὶ τὸ σωτηθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. ὡς ἀληθεῖ
γὰρ ὅτε ῥωμαίοις, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὅτιν ἡ τῆς
ἑβδομάδος πρόοδος, ἔν τε τῷ προβαίνειν αὐτῷ,
καὶ ἧττον ἀσεβεῖν τῶν βιαθέντων ἢ βιασάμενον. φέρειν
δὴ ἐκείνῳ μὲν, ἀδεμίαν βλάβην τὰ τῆς ἐορτῆς. τὸ
γὰρ ἂν τις ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν
προεισπεσεῖν εὐσταθῆ φυλακήν. μέγα γὰρ κέρδος
αὐτοῖς, τὸ μηδὲν προβαίνειν τῶν πατρίων νόμων.
πρέπειν γὰρ τὴν προφητικὴν εἰρήνην χαρίζο-
μένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις
ἐσοφίζετο τὸν τίτον, ὡς τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχα-
ζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. ἐδεδοίκει γὰρ ἐξαπα-
ταληφθῆναι πρόφασιν τῆς πόλεως ἁλούσης, ἐν νυκτὶ
καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τῶν βίου. θεοῦ γὰρ ὢν τὸ ἔργον
ἆρα τῶν σώσαντος τὸν ἰωάννην ὅτι τὸν τῶν ἱεροσολύμων
ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον περιθῆναι τίτον τῇ σκέψει τῆς
ἐορτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ πόλεως πρῤῥωτέρω στρατοπε-
δεύσασθαι πρὸς κυδιανοῦς. μεσόγειος δὲ ὄντι τυρίων,
κώμη καρτερᾷ, ἀεὶ καὶ μίσους ἀεὶ καὶ πολέμου γαλιλαίοις,
ἔχουσα πλῆθος τε οἰκητόρων, καὶ τὸ ὀχυρότητα, τὸ πρὸς τὸ
ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς ὁ ἰωάννης, ὡς ἐδεμίαν
περὶ τὴν πόλει ῥωμαίων εἶναι φυλακὴν, τὸ καιρὸν ἁρ-
πασάμενος, οὐ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τοῖς γυναιξὶν ἀπαλαβών, ὅτι
ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲν ὧν εἴκοσι σταδίων· ὡς
οἷόν τε ὢν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον,
ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ἀπ' ἀγχμαλωσίας
καὶ τῷ ζῆν φόβοις. περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελεί-
πετο, καὶ δεινὰ τῶν ἑωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅ-
σον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναι τε
ἤδη τοῖς ἁγχμαλωτισομένοις δοκοῦντες ἐπόλυτο,
καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δέσμου φόβον ἐπεστρέ-
φοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οἷς ἔφυγον ἀποδίας
τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τίτου λειφόρων ἢ τῶν φθα-
νόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἶκτος δὲ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Roma-
norum arma operirentur, cùm viderent mul-
to quidem munitiora oppida vno impetu fuis-
se subuersa: securos autem fortunis suis poti-
ri, qui Romanorum dextris credidissent: quas
quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque
ob insolentiam succensere, quia spei libertatis
ignoscendum putaret: non tamen, etiam-
si quis impossibilia velle perseueraret. Quod si
dictis humanissimis non paruissent, fidémque
que dextris non habuissent: experturos arma
crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia
sua ludum fore machinis Romanorum, quibus
fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent
arrogantes esse captiuos. His dictis popularium
quidem neminem non modò respondere, sed
ne ad murum quidem licuit ascendere: quia
totum latrones occupauerant & custodes erant
portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret,
vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet.
Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut
persuasarum, aut necessitatem belli renitentibus
adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum
legi oportere concedi. quoniam sicut arma
mouere, ita etiam de pace conuenire nefas
haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni
cessaret opere dierum septem circuitio, quam
si temerarent, non minus coactos, quàm qui
cogerent, piaculum commissuros, ipsúmque
Titum: nullum enim illi ex mora esse dispen-
dium formidandum, quod vnius noctis spa-
cium propter fugæ consilium ceperit: præsertim
cùm id obseruare circunsedentem nemo prohi-
beat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla
in re despicere patrios mores. Et illum decere,
qui pacem non sperantibus indulget, legem
quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes
fallere conabatur, non tantum pro septimi diei
religione, quantum pro sua salute solicitus,
verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus
destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ
spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in
excidium Hierosolymorum Ioannem saluum
esse cupientis, factum est, vt non solùm in-
duciarum causationem Titus admitteret, ve-
rumetiam in superiori parte oppidi castra po-
neret: ad Cydessam, qui mediterraneus est Ty-
riorum vicus validissimus, Galilæis semper
exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas
Romanorum excubias circa oppidum videret,
arrepta occasione, non solùm his quos circa se
habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis
cum familiis abductis, in Hierosolymam fugie-
bat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium
fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros,
aliámque multitudinem secum duceret, ho-
mo quem captiuitatis, itémque salutis me-
tus vrgeret. vltra verò procedente eo, re-
linquebantur: & oriebatur atrox remanentium
fletus. quanto enim quisque longius à suis abe-
rat, tanto propiorem se hostibus esse credebat.
Iámque affore qui se caperent existimantes, ne-
cessariò pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorū
cursus faciebat, assiduè respectabant, velut in-
stantibus quos fugissent: multíque simul rue-
bant, & circa viam plurimos certamen præce-
dentium conterebat. Miserabile autē fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam A
iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique vitium fuit, citrò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam B
benemeriro, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubescceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

κῶν, C παιδίων ὀλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αἰχμαλώτους ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενῶν, ἐθάρσησαν μὴ κωλυθῆναι ἱκετεῦσαι προελθεῖν. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωάννου ὠφελίμωμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, C καταφεύγειν, ἔνθα καὶ πρὸς τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους εἰ ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῆς ἀγαθιδράσκοντος πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασο. τῶν δὲ μεθ' ἡμέραν ὅτι τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αἰσθόμενοι δὲ αὐτῶν τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, εὐφήμουν τε, ὡς εὐεργέτην, C φρουρὸν εἰσῳκισμένον τὴν πόλιν. ἐδήλουν δὲ ἅμα τὸ τὸν ἰωάννην φυλῶ, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτοῦ, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολοιπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τὸ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἱππέων ἔπεμπε τὸν ἱππέων, ἰωάννην διώξοντα. οἱ μὲν οὐ κατελαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα καταφυγών. τοὺς δὲ συναπαράντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγῳ ἀποδέοντα, ἠνδραποδίσαντο. ὁ δὲ τίτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τοῦ μὴ πάντας ἐκπεπραμῶσθαι τὸν ἰωάννην καὶ τοὺς ἀπάντας. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τοῦ θυμοῦ, πάντα μὲν ἡγεῖτο τὸν πλῆθος τοῦ αἰχμαλώτου, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆει τε αὐθημερὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς γραπτὰς ὀλίγους τὸ τεῖχος πᾶσαν κελεύσας νόμῳ καταλῆψεως, ἀνῃρεῖτο μᾶλλον, ἢ πολεῖσθαι τοὺς ταράσσοντας τὴν πόλιν αὐτὸς ἔλλειπε. πολλοὺς δ' αὐ C ἀφ' ἑαυτῶν οἰκείαις μίσει, καὶ ἀφορμὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους εἰ ἀφανεῖστο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἄμεινον δ' εἶ μετιέναι τὸν φόβον τοῦ ἄπιστον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τοῦ ἐν ἀξίων αἰτίᾳ σωθῆναι. τὸ μὲν δὴ ἴσως C σωφρονῆσαι δεῖ κολάσεως, τὸ δὲ τοῖς παρωχηκόσι συγγνώμην ἀδέμυον. ἀδίκητον δ' τὸ δὲ τοῖς ἀναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶ. φρουρᾷ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξῃ, C τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείπειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν ἔτους ἐνάτου πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα ῥωμαίους.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

Κεφάλαιον ι.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens F
quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex turiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam G
dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant exexcidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiêtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα τοὺς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ πρὸς ἕκαστον τοῦ συμπεφυγότων, μικρὸς ὄμιλος συνηθροισμένος τὰς ἔξωθεν συμφορὰς αἰσθάνεσθαι. τοῦ δὲ τὸ μὲν ἄθυμα θερμὸν ἔτι καὶ πρόσφορον, ἐ διλὴς τὴν ἀναπνοήν. πλάζοντο δὲ τοῦ πάντα κακοῖς, ἐ περιφρονοῦντες τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοῖς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστως γὰρ ἐν ἀχαρίστως, παραβόλως προκινδυνεύειν πρὸς γήραλα καὶ πολίχνας ἀδυνάτους, δίον τὰ ὅπλα C τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἐνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ λεγομένου διχημόνως ὑποχώρησιν αὐτοῦ, οἱ πολλοὶ δραμεῖν ἐνενόουν. ὡς μὲν οὖν τὰ πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐκβάθη, σύγχυσις ἐ μερίμνα κατέχει τὸ δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτοῦ ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ δὴ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦν τὸν. ἠρυθρία. πρὸς ὧν δὲ ἐκ ἐρᾶς ὅτι τὸν πόλεμον ἐπῆγε ταῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀσθενῆ κατασκευάζων, τ' ἢ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνεύόμενος τ' τῶν ἀπείρων ἀνοίας, ὡς ἀεὶ αὖ περὶ λαβόντες ἁλῶναι ποτε ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ νῦν τ' τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταξύσαντες τὰς μηχανάς. τοῦτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιέφθειρετο, καὶ πρὸς μὲν τ' πόλεμον ἦρτο. τῶν δ' σωφρονέντων καὶ γηραιῶν, εἰ καὶ τις ἦν τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ' πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐν τοιαύτῃ συγχύσει προσέκειτο τῇ κατ' τὴν χώραν πλήθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν δ' πόθος ὑπὸ μοχθηρῶν εἰς κακοπραγίαν, καὶ σπασιανὸς δ' ὑπὸ κακοπραγίας εἰς ἀθυμίαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρέσχε τε αὐταῖς, καὶ φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπεστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ὅπῃ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δ' ἐν ἑκάστῃ πόλει, ζάραχή τε καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ὑπὸ ῥωμαίων ἀπέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. λοιὸν δ' τῶν ἑρώντων τὸ πολέμειν, πρὸς τοὺς ὁπιθυμοῦντας εἰρήνης. ἦν δὲ χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος αὐτετάσσοντο. καὶ τάσις μὲν λοιὸν πανταχοῦ. τὸ νεωτερίζον δ' καὶ τῶν ὅπλων ἐπεθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότης καὶ τόλμη γηραίων καὶ σωφρόνων. ἐρῶντο δ' πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῶν ὁπλοχωρείων, ἔπειτα πειρασόμενοι καὶ λόχους ὅπῃ λῃσείοντῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ ὠδηνομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφότερον δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Κεφάλαιον ια.

Οἱ φρουροὶ δ' τῆς πόλεως, τὰ μὲν ὄκνῳ τοῦ κακοπαθεῖν, ἃ δ' μίσει τοῦ ἔθνους, οὐδὲν ἢ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρου τ' καὶ τ' χώραν ἁρπαγῶν ἀθρόοι ἐνέντες οἱ τ' πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχιλῃσταὶ, καὶ ὑμόμυοι πονηρίας σῖτος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρονται, πόλιν ἀσπάστητον, καὶ παρῴ μὲ ἔθει πᾶν ἀπαραίτητος δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δ' οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπεισερχομένους πάντας, ἀπ' οὐσίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὴ καὶ δίχα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει δὲ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις δυσχερῆ δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπεκατεσκεύασαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τ' χώρας λησταὶ παρελθόντες εἰς τ' πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρας, οὐδέν τι τῶν δεινῶν παρείασαν. οἱ γὰρ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυσίαις τ' τόλμαν ἐμέρυν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὅπῃ τοῖς τυχοῦσι, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τ' ὑπισημοτάτων καθαρχόμενοι. πρῶτον μὲ γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τ' βασιλείου γένους, καὶ τ' κῆ τ' πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίοις θησαυροῖς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν. ὅπῃ οὕτω λοιπόν τινα τῶν ὑπισημων, καὶ σοφᾶν μόνον ῥαγουήλ, βασιλικὸν δ' λοιὸν καὶ οὗτον τὸ γένος, πρὸς δ' τοὺς κῆ τ' χώραν προσῦχειν δοκοῦντας. δεινὴ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insectiam decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum mutis machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositísque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebat: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: alíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet, homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut ca- A
pta ciuitate, salutem propriam quisque cura-
bat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre
contenti, neque tutum arbitrabantur ea poten-
tia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & do-
mos eorum non paucis viris frequentari, ac
per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præ-
terea rebellaturum fortasse populum, iniqui-
tate commotum. Decreto igitur eos occidi,
mittunt quendam de suo numero Ioannem ad
cædes promptissimum, qui lingua patria Dor- B
cadis filius dicebatur: cúmque alij decem ar-
mati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos repe-
rissent interficiunt. Fingebant autem huius
immanissimi sceleris causam, cum Romanis
eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse,
communisque libertatis proditores interemis-
se dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam
seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti glori-
arentur. Euenit autem populum quidem ad hoc C
humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ
progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pon-
tificum designatio. denique familiis abrogatis,
vnde per successionem pontifices creabantur,
incognitos atque ignobiles constituebant, vt
impiorum facinorum socios haberent. nam
qui supra meritum summos honores adepti
erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos
præstiterant: quoniam & dignitate prædi- D
tos, variis machinis fictisque sermonibus
committebant, opportunitatem sibi ex eorum
qui se prohibere poterant, contentione cap-
tantes: donec hominum persecutione satiati,
in diuinitatem contumelias transtulerunt,
pedibúsque pollutis in sanctum locum intrroi-
re cœperunt. Iam verò populo contra eos con-
citato (namque autor erat Ananus, ævo maxi-
mus pontificum, itémque sapientissimus: &
qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidia-
torum manus potuisset effugere) illi templum E
Dei aduersus populi turbam, castellum ac pro-
fugium sibi fecêre, quod pro domicilio habe-
bant tyrannidis. Acerbis autem malis admi-
scebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eo-
rum factis erat dolori. tentando enim quanto
metu populus teneretur, suásque vires explo-
rando, sorte pontifices creare conati sunt,
cùm his (vt diximus) ex familiis successio de-
beretur. huic autem fraudi mos antiquus ob-
tendebatur. nam & olim sorte pontificatum F
deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera,
legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad
potentiam designandorum magistratuum licē-
tiam compararent. Itaque vna sacratarum tri-
buum accita quæ Eniachin appellatur, pontifi-
cem sorticbantur: casúque sors exit homini,
per quem maximè eorum iniquitas demonstra-
ta est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico
Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto,
sed apertè quid esset pontificatus, propter rusti G
citatem penitus nescienti. Denique inuitū eum
rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena
ornauêre persona: indutúmque sacra veste,
quid facere deberet, subito instituebant: lu-
dúmque & iocum esse tantùm nefas arbitraban-
tur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes lu-
dibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, ho-
norésque sacrorum solui grauiter ingemebant.

ἢ κατάπληξις εἶχε τὸ δῆμον, ἡ καθάπερ κατεφλεγμέ-
νης τῆς πόλεως πολέμῳ, τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν
ἠγάπα. τοῖς δὲ καὶ ἀπέχειν τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων,
καὶ δὲ ἀσφαλὲς ὤοντο μέχει πολλοῦ δυνατοὺς ἄνδρας εἶ-
ναι φυλάσσειν. ἱκανὰς μὲν γὰρ εἶ ἡ τοὺς οἴκους αὐτῶν
εἶναι πρὸς ἄμυναν τῶν ὀλιγάνδρους ὄντας. ἐμέλλω, ἀλλὰ καὶ τὸ
δῆμον ἐπανασήσεσθαι τὰ κινηθέντα πρὸς τὴν βλασφη-
μίαν. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτοὺς, ἰωνάθην τινὰ πέμπουσι
τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδος υἱὸν
καλούμενον παῖς ἦν τὸ δεκαχώριον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συ-
νελθόντες εἰς τὸ εἱρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς
συνειργμένους. βλασφημήσαι δ' ὅτι τηλικοῦτον, με-
γάλων ἀπενοήθησαν προφάσιν, ἐλεγχθῆναι γὰρ αὐ-
τοὺς ῥωμαίοις περὶ παράδοσεως τῆς ἱεροσολύμων, καὶ
προδότας αὐτῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον,
καθόλου τε ἐπιπλαγόντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς δίκαι-
γέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγενημένοι. σωέβη δὲ εἰς
τοσοῦτον μὲν τὸν δῆμον ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους
δ' ὑποτοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶ καὶ τὰς χειρο-
τονίας τῶν ἀρχιερέων. ἄνευρε γὰρ τὰ ψῆφ ποιήσαντες, ἐξ
ὧν καὶ ἐλαδοχαὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν
ἀσήμους καὶ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῆς ἀσεβημά-
των. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν δυστυχοῦσι τὰ ἀνωτάτω τιμῆς,
ὑπακούειν ὧν ἀνάγκη τοῖς εὐεργέταις. σωέκρουον δὲ καὶ
τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ὑπονοίαις, καὶ λογοποιίαις, καθεσ-
ταῦτοῖς ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους τὰ κωλυόντων φιλονεικίας
ποιούμενοι, μέχει τὰ εἰς ἀνθρώπους ἐξεμπλανθέντες
ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὰ ὕβρει, καὶ με-
μιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισα-
μένοι τε αὐτοῖς ἤδη τὰ πλήθους. ἐπῆγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν
ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ ἴσχυε ἂν ἐξα-
σώσας τὴν πόλιν, εἰ τοὺς τῶν βιβέλων θεῖρας ἐξέφυγε.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΙ δὲ τῶν νεῶν τὸ θεῖον φρούριον αὐτοῖς, καὶ τῆς ὑπὸ τὸ
δήμου ταραχῶν ποιοῦνται, καὶ καταφυγὴ καὶ τυ-
ραννεῖον ὧν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρνατο δὲ τοῖς δρωσι
εἰρωνεία τὸ τῆς ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον. ὑποπει-
ρώμενοι γὰρ τὸ τοῦ δήμου καταπλήξεως, καὶ τῶν αὐτῆς
δοκιμάζοντες ἰσχὺν, πληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς
ἀρχιερεῖς, ἔσης ὡς ἔφαμεν κατὰ γένους αὐτῆς τὰ ἐλαδο-
χῆς. ὧν ἦ θεόχρημα μὲν τὸ ὑπολοιπὸς ἔθος ἀρχαῖον, ἐ-
πειδὴ καὶ πάλαι πληρωτὴν ἔφασαν εἶ τὰ ἀρχιερωσύνην.
τὸ ἦ ἀληθὲς, τὸ βεβαιοτέρα νόμου κατάλυσις, καὶ τέχνη
πρὸς δυναστείαν, τοὺς ἀρχὰς δι' αὐτῆς καθισαμέ-
νοις. ἐπὶ δὲ μεταπεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν
φυλῶν, ὀνομαστὶ καλεῖται, ἐλεγχθέντων ἀρχιερέα. λα-
χαίνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ἐλεγχθεὶς αὐτῆς τῶν
βλασφημίαν, φανίας τὸ ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώ-
μης ἄφθας, ἀνὴρ ὃ μόνον ἀνάξιος ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ὅλ'
ὅτις ἅμωμος σαφῶς, τί ποτε ὧν ἀρχιερωσύνη δι' ἀγρο-
κίαν. ὑπὸ γοῦν τῆς χώρας αὐτὸν ἀκοντα σύραντες, ὥσ-
περ ὅτι σκηνῆς, ἀλλοφύλῳ κατακόσμουν προσωπείῳ,
τῶν τε ἐνδύτα περιτιθέντες ἱερὰν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὅτι
καιροῦ διδάσκοντες. χλαῖνα δ' ὧν ἐκείνοις, καὶ παιδιὰ
τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς ἦ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὅπ-
θεωμένοις πόῤῥωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν
ἔπηει, καὶ κατέσχεσαν τῶν τῆς ἱερῶν τιμῆς καλύπτειν.

Ταύτῳ

τούτῳ τὴ τόλμαν αὐτῶν οὐ φέρων ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς A
ὀλέθρου τυραννίδος καταλύσων, ὥρμητο πάντες. καὶ γὰρ οἱ
προέχειν δοκοῦντες αὐτῶν, γωρίων τε υἱὸς Ἰωσήπου, καὶ ὁ
Γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκέλευον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κα-
θ' ἕνας, καὶ κατ' ἰδίαν περιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ παύ-
σασθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθαρᾶν τὴν μιαρ-
φόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ
μὲν ἦν υἱὸς, Ἀνάνου δὲ ὁ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νουθέτησιν
παρορμίζοντες ἐν τῇ συνόδῳ, ἐπήνεσάν τε τοῖς ζηλωτῆσι. B
ταῦτα δὲ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὄντας ἐπαινέσαι,
ἀλλ' ἐζηλώσαντες τὴν ἡσυχίαν τὴν ἐκείνου, καὶ ἐπορ-
θαλλόμενοι. καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν,
καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τὴν καταλήψιν τῆς
πόλεως, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς σφαγεῦσιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Οὕτω δὲ πρὸς τοῦ ἄμεινον ὁρμημένων, τῶν δυ- C
σεπιχείρητον, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπελαμβάνε-
τον, κατασὰς ἐν μέσοις ἅπασιν, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν
ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων εἶπεν
ἐμοὶ μὲν θανεῖν ἐστὶν ἕτοιμα, πρὶν ὁρᾶν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας
χώρας ποσὶ μιαφόνων ἐνοχωρουμένας. ἀλλὰ σὺ μὲν
καίμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον κα- D
λούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ,
μηκέτι ὑπὲρ τοὺμοῦ γήρως ὑπομένων ὁλκεὰν θανεῖν.
εἰ δὴ μόνος εἰμὶ καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ
ψυχὴν ὁπλίσω μόνην ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ δεῖ ζῆν
ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ὀπόλω-
λεν ἡ τάξις ἐν χερσὶ παθῶν ἀπόλητος. ἁρπαζόμενοι γὰρ
ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονεύουσιν
ὑπὸ ὀπισένει τὰς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τὰ
μύσφορμαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ ἃ ἐξέφηναν ὑφ' ὑ- E
μῶν, καὶ τὰ ὑμέτερα ἀνέξικακίαι; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς πρ-
οἰδόντες τοὺς πρώτους συμμαμένους, ἔτι ὀλίγοι ὄντας ὀλί-
γοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων
πρεμήσαντες καθ' ἑαυτῶν ἐστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
πρώτας αὐτῶν ὁρμὰς ἀνακόπτειν ὁρμᾶς, ὅτε λοιδορίαις κα-
θήπτοντο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπα-
γαῖς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ παρθενμένων οἴ-
κων, λόγος μὲν οὐδείς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς F
φιλτάτους, καὶ συεγμένους ἀφ' μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς
ἐτήμωρεν. οἱ δὲ δισμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προ-
δοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ πόσους, ἀλλὰ ἀναζη-
τάτους ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀ-
χόλιστον μὲν ὁπλῶν τοὺς αὐτοὺς φονεύομένους. ἐπείδε-
σθε καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἱλα-
μένην τῆ κεφαλῆ ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴς ἀ-
φῆκεν, οὐχ ὅπως εἶπεν τὸν δεξιόν. φέρετε δὴ τοίνυν φέ-
ρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑπολεί-
ποντες αὐτοὺς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῆς τολμημάτων βαθμοῖς, G
μὴ βαρυνόμενοι τὸν ὑφοχλοῦ. καὶ γὰρ νυῦ πάντας οὓς ὁλῶ
μείζονι φρίκοφαν, εἴπερ τῆς ἄγων καθαλύσας μείζονα εἴ-
χον κακεάτην) μὲν ἐν τῷ ὀχυρωτάτῳ τῆς πόλεως, λεγ-
όμενῳ γὰρ νυῦ τῷ ἱερῷ, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ'
ὁλῶ τετειχισμένῳ τυραννίδα τοσαύτῃ, καὶ τοῖς ἐχ-
θροῖς ὑφ' κορυφὴν βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ πῶς τὰς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleuisset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuoi atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis quærat? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, císque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi- F tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patieminietiam sancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam teueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videritis, quid cogitatis, aut quibus

veſtras ſententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur ? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísque vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos perculſêre ? Non ſuas quiſque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt de maioribus loqui ? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet cauſæ, niſi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cuius iniuria victi ſunt. At verò peſſimis ſuorum cedere, ignauorum eſt, & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quam iſti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò ſpolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperallent ? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſuetudinis prætetire, ſanctorum autem ambitum, quamuis procul aſpectum perhorreſcere : quoſdam verò in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multò nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi propriè rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes verò intus haberi. Verùm hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt : idémque omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſuaſum, atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum, atque audaciam reformidant : & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur, eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat : & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque ſuperiore vtentur, & quidem cum apparatu, ſi iis tempus demus.

A ἡμῶν προσδάλπεις; ῥωμαίους ἆρα προσμένετε, ἵν' ὑμῖν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν ὅτου τὰ προάγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. ἀλλ' ἔφασαν ἀπολεῖν ὑμᾶς τὴν μητρόπολιν ἅπαντες, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ὑπερφέροντες, ὃ κἀπὶ τῶν θηρίων ὄψιν ἰδεῖν, τὰς τύπους ἀμυνεῖσθε; ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, καὶ ἃ πεπόνθατε πρὸ ὀφθαλμῶν θήσομαι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν ἀκόνεις πρὸς τὰ ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ κὴ φιλόδεσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ οἱ πρόγονοι τὸ τυραννεῖσθαι ῥᾳδιαλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, κὴ ὅτε τῆς αἰγυπτίων, ὅτε τῆς μήδων δυναστείας ἠττήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον, καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νεὼν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐῶ διελέγχειν, πότερον λυσιτελῆς ὢν κὴ σύμφορος, ἢ τἀναντίον, τίνα δὴ ἔν ἔχῃ πρόφασιν ἢ τῆς ἐλευθερίας; εἶτα τοὺς μὲν οἰκουμένης δεσπότας μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καὶ τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, συνέγνωσται τοῖς ἀνθρωπίνοις πᾶσι πεπεισμένοις τύχῃ. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις ἔτι πονηροῖς, ἀγνωμόνων ὄντι κὴ προαγομένων. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι κἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ τῆς πείρας τὸ λογιεῖσθαι, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἤδη. πῶς δὲ δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὰ δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων κὴ ἀνελόντων τὴν μητρόπολιν διηρῆσθαι, κὴ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν ἀπέχονται καὶ κατεῖνοι κρατήσαντες; κὴ ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τοῦ ἱερῶν, μηδὲ βεβήλων, μηδὲ ἁγνείας τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, παρεκτείνειν δὲ πόρρωθεν ὁρῶντας τὰς τῶν ἁγίων περιβόλους, ἐμπυνθάνεσθαι δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, κὴ ξαφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τὶς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, κὴ τοὺς ἐν συγκλείσει πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῶν μετειωτέρους; καὶ δὴ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς προάγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν θέσει τις ῥωμαίους μὲν ἡμῶν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ δημόβιοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν ἀπὸ αὐτῆς δικαίως ἂν εἴκοι δίκαιαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἶναι πεπεισμένους οἴκοθεν, κὴ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε. καταπλαγέντας δ' ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τὸν τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δὲ ὥσπερ σωρὸς ἐκ τῶν ὑμετέρων ἀμελειῶν, κὴ νεὼν αὐξηθέντα πλέον ἀφῃρημένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς διατρίφεται κατ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τῷ τόλμαν ἐξάπτει μᾶλλον νεὼν, μηδὲν ἐμπόδιον, τοῦτο τόπῳ καθυπερθεν ὄντες, χρήσαιντο καὶ μὴ προσπολῆς, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

B

C

D

E

F

G

πρὸς-

πις δύσατε ἢ ὡς ἐαὶ προβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσον) τῇ σωφρόνησει ζαφυώτεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τ ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. ζάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀνασρέψῃ κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀμαθαρήσουν) βέλεσιν οἱ δυσεβεῖς. μόνον ὀρθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλειπται). καλὸν ἢ κἂν προσῇ τὸς κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τ ψυχὰ εἰ καὶ μὴ πρὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τε θεῦ, καὶ τ ἁγίων προέσθαι. προσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμη τε ζ χρεὶ, καὶ ὅτε ὀλίγοι τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἐμοῦ, ὅτε τ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος ἐθάρρυνε τὸ πλῆθος ὅτι τὰς ζηλωτὰς, ὡς ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ ἀδρασήματι ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ σωφρονήσει τ εἰργασμένων. ἐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς εἰς ἐλάττω συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὗ παθεῖν προσηρεῖτο μᾶλλον, ἢ προϊδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ προάγματα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτὰς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἑαυτοῖς ἑτοιμότατος.

Κεφάλαιον ιδ'.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέταττε τοὺς ἁρμοδίους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τ ὁρμὴν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ καθ' τὸ δῆμον) παρεξιόντ), καὶ ἐκ τ ἱερᾶ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κ λόχοις, ἐδύνοντο τ πρόσω συγχεόντων. ἀθρόοι ζέλει δ' ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲ ἐφέρετον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὲν συγκεκροτῆσθαι, λιπόμενον τ ζηλωτῶν. τὸ πρόθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λείποντα. τῷ μὲ ἀπὸ τ πόλεως ἀνειληφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τ ὅπλων, τῷ δ' ἀπὸ τ ἱερᾶ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲ, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τ πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃσὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ὡς ἔσιν ἧς τινος ὑσερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο ἢ σρατηγήμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲ πρῶτον κ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τ ἱερῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πρόρρωθεν ἀκοντιζόμενοι. κ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ὑπ' ἑκατέρων φόνος, ζαυμαπία ἢ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοῖς μὲν ὑπὸ τ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῷ ζηλωτῇ, εἰς τὸ ἱερὸν αἵματι καθαιμάσων τὸ θεῖον ἔδαφος, καὶ μόνον αὖ τις εἴποι τὸ ἐκείνου αἷμα, μιαίνῃ τὰ ἅγια. κ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκράτουν, ἀεὶ προῆσαν οἱ λῃσρικοί. τεθυμωμένοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζόντες τοὺς ἐνδιδόντας, ζ μὴ διδόντες τοῖς ἑπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μὲ ὅπισθεν τὸ σφέτερον εἰς τὰς ἐναντίας, καὶ ἐκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κ μικρὸν ἢ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεκπίπτουσιν οἱ περὶ τ Ἄνανον. τοῖς ἢ καταπλήξις ἐμπίπτει φερομένοις τὸ πρώτου προβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, τῷ ἢ ἀνάγκῃ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ ἐκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & derecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos,
C contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros
E esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtrebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur
F à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt.
G illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidians. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus conferrent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

μὴ φθησηνδικὸς εἰσάγειν τὸ πλῆθος, ἀκκληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ὅπῃ ἂν τοῖς φρουροῖς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. ἦν παντὶ μὲν ἐν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν, ἐκ περιόδου. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς δοκούντων, μισθάρνοι πενιχροτέροις αἰθ' αὑτῆς, ὅτι τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον ιε.

Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παράπτοις ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ γισχάλων ἀφεστάναι, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενον, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε πράγμασι. καὶ δή ποτε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκινούμενος, συμμαθητὴς μὲν τῆς ἀναίας, βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ὁπόταν τὰς φυλακὰς διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου πρὸν καλῶς βουλευθῆναι, πρὸ τοῖς ἐχθροῖς ἐμηνύσκετο δὲ αὐτῷ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμύτησις ἐχρῆτο τῇ θεραπείαις, εἴς τε τὸ ἄναον, καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δὲ εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον, ἔμφασιν προδοσίας τῆς ἀπορρήτων παρεῖχε. συνεώρων μὲν γὰρ, αἰσθανομένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὰ παρ' αὐτοῖς βουλεύματα, πιθανώτερος δὲ ἐδόκει τοῦ ἰωάννου πρὸς ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. ὑποπτεύσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πανηγείας, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῆς ἀσθμῶν, ὑπεζωσμένῳ τε πολλοὺς τῶν συνεπιόντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς σύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἑτοίμως, σύνοισειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλεύσειν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν τε τοὺς ὑπεναντίους, καὶ χειρὶ, καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ἄναον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. κἀ δή κ' ἐφεσβούτῳ εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, πρὸς διαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαίνειν ἱερὸν, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπ' δυνοίας ὁμόσας, καὶ ὑ κατ' αὐτῷ, παρελθὼν εἴσω, καὶ καθεσθεὶς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσαι δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῆς ὑπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῷ οἱ πρὸς τὸν ἄναον ἐβουλεύσαντο. νυῦ δ' τὸν μέγιστον ἀναρριπτεῖν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις προσηλύοιτο βοήθεια δαιμόνιος. ὑ γὰρ ἐπὶ μέλλειν ἄναον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς ὑεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος πρὸς λάβῃ τὴν πόλιν. ἀγνοίαν δ' παρηγγελκέναι κατ' αὐτῷ εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσιὼν θόντες, ἢ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ὑχ ὁρᾶν δ' μέχρί τινος ἢ τὴν φευξεῖν οἴσουσιν, ἢ προσλάξοντας πρὸς τοσούτους. πρεσπείθει δ' ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθεὶς κατὰ θεῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ διαλύσεως. τὸν γὰρ ἄναον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τοῦ ζῆν τοῖς φευξουμένους ἱκετεύειν, ἢ προϊέσθαι τινα

προ-

πρὸ τῆ ἐξωθεν ὑπουσίαν. τοὺς ἢ θαλπομένους ἐλπὶ συγχωρήσεως οἱ κρατηθέντες, ὑπολήψεσθαι τῆ ἰδίων ἁμαρτημάτων, ἃ νομίζειν ἅμα τῆ μεταγνῶναι τοὺς δεδρακότας, δικαίως ὀφείλειν διαλλαχθῆναι καὶ τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τῆ μὲν ἀδικησάντων ὀλίγα μίσους πολλάκις γίνεσθαι, καὶ ῥᾳ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι ἢ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν ἢ ἀεὶ σκέπτοις, φίλοις καὶ συγγενεῖς τῆ ὑπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὸ καταλύσεως νόμων ἐν δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου καὶ ἡ τὶ μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ ῥᾳ ἀκαταπαύστου ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲ ἐποίκιλλεν ἀθρόως διαστόμους. ἐν ῥ ἔξωθεν βοήθειαν ἀσφαλὲς μὲν ἂν ἐθάρρει λέγειν, ἠνίασετο δὲ τὸς ἰδουμαίους. ἵνα ἢ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆ ζηλωτῆ ἰδίᾳ παροξυνῇ, ῥ ἧττον εἰς τὸ ὠμότητα διέβαλλε, ἐν ἀπειλεῖν σκέπτοις ἀχαρίστους ἔλεγεν. ἦσαν ἢ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆ ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ ἃ νοηθέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκη, γένους ὢν τῶ ἱερέων ἐκάτερθεν. ἀμφοτέροις ῥ κοινὰς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶ ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔπ δ' ὡς οἱ πρὸ τὸν αἴτιον δυνάσειαν ἑαυτοῖς προσποιούμενοι ῥωμαίοις ὑπεκκλοῖντο, καὶ γὰ τοῦτο ἰωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλῶ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πράττειν εἰς ὄψιν ἥκοντος ἐκείνου. παρεσκευάσθη μὲν γὰ ῥ δῆμον ὑπὸχειρῶν αὐτοῖς, ἵνα εἰς μάχεσθαι, αὐτῶ δὲ τὸ σιώπωνον τῆς ὑπερβολῆς ὑποστρέφεσθαι τὰς ἔξωθεν ὑπουσίας. πάντα γὰ ἂν φθορᾶς παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ ῥ συμμάχων, ἔδοξε δ' ὅμως ὑπεκκλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ὑπισχνεῖσθαι σιώπωνοι, ὡς ἄκοντος προδιδοῖεν ῥωμαίοις ῥ μητρόπολιν ἐξαπατήσαντες τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὸ ῥ ἐλευθερίας ὄπως ἄλλως ἐν τῶ ἱερῶ φρουρεῖντο, ὀλίγος δ' ἐπ χρόνος αὐτοῖς βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσειαν ἐκεῖνοι καῖ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσει γενομένη. τὰ ἢ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐπετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ ἰδουμαίων ἐκκλήτους. προεβλήθησαν δ' ὅτι τὴν ἀγγελίαν, δύο τῆ δρασκελῶν ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι πρὸς προσταγμάτων, τὸ ἢ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν ἐκφέροντες. τοὺς μὲ γὰ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησομένους, ἅτε θορυβώδεις καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολῆς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην ἢ κολακείαν τ' δορυφόρων τὰ ὅπλα κινοῦσι, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς προπαρασκευὰς ἐπειγόμενον. ἔδει ἢ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, σκαλεῖτο δ' αὐτῶ αἰτίας ἐκάτερος, ἐν δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφάλαιον ις.

ΟΙ ἢ πρὸς τὴν ὑποστολὴν, καὶ τὰ ῥηθέντα προπ' ἀφηγμένων σκιαγραφῆς, ὥσπερ ἐμμανεῖς πανδήμου τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατιάν. ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τὸ προαγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. παρεγένοντο πρὸς τὸ ἱεροσόλυμα, χιλίοις τεσσαράκοντα ἡγεμόσιν, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακώβῳ παιδὶ σωσᾶ. πρὸς ἢ τούτοις νἱῶ, σίμωνι υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέᾳ

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumæorum aduẽtus pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimísque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: iámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropolcôs arma rapiebant. Congregati autem propè XXX M. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraverit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerunt ſceleratum, eósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conuenisſe & integræ nationis veſtiæ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem repetire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos auditis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nō poterant, quàm vaſtatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio liqueriť aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugū miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidē quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vita captiui exiſtimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt eiā miſiſſe aliquē ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidē nobis dicant, quos amicos miſerimus,

κλυσώθω. τ ἢ ἄναγον, ἡ μὲ ἔξοδος τ ἀγγέλων, ὥσπερ κ τὰς φύλακας ἔλαθεν ἡ δ' ἔφοδος τ ἰδυμαίων, ἀπ ἐπροῆνες γὰρ ἀποκλείσας πύλας αὐτοῖς, κ ὅλα φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαξ μὲν αὐτὰς ἐκπολεμεῖν ἀπ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πρεῖθειν πρὸ τ ὅπλων. φασὶ οὖν ὅτι τὸν ἀπικρὶς αὐτ πύργον, ὁ μ ἄναγον γεραίτατος τ ἀρχιερέων ἰησοῦς, πολλῶν ἴφη ⸂ ποικίλων τὴν πόλιν κατεχηκότων θορύβων, ἐν ᾧ δενὶ θαυμάσαι τὼ τύχῳ ἔστιν, ὡς τ συμπεράτειν τοῖς πονηροῖς ⸂ τὰ εὐδόξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ὁπλεσάτους μ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοντας καθ' ἡμ, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, ἀδὲ τ μητροπόλεως καλέσης ὅπ τοὺς βαρβάρους. κ εἰ μὲν ἑώρων τ συνταξιν ὑμ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, ἀπ ἂν ἄλογον τὼ ὁρμὼ ὑπελάμβανον. ᾠδὲν γὰρ ἔτως συνίσησι τὰς οἰκείας, ὡς τέκτων συγγένειαν. νῦν ἢ εἴ μ τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος εὑρεθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, κ καθάρματα τ χώρας ὅλης κατασωτεύσαντα τὼ ἰδίαν οὐσίαν, κ γεγυμνάσαντα τὼ ὀπόνοιαν ἐν τ πέριξ κώμαις τε κ πόλεσι, τελευταῖα λελη θότως παρεισέρρυσαν εἰς τὼ ἱερὰν πόλιν. λησαὶ δ' ἀσφαλῶς ἀσεβημάτων, μιαίνοντες ⸂ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὓς ὁρᾷς ὅτι νῦν ἀδείας ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, κ τὰ σπύλα τ πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἁπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, ⸂ τὸν κόσμον τ ὅπλων ὁρᾶν ὄφελε, οἷος ἔφερε, καλέσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί οὖν οὐκ εἴποι τὸ τοῦτο τις, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρῶ σωματίζον αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δή ποτε κ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἅπω ταχέως ἐγένετο. μὴ γὰρ ἀνίκα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανοπλίας ὑπὲρ ληστῶν, κ κατὰ δήμου συγγόνοις. ἐπεὶ ἢ ἠκούσαμὲν ῥωμαίους, καὶ θεοδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῖν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τ ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασέ τις τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ πρὸ τὸ ψεῦδος ὑπνοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, ⸂ ὃ μὲ τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, ἀπ ἐνὶ ἄλλως ἐξαγεμόνι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς ποθουμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τοὺς τε ἐκβάλλοντας, κ κατ' ὤν, συνάγειν τε τὼ ἀληθειαν, ἀπ ἐκ τ ὑπερβολῶν λόγων, ἀλλ' ἐκ τ κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ κ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίους πρεσπολεμῶ μὲν ἑαυτοὺς νικῶ, παρὸν ἢ μηδὲ ἁπασπᾶναι τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως ὅπου αὐτοί, ὅτων ἔτι τ πέριξ ὑπερθήτων; νικῶ μὲν γὰρ ἀδὲ βουλομένοις ἐκβλύσαι ῥᾴδιον, ὅτι ῥωμαίοις μὲν ὑποσπᾶς πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' ἀχθοῦν ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς ὄντας ἤδη πλησίον. ⸂ ἐγὼ γε κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἂ εἰρήνην προπέμψαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ κ συμβαλών, θάνατον ἐκλεκτὸν τ ζῆν αἰχμάλωτος. ποτέρων ἢ φασὶν ἡμᾶς, τοῖς τὸ δῆμον προεστῶτας πέμψαι κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ κ τ δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲ ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοῖς πεμφθέντας φίλους,

τοῖς

τοὺς ἁλόντας τῶν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφορᾶθε A
τὰς ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γραμμάτων γεγόνασιν ἐγκαλεῖς; πῶς ὑμῖν μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς καθ' ἅπασαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δ' ὀλίγοις καὶ φρουρουμένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; πῶ δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας δοῦναι τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοί, προδότης οὐ μᾶλλον ἀδεὴς ὑπωπτεύετο. εἰ δ' ὅτι τὴν δημον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. ἀδεὴς γὰρ ἀπεσάλπισε τὴν ἐκκλησίαν, ὥστε τάχιον ἂν B
τῆς μιαιφονίας ἔσταδυσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερώτερα. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομένους τὰς δίκας; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰ πάτησαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄσας τὰς τιμωρίας δίκην ὑφιστομένων, σκῆψις ὄξιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν εἵλοντο, μόνοις ἂν ὤλμησαν καὶ τοῦτο τοῖς δικαβάλλουσι, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον C
κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ παρέσε μεθ' ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ σωιεξαίρειν τοὺς τὰ δίκαια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὅτι τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀκαταπάτους τ' ὄπαφανῶν ἐκ μέσης τ' ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φω- D
νεῖ, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμενοι, διέφθειραν, ἐξεσι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πολέμιοι νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια, καὶ γλωσσᾶς τῶν ἀπεσφαλμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν ὃν καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γάρ ὄστιν, ὃς οὐ γέγουσε τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οἵγε ὅτι τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν ἀπόνοιας, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξωθεν πό- E
λεων, ἐπὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην τὸ ἔθνος μετενεγκεῖν τ' λῃστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν πό-
λεως ὅπου τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο, καὶ καταφυγή, καὶ μισητόν τε τ' ἐφ' ἡμᾶς ὠδάσκουσιν γέγονεν. ὁ δ' ὑπὸ τῶν οἰκουμένης προσκεκρουκὼς χώρας, καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τεθημένος, ὑπὸ τῶν ὠδαξληθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται. νεανιεύονται δ' ἐπὶ τῇ ἀπογνώσει ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, F
καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τὴν ἰδίων ἀπολείχειν τὸ ἔθνος; τραπόλογεῖν. αὐτὸ ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τ' ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδει τιμωρὸς δεδίεναι. εἰ δ' αἰδεῖ-
σθε τὰς τῶν τοιούτων ὁπλήσεις, ἀλλά τοι πάρεσι θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι συγγνώμων, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικασὰς γνωμοῦντας. καίτοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις G
κεινόμενοι παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταπάτοις μηδὲ λόγῳ μέλλοντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀφέσεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ὅτε συναναγκαῖον ἡμῖν, ὅτε κρίνεσθαι δεῖ, τοῦτον ὅτι καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ὑμετέραις ὅπλοις συμφοραῖς, μήτε τοῖς ὑπὸ βούλοις τῆς μητροπόλεως

qui ſerui fuerint proditionis miniſtri. Cùm iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autem, atque his incluſis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auſorum pœnæ reddendæ ſunt? donec autem ſine metu fuêre, neminem noſtrùm proditorem ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant. Sed hæ quidem malè perituros, & inſtantes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiam ſi ciuitatem prodi inſatis eſſet, id quoque ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deeſſe proditio. Vos autem oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum (id quod eſt iuſtiſſimum) iuuare metropolim, & vnà nobiſcum tyrannos eximere, per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis fecêre: denique nobiles viros non inculcatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce: neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, coniuges in veſte lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non perſecutionem expertus eſt impiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ ſolũ ex agris atque alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiſcus illis eſt eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab vniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in ſua viſcera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu eſſet optimum ac deceret, nobiſcum nocentes eximere: atque hanc ipſam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare auſi ſunt, quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hoſtes atque auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſêre. Ferant igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Si verò neque nobiſcum indignari neque iudicare vultis, tertium reſtat, vt relictis vtriſque partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quàtenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur incluſi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis (recte qui eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De lade Iu[illegible] ab Idumæis ca[illegible].

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentiri moderatiũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

συμβήσεται. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτόν τι διειλέχθαι τινὰς, ὡς ἀπορρῆτα ἔχοντας τοῖς ἐφόδοις. κἂν τι τῆς διαβεβλημένων ἔργων ἀλγαλέπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, καλάζειν τοὺς αἰτίους προφερομένους. εἰ γὰρ αὖ ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσοχθιοῦμενοι. εἰ δὲ ἐδόκει ὑμῖν τοῦτον δύσγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰς κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως αἱ φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔλεγε. τῶν δ' ἰδουμαίων ὅτι τὸ πλῆθος προσέχειν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὲν τυχὸν ἐπὶ μικρᾶς τῆς εἰσόδου, καὶ διηγανάκτουν οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τὸν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ καλόν τοῦτο πρόσχημα αὐτοὶ ῥήψαι. σίμων δ' ὁ τῆς καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταστάσεως θόρυβον, καὶ σφᾶς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, προσευμενοῦσι δὲ τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τὰς ἐλάθειρας, εἴγε δὲ τοῖς ἔθνεσι κλείσει πύλας ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν. καὶ ῥωμαίοις μὲν εἰσὶ δίκαιοι φοβούμενοι ταῦτα· ἡμᾶς δὲ σφαγιάσαντες τοῖς πύλαις· ἰδουμαίοις δ' ἐπὶ τῶν πύργων ἀναβήσονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα καλάσουσι ῥῆψαι. μὴ πεισθέντες δ' τοῖς συμβούλοις τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν ἐγκλημάτων· καὶ κατηγορούντες τινῶν, ὡς ἀποκτείνειαν ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζουσι ὅλου τοῦ ἔθνους ἀτιμίαν. τὴν γοῦν ἄπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις μόνοις ἀποστενοχίαν. πάντα γὰρ ὅπλ σφαγὰς ἑτοίμως, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ δι' ἐκ τοῦτο ταχυνάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τὴν προσυμένων κλῖνοθε, καὶ πάθασαι ἔτους ὑποψίας οἴμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τὴν ἔνδον φρουρὰ κρατοῦντες, ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συμβούλοις ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὀβελισκὸν δ' ὅπου προσάγματα καλοῦντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυνασείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προσάπτετε. τίς ἂν ἀνάσχοιτο τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναιρούσαν τῶν πραγμάτων, οἱ μὲν καὶ τῶν ὑμᾶς ἀποκλείουσι ἰδουμαίους τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμφεσθε δὲ εἰκότως τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοῖς φονεῦσι κολάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους, καὶ ἀναμαρτήτους λέγετε δι' τὴν κοινωνίαν, ἐν οἷς ὑμῶν ἤρξαντο, καὶ τῆς κηδεμονικωτάτης προδοσίας μέρη προσαπέκοψαν. ἀλλ' οἱ κρείττονα τῆς χρείας ἐνθυμούμενοι μαλακώτεροι, τηρήσομεν ἰδουμαίοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ἐπιόντας, καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, εὐθαδὲ προ τ' τειχῶν μενοῦμεν οἱ τοῖς ὅπλοις, ἕως αἱ ῥωμαῖοι κάμοσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες, μεταβάλησθε τότους τὸ μὲν τῆς ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ δ' ἰησοῦς οὐδαμῆ αἰσχαίρει, τοὺς μὲ ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μέτριον, διεχώθην δ' ἡ πόλις πολεμουμένη. ἐν δ' ἐδὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἡρμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλοτῆ

ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὑδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετανόουν πολλοὶ τῷ ἄφιξιν. ἢ ἤ αἰδὼς τὸ τέλεον ἀνωφάκτους ὑποστρέφειν, ἐτίκτε τῷ μεταμέλειαν ὥστε μύειν αὐτόθι πρὸς τὸ τείχους κακῶς αὐλιζομένους.

A

Κεφάλαιον ιζ.

ΔΙὰ γὸ τ νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμών, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβοις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταίτε φοβερώδεις, καὶ μυκήματα σεισμούσης τ γῆς ἐξαίσια προδήλου δι' ἣν ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάστημα τ ὅλων συνεχυμένου. καὶ ἀχὶ μικρᾶς τὶς ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα. μία ἦ τοῖς ἰδιωμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλῃ παρέσῃ δόξα. τοῖς μ, ὀργίζεσθαι τ θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ὡς ἂν ἀλαφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς ἦ πρὸ τ ἀνανον, νενικηκέναι χωρὶς πολεμίας, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. κακοὶ ἦ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων σοφασαὶ καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῆλθεν. οἱ μ γὸ ἰδιωμαῖοι συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντιθάλπουν, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συνωφείλοντες, ἵνα τὸν ὄμβρον ὑπακούωσι τοῖς ὑετοῖς. οἱ ἦ ζηλωταὶ μᾶλλον τ καθ' αὐτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συν ελθόντες ἐσπόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνῆς ὑπονοήσειαν. τοῖς μὲν ἔν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων διάζεσθαι τὰς πύλας φυλάσσοντας. ἔπειτα ἦ εἰσιόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιάτη γὸ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῷ κῇ τὴν πόλιν δυνατώτατον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ ἦ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὖν παθεῖν, ἢ προϊδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰφνιδίως ἀπολλύμενον. οἱ ἦ σωφρονέστεροι διάζεσθαι μ ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ἐ μόνον τ ἑαυτῶν φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τ πόλεως τεῖχος ἀλλὰ τὰς ἰδιωμαίους ὀπιμελῶς φυλασσόμενον, ὥστε τε πανταχῆ τ ἄνανον παρεῖναι, καὶ κῇ πᾶσαν ὥραν ὀπισπέπεσθαι τὰς φυλακάς. ὃ δὴ ταῖς μ ἄλλαις νυξὶν, ὅτως εἶχεν, ἀνειθῆ ἦ κατ' ἐκείνων ὅτι κῇ τῷ ἀναίῳ ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τ εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὅτι τῇ σοᾷ φορυφάς. τοῖς ζηλωταῖς ἦ, ὀπίνοιαν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν αἰρόντας πρίονων, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. σωπήσας ἦ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τ ψόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. ἀλαλαθόντες ἦ ἐκ τ ἱεροῦ πολεμίζονται πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πρίοσι χρώμενοι, τῷ κῇ τὰς ἰδιωμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς ἦ, τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, ὡς καὶ τὸν ἄνανον ὅπι χειρεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τ ξίφους ἔχει τῷ δεξιᾷ, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσίεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτέρωθεν ὅτι τῷ πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὀπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον, ὅτως εἶχον ὀργῆς. πρῶτοι ἦ πρώτους ζηλωτὰς πολεμοῦντας τῆς φορυρᾶς ἐξελάσαι, διομόσαντο πολλὰ καὶ τῷ εἰσδεξαμένῳ. μὴ προϊδεῖν δὲ οἷς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὀπισεῖσαι τ κίνδυνον. τῷ μὲν γὸ φορυρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅτι τῷ πόλιν,

B

C

D

E

F

G

lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeúdi, pœnitudinẽ superabat. Itaque ibidem prope mutuum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cũ imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cócussæque ter æ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem iratos Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio victis, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidẽ cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zelotæ autem magis illorum quam suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autẽ ardẽtioribus videbãtur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibú q; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris téplo sacratis portarũ vectes secarẽt. affuit autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clanculo veniunt: ferratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiũt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iámque in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtíque Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptísque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magísque horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterèáque his qui se exclusserant, vt inimicis vtebantur, tàm supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos pleraque ferebantur, statímque comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, rémq; publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectoremque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἢ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ὅτε αὖ ἐπ' ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τ' ἄμαθιαν συνταράξαι αὐτούς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τ' πόλεως ἀείραντον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετεωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παρόντων εἰσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τ' ἐσωτέρω ἱεροῦ. μιγνύντες ἢ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον τὰς φυλακάς. καὶ τινας μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς ἢ τὸν ἐγερτήριον βοὴν, διαναίσῃ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν ἦν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προϊσόμενοι. καταδύντες ἢ ἔξωθεν ἐπειχεόμενοις ἄλλοις, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῷ Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἰῷ. φραξάμενοι ἢ ὀλίγοι τὴν νέων, γθυναίως ἐδέχοντο τοὺς ἐδωμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν πληθὺν ἔσκιπον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατ' τ' πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυναὶ μὲν ἀδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἐμαθον εἰσπεπλωκότας τοὺς Ἰδωμαίους. ἄχαν ἢ αἰτιβόων καὶ αὐτολοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, κινδύνου τε ἕκαστοι τὴν φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδωμαίοις συνεπηλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε ἀδίκως Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τ' ἀποκλεισαίτων ἐχθῶν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινὸν ἱερὸν λαβεῖν αἰδῶ, διέλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἰῷ ἢ φυγῆς μὲν ἀδεὶς τόπος, ἀδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σεσωθημένοι ἢ πρὸς ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐνβιαζόμενοι, ὡς ἂν ἐπ' ἰῷ χωρήσεως τόπος, ἐπῆσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ἵνα' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτίστως ἔμοιγε δοκεῖ διέφθορον ὀλέθρῳ, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη ἢ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν ἢ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅπη τ' πόλιν ἔβαπόμενοι, πᾶσαν μ' οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον ἢ τ' φειτυχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ὠδὰ κέλωμα, τὰς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων τῶν πλείστοις ἡ φορὰ, τάχεως ἢ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς ἐκείνοις αὐτῶν ὑπισχνοῦντες, τὸν μὲν Ἄνανον δ' φεὸς τὸν δῆμον δύνοίας, τὸν ἢ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ τ' τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. φοῆλθον ἢ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτῳ Ἰουδαίων φειδὲ τὰς ταφὰς φεύνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τὰς ἐκ καταδίκης ἀναιρεθεμένους φεὸ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. ἐκ αὖ ἀμφίτομοι δ' εἰπὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν Ἄνανον θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατεφλῶσαι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ φρόνήματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὅπι μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. ἰῷ γὰρ δὴ τάπ' ἄλλα,

σμοὺς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ τοῦτ' ἔγκον τε δυ-
ναμείας καὶ τῆς ἀξίας, καθ' ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὰ ἰσό-
τιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ἦν καὶ
πότιμος, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυ-
σιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ προεμένους, καὶ πρὸ παν-
τὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἅμαχα γὰρ ἤδη τὰ ῥωμαίων.
προσκοπούμενος ἦν ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὸν πόλεμον, ὅπως
εἰ μὴ διαλύσαιντο Ἰουδαῖοι, δικαίως διαφθείροιντο. κα-
θόλου δ' εἰπεῖν, ζῶντος Ἀνάνου, πάντως αὖ διελύθησαν.
δυνὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον. ἤδη δὲ κεχεί-
ρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείστῳ αὖ
βίᾳ ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τούτῳ στρατηγοῦ. παρέ-
ζυκτο δ' αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, αὐτοῦ μὲν λειπόμενος κατὰ
σύγκρισιν, προὔχων δ' τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καζακεί-
νας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὰ πόλεως ἀπώλειαν, καὶ
πυρὶ βεβλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτο-
χομένους αὐτῷ, καὶ φιλοσοφουμένους ἐφείκοψεν. οἱ δὲ
πρὸ ὀλίγου τοῦ ἱεροῦ ἐσθῆτα περικείμενοι, καὶ τὸν κοσ-
μικῆς θρησκείας καταρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς
ἐκ τῆς οἰκουμένης συμβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμέ-
νοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντο. αὐτοῦ ἐπ'
ἐκείνοις στενάξαι αὖ τοῖς αὐδράσι δοκῶ τοῦ ἀρετοῦ ὀ-
λοφυρομένου, ὅτι τοσοῦτον ἥττητο τὰ κακίας.

Κεφάλαιον ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀ-
πέβη. Μετὰ δ' ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῆς Ἰ-
δουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν ὥσπερ αἰσίων ζώων ἀγέ-
λαι ὀπόντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲ εἰκαῖον, ἐφ' ᾧ καζελημ-
θείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δ' δυσμενεῖς, καὶ νέους συλλαμ-
βάνοντες, εἰς εἱρκτοῦ κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλ-
πίδα τοῦ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ὑφορ-
θέμενοι. προσέχε δ' ὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες τοῦ ζῆσαι μᾶ
τῶν πονηρῶν καὶ τὸν παρόντος, προείλοντο τὸν θάνατον. δέ-
νας δ' τὸν ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ
στρεβλούμενοι. μᾶ δ' τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῦ βασά-
νοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δ' μεθ'
ἡμέραν, ἀνῃροῦντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲ νεκροὺς ἐκφορεῖντες
ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμότας τόπος. ἐπὶ δ' τοσαύτη
τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι
φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ
λαθραῖα μὲν ἐπὶ αὐτῷ κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα,
καὶ μᾶ προϊσκέψεως, μή τις ἐπακούσῃ τῷ ἐχθρῶν, ἔτε-
νον. ἴσα δὲ τοῖς πενθουμένοις, ὁπηνίκα δύοις ἔπαχε.
νύκτωρ δ' κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς
σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις προβέβολος. μύριοι δ' καὶ
δισχίλιοι τοῦ δυσμενῶν νέων, ἔτσι διεφθάρησαν. οἱ δὲ
ἤδη δεδεμενισμένοι τὸ φονεύειν αἰεὶ δὲ, εἰρωνεύον-
το δικαιοσύνα καὶ κείσεις. καὶ δή τινα τῶν ὑπφανεσά-
των ἀποκτεῖναι προσθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρύχ.
παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αἰδοῦς μισοπόνηρον καὶ
φιλελεύθερον. διὸ δ' καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπί-
ζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευά-
σεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τοῦ αὐτοῦ καταλυσιν.

A vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia pacì studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dícere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgaríque sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

B

C

D

E

F

G

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, non nullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent. sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis camillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quédam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem,

CAP. I. De altera strage, & redditu Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo moti, quàm sibi asscribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt dissecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora autos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A συγκαλῶσιν ἐξ ὀκταλόφου, ἑβδομήκοντα τοὺς ἐπιτηδείους εἰς τὸ κῆμα δικαστὰς, ἄνομον ἐξουσίας, καὶ τῇ ζαχαρίᾳ κατηγορεῖν, ὡς ἐπιδιδοίη τὰ πράγματα Ῥωμαίοις, καὶ πρὸς προδοσίαν ἐξαπέσταλτο πρὸς ἐκείνων. ἦν γὰρ ἔτι ἔλεγχός τις τοῖς κατηγορουμένοις, ὅτι τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἤξειν. ὁ δὲ μὲν ζαχαρίας σωτηρίαν μηδεμίαν αὑτῷ καταλιπόμενος σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι μὲν κατ' ἐνέδρας εἰς εἰρηνικὸν, καὶ ὅπου δικαστήριον, ἐποιήσατο τὸν τοῦ ζῆν ἀπαγωγὸν καὶ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασχὼν τὸν μὲν πικρὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δεξιὰ βεβαίων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα ἐπὶ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διῆκεν τὰς παρανομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐβόων, καὶ μόλις τὸν ξίφη ἀπεκράτουν, τὸ κῆμα καὶ τὸν εἰρωνείαν τῆς δικαιοπολίας μέχρι τέλους παίζαν πεφορμένοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ καὶ τὰ αὐτῶν κίνδυνον μηδενὸν φέροι τὰ δικαία. φέρεσι δὴ οἱ ἑβδομήκοντα τὴν κεκρυμμένην τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σωὶ αὐτῶν προείλοντο πεθναίαν μᾶλλον, ἢ τὸν αἰκρίσεως αὐτῶν λαβεῖν τὸν ὀπιγραφήν. ἦρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ὅτι τοὺς δικαστὰς, ὡς μὴ σωιεῖσι τὴν εἰρωνείαν τὸν δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν θρασυτάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ πεσόντα ὑπηλλάζοντες ἔφασαν, ἐπὶ παρ' ἡμῶν τιμὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν εὐθέως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, κἀν τὸν ὑποκειμένην φάραγγα. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τοῦ προβόλου, δι' ἓν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες εἰς τὴν πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς ἀνομίας γένωνται.

Κεφαλ. κ.

B

C

D

E

Τοῖς δ' Ἰδουμαίοις ἤδη τὸν παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὸ προπτόμενον. συναγωγὴν δ' αὐτοὺς πρὸς τὸν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὸν μητροπόλεως διέξιεν. προσαίτιος μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης Ῥωμαίοις τὸν μητροπόλεως, δυσμενὴν δὲ προδοσίας τεκμήριον ἐδίδου. τοὺς δὲ ἐκείνων ὑποκειμένους φυλάττειν καὶ πολέμει καὶ τυραννίδος ἔργα βουλεύειν. προσήκειν μὲν δὴ αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσον γὲν δικαιοῦσθαι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ προσφέρειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύουσι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἰσβιασαμένους τιμωρεῖσθαι καὶ πεθναίαν μὲν αἴτιον, διαφθαρτὰ δὲ ὑπὸ μιᾶς τυχῆς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τὴν μὲν οἰκείαν πολλοὶ αἰδεσθέσθαι μεταγνοοῦντας, τὴν διακλεισαμένων δ' ὁρᾶν ἄμεινον τιμὴ ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν ἀθυμῆσαι. ἐν ὄμμασι γοῦν τὴν συμμάχων τὰ ἄρχισα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προσαπτέσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζῃ τὴν ὁρωμένων. δεῖν οὖν ἐπιδεῖν ἀβουλίᾳ μὲν πίφηνι τὰ τοῦ προδοσίας, ἔφοδος δ' Ῥωμαίων ἀδήμια προσδοκᾶται, δυνασεία τε ὀκταπεύχισαι τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς

ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, ἢ τῷ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁ- A
πάντων, ὑπολογισαμένους περὶ ὧν φενακισθέντες μετέ-
σχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι
τῶν δεσμωτηρίοις περὶ χιλίους δεσμώτας οἳ παρα-
χρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς
σίμωνα, καὶ βραχὺν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα ἐκ τῆς
ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωτέβη τὸν χω-
ρισμὸν αὐτῆς γνώμῃ παράδοξον ἀμφοτέροις ὁ, τε
γὰρ δῆμος ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, B
ὡς ἐχθρῶν κακῶς διαμένοντος, οὔτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπα-
ίσησαν, ἐκ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ'
ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσωπούντων, καὶ δεδιότων παρα-
νομεῖν. ἦν ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἐπὶ τῆς ἀδι-
κημάτων, ἀλλ' ὀξυτάτοις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς
εἰς ἕκαστα. τὰ δοκοῦντα δὲ, τάχιον ἢ τὰς βουλὰς συνήρ-
γουν, μάλιστα δ' ἐπ' αὐδείαν τε καὶ δυσχέρειαν ἐφόνων,
τὸν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸν ὑγιαίνοντα, δέει. μόνῳ C
γὰρ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυ-
νατῆς καταλιπεῖν. ἁρπάζοντες γοῦν πολλοῖς ἑτέροις καὶ
γνωρίμοις, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει φέροντα, δημοκρατι-
κὸς ὢν καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἷλκέ τις ἕτε-
ρος ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα
πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ὑδὲ ὁ περαίτης νί-
γερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς
πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γνώμενος, ὃς καὶ βοῶν πολλά- D
κις τὰς ὠτειλὰς ὑπεδείκνυε, διὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πό-
λεως. ἐπεὶ δ' ἔξω τῆς πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ὑπο-
γνούς, πρὸς ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ δ' προπαθήσαντες, ἧς
ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον
ἐνήργουν. ἀναῤῥήγνυσι δ' ὁ νίγερ, πυρὰ καιόμενα ῥωμαίοις
αὐτοῖς ἐπηρᾶσατο, λιμόντε καὶ λοιμὸν ὑπὲρ τῆς πολέμου,
καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ'
τῆς ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι βού-
σασθαι τῶν ἀλλήλων ὑπονοίας ἔμελλον ἐκ εἰς μάχεσθαι E
σασιάσαντες. νίγερ μὲν οὖν ἀνῃρημένου, τὰς περὶ τῆς
καταλύσεως αὐτῆς φόβους ἐπεκόφισε. τὸ λαὸς δ' μέρος
ὑδὲν ἦν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ
μὲν γὰρ αὐτῆς διενεχθὲν τινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ
προσκρῦσαν κατ' εἰρωνίαν, ὅτι καιρὸς ἐλάμβανε τὰς
αἰτίας. καὶ ὁ μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς πρόσιων, ὡς ὑπερήφα-
νος, ὁ προσιὼν δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θε-
ραπεύων δὲ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία δὲ ἦν τῆς τε
μεγίστων, καὶ τῆς μετριωτάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέ- F
φυγεν ὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τὴν ἕξιν ταπεινὸς, ἢ διὰ ἀγέ-
νειαν, ἢ διὰ τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὸν σάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐπανασιανὸν ἤπειγον, ὡς αὐ ὄντα κύ-
ριον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεῶν σύμμαχον σφίσι,
τὸ πεζάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἴ μὲν τοι G
τῶν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κα-
πάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ἐπανασιανὸς δὲ θλεῖσον αὐτοὺς ἔφη τὸ δέοντος ἁ-
μαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων
ὑπόδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐ κίνδυνον,
ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque patiter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant: cùm inuidia nobilitatem absumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restituissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vtráque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: verumtamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquã in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cum periculo: quam secum quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, pauciorib⁹ ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nō ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabāt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, pericrat in illis cladibus mētis affectio: hísq; irritabantur noxij, quæ miseranda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autē excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὴ γὰρ ἀθρόως ὁρμήσαιεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἅμα οἱ ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέψειν. εἰ δ' ὑπομείνειεν, ὀλιγωτέρους χρήσεσθαι, διαπαυηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἅμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ Ῥωμαίοις ὑποδιδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρας ἀφθόρους ἐν χερσὶν οἰκείαις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σώσειν χρωμένους, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τιμὴν δόξαν τ' νίκης εὐκλεεστέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ δόκιμον τῶν ὅπλων σφαλερὸν, τὸ μετ' ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. ὃ γὰρ ἧττον δύκλεὲς οἴεσθαι χρὴ τῷ καὶ χεῖρα λαμπρὰν, τὰς ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τὰ ἴσα δυνασάξαντας. ἅμα μὲ τοι μειουμένων τῶν πολεμίων, καὶ τὴν αὐτῶν στρατιὰν ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐρρωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε τῶν σοχαζομένων τὸ θεῖον τὴν νίκην λαμπρότητος, καὶ τοῦτον ἕξειν καιρόν. καὶ γὰρ θεῖον καθοπλίσαι ὅπλων ἢ τειχῶν, καὶ δὲ θεῖον συλλογὴν ὅπλιτῶν, Ἰουδαίους ἀγορᾶσθαι, καὶ τὰ ἐμφύτων ἐσεσθαι καὶ τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαχνιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκειότερα παρεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε ἂν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπιᾶς, ληΐαν τὴν ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δύκλεέστερον τῶν κατορθώματος, καὶ δεῖ τοῖς οἰκοι νοσοῦσιν ὅπλα χειρεῖν, ῥηθήσεται γὰρ δίκαιος, καὶ αὐτῷ τιμὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς σώσεως. ταῦτα μὲν ἀσαμένου λέγοντι, συνῄνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ἐπῆγε τὸ στρατιωτικὸν τ' γνώμης ἀπεφαίνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ δὲ καθ' ἡμέραν ἐπιτρόμην, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ δὲ λοιπὸν ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διειλημμένων τὰς ἐξόδους πάσας, καὶ τὸν ὀπισθεν ἀναστρόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπιόντα, διαχρωμένων. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς πρεσβύτης, ὥστε καταλείπετο, τῷ δύπορον τ' φυγὴν ὠνουμένων, μόνους ὑποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ καὶ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πολλοὶ, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τ' ἔνδον ὑπολείαν ᾑρεῖτο. τὸ γὰρ ὑπὲρ τ' παρίδος θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεῖζόν τι ἔργον. οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρουμένοις, μήτε τοῖς ἀπὸ τῆς ὁδοῖς μεταδοῦναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ σωθήκας πεποιημένοι τοῖς τ' παρίδος συγκαλύψαι καὶ τοὺς τ' φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θάπτουσι πνὰ τ' φευγόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν ὅμοιον, θάνατος ἦν, καὶ δεῖας ὑποδοχῆς ταφῆς ἑδὴ τ' ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτος ἀπωλώλει χρησὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐλεῶν οἰκτείρειεν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ζώντων ὑπὸ τοὺς ἀνηρημένους, ὑπὸ δὲ τῶν νεκρῶν, ὑπὸ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερεν, καὶ δι' ὑποβολὴν δέους, ὁ φθονῶν τοῖς φθονηθεῖσιν ὡς ἀναισθησομένοις ἐμακάριζεν. οἱ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ἀγιζόμενοι, κατὰ σύγκλεισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀσεί-

φαγον

φαυον δυσαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν ὧν παρ' αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δὲ καὶ θεῖα, καὶ τὰς τῶν προφητῶν θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιΐας ἐχλεύαζον. πολλὰ δ' ἦσαν οἷ περὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ ὀλιγαβάντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν πάλαι προφητείαν τέλος ἔξιωσαν. λέγεται γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, σάσεως ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος, οἷς ἂν ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δόλιον ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

Κεφαλ. κγ.

ΗΔη δὲ Ἰωάννης τυραννιῶντι, τὸ μὲν τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ' ὀλίγους προσαποιούμενος τὸ πονηροτέρων, ἀφιλίαζε τὸ σωτάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτὸς προσάσσων δεσποτικώτερον, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶκον δὲ αὐτῷ, πλὴν μὲν δέει, πλὴν δὲ κατ' εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτην καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ τοῦ ἀσφαλείας ἡγούμενοι τὸ αὐτῷ, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν ἁλισκομένων, ἐφ' ἕνα, καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δρασήριον αὐτῷ καθ' τε χεῖρα, καὶ τὴν γνώμην, διαφόρους εἶχεν ἐν ὀλίγοις. πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀντιπαθισαμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἰσχὺς μὲν καὶ φθόνος, δεινὸν ἡσυχίαν ὑποτεθάχθαι τοῦ πρὶν ἰσοτίμου. τὸ πλέον δὲ ὑλάβδα τῆς μοναρχίας ἀπέρρεπεν. ἔτι γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτὸν προφάσιν ἔξειν, τὸ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι. προηρεῖτο δὲ πολεμοῦ ἕκαστος ὅπου ἐν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἑκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ ὠφελοπολεῖν. διαιρεῖ δὲ μὲν ἦν σάσις ἐκ τούτων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ἰωάννης ἀντεβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἦν, καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν εἴποτε διηκροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἦρξον δὲ καὶ τοῦ δήμου, καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἀνάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἦσι τοῖς μείζοσι κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δι' ἃ δρασάντων ἐκ τῶν οἰκείων, ἔφυγον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ παρὰ ῥωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦντο. τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὸ ἔθνος καταλυσιν.

Κεφάλαιον κδ.

ΦΡούριον ἦν ὃ πόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπέκθεσιν κτήσεως ἐν πολέμῳ ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκατέλαβόν οἱ προσαποροδόμενοι σικάριοι. δέει γὰρ αἱρεσέλλοντο τὸ πλέονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τῶν ῥωμαίων στρατιὰ ἠρεμοῦσαν, σάσει δὲ καὶ πολιτικῇ ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀδροτέρων ἥπτοντο τολμημάτων. καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τὸ ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας, αἰσθόντες εἰς τὸ πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δι' αλαθόντες. καὶ πολίχνην τινὰ καταφέχουσι καλουμένην ἔγγαδδι, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον πρὶν ὅπλων ἅψασθαι, καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες ἐκπέδασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III. De Gadarésiũ deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd C solus dominari cuperet non latebat, eíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars ẽum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putan- D tes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihílque aut parum agebatur, si quando armis E prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi G cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

tis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nulláque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamẽ erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nulláque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesũ comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: inimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarensiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem

τὸ ἢ φυγεῖν ἦττον ὂν γύναιά τε καὶ παῖδας, ὡσεὶ ἑπτακοσίους ἀναιρῆσιν. ἔπειτα τούς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι, καὶ τὰ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀπῄεσαν εἰς τὰ μάσαδα. καὶ οἱ μὲν ἐληίζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πλεῖστα διαφθειρόμενοι αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἀπὸ ὀλίγων. συνῄει δὲ τὰ ἄλλα τῶν ἰουδαίας κλίματα, τότε πέως ἠρεμοῦν τὸ ληστρικόν. καθάπερ ἢ ἐν σώματι τὸ κυριώτατον φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκάμνομεν ἀλγοῦντι· οὕτω καὶ μηδόπολει τὰ σιν καὶ ταραχῇ, ἀδείαν εἶχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τὴν ἁρπαγῶν, καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανίως μὲν ὁλιγώτεροι, πλείους ἢ ληστρικοῦ, παρεσκεύαστο ἱερεῖς δὲ πόλεσι. καὶ κακῶς μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. φθάνειν δὲ τὰς ἀμυνὰς ὡς λῃστῶν ἅμα τὰ ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. ὑδὲν ἦ μέρος ἓν τῆς ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ παρανεχούσῃ πόλει συναπώλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα ὑεσπασιανῷ ἐδηλοῦτο πρὸς αὐτομόλων ἀπηγέλλετο, καί περ δὲ φρουρούντων τὰς ἐξόδους τῆς στάσεως ὑπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁποσῶν περισπόντας, ὅμως ἦσαν οἳ διελανθανον, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τὸ στρατηγὸν ἐνῆγον ἀμυνῶντα τῇ πόλει, καὶ τὰ τῆς δήμου περιστῶσα λείψανα. διὰ γὰρ τὸ περὶς ῥωμαίους ὕνοιαν, ἀπορᾶσθαί τε τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ ἢ οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐκπολιορκήσων αἰσθῆ τὰ ἱεροσόλυμα, τὸ δὲ ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει ἢ περικαταστρέψασθαι τὰ λῃπόμενα, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων ὧν ὅτι τὰ γάδαρα μητρόπολιν τῆς περαίας καρτερὰν τετάρτῃ δύσρα μηνὸς, εἴσεισιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ γὰ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τῆς στασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ σωτηρίας, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ διὰ τὰς κτήσεις. πολλοὶ ἢ τὰ γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τότων ἢ πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ διάφοροι, πλησίον ἢ ἤδη ὄντος ὑεσπασιανοῦ διεπύθοντο, καὶ καταισχεῖν μὲ αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπίστωσαν δύναται, τήν τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ ῥωμαίοις ὁρῶντες ὑ μαχερὰν τὴν πόλεως. φόβῳ ἢ κείναντες ἠδόξουν ἀναμονὴ, καὶ μηδεμίαν σωτηρίαν ἀπ' αὐτῶν εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι ἢ τὸ δόλεσον, ἔσωσε γὰ ἂν ὑ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τὴν πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιος, κτείνυσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ἀφροβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. ὑπόσης ἢ ἤδη τῆς ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτε δῆμος τὰ γαδάρων μετ' εὐφημίας τὸν ὑεσπασιανὸν εἰσδεξάμενοι δεξιὰς παρ' αὐτῷ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν αἰρῆσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τὰ εἰρήνης ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. ὑεσπασιανὸς ἢ, ὅτι μὲ τοὺς διαδράντας ἐκ τῶν γαδάρων, πλάκιδον σὺν ἱππεῦσιν πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μὴ

A

B

C

D

E

F

G

μὴ ἢ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑποστρέψειεν εἰς καισάρειαν. οἱ A
ἢ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεά-
σαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνει-
λοῦντ᾽ βηθενναβεὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων
πλῆθος ἐκ ὀλίγου δυόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς ἢ
βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προπηδῶσιν ὅπῃ τοὺς
ἐπὶ τὸν πλάκιδον. οἱ ἢ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβο-
λὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα Ϲ προσκαλίσασθαι τεχνιτεύ-
οντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πορρώτερον. λαβόντες ἢ εἰς B
ὕπτιόν τι ἐπιλαυνόντε, καὶ κατεκόντιζον. καὶ τοὺς
μὲν φυγάδας αὐτῷ, οἱ ἱππεῖς ὑποτέμνοντο, τοὺς συμ-
πλοκὰς ἢ τὸ πλέον ἀτόνως διέφθειρον. ἐπὶ μέν τοι πλέ-
ονι τόλμης ὕποπτοι εἰκυῖα οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο.
ὡς πυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ
τ᾽ πανοπλίας ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ ἐύ-
εισκον βέλοις ἀδήφυσιν, ἐπὶ δὲ ἠντόνουν ῥῆξαι τὴν φά-
λαγγα. ὡς ἐπείροντο ἢ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, Ϲ τοῖς ἀ- C
γελωτάτοις ὡς ἁπλήσιοι θηρίοις, ὥρμων ὅπῃ τ᾽ σίδη
ρον. διεφθείροντο ἢ οἱ μὲν κατ᾽ σῶμα παρόμοιοι τοῖς ξί-
φεσιν, οἱ ἢ ὑπὸ τῶν ἱππέων συνδιαννύμενοι. ἀπιδὴ γὰρ
ἐπὶ τῷ πλακίδῳ τὰς ὅπῃ τ᾽ κώμας ὁρμὰς αὐτῷ διακ-
λείειν, Ϲ συνεχῶς παρελαύνων κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος,
ἔπειτα ὑπερέφων ἅμα, Ϲ τοῖς βέλεσι χρώμενος, δύ-
σχωλος ἀνῆρει τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τοὺς πόρρωθεν
ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ γενναιότατοι πρὸς D
τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία ἢ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε
γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τ᾽ γαδάρων ὑπεμένον, διὰ τοὺς
σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναποκλεῖσαι προσεδόκων. ὁ
δὴ Ϲ συνέβη. σωωσθέντων γὰρ αὐτῷ εἰς τὸ τεῖχος, παρ᾽
ὀλίγον μὴ οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἐ μὲν
ἀλλὰ Ϲ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσ-
βαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης γενναίως ἀγωνισά-
μενος, τὸ τεῖχος, καὶ τῷ ἐν τῇ κώμῃ σκηπτει. τὰ μὲ ἐν
ἀρχὰ πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ ἢ ὑπ᾽ τ᾽ δυνατωτέρων, E
τὰς ἢ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τ᾽ κώμην ἐνέ-
πρησαν. οἱ ἢ διαδράντες ἐξ αὐτῆς τοὺς κατ᾽ τὴν χώραν
συνανέστησαν. καὶ τὰς μὲ αὐτῷ συμφορὰς ἐξαίροντες
ὅπῃ μεῖζον, τὴν ἢ ῥωμαίων στρατιὰν πᾶσαν ὅπῃπερ λέ-
γοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει. γνόμε-
νοί τε πλεῖστοι ἐφύγον ὅπῃ ἰσχυοῦντος. αὐτὴ
γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῷ ἐθαλπε τῆς σωτηρίας,
καρτερὰ τείχη τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. F
πλακίδος ἢ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τ᾽ προσαγούσαις δυσφο-
ρίαις τεθαρρηκὼς εἵπετο. Ϲ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς
ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς
τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένοις ὑπὸ τ᾽ ῥεύ-
ματος, τραφὲν γὰρ ὑπ᾽ ὄμβρων ἄβατον ἦν, ἀπτικρὺ πα-
ρετάσατο. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὄχθαις ὑπομήκιστον
παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τὰς
τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῷ παίοντες, εἰς τὸ G
ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲ ἐν χερσὶν αὐτῷ διαφθαρέν,
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ ἢ διαθὲν ἐμπεσὸν εἰς τὸν
ἰορδάνην πλῆθος ἑκουσίως, ἀπείργον ἑαυτ᾽. ἑάλωσαν ἢ
πρὸς δισχιλίοις καὶ διακοσίοις, λεία τε παμπληθὴς
ὄνων καὶ προβάτων, Ϲ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις
μὲν οὖν, ὐδὲν ἐλάττων ἤδη ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nō paucorum iuuenum multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducēti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IV. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo eircum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

κὴ μείζων ἐδόξει ἑαυτῆς, ὅλα τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν ἐφ' ἧς ἔφυγον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ πηγῆς ἀρκοῦντος ὑγιάζειν τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναί τε τὸν στόμιον τῆς τῶν ἀσφαλτίτου λίμνης, εἰς ἣν πᾶσα πλεῖς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεσύρησαν. πλάκιδος δὲ ἀξιοτύχει χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε Ἄβιλα, καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμὼθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἱκανοὺς ἐκάστῃ τοὺς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς σφετέρους ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὧδε συνεχώρησεν ἅπαντα μέχρι μαχαιρῶντος.

Κεφάλαιον κς.

ΕΝ δὲ τούτῳ τῷ θέρει τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ σύστασις ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφεστῶτος νέρωνος, ὧδε ὧν ἐκ μακροτέρου ἀναγκαῖον ἡγήσομαι. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆρεν εἰς τὸν ὁρμὴν τοῦ πολέμου τὰ ἠγγελμένα, προορώμενον ἤδη τοὺς μελλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ φθορὰν ὑποπτεύοντα καὶ τὴν ἀπατολὴν, ὑπεκίστη ὡς τοὺς καὶ τὴν Ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἐνέτεινεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑποψίας διεσφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. διὰ καδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθίστας, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσει, καὶ τῶν πεπορθημένων. ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἤγαγεν ἀπὸ τῆς καισαρείας ὅτι ἀντιπατρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκατασκάψας τὴν πόλιν, τῇ τρίτῃ φθορᾷ πορθῶν καίων τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ ὧδε τῆς θαμνὰ τοπαρχίαν, ὅτι λύδδης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ φθορᾷ χειρωσάμενος ἑκατέρας ἐγκατασκάσας οἰκήτορας τὴν φθορᾷ συνεχωρηκότων ἰσανὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὅτι τῆς μητροπόλιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατοπέδοις τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον σὺν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, φρούρα μὴ τῆς ἄλλης δυνάμεως ὅτι τῆς βεθλεπτηνῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτῆς τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν ἀπλῶν, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὑπαίθροις τόποις ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαρτᾶτας τῆς ἰδουμαίας, βίᾳ εἷλεν, καὶ καφαρτοβαν, κτείνει μὲν ὡσεὶ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὡσεὶ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως ὡς ὀλίγον, οἳ καταζέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀπὸ τῆς σαμαρείτιδος, καὶ ὧδε τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαβαρθὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἰορδάνην καταβὰς εἰς κορέαν διὰ τῆς μέσης στρατοπεδεύεται. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἓν αὐτῷ συμμίσγει ῥαϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὴν ὡσὰν τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ὡσὰν τὸν ἰορδάνην πεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ὡσὰν τῆς ἱεριχουντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἄπειρον ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀπεφύγει, καὶ καταλιφθὲν ὀλίγον ἀφθείρεται.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΗν δὲ πόλις ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐπὶ πεδίῳ, φίλον δὲ ὡσὰν αὐτῇ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κεῖται δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τοῦ συνθοπολίτου, ἐντείνει. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι ἡ αὐώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. A
αὐτίκειται δὲ τούτῳ, τὸ ὄρος τὸν Ἰορδάνην ὅρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰαλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων. ὑποτείνων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως σωμόρρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι τὸ σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. καὶ μέση ἡ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γενάβειν, δέκα σταδίους μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δὲ αὕτη μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος δὲ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. καὶ μὲν δὴ ἁλμυρώδης καὶ ἄγονος, καὶ τιβεριέων ἡ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, ἐξ ὑφόλου αὐχμοῦ, περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν δὲ ἄνυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρὸ καὶ τοὺς μὲν ὅπῃ τοῖς ὄχθαις φοινικῶνας ὑθαλεστέρους, καὶ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν. ἧττον δὲ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. ὅθεν μέν τοι τὴν ἱερειχοῦντα, ἔστι πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ θερὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, ὅθεν τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ᾗ Ἰησοῦς ὁ ναυῆ παῖς, στρατηγὸς ἐβραίων, πρώτην εἶλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, ἐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν εἰς νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθεῖσαν τε καὶ γονιμωτάτην, ὑπὸ ἐλισσαίου τοῦ θεσβίτου. γνώριμος δ' οὗτος ἦν ἐλίᾳ καὶ διάδοχος, ὃς ὑπεξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱερειχοῦντα, θεῖόν δήπου φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώραν ἀγονίᾳ χάριτι. παρελθὼν γὰρ ὅπου τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ἀέρα νὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγὴ σπονδὰς μειλιχίους χέρμβος, τὴν μὲν, ἠτείτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δ', ἐγκεφασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δρόσους τε ἅμα καὶ καρπῶν ἀθλίαν τοῖς ὑπηκόοις, καὶ τέκνων ἀγαδοχὴν, μηδὲ ὑπολιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γονιμοποιὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς δίκαις πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ὑπισήμης ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παραίτιον ὕδωρ, ἐκ τότε δυτεχνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον ἐξ τῆς μέχρι κόρου χερνιζόντων. παρὸ καὶ τῆς μὲν δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τούτου δὲ τοῦ ὀλίγου δαψιλής. ἀρδεῖ γοῦν πλέονα τῆς ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, διατρέφει τε ἐν αὐτῷ φοινικεῶνας καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους. τῆς δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γλυκὺ πολλὰ ταῖς γεύσεσι, καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πάσσαλοι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνίασιν, ἐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον. καὶ μελιτοτρόφος δ' ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῆς τῆδε καρπῶν, κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς ἂν οὐ ἀμφίβολον τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet ducentorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatísque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt non ſolùm terræ atque lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſſúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illum tractum dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ ſunt A cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, eáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis LX. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen inculcum ac ſterile. C Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò lenitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, E ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cõflagraſſe memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi G fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ, deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores cõcludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobique auxiliatũ pariter ac Romanorum præſidia collocat.

ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ ἀγαθιώτατα καὶ κάλλιστα γίνεται. τῆς μὲν γὰρ ἄλλων αὐτὴ καρπῶν ἕνεκεν, ὡς ἂν ῥᾳδίως τὸ ἐμβληθὲν κλῆμα ὑπὸ οἰκειότητος, ὅτῳ τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. ἄριστον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τῆς ὑδάτων δύσγονον, τὸ μὲν ἀναλεμμένων τὰ φυόμενα, καὶ δυσχεόντων, τὸ δὲ ἰκμάδος ῥιζούσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τῷ ἐν θέρει δύναμιν. ἀφικταὶ δέ εἰσιν ὅτῳ τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτλεύμενον, ἐπὶ τὰ ἐξαθεμασθέν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τῷ ἐναντίᾳ πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει χειμῶνος μὲν, ἀναπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται θερμότατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ὕπνος δύκρατον, ὡς λυπεῖν ἀμφιέννυσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις, νιφομένης δ' ἄλλης ἰσθαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πέτρωδες. τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ Ἱεριχοῦντα δύσθαμονέστατον ὄντα πολυχρόνιος διέλυσε). ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲν ὡς ἔφην πικρά, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, κατασπᾶσθαι δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπὸ βιαίου ῥᾳδίως. ἀφικόμενος γοῦν κατ' ἰσοφίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τοὺς νεῖν ἀδυνάτους ἀγνῶσι, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ὑπενήξασθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δὲ ὑπὸ τούτου, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἓξ γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τὸν ὑπαίειαν ἀλλάσσει), καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας αἰτιᾶται ποικίλως. καὶ μύ τοι ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλοις μέλανας ἀναδίδωσιν. αἱ δὲ ὑπήχουν τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ὁμοιότατοι. προσελαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δραστήριοι τῷ συνεχῶς ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη πληρώσαι δ', ὑποκόπτειν ῥᾳδίως, ἀλλὰ δ' ὀδύνιαν προσφέρει) τῷ μυελῷ τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμιλύσῃ γυναικῶν ἄμμα, καὶ ἔρῳ, ἁλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις εἴκει. καὶ χρήσιμος δ' ἐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γὰρ τῶν φαρμάκων ἁρμόζεται. ταύτης δὲ λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σταδίοι, καθὸ δὴ μέχρι ζοάρων τῆς Ἀραβίας ἐκτείνει), εὖρος δ' πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲν δύδαίμων χῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ κατὰ πόλεις πρεσβείας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων πεφαυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γὰρ ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδίων σκιαί. ἔστι δ' καὶ τοῖς καρποῖς ἀποβλέπειν ἀναγλυφομένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι ζοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, ἁπτομένων δ' χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν μυθολόγημα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιτειχίζων τὰς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐν τε τῇ Ἱεριχοῖ, καὶ ἐν Ἀδιδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρας ἐγκαθίστησιν ἔκ τε τῶν ῥωμαϊκῶν καὶ συμμαχικῶν τάγματος.

πέμπει

πέμπει ὁ νῆ εἰς Γέρασα Λύκιον Ἄννιον, ἵππαδὲς μοῖ- A
ραν ἱππέων, καὶ συχνὸς πεζούς. ὁ δὲ οὐδὲ ἐξ ἐφόδου ἑλὼν
τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δρα-
φυγεῖν ἔφθασαν. γύναια δὲ καὶ παῖδας ἠνδραποδίσατο, καὶ τὰς κτή-
σεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέδωκεν. ἔπειτα τὰς
οἰκίας ἐμπρήσας, ὅπη τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ
δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθορὰ τῶν ἀθενεστέρων. τὸ κα-
ταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίμπρατο, καὶ διειλημμένος τῷ πολέ- B
μου, τήν τε ὀρεινὴν ἅπασαν, καὶ τὴν περὶ Ἱεροσόλυμα πᾶσαν, οἱ ἐν
τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ
αὐτομολεῖν προσαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσον-
το. τοὺς δὲ ἔτι τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντας, εἱργμὸς ἦν στρατιᾶς,
παντὶ χώρῳ τὴν πόλιν περιέχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ Καισάρειαν ὑπεστρέψατο, καὶ
καθασκευαζομένῳ μὲν πάσης τῆς δυνάμεως, ἐπ'
αὐτῷ τὴν Ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλει νέρων αὐτο-
κρημνίσας, ἕξ καὶ δέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ, C
ὡς ἔν γε λέγειν ὄν ἔφορον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πρὸς
τοὺς τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ καὶ τι-
γελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῶν ἐλευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ
τούτων ὑποβληθείς, καταλείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων
ἀπάντων, ὁλκάδας δὲ σὺν τέτρασι τῶν πρὸς ἀπελθόν-
των, ἐν τοῖς πράγειοις ἑαυτὸν ἀείλε. καὶ ὡς οἱ καταλύ-
σαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κατὰ
τὴν γαλατικὴν πόλεμον ὡς ἐτελοῦτο, καὶ πῶς γάλβας D
ὑποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς
ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπατηθεὶς ὅτι κα-
πεινοφρονοῦντι, ἐβουλοφονήθη κατὰ μέσον τῶν ῥωμαίων ἀ-
γορᾶν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου
στρατιὰν ὅτι τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν. ἔ-
πρᾶξαν τοὺς κατὰ οὐιτέλλιον πραγμάτους, καὶ τὰ περὶ τὸ καπε-
τώλιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτόνιος φρόνιμος καὶ μεγιστᾶνος,
διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα,
κατέσειλαν τὸ ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιέ-
ναι μὲν ἀπ' ἀκριβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δι' ὄχλου E
πᾶσιν ὄντι, καὶ πολλοῖς ἐλλιπῶν τε καὶ ῥωμαίων ἀναγ-
γραπτα. συναφείας δ' ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ μὴ
διαρτᾶσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεση-
μηνάμην. ἐπὶ μὲν οὖν οὐεσπασιανὸς εἶχνευ τὸ μὲν πρῶτον, αὐτὸς βάλ-
λετο τὴν Ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν πρὸς
τίνα ῥέψῃ τὸ κρατεῖν μὴ νέρωνα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκού-
σας αὐτοκράτορα, πρὶν ὅτι εἰλαί τι πρὸς τὸ πολέμου F
κἀκεῖνον ἂν ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν
υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λησόμενον τὰς πρὸς ἰουδαίων
ἐντολάς. τῶν αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα πίτῳ καὶ ἀγρίππας ὁ βα
σιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ
ἦν ὥρα, μακρᾶς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀναι-
ρεθεὶς, μιᾶς ἑπτὰ, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ ὧν τὴν ἡγεμο-
νίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοπεύμενος τῶν πραγμάτων.
ὁ μὲν δὴ ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικέσθαι λέγω,
μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ κατὰ G
δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει,
καὶ κατὰ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέ-
ρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι πρὸς τῶν ὅλων ὄντες, ὡς αἱ σα-
λευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀσφαλῶν τὴν ὅτι
ἰουδαίους στρατείαν, καὶ δὴ καὶ τὸ πρὸς τοῦ παῖδος φόβον, τὴν ὅτι τοῖς ἀλλοφύλοις ὁρμὴν, ἄφοβον ἐνόμιζον.

Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitus: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Geraleno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Geralenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum ieruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: mul.ósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populariorum, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæq; ex cæteruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescere cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellú traderent persuasurum: quem quidem sine mora susceperè custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπανίσταται ὁ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς ἦν γιώρα, σίμων τις γερασηνὸς τὸ γένος πατρίας, πανουργίᾳ μὲν ἧττον μῶλος ἰωαίνου θεοκατηγόρητος ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκῇ δ' οὐ σώματος, ἀλλὰ τόλμῃ διαφέρων, διὸ καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατίνης πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδαν λῃστὰς ἀφῖκτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπίτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δ' ἀφ' ὑγιείας ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπερινόμενον σφίσιν αὐτοῖς ὄντα, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν μάσαδα, ἃ μὲν ὅτι τὰ μείζω παρακαλῶν ἐπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἔθει ὄντες τῷ φρουρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννικῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὰ αὐτοῦ πλουτεῖν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ συναρπίσας ἄλλους μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δ' ἐλευθερίας, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δ' ἦν αὐτῷ καρτερὸν τὸ σύνταγμα ἤδη, ζᾶς ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέρχεν. ἀεὶ δ' ἐπισυνομνύντων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. καὶ πειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχύν, καὶ τὴν ἄνεσιν τῶν καθορθωμάτων ἐφθείροντο δυνατοί, καὶ οὐκ ἐπ' ἐλάχιστον μόνον, καὶ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν καὶ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέρχεται τὴν ἀκραβατινὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. κώμην δέ τινα καλουμένην ναΐν τεῖχος κατασκευάσας ὡσανεὶ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ τὰ φαραὶ πρόσαντες ὁρμώμενος φάραγγα, πολλὰ μὲν αἰδυμείας ἀπήλαυε, πολλὰ δὲ δώρων ἕτοιμα, ταμείους εἶχεν ἐν σπηλαίοις, καὶ τὰ λεία ἐνδιέτριβεν. αἰεὶ δὲ καὶ εἰς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρπούς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων διέφθειρον. ἦν δὲ ἐν ἐκείνοις δῆλος ὁ Ἰωάθου σύνταγμα πρεσβυτικὸν ἀναζωπυρῶν, καὶ τὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῶν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὴν βουλὴν, καὶ πρόληψιν βουλόμενοι τῶν κατ' αὐτοὺς γενέσθαι, ἐξίασι μὲν τῶν ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δ' αὐτοῖς σίμων, καὶ ἐπιταξάμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ὅπως δὲ θαῤῥοῦντα τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπεζάπτην χειρώσασθαι δὲ πρόσω τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ὅπῃ ζοὶς ὄρεσι αὐτῆς. οἱ δ' ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡσεὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, ζοὶς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ὁρᾷ τὰς τῶν μασάδα σικαρίων καταδρομὰς, ἐδέχοντο τὸν σίμωνα πρὸς τοῖς ὄρεσι, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νενικηκὼς, οὔτε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναΐν, οἱ δ' ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' ὀλίγον, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῆς ὥρμητο· προπεμπομένου δ' κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν προαστείῳ φρουροῦς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεάζαρόν τινα τῆς ἑταίρων ἐπεμψε, πείσοντα προδοῦναι τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

λὼ αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ὃν ἦκοι, φθεγξάμενον ὑ πρὸς A
προδόσεως, ἐδίωκον πασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἁ ἔχων, ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τ
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δ' ἰδουμαίοις ἤδη κατορρωδοῦσι τὸν ἰχνεύοντος τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρὸ τ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὸν στρατὸν
τὸν πολεμίων. εἰς τοῦτο δ' ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
παιρεδίδου ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, πρόδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὡρμήσατο γοῦν ἀπὸ τ ὀλύρης, κ' ἐπ' αὐτὸν B
συνήθροισε τὸν κώμην τότε τῶν ἰδουμαίων τὸ στρά-
τευμα, πρὸς ἣν ἐλθὼν πρὸς σίμωνα, κ' φρόντιζε αὐτῷ
προδώσειν συντίθεται τ αὐτὸ παρίδια, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διατελοίη. συνερήσειν δ' ὑποίχετο, κ'
πρὸς τ ὅλης ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἑστιαθεὶς φιλοφρόνως
ὑπὸ τ σίμωνος, κ' λαμπρῶς ἐπαρθεὶς ὑποχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεφε, τὸ μὲν φρῶ-
τον πολλαπλασίονα τ στρατιὰν ἐψεύδετο τὸ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, κ' κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, συνῆγε ὡς τε δέξασθαι τ σίμωνα, κ' προδοῦναι
δίχα μάχης αὐτῷ τ τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, κ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκά-
λει, σπεύδοντα ὑπισχνούμενος τοῖς ἰδουμαίοις, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἤδη πλησίον ἦν στρατὸς, φρῶτος ἀναπηδή-
σας ὄνου τ ἵππον μ' τ συνδιεφθαρμένων ἔφυγε. ποῖα
δ' ἐμπίπτῃ παντὶ τῷ πλήθει, κ' φρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντες ἐκ τ τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων δ' ὡς μὲν δόξαν εἰς τ ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
χειμῶνι, κ πρόσβαλὼν ἀδοκήτοις, φρόνιμον ἀφ-
ρεῖ τ πόλιν χεβρὼν, κ ἧς πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν δ' ἁρπάσας καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τ
χεβρὼν, ἀ μόνον τ τῆδε πόλεων, ἀλλὰ κ' τ ἐν αἰγύπτῳ
μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, κ διακόσια
ἔτη συμπεπλήρωτο. μυθῦσι δ' αὐτὴν κ οἰκητήριον ἀ-
βραάμ τε ἰουδαίων πρόγονον γεγονέναι, μ' τῶν ἐκ τ E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν. τούς τε παῖδας αὐτοῦ καται-
βῶναι εἰς αἴγυπτον ἔνθεν, ὧν κ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μὲν μάρ-
μαρε κ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δ' ὑπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, κ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
τ κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τ ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις κ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ κ τ χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες F
αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἀποτάκτων
ἐξαρκεῖν πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δ' τ χρείαις, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, κ πρὸς τὸ ἦθος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημωθῆναι συνέβαινε τ ἰδουμαίαν. καθάπερ δ' ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλαι ὅτιν ἰδίαν ἐφιλωμένην
πᾶσαν, ὕστατο τὸ κ' νώτου τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία
κατελείπετο. κ τὰ μὲν ἐμπιπραντες, τὰ δὲ κατασκά- G
πτοντες, πᾶν δ' τὸ πεφυκὸς αἶα τῶν χώραν, ἢ συμπα-
τοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, κ τῶν ἐνεργὸν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖον τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τὸ γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζη-
λωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν αὐτοδιατάξασθαι

cauſæ neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vites Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congredierentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei catiſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, amplíſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſiecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinẽ, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebantur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre : insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum : Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem absciſſis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

A κατέδησαν, περιελοχίσαντες ἢ ὧν τ παρόδοις ἁρπάζειν τ σίμωνος τ γυναῖκα, ἡ τ πρὸς αὐτὴν θεραπείας συχνὰς. ἐπῆλθε ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν σίμωνα, ἡδόμενοι εἰς τ πόλιν ὑπέστρεφαν, & ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὅπλα, πρὸς τ γυναικὸς ἱκετεύσειν. τ ἢ ὐκ ἔλεος εἴσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ πρὸς τ ἡρπασμένης, ἡ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ ζωθέντα τ θηρίων, ἐπειδὴ τὺς ζώσαντας ἐ
B κατέλαβεν, ἐφ' ὃς εὗρε τ θυμὸν ἠφίει. ὅσοι γὰν λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προεληλύθεσαν ἔξω πυλῶν, ἀνόπλους ἡ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, ἡ διέφθειρε δι' ὑποβολὴν ἀναιρέσεως, μονονοὺ ἡ νεκρῶν γευόμενος τ σωμάτων. πολλοὺς ἢ ἡ χλευασίας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τὺς ἐχθροὺς ἅμα, & δειλιάσαντας τ δῆμον ὀπιχρᾶν πρὸς τὰς αἰτήσεις. ἐτέτακτο ἢ αὐτοῖς λέγειν, ὄτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τ πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τ γυναῖ
C κα, ῥήξας τὸ τεῖχος, ὡσαύτως διαθήσειν πάντας τὺς ἐν τ πόλιν, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδ' ὁσίου τ ἀναιτίων διακρινεῖν τὺς αἰτίους. τοῦτο ὐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ & οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀπεπέμποντο αὐτῷ τὴν γυναῖκα. & τότε μὲν ἐμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῶ σωνεχοῦς φόνω.

Κεφάλαιον λγ.

CAP. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani : multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit : & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

D Ὅτι μόνον ἢ κατὰ τὴν ἰουδαίαν εἶχεν οὕτω καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ὅτι τ ἰταλίας. αἴτιον μὲν ἢ τὸ κατὰ μέσον τ ῥωμαίων ἀγορᾶν γάλβαν, ἀποδεδειγμένον ἢ αὐτοκράτορ ὄθωνα, ἐπολέμει οὐϊτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἥρπτο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, & ἠλομένης συμβολῆς κατ' ἀρτηδίκιον τ γαλατίας πεδίον τε ὐάλεντα καὶ κεκίννᾳ τοῖς οὐϊτελλίου στρατηγοῖς, τῇ πρώτῃ μὲ ἡμέρᾳ ὠφελεῖτο ὄθων, τῇ δευτέρᾳ ἢ τ οὐϊτελλίου στρατιωτικὸν, & πολλὴ φόνου ἠλομένου, διεχρήσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ἐν βριξέλλῳ τ ἡττᾶν πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ ξὺν μησὶν κρατήσας τ προγεγραμμένων. προσεχώρησε ἢ τοῖς οὐϊτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιά, καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τ ῥώμην μετ' ὀλίγων. ἐν ἢ τούτῳ καὶ σεβαστιανὸς αἰτίας ἐκ τ καισαρείας πέμπει δεσίου μουσίου, ὥρμησεν ὅτι τὰ μηδέπω κατεσταλμένα τῶν τ ἰουδαίας χωρίων. ἀναβὰς ἢ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλᾶ τε & ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρουρεῖς ἐγκατασήσας, μέχρις
F ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ ἢ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτιζετο. κερεάλιος ἢ αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν αὖ καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπορεύει, καὶ καφεθραμὶν ψιλοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν ἢ καλουμένην καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ ἢ ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. & βίᾳ προσδοκῶντι πλείω χρόνον, ἀφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μετ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτοῖς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους
G ὡδασπασάμενος, ὅτι χερσὶν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται ἢ ὡς ἕβρων αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὑ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ἢ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πλῆθος, ἡνδραπόδισε ἀναιρεῖ. τὸ ἢ ἄσυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρῶντος (ταῦτα A
δὲ ὑπὸ τῶν ληστῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα προὔκειτο ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

Ο δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο ἅπαντα τὸν ζηλωτῶν γυναῖκα, πάλιν ὅτι τὰ λείψανα τῶν ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ περιελαύνων παντάχοθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνελαύνασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ὅτι τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὁπόταν λάβοι τῶν περιστόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἐν δὲ τῷ δήμῳ σίμων μὲν ἐξωθεν, ῥωμαίων B φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὀλίγοις κακῶν καὶ τόλμη τὸ συμπαν τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε δὲ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτοι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς περιεποιήσατο δυνασείας ἠμείβετο, πάντα ὁπόσ' ἐπιθυμοῖεν ὁρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις C ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος ἤ τὰ συνηθέστατα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας συνθετιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλέμενοι ἥ μύρεσι, καὶ πρὸς ἀνθρέπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. οὐ μόνον ἦ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ἀσβολιὰν ἀσελγίας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐνέλυνδοῦντο ἦ ὡς πορνείῳ τῇ D πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἐμίαναν ἔργοις. γυναικίζόμενοι ἦ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τὰ δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὀλίσθοντες ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν ἐμβεβλημένων χλανιδίων, τὸ προσυχόντα δίπλαιον. τοὺς ἀποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ φυγόντων τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον, ὑπὸ τῶ περὶ πυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα ἦ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E λεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπητο. ἐξαστράζει ἦ πρὸς τὴ ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες ἦ ἀμφοῖν τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴ βασιλικὴν αὐλὴν καταστάδιαδεῖσαν ὑπὸ γράπτης. συγγονὴς ἦ ἦν αὕτη τῆς ἀδιαβίνων βασιλέως ἰζᾶ. συνεισπίπτουσι ἦ οἱ ἰδουμαῖοι, F καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ γὰρ τὰ προεῤῥημένα αὐλὴν, αὐτός τε ἦν, κεῖ τὰ λάφυρα τῶν τυραννίδος κατέθετο. ἐν ἦ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ καταγεῖν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅτι τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς ἦ οὐκ ἦν τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταλῦσαι παρέστη μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ἀπόνοιαν, μὴ νίκην ὑπὸ τῶ ἱερῶ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G καταφρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὸν ὄλεθρον. θεὸς ἦ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖνον δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δύντες εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεφέρετο ἦ ἡ βουλὴ,

præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola jam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

CAP. IX. De Simonis geſtis cõtra Zelotas.

Simon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſque fugere, cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: compſique crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quíque inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam ſuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſéque pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denuntiantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique molliscerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

Ἐπὶ τὴν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκίας καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δυφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ περὶ τὴν ἑαυτοῦ δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν ὅτως σίμωνα ζήτῳ ξανθικὸν μῆνα, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος εἰργόμενον τῆς ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ὥδαξε κῆμα καὶ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸ σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμῳ βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι κατ' αὐτὸ δὴ τῆς στοᾶς, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῆς περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραυματίαι κατεφέροντο. ῥᾴδιοι γὰρ ἐξ ὑψηλείας τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ οὐκ ἀσφόλους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργους ἐπὶ προκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν κατὰ τὸ ἀνατολικὸν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ ἐν τῷ ξυστῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀπέχοντα τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφὴν καθεσκεύαστο τῶν παστοφορίων, ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἱσάμενος ἑκάστην ἑβδομάδα εἰσιέναι, προσημαίνει σάλπιγγι δῆλος, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις πάλιν ἑτέραν, ὅτε μὲν ἀνίεσθαι τῷ λαῷ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέσπασαν δὲ καὶ τὸν πύργον, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχανὰς, τούς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς, ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πλειόνων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως πλείοσιν δυνάμεως. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνῄρει.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἐπεῖχε καὶ τὴν ῥώμην πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας βιτέλλιος, ἅμα τῇ στρατιωτικῇ, πολὺ πλῆθος ἑπόμενον ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας ἐπιβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀπήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ ἐπιλαμφθέντες πάνυ θεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξεπηδᾶν τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις εἶχεν.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεφόμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούων τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ βιτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἄρχεσθαι καθάπαξ ἄρχειν καλῶς ὀπισθόμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἀδόξει δεσπότην. προσαλγήσας δὲ τῇ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέρους προσυχολεῖν πολέμους.

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὑπὲρ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ δέους τοῦ πάντα

πανουρ-

πανυργήσασαν τὴ τύχῃ, πρὶν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν πε- A
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζε-
σαν ἤδη κατεῖχε τὴν ὀργήν. σωιόντες δ' οἵτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβουλεύοντο, καὶ δεινανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τοὺς ῥώ-
μης στρατῶται ξυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φή-
μην ὑπομένοντες, δεινὰ ἐστονᾶσιν οἷς βέλοι τὴν ἡγε-
μονίαν, καὶ θεὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδεύσειν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ δὲ δεῦρο τοσούτων κεχωρηκότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν
ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιότερον ποτὲ τὴν εἰς αὐτοὺς εὐνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὸν νεῦν καταθεφοίντο. τοσούτῳ γὰρ
εἶναι θέαν ασιανὸν ἡγεμονεύειν βιτελλίου δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοὺς τοῦ ἐκείνου ἀποδειξάντων. ἀ γὰρ δὴ μικροτέ-
ρους τὰ ἀπὸ γερμανίας διενεωχέναι πολέμους, ἀδὲ τοῦ
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἠττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις C
ἀγῶνος. εὐδείσειν γὰρ ἀδέν. ἀ γὰρ τὸ σύγκλητον, ἢ τὸν ῥω-
μαίων δῆμον αἰδέσεσθαι τὰ βιτελλίου λαγνείας, αὐτὴ τῆς
θεσπασιανῆ σωφροσύνης, ἀδὲ αὐτὴ μᾶλλον ἡγεμόνος ἀγα-
θῆ τύραννον ὠμότατον, ἀπαιδα γὰρ αὐτὴ πατρὸς αἱρεῖ-
σθαι πρὸς ταὐτὸν. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρήνης εἶναι, τοὺς γηραιοὺς τοῦ βασιλέως ὑποδοχάς. εἴτε δὲν
ἐμπειρίᾳ χήρως, πρέπει τὸ ἀρχειν, θέα σασιανὸν αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῆ πίτνον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν γὰρ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τὰ ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τεία
τάγματα, καὶ τὰς ἐκ τοῦ βασιλέως συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τότε πρὸς πάντα, καὶ
τὰ δύσπειθῆ ὅσα τοῦ ἀπὸ βιτελλίου φόβου κεχωρίσας, καὶ
τοὺς ὅπη τὴν Ἰταλίαν ὄντας συμμάχους, ἀδελφὸν θέα σασιανὸν
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸν μὲν πρεσθύτερον πολλοὺς τοῦ ἐν
ἀξιώμασι νέων, τὸν δὲ τῆς πόλεως φυλακίῳ πεπιστεῦ-
σθαι. μέρος δὲ ὀλίγον εἰς ἐπιβουλὴν ἡγεμονίας. καθόλε
τε αὐθαδύνασιν αὐτοὶ, τάχα τῷ συγκλήτῳ ἀποδεί- E
ξειν τὸν ὑπὸ τοῦ σωτηρικοῦ στρατοῦ ἀπειλούμε-
νον. τοιαῦτα κατὰ συστροφὰς οἱ στρατῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα συναθροισθέντες, καὶ ἀθροήσαντες ἀλλή-
λους, ἀναβοῶσιν τὸν θέα σασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τοῦ
δὲ φεύγοντος μὲν ἦν πάλαι τὸν ὅλων, ὅτε γε μὴν αὐτὸς
ἄρχειν ἐθούλετο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἀξιον ἡγούμενος,
τοιούτων δὲ τοῦ ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τὸν ἐν ἰδιώ-
του ἀσφάλειαν. ἀνιεμένου δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ- F
πέκειντο, καὶ τοῦ ἐχυθέντες οἱ στρατῶται ξιφήρεις, ἀνα-
γκάζειν αὐτὸν ἐπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ
τοιοῦτος αὐτοῖς διατεινάμενος οἷς ὧν ἐδυνήθη τὴν ἀρχὴν,
τελεσθέντα ὡς ἂν ἐπείθεν, εἶκεν τοῖς ὀνομάσασι.

tunam posse noua facere, priusquàm ad Ita- A
liam, præsertim hyemis tempore ipse trami-
ret: plúsque iam crescentem iracundiam co-
hibebat. Rectores autem cum militibus con-
uenientes, apertè iam de mutatione tracta-
bant: & cum indignatione vociferantes, incu-
sabant Romæ constitutos milites, & in deli-
ciis agentes, qui ne famam quidem belli su-
stineant, quibus libuerit decernere principa-
tum, & spe quæstus imperatores creare. Se au-
tem laboribus tot exactis sub galeis senescen-
tes, aliis condonare potestatem, cùm apud se
digniorem habeant imperio. cui si hanc ami-
serint, quam iustiorem, vel quando referrent
ergà se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem
Vespasianum quàm Vitellium iustius esse prin-
cipem fieri, quanto illis, qui eum declarassent
ipsi præstarent. non enim te minora pertulisse
bella, quàm qui ex Germania venissent: neque
illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis
deteriores esse. Nullum autem in creando
Vespasiano fore certamen. non enim senatum
populúmve Romanum, Vitellij libidines pro
Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bo-
no Imperatore crudelissimum tyrannum, aut
filium pro patre optaturos principem. Maxi-
mum enim pacis tutamen esse, veram in Im-
peratore præstantiam. Ergo sine peritiæ sene-
ctutis debeatur imperium, habere se Vespa-
sianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex am-
borum enim ætate quod sit commodum de-
cerpturos. Non solùm autem se ministratu-
ros declarati imperij vires, qui tres legiones, B
regúmque habeant auxilia: sed etiam totum
Orientem partémque Europæ extra Vitellij ti-
morem constitutam: atque insuper qui essent
in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem
atque alium filium: quorum alterum multos di-
gnitate præditos iuuenes sociatum iri spera-
bant, alterum verò etiam vribus esse commissa
præfectura: quæ pars ad imperij principia non
parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ
fortasse declaraturum eum principem, quem
conseruatores milites dehonestarent. Hæc pri-
mò per cuneos milites loquebantur. deinde se
adhortari inuicem, Vespasianum Imperato-
rem appellant: cúmque vt in periculo con-
stitutum imperium conseruaret, orabant. Illi
autem olim quidem erant omnium cura fuit,
nequaquam verò imperare volebat, dignum
quidem se factis existimans, priuatæ autem
vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis
anteponens. Recusanti autem rectores magis
instabant: & circumfusi milites cum gla-
diis mortem ei minitabantur, nisi viuere vel-
let, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod
renuebat imperium postremò cum his, qui
se designauerant minimè dissuadere posset ac-
cepit.

Κεφάλαιον λζ.

Προεπεμψάν δὲ αὐτὸν ἤδη μικιανῆ τε καὶ τοῦ ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τὰ ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βούσης αὐτὴν ὅτι παῦ τὸ ἀπίπαλον, αὐτὸς
πρῶτον τοῦ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἴχετο πραγμάτων, εἰ-
δὼς πλεῖστον τὰ ἡγεμονίας μέρος τοῦ αἰγύπτου οὖσαν,
διὰ τοῦτο τὰ σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν βιτέλλιον. ἀ γὰρ αἰσ-

Mvtiano autem cæteríque rectori-
bus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: cáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerẽt, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique imperuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, laxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, cóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius iacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

A ξεσθς πεισπσαν ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τε ὅτι τ̃ ἀλεξανδρείας τάγματα θεασαιτο ἅσθαι βυλόμενος. ἐνθυμεῖτο ἢ ☾ θρόβλημα τ̃ χώρας ἐχύρ τ̃ ὑπὸ τ̃ς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατὰ τὸ μὲν δυσέμβολος, καὶ τὰ θεὸς θάλασσαν ἀλίμενος. κ̃ τ̃ ἑωσφόραν, θρόβλημα δὲ λιβύης, κ̃ ἢ μεσημβρίαν, τ̃ διοείμενὴν τὰ ἄνυδρα δ̃ λιβύης, κ̃ ἢ μεσημβρίαν, τ̃ διοείζουσαν ὑπὸ ἀβιόπων τὴν συήνην, ☾ τοὺς ἀπλώτους τ̃ ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ὑπὸ δὲ τ̃ς ἀνατολ̃ς, ὅτι τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχει καπ̃ῦ. βόρειον ἢ τεῖχος αὐτ̃ῆ, ἥτις μέχει συείας γ̃ῆ, κ̃ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμων. τετείχισαι δ̃ ὕπως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ἢ πηλουσίου κ̃ συήνης, μ̃κος αὐτ̃ς σαδίων διχιλίων, ὅπου ὑπὸ τ̃ς πλινθίνης ἀναπλοῦς εἰς πηλούσιον, σαδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ἢ πεῖλος, ἀναπλεῖται μέχει τ̃ ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ἐφ' ἣν ἔρχονται θρόσωπόρω χωρεῖν οἷς θρόειρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, ☾ κατ' εἰρωνίαν, ἀλεξανδρείας. ἔστι τε γὰρ εἴσπλους, ☾ πέτρας ὑφάλους τὴν ἐπ' ἀριστερὰ καμπτόμενος δ' ὁρμον. καὶ τὸ μὲ ἀριστερὸν αὐτ̃ μέρος, πέφρακται χειροχμήτοις σπέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ θρόσαντολοῦσα φάρος νησις θρόσκειται, πύργον ἀείχουσα μέγιστον, ἐκπυροδύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι διακοσίους σαδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρμίζοιντο θρὸς τὴν δυσχέρειαν τ̃ καταπλου. θρὸ ταύτης τ̃ νησίδος, καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα. θρόσαναστόμουν ἢ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς αὐτ̃ικρὺς ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκτεραχύνει τ̃ πόρον, ☾ σφαλερὰν δὴ σενὴν τ̃ εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὴν τοῖχος λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, ☾ διακοσίων σαδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τότε λείποντα τ̃ χώρα θρὸς δύναμονίαν κατάγεται, κ̃ τὰ θρὸς διοδόντα τ̃ ὀλιγωρείων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζ̃ τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὴν ἤδη εἰκότως, θρὸ ταύτης θραγμάτων ἐκπεπασμένος εἰς βεβαίωσιν τ̃ ὅλης ἡγεμονίας. ὑπεξέλλει δ' οὖν δ' ὅτι τ̃ διέποντι τ̃ αἴγυπτον, ☾ τὸν ἀλεξάνδρειαν πιθερίῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τ̃ σπρατιᾶς θρόθυμον, κ̃ ὡς αὐτὸς ἑτοιμότερος ἀναγκαίως τὸ βαρος τ̃ς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν κ̃ βοηθὸν θρόσλαμβάνοι. θρόσαναγνοὺς ἢ τ̃ ὑπερολὴν ἀλέξανδρος, ἅμα θρόθυμος τάτε τάγματα κ̃ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν, ἑκάτερα ἢ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὸν ἀρετὴν τ̃ ἀνδρὸς ἐκ τ̃ ἐγγὺς σπρατηίας εἰδότες. κ̃ οἱ μὴν θεπὶς δυμένος ἤδη τὰ θρὸς τὸν ἀρχὴν, θροπαρεσκεύαζεν αὐτ̃ῷ κ̃ τὰ θρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχιον ἢ ὑπονοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τ̃ς ἀνατολ̃ς αὐτοκράτορα, κ̃ πᾶσα μὴν πόλις ἑόρταζεν, ἀναγκαῖα ἢ κ̃ θυσίας ὑπ' αὐτ̃ ἐπετέλει. τὰ δὲ μ̃ μυσίαν, κ̃ πανηγύρεις τάγματα, μικρῷ θρόσθεν κεκινημένα θρὸς τ̃ οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ διεσασαντ̃ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ ἢ ἀναζ δὲξας ὑπὸ καισαρείας εἰς ὑρητὸν παρῆν, ἔνθα πολλαὶ μὴν ὑπὸ τ̃ς συείας αὐτ̃, πολλαὶ ἢ ☾ ὑπὸ τ̃ν ἄλλων ἐπαρχιῶν θρεσβεῖαι συνῆλθον, σεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, ☾ συγχαρητικὰ θροσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν ἢ καὶ μουκιανὸς,

B

C

D

E

F

G

Cap. XII. Vespasianus Iosephũ captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciúsque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus.

ὁ τ̃ς

ὁ τ̃ ἐπαρχίας ἡγεμών, τὸ θεῖθυμον τ̃ δήμων, καὶ τοὺς καὶ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων. Κεφ. λη.

ΠΡοχωρούσης ἢ πανταχῆ καὶ νεῦν τ̃ τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συννενδικότων ἐκ πλείς μέρους, ἤδη παείς ατο τῷ βεβαιασιαῷ νοεῖν, ὡς ὑ δίχα δ' αμμονίου θεονοίας ἅψαιτο τ̃ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη θελάγει τὸ κρατεῖν τ̃ ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμνησκει ἢ δὲ τάτε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἢ αὐτῷ γεγόνει πανταχῆ, θεφαίνοντα τήν τε ἡγεμονίαν καὶ τὰς τῦ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα θεοσειπεῖν ἐθαῤῥήσεν. ἐκπεπληκτο ἢ τ̃ ἀνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ θεοσκαλεσάμενος μικιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, ὡρῶτον μ̃ αὐτῷ τὸ δραςήριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμνε. ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μ̃ ὑπώπτευσε τότε πλάσματ̃ δεῖς, ὡς δοκοίη ἢ τῶν τ̃ χρόνων καὶ τ̃ θεσπισμάτων θείας. αἰσχρὸν ἂν ἔφη τ̃ θεσθεσπισαμένῳ τ̃ ἀρχὴν, καὶ δόκιμον τ̃ τῦ θεῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτῳ τάξιν, ἢ δεσμώτῃ τύχης ὑποφέρειν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΑὶ καλέσας τ̃ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ̃ ἂν ἡγεμόσιν ὑκ ἂ εἰς τ̃ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ θεὶ αὐτ̃ ἐλπίζειν παρέση. συνὼν ἢ τῷ πατρὶ τίτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ̃ ἰωσήπην καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. γενήσεται γὰρ ὅμοιος τῷ μὴ δεθέντι τ̃ ἀρχὴν, ἂν αὐτὸν μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ὅτι τ̃ μὴ δέοντος δεθέντων θεύτετας. σωνεδόκει ἢ ταῦτα, καὶ παρελθὼν τὶς, πελέκει διέκοψε τ̃ ἅλυσιν. ὁ ἢ ἰώσηπος εἰληφὼς θεὶ τῷ θεοειρημένων λέγας τὴν ὄπτιμίαν, ἤδη καὶ θεὶ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν. Κεφ. μ.

ΟΙ βεσπασιανὸς ἢ τ̃ ὡρισθείας χρηματίσας, καὶ καταςησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ δίχα τ̃ ἀξίων, εἰς αὐτιόχειαν ἀφικνεῖτο. καὶ βαλδύμνιος ποῖ χρὴ ζέπεσθαι, θεσυρωμένα τ̃ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ καὶ τ̃ ῥώμην ἔκεινε, τ̃ μ̃ βέβαιον ὄσαν ὁρῶν, τὰ ἢ ὑπὸ βιτελλίῳ ταραττόμενα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ̃ ἰταλίαν, ὡς δαδοὺς ἱππέων τε καὶ πεζῶν συχνὰ δύναμιν. ὁ ἢ δίχα τ̃ θ̃ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τ̃ στρατιὰν ἦγε δίχα καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ ἢ τούτῳ καὶ αἰτώνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζέλτον τάγμα τῆς καὶ μυσίαν, ἔτυχε ἢ ἡγεμονεύων αὐτόθι, βιτελλίῳ ὡς δαταξόμενος ἠπείγετο. βιτέλλιος ἢ αὐτῷ συναντήσοντα μ̃ πολλῆς δυνάμεως καὶ κίνναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῇ αἰδεῖ, δίκα τ̃ ἐπ' ὄθωνι νίκην. ὁ ἢ ὑπὸ τ̃ ῥώμης ἐλαύνων δίκα τάχους θεὶ κρέμωνα τ̃ γαλλίας τ̃ αἰτώνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ὅτιν ἡ πόλις αὕτη τ̃ ἰταλίας. κατιδὼν ἢ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καὶ τ̃ δυναξίαν, συμβαλεῖν μ̃ ὡκ ἐθάῤῥει, σφαλερὰν ἢ τ̃ ἀναχώρησιν λογιζόμενος, θεσδοσίαν ἐβουλεύετο. σωαγαγὼν ἢ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατονταρχας, καὶ χιλιάρχους εἶπε, μεταβιβᾶναι θεὸς τὸν αἰτώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ βιτελλίου θεάγματα, τῷ βεσπασιανῷ ἢ ἰκανὰ ἐπαίρων, καὶ παρ' ὧ μὲν εἴη λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ὧ δὲ τῷ δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεσλαβόντας, τῷ ἀνάγκην ποιῆσαι χάριν, καὶ μέλλοντας ἐπιβαίνειν τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi B dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quam strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi augurasset imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc C captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex eagratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Murianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutē habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciāt, quòd necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciāt,

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissent, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt, mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autè reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saltus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ὑεσπασιανὸν μὴν γὰ
ἱκανὸν εἶ), κ χωρεῖς αὐτῷ προαθήσεσθ κ τἄλειπόντα,
ὑϊτέλλιον ὄ δὲ σωὶ αὐτοῖς τ ῥῆσαι τὰ ὄντα. πλλὰ
τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε κ πρὸς τ αὐτόνιον αὐτομολεῖ
μ τ δ ωυσόμενος. τ δ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτ μετάνοια
τοῖς στρατιώταις, κ δέος τ προπέμψαντας εἰ κρεῖττον
ἡγοῖτο. σπασάμενοι δ τὰ ξίφη, τ καχίννα ὁρμησαν
ἀνελεῖν. κἀν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπί-
πτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δ τ κλείειν
μ ἀπέχοντο, δήσαντες δ τ προδότην, οἷοί τε ὄντες
πέμπ ὑϊτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ ῥῖμος, αὐτίκα τὰς
σφετέρας αἰρήσει, κ μ τ ὅπλων ἧττον ὅτι τοὺς ὑπο-
τάς. οἱ δ ωδαζόμενοι προὸς ὀλίγον μ ἀντέσχον, αὖ-
θις δὲ ξαπαντῶντες, ἔφυγον εἰς τ κρέμωνα. κ τὰς ἐπι-
πεῖς ἀναλαβὼν ῥῖμος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτ,
κ τὸ μ πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, προ τῆς πόλεως
διαφθείρ, πρ δ λοιπὸν σωφρονισθὲν διαπάσαι τὸ ἄ-
γος τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μ τ ξένων
ἔμποροι, πολλοὶ δ τ ὁπλιτῶν ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ
ὑϊτελλίου στρατιά, μυριάδες ξεῖς ἀνδρῶν κ διακόσιοι. τ
δὲ ὑπὸ τῆς μυσίας, αὐτόνιος τεσσαρακιλίους ὑποβάλλ,
κ τριακοσίους. λύσας δὲ τ καχίνναν, πέμπει προς
ὑεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. κ ὃς ἐλθὼν,
ἀπροσδέκτ τε ὑπ' αὐτ, κ τὰ τ προδοσίας ὀνείδη, τ
παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϚ.

ΑΝεθαρσει δὲ ἤδη, κ κατὰ τ ῥώμλν σαβῖνος, ὡς
πλησίον αὐτόνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, Ϲ σωαθροί-
σας τὰ τ νυκτοφυλάκων στρατωτῶν τάγματα, νύκτωρ
καταλαμβάν τὸ καπετώλιον. μθ' ἡμέραν δὲ αὖτ
πολλοὶ τ ὀνησήμων προσηγόντο, κ δομεπιανὸς ὁ τ
ἀδελφ παῖς μεγίστη μοῖρα τῆς εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπί-
δων. ὑϊτελλίῳ δ ῥῖμος μ ἐλάττων φερτὶς ἦν, τεθύ-
μωτο δὲ ὅτι τοὺς συναπορ ἄντας τῷ σαβίνῳ, κ ὅτι τὴν
ἔμφυτον ὠμότητα, διηῶν αἱμάτων δίψους, τ στρατιω-
κ τ συνεπιτελθῆσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφεῖσι τῷ καπε
τωλίῳ. πολλὰ μ οὖν ἐκ τε ταύτης, κ τ ὑπὸ τ ἱερὸς μα-
χομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῆς πλήθ ᾠκτόντες οἱ
ὑπὸ ν γερμανίας, ἐκράτησαν τ λόφε. κ δομεπιανὸς ὁ
σωὶ πολλοῖς τ ἐν τέλ ῥωμαίων, δ' αμοιώτερον διασώζε),
τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. κ σαβῖ-
νος ἀναχθεὶς ὑπὸ ὑϊτέλλιον, ἀναιρεῖται. διαρπάσαντες
τοί στρατῶται τὰ ἀναθήμαθ, τ ναὸν ἐμπιπρῶσι. Ϲ μ
μίαν ἡμέραν, εἰσελαυνῶ μ ἀντώνιος μ τ δυνάμεως,
ὑπλύτων δ' οἱ ὑϊτελλίε, κ τειχῆ κατὰ τ πόλιν συμ-
βαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχε) δὲ μεθύων ἐκ
τ βασιλείε ὑϊτέλλιος, κ διαψιλές εσν ὥσπερ ἐν ἑκά-
στοις τ ἀστότε ξαπέλης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τὸ
πλήθους, κ παντοδαπῆς αἰκίας ὀξυβελισθείς, ὑπὲ μέ-
σης τ ῥώμης ὑποσφάττεται, μιῶς ὀκτὼ κρατήσας
καὶ ἡμέρας πέντε· ὧν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι,
ὑπολιπεῖν αὐτ τὴν λαγνείαν τῶν ἡγεμονίαν οἴομαι. πρ δ
ἄλλων νεκρῶν ὑπ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν.
ταῦτα δὲ ξίτῃ μηνὸς ἀπέλαβε πέπρακτο. τῇ δὲ ὑ-
στεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσεισι μ τῆς στρατᾶς, κ τοὺς σὺν
αὐτονίῳ παύσας τὸ κτείνειν (ἐπ γὰ ἐξερευνώμενοι
τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν ὑϊτελλίου στρατωτῶν,
πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκείνου αἱρέσεω,
φθά-

φθαίοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκρίβειαν ἐξάγνωσιν) καὶ προσαγαγὼν τὸν δημοπανοῦν, σωίζησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τοῦ παρόντος ἀρίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, αὐτοκράτορα μὲν Οὐεσπασιανὸν ἀνεφήμισεν, ἅμα δὲ τήν τε τότε βεβαίωσιν ἑόρταζε, καὶ τὴν Οὐιτελλίου καταλυσιν. εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκεμένης συνεδέμενοι. μείζων τε ἔσται μὴ τῇ Ῥώμῃ ἡ πόλις, στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς ὅπως τὰ λείψανα τῆς Ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν οὖν εἰς τὴν Ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος ἀπαλλαγῆναι, καὶ τάχος, τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διώκει. τὸν δὲ υἱὸν Τίτον μετὰ τῆς ἐγκειτῆς δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὕτη διέχει τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τῶν στρατιωτικῶν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸ μὴ δήσιον νόμον, μέχρι πόλεως Θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἐπιβὰς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον τινὰ Τάνιν αὐλίζεται. δευτέρᾳ δὲ σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ξέντος πλησίον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὸν στρατιωτικὸν ἀναλαβών, τῇ ξέντῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τῆς ἐρήμου, πρὸς τῷ τοῦ κασίου Διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν ὀστρακίνην. ἔστι δὲ ὁ σταθμὸς οὗτος ἄυδρος. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥαφείαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν χάζῃ τιθεὶς στρατόπεδον, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγνοὺς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, résque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO. IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundum Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ A prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsarẽá venerat, ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis B optimum quis dixerit, factúmq; iustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in C dies in gulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: adscitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in D sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. E crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΟΜΕΝ πως ὖν προειρήκαμεν ἔστιν ὃν διοδεύσας τὴν ἀπὸ Αἰγύπτου μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διαγνοὺς προσωτάξασθαι τὰς δυνάμεις. ἐπὶ ᾧ αὐτὸς καὶ τὴν ἀλεξάνδρειαν συγκαθίσαμένος τῷ παρὰ τοῦ ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένῳ ὑπὸ θεῷ, σωιέδη καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀναχαιτίσασαν ξιμερῆ γλυέδς, καὶ καθ' αὑτὸ θάτερον ὑπισρέψαν μέρος, ὅπερ αἴ τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲ γὰρ καὶ τὸ δήμου τοῦ ζηλωτῶν ὑπόθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μὴ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηυξήθη. ταύτῃ γὰ ἂν αἱ ἁμάρτοι τις εἰπών, σάσει σάσιν ἐγγλυέδς. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, ἐνδεία τῆς ἔξωθεν ὑπὸ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἔτος ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τὸ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέσπασεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀναγκαίως δηθεν ὑπὸ τοῖς ὀσημέραι τοῦ ἰωαννὴ ὑβριζομένοις, ἐ γὰρ αὐεπαύετο φονεύων ὅδε, τὸ ᾧ ἀληθὲς αὐτὸ μεταλλυσιέρων τυράννων μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῆς ὅλων καὶ δυνασείας ὑπερθυμίᾳ, δίς αᾧ, ὡς δὲ λαβὼν ἰδίᾳ τε τὴ χελκία καὶ σίμωνα τὸν ἐζρῶνος τῆς δυνατῆς, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἰῶ χωβαρεὶ πᾶς ἂν ἄσημος. καθ' ἕκαστον ᾧ ὠλίγοι τῆς ζηλωτῆς ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸ ἐνδότερον τὸ νεὼ προβόλου ὑπὸ τὰς ἱερὰς πύλας, ὑπὸ τῆς ἁγίων μετώπων πιθέντα τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὑπερηφείων ὄντες ἐδάρρουν. καὶ δὲ ἀφθονία τῆς ἱερῶν ἐχρύετο προσχημάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμένοις. ὀλιγότητι ᾧ τῇ κὴ σφᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθίζομένοι τὰ πολλὰ κὴ χώραν ἔμενον. ὁ ᾧ ἰωάννης ὅσον αἱρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, κὴ κὴ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ἄτ' ἀδεῶς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς, ἅτε δ' ὀργὴν πρέμη. κακούμενος ᾧ πλέον ἢπερ δλαπθείς τοὺς προεῖ τὰ ἐλεάζαρον, ὅμως ἂν ἀπέ. σωνεχεῖς ᾧ ἐκδεδομαι, κατ' ἀλλήλων κὴ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, κὴ φόνοις ἐμιαίνετο παντάχῃ τὸ ἱερόν. ὁ ᾧ τὲ γιώρα σίμων, ὃν ἐν τ' ἀμηχανίαις ὑπέλη-

ὑπέλιπον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
A προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὰ κάτω πολὺ
μέρος, ἐῤῥωμένέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ἰωάννην ἐβάλλετο,
ὡς αὖ κἀκείνους καθυπερθεν πολεμουμένους. ἰσῶν δ' ὄντων χείρα
προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάννῃ
διχόθεν πολεμουμένῳ, συμβαίνει βλάπτεσθαί τε, καὶ
βλάπτειν δυσκόλως. καὶ καθόσον ἐπετήδευτο τῷ ἀμφὶ τὸν Ἐλε-
άζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπαλεοπέκτει ἐν ὑψη-
λῷ τοῦ σίμωνος. πανταχόθεν καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσ-
βολὰς δυμάρως εἶργε. τοὺς δ' ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατα-
κοντίζοντας, αἰσσέλλει τοῖς ὀργάνοις. ἀξυβελεῖς τε καὶ αὐ-
B τῷ, καὶ καταπέλαι παρῆσαν ἅλιγοι, καὶ λιθοβόλοι, δι'
ὧν ἐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολλοὺς καὶ
τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ δὲ πρὸς πᾶσαν ἀσέ-
βειαν ἐκπεπυρωσμένοι, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσ-
ηφίεσαν, μετ' ὑποψιῶν μὴ καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους
προσδιερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδιέσειον, οἳ καίπερ
C δυσωπήσαντες αὐτῷ τὴν ὠμότητα, ὥδ' ἀνάλωμα τῆς
σάσεως ἐγίνοντο. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ
βωμοῦ, καὶ τοῦ νεὼ ἀφ' ἑστίας ἐφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦ-
σι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀποθνήσκοντες
ἀπὸ χειρὸς πεφάτων, τοῦ τε θυμιατοῦ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χώρου ἅγιον, τοῦ τῷ θυμάτων ἐπεσον αὐτοῖ, καὶ τῶν ἄλ-
λησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέπαυε-
σαν ἰδίῳ φόνῳ. τεκεοῖς δ' ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱε-
D ρεῦσι βέβηλοι συνεφύρεντο, καὶ πανταχόθεν ἀπῶν
πλημάτων ἐν τοῖς θείοις προσβόλοις ἐλυμαίνετο.

Κεφάλαιον ς.

Τί τηλικοῦτον ὤφλημένος ἀπὶ πόλις πέποιθας τοὺ
ῥωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσι προκαθαρεῦν-
τες εἰσῆλθον; θεῦ μὲν γὰρ ἔτι ἦς ἔτι χῶρος, ὅτε μένειν
ἐδύνατο, τάφος οἰκείων γλυομένη σωμάτων, καὶ πολέμε
τὸν ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναμαι δ' αὖ σε
E νέας πάλιν αὖ ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν πορθήσαντα θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τοῦ νόμου τοῦ
συγγραφῆς, ὡς ἐ κατολοφυρμοῦ οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς
σάσεως. Κεφαλ. γ.

Τριχῆ τοῦ ἐπιβύλου τοῦ πόλεως διηρημένου, οἱ μὲν
πρὸς τὸν ἐλεάζαρον τοῖς ἱεροῖς ἀπαρχὰς διεφύλάσ
σοντες, καὶ τῷ ἰωάννῃ τὸ μέθυ ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ
F διαπάζοντες τὰς δημότας, ἠλείφοντο καὶ τοῦ σίμωνος. ἦν
δὲ κἀκείνῳ ξοφὴ καὶ τοῦ σασιασῶν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν
ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειρεῖτο, τοῖς συιόντας ὁ ἰωάννης αὐ-
τεπῆφι, καὶ τοῖς μὲν ἐκ τοῦ πόλεως εἰόντας ἀπὸ τῶν τοῶν
βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο
τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλθυθεῖν ποτὲ τὸν καθύπερθεν
ἐπικειμένων, διέκπαυε δ' αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ
κάματος, ἀδιέσειον τοῖς πρὸς τὸ σίμωνα μὴ πλειόνων
ἐπεξέθεον. ἀεὶ δ' ἐφ' ὅσον ξύλωτο τοῦ πόλεως ὑπερεπί-
G πρησε τὰς οἰκίας σίτε μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ὄπτων
δείων. τὸ δ' αὐτὸ πάλιν ὑποχωρουῦτος ὅπλων ὁ σίμων
ἐπράθευεν, ὥσπερ ὀπίσθες ῥωμαίοις διαφθείροντες, ἃ
παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα
τοῦ αὐτῷ ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ τῷ
πρὸς τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσοχείμιον ἐρη-
μίας γλυφῆς καὶ ὠδαφίσεως τὴν πόλιν, κατασκεῦαι
δ' πλὴν ὀλίγου πᾶσα τοῦ σῖτον, ὃς αὖ αὐτοῖς ἐκ τοῦ ὀλί-
γα διήρκεσεν ἔτι πολιορκουμένοις λιμοῦ γὰρ ἐάλωσαν,

inuitatū, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem tenens, & inferioris plurimam partem, animosiùs iam Ioannem eiúsq; sociosadoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex præliū perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cùm inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vtebatur, saxorúmque tormentis: quibus nō solùm bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cū suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, pòst exituri subcisiua seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templúmque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: arámque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: pérque atria diuina, stagnum fecerat diuersorū cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerū hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus Eleazarus quidem eiúsque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper īnstantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberiùs in Simonem eiúsque socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniúmque vtensilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suarúmque virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmque bellum, quo domesticis mâlis liberarentur, expectabant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spescupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis caulas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sépérque aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermisêre: adeò vt etiã sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; pontificibus placuisset, idque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius parte Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τῶτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Κεφάλαιον δ.

ΠΑνταχόθεν δ' τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῆς ἔνδοθεν, καὶ συγκλυδῶν, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσετο. γηραιοὶ δὲ καὶ γυναῖκες ὑπὲρ ἀμηχανίας τὸ εἶσω κακῶν ἔνυχον τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τὸ ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τὸ εἶσω κακῶν σκαρδόκων. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς, ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο καὶ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ σασάζοντες ἀχθεσθῆναι, τοῖς εἰρωνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦσας ἢ φρὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινὸς πολεμίους ἀπῆρεν, καὶ μόνον ὠμονόουν τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲ μαχομένων, ἀδιάλειπτος ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότερα δὲ οἱ τῆς περιθέντων ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρηνῶν μὲ αἰτίας ἐπαλλήλας αἱ συμφοραὶ φερσέφερον, τὰς δὲ οἰμωγὰς ἐκέκλειστο ἡ κατάπληξις αὐτῶ. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς σεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ ὅτε φρὸς τοὺς ζῶντας ἴδῃ αἰδὼς ἐπὶ τοῖς φερσήκεσι, ὅτε φρόνοια τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. ἄτιμον δὲ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντας φρθυμίας οἱ σασάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντες ὅσον οὐδέπω. παζομῶντες δὴ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τ' ἀπίστιαν τῶν ἐν ποσὶ πλωμάτων ὠθοῦντες, ἦσαν ἀγειώτεροι φερσεξομοιούμενοι δὲ ἀεί τι κατ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ παῦ τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρᾶντες, ἀδημίαν ὅτε αἰτίας ὁδὸν, ὅτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

ΑΜέλει Ἰωαίνης τὰ ἱερὰ ὕλλα εἰς πολεμισηρίων κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὲρ ἐξαετῆ τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις φερσυψῶσαι, καθαγὲ μὴν ὑπὸ τῶν λιθάνων μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὰ χρήσιμον ὕλλων ὁ βασιλεὺς ἀγείρωπας, ξύλα θέας ἀξιαπήνητα καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τῶν πολέμικὸ τὸ ἔργον, ὁ Ἰωαίνης τεμὼν αὐτὰ, πύργους κατεσκάζειν, ὀχαρκοῦν τὸ μῆκος ὑρῶν, φερὸς τοῖς ὑπὸ τ' καθύπερθεν ἱερᾶ μαχομένους, ἵστησί τε φερσαγαγὼν κατάπιν τῶν φερβόλων, τ' φερὸς δύσιν ὀξύδρας αἴτιος, ἣπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῆς ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκαθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατῆσειν ἤλπισε τῆς ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ὑποστῆσαί τινα τῆς πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

ΟΓαρ δὴ πως, ἐπειδὴ τὰ μὲν σωτήρια τ' δυνάμεως φερὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὅτι ἱεροσολύμων σωσαντᾶν ἐφέσειλεν, ὀξήλαυνε τῆς καισαρείας. ἦν δὲ τεία μὲν τὰ φέτερον αὐτῷ τῆς σωδηκάσαντα τὸν Ἰουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν κεστίῳ πᾶσαν δωδέκατον, ὅσπερ καὶ ἄλλως ὕποπτον δι' ἀδειαν ὑπάρχον, τότε κατὰ τὸν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦει φερθυμότερον. τέτταρα μὲν αὖ τὸ πέμπτον δὲ ἀμμαοῖς ἐκέλευσεν αὐτῷ σωσαντᾶν, καὶ δὲ ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, φερὸς οἷς αὐτὸς τῶν βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαι πλείους, καὶ οὐχνοὶ τῷ ἀπὸ τῆς συρίας ὀπλίτευσι A
συνῆλθον· αὐτοπληρώθη δὲ καὶ τὸ τεσσάρων τάγμάτων,
ὅσον ἡ στρατιὰ ὁ ὀπλίτας, μυριάσι συνέπεμψεν εἰς
ἰταλίαν, ὅτε τῷ ἐπελθόντων μὴ πάνυ. δισχίλιοι μὲν γὰρ
αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατεύματος ὁπλῖται,
τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων.
φίλων δὲ δοκιμώτατος δυνατά τε καὶ συνιέναι, τιβέ-
ριος ἀλέξανδρος πρότερον μὲν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν
διέπων, τότε δὲ τῷ στρατεύματος ἄρχων, κριθεὶς
ἄξιος ὧν ἐδικαιώσατο πρῶτος ἡγεμονεύειν ἀρτι
τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου
τῇ τύχῃ συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν τοῖς τὰ πολέμου
χρείαις, ἡλικία τε πρεσβύτερον, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἴπετο.
προϊόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν πάτῳ, προῆγον μὲν
οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ,
καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμό-
νων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, C
τοίς τε ἄλλοις ὁπλίταις καὶ τοῖς λογχοφόροις ἔχων,
κατόπιν αὐτῷ τὰ τάγματος ἱππικόν. ἦσαν δὲ πρὸ τῶν μη-
χανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ὁπλιτῶν χιλίαρ-
χοι, καὶ σειρᾶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, πρὸ τὸ ἀετὸν αἱ
σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν.
ὅπου δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυάσασα
τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων
τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι, καὶ τούτων D
φύλακες οἱ ἀρχοί. προέχων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ
καθὰ ῥωμαίοις συνήθες, ἐμβάλλει δι' Σαμαρείπ-
δος εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τῆς
παρούσης, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλι-
σάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω προῆσι, καὶ διανύσας ἡμέρας
σταθμὸν στρατοπεδεύεται κώμῃ τῇ ὑπὸ ἰουδαίων πατρίως
ἀκανθῶν αὐλῶνα καλουμένου, πρὸς πυκνώμῃ γαβαθ-
σαούλη καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σαούλ, διέ-
χοντα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ ξιφίσκου σταδίων. E

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omnia que auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, corúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quæ Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβών τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῷ
ὁπλιτῶν ἱππέων, ἤει τὴν τε πόλιν προσκε-
ψόμενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰου-
δαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτῶ φρὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑποδείσαντες ἐνδῶσιν. πότερος γὰρ, ὅπερ ἐν ἀληθεῖς, F
τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπηχότα πο-
θεῖν μὲν εἰρήνην, ἀδυνάτερον δ' ὄντα τῆς ἐπανάστασεως
ἡρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον
καταντείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ἀδεὴς προυφαίνετο τῷ
πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψηφῖνον πύργον
ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῷ ἱππέων σῖφος, προ-
πηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τοὺς γυναικείους
καλουμένους πύργους, ἀπὸ τῆς ἀντικρὺ τῷ ἑλένης μνη-
μείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔμ- G
πρὸ κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας, ἀπημέτωποι στάντες ἐκώ-
λυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ τῶν ἀποτε-
μνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν οὐ χωρεῖν
ἀδυνάτον, ἐκτετάρθαι γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους πρὸς
τὰς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε ὀπυκαρσίοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τὸ δὲ πρὸς τὰς σφετέρους ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν μέσῳ πολεμίων ἀμήχα-
νον εἶναι· οἱ δὲ αὐτὰ τὰ λεωφόρου, οὐκ οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τοῦ τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἱόμενοι

Κεφάλαιον ζ.

ANalabòn te entèuthen òson eis exakosíous tôn hoplítôn ippéôn, êei tín te pólin skopsómenos ópôs ochyróteitos échoi, kai tà phrónémata tôn Ioudaíôn, ei pros tèn ópsin autoû phrèn eis cheîras elthein, hypodeísantes endôsin. póteros gàr, hóper hôi alethêis, toîs stasiódesi kai lèstrikoîs tòn dêmon hypepèchóta pothein mèn eirènèn, adynáteron dè hónta tês epanastáseôs êremeîn. héôs mèn oûn órthion ippázeto tèn leôphóron katateínousan pros to teîchos, adeès prouphaínetó tôn pyrgôn. epeì dè ek tês hodoû pros tòn psephînon pýrgon apoklínas, plágion êge to tôn ippéôn sîphos, propèdèsantes exaíphnès apeiroi, katà toùs gynaikeíous kaloumènous pýrgous, apò tês antikrù tôn helénès mnèmeíôn pýlès, diekpaíousi tês híppou, kai toùs mèn émprò katà tèn hodòn théontas, apèmétôpoi stántes ekôlysan synápsai toîs egklínasi. tòn dè tôn apotemnontai sùn olígois. tôi dè, prósô mèn oûn chôreîn adynáton, ektetárthai gàr apò tou teíchous pros tàs kèpeías hápanta, kèpois te dièkarsíois, kai pollοîs hérkesi dieilèmména. tò dè pros toùs sphetérous anadromèn, plèthei tôn en mésô polemíôn amèchanon eînai. hoi dè autà tôn leôphórôn, hôn hoi polloì mèdè ginôskontes tòn toû basiléôs kíndynon, allà oiómenoi

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos caſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe iniêre concordiam: rationémque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderét mœnibus clauſis, remiſísque armis ac manibus. In noſmetipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur: raptíſq;

συναναστρεφομένην κἀκεῖνον αἰτιᾶσθαι. ὁ δ', καπνὸν ὡς ἐκ μόνης τῆς καθ' αὑτὸν ἀλκῆς κείσεται τὸ σῶζεσθαι, τόν τε ἵππον ὀπισθοφέρει, καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ ἐμβοήσας ἔπεσθαι, μέσοις ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας ἀφ' ἑκατέρου διαζώμους. ἔνθα δὴ μάλιστα παρέστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τοῦ θεοῦ. τοσοῦτον γὰρ ὅπη τὸν πᾶν ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κρᾶνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (οὐ γὰρ ὡς ἔφην ἐπολεμεῖτο, ἀλλὰ κατασκοπὴν) ἀδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. καινὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος ἀοχλήτων παρέρροιζεν πάντα. τοῦ δ' ἔμπροσθεν καὶ πλαγίων ἀεὶ βλασφήμων, καὶ πολλοὺς τοῦ αὐτοῦ θορύβου αἰτιωμένων, ἤλαυνεν ὡσαύτως τοὺς ἐπιστρωμένους τὸν ἵππον. τὸ δ' κραυγάσαι μὲν πρὸς τὸ ἀθρόον τοῦ κτήματος, καὶ ἀθρόα κέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δ' καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόος, καθ' οὓς ἐπιπλέοιεν γίνοιτο. σωνήπτοντο δ' οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες καὶ πάντα, καὶ κατὰ πλαγίων ῥυόμενοι. μία γὰρ ἑλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξαναγαγεῖν τῷ πέριξ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν ἀντάρτων, τοῦ μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ θορυβοῦντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴ δὲ τῶν λοιπῶν τῦτο ὅπως τὸ στρατόπεδον διασώζειν. τοῖς μὲν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ θρασὺν ὑπῆλθεν, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπὶς, ἐκ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, παρασκευὴν ῥοπὴ παρέξειν.

Κεφάλαιον ι.

ΚΑῖσαρ δὲ ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Ἀμμαοῦς τάγμα μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅπη τὸ σκοπὸν καλούμενον παρέσχεν. ἔνθεν ἤ, τε πόλις ἤδη καταφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τῆ δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐπέλαυσε παρεμβαλλούσης στρατοπέδων τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ἕξι σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετειμμένοις, ἐδόκει σκέπης ἀξίοις εἶ), ὡς ἂν ἀδιάφθορον τύχισαν ἕ. καταρχομένων δὲ ἀρτι τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δίκαιον τάγμα διὰ ἱερεχουσῶν ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆκε τὴς σπλυτικὴ μοῖρα φερουσῶν τὰ ἐμβολὰ, ὑπὸ διασπασαῦ παρηκατειλημμένου. παρεστήκατο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῆς ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι καὶ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰ αὐτήκει), μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, Κεδρῶν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον θ.

ΤΩῦν δὲ αὐτὰ ἄσυ συρρηγμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον αἰσθανεται τὰ ἐπ' ἀλλήλοις ἔρυν ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ἔριχῆ, καὶ πᾶς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγων ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μάνοιεν ἢ τί παθόντες αἰέχοιντο ξίφ ἐπαπειλοῦσ αὐτῷ διαφερασόμενα τείχη, καὶ τὸ πολέμε μετ' ἀδείας αὐτοπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὡσαῦτως θεατοὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τέχνης, τοῦ χειρὸς καὶ τὰς παντοπλίας παρέντες. καθ' αὐτὴν ἄρα γὰρ ἀναγκαίοι μόνον ἡμεῖς ἐξεβόησεν. ῥωμαῖοι δ' ἐκ τῆς ἡμετέρας σάσεως κερδήσειαν αἰσχρῶς τὴν πόλιν. τύτοις ἀθεμίζοντες ἀλλήλοις παρεκέλευον, καὶ τὰς παντοπλίας

πλίας ἁρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεχθέσι τῷ δικάτῳ τάγματι, & ἀλλ' ἄφαρκτος αἰξαντες μὴ κραυγῆς ἐξαισίᾳ, τειχιζομένοις ἐπαπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλων (ἅτε γὰρ θαρσοῦντες τὰς ἐπιδρομὰς ὑπελάμβανον, καὶ ἐπιθυμούντων ἐπειγαθῆναι τὰς ὁρμὰς τῇ σάσει) συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, & τῷ ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὴ ἀνεχώρησαν δίθεως, πολλοὶ ἦσαν ὅτι τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν ὅπισθεν φυλῶν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς, ἐφονεύοντο παιόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους ἐθαρρηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίονες ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, διξὰ τὴ τύχη χρώμενοι. μᾶλιστα δὲ τοὺς ἐν ἐτάξει συντάξεως ὄντας, & μὴ κόσμῳ καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀτάξια φθάσασα θορυβεῖ. διὸ & τότε προληφθέντες οἱ ῥωμαῖοι τὴ ἐμβολὰς εἶκον. καὶ ὁπότε μὲ ὅπισθεν φεύγειν οἱ καταλαμβανόμενοι, τὴ τε δρόμῳ τοὺς ἰουδαίους ἐπεῖχον, & ἀλλὰ τὸ ὁρμῶν ἧττον φυλαττόμενοι, ἐπέτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τὸ ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ὑπὸ τὸ στρατοπέδου ἔπεσον. & δοκεῖ τότε κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ πόθεν ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐβοήθησε καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν, ὅπισθεν φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ὁπιλεκτων, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείους δὲ τρέπεται δὲ πάντας, καὶ σωωθεὶς κὴ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διέπεσον, ἀνέκριις ὅπισθεν φόνται, καὶ μέσῳ ἔχοντες τὰ χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἕτως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ἀπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, τίτος τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἀκρωμῶν τοῖς ἐκδέχεσιν αὐτὰ ταξάμενος, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώρειαν.

Κεφάλαιον ι.

IOυδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σκοπῶν κατασείσαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὅτι τὸ τείχος καθῆσο, προπιδῶσι πλῆθος ἀκραφνέστερον μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δεσμὸν αὐτῷ τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῷ παραχθέντων, ἐδεὶς ἔμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παιόμενοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐκπεσόντες ἀπέφυγον. λείπει δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει τίτος μετ' ὀλίγων, & πολλὰ τῶν φίλων παραινέντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὸ πρὸς τὴ ἡγεμόνα τὸ κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔκπεσαν, εἶξαι θανατῶσιν ἰουδαίοις, & μὴ προκινδυνεύειν τούτων ἐς ἐκβίᾳ πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τοῦ καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτην τάξιν ἀποπληρωῦτα καὶ τὸ πολέμου καὶ τὸ οἰκουμένης δεσπότου, ὀξεῖαν ὕπνου φίσασθαι τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων δὲ οὐκ ἀκούειν ἔδοξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναβέχεσιν, αὐθίς τε, καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους ἀνῄρει, κατάπτωσιν ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρός τε τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴ ἰσχὺν καταπλαγέντες, οὐδὲ ἕτερον μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

armis, subitò in legionem decimam ruunt: péque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinati consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione gliscente magis magisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multísque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæísque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulò autẽ post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, alísque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oportéret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia nitérentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione pertertriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamẽ aggressus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit; atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

Cap. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, rurſum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totum quod erat vſque muros ſpacium complanare.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμησε. κἂν τοῦτῳ αὐτοῖς ἄνω τὴν χίζεσθαι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεώρησε τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπλησι τὸ μέχρι καὶ τοῦ δίους, καὶ θορυβοῦ ναται πᾶν τὸ τάγμα, δοκούντων αὐτοῖς ἀνυπόστατον μὴν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, τρέφεσθαι ἂν αὐτὸν πότε. ἐπεὶ δὲ αὖ πότε τοῖς ἄλλοις φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεπίεσεν. μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τὸν πόλεμον τὴν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, θορυβοῦσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. ἐνταῦθα δὲ ἀθρόως ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς καὶ ζόντες ἀλλήλους ὅτι τοῦ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ ὑπὸ τοῦ κατάντους σωώθεν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χαρέντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. ἐφοσεῖτο δὲ ἕκαστος καθ' αὑτὸν ὁ πόνος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅτι τὴν τῆς ὀπισθίαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς ἐφοτεσεν αἰτησάμενος ἐμάχετο τοῖς πολεμίοις. ὡς τε εἰ χρὴ μήτε θεραπείᾳ τι φροσθέντα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀδειαν παρέχει.

Κεφάλαιον ια.

ΛΩφήσαντος δὲ φοὺς βραχὺ τὴν θύραν πολέμου, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν ἀζύμων ἑστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικὸς μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι κακῶν αἰγυπτίων, οἱ μὲν φοὺς τὸν ἐλεάζαρον ὠθούμενοι τὰς πύλας, ἐδέχοντο σὺν τῷ δήμῳ τοὺς φοσκυνεῖν ἐθέλοντας εἴσω, ἰωάννης δὲ φοσκάλυμμα τῆς ὅπλων ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τοὺς σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄναγνοι, δεῖ ἀποθέσθαι παρῆν ἐμπεφοσκαταλημμένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἑαυτῶν ὑποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη φοὺς τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τὸ μὲν ἔξω τῆς πόλεως λαὸς, καθ' πάντων ἄκριτον οἰομένων εἶναι τὸ ὁπλίσιον. τὸ δὲ ζηλωτῶν ὅτι σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τοῦ φρουρεῖν ἔτι τὰς πύλας, καὶ τὰ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες φρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ὑπὸ τὸ δήμου φοὺς τὸ σῶμα καταπίπτοντες, καὶ φοὺς τὸν ναὸν σωφλήμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε αὐτῶν παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος εἶδον ὡς αἰτησαμένους αἵρεσιν οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ φοσπεσών τινι τῶν ὁπλοβόλων πάλαι, τηνικαῦτα ὁπλισθείς, ὡς ζηλωτὴς φοὺς αἰκίαν ἀνελέγετο. πολλὰ δὲ δεινὰ τοὺς ἀναιτίους διαπιθέντες, ἀνεχώρησαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ φοσελθόντας ἐν τῷ ὑπονόμων διέσωσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ φύλακας πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ὕστερον ζιμερὴς ὕσα φοτερον, εἰς δύο μοῖρας φοιίσταται.

Κεφάλαιον ιβ.

Ο Δὲ τῖτος ἔγγιον, ὑπὸ τὸ σκοποῦ τὴν πόλιν βραχὺ πεδεύσασθαι φοταμεύμενος, φοὺς μὲ τοὺς ἀκροβολιζομένους ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ φεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τὴν δὲ ὅλην δυνάμει, φοσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα κατα-

καταβληθέντος ὑ παντὸς ἕρκους κὴ θριγράγματος, ὅσα κήπων περιεσήσαντο κὴ δένδρων οἱ κήπτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀπλήθη μὲν τὰ κοῖλα κὴ χαράδρωδη τὸν τόπου. τὰς δὲ περιώδεις ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πᾶσαν τὸν χῶρον ἀπὸ τῆ σκοπῆ μέχρι τοῦ ἡρώδου μνημείων ἃ περσεῖχε τὴ τοῦ ὄφεων ὑπεκαλεμένη κολυμβήθρα. κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὸ ῥωμαίων ἐνέδραν συσκιάζον τὸ διαδεδ. τὸ στασιαστῶν οἱ μὲν τολμηρότεροι περελθόντες ἔξω τοῦ γυναικείων καλεμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τοῦ εἰρηνικὰ φρονέντων, κὴ διδοικότες τὴν τοῦ ῥωμαίων ἔφοδον, ἀνειλοῦντο, κὴ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήπαιον. οἱ ὑ δεδιότες ὅτι τὸ τεῖχος, δῆμος ἐδοκῶν, εἰρηνίλιν ἐβόων, κὴ δεξιὰν ἠτοῦντο, κὴ τοῖς ῥωμαίοις ἐκάλεν, ἀνοίξειν ὑπισχνέμενοι τὰς πύλας. ἅμα ὑ ταῦτα πεπραγότες, κὴ τὰς σφετέρας ἔβαλλον λίθους, ὡς ἀπελαύνοντες τοῦ πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίναντο, κὴ τὰς ἔνδον ἱκετεύειν, σωσεχῶς τε πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπισρεφόμενοι τὰ ρατοπεδευμένοις περσεφέρεσαν. ὧδε μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανέργον αὐτοῦ, ἵν' ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμοις πρὸς πιμωρίαν, τοὺς ὑ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅπῃ τὴν περαξιν. πίτῳ ὑ δὶ ὑποψίας ἦν τὸ τ' ὑπακούσεως παράλογον. κὴ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας περσκαλεμένος αὐτοῖς ὅπῃ συμβάσεις ἀπὸ τῆ ἰωσήπου μέτεμον ἐδὲν δύεσκε, κὴ τότε τοὺς στρατιώτας κὴ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἐρθασαν ὑ τινες τ' ὅτι τοῖς ἕρμοις περστεταλμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐδραμεῖν. τότοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ ὑ μεταξὺ τ' τ πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, κὴ περσέκειντο κατόπιν. οἱ ὑ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, κὴ βελῶν παντοίων ἄθροων κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, ζῶσαι ὑ πλείστους. ἵν' γὰρ ῥᾴδιον τὸ τείχους καταφυγεῖν τοῦ κατόπιν βιαζομένους, κὴ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁλωσίας τοῦ ἡγεμόνων κὴ θεὸς παρεκελεύετο τῷ πάσματι περσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἁλισκομένοι, κὴ πολλὰς ὑπὸ τῆ ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμύνει ὑ ἀπελάτους ἀντιδιδόντες, τέλος ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι μέχρι τοῦ ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπειρηκότως ὀξυβολίζοντες εἰς τὸν τύχον, ἐσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους δελεασθέντας ἀπάτῃ, κὴ τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, κὴ μ' χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς ὑ στρατιώτας ἀπειλή τε τοῦ ταξιαρχῶν, κὴ χαλεπαίνων καῖσαρ, ὀξυδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μ' προνοίας περάτουσι κὴ σκέψεως, ὑπευλαβές τε σωζόμενοι ὁ λόχος, ἔπειτα δὲ αὐτοῦ ταῖς ἐνέδραις κὴ τύχῃ, ὁμὲ τὸ πειθήνιον, καὶ τὸν πρὸς ἀλλήλους ὄνοιά τε κὴ πίστιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δὶ ὀλιγαρχίαν, κὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀπειθεῖς ἀεὶ δουλεύει κὴ τύχη, νῦν ὑπὸ τοῦ ἐναντίων πάσχουσι, κὴ ὁμὲ χειρῶν ἀκρασίαν, ἁλίσκονται τὸ πάντων ἄρχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impedimum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B Hîs denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vinà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem benenoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contràpeccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Cap. V. De Iudæis in Romanorum milites.

Certè, inquit, plurimum ingemiſcent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando ſenuerit, nunquam iſto modo peccarit. leges autem, ſi cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum deſertorem exercitum videant. Modò autem ſcituros eſſe eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere ſine præcepto ducis, infamiæ eſt. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vſurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quaſi iamiámque iuſtè morituri: circumfuſæ verò legiones Titum pro commilitonibus obſecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præſens, futuræ compenſatione virtutis. Placatus eſt Cæſar vtilitate ſimul ac precibus. namque vnius hominis animaduerſionem vſque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus eſt, multum monens vt poſt hæc prudentiùs agerent. ipſe verò, quemadmodum Iudæorum vleiſceretur inſidias, cogitabat. interuallo autem quod vſque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, ſarcinas aliámque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validiſſimos à Septentrionali tractu in occiduum ſeptẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis, mediísque inter vtroſque ſagittariis. Excurſibus autem Iudæorum tanto præſidio præcluſis, impedimenta trium legionum, itémque alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidem Titus cùm propè duobus ſtadiis abeſſet à muro, ad anguli eius partem contrà turrim quæ appellatur Pſephinos, caſtra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim verſus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm ſtadiorum ſpacio ſimiliter à ciuitate diſcedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Cap. VI. Deſcriptio Hieroſolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, niſi quà vallibus inuiis cingebatur. ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipſa quidem ſuper duos colles erat condita, contrariis frontibus ſemet inſpicientes, interueniente valle diſcretos, in quam domus creberrimæ deſinebant: collium verò alter, quo ſuperior ciuitas ſedet, multo eſt excelſior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, caſtellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum ſuperius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem ſuſtinet ciuitatem, & vndique decliuis eſt. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuiſus. verùm poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acrę altitudinem cęsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum ſupereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus ſuperioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vſque ad Siloam pertinet. ita enim

ἡ μεγάλα μὲν στενάξῃ ἔφηβος τὰ στρατιᾶς νόμος, μείζονα δ' αὐτὸς τὸ πατέρα, τὸν δὲ τὸ πλημμὴν πυθόμενον, εἰ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ὁ δὲ ποτε ἔπταισεν ἅπαξ. οἱ νόμοι δ' ἀεὶ, καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παραλυπήσαντας, θανάτῳ κολάζουσι. νυνὶ δ' ὅλην στρατιὰν ἑωρᾶτε λιποταχτεῖν. γνώσεσθαι γε μὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ ῥωμαίοις δίχα παραγγέλματος ἀδόξειται. τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὀργὴν πρὸς τὰς ἡμέρας, δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρέθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον οὐδέπω τελευτῆσόμενοι δικαίως. ἐπεχυθέντα δὲ τὰ τάγματα τῷ πύργῳ, πρὸς τὴν στρατιὰν ἱκέτευε, καὶ τὸ ὀλίγων ἀφοσιῶσαι χαρίσασθαι τὴν πάντων διαπειθείᾳ κατηντιβόλουν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πλῆγμα, τὸ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πεισθεὶς καὶ κάμνων ἅμα τὸ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. τῷ μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς πιμωρίαν ᾤετο χειλιάσι μάχεις ἔργου ἀφοσιώσειν, τὸ δὲ ὅτι πλῆθος, μείζονι λόγῳ. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διελλάττετο, πολλὰ παθετίσας αὖθις εὐφημωτέρους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖται τὸ ἰουδαίων ἐπιόντας ὑπερβαλεῖ. τέως ἄρα δὴ ἡμέρας ὀχυσθεὶς τὸ μέχρι τοῦ τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μὲν ἀσφαλείας τὰς τε ὑποσπονδὰς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος παραλαγεῖν, τὸ καρτερώτατον δὲ δυνάμεως ἀντιπαρεξάγειν τῷ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὸ φάλαγγα, τὸ τε πεζῶν προπαρασκευάσας, καὶ κατόπιν τοῦ ἱππέων ξυσοίχους ἑκατέρων ἑβδομήκοντα μέσον εἰς ἦσαν οἱ τοξόται· τοσούτῳ δὴ σίφει περιεγομένων ἰουδαίους τοῦ ἐμβρόμου, τὰ τε ἀνακόμματα τῶν ἑαυτῶν τειχισμάτων, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν ἐν πήχεσιν ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, ἀπικρὺ τῆς ψηφῖνα καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τὸ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τὸ στρατιᾶς, κατὰ τὸ ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζει, διεζωτα τὸ πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπῃ τῶν ἐλαιῶν καλουμένων ὄρεσις ἐμιμνε.

Κεφάλαιον γ.

ΤΡισὶ δ' ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ τὰ ἀβάτοις φάραγξιν ἐκύκλωτο (ταύτῃ γὰρ εἷς ἦν ὠδίβολος) αὐτὴ μὲν ἐφ' δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἣν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τοῦ δ' λόφων, ὁ μὲν τὰ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν. διὰ γοῦν τὰ ὀχυρότητα, βρέφος μὲν ὑπὸ δαβὶδ τὸ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶντος ἦν οὗτος, τὸ δὴ πρῶτα τὸ ἱερὸν κτίσαντος. ἡ δ' ἄνω ἀγορὰ προσ ἡμῶν. ἄπρος δ' ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὸ κάτω πόλιν ὑφεσώς, ἀμφίκυρτος. τούτῳ δ' ἀπικρὺ ζῖτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τὸ ἄκρας, καὶ πλατεία φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις γε μὴν καθ' ὃς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνοις ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὸ πόλιν, καὶ τὸ ἄκρας καθεῖργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπεφαίνοτο καὶ ταύτῃ τὸ ἱερόν. ἡ δ' τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τὸ τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶ. οὕτω γὰρ τῶν πη-

τὴν πηγὴν γλυκείαν τε & πολλὴν οὖσαν ἀκαλοῦμεν. ἔξωθεν δ', οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ δι' ἀπὸ τοὺς ἑκατέρωθεν κρημνοὺς, περιστὸν ἀδαμάθεν ἰσχυρὸν. πρῶτον δ' τειῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, & τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' ὃ κατεσκεύασο, δυσάλωτον ἰσχύ. περὶς δ' τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, Δαυὶδ τε καὶ Σολομῶντος, ἔτι δ' τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δ' καταβορρᾶν ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, & διατεῖνον ἕως τὸν ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἕως τοῦ ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀνατρέχετο. κατὰ θάτερα δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δ' τῆς Βηθσὼ καλουμένου χώρου κατατεῖνον ἕως τοῦ ἐσσηνῶν πύλου, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὴν σιλωὰμ ὑπισχνούμενον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἀνακλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τοῦ σολομῶνος κολυμβήθρας, καὶ δίκην μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶ, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τοῦ ἱεροῦ συνάπτε. τὸ δ' δεύτερον τοῦ μὲν ἀρχοῦ ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γυναῖθ σκάλην τοῦ πρώτου τείχους ὄσαν, κυκλούμενον δ' τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον αὐξει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι βορείου κλίματος κατατεῖνον ἕως τὸν ψηφῖνον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῆς ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῆ βασιλίς ἦν αὕτη, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, & διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, σκάμπτετο πρὸς γωνιαῖον πύργον, κατὰ τὸ τοῦ γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα. τρίτον δ' ἀρχαῖον προβόλῳ συνάπτον εἰς τὸ κεδρῶνα καλουμένου φάραγγα κατέληγε. τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προσέθηκεν ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πλήθει γὰρ ὑπερχεομένη, καὶ μικρὸν ἐξέβητε τὸν προβόλον, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ προσάρκτια, πρὸς τὸν λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον προοικισθεῖσαν λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τὸ ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος δ' ὀρύγματι βαθεῖ. διεταφρεύθη γὰρ ὑπ' ἀνθρώπων, ὡς μὴ τὸν λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τὸ ἀντωνίας, δυσπρόσοδοί τε εἶεν, & ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὑπερχωείσης δ' ἐπληθη βεζεθὰ τὸ νεώτατον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. διομνύων οὖν τὴν ταύτῃ σπέπης, ὁ πατὴρ τοῦ νεοῦ βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχὴν μὲν ἐπεῖπομην τείχους. δείσας δ' κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ὑπὸ νεωτερισμοῦ πρόφασιν ὑποσχόντα, & τάσεως, παύεται θεμελίοις μόνοις βαλόμενος. καὶ γὰρ ἂν οὐ λίαν ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ τρισκαίδεκα τοῦ τείχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, & τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις ἄλλοις δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δ' καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, ξυπήχεις δ' τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant, hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templíque Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paulum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

toráque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. Murum autem ſupereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis ſtructæ, & ſicut ipſe murus plenæ ac ſolidæ. præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorum nihil erat templo deterior. poſt altitudinem verò turris ſolidam, viginti cubitis elatam, cellæ deſuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuoſi latíque ſingularum aſcenſus. Eiuſmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in ſexaginta, diuiſi erant. omne autem ciuitatis in gyro ſpacium triginta tribus ſtadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis eſſet tertius murus, admirabilior Pſephina turris ad Septentrionem Occidentémque ſurgebat in angulo, qua parte Titus caſtra poſuerat. ex ea nánque per lxx. cubitos ædita, Sole orto Arabia proſpici poterat, & vſque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine ſiue pulchritudine ac firmitate, vniuerſis quæ toto orbe eſſent, præſtabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: perſonísque tribus cariſſimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris cauſa peremptæ, iis autem bello amiſſis, cùm fortiter decertaſſent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem xxv. cubitos in latitudine itémque longitudine habebãt, & excelſæ xxx. cubitos erant, nuſquam inanes. ſupra ſoliditatem verò, ſaxísque adunatam compaginem puteus xx. cubitis altus erat imbribus excipiendis: ſuper hanc autem duplici tecto domus: xxv. cubitis alta, ínque varia membra diuiſa: & deſuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaſelon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & ſolida eius altitudo ſurgebat. & ſuper hanc decem cubitis ædita porticus erat, inſtructa brachiis, itémque propugnaculis ſepta. In media verò porticu ſupereminens alia turris ſtabat, in membra magnifica & balneas diuiſa, ne quid regalis ei vſus videretur deeſſe: in ſummo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celſitudo propè ad c. cubitos tolleretur. & ſpecie quidem videbatur aſſimilis Phariturri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul oſtendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (ſic enim regina vocabatur) vſque ad xx. cubitos farta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæteris; ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cum id proprium, séque dignum eſſe rex putauiſſet,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις αἰατετάδζ. τῶν δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μ̃ εἰς εὖρος, εἴκοσι ϗ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἁρμονία, ϗ τὸ κάλλος τῷ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μ̃ϗ ϗ τὸ νεὼς ὕψος τῷ πύργων, ὅπερ ἐπὶ εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, ϗ καθ' ὑπερθεν ὑπερῶα, διέζευγμένα τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείστας, ϗ πλατείας καθ' ἕκαστον εὐόδους. τούτου μὲν οὖν πύργους τὸ τρίτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα. τὰ ϗ μεταξὺ πύργια τέτταρα, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἐπὶ τριάκοντα ἕξιῶν. θαυμασίως δ' ὄντος ὅλου τοῦ τρίτου τείχους, θαυμασιώτερος αὐτείχισε κατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ὅπῃ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἀραβίαν τε ἀνέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, ϗ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων κληρουχίας ἅπαντα. ὀκτάγωνος ϗ ἐπὶ. τούτου ϗ ἀπίκρις ὁ ἱππικὸς, ϗ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε ϗ κάλλος ἔσαν ϗ ἰσχύος πέρι, ὅσαι ὑπὸ οἰκουμένην διάφορεν. φύσει γὰρ τῷ φύσει μεγαλοψύχῳ, ϗ τῇ περὶ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τὰ ἐπιτρόχιλα τῷ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, ϗ ξυσὶ τοῖς ἡδίστοις φιλτάτοις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ ϗ φίλῳ, ϗ γυναικὶ τὴν μνήμην ἀνέθηκε. τὴν μὲν, ὡς προειρήκαμεν κτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δὲ ἀπολωλεκὼς ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ἀπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθείς, τετράγωνος μ̃ ἐπὶ, εὖρος ϗ μῆκος, εἴκοσι ϗ πέντε πηχῶν, ϗ ἕκαστος ὕψος ἑβδομήκοντα, ἐδαμῶς διήκενος. ἐπὶ ϗ τὸ πλῆρες, ϗ ταῖς τέτραξι συμπεφυρμένοις εἰς ἀπόχλησιν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἐπὶ τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, διάστεγος οἶκος ἐπὶ, εἴκοσι ϗ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διῃρημένος, ἐπὶ ὀρόφῃς μ̃ διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβλητο ἑξαπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναθροισθῆναι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος ϗ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὅπῃ τεσσαράκοντα δ' ἐπὶ τὸ ναὸν αὐτὸ ὕψος, ἐπ' αὖω δ' αὐτοῦ περιῆει στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε ϗ προβόλοις σκεπομένη. μέσῳ δ' ὑπερῳκοδόμητο στοαὶ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, ϗ δὴ ϗ βαλανεῖον διῃρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι ϗ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, ϗ τὸ μὲν κῆμα παρῆκε τῷ κατὰ τὸν φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ προσοχῇ δὲ, πολὺ μείζων ὢν. τὸν μὲν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῷ σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἦν μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναστὸς ὢν. εἴκοσι ϗ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέστεραν ϗ ϗ ποικιλωτέραν τῷ ἄλλων τῶν οἴκων εἶχεν ἐπάνω, τῷ βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντες, τὸν

δὲ

ὑπὸ γυναικὸς ὀνομασθεῖσα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους, ἡ τῆς γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τούτων τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. τηλικοῦτοι ὄντες οἱ ξεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον. αὐτὸ γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διεδέδμητο, καὶ τῶν λόφων καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προσανεῖχεν εἰς ἑκατὸν πήχεις, ἐφ' ἣν οἱ πύργοι καὶ μᾶλλον, πολύ δή τι μετεώρους προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ τὴν λίθων ἰδεῖν τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητὴν ἀνθρώποις πέρᾳ σωρεύσασαν, λύχνη δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἰδεῖν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνίουντο δ' ἐπ' ἀλλήλους, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν ἓξ πέτραν ἀπαστεφυκέναι, ἔπειτα δὲ διεξόδοις χερσὶ τεχνικῇ, εἰς ἁρμονίας ἔστιν ὁπόθεν ἡ συνάφεια τῶν ἁρμονίας διεφαίνετο. κεκλιμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τοῦ βασιλέως αὐλὴ προσέζυκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ἔστε γὰρ πολυτελείας, ἔστε κατασκευῆς τινὸς ἔλιπεν ἀφθονία. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ἑκατὸν πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταπλίνοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο δὲ πολὺς ὁ παντάχοθεν ἀπάνθρωπος. θαυμάσαι δ' ὁπόσαι, μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι κεκοσμημένων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ κτημάτων ἐπὶ τούτοις μυρίαι. πᾶσι γὰρ μὲν ἀποσκιαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ἑκάστοις κειμηλίων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἐπῆσαν δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαί, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῃ διαφοραί. ἔστι μὲν τούτων ὑπαίθρια, πανταχοῦ χλοερά, καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι, μακροὶ δὲ αὐτῇ περίπατοι, καὶ πρὸς τούτοις δρόμοι βαθεῖς, καὶ διξάμιλλαί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων πρόπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξέχεῖτο, καὶ πολλοὶ πρὸς τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τοῦ λῃστικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. οὐ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐνεδρεύων, ὡς προεῤῥήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς αὐτομολίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δὲ ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ἱερῶν πύργων τὰς στέγας ἐφενεμήθη.

Κεφάλαιον ιδ'.

Τὸ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αὐτοτάτου θαμαλὸν αὐτοῦ, τῷ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὰ γὰρ πρόεξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τῷ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἵκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, ἐπετέθη στοὰ τῷ χώματι. καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. ᾗς δὲ ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί τι τοῦ λαοῦ προσχωννύοντος αἰσύμβολος ὁ λόφος αὐξόμενος. διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ἐξίστων προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπετείχισεν ὁ τοῦ παντὸς ἱερεὺς προβόλου. τειχίσαντες δὲ ἐπὶ πολὺ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξεπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ πάντες οὐκ ἀνεπίμπλασαν οἱ πᾶσαι τῆς οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latísque decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulatæ erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, vt nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexæ columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variatum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatū, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat ex altis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera replcuerant, tum in superiore ambitu, quam inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem caltimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cótra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac ter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τάς τε ἄνω στοὰς, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τούτου τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ τριακοσίων ἀνετείχισαντο πηχῶν, καὶ δέ που τόπους ἐπὶ πλείονας. ὑπὸ μὲν τοῦ παῦ τὸ βάθος ἐφάνετο τῆς θεμελίων. ὅθι πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, αἰσθομένοις βιαζομένοις τοῖς ἑστῶσι τὸ ἄγος. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τὰ δυνάμεις. ἦν γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τὰ λαοῦ φιλοτιμία, λόγοις μείζονας ἐποιεῖτο τὰς βουλάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, θαυμονῆ καὶ χρόνοις ἴσῳ αὐσημον. ἴσῳ δὲ ἄξια τῶν ἔμπροσθεν θεμελίων, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῷ ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μεγάλοι λίθοι καὶ λευκοτάτης μαρμάρου. καὶ δόκοις ἦν φατνώμασιν ὠρόφουτο. τύπων δὲ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ἄῦξεσον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. οὐδὲν δὲ ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ θεσπεσιλαΐσο. καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ὅθι τεσσάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συμεμέτρητο, συλαμβανομένης καὶ τὰ αἰτωνίας. τὸ δ' ὑπαθρον ἅπαν, ποικίλοι παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἐκ τούτου προϊόντων ὅθι τὸ δεύτερον ἱερὸν, φρύκτος περιβέβλητο λίθινος, ξυπήχης μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διειργασμένος. ἐν ἀπὸ δ' εἰσήκεισαν ἐξ ἴσου διαστήματος σπίλας, τὸν τ' ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον εἰσιέναι τὸ ἅγιον περίβολον. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲ βαθμοῖς ἐπ' ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τεῖχει προσπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲ ἔξωθεν ὕψος καθ' ὅσον τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δ' ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἐπ'. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ διδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, ὑπέτι ἐπ' ἄπαν ἔσω καταφανὲς, κρυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μετὰ δὲ τοὺς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἐπ' ἑκατὸν, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀπῆσαν ὅθι τὰς πύλας, αἱ δὲ ἀπὸ μὲ ἀρκτου, καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς καθ' ἀνάγκην. διατετείχισμένη γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα τῆ γυναικὶν ἰδίᾳ πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δεύτερα εἶ πύλαι. τέτμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης ἄπρας. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάκων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰσῆσαν. οὐ γὰρ τὰς ἄλλας, ἐπ' ἐξὸν παρελθεῖν γυναῖκι, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ σφετέραν ἐπιβολὴν τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτο γὰρ μόνον τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις εἰ ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δ' ἑσπέριον μέρος, ἐπ' εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς διέδεμπτο ταύτη τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἐπὶ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τοῦ γαζοφυλακίου, σφόδρα μὲ καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἀπλέτου μεγέθους τὸν κάτω κατ' οὐδὲν ἀπολείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐντὸς, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε αἱ θύρας, καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταγρύσεις καὶ πολυχρύσους ὑπάρχουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης, καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντηκοντάπηχυ. μετὰ μέντοι ταῦτα εἰσόδους, A
ἐνδοτέρω πλατυνομένους παρ' ἑκάτερον ξυστοστάσεις
ἐξέδρας εἶχον εὐθείας τὸ μῆκος πυργοειδεῖς. ὑ-
ψηλαὶ δ' ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον
ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν περιφερειὰν ἔχοντες. καὶ
τὴν μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ τῶν κορι-
θίων ὑπὸ τῶν γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη
τοῦ ναοῦ πύλης ἀπεκρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πη-
χῶν ὕσα τὴν ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας B
εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι δαψιλὲς πάχος
ἀργύρου καὶ καὶ χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ τὸν σηκὸν πύλας ἐπάχυνε ὁ
πρεσβύτατος παῖς Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς
τὸ μείζονα πύλην ὑπὸ τὴν γυναικῶν ἐξετέχισμένος
ἀνοῖγον. τοὺς δὲ καὶ τὰς ἄλλας πύλας πέντε βαθμοῖς ἦσαν ὑπο-
κύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς καὶ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον
ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ κατὰ πρόσω-
πον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατό-
πιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενώτερος. ἔμπροσθεν γὰρ C
ἅπαν ὤμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ
πρώτη δὲ αὐτοῦ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἔ-
σα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας ἐν εἶχε. τῷ γὰρ οὐ-
ρανῷ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε. καὶ χρύσου δὲ
τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος
ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ
ἔσω πύλης, πάντα λαμπόμενα χρυσοῖς ὁρῶσιν ὑ-
πέπιπτον. τῷ δὲ ναῷ ὄντος ἔσω διεστῶτος, μόνος ὁ πρῶτος D
οἶκος πρόκειτο, καὶ διωνυμίας εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος
μὲν ὅτι ἑπτήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὅτι πεν-
τήκοντα, καὶ διαβαίνων ὅτι εἰκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύ-
λη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν
τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀμπέλους,
ἀφ' ὧν βότρυες ἀνθρωπίκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤ-
δη τοῦ ναοῦ διστέγου, ὑπεινοτέρα τῆς ἔξωθεν λίθου, καὶ θύ-
ρας εἶχε χρυσᾶς, πεντηκονταπέντε πήχεων τὸ ὕψος,
εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. περὶ δὲ τοῦτον, ἰσόμηκες κατεπέ- E
τασμα, πέπλος λίθου βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου
καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰρ-
γασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ'
ὥσπερ εἰκόνα τοῦ ὅλων. ἐδόκει γὰρ ἀρίστως τῇ κόκκῳ
μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ
τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τοῦ μὲν, ἐκ τῆς χρόας ὁμοι-
ωμένων, τοῦ δὲ βύσσου καὶ τοῦ πορφύρας, διὰ τὴν γένεσιν, ἐ-
πειδὴ τὸν ὑδρὸν, ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὸν δὲ ἡ θάλασσα.
κατεζεγασμένος δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τὴν ὑφάνσιμον θεω- F
ρίαν, πλὴν ζωδίων. παρεῖντας δ' εἶσω, τὸ διάπεδον
τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑ-
ξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ
πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ
τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ἀπέστη μηδὲν ὅτι τεσσαρά-
κοντα πήχεις, εἶχον δὲ αὐτοῦ θεία θαυμασιότητα
καὶ προσόντα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τρά- G
πεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύ-
χνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήριθμοῦ
τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ὅτι τῆς ζωοφόρου ἄρτοι δώδε-
κα, τόν τε ζωοφόρον κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis cœlias. singulas autem binæ columnæ duodenum cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, sanctum sanctorum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinquelata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulæa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in mensa posiri, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus polluueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: linteum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malique granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀγὰ τ ἑπτακαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀπεπιμπλατο ἡ τ ἀοικήτου ἢ ἀοικήμονος, ἐσήμαινεν, ὅτι τ θεῷ πάντα ἢ τῇ θεᾷ. τὸ δ' ἐνδότατον μέρος εἴκοσι μ̃ πηχῶν. διείργετο δ' ὁμοίως κατὰ πετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔχετο δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ ἢ ἄχραντον ἢ ἀθέατον ἁπάντων. ἁγίου ἦ ἅγιον ἐπαλεῖτο. πρὸς ἦ τὰ πλάγια τ κάτω ναῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ἑπτάγωνοι πολλοί, ἢ παρ' ἑκάτερα εἰς αὐτὰς ἀπὸ τ πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τέτοις μ̃ ἐπ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον ἁπ ἢ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅπη τεσσαράκοντα πήχεις, ἢ λιπότερον τ κάτω. συμπάγει ἦ ἄνω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τ ὅπη πέδε πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ἔστε εἰς ψυχῆς, ἔστε εἰς ὀμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσᾶ σιδαρᾶς κεκαλυμμένος πάντοθεν, τὸ τὰς πρώτας αἰγαλας, πυρωδέστην ἀπαστράπτειν αὐγήν, ἢ τ βιαζομένων ἰδεῖν τοῖς ὄμμασιν, ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπόστρεφε τοῖς γεμὴ εἰσαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄμοιος ὄρει χιόνος φανεῖσθαι. ἢ γὰ καθὰ μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κῆ κορυφῇ ἦ χρυσέους ὀβελοὺς ἀπέσχε τεθημμένους, ὡς μή τινι πρόσπαρ ἑζομένῳ μολύνοιτο τ ὀρνέων. τ ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε κῆ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἓξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μ̃ ὕψος ἐπ πήχεων, εὖρος ἦ κῆ μῆκος ἐκτείνων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεράτοειδεῖς πρόσαντες γωνίας, κῆ ὁδὸς μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνοδος ἠρέμα πρόσαντης ὑπῆιαζο. κατεσκευάσθη δ' οὐδὲ σιδήρου, κῆ οὐδέ ποτε ἥψατο αὐτοῦ σίδηρος. ἐπέχρε ἦ τόν τε ναὸν, ἢ τ βωμόν, ὀλιγόν τι κῆ χαρίεν γέισιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διεῖργε ἐξωτέρω τ δῆμον ἀπὸ τοῦ ἱερέων. γονορροϊοις μ̃ δὴ κῆ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναιξὶν δὲ ἐμμήνοις ἀπεκέκλῃστο, παρελθεῖν ἦ ταύτας οὐδὲ καθαρᾶς ἐχούσῃ, ὃν προεῖπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κῆ πᾶν ἡγνευκότες, εἶργον τὸ τ ἔνδον αὐλῆς, κῆ τοῦ ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἶργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

Τῶν ἦ ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι ἀγὰ πήρωσιν ἢ ἐλεσθύργιον, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τ γῆσις, κῆ τᾶς ἀπὸ τ γένους ἐλάμβανον μερίδας, τ γε μὴν ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. τ ἦ ἱερεῖ, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅπη ἦ τὸ θυσιαστήριον, ἢ τ ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τοῦ ἱερέων ἅμαμοι, βύσσου μ̃ ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπ' ἀκράτου νήφοντες, δείσει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, αἰεὶ μ̃ σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐ κατὰ πάσας, τὰς δ' ἑβδομάσι ἢ νεμηνίαις, κῆ ἑόρτης πάτριος ἢ πανηγυρεις παάδημος ἀγομένης δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, ἐπὶ μηρῶν μὲν ἄχρις αἰδοίων ἁλιζώσματα καλύπτων, λινᾶ τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, κῆ ποδήρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τοῦ ἦ θυσάνων ἀπήρτητο κώδωνες χρύσεοι, κῆ ῥοαὶ ἀλλήλοις, βέλτιος μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ ἦ τὸ ἐπ

B

C

D

E

F

G

θυμα

δυμα τῷ ἱερῷ περισπλῶσα ταινία, πέντε διϋφισ- A
μένη ζώναις πεποίκιλτο, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκ-
κῳ, φειὸς ἦ βύσσῳ, καὶ ὑακίνθῳ, δι' ὧν ἐφαμμῷ, καὶ τὰ τῶ
ναῶ καταπετάσματα συνυφαίνθαι. τούτοις ἦ ϛ ἐπωμί-
δα κεκραμμένη εἶχεν, ἐν ᾗ πλέω χρυσὸς ἢ. χῆμα μὲ
ἔν ἐνδυτῷ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτὴν ἐνέπρεπον
ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλ
λιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, ἐις ἐπωνύμους τῶν
φυλῶν ὀπτογραμμένοι. καὶ δὲ θάτερον ἄλλοι B
περιῆρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα
μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τοπάζος, σμάραγδος, ἄν-
θραξ, ἰάσπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λυγύριον,
ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστῳ πάλιν, εἰς
τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴ δὲ κεφαλὴν, βυσσίνη μὲν
ἔσκεπτε, πάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. φερὶ δὲ χρυσᾶς
ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωτα φέρων τὰ ἱερὰ γράμ-
ματα. ταῦτα δέ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτῃ μὲ ἔν C
τισι ἐσθῆτι, ἐπεφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτωτέραν δ'
ἀνελάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῆει δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ὁ ἦ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ
πάντας τῷ θεῷ. καὶ τὰ μὲν φερὶ τ πόλεως. καὶ τῶ ναοῦ
τῷ τε ὅπῃ ζύτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον
ἐρῶμεν. ὁ δὲ ὀλίγος φερὶ αὐτῷ καταλείπεται λό-
γος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο σοῶν ἔκειτο τῶ
πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε φερὸς ἑσπέρας, καὶ τῆς φερὸς ἄρκτον. D
ἐδέδμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕ-
ψος, φεικρήμνε δὲ πάσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρώδου βασι-
λέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξα-
το. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκάλυπτο
λείαις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολιθάνοι πᾶς ὁ
φερσβαίνειν καὶ κατίσχειν πειρώμενος. ἔπειτα φερὸ τῆς
τῶ πύργου δομήσεως, ξιῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέ-
ρω ἢ ζύτου, τὸ πᾶν διάστημα τῆς ἀντωνίας, ὅπῃ τεσ-
σαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων E
εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέριστο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴ-
κων ἰδίαν τε ϛ χρῆσιν, φεἰστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ
στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔ-
χειν ϛ χρειώδη, πόλις εἶ δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ
βασίλφον. πυργοειδὴς ἦ ὢν τὸ πᾶν διάστημα, κατὰ γω-
νίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲ ἄλ-
λοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ ἦ ὅπῃ τῇ μεσημβρινῇ, καὶ
ἀναζελὶν γωνία κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν,
ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτὸ τὸ ἱερόν. καθὰ ἦ σωπᾶ- F
πο ταῖς τῶ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε κατα-
βάσεις. δι' ὧν κατόντες οἱ φερυσοὶ, καθῆστο γὰ ἀεὶ
ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι φερὶ
τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆ-
μον ὡς μήπη νεωτερισθείη παρεφύλατον. φερύσιον
γὰ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ
ἀντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τειῶν φύλακες ἦ-
σαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φερύσιον ἦν, ϛ ἡρώ-
δου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διῆρτο μὲν ὡς G
ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν
μέρει τῆς καινῆς πόλεως φερσῴκιστο, ϛ μόνος τῷ
ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκόπει. φερὶ μὲν δὴ τ πόλεως, καὶ
τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκασα φρο-
θεμένοις, ὅπῃ τὸ παρόντος ὑποχρόντος εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque varia- A
tæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci simili videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separatabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum aurem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redière. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuertereretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis fitmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, & ϛασιάζον πλῆθος, περὶ σίμωνα μὲ μύριοι ἦσαν, δίχα τ ἰδυμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς ἐδὲ κύριος τῷ ὅλων. ἰδυμαῖοι δ' αὖτῷ συντελοῦντες εἰς πεντακισχιλίοις, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρόεχεν ἐδόκουν, ὅτε τὲ σωσᾶ ἰάκωβος, & σίμων ὁ γοθλᾶ. ἰωάνης δ τὸ ἱερὸν κατέληφως, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ ζηλωταί, παυσάμενοι τ διαφερόντ, δισχίλιοι μὲ ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ & πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τ ἰαείρε. πολεμούντων δ' ἑάτερα ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖσθ τ λαῦ μέρος, ὑφ' ἁμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲ σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τῦ κεδρῶνος, τῦτε ἀρχαίου τείχους ὅσον ἀπὸ τ σιλωᾶ ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὴν, ὁ μέχρι τ μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἐδεσσηνῶν ἦν τῷ ὑφ' ὑφράτην ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τ πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῷ τ ἑλένης βασιλείων τ τῦ μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάνης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὄφλαν καὶ τ κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφράσαντες τῇ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν εἶσαν. ἤδη γὰρ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἑστρατοπεδευμένων ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. θαρσοῦντες δὲ πρὸς τ πρώτην ὑπονήψαντες σφρομὴν, ἀνένδοτοι, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, κατά τε δύκλον πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπρασσον. ὥστε γοῦν αὐτοὶ τὶ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλοις ἐδρασαν, ὥστε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐφθάρη καιροτέρᾳ πάθοι. ἀλλ' ἡ μὲ χαλεπώτερα πρὸ τῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ δὲ ὡς τὴν μὲ πόλιν ἡ στάσις ῥωμαίοις δ' εἶλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῦ τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὴν σωθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αἴ τις δύλογος ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δ' ὅπη τοῖς προάγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ιζ.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ὅτε διακειμένων, ὁ τίτος μετ' ὀπλιτῶν ἱππέων προϊὼν ἐξῆλθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατασκέψεσθαι. ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ ὅτε μὲν κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πῃ προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαπτόμενον τ ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει καὶ τὸ ἰωάννε τ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὑ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ῥᾴστον ἦν ἡ δυπέτεια, δι' ὃ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δὴ τ' αἰτωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὴ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ ἐξόδεται τις τῷ φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τ λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μὴ τῦ ἰωσήπου προσελθών, & πιρώμενος εἰρωνικὰ τοῖς ὅπῃ τῦ τείχους, ὑ γὰρ ἄγνωστος ἦν διαλέγεσθαι. διὰ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῷ ὀπιγνοὺς καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῷ ὅπῃ σωτηρία προσόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα π

σωτά-

συμβάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τὸ πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέροντας σκέλλυσι τὴ ὕλην ἐκείρειν χώματα. ξυχῆ δὲ διατάξας τὴ στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅπη τὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀπὸ τὴ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ πρόάστεια μᾶλλον ἐν τάχει γυμνούτο. συμφερομένων δὲ ὅπη τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης ὅπη τὸ ἔργον ὡρμημένης, δεδὲ τὰ θάρσος τῶν ἰουδαίων ἠρέμει.

A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliáque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem aboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam pleriſque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, attramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóſque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúſque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtriſque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

Κεφάλαιον ιη.

Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν, καὶ παύσειν τε δὲ ἐφεστῶτας πρὸς τὰς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι δὲ τὴν ἀρτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι περιγίνοιντο. ἰωάννης δὲ καίτοι χωρεῖν ὅπη τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν ἐπὶ αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τὸ σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν σίμων ἠρέμει, καὶ δὲ ἰῶν ἔγγιον τὴ πολιορκία. τὰ δὲ ἀφετήρια διίσησιν ὅπη τὸ τείχους, ὅσα κέσιον τε ἀφῃρῆτο πρότερον, καὶ τὸ ὅπη τὸ αὐτονίας φρουρὰν ἑλόντες ἐλαβον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἰῶν δι' ἀπειρίαν. ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ καὶ τόξοις τοὺς χωννυμένους ἔβαλλον ἀπὸ τὸ τείχους, καὶ καὶ σωτάξεις ἐπεφέροντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δὲ ἐργαζομένοις ἰῶν, ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη ἐρρα χαραπωμάτων ὑφῃρπαμένα. τὰ δὲ ἀφετήρια, πρὸς τὰς ἐνθέσεις θαυμαστὰ δὲ πάσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς ἔργμασι, διαφόρως δὲ τῶν δωδεκάτων, βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπη τείχους ἀνέτρεπον. τάλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρες, δύο δὲ καὶ πλεῖον ἀπωθήσεσθαι ἔδοξε. ἡ πληγὴ δὲ, οὐ τοῖς προεύτυχέσι μόνον, ὅπη πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἰὼν ἀνύποστος. οἱ μὲν ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὰ πέτρας, λόγῳ δὲ ἰῶν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπη τὸ πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν χαλάσειν τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παρῴῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. διίσαντο δὲ καθ' ὃς ἤει, καὶ προκατεκλίνοντο. σωνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπρόσκοπον διεκπίπτειν τὰ πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτὰ. τότε γὰρ ἂν ἔτι ὁμοίως προορώμενος δυσόχθευ. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὧδε κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐκείρειν τὰ χώματα. πάσῃ δὲ ὀπωσία καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴργον.

Κεφάλαιον ιθ.

Τῶν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολιβίδι μὲν καὶ λίνῳ διεμέτρησαν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ἐπὶ γὰρ ἐνίων ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δύο δὲ ἔδοξε διανοεῖσθαι δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις πρόσω ἦναι, καὶ πῶς ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοῖς κείροις εἴργοιεν ἀπὸ τὸ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. ξυχάθεν δὲ ἑκατέρου κτύπου πρὸς ἀκοὴν γενομένου. ἀφιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ὧδε τῶν ἔνδον ἦρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δὲ ἑκάτεροι τὸ κίνδυνον ἰδόντες, κοινῶν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

B Tus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam pleriſque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, attramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóſque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúſque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtriſque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cùm si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permisit. Illi autem oblitiodiorum ac discordiarum suarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulsores arietum: cósque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hísque appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vsque ad castrorum quoque munimenta in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati sunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignísque opera tetigerat, incensáque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῇ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸν πόλεμον, δέον εἰ μὴ διλυσιτελῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, ἐν γοῦν τῇ παρούσῃ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπὲρ θεμένους, καὶ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύσσῃ μὲν ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς βουλομένοις τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὑπεῖκεν ἢ καὶ πάρεσθαι ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ τὴν μίσους καὶ τὴν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος φερέχοντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρσεύειν τε παμπληθεῖ καὶ τῇ μηχανημάτων σώσειαν, καὶ τοὺς ὑπερβαίνοντας τοὺς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ μηχανοποιοὶ ἢ καὶ σίφη περιπηδῶντες, τὰ μέρη τῆς μηχανημάτων ἐπαιράτων, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῆς περισπίπτοντες, ὁπόσημη μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη ἢ τὰ πλείω περιγίνοντο. περιεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερα τῆς ὀργάνων τοῖς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσας, εἴργε μετὰς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνίει δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ἡ μὲν ἢ πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆς πεντεκαιδεκάτης τάγματος κριὸς γωνίαν διέλιπτε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκέραιον ἦν. ἐδὲ γὰ διθίως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ προϋχοντι πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῆ βολῆ. παυσαμένοι ἢ τῆ ἐπιδρομῆς πρὸς ὀλίγον, καὶ τοῖς ῥωμαίους ὑπονοήσαντες ἐσπεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ δὲ διαχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς ἰουδαίους ἥκειν, ἐκθέουσι καὶ τὴ ἱππικὴν πύργου διὰ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μάχει τῆ ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένους. πρὸς ἢ τὴ κεφαλὴ αὐτῆ, οἵ τε πλησίον συνίστατο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθασε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τὴ ῥωμαίων δύταξίαν, καὶ τοὺς φεύγοντας ἐνσκήψασα ἐφέλκετο, καὶ τοῖς συλλεγομένους. δεινὴ ἢ πρὸς τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῆ μὲ ὑπομενούσαις, τῆ ἢ κωλύειν βιαζομένων. κεφαλὴ τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, πολλοὶ τὴ προφανιζομένων ἐπίπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον θάρσει, καὶ τῆ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν συνέβαινε πάντα μὴ τῆ ὀργάνων, εἰ μὴ τῆ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὑπολέκτων ἀντίσχοσαν οἱ πολλοὶ, ὧν ἀγῶνα τὸν σφετέραν ὑπόληψιν αἰδεισάμενοι. καὶ γὰ τὴ ἐνδοξοτέραν διέκειντο κατὰ ταὐτὸν τὴ μάχιμον. μέχει καίσαρ τοὺς τὴ ἱππέων δυνατωτάτους ἀνάλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῆ προμάχων ἀναιρεῖ. φεύγουσι ἢ τὸ τοῦτων πάθος ἐκπλήσσοντος τὸ λοιποὺς πλῆθος, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, κἀκ τοῦ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῆ ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι φεύγοντων ὄφελον ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήντες. μὴ ἢ τὴ αἰχμάτων, καὶ ἰωάννης ὁ τῆ ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῆ ἀράβων κατὰ τὸν ὦμον τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λυπὴν τοῖς σασίας ἀπολιπών. καὶ γὰ κατὰ τὰ χεῖρα, καὶ σώφρων διάνοιαν εἶχεν.

Τῇ δ'

Κεφάλαιον κ.

Τῇ δ' ὑπὸυσῃ νυκτὶ, ταραχὴ ἐγ τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει ἀδόκητος. τ γὰρ πύργους ξεῖς καταστησάμενος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἑκάστῳ χώματος ὅσος ἦσας ἀπὸ τούτων τοὺς ὑπὲρ τ τείχους ξέποιτο, συνέβη τοῖσιν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτὸς. μεγίστη δ' ἀρθένος ψόφος, θεὸς ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, τοὺς πολεμίους ὑποχωρεῖν σφίσι δόξαντες, ὅτι τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ γὰρ τ τοιαύτην ἐγ θόρυβος ἦν, ἐγ τὸ συμβαῖνον ἑκάστοις εἰδέναι ἔχοντος, ὑπολειπόμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φανομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐποίουν, καὶ τὸ σώθημα μὴ ἀνδρὸς ἑκάστου τ πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλουμένοις παρεφύη σαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τις, διαγγέλλει ἐπέλθοντι πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τ ταραχῆς. ἰουδαίοις γεμίσαντες τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας, ἐπάκουσαν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τ ὀργάνων τοῖς κρουστέροις ἄνω αὐτῶν ἐβάλλοντο, ἐγ τοῖς ἀκοντίσαις, καὶ τοξόταις, ἐγ λιθοβόλοις. ὅτε γ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, ἐγ ἰοὶς πύργος ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀναξαπλῶαι ῥᾳδίως διὰ τὸ βεῖθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τ σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. φερόμενοι δ' ἔξωτέρω βέλους, ἃ ἔτ' ἐπῴλουν τ χειρῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀσφαλείπτως παίοντες, ἰοῦσιν κατ' ὀλίγον. ἤδη γ τῷ νίκωνι τ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τοῦτο ἰουδαῖοι τ μείζω ἐπάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ἀπὸ τ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲ πάλαι θεοῖς τε τὰς μάχας, ἐγ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, ἐγ τ ὑελοῦν πάντα κακῶς, ὡς εἰκὸς αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λῃσομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρησαν οἱ πολλοί. καὶ τ ῥωμαίων ὑπερβάντων καθὰ παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφύγασιν. οἱ γ ἰσῤῥαβόντες τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τ στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲ ὕστερ τ πρώτῳ τείχει, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶ ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτῷ τε πολὺ καταστάντες, ἐγ τὰ μεσόπυρα τ πόλεως, ἃ ἐγ πρότερον κέκτις. Κεφ. κα.

Μεταστρατοπεδεύει γ τῖτος εἴσω, κὴ τ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καταλαμβάνει, ὅπερ ἦν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τ κεδρῶνος. ἀπὸ γ τ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους εἶ), μεσοβολαὶ δ' οὐδέως ἐποιεῖτο. μεμαθηκότες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τείχος. οἱ μὲ ὅτι τ ἰωάννου ἀπό τε τ ἀντωνίας, καὶ τῆς μεσοβορείου τοᾶς τὸ ἱερὸν, ἐγ τὸν ἀλεξάνδρου τὸ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ γ τὸ σίμωνος τάγμα, τ ὠδὰ τὸ ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες, ἐφέξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὅτι τ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. μεσοπιδῶντες τε δὴ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν, συσάδην ἐπολέμουν, καὶ συμπλεκόμενοι ἀπὸ τ τείχους, κὴ μὲ τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τ ῥωμαίων ὄντες ἄπειροι. μεσῆσαν γ τὰς τειχομαχίας. ἐγ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίοις γ τόλμα δίει ξεφομένη, ἐγ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. μεσοῖ δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ ἐγ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατῆσεν. ὅθ' ἑτέρων γ ἧπτετο κόπος, ἀλλὰ μεσοβολαὶ καὶ τει-

A

B

C

D

E

F

G

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verterent, vna earum sponte tua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli aliis aliud opinabantur: nullisque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non verabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, qua primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eúmque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis superat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque

CAP. VIII. De casu turris & duorũ murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullaque præliorum species aberat, cùm à prima luce incipientia vtrisque insomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: mórsque his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus deperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX. De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis deliuerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cùm pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. extentísque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iámque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularet, æreri nunquam se Romanis seruituros clamant, dummodo liberis liceat. denique illis super hoc ambi-

χομαχίαν, καὶ τῶν λόχων ἀνδρομὴν συνεχῆ, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. ἐν δὲ ὅτι μάλιστα ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἀνέπαυε μόλις ἑωθεν ἀρχομένους. ἐπὶ γὰρ ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας. δεινὸν γὰρ μὴ ὅσον ἄπω καθαληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τῶν γὰρ θαρσαλεωτάτων Ἰουδαίοις τοῖς στρατοπέδοις ἐντεῦθεν ὅπλοις ἑκάτεροι διαγωνιζόμενοι, ὑπὲρ τῆς πρώτης αὐγῆς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ δὴ μὲν Ἰουδαίοις, ἔρις ἦν ὡς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον δὲ τῷ Σίμωνος αἰδοῖ καὶ δέει, ὅτῳ τις προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῶν τὸν ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρια ἑτοιμότατον ἕξειν καλοῦσαντος. Ῥωμαίοις δ', ἐπ' ἀνδρίᾳ τὸ προσῆκον, τότε κρατεῖν ἔδοξε, καὶ ἥττης ἀπειρία, συνεχὴς τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέται, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, ἣν ὑπὲρ πάντων, πᾶσι δὲι πάσῃ παντοίᾳ διαπονεῖσθαι. τὸ τε δὴ μαλακιζόμενον παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δοξάν εἰδέναι, καὶ τὸ καλῶς ἀγωνισαμένῳ, μάρτις αὐτὸς ὁ καὶ πεμπόμενον, παρῆν. κέρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γνήσιον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ δὴ καθ' αὑτοὺς ἰσχὺν ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διέφηναν.

Κεφάλαιον κϛ.

ΠΑρεταξαμένων γοῦν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τῶν Ἰουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερᾷ σίρει, καὶ διακοντιζομένων ἐπὶ πόρρωθεν τῆς ἀγμάτων ἑκατέρων, λογχίνός τις τῆς ἱππέων ἐξαλλόμενος δ' Ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ διασπασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν, δύο τοὺς ῥωμαστάτους αἴρει, τὸν μὲν κατὰ σῶμα πλῆξας ὑπανασπάσαντα, τὸν δὲ ἀνασπάσας ἐκ τῶν πρώτων τὸ δόρυ, κατὰ πλευρὰν διαπείρει ἐξαπάμενον. ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων, θράσος εἰς τοὺς σφετέρους ἐδραμών. ὁ μὲν εἷς δὴ αἰτίαν ἔπεσημος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς ἀνδρείας ἐγένοντο πολλοί. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τῶν παθεῖν, τὸ δυσβούλευτον μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κερδαλεώτατος, εἰ καὶ μὴ τῶν κτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προαιροῦντο. πῶς γὰρ τῶν στρατιωτῶν τῆς ἀσφαλείας, ἐκ ἦν τοῦ κρατεῖν πίπτοντες, καὶ μὴ ἀνδρείσκεσθον ὁρμῇ, ἀστόχοις λόχαις, μόνῃ δὲ ἀρετῇ τῶν μὴ προνοίας, καὶ τῷ μηδὲν τῶν δρωμένων παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς, ἐπέλθοιεν ἀνδρείᾳ.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τῷ βορείῳ τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις ἀπὸ γῆς ὄνομα κάσσωρ ἐλόχα μεθ' ἑαυτοῦ δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων δι' τὰς ταξίτας. ἔστι μὲν οὖν πύργος ὑποπεπηκότως τοῖς θωρακίοις ἠρίμωται. λυομένῳ δὲ τῷ πύργῳ δειμίσαντες, καὶ φοβεῖσθαι ὁ κάσσωρ τοὺς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τὸν καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ καθικετεύόμενος ἐλιπάρει σφᾶς παρεκάλει. πῆς δύσας δ' ἐξ ἀπόλογίας ὁ τίτος, καὶ μισήσειν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐφῆκεν μὲν τὸ κεῖν τῷ ἐμβολῇ, κωλύει τε ξεῦν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ὅτι βέλτιστα τῷ καίσαρι. τὸ δ' εἰπόντος ὅτι δεξιᾷ καταβλῶπα θέλειν, ὁ τίτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς δεξιᾶς ἔφη, συνήδεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτὰ ἤθελον φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἐτοίμως. τῶν δέκα δὲ, οἱ μὲν αὐτοῦ συνυστρεφέντο τῷ ἱκετηρίᾳ, οἱ λοιποὶ δ' ὡς μή ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐβόων, πρὶν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μάχεσθαι πολλῶν διαρριφμένων,

νων,

νων, ἐτείβετο μὲν ἡ πρόσβολή. πέμπων δ' ὁ κάσσαρ πρὸς τὸν σίμωνα, σχολὴν ἄγειν ἐκέλευε τοῦ τε ἐπειγόντων ἕνεκα, ὡς ἐπ' ὀλίγον αὐτοὺς ἀπατήσων τοὺς ῥωμαίων ἀρχέλαον. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καταφανὴς ἦν τοῖς ἀπιστοῦσιν, ὅτι τὴν δεξιὰν ἐπέσειε παρακαλῶν. οἱ δ' ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωράκια διήρεσαν τὰ ξίφη γυμνά, καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσήει τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀπόνοιαν, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγονὸς ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν δύνομίας αὐτοὺς, καὶ τὴν πάθους ἀλγεινόν. ἔξοδός δέ τις ἐν τούτῳ τοῦ τείχους ἦν τοῦ κάσσαρος. κἀκεῖνος δυσθέως ἀναπάσας τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ τίτῳ, καὶ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς ὃν βαλόντα χεῖλιάσας κάσσαρ, ἔπεμπε παρεσῶντα τὸν ἰώσηπον δεῦρο τὸν κάσσαρα δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη προσβλοῦσθαι, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς δορυφόρους, καὶ τοὺς ὁρμωμένους τῶν φίλων κατέχειν. αἰνείας δέ τις τῶν δυτόλμων, αὐτὸς ἔφη προσελθεῖσθαι. καὶ τοῦ κάσσαρος καλοῦντος, ὅπως δέξαιτό τινα καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀσφαλέστερον ὁ αἰνείας δραμεῖσθαι τὸν κόλπον προσέδραμε. ἀφάμενος δ' ὁ κάσσαρ θατέρου, ἐπαφίησιν ὠμῷ, καὶ τοῦτο μὲν διήμαρτε φυλαξαμένου, πέμπει δὲ τραπόντα ἕτερον προσελθόντα. συνοήσας δὲ κάσσαρ τὴν ἀπάτην, τοὺς βλάβης μὲν ἔγνω τὴν ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ δὲ ἀπιστίσειν, ἦττον ἐφοπλίζειν τοῦ παντὸς ἔργου, τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργὴ καὶ χλεύης, ἐποιεῖτο δυναστοτέρας. ἐφοδιάζοντα τε τὸν πύργον ἐμποδὼν οἱ πρὸς τὸν κάσσαρα, καὶ δι' ὃ φλογὸς εἰς τὸν ἔσω αὖθις κρυπτὸν ἀλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρεῖχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

Αἴρει δὲ κάσσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μὲν τὸ πρῶτον, καὶ τὸν ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μὲν δισχιλίων ἔνδον ὁπλίτην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὅπλέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως, ἐλαιοπώλιά τε λίθου καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τοῦ τείχους πλέον δύθεως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθέν, ὡς ἂν οἶμαι, τὶς ἐμίμησε βλάβη τῶν κρατεῖ. νυνὶ δὲ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ὀξὺν κακὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν δύμῃ τὴν εἰσβολὴν ὡς ἐπλάτυνεν. ὁ δὲ ὅπως δύσειν εἰς δύεργετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ὅτι κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, ὅθ' ὑποπρεφάνας τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σασιασᾶς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τοῦ δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, πρὸ δήμου δὲ τὰς κτήσεις ὑποχνεῖτο δώσειν. πρὸς πλείους δὲ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτοῦ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένεια, καὶ τὸν τίτον, ἀδυναμίᾳ τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλοῦσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρός τινα δόσεως μνησθείη τὶς αὐτῶν, καὶ τοῖς παραφθεγγομένοις εἰρήνην ὑποσφάττοντες, ὅπισθεν καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωποὺς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hísque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi callidítate fæuitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muti disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui intro ierant, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus;

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptí fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſalnos eſſe cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe otio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχης κ τὰς ἄνω θεσπιδήσαντας πύλας, θεὸς οἷς παραχθέντες οἱ φρυκοὶ τ τείχης καθαλλόμενοι τὴν πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τ μ ἔσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τὴν δ' ἔξωθεν τοῖς ὑπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ πλεονεκτουῦντες κατ' ἐμπειρίαν τὴν στενοπῶν, ἐπέβωσκόν τε πολλοὺς, κ θεσπίπτοντες ἐξώθουν. οἱ δ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντεῖχον. ἐ γὰ ἦν ἀθέοις ἀλαφυγεῖν ἀλλ' εἰς στενὰ τὰ τείχους. δοκοῦσι τ ἂν καλακοπλῶν πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ θεσταμιεύαντος τ πῦρ. ἀλλ' ἐπ' ἀκρους τοῖς στενωποῖς τὰς ζέοντας, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀπέσελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ συὶ αὐτῷ Δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φανεὶς τ μάχην. παρέμενε δ συνεχὰς τοξόυων κέσαρ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ σρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν ὕστω κρατήσαντες τὸ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τὴν δ' αὖτε τὸ ἄσυ μαχίμων ἐωρῶντο τὰ φρονήματα, κ μετέωροι θεὸς τ εὐθρασίαν ἦσαν, ὅτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἐπὶ παρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡττηθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκόπει γὰ αὐτῶν τ γνώμας ἐκ τὰς ὠφελημίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλείω κατελίπετο τ ἐξελαθείσης ἐβλεπον, ὅτε τ ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰ παρῶν ἐθίζη ἐκ τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνδεια δ τὺς ἀγαθὺς ἐπεῖχε πάλαι, κ σπάνις τὴν ὀπτηδείων, διελύοντο πολλοί. τ δ τὸ λαῦ φθορὰν, ἑαυτῷ οἱ σασιασαὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰ ἑαυτὺς σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν θεοειρημένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρως ἤδοντο δαπανώμενον. τοῦτοι μὲν δὴ θεὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους δ πάλιν τ εἰσόδου πεφρωμένους, ἐπιόλυον φρεξάμενοι, τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἔνιοι μὲν αὐτέχον ἡμέρας καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δ θεσβαλλόντα γυναίως πῦρ. ὑπὸ ἰῶεγκαν. ἀλλὰ βιασθέντες, ἦ κ θεῖτεσον ἀναφύγοσιν. ὁ δ πάλιν τ τείχους κρατήσας, τὸ θεσάρκτιον μὲν ὑθέως κατέῤῥιψε πᾶν. ὅτι δ τ κ μεσημβρίαν, φρυκοὶς τοῖς πύργοις ἐγκατασκάψας, τῷ ξίτῳ θεσβάλλειν ἐπιτάσει.

Κεφάλαιον ια.

ΔὈξαν δ' ἐπανεῖναι θεὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, κ διωρίαν βουλῆς σασιασαῖς ὠφελεῖν, εἰπ θεὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ δευτέρου τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑποδύσαντες (ἐ γὰ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον καταχῆσθαι τ ἄνεσιν. ὑσάσης γὰ τῆς θεσθεσμίας, καθ' ἣν ἐδεῖ δ' ἕναν τοῖς σρατιώταις ἔοφας, ἐν ὑπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τὸν δύναμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάστῳ τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τόως, κατέφρακτοι θεσῆσαν, κ τοῖς ἵπποις ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅτι πλεῖον ἢ τὰ θεσ τῆς πόλεως ἀργύρου κ χρυσοῦ θεκελάμπετο. κ δ' ὄψεως ἐκείνης, ὑδὲν οὕτε τοῖς σφετέροις ὑπερθαρσέστερον, ὅτε τοῖς πολεμίοις παρέση φοβερώτερον. κατεπλάγη γὰ ἀφορώντων

τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσας λιὼ προχυπτόντων ἐφορᾶν, καὶ τὸ πόλεως ὑδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διαφαίνεσθαι. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς θλιμεροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δύναμιν ὅλη ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τὴν διάταξιν τῶν ἀνδρῶν. δοκεῖσι τ' ἂν μοι πρὸς ἐκείνῳ οἱ στασιασαὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ἀβουλίαν ὧν τὸ δῆμον ἐδρασαν κακῶν, συγγνώμην τοῦδε ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑποκειμένης δὲ τῷ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δ' ἐκέφτει τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τῇ ςάσει τὴν πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς χοφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ' ὡς ὑδὲν ἀπήντα τοῦδε τῶν ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διελὼν τὰ τάγματα τοὺς, ἦρχετο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ τῶν ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὤετο, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τότε γὰρ μὴ ληφθέντος, ὑδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. τοῦς ἑκατέρω δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοὺς μὲν τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴργον ἐπεκθέοντες. τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀντωνίας, οἱ σὺν τῷ ἰωάννῃ, καὶ τὸ τῆς ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ κατὰ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. κατὰ γὰρ ἡμέραν ἕκβη, καὶ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ἑξακοσίας, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πῶς δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπώλυσθαι εἰδὼς ἑαυτόν, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τὰ παραινεῖν ἰδίαις μετάνοιαν, ὡς ἠμέλει. τοῖς δὲ ἔργοις, ἀνέμιγε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γινώσκων ἀνυτικώτερον ὅπλων τὸν λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσῃ δεησόμενον, τάχα ἂν δοκοῦσαν προς ὁμόφυλον δοκεῖν αὐτοῖς.

Κεφαλ. κς.

Οὗτος προσιὼν τὸ τεῖχος, καὶ περιόμενος ἐξωτέρω βέλους ἦν, καὶ ἐν ἐπικόῳ, πολλὰ κατηνυβόλει. φείσασθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ τὸ δήμου, φείσασθαι δὲ καὶ παρίδος, καὶ τὸ ἱεροῦ, μηδὲ χθέσθαι προς ταῦτα, τὴν ἀλλοφύλων ἀπανθρωπίαν. ῥωμαίοις μὲν γε δικαίως μὴ μετέχοντας, ἐνέχεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅμα, καὶ μέχρι νυῦ τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐνέχοντας αὐτοῖς, κἂν προσωσθῆ μόνους ἔχοντας, ὡρμῆσθαι προς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἢ μὴν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἑαλωκότων ἀσθενέστερον. γινώσκειν δὲ τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνύποτατον, καὶ τὸ δυναδύειν τούτοις, ὡς ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ δὲ δὴ καὶ πολεμεῖν ἔσθ' ἑλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ φρονοῦντας. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μαχεσαμένους εἰ ξάντας χείροσι, ἔπειτα ὑποσείεσθαι τὸν ζυγὸν, δυναμένους ἀποθνήσκειν ἐλευθέρους. δεῖ μέν τοι καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τί δὲ ῥωμαίοις δυσπέφευγεν, πλὴν εἰ μή τι δυσὶ θάλπος, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβλῆναι δὲ

A & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu; Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat; patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri facilius posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent; templo ac patriæ; néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse; hisque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quotũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque itacundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis petrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognascatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A θεὸς αὐτοῖς πάντοθεν τ τύχλω ϗ κ ἔθνος τ θεὸν ἐμ-
θεδιάγοντα τ ἀρχλω, νυῦ δπὶ τ ἰταλίας εἶ. νόμον γε
μλὺ ὠείθς, ϗ θλλὰ θηρσὶν ἰσχυρότατον, ϗ θλλὰ ἀν-
θρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, ϗ τὸ κρατεῖν, παρ'
οἷς ἀκμὴ τ ὅπλων, εἶ. θλλὰ τοῦτο ϗ τοὺς θεσγόνους αὐτῶ,
Ϲ τ ψυχᾶς, ϗ τοῖς σώμασιν, ἐπ ᾗ ϗ τ ἄλλας ἀφορ-
μᾶς ἀμείνους ὄντας, εἴξαι ῥωμαίοις, ὡς ἂν εἰ μὴ τ θεὸν
ἤδεισαν σφῶ αὐτοῖς τοῦθ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς ᾖ, πάνυ ϗ
B πεπωθότας αὐτέχειν. ἐαλωκυίας μ ὐκ πλείσυ τ πό-
λεως μέρους, τῶ δ' ἐνδον εἰ ϗ τὰ τείχη παρέμψυεν, ἀ-
λώσεως χεῖρον θλακεμψύων. ὁ γὸ λαβὼν ῥωμαίους τ
ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νυῦ μ τ δῆμον, μετ' ὀλὺ δ'
θλαθαρήσεθς ϗ τὰς μαχίμους. εἰ γὸ δὴ Ϲ παύσαιτο
ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ ᾖ ὑπεκπέσοιεν τῇ πόλει ξη-
φάνθς, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμου ἔνδον θλαθαν-
θς καθ' ἑκάσλυ ὥραν ζεφόμθνον. εἰ μὴ ϗ θεὸς τ λι-
μὸν ἀφῆ τὰ ὅπλα, ϗ μάχεθς δύναιτο, μόνοι τε ϗ πα-
θῶν ὑπερατεῖν. θεσσετίθει ᾖ ὡς καλὸν θεὸ αἰτκίσυ
συμφορᾶς μεταβαλέθς, Ϲ θεὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξε-
στι ῥέψαι. ϗ γὸ ὠδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τῶ
ζεγλυμμένων, εἰ μὴ μέχρι τέλες ἀπαυθαδίσαιντο. φύ-
σς τε γὸ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶ, ϗ θεὸ τῶ θυμῶ
θήσεθς τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶ μήτε τ πόλιν αὐθρώ-
πων κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ Ϲ νυῦ καίσαρα
βέλεθς δεξιὰν αὐτοῖς θλαθαχεῖν. ὁ γὸ αἰ σώσαι τινὰ
D βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, ϗ μᾶλλον μηδ' ὀλίγας συμ-
φορᾶς ὑπακυσόμενον θλαθαλῶντ. τῷ γὰρ μὴ ταχέως
τὸ ζῆτον τεῖχος ἀλώσεθς, τὰ θεσαλωκότα πίσυ εἶ.
κἂν ἄῤῥηκτον ᾖ ἢ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ὑπὲρ ῥωμαίων αὐ-
τοῖς μάχεθς. ταῦτα τ ἰώσηπον παραπωῦντα, πολλοὶ
μὲ ἐσκωπτον ὑπὸ τ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμυν,
ἔνιοι ᾖ ἔβαλλον. ὁ ᾖ ὡς ταῖς φανερᾶς ὠφελθς συμ-
βελίαις, ὑπὸ τὰς ὁμοφύλους μετέβαινε ἰσορίας. ὦ δειλοὶ
λαοὶ βοῶν, Ϲ τῶ ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις
ϗ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις. τίνα γὸ ἄλλον ἴτως ἐκ-
κήσαμθν; ποτὲ ὁ θεὸς ὁ κτίσας αὐ ἀδικῶντας ἰουδαίων
ἔνδικος; ὠ ὑπερραφέντες ὄφελθς, πόθεν ὁρμώμθνοι μά-
χεθς, ϗ πολέμιον ἐμαίατε σύμμαχον; ὠ αἰαμπόνε-
θς πατέρων ἔργα δαιμόνια, ϗ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον,
πλίκους ὑμῖν πάλαι πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μ φείτ-
του τὰ ἔργα τῦ θεῦ λέγων εἰς αἰαξίους ἀκοάς, ἀκούτε
σθ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες,
ἀλλὰ ϗ τῷ θεῷ. βασιλεὺς ὁ ποτὲ ϗχαὼς αἰγυπτίων,
ὁ δ' αὐτὸς ϗαλεῖτο ϗ φαραὼ, βαρεῖα χειρὶ κατα-
βὰς, ἥρπασε σάῤῥαν βασιλίδα τῦ ἡμῶν ἡμῶ τὼ
μητέρα. τί οὖν ὁ ταύτης αὐὴρ ἀβρὰμος, θεοπά-
τωρ ᾖ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβρισὼ ἡμυνάτο τοῖς ὁ-
πλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὸ τελακοσίους ὑπάρχους
ἔχων, δυνάμων δ' ὑφ' ἑκάσου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐ-
τοὶ μὸ ῥᾳδίαν ἡγήσατο μὴ συμπαόντος θεοῦ, κα-
θαρὰς δ' αἰατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νυῦ ἡμιάσα-
τε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκίνητον αὐτῷ βοηθὸν ἐστρατόλο-
γησεν. ὁ μ' μίαν ἑσπέραν ἄχεαντος μὸ ἡ βασίλισσα
ἀνεπέμφθη θεὸς τὸν αὐδρα; θεοπωῶν δὲ τὸν
ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

quem vos gentili cæde cruentastis locum,

ϗ ἐπ-

καὶ ξένων ὑπὸ τ̃ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφοβήθη ὁ αἰγύπτιος, ἀργύρῳ τ̃ καὶ χρυσῷ τὰς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρήσατο. σιγῶ δ' εἰ φαίη τ̃ εἰς αἴγυπτον μεταθεῖναι τ̃ πατέρων; οἱ τυραννόμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπλωκόσι τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς γὰρ οὐδὲ τ̃ ἐν πάντοις θηρίοις καταπλησθεῖσαν αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τ̃ ἄκαρπον γῆν, τὸν ὀπηλείποντα νεῖλον· τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τὰς δὲ ταῦτα μὴ φρικτὰς θεοπεμπόμενοις πατέρας ἡμῶν, ἀναμάχους, ἀκινδύνους οἷοις ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόροις ἤγαγε. ἀλλὰ τ̃ ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, καὶ ἐξέναξε μὲν ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐξέναξε δ' πᾶν τὸ τῷ ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμενοι δ' τὰ κρυπτὰ τ̃ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μὴ τῷ στίνων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς λῃσαμέναις αἰσχόμενοι, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἦχῳ, καὶ πᾶσι μειλιχτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἄγιον; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρασὶν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσσυρίων σεναχήριμος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπηνεμόμενος τὴν δὲ θέλησε καταπροδόσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἦ χ αἱ μυριάδες ὑπὸ τῷ ὅπλων ἠρημῶσαι ἐν σφαγαῖς ἦσαν. ἄγγελος δ τ̃ θεῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσύριος, ὀκτακαίδεκα μυριάδας ὅλας πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μὴ δ τῷ καταλειπομένων ἀόπλοις, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἦσε δ καὶ τ̃ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μεταναστὰς ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἃ σφέτερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχάρισεν, ἢ κύρον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. σφὼ προεμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον στεφανοῦσιν. καθόλου δ' ἃ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα φύσιν ἀμάρτυρον ὑπερέφαντες τῷ θεῷ. μύοντες μὲν γε κατὰ χώραν, εἴκων ὡς ἐδοκῇ τῷ κρείττονι μαχόμενοι δ' ἔπαισαν ἀεί. τοῦτο μὲ λυδικὰ βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τοῖς τ̃ ἱερεμίου προφητείας, αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τὸ ναὸν καταστραπόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μείζων ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῷ ὑμετέρων ἡγεμόνων λύ, ὁ δ' ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθανοίντο μὲν τῷ θεῷ δι' τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' οὐ μὴ προδοῖεν τὴν πόλιν, ἢ θ' ὁ βασιλεὺς, ἢθ' ὁ δῆμος ἀπέλιπεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἔασα τὰ ἔνδον, ἃ γὰ ἐρμηνεῦσαι δυναίμην τὰς προνομίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν προκαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῷ ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τ' ἀρνᾶ δρᾶτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο δ λυδικὰ αἰτίαν ἔχει τῷ κλεινοτάτου θεσπιανοῖς προσκαθεζομένῳ τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότες, οἱ πρόγονοι μὴ τῷ ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. ἀνδραπόδῳ δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτι τεῖα καὶ ὑλῶας ἐξ τὸ ἄγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὴς στρατολόγησα καὶ τῷ ἔθνους; ἢ τῷ ὑπηκοΐας ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potius permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senachetib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iteúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possim iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium séxque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

seruite cepimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacráque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλεείας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ σάσεως τ' ἀρχὴν ἔσχεν, ὅτε ἡ ἀριστοβούλε Ϲ ὑρκανε μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐου ἐπαγαγε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔτι γὰρ μικρὸν πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια Ϲ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμὰς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' ἀπηγόρου τέλος τε ἀριστοβούλε παιδὸς, ἃ ἴσμεν, οὐ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τ' λαὸν ἤλαυνε πλημμελῆτα. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε σύσιον, σόσιος δὲ ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. προσχεθέντες δ' ὅπη μέλλοι ἕξειν, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἑάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ἔτος οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδωκε. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόκειται. δεῖ γὰρ οἶμαι τοὺς χωρίου ἅγιου κεκομμένους, ὅπῃ ἕκαστον πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, Ϲ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαιῶ. ὑμῖν δέ τι τ' ἐλογοθέτηται τοῦ τ' νομοθέτε πέπρακε; τί δὲ τὰ ὑπ' ἐκείνε κατεσκαμμένων θαλελέφθαι; πόσῳ δὲ ἧσσε τῷ ταχίον ἁλόντων ἀσεβήσεσι; ἃ τὰ κρυπτὰ μὲ τῷ ἁμαρτημάτων ἐνδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπέδρας, Ϲ μοιχείας· ἁρπαγὰς δ' ἐείζετε, καὶ φόνους, Ϲ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐκκλησίαι δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσκυνοῦσι, πολλὰ τῷ ἰδίων ἐθῶν θαλύοντες, εἰς τ' ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅπῃ τούτοις τ' ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐσὲ δίκαιοι εἰσὶ, Ϲ χεραὶ καθαρᾶς τ' βοηθὸν ὑμῖν θαλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ἐπέτυσεν ὅπῃ τὸν ἀσύριον, ὅτε τ' μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοία δὲ τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμωμον ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲ χρήματα θαλὰ τὸ βασιλέως ὑμῖν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθῆσαι τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τ' ναόν. ῥωμαῖοι δὲ σωθῆναι δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῖν τοῖς ἐκείνων παρέσι παρέχον. καὶ τότε τυχόντες, ὅτε πορθοῦσι τ' πόλιν, ὅτε φαύουσι τῷ ἁγίων. διδόασιν δ' ὑμῖν τἄλλα γοῦν ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, Ϲ τοὺς ἰδίους νόμους σώζουσι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅπῃ δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ θαῦμα δ' ἀμωμεῖν οἷόν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυρίους κατὰ νύκτα τὴν πρώτην θαλάσσατο στρατοπεδευσαμένους ἐκόλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γοῦν ἐλευθερίας, ἣ ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν θαῦμα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐπέσκηψεν, ὅτε τ' ἔθνος ἥπτετο πομπηΐου, ὅτε μετ' αὐτὸν ἀπῆρε σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα πῶν, ὅτε ἤγγιζε τίτος τῇ πόλει. καίτοι μέγας μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὖ κράτος ἔλαβον τ' πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τε πρὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἤρξατο. τίτῳ μὲν δὴ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῶν παρουσίας, τὴν τε σιλωὰμ ὅπλιπούσαν ἴσε, καὶ τὰς πρὸ τ' πύλας ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ἀνειῶσαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὴ νῦν ὕπτιο πλησθύσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς Ꞓ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἀφθονεῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο πεπείρασθαι καὶ
προτερον ἐφ' ἁλώσει τ πόλεως γεγονὸς, ὅθ' ὁ προ-
φθημένος βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τὴν τε πόλιν ἑ-
λὼν, ἐνέπρησε καὶ τ ναὸν, ὑδὲν οἶμαι τ τότε ἀσεβέστερον
τηλικοῦτο ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἔγωγε πεφόβημαι μὴ ἐκ τῶν
ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐς ἃ ἂν παρ' οἷς πολεμεῖτε
νεῶ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξε), Ꞓ B
τοῖς ἐν αὐτῇ συγκάμνει. τὸν δὴ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑ-
μετέροις κακοῖς ὧδε μένειν; ὃς τάδε κρυπτὰ πάντα φ-
ρᾷ, καὶ τῶν σιγωμένων ἀκούει. τί δὴ σιγᾶτε παρ' ὑμῖν,
ὅτι κρύπτε), τί δ' ἔχει Ꞓ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε;
πομπεύετε γὰρ ὡδανομοιοῦντες, καὶ καθ' ἡμέραν εἰσ-
ζητε τὰς χεῖρων ῥύπτας, ἃ δικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπί-
δειξιν ποιούμενοι. καταλείπετε) δ' ὅμως ἔτι σωτηρίας
ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον διαλλακτὸν ὁμολο-
γουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πα- C
τροπλίας, λάβετε ἤδη καταρεπομένης αἰδοῦς πατρίδος
ὀπισράφητε, Ꞓ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς προδίδοτε. οἷον
ἄγυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἀνθρώπων δῶρα. ὅπῃ ταῦτα τὰς ὀδη-
γοῦ φλόγας; ταῦτα τις μηκέτι ἂν βάλοι. καὶ τι σώζεσθαι
τούτων ἀξιώτερον; ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ
εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε. ἡμεῖς γὰρ ὑ-
μετέρας οἰκτείραμεν, καὶ προσφθαλμῷ ἑκάστῳ ἡμῶν
ἀδω τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οἷς ἀναλώσει μὴ μικρὸν, D
ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ
Ꞓ γυνὴ, καὶ ἡμῶν ἀσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος Ꞓ
μάχα δοκῶ δὴ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐ-
τοὺς, λάβετε μισθὸν τ ἑαυτῶν σωτηρίας τιμὴν ἅμα.
καγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.
τοιαῦτα τῶ ἰωσήπῳ μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σασια-
σαὶ μὲν ἔτι ἐπέδοσαν, ἔτε ἀσφαλῆ τ μεταβολὴν ἔκει-
νον. ὁ δὴ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς
κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα E
τῶν κειμηλίων, τοῖς μὲν χρυσοῖ ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ
τῶν ληστῶν κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀφ-
ιδιδόασκοντες ὁπότε κατοικήσειαν, ἐπρέσβευον πρὸς ἃ
βούλοιντο. διῆρκει γὰρ τοῖς πολλοῖς ὁ πόθος εἰς τὸν χῶρον,
ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐ-
τομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν ἐκπεσούμενος,
μὴ δ' ἁλόντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τ ἰωάννην, καὶ
τὸν σίμωνα, προεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον,
ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, Ꞓ σφαγὰς τῶν ὑποπτοτέρων
μόνον, οὐδένας ἀπεσφάττετο. F

Κεφάλαιον κζ.

ΤΟῖς γοῦν δυστυχοῦσιν, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν
ἦν ἴσον. προφάσεις γὰρ αὐτομολίας, ἀπορεῖτο τις
δὲ τῶν ἐσίαν. τῷ λιμῷ δὲ, δύποτα τῶν σασιασῶν
συμπίμπλασε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσζε-
καίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἐδαμοῦ σῖτος ἦν· G
πειστηδῶντες δὲ, διερεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὑ-
ρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρόν-
τες δ' ὡς ἐπιμελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus no-
stris largi sunt, vt non modò ipsis & iumen-
tis eorum, sed etiam hortis iuffi iant. Deni-
que huius prodigij & ante periculum factum
est in excidio ciuitatis, quando supra memo-
ratus Babylonius rex cum exercitu aduenit,
qui & captam ciuitatem incendit & tem-
plum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tan-
tum, quantum vos impiè nunc, commisissent.
Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauе-
rim: hísque nunc adesse, quibuscum bellum
geritis. An bonus quidem vir domum flagitio-
sam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò
malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam
occulta conspicit, & audit omnia quæ tacen-
tur? Quid autem apud vos tacetur? quid cela-
tur? quid non etiam inimicis planum factum
est? Iniquitates enim vestræ velut in prom-
ptu neminem latent: inque dies singulos, quis
peior sit, certamen habetis. atque ita nequi-
tiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Ve-
rumtamen reliqua salutis via est, si velitis, &
diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese
placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos
patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspi-
cite eius quam proditis pulchritudinem, qua-
le oppidum, quale templum, quàm multarum
gentium munera. Quis in hæc flammas addu-
cit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est
hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri
& lapidibus stupidiores. Si hæc non veris lu-
minibus cernitis, saltem familiarum vestrarum
miseremini. Versentur in conspectu cuius-
que filij, coniuges, & parentes, quos paulò
pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio
quia vnà cum his periclitabitur mihi mater
& coniunx, & familia non ignobilis, domúsque
olim clarissima. Et fortasse propterea me
quisquam hæc suadere credidorit. Interfici-
te illos, accipite mercedem salutis vestræ san-
guinem meum. Ipse quoque mori paratus
sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vo-
ciferante cum lacrymis, seditiosi quidem ne-
que animos flexerunt, neque tutam sibi mu-
tationem fore iudicauerunt. Populus verò ad
profugiendum commotus est, & alij possessio-
nibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio
venundatis, aureos, ne latrones eos deprehen-
derent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos
elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui
necessaria. Titus enim plerosque per agros,
quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque
magis eos ad perfugium hortabatur, quòd &
intestinis malis carebant, nec Romanis seruie-
bant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne
his magis pateret exitus, quàm Romanis adi-
tus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicio-
nis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus
quidem manere etiam sicut profugere, par
causa erat pereundi: nam quasi transfugere vo-
luisset, propter patrimonium quisque occi-
debatur. Cum fame autem crescebat desperа-
tio seditiosorum, & in dies singulos vtrun-
que malum amplius accendebatur. Et palàm
quidem nulla erant frumenta, irrumpentes
autem scrutabantur domos. Et siquidem in-
uenissent aliquid, eos qui negauerant ver-
berabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nulláque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniſſet, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, séxque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabat sanguinem popularium, miserorumque cada-

πικώτερον ἢ τ' τι ἔχειν· ἐμὴ, τὰ σώματα τ' ἀθλίων, ὧν οἱ μὲ ἔτι σωζεσῶτες, ἀπορεῖν ζοφῆς ἐδόκει. οἱ πικόμενοι ἢ ἤδη παρωδ' ἄοντο, ἐ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἢ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀπηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ ἢ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τ' οἰκιῶν, πιὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέργαστον τὸν σῖτον ἤσθιον, οἱ ἢ ἔπεσσον ὡς ἦτε ἀνάγκη, ἢ τὸ δέος παρῆγε. ἢ ζάπεζα μὲν ὐδαμοῦ παρετίθετο. τὸ ἢ πυρὸς ἐφέλκοντος, ἔτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ζοφὴ, ἐ δακρύων ἄξιος ἦθέα, ἦ μὲ δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, ἦ ἢ ἀδενεῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσαται λιμὸς, ὐδὲν δ' ἔτως ἀπόλλυσιν ὡς αἰδῶς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐνζοποῦς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γοῦν ἀνδρῶν, ἢ παῖδες πατέρων, ἐ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῆ ἦ ζομάτων τὰς τροφὰς, ἢ ἦ φιλάτων ἐν χεροὶ μύρομενῶν, ἀ ἰοῦ φεισθῶ τοῖς τῦ ζῆν ὠφελείας ζαλαγμοῖς. τοιαῦτα δ' ἐδίοντες, ὅμως ὐ διελαίθανον, παντάχῃ δ' ἐφίσαντο οἱ ζασασαὶ, ἢ τύπτειν ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ καπόθεν ἀποκεκλεισμένῳ οἰκίαν, σημεῖον ἰοῦ τῦτο, τοὺς ἔνδον τροφῆς. ὀθέως δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, ἢ μόνον ἀ ἐκ τῆ φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλους αὐέφεγον. ἐτύπτοντο ἢ γέροντες αἰτεχόμενοι τῆ σιτίων, ἐ κώμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες σιγκλύπτουσαι τὰ ἐν χεροίν. ὐδέ τις ἰοῦ οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίου, ἀλλὰ σαυεπαίροντες τὰ παιδία τῆ ψωμῆ ἐκρεμάμβα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἢ φθάσασι τὴν εἴσδρομὴν αὐτῆ, ἢ ἀνεκαταπῖσαι τὸ ἁρπασθέν, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἢ βασάνων ὐδὲς ἐπενόουν τροὸς ἑρέσθαι ζοφῆς, ὀρύσσοις μὲν ἐμφερόντονες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῆ αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φευκτὰ ἢ ἢ ἀκοαῖς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, ἢ ἴτα μιμύσῃ δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισαὶ δ' ἀ ἐπείνων, ἐ γὰρ ἦν ἂν ὠμὸν ἰοῦ τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμάζοντες ἢ τὴν δύπνοιαν, ἢ προπαθασκιάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὑπὸ τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ὑπὸ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων ἢ πόας, ὑπαντῆσάντες ὅτε ἤδη ἀκροφοβήσαι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἁφήρπαζον τὰ κομιζόμενα. ἐ πολλάκις ἱκετεύοντων, ἢ τὸ φευκτὸν ὑπερκαλουμένων ὄνομα τῦ θεῦ, μεταδοῶναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἐκύγχανον, ὐδ' ὁπωσῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἰοῦ, τὸ μὴ ἢ συσπασθῆναι συνειλημένων. οἱ μὲν δὴ ἀπενέστεροι τοιαῦτα τροὸς τῆ δορυφόρων ἔπασχον. οἱ ἢ ἐπ' ἀξιώματι ἢ πλούτῳ, τροὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπιβύλας ψευδεῖς ὑπαλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἢ ὡς τροδιδόντες ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἰοῦ, μιμητὴς τὴς ἰωάβλητος, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ ἢ τοῦ σίμωνος γνωσθεὶς, τροὸς ἰωάννην ἀνέπεμπετο, ἐ τῆ τοῦ ἰωάννου συσυλημένων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀντιφέροντο δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῆ δημοτῆ, ἢ τὰ κτή-

ματα

ματα τῆ ἀθλίων διεμερίζοντο. Ⓒ τῶ μὴ κρατεῖν, A
ςάσις ἦν ἐν ἀμφοτέροις, τῆ δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
ἡ γὰ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῆ ἀλλοτρίων κακῶν θατέ-
ρω μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. ἡ ὁ μὴ μεταλαβὼν
ὡς ἀγαθῦ τινὸς, ἦλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.
καθέκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὴν ὠμότητα αὐ-
τῆ, ἀδύνατον. συντόμως δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην
τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε ἔθνος ἐξ ἀνῶνος γεγονέναι B
κακίας γονιμωτέραν. οἵγε τελευταῖον, ἡ τὸ ἦθος ἐφαύ-
λιζον τῆ ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν θεοῖς
ἀλλοφύλοις, ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, εἰ δ' ἔλοι,
ἡ σύγκλυδες, Ⓒ νόθα τὰ ἔθνες φθαρμάτα. τὴν μὲν γε
πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ ῥωμαίοις ἢ ἀκοντας, ἰσάγκα-
σαν δὲ πυρφορίαις σκυθρωπὰ κατορθώματι, ἡ μόνον
οὐχ εἵλκυσαν ὅπη τὸ ναὸν βραδύνον τὸ πῦρ. ἀμέλει
καμόμενον ἐκ τ' ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν,
ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὕστερα ῥωμαίοις
δι' ῥέθη. ἡ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μᾶ ἀποδεί- C
ξεως τῆ πραγμάτων ἐσῦμεν.

Κεφάλαιον κη.

Τίτῳ ἢ τὰ μὲ χώματα προὔκοπτε, καί τοι πολλὰ
κακόμενον ὑπὸ τῆ τείχους τῆ στρατιωτῶν, πέμ-
ψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῆ ἱππέων ἐκέλευσε τοῖς κατὰ
τὰς φάραγγας ὅπῃ συγκομιδὴ ξοφῆς ἐξιόντας ἐπι-
δρύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν ἡ τῆ μαχίμων, ἀλλ' ἔτι ἄγαρ D
κόμενοι τ' ἁρπαγῆς, τὸ ἢ πλέον ἐκ τῆ δήμε πένητες,
οἷς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ πρὸς τῆ οἰκείων δέος. ὅτε
γὰ λήσεσθαι τοὺς ἁσιασὰς ἤλπιζον μᾶ γυναικῶν καὶ
παιδίων ἅμα διδράσκοντες, ἡ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς
λῃσαῖς ἐκ ὑπέμενον ἐπ' αὐτῆ σφαγησόμενα. τολ-
μηροὶ ἢ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. ἡ κατελεί-
πετο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμ-
βανόμενοι ἢ κατ' ἀνάγκην ἠμύοντο. ἡ μᾶ μάχην
ἱκετεύειν ἄφοβον ἐδόκει. μαστιγόμενοι δὴ ἡ προβα- E
σανιζόμενοι τὸ θανάτε πᾶσαν αἰκίαν, ἀνέσαυρούτο
τ' τείχους ἀντικρύ. πίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατ-
εφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε ἡ
πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ἢ τοῖς βιαληφθέντας ἀ-
φεῖναι ἀσφαλὲς, Ⓒ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τ' φυ-
λαξαίτην ἐώρα, τόγε μὲν πλέον ἐκώλυε. τάχα δ'
ἂν ἐνέδοσαν πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πα-
ραδοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶ- F
ται δι' ὀργὴν, ἡ μῖσος τῆς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχή-
ματι πρὸς χλεύην, ἡ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐλεί-
πετο τοῖς σταυροῖς, ἡ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ σασιασαὶ
ἢ τοσοῦτον ἀπέδεισαν τὸ μεταβάλλεσθαι πρὸς τὸ πά-
θος, ὡς τε ἡ τἐναντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοι-
πὸν πλῆθος. σύροντες γὰ τοὺς τ' αὐτομόλων οἰκείους ὅτι
τὸ τεῖχος, ἡ τ' δημοτῆ τοὺς ὅτι πίστιν ὠρυμμένους, οἷα
πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, G
ἡ τοῖς κεκρατημένοις ἱκέτας ἔλεγον ἀλλ' αἰχμαλώτους.
τοῦτο πολλοὺς τῆ αὐτομόλων ὠρυμμένων μέχρι τοῦ
θοῦς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἴσω. ἔνιοι ἢ ἡ ὠμότητα διέ-
φθασαν, ὡς ὅτι βέβαιον τιμωρίαν; ἀνάπαυσιν ἡ-
γούμενοι τὸν ἐκ τῆ πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῷ συγ-
κεῖσθαι. πολλοὺς ἢ Ⓒ χειροκοπῆσαι κελεύσας τίτος

uera particbantur. Et dominandi quidem cau-
ſa erat in vtroque diſſenſio, ſcelerum verò con-
cordia. Nam qui ex alienis malis partem alte-
ri, ſibi totum vindicans, non dediſſet, nequiſſi-
mus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut bo-
ni alicnius damno dolebat, quia crudelitatis
parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquitates
eorum explanare non potero: vt autem bre-
uiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam
talia perpeſſam puto, neque vllam nationē poſt
hominum memoriam maliciaferociorem fuiſ-
ſe. Poſtremò etiam genti Hebræorum maledi-
cebant, vt minus impij viderentur in alienos.
Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & con-
uenas & degenèris gentis abortiones eſſe con-
feſſi ſunt. Denique ciuitatem ipſi euertêre, &
Romanos inuitos hanc triſtem admittere vi-
ctoriam coegêre: tardúque venientem in tem-
plum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ar-
dere ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque do-
luêre, neque illacrymauêre: ſed apud Roma-
nos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm
hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum do-
cumentis dicemus.

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

TIto autem aggeres proficiebant, quam-
uis à muro milites malè afficerentur:
parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad
alimenta comportanda exeuntibus inſidias ten-
d. Erant autem in his nonnulli etiam pugna-
tores, quibus iam minimè præda ſufficeret: ma-
ior verò pars ex populo pauperes, quos profu-
gere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec
clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant, vt
cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque
latronibus relinquere non patiebantur vice
ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad
exeundum fames, reſtabátque iam latitantes e-
gredi, & ab hoſtibus capi. Deprehenſi autem
neceſſitate repugnabant, metu ſupplicij, ſeró-
que videbantur ſupplicare: poſt pugnam ita-
que verberati, & ante mortem modis omni-
bus excruciati, contra murum cruci ſuffige-
bantur. Tito quidem miſerabilis videbatur
iſta calamitas, cùm Iudæi in dies ſingulos
quingenti, nonnunquam etiam plures cape-
rentur. Sed neque captos dimittere tutum e-
rat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſto-
dum videbat eſſe cuſtodiam: maximè verò pro-
pterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea
facie remiſſuros, tanquam ſimilia paſſuros, ni-
ſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis
ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: &
propter multitudinem quam cepiſſent, iam
ſpacium crucibus deerat, & corporibus cru-
ces. Seditioſis verò tantum defuit, vt ea clade
mouerentur, quod etiam in contrarium eis
ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem.
Transfugarum enim familiaribus ad murum
tractis, & ſi qui erant popularium proniores
ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos
profugerent, demonſtrabant: & qui comprehē-
ſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe
dicebant. Ea res multos perfugere cupientium,
donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt
autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum
ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſti-
bus mortem, comparatione famis requiem eſ-
ſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, eósque adIoannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néve se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortémque se contemnere clamabant, eámq. seruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundúmque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia cóuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturáque promptissimus, tantúsque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc subrisisset, laborémque communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cótra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit an pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes subfossa intus terra vsque ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum fudibus opera suspendit: illatáque sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis,

τὴν ἐκλωκότων, ὡς μὴ δικαίων αὐτόμολοι καὶ πρὸς δίκην τὴ συμφορᾶν, εἰσίστεμψε πρὸς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνθην, νυῦ γε ἤδη παύσασθ παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τὸ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐκ τὸ ὑς ἀτοις μεταμελείας, πάς τε αὐτῆ ψυχαὶ, καὶ πάλιν καὶτὴν πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. θεῖόν γ' τὰ χώματα τὰς ἐργαζομένους ἅμα κατιδεῖν, ὡς ἂν εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῆ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὑπὸ τὰ τείχης κρίσεως, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆ. καὶ τὸ μὲ θανάτῳ καταφρονεῖν ἑβδόμων κρῖναι γὰρ αὐτὸν πρὸ δικαίας καλῶς. ἠργάσαντο δ' ὅσα αὖ δυώνται κακὰ ῥωμαίοις, ἕως ἐμπίπτων. πατρίδος δ' ὁ μέλλων τοῖς ὡς αὐτὸς φρονῶν ὀλλυμένης. ἐ ναὸ ἀμείνω τούτῳ τῷ θεῷ, τ' κόσμον ἕξ. σωθήσεσθ γε μὴν καὶ τοῦτον ὑπὸ τὸ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλδιάζειν ἀπειλὴν ὑς ἐρῶσιν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, ἐξ τῶ θεῶ. τοιαῦτα τοῖς λανθάνειας αἰνιττόμενοι ἐπεκερτόμησαν.

Κεφάλαιον κδ.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, ὁ ἐπιφανὴς αὐτίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ δὴ καὶ αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑψηλοὺς ὀλίγον ὑπὲρ αὐτὸν παῖδας, τ' μακεδονικὸν ξύσπον ὡπλισμένους τε ὁ περιπαδευμένους. ὅθεν καὶτιλεῖ ὀλίκλησιν εἶχον, ὑστερισμοῦντες οἱ πολλοὶ τὸ χρόνους. δὺ δαιμονήσαντ' δ' κάλυσε τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλείαν τ' κομμαγηνὸν σωθῆναι, πρὶν γεύσασθ μεταβολῆς. ἀστίφρων γ' κακοῦς ὅτι γήρως ὡς ὑδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτῳ μακάριον. ἀλλ' ὅγε πᾶς ἀκμάζοντος αὐτῆ τὴν νικᾶν παρὼν θαμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοκνοῦσι προσβαίνειν τῆ τείχει. πολεμιστὴς δέ τις αὐτὸς ὢν, καὶ φύσει παράβολος· κατά γε τ' ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τ' τόλμαν ὑπερβάλλειν. μεσοῦντος γ' τὸ πόνου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ αὐτίοχος μ' τ' μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲ οὖν ὑπὸ τὸ ἰσχνὸ, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῆ ἰουδαίων βέλη ζοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μὲν ἐκεῖνα δ' αὐτῆ σωβαίνει πάντα, πλὴν ὀλίγων. ὑπὸ γὰρ αἰσθήσ τ' ὑποχείσους, θορυβηλονείκει μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησαν θαυμαστῆ πολλοὶ συννοοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσι εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δεῖ τ' ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς γ' ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, συντελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ καὶ εἰκάδι, τ' δεκαπὰ συνεχῶς πονηθέντων ἡμέρας. μέγιστα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. καὶ θάτερον μὲν τὸ ὀκτ' αὐτονίαν ὑπὸ τῶ πέμπτ' πάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τ' στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ γ' ἕτερον ὑπὸ τῶ δωδεκάτου δεκατῶσ ὅσον εἰς πήχεις ἑπτά. τῆ δεκάτῳ γ' τάγματι δέκατα πολὺ τάτων, καὶ βορέου κλίμα τὸ ἔργον ἦν, καὶ κολυμβήθραν ἀμύδαλον προσαγορευομένην. τούτῳ γ' τὸ πεντεκαιδέκατον ὑπὸ ζιακοσίοις πήχων ἔχον κ' τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγορεύεται δ' ἤδη τ' ὀρχάνων, ὁ μ' ἰωάννης ἐνθάδε ὑποῤύξας τὸ κ' τ' αὐτονίαν μέχρι τ' χωμάτων, καὶ δραλαβὼν σωμεῖς τοὺς ὑπονόμους, ἀνεκρήμνησε τὰ ἔργα. πίσσῃ γ' ἐ-

σφάλτῳ δραμεχεισμένῳ ὕλλῳ εἰσκομίσας, ἐνέπρησε πῦρ, καὶ δὴ σταυρῶν ὑποκαέντων ἅπαν

διώρυξ

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μὴ μετρίου φόφου κατεσείθη τὰ χώματα εἰς αὐτόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῆς κονιορτῆς καπνὸς ἐκφέρετο βαθύς, πνιγομένου τοῦ πάσσματι τοῦ πυρός. ὑπὸ δὲ θλιβόσης ὕλης ὀλίγα βιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. Τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀφύλακτον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὀλίγοιαν ἐμπίπτει· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβαὶ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τοῦ χώματος καταποθέντος. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, Τοῖς ἄλλοις ὑπιδόντα χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ γὰρ δὴ προσαγόντες ταύτη τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μαγάσσαρος τοῦ βασιλικῶν μυριάρμης θεράπων, μεθ' ὧν ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, Τ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπλοις τὰς μηχανάς. Τούτων τοῦ αἴρειν, ὅτε τολμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, οὐκ ἀπόλεως ἐφάνησαν, ἀδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκβεβηκότες, ἀ πολεμίων εἶφος, ὅτε ἔδεισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέκτεινον· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορῶντες τοῦ ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀναιδέμενοι πάντοθεν, ἀ περίτεχνον ἐν τῷ κινδύνῳ μετεκινήθησαν, ἢ φράξασθαι τοῦ ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀφεμένης δὲ ἤδη τοῦ φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τοῦ στρατοπέδων σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐν τῷ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τοῦ ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τοῦ ὑπὸ αὐτὰς γεῤῥῶν ἐν τῷ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ ἅμα τῆς φλογὸς ἀπτελαμβάνοντο, Τ τῷ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοῖς κρανοῖς ἀ μεθίεσαν. διέβαινε δὲ ἀπὸ τούτων ὅπι τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνομένοις προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, Τ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔργων ἀπογινόντες, ἀνεχώρουν ὅπι τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τοῦ ἔνδοθεν προσβοηθούντων, Τ τοῦ κρατεῖν τεθαῤῥηκότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τοῦ ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φεύγουσι. τάξις δ' ἐστὶν ἐν ἀγαθοχῆς ἰσαμένη, προ τ στρατοπέδ ἀ μὴ τοῦ ὅπλων, Τ δέ νος ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἑαυτὸν ἀήποτ' οὐ αἰτίαν θήσειν. ὅτοι τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἴσασιν. καὶ πρὸς τὴν τούτων ἀνάγκην, πολλοὶ τοῦ ζαπέντων ὑπεστράφησαν αἰδέμενοι. ἀγαθέντες δὲ καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς ὅπι τὸ τεῖχος, εἶργον τὸ προσιόν μενον πλῆθος ἐν τῆς πόλεως ἐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τ σωμάτων προτιθέμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τοῦ θαῤῥεῖν προῖσαν. Τ ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶχον, ἢ τοῦ κακοῦσθαι. παρὼν δὲ ἤδη πῶς ἀπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου κεχώρισο, καταστρατοπεδεύων τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοῖς στρατιώτας φαυλίσας, οἱ κατοικοῦντες τοῦ πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia quæ premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si B esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris C neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cnuctati sunt, aut subsitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conferebant, D qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliáte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi E verò magis instabant, cùm semper eorum numerus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter: F eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iā verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locū aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cū hostium muros obtinerent, in suis periclitarétur,

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, A obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis, militibus hostes à latere circumuenir, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ virtũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & prætentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauérim B eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

CAP. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autem cũ ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, om- C nì admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę quior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestũ nõ videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendioriũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinem locorũm q; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam ducì debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op° & inextricabile videatur, cũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambirúmq. partiti, non solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines cerrabant. Et miles quidem G decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτὸν ἰουδαίους ἀέντες, ῥᾳθυμίᾳ μὴ τ' ὁπλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτὸς. οἱ δ' ἂν σῶμα παρέμβυσι, κὴ πρὸς τοῦτον ὁπισραφέντες σκαρτερέουσι. μιγείσης δ' τ' διαταξέως, ὁ μὲν κονιορτὸς τὴν ὄμματων, ἡ κραυγὴ δ' τ' ἀκοῶν ἐπεκράτει, κὴ οὐδ' ἑτέρῳ παρὼν ἔτι τεκμήραιτ' τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰουδαίων δ' ὁ ζοστὸν ἐπὶ κατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπογνόντες σωτηρίας ἀθλα μόνον, κὴ ῥωμαίους ἐπόνασεν αἰδὼς δόξης τε κὴ τὴν ὅπλων, κὴ πρὸς κινδυνώντας κρίσεως. ὡς τε μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ἐφοβολὴν θυμὸν, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τὴν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τ' διαταξέως φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τ' πόλιν. διεφθαρμένων δ' τ' χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τ' μάχεσθαι κάματον ὅτι μιᾶς ὥρας ὑπολέσαντες. κὴ πολλοὶ μὲν τ' συνήθειαν μηχανᾶς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

Κεφάλαιον λα.

Τῖτος δ' μὲν τὴν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. κὴ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγορίαν τ' δύναμιν, ὑποπειρᾶσθαι τὸ τείχους βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νῦν καταπασμα ἰουδαίοις τ' σπαθᾶν συμπεπλέχθαι προσώπων δ' ἀθρόων, ἐπὶ τ' ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ τοῦτο τὴν βελῶν. τὴν δ' ἀσφαλεστέρων, οἱ μὴ κ' χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δ' κ' δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι μόνον φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτὴν, κὴ τὰς εἰσκομιδὰς τ' ὁπλιτικείων παρήρουν, κὴ τὴν λοιμὴν καταλιπεῖν τ' πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κὴ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶ τ' ὑπογώσιν, οἷς δύνηται τ' σιδήρῳ πεσεῖν, ὑπόκειται δ' κ' δίχα τούτου, πάσης χαλεπώτερον, αὖτις δ' τὸ μὴ ἀργεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ἐν ἐδόκει φρίττειν, τὸ μάχεσθαι φευκτὸν, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δ' χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ὑπεία, κὴ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ σπάσᾳ τ' πόλιν, δι' μέγεθος κὴ δυσχωρείας, ἐν δύναρες εἶ), ζ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ὑπιθέσεις. τ' δ' φανερῶν φυλακτηρίων, ἀφανεῖς ὑπιοῦσι ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀνάγκην κὴ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ πλάθεσθαι παρεισκομιδήσοιτο, τειβίων ἴσως πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δι' δίνεσθαι τε μὴ τ' δόξαν τ' καταρθώματος αὖτις τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τὸ χρόνου. τούτῳ γὰρ εἶ) σὰν αὐσιμον. πρὸς δ' κυκλείας τὸ τάχος. δεῖν μὲν γὰρ κὴ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι περιτειχίζειν ὅλην τ' πόλιν. μόνως γὰρ ἅπασι ὑποφράξαι τὰς ἐξόδους κὴ ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπασαν ὑπογνώσεις τ' σωτηρίαν, πᾶσαδώσειν τ' πόλιν ἢ λιμοῦντας χειροθήσεσθαι ῥᾳδίως. οὐδὲ γὰρ πρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ κὴ τ' χωμάτων ὑπομενήσεσθαι πόλιν, χεώμενον τοῖς κωλύσιν ἀπονωτέροις. εἰ δὲ τῷ μέγα δοκεῖ κὴ δυσπιτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ὅτε ῥωμαίοις τὶ μικρὸν ἐνεργεῖν φρέπῃ, ζ δίχα πόνου καθορθοῦν τι τ' μεγάλων ἑαυτοῖς ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τοῖς πείσας τὰς ἡγεμόνας, δχανέμειν ἐπέλθοιτε τὰς δυνάμεις ὅπῃ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δὲ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, ζ μεσισαμβύων τ' προβόλων, κ' μόνον πρὸς τὰ μάχαι ἦν ἕως, ἀλλὰ κὴ τ' ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας. κὴ στρατιώτης μὲ δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχην, ὥστε ἡσυχάζειν ἀρέσασθαι χιλίαρχον· τ' δ' χιλιάρχων ὅπως τοὺς ἡγεμόνας ἐτίνειν ἡ φιλοτιμία. κὴ τ' ἡγεμόνων τ' ἄμιλλαν, ἑκά-

ἐβράβδε καῖσαρ. θεῖον δὲ ἀπὸ ἑκάστης ἡμέρας πολ-
λάκις, ἐπισκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ἐπὶ τὸ κατώτερον καταπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν ἐπὶ
κέδρωνος ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀναλαμβάνων κατὰ με-
σημβρίαν θεὶ λαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι οὗ θεὶς ἐρεῶνος
καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἐξῆς λόφον ὃς ἐπικεῖται τῇ
κατὰ τὸ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύ-
σιν, εἰς τὸν τῆς πηγῆς κατῆγε φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβαί-
νων κατὰ τὸ ἀνάντες τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διελαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. κατὰ θεσπελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε-
βίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρώδου μνη-
μεῖον θεῖχεν κατ' αὐτὸ τὸ ἰδίῳ στρατοπέδῳ
συνάπτειν ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέ-
οντος τεσσαρακόντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν ἢ αὐτῷ προ-
σωκοδομήθη ξυσταδὸν δεκαπέντε φρούρια· καὶ τούτων οἱ κύκλοι
δέκα συμπεριεμοιοῦτο σταδίων. ξύλοι δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον μιμεῖσθαι ἔδοξεν ἄξιον, τὸ δὲ τά-
χος ἠπίστατο πίστεως. θεῖκλείσας δὲ τῷ τάχει τὴν πόλιν,
καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκαταστήσας, τὴν μὲν πρώτην
φυλακὴν δ' νυκτὸς θεῖων αὐτὸς ἐπεσκέπτετο· τὴν δευ-
τέραν δὲ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ
τῶν στρατιωτῶν ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φυλα-
κὴν τοῖς ὕπνοις, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς θεῖεσαν καὶ διῆγ-
μα τῶν φρουρίων.

Κεφάλαιον ΚΔ.

Ἰουδαίοις δὲ μὴ τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτη-
ρίας ἐλπίς. καὶ βαθυμίας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους
καὶ δήμους τὸν δῆμον ἐνεβύσσετο. καὶ τὰ μὲν πλήρη πε-
πλήρωτο γυναικῶν καὶ βρεφῶν λελυμένων· οἱ δὲ νεανίσκοι δὲ
γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὡσ-
περ εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνείλυντο καὶ κατέπιπτον·
ὅπου τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι θάπτειν τοὺς πρὸ-
σήκοντας, ἔτι ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διδόναι, ὥκνει
δὲ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κατ' σφᾶς ἄδηλον. πολ-
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπανεθνήσκον·
πολλοὶ δ' ὅτι τὰς θήκας, πρὶν πατεῖν τὸ χρεὼν
προῆλθον. ἦτε ἡ θρηνὸς ἐν τῇ συμφορᾷ, οὐ γὰρ φύρ-
μος ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηρὸν γὰρ τοῖς
ὄμμασι, καὶ στερρὸν τοῖς σώμασιν οἱ δακρυσαι ἐδίδουν,
ἐφ' ὁρῶν τοὺς φθάσαντας ἀπαπαύεσθαι. βαθεῖα δὲ τὴν
πόλιν ἐφεῖχε σιγή, καὶ νὺξ θανάτου γέμουσα· καὶ τέκνα
οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰ-
κίας, ἐ σύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ καπακαλύμματα τῶν
σωμάτων θεάσωντες, μὴ γέλωτος ἔχεσθαι, τοὺς τε
αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον. ἐν τοῖς πάθεσι καὶ τι-
νας τῶν ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας διέλαυνον ὅπως πεῖρα
τοῦ σιδήρου. τοῖς δὲ ἱκετεύουσι χρῆσαι σφίσι δεξιὰ καὶ
ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλειπον ὑφ' ἑαυτοῖς ἐσομένους· καὶ τῶν
πνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν ὑφ' ἑαυτοῖς ἔτι
σασιασὰς ζῶντας ὀπτέλωτον. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῷ
δημοσίῳ θησαυρῷ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐπέλυον, καὶ
σμῶν ἐ φέροντες ἐπεὶ ὡς ἐ δύνατο, ἔνδον τῶν
ἐρριπτοῦν εἰς φάραγγας. θεῖων δὲ πάντας ὁ
τος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βα-
θὺν ἰχῶρα μυδῶντα τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. Is dies enim singulos circumiens, opus sæpissimè inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem rediit regionem. Et cùm præcessisset ad virum, cui nomen est Etebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circunclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circumiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

Cap. XIV. De fame Hierosolymorũ & secundo aggere extructo.

IVdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: aucta, que iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ, mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Atrum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his aceibiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur, hísque gladiorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa, transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obrutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autè primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem ferre non possent; deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabat. Quas circũiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, alíamque saniem labefactis corporibus defluentem,

ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod supereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansuera, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorũ intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Bocthi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusatum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrem conclusum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter peremptium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium; quoniam

σταίξας, & τὰς χεῖρας αἰανίσας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς ἐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατ' τὴν πόλιν εἶχεν ὕτως. ῥωμαῖοι δ' μηδενὸς ἔτι τῶν ζασιαστῶν ἀνθεξόμενος, (ἤδη γὰρ κατ' τύχην ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφῆπτο, ἃ δύσυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐν τῇ συρίᾳ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντων, ἐς ἀμφοτέρους ἦν ἐκ πολὺ τὸ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐπιτηδείων ὕλης φερόμενοι, πρός τε σφας κόρον τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἔχοντα. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν ζασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, τίτος οἰκτίρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ σπεύδων τὸ γῦν ἐφικτὸν ἔχαφπάσαι πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης πορζομένης. ἐπὶ μὲν γὰρ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς πρότερον ἔργοις ἐπέκειτο, συνεφόρει δ' ἄλλην ἀπ' ἐπινίκων ζασίων οἱ ζρατιῶται, καὶ πρὸς μόνην ὕψει τῆς ἀντωνίας καὶ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν πρότερον χώματα. ἐφείλκυσε δ' ὁ καῖσαρ τὰ ζάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀπεδείκνυ τοῖς λησταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτῷ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν ὑπολέλειπτο μελαμέλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χαλεπώτερον ἔσχε τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. ἔτι γὰρ πάθος αὐτῶν ἥμερον τῆς ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἅπτοιτο τοῦ σώματος, οἵ γε καὶ πικρὸν τὸν δῆμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, καὶ τὰ διαμπτήρια τῆς ἀρρώστου ἐνέπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμων γὰρ ὁ μαθίου δι' ὃν κατέχη τὴν πόλιν ἐβασάνιζον αἰεί. ὑπόδικος πᾶς ἐν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐν τοῖς μάλιστα τῆς δήμου πιστὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωτὰς κακουμένῳ τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸ σίμωνα βοηθόν, ὡς ἦν ὅτε προσωθέμενος, ὅτι προσθέμενος φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς κράτιστον τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἦλτο, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς αὐτὸν ἐξ ἀπλότητος γεγενημένον. ἀχθόμενοι δ' πιπράσκει καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξώσας αὐτῷ ἔνοχον. ὁ γὰρ τέταρτος ἐφθη ἐξόδρας πρὸς πόλεμον ἀποδύντας δ' ἀναμφιθλήτως πρὸ τῶν τέκνων, καὶ ταύτην αἰτήσαντα χάριν αὐτὸν ἐν κτείνεσθαι αὐτοῦ τὴν πόλιν, πολλῶν ἕνεκα ἀπολεῖν ἐπιλύσαν. ὁ μὲν δὴ ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἐναπεσφάγη τοῖς πατρὶν αὐτοῦ τῶν ῥωμαίων προσαχθεὶς. ἔπειτα γὰρ ὁ σίλων αὐτὸν πρὸς μάδου προσέταξεν, ὃς δὲ ἀμελήσας αὐτοῦ δορυφόρων, ἐπειρᾶτο δόμενος. εἰ τι βοηθήσειν αὐτοῦ, πρὸς ὃς ἐξελθεῖν εἵλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μετὰ τέτους ἱερεύς τις ἀνανίας υἱὸς μασβάλου τῶν ὀνομάων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῶν βιλῆς ἀρίστων, φῶρος ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τέτοις πανταχόθεν τῆς δυνάμεως τῶν δήμου λαμπρῶν, ἁρπάσαντα τὴν τῶν ἱερέων πατρῷαν συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύσσουσι δ' μηδένα τῶν κατ' τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνιέναι θρασύνοντας, ἐπὶ προδοσίᾳ, καὶ τοῖς συνελθοῦσιν αἴρεσιν.

Κεφαλ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης υἱὸς ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τῶν σίμωνος εἷς ὤν, καὶ πεπισμένος ὑπ' αὐτοῦ τύργου φυλάττειν, τάχα μὲν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτοῦ δέκα. μάχε-

τους

τίνος αὐθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔ- A
χομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηρῶν μένοντες; ἐχ ὁ μὲ λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ἀδαμαντὸν ἔνδον, εἰμὼν δ'
ἢ θεὸς ἱερέτας ἄπιστος; ἐ δίκος μὲ ἤδη παρ' αὐτῶ
κολάσεως. ἢ δ' ἀδὰ ῥωμαίοις δέξια βέβαιος. φέρε πα-
ραδόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς ἐ τὴ πόλιν. πεί-
σει δ' ἡδέως δ ἀνὴρ σίμων, ἐαν ἀπεγνωκὼς ἑαυτῦ τάχιον
δῶ δίκην. τέτοις τῆ δίκα πειθέντων, ὑπὸ τ ἕω τοὺς B
λοιποὺς τῆ ὑποτεταγμένων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμ-
πεν, ὡς μὴ φωραθείη τι τ βεβουλευμένων. αὐτὸς δ' ἀφὶ
ξίπνην ὥραν ὑπὸ τοῖς πύργοις ἐκάλει τοὺς ῥωμαίους. τῆ δ'
οἱ μὲν, ἐφθέγξαντο, οἱ δ' ἀπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν,
ὡς τεμ' μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τ πόλιν. ἐν ὅσῳ
δ' ἵππος μετ' ὁπλιτῆ παρῆκε πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς
ὁ σίμων, ἐ μ' ταχέως τότε πύργον προκαταλαμβάνει, ἐ τοὺς ἄνδρας συλλαβὼν, ἐν ὄψει τ ῥωμαίων ἀπαι- C
ρεῖ, δι' ὧν τ τείχους λωβησάμενος ἔῤῥιψε τὰ σώματα.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑ' τότῳ φερέων ἰώσηπος, ὑπὸ αἴσι ἀδὰ καλῶν, βάλλε δ τ κεφαλὴν λίθῳ, δι' ἀδὰ χρῆμα πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ὀλίγη τῆ πάμπαν τῆν ἰου-
δαίων γίνε δ, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τα-
χέως καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑφασπίζοντας. μαχομένων
δ' τότων, ὁ ἰώσηπος μὲ αἴρε δ, θεασὰ τῆν φερατευμένων
ἑαυτῶν. οἱ σασιασαὶ δ' ὡς ἀπελθόντες ὃν ἐπεθύμουν D
μάλιστα, μ' χαρᾶς ἀπέδοαν. διαγγέλλε δ' εἰς τ πόλιν, ἐ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπῆρεν ἀθυμία, πε-
πεισμένους οἰκεῖος τῆ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάῤῥουν.
ἀκούσασα δ' ἡ τῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῆ δεσμωτηρίῳ,
πυθαίαν τ υἱὸν, φησὶ μὲν τοὺς φύλακας, ὑπὸ ἰωσήπου
πάντων τῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. κἀ γὰ ὑδὲ ζῶντος ὑπολαύειν.
ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη φησὶ τὰς θεραπαινίδας, τῦτον E
εὐληφέναι δ' δυτυχίας ἕλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τ
υἱὸν, ὑφ' ἑ ταφῆναι φησὶ δόκησιν. ἀλλὰ γὰ ὅτε ταῦ-
την ὅτι πλέων ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τοὺς λῃστὰς ἐθαλ-
πε. ταχέως γὰ ἐκ τ πληγῆς αἰσθόμενον ὁ ἰώσηπος, κἀ
προελθὼν, τοὺς μ' ἐκ εἰς μάχην ἐβόα δίκας αὐτοῖ
δώσειν τῦ ῥάυματος. τ δ' δῆμον ὅτι πίστιν παρεκαλεῖτο. θάρσος δ' τῆ λαῆ, κἀ τοῖς σασιασαῖς ἔκπληξις ἐμ-
πίπτει φερὸς τινὰ ὄψιν αὐτέ.

Κεφάλαιον λς.

ΤΩ δ' αὐτομόλων, οἱ μὲ ὑπ' ἀνάγκης τῦ τεί- F
χους ἐπήδων ταχέως. οἱ δ' φερϊόντες ὡς ὅτι μάλ-
χη κ' χερμάδων, ἔπειτα φερὸς τοὺς ῥωμαίους ἔχώρουν.
σωφρονέστερος δ' τότοις τύχη, τῆ ἔσω χαλεπωτέρα, ἐ τ
παρὰ σοφίσι λιμῦ, σωτηρίστερον δείσιον φερὸς ὄλε-
θρον τὸν ἀδὰ ῥωμαίοις κόρον. παρεμένοντο μ' γὰ ὑπὸ τ ἐνδείας πεφυσημένοι, ἐ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπει-
τα ἀθρόως κενοῖς ὑφρεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐ-
ῤήγνυντο. πλεῖ τῆ δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων G
τὰς ὀρέξεις, κατ' ὀλίγον φερόντων τροφὴν ἀπο-
θησαμένῳ τῆ σώματι φέρειν. κἀ τοῖς ὕστερ δ σωζομένοις,
ἑτέρα φορὰ μετελάμβανε. τῆ γὰ ἀδὰ τοῖς συ-
σεῖς τὶς αὐτομόλων φωρᾶται τῆ τ γαστρὸς λυμάτων
χρυσοῖς ἐπλέων. καταπίνοντες δ' ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς
φερήσαν, ἔπειδὴ πάντας οἱ σασιασαὶ, κἀ
πολὺ πλῆθος ἐν τῆ πόλει χρυσοῦ. ἐνίοις δ' ἀπὸ ὠνουμένοις, τὰ φερτερον ἰσχύοντα σκέπτ-

A tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros B quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox captutos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanisque C eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circũiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur D autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos E sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & famem quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui G hoc modo seruarentur, alia plaga susceptit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, irémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De sacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea quæ sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

Κεφάλαιον λζ.

ΙΩάννης ὁ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ τοῦ δήμου, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐτρέπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ δ' τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεῦη, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας ἀνέσχετο· ὧν δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ σεβασθῆ, καὶ τὰ γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν δὴ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ περισκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί· τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπαττε. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοῖς θεοῖς, ὑφ' τοῦ θείου, καὶ τοὺς τῷ ναῷ προσεπομένους, ἐξ αὐτοῦ ζῆν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὀπίσω εἶναι σπουδάσας· ἵνα δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διέφευγε τὸ πλῆθος, κἀκεῖνοι δίχα φείδης, πλέον τοῦ ἐν ἀλείφοντο, καὶ

ἔπινον ἐξ αὐτῶν. καὶ αὖ ὑποσειλάμενον εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἰμαι ῥωμαίων βραδυνάντων ὑπὸ τοὺς ἁλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι αὖ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ πυρὶ τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεφαλαίους. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἴνεγκε γῆναι ἀθεώτερον.

τῇ γοῦν

τῇ γοιῶ τὸτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς σωαπώλετο. κὴ A
πῖ δεῖ κ᾽ μέρες ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφορὰς ; ἀλλὰ
ϖρὸς πῖτον ἐν ταύταις τ᾽ ἡμέραις μανθάνουσι ὁ λαζάρου
φυγὼν, δύο μιᾶς ἔλεγλο ἐκκεκομίσθαι πύλης, ὧ αὐτὸς
ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑνδέκα νεκρῶν ὅπῖ πεντακισχι-
λίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ᾽ ἧς αὐτοῖς ἡμέρας
παρεσκατοπεδεύσατο, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ
μηνὸς ἄχρι πανέμυ νουμηνίας. τὸτο δ᾽ ὧ πλῆθος ἀ-
πόρων, Ϛ ὐδὲ αὐτὸς ἐφεξῆς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν δι- B
δοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τὰς δ᾽ λοιπὰς, οἱ ϖροσήκον-
τες ἔθαπτον. ταφὴ δ᾽ ἦν, τὸ ϖροκομίσαντας ἐκ τῆ ἄ-
στεος ῥῖψαι. μῆ δ᾽ τὸτον ἱκανῶς πολλοὶ τῷ ὀπισή-
μων, τὰς πάσας τ᾽ ἀπόρων νεκρῶν ἀπαγγέλλον μυριά-
δας ἑξήκοντα· ἱκανὰ τῷ πυλῶν ἐκείνων. τῷ δ᾽ ἄλλων
αὐξ ὑρετον εἶ τ᾽ ἀριθμόν. μηκέτ᾽ δ᾽ ὀδυνᾶσθαι τοὺς
πλησίον ἐκφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μεί-
ζους οἴκους, τὰ πλήματα ἀποκλείειν. κὴ τὸ μὲν σίτου τὸ
μέτρον ϖρᾶθλῶν τάλαντα, μέτρα τοῦτα δ᾽ ὡς ὐδὲ ϖοι- C
λογεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν ϖερὶ χιλιάδας ἱσταμένης τ᾽ πόλεως, ϖρο-
ελθεῖν τινας εἰς τοσῦτον ἀνάγκης, ὡς τε τὰς ἀμάρας
ἐρευνῶντας Ϛ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, ϖροσφέρεσθαι τὰ
ἐκ τὸτων σκύβαλα, κὴ τὸ μηδ᾽ ὅλως φορητὸν πάλαι, τό-
τε ἡδέως ξοφλεῖν. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκόοντες, ἠλέη-
σαν· οἱ σασιασαὶ δ᾽ κὴ βλέποντες, ὐ μετενόουν ἀλλ᾽
ἐμαίνοντο μᾶλλον ἐϖεὶ ἐχόντο μάχης αὐτῷ ϖροελθεῖν. ϖεϖήρωντο γὰρ
ὑϖὸ τῆ θεοῦ, ὃ τῆτε πόλει, κὴ αὐτοῖς ἤδη ϖαρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadaueta, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta 60.
millia portis iecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorũ, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ in peius quotidie procedebant, cũ & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulchertima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognoscerèt, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã ciues in ea degentes afficiebãtur. ad mala. n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vtebãtur, sed

Κεφάλαιον α.

ΤΑ μὲν ἐν τῇ ἱεροσολύμων πάθη, ὀψὲ ποτε καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τῶν σασιαζῶν μᾶλλον παροξυνομένων εἰ τὴν συμφορᾶς, καὶ τῶ λιμῶ μὴ τὸ δῆμον, ἤδη καὶ ἐκείνους νεμομένω. τὸ γὰρ λιμῶ πλῆθος τῶν στενωθρυμένων αἰὰ τὴν πόλιν πλωμάτων, ὄψει τε φριπώδες ἦν, καὶ λοιμώδη παρέβαλλεν ὀσμὴν, ποῖς τε ταῖς ἐπιδρομαῖς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐκ παρατάξεως φόνῳ μιᾷ γεγυμνασμένοις χωρῆσαι, ἐπὶ τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δ' ὁπλοφόροντες, ὅτε ἐφεστῶτον, ὅτε ἠλέει, ὅτε κλινδύνα καλιὰ σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὰ εἰς τοὺς καθοιχομένους ὕβριν. πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπλα τοῖς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαίωσιν τὰ ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ἐπ' γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθεσπίσετο. ῥωμαῖοι δ' καίτοι πολλὰ ποῖς τὴν ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χώματα διήνεγκαν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, κατέντες ὡς ποτε δ' τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πάντα. ἦν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ ἧς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ ἀδαδύσοις κεκοσμημένα, τότε πανταχόθεν ἠρημωμένα, καὶ ποτε κοπὸ τὴν ὕλην. ἀδεῖς τε τὴν πάλαι ἰνδαίαν, καὶ τὰ ποτε καλλιπὴ ποτάσθαι τὴν πόλεως ἐκφανῶς ἀλλοφύλους, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, ἐκλοφύετο, καὶ κατεσέναξε τὴν μεταβολὴν παθοῦσαν. ἅπαντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τὸ κάλλους ὁ πόλεμος, ὥστε ἂν τὶς ἐξαπίνης ὅπως ἀφῖκτο ποτε ποτεγνωκὼς, ἀγνοήσει τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν. Κεφαλ. β.

ΡΩμαίοις δ' καὶ ἰουδαίοις τὸ τέλος τῆς χωμάτων, ἴσην ἐκεποίει δέους ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα κακόσεσαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν ποτεσέδοκων. ῥωμαῖοι δ', ὡς ἂν ἔτι αἱρήσειν κακείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἐν δαπάνη· καὶ τῆς μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῆς δ' ἐπαλλήλων πλαγμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον ἢ συνέβαινε ποτὲ ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. πᾶσα γὰρ τὰ πλησίον πάθη τοῖς μαχομένοις ἀδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ' ἀθεμίσ-

ἐθεμώνιο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῆς μὲ χωμάτων τοῖς A
ὑπορυχαῖς, τῆς ἢ ὀργάνων τὴν ῥώμην τοῦ τείχους, τῆς ἢ
τῶν χειρῶν μάχης τὴν τῆς συμπλεκομένων τόλμαις πλεο-
νεκτούμενον. τὸ ἢ μέγιστον, τῆς στάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέ-
μου, καὶ τοσούτων κακῶν διείποντες ἐπαίειν τὸ ἀνδρώδες
τῆς ψυχῆς ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανον τε
τὴν ἐν ἅπασιν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν
ὑπὲρ συμφορᾶς ἀθυμίαν εἶη. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστείνας
δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν ἀεὶ ἀλκὴν B
ζητοῦντας; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμένως ἔτι καὶ τότε τὴν
χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ ἢ περὶ τὸν ἰωάν-
νην, κατὰ τὴν αὐτονίαν ἅμα καὶ περὶ τὸ μέλλον, εἰ
καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. καὶ πρὶν ὅπλων
ἅψασθαι τοὺς κωφοὺς, ἐπέπεσον τοῖς ἔργοις. καὶ μὲν ἐκ τῆς
ὑπονοίας γε τῆς ὑπερχρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μὴ λαμπάδων
πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τὴν ἐλπίδος ὑπέ-
στρεψαν. πρῶτον μὲν γὰρ, εὐθὺς ὁμονοεῖν ἡ σπουδὴ αὐτοῖς ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ἐκπηδώντων, καὶ οὐκ ἀθρόων ἐπιπιπτόντων, καὶ C
μεμελλημένως μὴ δέους, καθόλου τε εἰπεῖν, ὡς ἰουδαϊ-
κῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῶν ἐθνῶν, ὑς ἔρυτο ἅμα, ἡ τόλμα, καὶ ὁρ-
μὴ, καὶ δ' ἐρμὸς ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ πάσχοντας ἀπα-
στρέφειν. ἀτονώτεροι ἢ ἑαυτοῖς προελθόντες, καὶ τοὺς ῥω-
μαίους εὖρον ἐῤῥωμένως ἔτι τὸ συνήθους ὠθεῖσθαι-
μένους. τοῖς μὲν γὰρ σώμασι, καὶ τῇ πανοπλίας, ἔτεσιν ἐφρά-
ξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν ὠδῖνα. τῇ ἢ ψυχῇ ἐτόνωσαν ἕκαστος, D
μὴ μετασχὼν δὲ τάξεως ἐπὶ θανάτῳ. πρὸς γὰρ
τὸ πάσας αὐτοῖς ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τοῖς στρατιώταις εἶχεν αἰ-
δὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, παντρχία μὲν ἀρετῆς, ὑπό-
νοια ἢ ὅπλων, πλῆθος ἢ ἐμπειρίας, ἰουδαῖοι ἢ ῥωμαίων.
ἅμα δὲ τὸ, καὶ τὰ ἀφετηρία συνήργει τῶν προπιπτόντων
ἐφικνούμενα, καὶ πρόσω τις, τῆς μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν,
ὁ τε κίνδυνος τὸ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐποίει μαλακω-
τέρους. τῆς δὲ ἑτέρωθεν βέλεσι ὑποδεδομένοντες. οἱ μὲν E
πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν ἀταξίαν, καὶ τὸ φύκωμα τῶν
πολεμίων καταπλαγέντες, οἱ ἢ τυπτόμενοι τοῖς ξυ-
στοῖς ἐπαλινδρόμουν. καὶ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἀπρόσκλητοι. νεμεσία παντὸς
μηνὸς ἡ ὅπλων χείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων ἢ τῶν ἰουδαίων,
προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέ-
τραις τε ἀπὸ τῆς αὐτονίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ πα-
ντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει.
καίπερ γὰρ πολὺ τοῦ τείχους πεποιθότες, καὶ τῆς ὀργά-
νων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους F
προσάγειν. οἱ ἢ τὸν προσβολὴν τῆς ἰουδαίων τὸ μὴ πλη-
γῆναι τὴν αὐτονίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀ-
σθένειαν τοῦ τείχους, καὶ σαθρὸς ἐλπίσαντες εἶη τοὺς θε-
μελίους, ἀντεφιλονείκουν. καὶ μὲν ὑπῆκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ πρὸς μηδέ-
να τῆς καθυπερθεν κτήσεων ἐνδιδόντες, ἐπὶ ἔργοις
παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δὲ ἦσαν ἐλάττους, καὶ πρὸς G
ἐλευθαύοντο τῆς πέτρας, ἕτεροι τοὺς θυρεοὺς ὑποφώσαν-
τες ὑπὲρ τῆς στομάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυττον
τοῖς θεμελίοις, καὶ πασσαφὰς γε λίθους προσκαρτε-
ροῦντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε ἢ νὺξ ἑκατέρους, καὶ
ἐπ' αὐτῇ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῆς πόνων σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς πρότερον ὀπλιτῶν χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, ἐνδεὲς καὶ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥηξαν.

corum spes frangebantur, cùm aggeres insidiis, machinæ soliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipuè, quòd cum seditione famèque ac bello torque malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautùs custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, simul & quæ futura timebantur, si disiiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur consilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non sine metu prosilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & vt non sine offensione recederent. Languidiores verò progressi quàm solebant, etiam Romanos solito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepsêre, vt nusquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia saxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinásque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse sati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cùm nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, aliis scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis, quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen cum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere. dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim cóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello ceciderè, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοῦτο συμβαίνοντος ὧδε δόξαι, ἑκατέρους διαγέρθη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίους μὲ γὰρ ὡς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τῷ παρελπίδα γλυκεῖαν τὸ πῶμα, καὶ μὴ προσφαλίζεσθαι αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μηκέτι σωίζεται τὰ Ἀντωνίας. Ῥωμαίων δέ γε τὸ παρ' ἐλπίδα χαρὰ ἐπὶ τῇ καταῤῥιφέντι, ταχέως ἔσβεσεν· ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντῳκοδομήκεσαν. ὥρα δὲ μᾶλλόν γε τὸ προτερεῖν ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. πότε γὰρ ἀναβλύσαι δεῖ τῷ καταῤῥιφέντων ῥᾷον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Ἀντωνίας, καὶ ταχέως πρὸς πρόσκλισιν ἦν, λύειν ὑπελάμβανον. ἀμὴν ἑτοίμως εἰς ἀναβήναι· πρόπτωσις γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

Κεφάλαιον δ'.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρεσθαι μᾶλλον τὰς τῶν πολεμίων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, ἅς τε προξοπὰς, καὶ τὰς ὑποχέσεις πολλάκις μὲ λήθην ἐργάζεται τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅτι μάλιστα τοὺς ἀλκίμους, ἐπέφερε τοῖς ἀνδράσιν ὧδε συνετῶς λέγων, τὸ μὲ ὧδε κελεύειν ὅπλα μὴ φέρονθα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς ὧδε κελευομένοις ἀκλεές. ἀμέλει ὃ καὶ τῷ ὧδε κελεύοντι, φέρει καταγνῶσιν ἁμαρτίας. δεῖ δ' οἶμαι προξοπᾶς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνά γε καθ' αὑτὰς πρακτέον ἄξιον. ὥστε ἐγώγε τὸ μὲ ὑπάρχειν χαλεπὸν τὸ δεῖ τὸ τεῖχος ἀνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα πρέπει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τῆς ἀρετῆς ἐφιεμένους, καὶ ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, ὡς ἂν ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταξαμένοις τὸ γενναῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ὑμᾶς γλυκαίνω προτροπᾶν, τὸ πινὰς ἴσως ἀποτρέπον, ἡ ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. ἀρχὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἡμοὶ, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἥτ' ἀεὶ καὶ χεῖρα ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχήν. καὶ ταῦτα πρὸς τέλει τε νίκης καὶ συντρεμμένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πλάσματα, τὰ ἰουδαίων ἐστὶ δόκησις. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τῆ τε ἡμετέρας ἀρετῆς, καὶ τῆ τοῦ θεοῦ συνεργίας αὐξεῖ. σάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, πῶ ἀλλ' ἢ θεοῦ μᾶλλον ἢ μείωσις ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττόω χρεόντων, ἀλλὰ καὶ τῆ θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πρὸς ἡμῶν ἂν εἴη. πῶς δ' ἂν αἰσχρὸν, ἰουδαίοις μὲ οἷς πολλῷ αἰῶνι ὁ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθεῖν δ' ἁλόντι, ὧδε τὸ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτου καταφρονεῖν. καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐξέχειν, ἂν ἐλπίδι τοῦ κρατῆσαι, ἀλλὰ διὰ φιλίαν ὀπίδειξιν ἀνδρίας. ὑμῶν γὰρ τὰς γῆς ὀλίγα δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ πταῖν ὀνειδος, μὴ γὰρ ἅπαξ εἰς τὰς πολεμίους ἁμαβάλλειν. σεμνὸν γὰρ τὸ λιμὸν κατ' αὐτῶν, καὶ τὸ τύχαι ἀργοὺς καθεζομένους, μηδὲν ὅπλων· καὶ ταῦτα δὲ ὀλίγου τοῦ ἁμβόλα, τὸ παῦ καθορᾶσθαι δυναμένης. ἀναβαίης γοῦν ὅτι τὸ ἀντωνίαν, ἔχομεν τὴν πόλιν. καὶ δὲ ἂν γένηται τις ἐπὶ τοὺς ἔνδον ὅπερ ἂν οἶμαι μάχη, τόγε κατὰ κορυφὴν ἔσται, καὶ ταῖς ἀναστοναῖς ὅπου μαθήσεται τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυάται. καὶ ἐγώγε, τὸ μὲν ὑμᾶς ἀρτὶ τὸν ἐν πολέμῳ τελευτὴν, καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀρετῆς μετοῦσιν ἀθανασίαν ἁμαλείπω. ἐκεῖνα δ' ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸ κατ' εἰρήνην ἐν νόσῳ θάνατον, οἷς μὴ τῷ σώματος,

καὶ

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ καταλείπεται. τίς γὰρ ἂν οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν ᾅδου ψυχὰς σιδήρῳ τὸ σαρκῶν ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονες δ' ἀγαθοὶ καὶ ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζονται; τὰς δ' ἐν νόσοις τοῖς σώμασι συνταλαιπώρους, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὦσι καθαραί, νυξὶ ὑπογύοις ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δέχεται λαμβανούσας τε ἅμα καὶ τὸ βίου, καὶ τὸ σώματος, ἔτι δὲ καὶ μνήμης ἀξιγράφου. εἰ δὲ κέκλωσται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελευτή, κηφὸς δ' εἰς αὐτὴν νόσου πᾶσης ὑπηρέτης, ὡς ἂν ἀγγύνες μὴ διδόναι τὰ χρεία, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομαι· καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν δυναμένων σωθῆναι τὸ ὑπερφρονοῦντες διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐκ τοῦ σφαλερωτάτου. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν εὐεπίβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον. ὑμεῖς τε πολέμιοι θαρσήσαντες, ὅτι τὸ θεῖον, ἀλλήλοις θεῖτε καὶ μὴ βοήθεια γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον θράσημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ ταχὰ αὖ ὑμῖν ἀναμάκτου τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν σφέσονται καὶ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους, ἅπαξ, ἂν αὖ τις ἄρῃ ἐπὶ κἂν ὀλίγοι φθάσῃ. τὸ δὲ καταρξάμενον, αἰχμιοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, οὐ τὸ ὀκνηρῶς. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τοῦ νεῦ ὁμοίων, μακάρια δ' ἀκολουθήσει τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀρίστεια. Κεφ. ε.

Τοιαῦτα τοῦ πάππου διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τὸ κινδύνου τὸ μέγεθος. τοῦ δ' ἐν τοῖς πείραις στρατευομένων σαβῖνος τὄνομα, γένος ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι προϊδὼν ἄν τις αὐτὸν ἀπό γε τοῦ σωματικοῦ ἕξεως εἰ δίκαιον εἶδος στρατιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ ἦν τὸ χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σάρκα πεπληρωμένος· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ στόματι, καὶ πολὺ τοῦ ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀναστάς, ὅπλίδομαι καῖσαρ, ἔφη, προθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος. καὶ εὔχομαι μὲν μου τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὸ σὸν ἀκολουθῆσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείη τῆς ὁπλίσεως, ἰδοὺ με, μὴ πάσαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὡσπερεῖ σὸν κείσεται τὸ θάνατον ἡρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὡσπερεὶ κεφαλῆς προβαλόμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸς ὥραν δὲ ἡμέρας ἕκτην. εἵπετο δ' αὐτῷ καὶ τοῦ ἄλλων ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆλθε δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ὑπὸ τοῦ τείχους, κατακόπτειν τε αὐτοὺς, καὶ βέλεσι παντοδαποῖς ἀπείροις ἔβαλλον, καὶ πέτρας ὀξυσίους κατεκύλιον, αἳ ἐκ τοῦ μὲν ἑνδεκα παρίσουν εἵνους. ὁ δὲ σαβῖνος ἀπαντῶν τοῖς ἀφιεμένοις, καταχωνύμενος ὑπὸ τοῦ βελῶν, ἃ προσῆκε τοῦ ὁρμοῦ ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ξίφεσιν τοῖς πολεμίοις. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τοῦ τε δυνάμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ θράσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμφαιτ' ἄν τις ὡς φθονερὸν ὅτι τὰς ἀρίστοις τοῦ τύχοις, καὶ κωλούουσαν ἀεὶ τὰ θράσος τοῦ καθορθώματος. ὁ γοῦν ἀνὴρ οὐδὲ ὅτε ἐκράτησε τῆς ὁπλίσεως ἐσφάλη, καὶ πάσας προσπίτνας,

quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manésque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabéque consumpserit: & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vóque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestiáque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat, sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obtueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostésque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréque ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunæ quis veluti virtutibus nuideat, tempérque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis

cum maximo cæpitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidẽm simul omnes excidij

ὁρμὴς ἐπ' αὐτῆς μᾶλλον ὑφῆκε χαλινόν. ὑπερασπίσαντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸ αὐτῶν καὶ περιωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ δύσας αὑτὸν, καὶ σφενδαλυφάμβυος τὸ θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὸ δεξιὸν, καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δὲ αἰσχίστῃ τύχῃ, πρὸς ὃν ὀπισθολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συνεξέψαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ἀπὸ βαυμάτων καταυρέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ἕκτῃ παρὰ μικρὸν μηνὸς ἐπράχθη.

Κεφάλαιον ς.

ΜΕτὰ δ' ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς δὴ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῆς πέμπτης τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐπὶ τῆς ἵλης ἱππέων, καὶ σαλπιστὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἑνάτην, προβάσει μὲν ἡσυχῇ δι' ἀρχῆς τῶν ἐρειπίων, δόλῳ τὴν αἰτιολογίαν· ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλυσαν· πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις αὐτομάτιος ἦν καὶ φυγὴ, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ἐπιδεῖν τῶν ὑπερβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. κρᾶσαι δὲ τὴν σημείου κατασκέψασθαι, ἐξοπλίζειν τὴν τε δύναμιν ἀπὸ τάχους, καὶ μὴ τῶν ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοῖς ὑπλίταις ἔχων. καταφθάνουσιν δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἣν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ διέκριπτε ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ σασιασταὶ τῶν τάγμάτων, τό τε Ἰωάννου, καὶ τὸ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ἀσθένειαν ὅτι ἰσχύος ὅτι θυμοῦ ἐλλείποντες ὑποβολήν. πέρας γὰρ ἀλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ Ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἄγιον. ὃ δὴ καὶ καινοῖς, τὸ κρατεῖν ἀρχὴν συμβήσεσθαι ἐδόκει. ἐπεὶ δὲ εἰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν, καταλαβεῖν καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δ' Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὅτι τὴν αἰτιολογίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἀμφοτέρωθεν ἄχρηστα, τὰ δόρατα· σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ πρὸς τὸν συμβολὴν, ἄκριτον ὁπότερον ἐκ τοῦ μάχοιντο. περιρρεόντων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ πρὸς τὴν στενοχωρίαν διπλασιουμένων, τῆς δὲ βίας ἀσημάντου προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἀμφοτέρωθεν πολύς, καὶ τῶν πεσόντων τὰ σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατουμένους, ἔθαμνον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβηκεν ῥέπον ὁ πόλεμος, ἀπαλλαγὴ μὲν ἦν τῶν πλεονεκτουμένων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν ἐπομένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὐδ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μεταπλήσεις, μεμιγμένης ἐμάνοντο τῆς ἀπαταξέως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν μονομάχοις, ἦν τὸ θνήσκειν ἢ τὸ κτείνειν αἰτίαν παρεῖν, ἐν ὅσῳ αἰσφυγίας. οἱ δὲ κατὰ νώτου φερόμενοι διαζόμενοι, τοῖς σφετέροις παρ' ἀμφοῖν, ἐδέ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τὴν Ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἀπαταξέως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθέσει, καὶ τὸ τῆς ἀλώσεως

κινδυνοσ

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δ μέρει δ A δυνάμεως, ἕπω γδ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, καὶ κίνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν δ αὐτονίας ὑπειχρίω, ὅτι τὸ παρόντος ἐδόκει.

Κεφάλαιον ζ.

ΙΟυλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῆς ἀπὸ δ βιθυνίας, ἀνὴρ ἄσημος ὢν αὐτὸς, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς ὧδε σήμασι πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρῆκεν ἢ τίτῳ κ τῷ αὐτονίαν, ἀσπιδᾶ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ἕπε μόνος μέχρι δ τῶ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας. ἔφυγε ἢ τὸ πλῆθος ἀθρόως, ὅτε τ ἰσχὺν, ὅτε τῷ τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ ἢ δι' μέσων τῆς σπαδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη δι' ἅττων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ὅτε τῇ καίσαρι θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις παρέση φεικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ δ εἱμαρμένης, ἵνα ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γδ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῆς ἄλλων στρατιωτῆς ἕκαστος, καὶ κ λιθοστρώτῳ βέχων, ὑπολισθάνει· πεσὼν δ' ὕπτιος μ μείσῃ δ πανοπλίας ἦχε, τοὺς φεύγοντας ὑπερέφερε. καὶ τῆς μὲν ὑπὸ δ αὐτονίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ ὧδε τανδε εἰ δεισάντων. οἱ ἢ ἰουδαῖοι πεσόντας αὐτὸν ἀθέους, τοῖς τε ξυσοῖς, καὶ τ ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ ἢ πολλὰ μ τῆς θυρεᾶς σήθεσιν ὑπεδέχετο. πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειράσας, ὑπὸ τῶ πλήθους τῆς τυπτόντων ἀπετράπη, κ κείμενος δ' ὅμως, ἔνυπτε τῆς ξίφει πολλούς. ὡδὲ γδ ἀπρόθη ταχέως, τῆς τε κεφάλης καὶ τῆς θώρακι πεφραγμένος, πάντα τὰ καίρια θεὸς σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων. μέχρι κοπτομένων αὐτῆς τ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς θρασυμῆναι τολμῶντος, ἐνέδοκε. δεινὸν ἢ πάθος εἰσήει καίσαρα ἀνδρὸς ὕπως ἀναρέ- E του, κ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῶ βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δ' ἀναμένους ἢ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μ οὖν πολλὰ συθανατήσας, καὶ τῆς πτειναίτων ὀλίγους ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ὑποσφάττεται, μεγίστου ὠφελήσας ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὧδε τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι ἢ κ τὸν νεκτὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἕπονται, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν F αὐτονίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῆς ὁπισήμως καὶ ταύτῃ τῇ μάχῃ, ἀλεξᾶς μὲν τις κ γυφθαῖος τ ἰωάννου τάγματος· ὁ δὲ τῆς ὧδε σίμωνα, μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῶ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ γὸς ἰάκωβος, τῆς ἰδουμαίων ἡγεμόνες, τῆς ἢ ζηλωτῆς ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαείρου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφαλ. ν.

ΤΙτος ἢ τοῖς μ σὺν αὐτῆ στρατιώταις, κατασκάπτειν ἐπέταξε τοὺς θεμελίους τῆς αὐτονίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον διατρίβειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον ὧδε σησάμενος, ἐπέτρεψο γὸ ἐπ' ἐκείνης τ ἡμέρας, πανέμου δ' ἐπὶ ἑπταικαιδεκάτη, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ὅπερεία διαλειποπόνως τῆς θεᾶς, καὶ τ δῆμον ὅτι τότῳ δεινῶς ἀθυμεῖν. λέγειν ἢ τῆς ἰωάννῃ, πάλιν ἐπέλθοιεν ἃ κ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τ μάχεσθαι, προελθόντι μεθ' ὅσων δύνε) πολεμεῖν ἐξίη,

periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare B conspexit (propter Titum autem apud Antoniá stabat,) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vique templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab C homine vitari non possunt. Calceos namque habens, crebernis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. D nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, E metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & F Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Cap. IV. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta dirnere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo G die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, eáque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum: ſanctum tamen locum violare deſineret, néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta manſēte: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti; ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has ſenior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cuiuenti propoſitum eſt. Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deóque domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eúmque memoria tranſmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniam quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam: ſpectaríque oporteat, quis ſis author & vnde conſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deóque ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixēre, cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tótque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequente, vox eius ſingultibus interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autem eiú que ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκα σ συναπολέσθαι τὴν τε πόλιν, & τὸν ναὸν αὐτοῖς. μηκέτι μὴν ἔτι μαίνεσθαι τὸν ζῆλον, μηδὲ εἰς τὸ θεῖον πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ὁπλελογημένας θυσίας ἐπιτελεῖν, εἰ ὧν αὐτὸς ὁπλίσῃ Ἰουδαίων. & ὁ Ἰώσηπος, ὡς αἰεὶ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, εἰ ἐπακούσας, τάχα τὰ κήδεσθαι διηγεῖται ἐβοᾷζων. καὶ πολλὰ προσωτιβόλει φείσασθαι τὸ παρίδος, & ἀγαπιέσθαι τὸν ναὸν ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τε σιαγμοὺς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὲν ἦν κατήφεια, καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ Ἰωσήπῳ, & καταμασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἂν ποτε δείσειεν ἅλωσιν. θεὸς γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παύσομαι θεοῦ καθαρὰν τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἢ μιᾶναι τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ἢ ἐλπίζεις σύμμαχον, ἐὰν ἱκέτευσας· τὰς ἢ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει· κἂν μέν σου τὰς ἀφέλητα τὴν κατ' ἡμέραν προσφορὰν ἀσεβέστατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἢ, ὃν τὰ αἰωνίας θρησκείας ἐξέρησας θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις τὰς ἁμαρτίας ἀνατίθης; οἳ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. πῶς ἂν οὖν σεναξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τὴν ὠδαδόξου μεταβολὴν τὴν πόλιν; εἰ γε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ ἢ Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις σὺ τραφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς μὴ καλεπώτερος. ἀλλά σε Ἰωάννη & μετανόησαι μὲ ἐκ κακῶν, καὶ αἰσχρὸν σὲ ἐχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βαλομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν ἐκὼν ἐξέπεσεν ὁρῶν ἁλῶσαι τῆς πόλεως, καὶ μὴ γένεσθαι αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἑθελήσιον, ἵνα τὸ μὴ ὠδαδοῦσαν ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τὸ θεοῦ προϊδεῖν φλεγόμενον. ὅλα τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος αἰεὶ νέα, τοῖς ὑπηγουμένοις ὠδαδίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωάννη τοῦτο ζῆμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τῷ ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ἢ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, & Ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ ποτε ζῶν ἔτι αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι τὰ ζῆν, ἢ τὴν πατρίδα ὁπλάσωμαι. πάλαι ἀναγκητέος, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορεῖσθαι. ἄξιος γε & χαλεπώτερον, ὃς ἀντιπρὸς ἐμοῦ μῦθον τὰ παραινῶ, καὶ τοῖς ὑπὸ θεῶ βιάζομαι κατακείτοις σώζειν. τίς ἂν οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὁπερρέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐνεστῶτα; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τὰς ἀρχὴν φόνου. τῶν ἡμετέρων ἢ πλωμάτων, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν ἢ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μοι ῥωμαίων καθάρσιον αὐτοῖς πῦρ, καὶ τὸν ζοφερὸν μιασμάτων ῥύμασαν πόλιν, αἰαρπάζει. ταῦτα λέγων Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ & δακρύων, λυγμὸς τὸν φωνὸν ἀνεκόπτων. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειρόν τε τὸ πάθος, καὶ τὸ προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννου παρωξύνοντο μᾶλλον ὁπὶ τοῖς ῥωμαίοις ὁπλοθυμοῦντες ἐγκρατεῖς γένεσθαι αὐτοῦ.

Τῶν γε

Κεφάλαιον θ.

Τῶν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὁρῶντες τὰς φυλακὰς τῆς στάσιως καὶ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἱ καιρὸν φυλακήσαντες ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ἷς μὲν Ἰσμαὴλος τοῦ καρτομηθέντος ἐν κυρλείνῃ, καὶ τέταρτος Ματθίας παῖς ἄλλος μὲν τὸν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ τοῦ Γιώρα σίμων ἀπέκτανε, σιωῦ ζηλοῦσιν ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καῖσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τὸν ἄλλοις βιβλίοις ἔζην, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφναν τοὺς ἐκεῖ παραμενῶν μέχρι. ἀποδώσειν δὲ ἐκάστῳ τοῖς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενομένους μὴ ἔν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ δυσδιδράσκειν. λύσις δ' ὡς μὴ πρόσεσαν αὐτοῖς τὸ πανήγυριμα πρὸς καιρὸν, ἐπεσχέθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ θείου αὐτομολεῖν. Κεφ. ι.

Τοῖς δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν γόφνας Τίτος, ἐκέλευσε μετὰ Ἰωσήπου προσελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλείους πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφυγον. νομίμου δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλη τοὺς ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μὴ, τότε ἱερᾶ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ γὰρ αὐτοῖς μισήσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μείζονος ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αὐτεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀπεκεραύνουν, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυρωτὰς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, προσεοικέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμοὶς ἔτι τοὺς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ πρόκοψαν εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὡς τὸ λοιπὸν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν ζηλῶσαι ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτοὺς, ταύτην εἶδον παρὰ ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σταπωτῷ ἂν ἔσιν ὅς τις ἂν μὴ φείκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τούς τε λῃστὰς ἤυχετο, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσι μετανοῆσαι. τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωτερικῶς τοῖς πρὸς τὸν ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν δρύφακτον τοῦτον προβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὴ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ μίσιον ὑπερβαίνειν προαγορεύει; οὐχ ἡμεῖς δὴ τοὺς ὑπερβαίνοντας, ὑμῶν ἀναιρεῖν ἐπεξέφαμεν, καὶ ῥωμαῖος τις ἦ; τί δὲ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὴ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νεῦμ μοι γὰρ ἂν οἶμαι, μαρτύρομαι δὴ καὶ σέ πατρὶ ἐμοὶ, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post
B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceptt, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione
C discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, &
D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum dispositæ tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò
E sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, at-
F que adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœniteret: Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo
G etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum a- A
cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta
quispiam Romanorum, nec quicquam in eo-
rum contumeliam faciet. seruabo autem vobis
etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non potemat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hísque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & D
vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primo- E
rum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vrebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos pro- F
silientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus fauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum intermina-

ἀναγκάζω μάχεσθαι, κἂν ἀλλάξητε τὴν τάξεως τὸν τόπον, ἐπεσελεύσεταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ἐπὶ συμβεί-
σει. τηρήσω γὰρ τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα τοῦ ἰωσήπου διαγγέλλοντος ὁ μὲν καῖσαρ, οἱ λῃσταί, καὶ ὁ τύραννος ὡς ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ καθ' ὑπουλίαν μᾶλλον τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες, ὑπερηφάνουν. τῖτος γὰρ ὡς οὔτε οἰκτον ἑαυτῷ τοὺς ἄνδρας, ὅτε φείδεσθαι τὰ τοῦ ναοῦ πονουμένους ἑώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφάλαιον ια.

ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρουμένῳ τῷ τόπῳ. ἑξήκοντα δὲ ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παραδούς, τούτων δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ἐπιτίθεται περὶ ἐνάτην τῆς νυκτὸς ἐπαίρειν. ὅτε γὰρ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ παρὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν ἀπόνειν ἔφασαν ὅπου τὴν αὐτωνίας καθεζόμενον, καὶ τοῖς μάχῃ ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς περιπεσὼν οἷς. πάντας γὰρ ὁρῶντος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμίους ἔσεσθαι. τούτοις πειθεὶς ὁ καῖσαρ, δι' ἣν τότε τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἶπεν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τὰς ἀμέρους, μήτε τῶν ἐναντίων ἀπαμύρητος διαλάθῃ, γνώσεται δ' αὐτὰς καὶ μάρτις ἅπαντων, ὁ καὶ τὸ κολάζειν, καὶ τὸ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅτε τὴν θέαν ἔπεμπε καθ' ἣν ὥραν καὶ θορυβηταί, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ καπέτιον ὑπὸ τῆς αὐτωνίας, ἐπαναδέχεται τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ μὲν οὖν φυλακῆς ἐνδεῶς κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀπαθῆ σώσαι μὴ δυνηθέντες λίθοις συνεπλήκτουν. θεοὶ γὰρ τὸ ἐκκοπτόντων βοὴν ἔνθεν οἱ λοιποὶ καὶ ξίφος ἐξέθεον. τῶν μὲν δὴ φρουρῶν τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, ἀντιπαλον δ' οἱ μὲν ἐκείνοις τῷ σφετέρῳ θάρσει, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχεῶντο. τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸς ὑπέγνωσαν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὸ δ' ὁμόφρονες, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφείλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οὓς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δὲ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸ θορυχόντα πλήττειν ἐῶν ἄκριτον. ῥωμαίους μὲν ἐν συναπτώτας, καὶ κατὰ συντάξεις θορυβοῦντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἀγνοια. καὶ γὰρ ἐῶν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τοῦ συμβήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ ταῖς τε φυγαῖς, καὶ ταῖς ὑποχωρήσεις αἰδοῖ πονούμενοι, πολλὰς φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὸ ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον ἀντὶ σπότου, ὡς ὀπίσω ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείους γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὤφθη τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διακρίνεσθαι. καὶ καὶ φάλαγγα διαστάντες, τοῖς τε βέλεσιν ἀτάκτοις ἐχεῶντο, καὶ τῇ ἀμιλλαις. ἀδιάτρεπτος δ' οὐτ' εἶκον οὔτ' ἐπιόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος τίτου, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ συντάξεις πλέον ἀλλήλοις, καὶ θορυβοῦντες ἕκαστος ἐκείνῃ αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβήκει τὰς τόλμας, ὅτι φεύγειν σφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἱερεῖν φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεῖτο, καὶ τοῖς μὲν ἀναγκαίων, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ δηλαι-

ρων

ρων ἀπφλαῖς. συνέβαινε ἢ τὸ μὴ πλεῖον, σταδιαίαν ἐξ A
τ μάχλιν, ἐν ὀλίγῳ ἢ, καὶ ταχέως ἀπισρέφειν τὰς ρο-
πάς. ἐδ' ἑτέροις δὲ ὅτε φυγῆς, ὅτε διώξεως μῆκος εἶχον.
ἀεὶ ἢ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ὁπὸ τ ἀντωνίας ὁ θό-
ρυβος ἐῶ θαρρεῖν ἢ καὶ κρατεῖσι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων,
& μένειν ἐπομένοις. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον.
οὐδὲν γὰρ ὅτε τίτον, ὅτε τοὺς ἄλλους αὐτῶν ἐλάνθανε τῶν καὶ
τ μάχλιν. τὸ ἢ πέρας ἀρξάμενοι τ νυκτὸς ἐνάτης ὥ-
ρας, ἀφ' πέμπτῃ τ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ἧπερ B
ἤρξαντο τόπου τ συμβολῆς, μηδ' ἑτέροις βεβαίως κλί-
νασι τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τ νίκλιν μέσην ἐν ἀ ἴσῃ μάλ-
λῳ τῇ διατάξει καταλιπόντες. & ῥωμαίων μὲν ὀλίγοι
ἠμνήσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐν μὲν τῷ πρὸ
σίμωνα ἰούδας ὁ τῦ μέρτωνος, καὶ σίμων ὁ τῦ ἰωσῆ. τῷ
ἢ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν υἱὸς παῖς,
σῶσα ἢ ὁ ἰάκωβος. τῷ ἢ μετ' ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ ἀ-
λέξας. τῷ ἢ ζηλωτῶν, σίμων υἱὸς ἰαείρου.

Κεφάλαιον ιγ. C

ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δύναμις, ἡμέ-
ρας ἑπτὰ καταρρᾳθυμήσαν τοὺς τ ἀντωνίας θε-
μελίους, μέχρι τῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἀπόδον διέρεισαν-
το, πλησιάσαντα ἢ τῷ πρώτῳ πρὸς βόλῳ τὰ τάλιμπα,
κατήρχετο χώματος. τὸ μὲ ἀπικρις τ τῦ εἴσω ἱερᾶ γω-
νίας, ἥτις ἐῶ κατ' ἄρκτον & δύσιν. τὸ ἢ κῇ τ βόρειον
ἐξέδρας, ἣ μεταξὺ τ δύο πυλῶν ἐῶ. τ ἢ λοιπῶν δύο,
θάτερον μὲν κῇ τ ἑσπέριον σοᾶ, τῦ ἐξωθεν ἱεροῦ. τὸ D
ἢ ἕτερον, ἔξω κῇ τλὺ βόρειον. πρὸκοπὴ μέν τοι μετὰ
πολλῦ καμάτου & ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τ
ὅλλυ ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζεσιν. ἀκακουῶτο δ'
ἐδ' ὅσῃ καὶ κατ' ὀπυβολὰς αὐτοὶ, δι' ἀπειρίαν τ κρα-
τεῖν ὄντες ἀδείσεροι. καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας,
χειρώμενοι τολμηροτέρως τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΤΩν γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προέλθοιεν ὅπῃ ξυ-
λείαν ἢ χόρτυ συλλογήν, ἢ τῆς κομιδῆς χρόνον, E
αἰδέσαν βόσκειν τοὺς ἵππους ἀποχαλινώντες, ὡς οἱ ἰου-
δαῖοι καὶ σῖφος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. καὶ τότε συνεχῶς
γινομένου, νομίσας κῆσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειαν τ σφετέ-
ρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων αἰδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγάς,
ἔγνω σκυθρωπότερον τοῖς λοιποὺς προὸς φυλακὴν τῶν
ἱππέων ὀπισρέψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τλὺ ὀπὶ
θανάτου τῶν ἀπολεσάντων σρατιώτην ἕνα, φόβῳ τοῖς
ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. ἰαέτι καὶ εἶναι νέμεσθαι, κα-
θάπερ ἢ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὀπὶ τὰς χρείας ἐξήσ-
σαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώμα- F
τα διήγαγον. Κεφάλ. ιε.

ΜΕτὰ ἢ μίαν ἡμέραν αὐτῷ τ ἀπόδου, πολλοὶ τῶν
ζασιαςῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ
λιμὸς ἤτεινε, συνελθόντες τ κῇ τὸ ἐλαῶν ὄρος, ῥω-
μαίων φυλακῆς ὀλιγίσθην, πρὸς ὥραν ἑκάτλω τ ἡ-
μέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲ ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θε-
ραπείας ἤδη τ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διακρίσειν. G
προσβοθόμενοι ἢ τλὺ ἐφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ
ταχέως ἐν τῷ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶρ-
γον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ προτείχισμα βια-
ζομένους. γινομένης ἢ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς,
ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γινομένως ἐπεσχέθη,
ῥωμαίων μὲν μετὰ τ ἰσχύος, διὰ μπειρίαν τῦ πολεμεῖν χρωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίσι τᾶς ὁρμᾶς, &

tionibus incitaret. Quominus autem plerumque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro tuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & considere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inierè certa fuga cessissent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudæ Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum essent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggerésque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæôn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dextetæ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

τοῖς θυμοῖς ἀκαθέκτοις, ἐστρατήγει ἡ τὸ μὲν αἰδὼς, τῆς δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, καὶ ἐκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῆς ἀπὸ ἀσείρης τῶν ἱππέων πεδάνιος τέτμημα, ζητουμένων ἤδη τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατὰ τὸ φάραγγος σωθεντῶν, ῥᾴθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, εὐθαρσῆ τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ἁρμάτων ἐκ σφυρῶν. Τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκφέροντος ἐπέκλινε τὸν ἵππον. Τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τὴν τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τῶν λοιπῶν σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων κόμαιρε τὸν αἰχμάλωτον. πάντες δὲ τὸν μὲν λαβόντα τὸν δυνάμενον θαυμάσαι, τὸν δὲ ληφθέντα τὸν δεῖν τὸ τεῖχος δηχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἐλαμάχαις ἰῶν, καὶ τὰ χώματα κατέπειγεν.

Κεφάλαιον ις.

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι τὰ συμβολᾶς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφουμένῳ τῷ πολέμῳ, καὶ τῷ ναῷ προσόντος, καθάπερ σπαρμένῳ σώματος, ἀποκοπὸν τὰ προσφλημμένα μέλη, φθάνοντες εἰς τὸ πρόσω νομὴν. τὸν μὲν βορείῳ, καὶ κατ' ὀλίγον τοῦ συνεχὲς πρὸς τὰ ἀντωνίαν ἐμφράσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὰ ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι κάμειν τὰ ἄμα. μετὰ δ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τὰ προειρημένῳ μήνος, τὸ πλησίον τοῦ ὑποπτέρου τοῖς ῥωμαίοις, καὶ μηχεπεπτεκαίδεκα πήχων προκόψαντος τὸ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὰ ὀροφὴν, μήτε καθάπαξ ἐξισάμενοι τῷ ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀντωνίαν σωφεῖς αὐτῷ διαφθείροντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπτέρας. οἱ δὲ πρὸς τὴν ἐμβολὴν τὸ πυρὸς πρεμήσαντες, τὰ νομὴν ἐνέμησαν αὐτῷ, σφίσι χρησίμως. πρὸ μὲν δὴ τὸ ἱεροῦ, τὰ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὲ ἦν κατὰ μέρος συνθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩΝ Ἰουδαίων δέ τις κατὰ τὰς ἡμέρας, αἰτία ὅτι σῶμα βραχὺ, καὶ τὸ ὄψιν ὑπόκαταφεύγοντος, ἰδίους τε ἕνεκα, καὶ τὰ ἄλλων ἄσημος, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τῶ ἀρχιερέως ἰωάννου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὑβριστικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὰ ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. τῆς δὲ ταύτῃ ὑπερφρονήσεως ὀλίγοι μὲν ὑβριστικῶς. ἦσαν δ' οἱ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἔπληττό γε μὴν πολλῶν καὶ κόσμος ἐκ ἀσυνέτως, θαυμαστῷ τι μὴ συμπλεκόμενος. τοὺς γὰρ ἀπειρηκότας τὰ σωτηρίαν, ζητεῖ ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, πότε ὑπερβάλλεσθαι πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐκ μέγα, καὶ μεῖζον ἀρχικὸν τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἐκ αἰδρίας, ἀλλὰ θεσύτητος εἶη. μηδ' ἑνὸς δ' ὑπολυ θεσίοντος, καὶ τὰ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἰδίᾳ ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῆς ῥωμαίων ὑβριστὴς, πάσης τὸ ὄνομα τῆς ἐκ ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτῷ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθάδες· εἰκὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ βραχύπτα τῷ σώματος

αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα προῆλθε συμβαλών, προσεδόθη δ' ὑπὸ τὰ τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττει προσδραμών, ἔπειτα ὤμους τῆς νεκροῦ, τότε ξίφος ἡμισμόρον ἀείσας, καὶ τὴν

κὴ τὴ λαιᾶ τὸν θυρεὸν, ἐπιλάλαξέ τε τῇ σπαθῇ πολλὰ, κὴ πρὸς τὸ πεσόντα κομπάζων, κὴ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπισχνούμενον, ἕως αὐτὸν ἀναστρέψαντα κὴ ματαίζοντα, φρίσκος τὶς ἑκατοντάρχης τοξεύσας, διήλασε βέλ. πρὸς ὃ τῶν τε ἰουδαίων κὴ τῶν ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐπὶ τῷ ἀλγηδόνων ὅπῃ τὸ σῶμα τῷ πολεμίῳ κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ὑποφήνας ἐπὶ πολέμῳ τιλὶ ὅπῃ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν.

A que cruentum gladium coruſcabat: armíſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

B

Κεφαλ. ιη.

Οἱ δ' αὐτὰ τὸ ἱερὸν ϛασιασταὶ φανερῶς τ' ἐπαίεσαν τοῖς ὅπῃ τῷ χωμάτων ϛρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάϛην ἡμέραν, κὴ τ' πρωϊρημένῃ μηνὸς ἑβδόμῃ ϵ εἰκάδι, δόλον ἐνεδεύαζον τοιόνδε. τ' ἑσπερίαν ϛοᾶς τὸ μεταξὺ τῷ δοκῶν, κὴ τ' ὑπ' αὐταῖς ὀρυφῆς, ὕλης ἀναπλάσιν αὖις, πρὸς ὃ ἀσφάλτε τε ϵ πίασης, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι διῆθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τῶν μὴ ἀσκέπτων πολλοὶ τ' ὁρμαῖς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπῃ τε τ' φοαὶ ἐπήδων προθυμούμενοι κλίμακας. οἱ δ' σωφρονέϛεροι ἄλογον ἔϛιλὶ τῷ ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὴν τῶν τ' ἀναπηδησάντων ἡ ϛοά, κἂν τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτιλί. αἰφνιδίως δ' ἀφνιδίως πάντοθεν τ' φλογὸς, τοῖς τε ἔξω τῶν κινδύνῳ ῥωμαίοις ἔκπληξις ἐπέχε δεινὴ, κὴ τοὺς προεκθέϊτας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τ' φλογὸς, οἱ μὴ εἰς τ' πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι ϲωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες, ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείϲων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τιλὶ φλόγα σιδήρῳ. προεῖχε δ' δ' ὠθέως, κὴ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅπῃ πλεῖϲον ἐκφερόμενον. καίϲαρα ὃ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ὑποκλυμένοις ἐπειδὴ δίκα τοιγλήματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσῆει τῷ αὐδρῶν, κὴ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένῳ, τοῦτο γὰρ προθυμότιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ἐπ' ἔ τὶς ἡφίει τ' ψυχὴν ὀδυνώμενον. βοῶν τε γὰ αὐτοῖς κὴ προπηδῶν, κὴ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπαμύνειν προκαλῶν, δῆλος ἦν. τὰς ὃ φωνὰς ἔκαϲος, ϵ τ' δάκρυσιν, ὡσπέρ τι λαμπρὸν ὑποφέρων ἐνταφιον, θύμος ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γεμὴν ὅπῃ τ' τεῖχον δ' ϲοᾶς ὄντα πλατιὰ ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὴ τῶ σπουδῆς διεσώθησαν, ὑπὸ ὃ τ' ἰουδαίων προεκθέντες ὅπλοις μὴν αὐτέχον δάκρυσι ζωσκόμενοι. τέλος ὃ πάντες ἔπεσον.

Cap. VI. Romani flãmis pereunt dolo Iudaico, & de Atorioquodã.

Editioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi, excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamen fortiſſimus demonſtratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eũ cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóque altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τῆς αὐτῷ νεανίας, ὀνόματι λόγγος, ὅλον ὑπεσμήσας τὸ πάθος, ϵ κατ' αὐδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τ' ἀπολωλότων, ἄριϲος φανείς. ὃν οἱ μὴ ἰουδαῖοι δ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, κὴ ἄλλως ἀνελεῖν ἀθυμοῦντες, καταβλῶαι πρὸς αὐτοὺς ὅπῃ δέξιᾳ παρεκάλουν. ὁ ὃ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταλιπεῖν τὸ σφέτερον κλέος, κὴ τιλὶ ῥωμαίων ϛρατιᾷ. τούτῳ πειθεὶς, κὴ δηλαδήμενος φανερὸν ἑκατέροις τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀνῄρει. τῷ ὃ τῷ σωτὴρ διεκθόντων, ἀρτέμιος τὶς παυουρνία δηλοῖ. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῷ ϛρατιωτῷ λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῷ ἐμαυτῷ κτημάτων, εἰ προσελθὼν μὲ δέξαιο. τῷ ὃ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲ ἐπ' αὐτὸν καθενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ ὃ δεξάμενος

C

D

E

F

G

ſolo alliſus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis,) quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Gedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi ali- C qua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabi- dos decipiebat: & impingentes in oſtia, tan- D quam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum brutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atti- E cis venundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrate? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt. F

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanē habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cū cæteris obſidebatur. Huiusalia quidē bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea que ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, fameſque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ τ̃ βαρ̃ος τ̃ λιθοβρώτου φερομένη προσπεσόντες, ὥδαξεν ἡμίσειαν θύραν. τοῦτο τὸ πάθος φερὸς μὲν ῥωμαίους ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, φερὸς δὲ τὸ μέλλον ὅμως, κατεσκεύασε φυλακτικωτέρους, καὶ φερὸς τὰς ἐκ τ̃ ἀέρος ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τ̃ τόπου, καὶ τὸ ἦθος τ̃ ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκαὴ δὲ καὶ ἡ στοὰ μέχρι τ̃ ἰωαννείου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῇ φερὶς σίμωνα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑφ' ᾧ τὰς ἐξαγούσας ὑφ' ὑ ξυστὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ὁπλισθέντες ἤδη ἐκ τ̃ ἐναντίων τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ῥωμαῖοι τ̃ βόρειον στοὰν ἐνέφρησαν μέχρι τ̃ ἀνατολικ̃ς ὅλης, ὧν ἡ συναπτουσα γωνία τ̃ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑφῳκοδόμητο, παρὸ μάλιστα φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν φερὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ' ὑπὸ τ̃ λιμοῦ φθειρομένων καθ' ἑκάστην πόλιν, ἄπειρον μὲν ἐπιπλέ τὸ πλῆθος· ἀδύνατα δὲ συνέβαινε τὰ παθήματα. καὶ εἴ τι οἰκίαν εἶδέ τις τροφῆς παραφανεῖσαν σκιὰ, πόλεμος ἦν, καὶ δι' ἀγχόνης ἐχώρουν οἱ φίλτατοι φερὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τ̃ ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας ἦν τοῖς θνήσκουσιν ἴση, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκοπεύουσιν οἱ λῃσταὶ δικρᾶνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφὴν, σκέποιτο τ̃ θάνατον αὐτ̃. οἱ δ' ὑπ' ἀνδρίας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο, τ̃ τε θύρας ἐσειόμενοι μεθυόντων δίκην, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῖδα δ' ὑπ' ὀδόντας ἦλθε ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ἐναγεστάτοις τ̃ ἀλόγων ζώων φερόμενα, συλλέγοντες ἐθίειν ὑπέφερον. ζωστῆρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ πελιδνότατον οὐκ ἀπέχοντο, καὶ τὰ δέρματα τ̃ θυρεῶν ὑποδέροντες ἐμασῶντο. τροφὴ δ' ἦν καὶ χόρτου ποσὶ παλαιᾶ σπαράγματα· τὰς δ' ἴνας τινὲς συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τ̃ ἐπ' ἄψυχοις αἰσθέσεως τὸ μὴ λέγειν; εἶμι γὰρ αὐτὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἱστόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν δίκαιμι τερπνὰ δοκεῖν τοῖς αὖθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τ̃ συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τ̃ κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχραὶ καταθείμην τῇ παρίσῃ χάριν καθυφέμενος τ̃ λόγον, ἃ πέπονθε τὰ ἔργα. γυνὴ τις τ̃ ὑπ' τ̃ ἰορδάνου κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεχώρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, δι' ἀγλαΐαν καὶ πλοῦτον ὀνήσιμος, μετὰ τὰ λοιπὰ πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγόσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τ̃ μὲν ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τ̃ περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τ̃ πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τ̃ χιλιάδων, κἂν εἴτι τροφῆς ὀλίγον ἐφάνη, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ τοῦ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδορουμένη, καὶ καταρωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' ὅτε παροξυνόμενός τις, οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν οὐδεὶς ἀπῄρει· καὶ τὸ μὲν δύσκολον ἦν οὐδὲν ἄλλως σκοπιὰ, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ δυσκόλως, ὁ λιμὸς δὲ δι' σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἀνῄει.

καὶ τὰ

καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λα- A
βοῦσα τὴν ὀργὴν μὴ δ' ἀνάγκης, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ
τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ πᾶς ὑποµάσιος, ὃν ἁρπασαµένη
βρέφος εἶπεν ἆθλιον ἐν πολέµῳ καὶ λιµῷ & σάσι, τίνι
σε τηρήσω; τὰ µὲν Ῥωµαίοις, δουλεία καὶ ζῆσο-
µέν ἐπ' αὐτούς. φθάνει γὰρ καὶ δουλείαν ὁ λιµός, οἱ σα-
σιασταὶ δ' ἀµφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γοῦν µοι βοφῆ,
καὶ τοῖς σασιασταῖς ἐριννύς, καὶ τῷ βίῳ µῦθος, ὁ µόνος
ἐλλείπων τοῖς Ἰουδαίοις συµφορᾶς. & ταῦθ' ἅµα λέγουσα B
κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπήσασα, τὸ µὲν ἥµισυ κατεθίε,
τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. οὐθέως δ' οἱ
σασιασταὶ παρῆσαν, καὶ δι' ἀθεµίτου κνίσης ἀπάσαντες
ἠπείλουν, εἰ µὴ δείξειε τὸ φαγησόµενον, ὑποσφάξειν
αὐτίκα οὐθέως. ἡ δὲ καὶ µοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλῶς τε-
τηρηκέναι. τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δ' οὐ-
θέως φρίκη & ὀργῶν ἔκστασις ἥρει, & ταῦτα ὅτιν ἐ- C
πεπήγεσαν. ἡ δέ, ἐµὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ
ἔργον ἐµόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. µὴ γένησθε
µήτε µαλακώτεροι γυναικὸς, µήτε συµπαθέστεροι µη-
τρός. εἰ δ' ὑµεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐµὴν ἀποστρέφεσθε θυ-
σίαν, ἐγὼ µὲν ἥµισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δι' ἐµοὶ
µενάτω. µὴ ταῦτα οἱ µὲν ξέµοντες ἐξήεσαν πρὸς ἓν
τοῦτο δειλοί, καὶ µόλις ταύτης τῆς µητρὸς πρα-
χωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δι' οὐθέως ὅλη τοῦ µύσους ἡ πό-
λις, καὶ πρὸ ὀµµάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαµβάνων, ὡς D
παρ' αὐτῷ καινοτοµηθὲν ἔφριττεν. ἀπεδὴ γὰρ λιµωτ-
τόντων ὅτι τὸν θάνατον ἦν, καὶ µακαρισµὸς τοὺς φθασάν-
των, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. τα-
χέως γὰρ καὶ Ῥωµαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τοὺς γοῦν οἱ µὲν
ἠπίστουν, οἱ δὲ ὠχτειραν, τινὲς δὲ πολλοὺς εἰς µίσος τοῦ ἔθ-
νους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καῖσαρ δ' ἀπε-
λογεῖτο καὶ πρὸς ταῦτα τῷ θεῷ, φάσκων ἀλλὰ µὲν αὐτὸς
Ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονοµίαν προτείνεσθαι, καὶ πάν-
των ἀµνηστίαν τοῦ τετολµηµένων. τινὲς δὲ αὖτε µὲν ὁµο- E
νοίας ἔφασαν, αὖτε δὲ εἰρήνης πόλεµον, προὔκοπτε δὲ καὶ Ἰου-
δαϊσµὸς, λιµὸν ἀρεµούσας· ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀξαµένους
καίειν τὸ σωτηρούµενον ὑφ' ἡµῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἶναι καὶ
τοιαύτης βοφῆς ἀξίους. καλύψειν µού τοι τὸ τεκνοφα-
γίας µύσος, αὐτῷ τῷ παρεῖσθαι πῶµα, καὶ ἀπα-
λείψειν ὅτι οἰκουµένης ἥλιος καθορᾷ πόλιν, ἐν ᾗ
µητέρες ἕτοιµα φέρονται προσήκειν µὲν τοι προὶ µητέρων
πατράσι τοιαύτην βοφὴν, οἱ δὲ µὴ τηλικαῦτα
πάθη µένειν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἅµα διεξιὼν, ἐνενόει F
καὶ τοῦ ὑπογνώσειν τὴν διάνοιαν· ἐγὼ δὲ οὐ ἔτι σωφρονῆσαι
τοὺς πάντα προπεποιθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν µεταβα-
λέσθαι, µὴ παθεῖν.

Plus verò quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi de neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miſerum te, ait infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam ſi vixeris, ſeruiturus es: fames autem præuenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, viſúque ipſo dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc ſolum timidi, víxque hoc cibi matri ceſsêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miſerabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eíſque liberam propoſuiſſet omnium obliuionem, quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, deſperationem hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

Κεφάλαιον κϛ.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

Ἦδη δὲ τοῦ δύο τάγµάτων συντετελεκότων τὰ
χώµατα λίθοβολος ὀγδόη, προσάγειν ἐκέ-
λευσε τοὺς κριοὺς κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τοῦ
ἔσωθεν ἱεροῦ. προὔκοπτον δὲ τούτων ἓξ ἡµέραις ἀδιαλεί- G
πτως σερρότατα πασῶν ἑλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖ-
χον, ὑδὲν λῦσαν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τοῦ ἄλλων τὸ
µέγεθος, καὶ ἡ ἁρµονία τοῦ λίθων λῦ ἀµείνων. τῆς
δὲ βορείου πύλης ὑπωρύττουν ἕτεροι τοὺς θεµελίους,
καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες, τοὺς ὄµωροθεν λί-
θους ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἐνδοτέρου καὶ διέµενεν ἡ πύλη, µέχρι τὰς ὀχὰς τοῦ ὀργάνων, καὶ τοῦ

Octauo autem die menſis Auguſti, cùm duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iuſſit: cùm quibus ante ſex, qui firmiſſimus erat aries, parietem ſine intermiſſione pulſando, nihil omnino profeciſſet. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem ſtructura lapidum ſuperabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta ſuffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ ſuſtinebantur. támque diu manſêre, donec inſtrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autê ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

A

B

C

D

E

F

G

μὴ ϗ μοχλῶν ὀπιχρήσῃς ἀπογνόντες, κλίμακας ταῖς σοαῖς προσέφερον. οἱ ὁ ἰουδαῖοι κωλῦσαι μ̀ ἀναβᾶσαν, καταβᾶσι ὁ συμπεσόντες, ἐμάχοντο, ϗ τοὺς μ̀ ἀνω θοῦντες εἰς τὰ ὀπίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζοντας ἀπήεσαν. πολλοὺς ὁ τ̀ κλιμάκων ἀποβαίνοντας, φρὶν φθάξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τ̀ ῥομφαίας ἔφθανον. ἐνίας ὁ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ϗ διακλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον. ὧν δ' ὀλίγος, ϗ αὐτὸς φόνος. οἱ δ' ἀμυνόμενοι τὰς σημαίας περὶ αὐτῷ ἐπολέμουν, δεινὰ ἡγούμενοι, ϗ πρὸς αἰχμάλωτα τέκνων τὴν ἁρπαγήν. τέλος ὁ, ϗ τῶ σημαιῶν οἱ ἰουδαῖοι κρατῆσαι, ϗ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ ὁ λοιποὶ πρὸς τὸ τ̀ ὑπολωλότων πάθος ὁρῶντες, ἀνεχώρουν. τῶ μὲν ἐν ῥωμαίων ἄπρακτος ἐδεὶς ἀπέθανε. τῶ ὁ σασιασῶν, οἱ κατὰ τὰς πρότερας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως ϗ τότε, ϗ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τὸ τυράννου σίμωνος. ὁ ὁ τῖτος ὡς ἐώρα τὴν ὅλη τοῖς ἀλλοζήλοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γιγνομένην ϗ φόβου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

ΕΝ ὁ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοὺς τῶ σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, ϗ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατούντων ἰουδαίων ἀπεχώρουν. τῖτος ὁ τοῦτο παν̀ργημα φρυάλλετο τ̀ αἰδρῶ, ϗ τ̀ ἀλλην πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὑπ' ἀνάγκης ἦχθαι λέγων αὐτούς, ἀ σὺν προαιρέσεως παρεῖναι, ϗ σωτηρίας ἀν ἀξίους εἶ τοὺς φλεγομένης ἤδη δ' αὐτοὺς τ̀ παρίδος ἐξαλλομένους. ἐκράτει δ' ὅμως τὸ θυμοῦ ἡ πίστις, ϗ ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, ἐμοὶ σὺν ἴσῃ μοίρᾳ κατέξασι τοῖς ἄλλοις. ἤδη ὁ τ̀ πύλαις οἱ στρατῶται προσῆγον τὸ πῦρ, ϗ προσεπικόμενος ὁ ἄργυρος διεδίδρασκεν εἰς τ̀ ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τ̀ σοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μ̀ τ̀ σωμάτων παρεῖδησαν αἱ ψυχαί, ϗ δι' τ̀ καταπληξιν, ἀμυνεῖν μ̀ ἢ σβεννύειν ὥρμησαν ἐδείς· αὐτοὶ δ' ἐσῶντες ἀφεώρων· ϗ μὴν πρὸς τὸ διαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη ϗ τ̀ ναὸν καιομένῳ, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μ̀ ἦν τ̀ ἡμέραν, ϗ τ̀ ὑπύσαν νυκτὰ, τὸ πῦρ ἐπεκράτ. ϗ μέσης ἤδ ἐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴαχυσαν ὑφάψαι τὰς σοάς.

Κεφάλαιον κδ.

ΤΗ δ' ὑπύσῃ, τῖτος μέρει τ̀ δυνάμεως σβεννύειν τε ϗ φρᾶ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς ὤμαρτέσεαν τῶ ζαγμάτων αὔοδον κελεύσας, αὐτὸς σωπῇ τοὺς ἡγεμόνας. ϗ συνελθόντων ἐξ τῶ κορυφαιοτάτων, πρεσείᾳ τε ἀλεξάνδρᾳ τῶ τάκτων τῶ στρατεύματον ἐπάρχοντος, ϗ σέξτῳ κερεαλίῳ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, ϗ λαρκίῳ λεπίδῳ τὸ δέκατον, ϗ τίτῳ φρυγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντιδι ἰῶ λιβέριος, σεκστοπεδάρχης τῶ ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ζαγμάτων, ϗ μάρκος αντώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, ϗ μετὰ τούτους ἑπτὰ ϗ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὲ τὸ ναοῦ προυτίθη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τὸ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τὸ ναὸν μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλεγόμενοι. τινὲς ὁ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, ϗ μηδεὶς ἐπ' αὐτῷ τὰ ὅπλα θεὶ σάζειν· εἰ ὁ

εἰ ἢ πολεμῶεν, ὑπιβάντας καταφλέγ ειν. φρύριον γὰρ, ἀλλ' οὐ ναὸν ἔφη. Ὁ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων ἀσέβειαν, ἐκ αὐτῆς. ὁ ἢ Τῖτος ἐπ' αὐτοῖς πολεμῶεν ἐκδήλους φήσας, ἀντὶ τῆς ἀνδρῶν ἀμυνέσθαι τὰ ἄψυχα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τοῦτο ἐλάβιον, ὥσπερ καὶ κόσμον τὴν ἡγεμονίας αὐτῆς μύοντος. θαρρύνας δ' ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ φρόντων τε καὶ ἀλέξανδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν οὖν διαλύει τὸ συνέδριον, καὶ τοῖς ἄλλοις δυνάμεις διαπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμένοις εἶεν ἐν τῇ ὑποταξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῆς πειρῶν ὑπιλέκτοις, ὁδοποιεῖν διὰ τῆς ἐρειπίων προστάξει, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν, κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὸ ἰσχυὸν, καὶ ἀναθαρσήσαντες ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ ἢ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς καθ' ὑπερτόνον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν ὀλίγου συμμένοντες, πλήθει τε τῶν ἐκδεχόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας ἢ τὴν προταξέως τὴν ῥοπὴν κάσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπήμυνε μὲν τοῖς ὑπιλέκτοις ἱππεῦσιν. ἰουδαῖοι ἢ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐξάπινα οἱ πολλοὶ. Ὁ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὑπιστρεφόμενοι, προσέκειντο· μεταβαλλομένων δ' αὖ ἐφυγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τὴν ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν διαθέντες, εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κς.

Τῖτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς τῇ ὑπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. τοῦ ἢ ἄρα καταψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρὼν δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδοις, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώϊ μηνὸς καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τοῦ τῆς βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεφρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τὴν οἰκείων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀπίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ πότε, περὶ ὀλίγον λωφήσαντες οἱ ζασιασαῖ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ὑπιόντες), καὶ τῆς τοῦ ναοῦ φρυκτῶν γένεται συμβολὴ, περὶ τοὺς σβεννύτας τὸ πῦρ τοῦ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ ζεφάμενοι τοῖς ἰουδαίοις, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔνθα δή τις στρατιώτης, ἔτε ὀδόγγελμα περιμείνας, ἔτε ὅπλ τηλικοῦτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὁρμῇ τινὶ ζεόμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, ἀνακουφισθεὶς δ' ὑπὸ σφετέρου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. ἀναφλεγομένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ περὶ τὴν ἄμυναν συνέθεον, ἔτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε καμνόμενοι τὴν ἰσχυὸν, διὸ καὶ φυλακικοὶ περὶτεγον ἦσαν οἰχομένου. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυχε μὲν κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει περὶ τὸν ναὸν ἐρῶν τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οὔτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες, Ὁ παρθέντα τέτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septíque scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluſi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nam cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hique Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

CAP. X. Quemadmodum templũ incensum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, introcum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustemulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis defiendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, cúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτε δὲ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς ἀφ-κατέλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι τ' ὄψεις οὐ προσεῖχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ θερμαινόμενοι τ' τῶν εἰθισμένων ὅτε παραίνεσις, ὅτε ἀπειλὴ καθεῖχε τὰς ὁρμάς· ἀλλὰ θυμὸς ἅπαντων ἐκράτησεν, καὶ πρὸς τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἠτιμοῦντο συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῶν μὲν τῶν καισαρος ὠδαγμελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ σασιασῶν, ἀμηχανία μὲν καὶ ἦδη τοῦ βοηθεῖν. φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φοπή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τοῖς ἀπεσφάττετο. καὶ πολὺ μὲν τοῦ βωμοῦ, πλῆθος ἐπερρώει νεκρῶν. κατὰ δὲ τοὺς τοῦ ναοῦ βάθρων, αἷμά τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθαινε. κρατοῦσαι δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τοῦ στρατιωτικοῦ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τοῦ φθόνου τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τὸ δὲ κόμπου, καὶ τῆς δόξης ἐν ἐλάττω. τῆς φλογὸς δὲ ἐδέπω διϊκνουμένης ἐδαμόθεν εἴσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σῴζεσθαι τὸ ἔργον δυνάσθαι, προπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρεκαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβεραλιον ἑκατοντάρχην τῶν περὶ αὐτὸν λοχαγῶν ξύλοις φάσγανα τοῖς ἀπειθοῦντας, κελεύσειν εἴργειν. τῶν δὲ καὶ τὰ προὸς καίσαρα αἰδῶ, καὶ τὸ δεῖμα τὸ κωλύοντος φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ προὸς ἰουδαίους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τῆς ὁρμῆς λαβεστέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγεν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς πάντα ἔσω χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ περιττὰ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῶν εἴσω παρελθόντων, ἐνεπιδήσαντος τὰ καίσαρος προὸς ἐποχὴν τῷ στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς τροφεῖς ἐμβαλὼν τὰ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπίνης τ' ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ὕπως ἀκοντος καίσαρος ἐμπιπρᾶται.

Κεφ. κζ.

ΠΟλλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρελήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, καθ' σκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς προὸς τὰ ἅγια δόξης, μείζω λάβοι θαυμαθίαν τοῦ εἰμαρμένου ἄφυκτον ὄσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, ὅτῳ καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τοῦ ἀκριβείαν. καὶ μῆνα γοῦν, ὡς ἔφη, καὶ ἡμέραν ἐφύλαξε τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ὃν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν αἱρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἑσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ, μῆνες ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ὑπὸ δὲ

ὑπὸ ἢ ἀ ὕστερον, ἰῶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος A ἐποίησατο ἀγγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ξιακονταεννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κη.

Καιομένου ἢ τοῦ ναοῦ τὰ μὲ προσπίπτοντα ἰῶ ἁρπαγή, φόνος ἢ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· ὥστε ἢ ἡλικίας ἰῶ ἔλεος, ὥστ' ἐνδοπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παῖδια, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηρεμοῦτο, καὶ πᾶν γένος ἐπέκειτο προσχὼν ὁ πόλεμος B ὁμοῦ τοῖς τε ἱκετεύουσι καὶ ἀμυνομένοις. σωπὴ δὲ ἡ φλὸξ ὅτι πλεῖον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς. καὶ ἄχα μὲ τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἂν τις ἔδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τὸ ἢ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὀδυνηθεῖσαι δύναιτ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀλαλαγμὸς ἰῶ συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ C καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ὑποληφθέντος ἄνω λαοῦ, ξοπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα ἢ τοῖς ὄπι τοῦ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ ἅ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν διέτεινον. σωπὴ δ' ἥτε περσία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρύτερον ποιοῦντα τὸν ὁρμιὰν. ἰῶ ἢ τοῦ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὲ D τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἔδοξε σαίττεσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταγέμοντα. δαψιλέστερον ἢ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς εἶ), καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τῶν φονευομένων. ὀδαμοῦ γὲ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ὅτι τοὺς διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοῖς ῥωμαίοις, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν E ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τὸ δημοτικὸν ἢ τὸ λειφθὲν, ὅτι τὸν ἔξω σωὴ κατέφυγε.

Cvm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec ætæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vnáque supplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentísque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igníque clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi vidêre, in questus interim vires clamorémque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, plurésque interfectoribus interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníque in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecêre, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vná porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia.

Κεφάλαιον κθ.

Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ ναοῦ τοῖς τε ὀβελοῖς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀναστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ὥτ' ἰῶνόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, ὅτι τὸ τεῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτάπηχυ τὸ F εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὲν τῶν ὀνησίμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ ὀλιγαρτρεῖν πρὸς τὸ μὴ τῶν ἄλλων τύχειν, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, μήϊός τε ὁ υἱὸς βελγᾶ, καὶ ἰώσηπος δαλαΐου. ῥωμαῖοι ἢ, μέταγον τὸν ὅτι τοῖς πέριξ φειδὼ κείναντες, τὸ ναῷ φλεγομένῳ, πάντα συνεπίπρασαν, ὅτε λείψανα τῶν σοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲ ἐκ τῆς ἀνατολικῶν, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον ἢ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων στόρδυτο πλοῦτος, ἀνασκευασμένων ἐκεῖ τὰς οἴκων τὰς δύπορων. ἦκον ἢ καὶ ὅτι τὸν λοιπὸν σοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

Cap. XI. De sacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ita flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

ἐὰν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρᾶτον μὲν κινήσεως ἀπλαβείαν ἔφασαν καὶ κτύπε, μὴ ἢ

ΠΟλὺν ἦ καίσαρα κεῖναι τὰ πρὸ αὐτῆς ἡ πιλεῦσαι τὰς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὰ σοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συμβαίνει τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· πρεσιτάθη δ' ἐκ τούτων οὐδείς.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟύτοις ἄπιστος τὰ ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὑπὸ τὸ πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ὑπὸ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τὰ σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον προφῆται, προσμένειν τὸ ὑπὸ θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τοὺς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς πρὸς κρατῶν. πείθει γὰρ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν γὰρ δὴ καὶ τὸ κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποχάρῃ, τοῦτ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τὸ ἐλπίδος. τὸ γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καταφυδόμενοι τῶν θείων, πινικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ἄτε προσέχοι, ἄτε ὀπίσω, ἀλλ' ὡς ἐμβεβεσιτημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῷ τῶν θεῶν κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφάλαιον λα.

ΤΟῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ ὡμοιωμένον, καὶ ὡμαρτείνας ἐπ' ἐναυτὸν κομήτης. τοῦτο δὲ λύχνια πρὸ τὸ ὄπους ἀσεως, καὶ τὸ θεὸς τὸ πόλεμον κινήματος ἀθροίζομένους τὰ λαὸς πρὸς τὴν τῷ ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὴ λῶ ξανθικῶ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸ ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶ λαμπρὰν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ὑποβεβηκότων δυθέως ἐκείνη. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἑορτὸν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπὸ τὸ θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τῆ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδηρωτάτη, κλειομένη δὲ πρὸς δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροῖς, καταπήγας δ' ἔχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδαφον ὄντα λιθινοις λίθοι καθειμένοις, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τὸ ἱεροῦ φύλακες, ἠγγέλλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοίξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δ', λυομένην αὐτομάτως τὸ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, καὶ πολεμίοις δοῦναι ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τὸ ἐρημίας ἀπεφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τὴν ἑορτὴν ἡμέραν ὕστερον ἢ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. παράδοξα δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπο, καὶ τὰ ἑπακολουθήσαντα παθήμασι σημείων ἶσα ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πρὸ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἐνόπλοι, διήκτουσαι τὰ νεφῶν, καὶ κυκλούμεναι τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς πρωϊνὸν μὲν κίνησιν ἀπλαβείαν ἔφασαν καὶ κτύπε, μὴ δὲ

Cap. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conuenientе (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, serísque ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signati inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecclebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

μὴ ἢ ταῦτα ☪ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ τέτταρων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τετραετίας ἐντεῦθεν τοῦ πολέμου, τῶν μάλιστα δ' πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ σφόδρα εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς ἣν ἑορτὴν, ἐφ' ἣν σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ὀξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, ☪ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, κατὰ πάσας τοὺς στενωποὺς φέρεται κεκραγώς. τῶν δ' ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πληγαῖς. ὁ δ' οὐδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, ἅτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ἃς ☪ πρότερον φωνὰς ἐκ θεοῦ διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἄγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ῥωμαίων ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν, οὐδ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκείνατο πληγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τὸν ἢ ἀλβῖνε διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, ☪ πόθεν, ☪ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁπωσοῦν ἀπεκείνατο. τὸν δ' ὅτι τῇ πόλει θρηνοῦν εἴρων, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ ἢ τὸ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον, ὅτε προσῄει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔθ' ὥφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ᾠδήν τινα μελετηκώς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε ἢ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, ὅτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσι κἀλόγει. μία ἢ πρὸς πάντας ἰοῦ, ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν τῇ ἑορταῖς ἐπεκράγει, ☪ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μείους πέντε εἴρων, ὅτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, ὅτε ἐκάμνει, μέχρις ἧς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κληδόσιν ἐφῶν, ἀνεπαύσατο. προϊὼν γὰρ ὅτι τῷ τείχους, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ δεύτερον ἐβόα. ὡς ἢ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ ἢ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῆς περιβόλου χαλασθεὶς, καὶ πλήξας αὐτὸν, παραχρῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τις ἐννοῶν εὑρήσει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, ☪ φανερῶς προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας ☪ κακῶν αὐθαιρέτων ὀλλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι ☪ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, διαγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ ἢ ἐπαρὰν αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τὶς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὸν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὸν περὶ ἡγεμονίαν, ὑποδεεχθέντος ὅτι ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ἀδύνατον ἀνθρώποις τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, κἂν προορωμένοις. οἱ ἢ καὶ τῶν σημείων,

poſtea verò ſubitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo aregias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus feſtis vociferabatur: ídque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce rauciór fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modiſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſianũ deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híque ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Sytia dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabãtur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titũ perducti, vt ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicĩũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, íſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

ἃ μ' ἔκρινεν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξεθέσπισεν, μέχρις ὅτε ἀλώσει ἡ πατρίδος, ⸌ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, διηλέγχθησαν τὴν ἄνοιαν.

Κεφάλαιον λϛ.

Ρωμαῖοι ἤ τ μὲν ϛασιαστῶν, παλαιπεφλεγότων εἰς τὴν πόλιν, καμφιβόλῳ ἤ αὐτῷ τε τῷ ναῷ, ⸌ τ πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, ⸌ θέμενοι ἀπατολικῆς πύλης ἄντικρυς, ἔθυσάν τε αὐτᾶς αὐτόθι, ⸌ τὸν πῖτον μετ' μεγίστων ἐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τῇ ἤ ἁρπαγαῖς ὕστερος ἐνεπλήσθησαν οἱ ϛρατιῶται πάντες, ὥς τε κατὰ τ συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τ ϛαθμὸν τῆ χρυσίου πραθέσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

Τῶν ἤ αὖθ τ τοῖχον τῆ ναῆ ἱερέων διαχαρτερούντων, παῖς διψήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν ῥωμαίων δεξιὰν δέξιαν αὐτῷ, ⸌ τὸ δίψος ὁμολογεῖν. τῷ ἤ τ ἡλικίας ⸌ τ ἀνάγκης οἴκτον λαβόντων ⸌ δόντων δεξιάς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, ⸌ ὃ φέρων ἦκεν αἴσιον πλήσας ὕδατος, ὠχέτο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῷ ἤ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ ἐθέλις ἴσχυσε, πρὸς ἤ τ ἀπιςίαν ἐβλασφήμων. κἀκεῖνος ἐδὲν ἔφη παραβεβηκέναι τ συνθηκῶν. λαβεῖν ἤ δέξιαν ἐ τ μέλλειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τ καταβλῦσαι μόνον ⸌ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πιςὸς ἐδόκει εἶ. τὸ μὲ δὴ πανοῦργημα διὰ τ ἡλικίαν μᾶλλον ἢ τ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμῶττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, ⸌ πρὸς πῖτον ἀναχθέντες ὑπὸ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ ἤ τὸν μὲν τ συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἵᾳ ἤ δι' ὧν ἐλόγως αὖ αὐτὲς ἔσωζε, πρέπειν ἤ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ σωναπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Κεφάλαιον λδ.

Οἱ ἤ πρὲ τοὺς τυράννους, ὡς τῷ τε πολέμῳ παντα χόθεν ϗρατοῦντο, ⸌ πρεπετ ϛιχημένους ἀφαφυγεῖν ἐδαμόθεν ἐῶ, προσκαλοῦν ἤ τ πῖτον εἰς λόγους. ὁ ἤ διὰ τὸ φιλανθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυ πρεσπόσαν προαιρούμενος, ⸌ τῷ φίλων ϗαμένων, ἤδη γὰ μεριάζειν τοῖς ληϛαῖς ὑπελάμβανεν, ἵϛατο ⸌ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῆ ἔξωθεν ἱερᾶ. ταύτῃ γὰρ τὸν ξυσὸν ἦσαν πύλαι, ⸌ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερᾷ τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἐῶ ⸌ τῆ καίσαρος. τὸ ἤ πλῆθος ἑκατέρους, βύδην ἐφεϛήκει. ἰουδαῖοι μὲν πρὲ σίμωνα ⸌ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι ἤ καίσαρι παραδοκῶντες αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν. πλαγγεῖλας ἤ τοῖς ϗρατιώταις πῖτος, θυμῆ τε ⸌ βελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, ⸌ τ ἐρημίαν πλυσπάμενος, ὅπερ ἐῶ τακμήριον τ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῷ τ πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τ δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ ἤ ἀσκέπτῳ ⸌ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, ⸌ τὴν πόλιν ⸌ τ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολύμενοι ἤ ⸌ αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρῶτον μὲν ἀφ' ἑ πομπηΐος εἵλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, ὡς ἐ παύσασθε νεωτεροποιᾶς, ἔπειτα ⸌ φανερὸν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; ⸌ μὲν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτήρκησε τῶ ῥωμαίων ϛρατιωτικῶ. πίσει δὲ γερμανῶν συμμάχων; ⸌ τί τ ἔξω δ' ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἐμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; ⸌ μὲν ἴϛε γερμανοὺς δ' ἐλάσσοντας ἡμῶν. ὀχυρότητι ἢ τει-

ἢ τειχῶν; καὶ τί μεῖζον ὠκεανὸς τεῖχος κώλυμα, ὃν
ὡς βεβλημένοι βρετανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβομεθα;
καρτερία ψυχῆς καὶ παρασκευὴ στρατηγῶν; ἀλλὰ
μᾶλλον ἦθος καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. τοιγαροῦν ὑμᾶς
ἐπήγειρε καὶ ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ
πρῶτον μὲν ὑμῖν, τήν τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, καὶ βα-
σιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις
νόμοις ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεξέφαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον,
δασμολογεῖν τε ὑμῶν δοκοῦμεν τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα
συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε
ἐκωλύσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν χρήσθε
πλησιώτεροι, καὶ εὐδαιμονέστερον τοῖς ἡμετέροις χρή-
μασι καθ' ἡμᾶς. ἔπειτα πλείστων ἀγαθῶν ἀπολαύ-
οντες, δοκεῖτοῖς εὐδαίμονας λύειν κατὰ κόρον, καὶ δί-
καιον τῷ ἀπιθανοτάτων ἐρωτᾶν, τοῖς φαύλοις τὸν ἴον
ἀναφήκατε. ἔσω γοῦν κατέφερνήσατε τὸ νέρωνος ῥα-
θυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα, ἢ ἀπάσματα, τὸν ἄλλον
χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ δι-
εφάνη τε, καὶ πρὸς ἐλπίδας αἰσθοῖς, καὶ ἀμέτρους ἐξε-
τείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἐμὸς εἰς τὴν
χώραν, ἐ πεμφρησόμενος ὑμᾶς τῷ κατὰ κέρσιον, ἀλλὰ
νεθετήσων. δέον γοῦν εἴπερ δοκεῖ ἐπανασάσει τὸ ἔθ-
νους παρὼν, δοκεῖ τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἐκβαλεῖν, καὶ ταύτην ἐκ-
πορθεῖν τὴν πόλιν δυσέως, ὁ ἦν γαλιλαίαν ἐδήου καὶ τὰ
περιξ, ὅπως δοκοῖς ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν
ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς ἡμετέρας
ἠρᾳότητος, τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰχομένου,
τὸν ὅπερ ἐχθρὸν τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, τὴν ἐμ-
φυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαρρήσατε. καὶ χωρισθέν-
των εἰς τὴν αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς πα-
ρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ
οὐ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγυμνωμένους,
οὐδὲ καὶ στρατηγοὺς φιλανθρώπους ἐπειράσατε. προσφυ-
γούσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἠγεμονίας, καὶ τῷ μὲν κατὰ
ταύτην ἠρεμοῦντων πάντων, προφερομένων δὲ καὶ
σωπωμένων τῷ ἔξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι
πολέμιοι. καὶ προσβεῖαι μὲν ὑμῖν πρὸς τοὺς ὑπὲρ δυ-
φράτου δοκοῦντας νεωτερισμῷ, προβόλοι δὲ τειχῶν αἰσι-
κοδομέμενοι καινοί· σάσεις δὲ, καὶ τυράννων φιλονει-
κίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ἔτι πονηροῖς πρέ-
ποντα. ἦκον δοκεῖ τὴν πόλιν ἐγὼ, οὐδὲ τὰ πατρὸς ἀκοντος,
λαβὼν σκυθρωπὰ προαγγέλματα, τὸν δῆμον ἀ-
κούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἠθέλησα. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ
πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῶν πολεμιωτάτων
ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι
πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοῖς ἐ-
πειγομένοις βασανίσαις, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις
μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοῖς
στρατιώτας ἐφ' ὑμῶν κατέσχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς
ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προὐκαλεσάμην. τῶν ἱε-
ρῶν πλησίον γενόμενος, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην
τῆς τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθαι δὲ παρεκάλουν
τῆς ἰδίων ὑμᾶς ἁγίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυ-
τοῖς, δοθεῖσ ἄδειαί τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας.
εἰ δὲ βούλεσθε μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάν-
των ὑφείσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεφρή-
σατε. ἔπειτα μαρώτατοι προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους πάλιν, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσεν;

A murorum? Et qui maior Oceano murus atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse nouerat is. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solùm discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quódque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eáque offerentes neque monuimus, neque
B prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, malè quieti in
C maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias.
D Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo
E quiescentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rerũ gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusce modi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, spõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties
F vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templúmque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in
G alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúique ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregari, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV. De prædæ seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἵας ὑμᾶς αὐτὸς ἀξιοῦτε μὴ τ̃ ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νεῶ μὴ τ̃ ὅπλων ἐφίεσθε, καὶ ὐδ' ἐν ἐσχάτοις ὑποκύπτε θε γῶν ἱκέτας, ὡς ἀλαμπώσει, πῖνι πεποιθότες; ἀ νεκρὸς μ̃ ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχε) ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ ἢ τ̃ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς. εἰδ' ὑπολαμβάνε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; ἀ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσω θεὸς τ̃ ὑπόνοιαν ὑμῶν ῥίψασι) τὰ ὅπλα, καὶ ὡδαδὴ πα τὰ στόματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ θεῶς δεσπότης, τὰ μὲν αἰτήκεσα κολάσας, τὰ) λοιπὰ σώζων ἐμαυτ῵.

Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνοι) , δεξιὰ μ̃ μὴ δύνασθαι παρ' αὐτ῵ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδ' ποτε τῦτο ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἠτοῦντο ὅλα τ̃ φυγχίσμασι μ̃ γυναικῶν ⁊ τέκνων. ἀπελθόντας γὰρ εἰς τ̃ ἔρημον, ⁊ καταλείψειν αὐτῷ τ̃ πόλιν. θεὸς ταῦτα ἀγανακτήσας τῖτος, εἰ τύχοι ἐαλωκότων ἔχοντες αἰχμὰς αὐτῷ θεοτείνουσιν νενικηκότων, κηρύσσει μ̃ κέλευσιν εἰς αὐτὸς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν· φείσασθαι γὰρ ὐδενὸς· ἀλλὰ ἅπασι δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτὸς, ὅπως ἂν δύνων) · πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη θεῷξὶ πολέμε νόμω. τοῖς) στρατιώτας ἐμπιπρᾶναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τ̃ πόλιν. οἱ δ' ἐκείνῳ μ̃ ἐπέσχον τ̃ ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τ̃ ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τ̃ ὀφλᾶ καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ θεῦκε τὸ πῦρ μέχρι τ̃ ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κ̃ μέσῳ τ̃ ἄκρας ἦν. ἐκαίοντο δ' οἴκοι γενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τῦ λιμῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τ̃ ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτε βασιλέως υἱοὶ ⁊ ἀδελφοὶ, θεὸς οἷς πολλοὶ τ̃ ὁπισήμων δήμο τῷ ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καίσαρα δοῦναι δεξιὰ αὐτοῖς. ὁ) καίτοι θεὸς πάντας τὰς ὑπολοίπους διωρισμένους, ὡς ἠλλαχε τὸ ἦθος, δίχε)) τοὺς ἄνδρας, καί ὅτε μ̃ ἐν φρυρᾷ πάντας εἶχε, ὁμοῖς) βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμλν ἀπήγαγε, πίσιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιανοὶ δ' ὅπ τ̃ βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς λῶ δ' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτίσεις ἐπέθεντο, ὁμοῖς τε ῥωμαίοις ἐπ' αὐτοὺς ξέπον) , καὶ τὸ συνθεσισμένον αὐτόθι τ̃ δήμε πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν) καὶ ῥωμαίων δύο, τ̃ μὲν ἱππέα, τ̃) πεζόν. καὶ τ̃ μὲν πεζὸν ὑποσφάξαντες διὰ θέως, ἕσυραν θεῖ τ̃ πόλιν, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς θεὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγε) θεὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τ̃ ἡγεμόνων ὧδε δίδε) κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸ ὀπίσω τὸ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τὰς ὀφθαλμοὺς, ἀπεκρύ τ̃ ῥωμαίων θεοήγαγε ὡς καρατομήσων. φθάσει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐσπάσατο ὁ ἰουδαῖος. τῦτον διαφυγόντα μ̃ ἐν τῷ πολεμίων, ἀπελεῖν μὲν ἠξίωσεν τῖτος. ἀνάξιον) ῥωμαίων εἶ) στρατιώτου κεῖνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τότε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τὸ ζῆσαι ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰχμωμένῳ θανάτε χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

ΤῊ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ξεφάμενοι τὰς λῃσὰς ἐκ τ̃ κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τ̃ σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν.

⁊ τὸ

καὶ τῶ μὲ ἄστεος ἥδοντο διαπανωμένω, τῶ δ' ἁρπαγῶν δι- A
μάρτανον· ἐπῄδη πάντ' οἱ σασιασταὶ σφᾶς κενεῶντες, ἀνε-
χώρουν εἰς τ' ἄνω πόλιν. ἐῶν γὰρ αὐτοῖς μεζόνοια μὲν ἀ-
δεμία τ' κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καμο-
μένω γὰν ἀφορῶντες τ' πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
ἀθυμοι προσδέχεσθ' τ' τελευτὴν ἔλεγον· πεφονευμένω
μὲ τ' δήμω, κεκαυμένω δ' τ' ναῶ, φλεγομένω δ' τ' ἄστεος,
μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ἀ μὲν ὄγε ἰώσηπος
ἐν ἐχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τ' λῃστάνων τ' πόλεως B
ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲ πρὸς τ' ὠμότητα, καὶ τ' ἀσέ-
βειαν εἰπών, πολλὰ δ' συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν,
ἀδὲν τ' χαλεπαθοῦντ πλέον ἀπωνήκατο. ἐπεὶ δ' ὅτε
πρόφασιν ἔχειν τ' ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμενον, ὅτε πολε-
μεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῆ πε-
ριεχλημμένοι· τότε τ' φονεύειν ἔθος κινεῖ τοὺς δικίας,
σκιδνάμενοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τ' πόλεως, τοῖς ἐρήμοις
ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δ' C
πολλοί, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας
οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶ κυσὶ τοὺς νεκρούς.
ἐδόκει δ' πᾶς τρόπος ἀπωλείας τῶ λιμῶ κουφότερος·
ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσιν ἤδη τ' ἔλεον, ὅμως
προσέφυγον, καὶ φονεύσαι τοῖς σασιασταῖς ἑκόντες εἰ-
πτον. τόπος τε ὅλη τ' πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ
ἅπας λιμῶ νεκρὸν εἶχεν ἢ σάσεως. καὶ πεπλήρωτο νε-
κρῶν, ἃ δὴ σάσιν, ἃ δὴ λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λϑ.

ΕΘαλπε δ' τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λη- D
στρικὸν, ἐλπὶς ἐχάτη περὶ τ' ὑπονόμων, εἰς οὓς κα-
ταφύγοντες ἀ περιτεδόκων ἑρμηνήσειν· μὴ δ' τὶν
παντελῆ τ' πόλεως ἅλωσιν, ἀναζεξαίτων ῥωμαίων
προελθόντες, ἀποδράσειν ἐπειρῶντο. τὸ δ' ἐῶ ἄρα
ὄνειρος αὐτοῖς. ὅτε γὰρ τ' θεὸν, ὅτε ῥωμαίους λήσειν ἐ-
μελλον. τηνικαῦτα γε μὲν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες,
αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐπέφερσαν, καὶ τοὺς ἐκ τ'
καμομένων καταφύγοντας εἰς τὰς δίωρυχας, ἐκτεινόν E
τε αἰεὶ ἐῶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος σῦριεν φοφῶ ἁρπά-
ζοντες, αἵματι περφυρμένω κατέπινον. ἐῶν δὲ καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐν τ' ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι
δ' ἄν μοι μὴ φθαδέντες ὑπὸ τ' ἁλώσεως, δι' ὑπερ-
βολὴν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμά- F
των τὴν ἄνω πόλιν προεκρημνον ὖσαν, διανέμει
τοῖς ἔργοις τ' δύναμιν, λώβ μὲν ὡς εἰκάδι χαλεπὴν δ'
ἐῶν τ' ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἐφεῶ τῶν περὶ τ' πόλιν
ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐνειλουμένων εἰς τὰ πρόσθεν χώ-
ματα. τ' μὲν ἓν τεσσάρων τεταμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα
καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τ' πόλεως, ἄντικρυς τ' βασι-
λικῆς αὐλῆς. τὸ δ' συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄ-
χλος καὶ τ' ξυστὸν, ἐξ ᾗ καὶ τ' ἕφυραν, καὶ τ' σίμωνος πύρ
γον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῶ φρού-
ριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγε- G
μόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ πα-
ραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας
πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναί σφίσιν αὐτοῖς. ὁ δ'
καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσπαθέντων
ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τῶ πολέμου μέρος ἦσαν, βρα-
δέως μὲν, ἀλλ' οὖν καταδύει τε τ' σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem sibi expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relictum. Sed tamen Ioseph. in extremis eorum rebus, pro reliquis ciuitatis obiecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædisque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per rimas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, cósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in præruptо vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidē legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumęorum ducesclàm congregati, consilium de sui traditione cepēre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabātur. Ille verò tyrannos sperasse cessuros Idumęis abstractis, quoniā belli pars videbātur, serò quidem, verūtamē vitam his pollicitus

CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebãtur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorũ multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quãquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

ἢ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. ὧν δ᾽ ἀποχωρεῖν, αἰσθάνεται σίμων, ἢ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς τίτον, λύθεως ἀναιρεῖ· τοὺς δ᾽ ἡγεμόνας, ὧν ὀπισημότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱρχνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδουμαίων ἀμηχανῶν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἀφύλακτον εἶχε, ἢ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀπιμελεστέρας διελάμβανεν· ἀμὲν αὐτῶν οἱ φεύγοντες πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθεύγοντες ἦσαν. ἐδίωκον δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τοῦτο μέτριον διὰ τὸ πρόσπεσον τῶν πρώτων ἀμελήσαντος αὐτοῖς τοῦ τίτου, ἢ αὐτοὶ κόρον τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, ἢ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὰ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, ἢ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ πρηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως ἢ γλυκεῖαν ἐξαγάγοιεν, ὅμως ἢ τούτους ἐδέχετο· ἐπίστευε γάρ τοι τοῖς διακινδυνεύουσιν ἀπ᾽ αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. ἢ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων, ἀπείρῳ τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς διαφῆκε καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δὲ τοῖς αὐταῖς ἡμέραις, ἢ τῶν ἱερέων τις θεμιστεὶ σωᾶς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν παρὰ σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ᾽ ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμήλιας παραπλησίας, ξαντίζας τε, ἢ κρατῆρας, ἢ φιάλας, πάντ᾽ ὀλόχρυσα, ἢ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ ἢ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἱμάτια τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. ἢ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ ἢ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τοῖς τε χιτῶνας, ἢ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν ἢ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιναμώμου τε πολὺ καὶ κασίαν, ἢ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ πολλὰ ἢ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ᾽ ἱερεῖς ἱκανὸς ὀλίγοις, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι, τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντετελεσμένων δ᾽ ἤδη ἢ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ ἐπὶ δεκάτῃ μηνὸς, ἐν ἑκκαιδέκατη ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δ᾽ ἀστασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν ἐκ τοῦ τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ᾽ ἐκατέδυοντο εἰς τοὺς ὑπονόμους· πολλοὶ δὲ διασάντες ἠμύοντο τοῖς προσάγουσι τὰς ἐλεπόλεις. ἐκρέμοντο δὲ ἢ τέτρωντο ῥωμαῖοι, πλήθει τε ἢ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, δυθυμουμένοις ἀθύμων ἤδη, ἢ παρημένων. ὡς δὲ προερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καί πως τῶν πύργων τυπτομένοις τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ ἢ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. πρὶν γὰρ διαβῆναι τοὺς πολεμίους, ἐναρκῶν τε ἢ μετέωρος πρὸς φυγὴν ἦσαν. εὐθὺ δ᾽ ἰδίᾳ τοῖς πάλαι σφαλεῖσι, ἢ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς ἢ δέοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἰ καὶ περ ἐν πονηροτάτοις τὸ μεταβολὴν. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ περιτείχισμα δεδεμένοι, ὥσασθαί τε τοὺς φεύγοντας, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς ἢ

ὡς ἢ τοὺς μὲ πάλαι πιστοὺς ἑώρων ἀδαμοῦ, διέφυγον δὲ ὅπῃ τινὶ σωτηρίᾳ δόντες ἢ ἀνάγκη. προσθέοντες ἤ, οἱ μὲ ὅλον ἀπατεῶσθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον ἐν ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ὅπῃ τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τὰς ὄψεις τοῦ δέους, ὅπῃ σῶμα πεσόντες, ἀνώμοζον τ' ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν. καὶ καθάπερ ὑπονεκομμένοι τὰ νεῦρα, οὐ φυγῆς ἐπόρευν. ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι τιῶ τε τοῦ θεοῦ δύναμιν ὅπῃ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τ' ῥωμαίων τύχῃ. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, οὐ ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, καὶ τῶν πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδὲ ποτ' ἀλῶναι μόνῳ σ' ἐδύναντο λιμῷ. ῥωμαῖοι δ' τοσαῦτα τοῖς ἀθενεσέρεις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ ἓξ εἷς πύργοι, οὓς ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον σ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὡς δαιμόνιον μὲν εἰς τιῶ ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφύγοσιν. αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ὑπὸ τοῦ δέους, ὥρμησαν ὅπῃ τὸ τῆδε πρὸς εἶχισμα. χρησάμενοι δ' τ' τόλμας ἀγχεσέρας τ' ἀνάγκης, κατέκησαν γὰρ ἤδη τ' ἰσχνῶ ἄματι τοῦ δέους καὶ τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τῶν φρενῶν ἀνωθουῦται, καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δ' τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν ὅπῃ τῶν πύργων, καὶ μ' κέρτου καὶ χαρᾶς ἐπαναίζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τ' ἀρχῆς κρείττονα τοῦ πολέμου τὸ τέλος οὐρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν τοῦ τελευταίου τείχους ὑπερβάντες ἐπίσω, καὶ μηδένα βλέποντες αὐτόπαλον, ἀθρόως ἐπορεύοντο. εἰσρυθέντες δ' τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀνέδην, καὶ τῶν συμφευγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑπεπίπρασαν. πολλὰ δ' κερδαίζοντες, ὁπότ' ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ δώματα πλήρη τῶν τ' λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα προς τ' ὄψιν προσφερόμενοι, κενὰς χερσὶν ἐξήεσαν. ὑμὴν οἰκτείροντες τοὺς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ προς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τ' ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφερξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἵμασι δ' ὅλην τ' πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲ κτείνοντες, ἐπαύσαντο προς ἑσπέραν, ἐν δ' τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις ἡμέρα χαρπαλέως μιῶς ὁδοῦ, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφορᾶις καὶ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ, πάντως ἂν ὀλίφθονος ἔδοξεν, εἰ μὲν ἀξία κατ' ἄλλο τῶν τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τοιαύτῃ συνεκκεῖν, ὑφ' ἧς συνεξέπη.

Κεφάλ. μγ.

Παρελθὼν δ' πῦρ εἰσω, τάτ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος τιῶ πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οὓς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. καπδὼν γὰρ τότε νεὼν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τιῶ τε ἀκριβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος, ἡλίκοι δ' ἦσαν τιῶ ἀνάτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶν δὲ τῶν ἑρυμάτων ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τοῦτοις τοὺς πύργοις δύναντο; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idē etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extingueret. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriū cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidū compagine singulorū, quantúmque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est : quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

A μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῃλέχθη πρὸς τοὺς φίλους ὁ τῶν τυράννων δεσμώτας οἰκτείρησας ἐν τοῖς φρουρίοις ἀπῆκεν. αὖθις ὁ τὰ ἄλλα ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἣν συστρατιώτῃ χρησάμενος ἐκράτησε τῆς ἀλωνας μὴ δυναμένων.

Κεφάλ. μδ'.

B Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἐκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν πρεσβυτέρων ἀνεφάνη, κελεύει καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ὁπλίτας καὶ χεῖρας αἰτησάντας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τὰ παρηγγελμένων τό, τε γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς αἴροντο. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐκατέκλεισαν τῆς τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῆς ἀπελευθέρων. φέροντα δὲ τῶν φίλων, ὅτῳ κεῖνος τὰ ἀξίαν ἑκάστῳ τύχοι. ὁ δὴ τοὺς μὲν C σασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων συνέλεγε κυμβούς, ἀπέκτεινε. τῆς δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίξας ἑπτὰ τῆς θριάμβου, τῆς δὲ λοιποῦ πλῆθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο πέντε, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δὲ ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκειντο ὁ φέρτατα ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῆς φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ψοφῆς, οἱ δὲ ὑ προσιέμενοι διὰ δόμφιλον. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου. Κεφάλ. με.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

Ἐτ captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum pleriique gentiles fuêre, sed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt : vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt : solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare sacrificia permittebatur : sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸ πόλεμον ἀριθμὸς ἐνία μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῆς δ' ἀπολεμῶν καὶ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' ἐκ διηκοίων, ὅπου γὰρ τῆς χώρας ὅλης ὅπῃ τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχέθησαν, ὡς τε τὸ μὲν φρῶτον αὐτοῖς τὴν ξενοχωρίαν ἡμέραν λοιμώδη φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῆς ὅπῃ κεχίν συναριθμηθέντων, ὃς τὴν ἀκμὴν τὸ πόλεως ἐξαδηλώσαι νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τὸ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἐξάσας ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, κατὰ δὴ θύσει μὲν ἀπὸ ἑνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥσπερ ὁ φαῖα ἐπὶ ἑκάστῳ γίνεται θυσίαν, ἐν ἔλασσον αὐτῶν δέκα (μόνον γὰρ ἐν ἔξεστι διαίνυσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσιν ἀθροίζονται, τῆς μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠριθμήσαντο, ὡς ὁ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' αἱ ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δ' ἀγνυμόνας ὧν, μυριάδες ἑβδομήκοντα ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. ἔστε γὰρ λεπρῶν, ἔστε γονορροϊκοις, ἔστε γυναιξὶν ἐπεμμηνίοις, ἔστε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖναι τῶν δὲ τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται. τότε γὰ μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν τὸ δ' εἰμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νασὶν ὁ πόλεμος ἡ πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαι

Κεφάλ. μς.

ΠΑσαν γὰρ ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλα γὰρ τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ἡνιμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις αὐτοφόνων, καὶ τὰ δάφος ἀναρρηγνύντες, ὅσους μὲν ἐντύχοιεν ἔκτεινον. διρέθησαν δὲ καὶ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆλθε τοὺς ἐπιβαίνουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν αὖθις. τοῖς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι τοιαῦτα σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν χειμηλίων ἐν ταῖς διωρύξι διείσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τιὴν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ὑδρωδῶν δὲ ἐν ἑκάτοις ἐπαύσαντο τὸ ὠμότητος. ἀπεπίσατο γε μὴν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, καὶ πολλάκις ὑπερηφάνησε τὸν ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτιδος. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τιὴν ἀνάγκην, ὡς δηλὰ τῷ ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δὲ ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τάς τε ἑκατὰς τῶν ἄγεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

ΕΑλω μὲν ἔτος ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῶν βεσπασιανῶ ἡγεμονίας, γορπιαῖε μηνὸς ὀγδόῃ. ἀλοῦσα δὲ ☾ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, δηλὰ τούτοις σιὼ ἡρώδῃ σοσσιος ἐλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτιὴν μετὰ τὸν κύρου χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μηνὰς ἕξ. ὁ δὲ πρῶτος κύρας ἰῶν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ παρ' ἡμῖν γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἰῶν γὰρ δὴ τοιοῦτος. δι' ἃ τοῦτο ἱερᾶσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τιὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὴν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων καθῃρέθη. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίος, μέχρι τῶν ὑπὸ τίτου γενομένης καθαιρέσεως, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτὰ. ἀνέα. ἀπὸ δὲ τῶν πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἑκάτης ἁλώσεως, διχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ ἀφ' ἧς ἡ ἀρχαιότης, ἀφ' ὁ βαθὺς πολῖτος, ἔτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῶν οἰκουμένης ἔθνος, ἀφ' ἧς μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῶν ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque vbuertunt.

f

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Cap. xviii. Hierosolymę vrbis historia breuis.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnisque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cunctiliberter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituru: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ-
δαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως
λόγος ζ'.

Κεφάλαιον α.

ΕΠεὶ δ' ὅτε φονεύειν, ὅτε ἁρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιά, πάντων τοῖς θυμοῖς ὑπιλπόντων, ἡγεῖτο δὴ φειδοῦ τινὸς ἐμέλλον ἀφέξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κελεύει καῖσαρ ἤδη τὴν τε πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸ νεὼν καταπάπλειν, πύργους μὲν, ὅσοι τὴν ἄλλων ὑπερεσήκεσαν, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μαριάμμην. τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἶη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δ', ἵνα τοῖς ἔπειτα σημήνωσιν, οἵας πόλεως ἐπὶ τίνα τόπον ὀχυρᾶς ὄντος, ἐπεράτωσεν ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸ δ' ἄλλον ἅπαντα τὴν πόλεως περίβολον, ὅσους ἐξωμάλισαν οἱ καταπάπλοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν αὖ ἔτι παρέχειν τοῖς παρελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐπὶ τὴν νεωτερισάντων ἀνοίας, ἱεροσολύμοις ἐμπύρῳ, λαμπρᾷ τε πόλει, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀκουσθείσῃ. καίσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τὴν δεκάτην τὸ δίκαιον, καὶ τίνας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν.

Κεφάλαιον β.

ΠΆντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διῳκημένα, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθει τὴν στρατιὰν ὅτι τοῖς καθ' ὑπομονὴν ἐπιδοῦναι. ποιησάντες οὖν αὐτῷ μεγάλην καὶ μείζω τοῦ πρότερον παρεμβολὴν βήματος, κατασὰς ὅτι τούτῳ μὲν τὴν ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν, ἣ πρόθυμοι διετέλουσιν. ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὴν πολέμου πειθαρχίαν, οἷς ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρία παρέσχον, τῇ μὲν πατρίδι, καὶ δι' αὐτῆς τὸ κράτος αὔξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθιστάντες, ὅτι μήτε πλήθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῆς ἀπιστίας μῶν ἀλόγιστοι ὁρμαί, καὶ θηριώδεις ἀγελαστίαι, δύναντ' ἄποτε τοῖς ῥωμαίων ἀρετοῖς ἀκαφυγεῖν, καὶ εἰς πολλὰ πίνες τὸ τύχης ὕδρωνται σωματωνιζόμενοι. καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ὀπιθεῖναι, πολλῷ χρόνῳ γεγονότας. μηδὲ γὰρ ἄξιόν τι τούτων ἄμεινον ὅτε εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τούτου δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τὸ ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπεξοπλίσοντας, αὐτοῖς χειρωθησάντων, εἰς τε τοῦ παρίδια περιπεμψάντων ἀσμενοι πάντες περισίεται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν εἱναομένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν. μὲν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τὸ δυνατὸν τοῦ προθυμίαν, ἁδρὸς ἔσχε βεβαιότερα. τοῖς μὲν γὰρ ἀφορμὰς ἔσεσθαι ἀγωνισαμένοις, τὸ ῥώμης πλέονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀρίστοις κινδύνοις, τοῦ δ' αὖτε περιπαρέσεσθαι ἀφ' ἧς κατορθωμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς δ' ὧν ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τὴν πλέον ποιεῖν ἑτέρου θελησάντων τὰ δικαίας ἀμοιβῆς ἀμβατήσεσθαι· πλείστου γὰρ αὖτοῦ τίτου χρήσεσθαι τοῦ ἀπιμέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τὴν συστρατευομένων, ἢ κολάζειν τὰς ἁμαρτάνοντας.

εὐθέως

Κεφάλαιον γ.

Ἐγ Θέως ἂν ἐπίλυσιν αἰαγνώσειν τοῖς ὅπλ τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπαίνει τε παιεόντας, ὡς αὖ ἑαυτῷ φιλοφρανόμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐπέπιθει χρυσοῦς, φιαλοειδέα τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, & σημαίας ἐκδίδου πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. ἐμοὶ μὲν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λαφύρων ἀργυρου, καὶ χρυσοῦ, ἐσθῆτας τε, καὶ τἄλλης αὐτοῖς λείας ἁπλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμημένων ὅσπερ αὖ αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πομπεύμενος ἀνὰ, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ξὺν πολλαῖς θυσίαις ὁλοκαύτοις· καὶ πολλὲ βοῶν πλῆθος τοῖς βωμοῖς παρεστήκοτος, κατασφάξας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ διεδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ξεῖς ἡμέρας συμποτίσας, τὰ μὲν ἄλλα στρατιᾷ διαφέρειν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστοις ἀπέφαινε. Κεφάλ. δ'.

Τῶν δὲ κάτω δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ὑπὸ τὸν εὐφράτην διαπορεύσας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τοῦ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τὰ μὲν σφέτερα αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. ἐπὶ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, τὸν δὲ εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῶν ἀρμενίας ἔτι καὶ καππαδοκίας. δύο δ' ἐξίωσεν αὐτῷ μένειν τὸν εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον διαμένειν, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ὅπλ τῇ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον. ε.

Καθὸ δὲ καιρὸς ἦν καισαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος μεταπεμπτὸς ὅπλας, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ὅπλ ξιφητῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ αἰγαίῳ πόλεις ἐπελθὼν δικαίως αὐτὸν διεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περαιοῦται, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφάλ. ς.

Τίτος δὲ ἀπὸ τῆς ὅπλ θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἧκε· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμενε, πανδείας θεωρίας ὁπλιτῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις καταβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πλῆθος ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τῆς γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τέτταρα μηνὶ τὸν ἔσπον. Κεφάλ. ζ.

Σίμων δὲ ὁ ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὅπλ τῆς κάτω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τὸ τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ κατελάμβανε, πᾶσαν ἐπορθεῖτὴν πόλιν, τότε τοὺς φίλων τοὺς πιστοτάτους καταλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὁπλιτικὸν σῖτον τούτοις σίδηρον, τοσοῦτό τε ἐξαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας διανομένοις, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθῆκεν ἑαυτὸν εἴς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προυχώρουν δι' αὐτοῦ· τῆς στρατιᾶς δὲ γῆς ὑπαπτούσης, ταύτην ἐπερόμενον, ἐλπίδα τε πορρωτέρω διανοίγεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ πομπεύμενον τὴν ἀπόλυσιν ἀποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domestici is rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi ptidem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò C legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vltrius progressos turò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locísque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statímque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is tector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vleiscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequéti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

ψδυδῆ ἢ τ ἐλπίδα δηλέσχεν ἡ πεῖρα τ ἔργων. ὀλίγας τε γὰρ μόλις προβάσαντο οἱ μέλλοντες· ἤτη ἔσφηκαί τοι τὰ μυδρομμύοις, ἐμελλεν ὁπλεί ψειν. πάτε δὴ τοίνυν ὡς δὶ ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λόγους εἰσῆδυσε χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπεριβαλόμενος χλανίδα, καθ' αὑτὸν ἐκεῖνον τ τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν θρώτων τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ κατὰ χώραν ἐμόνοι, ἐπῆλθε δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὁρᾶν ἤρετο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δ' τὸν ἡγεμόνα προσέταττε· καὶ τάχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε παρέπιος ῥοῦφος· ὃς ἦν γὰρ ἀρχων τ στρατιᾶς καταλελειμμένος. πυθόμενός τε παρ' αὐτῶν πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, καίσαρι δ' ὅπως τ εἴη σωτελὴς ἐδήλου. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δεσμὸν τ καὶ τ πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς πάλαι σα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεός, ὑβίᾳ χρώμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκουσίως εἰς τ τιμωρίαν προσβαλόντα, δι' ὧν πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινεν, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τ πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. ὁ γὰρ ὀλιγωφελὴς πονηρία θεῖ χάλον, ὑπὸ ἀσθενοῦς δίκης χειρωθῆναι μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὸν ὑβρισμοσύνας, καὶ χείρων τ τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι τ προσδόκησαν αὐτῆς ἀπαλλάξεσθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο τ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δ' ἐκείνου γῆθεν ἄνοδος, πολὺ κρ τ ἄλλων ὁσίας ὧν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθεῖσαι παρεσκεύασε. καίσαρι δ' εἰς τὸν θρίαμβον ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ἐπλεῖν ἐν ῥώμῃ παρεσκεύαζετο θεῖαμβον προσταξε φυλάττειν.

Κεφαλ. κ.

ΔΙαῤῥίψαν δ' αὐτόθι τ πανδήμῳ ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑωρτάζε, πολὺ κρ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνῳ τιμὴν ἀφαιρεθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τ ἔντα τ πρὸς τὰ θηρία μάχας, καὶ τῶν κατακαυθέντων, ἔντα τ ἀλληλοκτονίας ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ὅμως τοῖς χιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μὲν οὖν ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόποις, ἐλάττων κόλασις εἶ. μὴ τοῦτο καίσαρι εἰς ὄψιν ἦκεν. ἡ δὲ ἔστιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χειροτέραν ἐποίησατο τὴν δίκην, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ἀφ' ἧς τ τοῦ πατρὸς ἡμέρας γῆθεν, ἔντε τὰς τ θεωρίων πολυτελείας, κρ τ ἄλλην δίνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. πᾶν γὰρ ἀχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

Κεφαλ. θ.

ΓΕνέσθαι δ συμβὰν ἀφ' τ καιρὸν τοῦτο κατὰ τοῖς ἐν αντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολοιποῖς, ἐγκλήματα κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἀντιοχέων ἐπαναστάσης, ὧν τε ταῖς ἐν τῷ παρόντι ὑβρεσι αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, κατὰ τὰ πρόπαλαι χρόνῳ προσθεν ἐπολλά. ἀφ' ὧν αἰτιᾶται ὅτι δι' αὐτόμων προσεισπεῖν, ἵνα κατὰ τῶν μὴ ταῦτα προσχθέντα, δικαίως ἀκολούθητον ποιήσωμαι τὸν λόγον. τὸ γὰρ ἰουδαίων γένος, πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρίσπαρται τοῖς ἔθνεσιν. πλεῖστον δ' ἐν τῇ συρίᾳ κατὰ τὸν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ὅτι τῆς ἀντιοχείας ἐν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μᾶλλον

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν οἴκησιν, οἱ μετ' A
Ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. Ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς
Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ
δ' μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαλαβόντες, τὴν ἀ-
ναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ'
Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τ' συναγωγὴν αὐτὴν
ἀναθέντες, & συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως,
τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δ' τρόπον, καὶ τὴν μὴ
ταύτῃ βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ B
πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτε-
λείᾳ τὴν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί
τε προσαγόμενοι τὰς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλή-
νων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτὴν ποιήσαντο.
καθ' ὃν δ' καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δὴ
εἰς τὴν συρίαν ὑεσπασιανὸς καταπεπλεύκει, τὸ δ' κατὰ
τῶν Ἰουδαίων πᾶσιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις Ἀν- C
τίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώ-
μενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τὸ
δήμου τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντας, εἰς τὸ θέατρον
παρελθών, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους
ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταφρῆσαι τὴν
πόλιν ἅπασαν διενοήκεισαν. καὶ παρεδίδου ξένοις Ἰου-
δαίοις τινάς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων.
ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' D
ὅτι μὲ τοὺς προδοθέντας, πῦρ δύσις ἐκέλευον κομί-
ζειν· καὶ προσέτι πάντες ὅτι τ' θεάτρου κατεφλέ-
γησαν. ὅτι δ' τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τ' Ἰουδαίων· ἐν τῷ
τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν, τ' αὐτῶν πατρίδα
σώζειν νομίζοντες. Ἀντίοχος προσεπέτεινε τ' ὀργὴν, πε-
ρὶ μὲν τ' αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν
Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ θύ-
ειν, ὥσπερ νόμος ἔχει τοῖς Ἕλλησιν. ἐκέλευε δ' καὶ τοὺς
ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανεροὺς γὰρ ἡγήσεσθαι E
τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὅτι βεβουλευκότας. χρωμένων δ' τῇ
πείρᾳ τῶν Ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ
βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. Ἀντίοχος δ' στρατιώτας δια-
τὸ ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβών, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς
αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τ' ἑβδόμην οὐκ ὀπιζόμενον, ἀλλὰ
βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας
ἡμέρας. ὅτῳ τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ
μόνον ἐν Ἀντιοχείᾳ καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα
ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένῃ τὸ πρᾶγμα- F
τος, κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρό-
νον. συέβη δὴ τοῖς ὅτι τ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τὴν κατ'
ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγονημένων, δευτέρα πά-
λιν συμφορὰ προσέπεσε, περὶ ἧς ἀφηγεῖσθαι ὅπιχει-
ρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξιόντες. ἐπεὶ γὰρ συνέβη κα-
ταφρονηθῆναι τὸν περίβολον ἀγορᾶν, ἀρχεῖά τε καὶ
γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μάλις τε τὸ
πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν G
προσιφερόμενον. ταύτην Ἀντίοχος τὴν πρᾶξιν Ἰου-
δαίων κατηγόρει· καὶ τοῖς Ἀντιοχεῖς, εἰ & μὴ πρότερον
εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ δυσβουλίᾳ
ἐπὶ τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέν-
τας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐ-
τοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ
ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τ' Ἰουδαίων ἑωρακό-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempêrque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & veldt huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, poſtulans ſibi permitti referre ad Cæſarem geſta. Rectorem namque Syriæ Cæſennium Petum iam quidem Veſpaſianus ad eam miſerat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæſtione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accuſauerat, nemo conſcius fuit. omne autem facinus admiſſêre homines quidem nocentiſſimi neceſſitate debitorum: rati quòd ſi forum & ſcripta publica concremaſſent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro ſuſpenſis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. *Quomodo Veſpaſianus rediens a Romanis exceptus eſt.*

TItus autem Cæſar à patre ſibi allato nuncio, quòd vniuerſis quidem Italiæ ciuitatibus deſiderabilis peruenisſet: maximè verò, quòd vrbs eum Roma ſumma cum alacritate & claritudine ſuſcepiſſet, in maximam lætitiam voluptatémque tranſlatus eſt, curis de eo ita vt ſibi erat ſuauiſſimum liberatus. Veſpaſianum enim etiam longè abſentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præſentem colebant: expectationem ſuam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes neceſſitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & ſenatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigiſſent, optabat imperatorem ſuſcipere ſenectutis honore bellicorúmque geſtorum maturitate decoratum, cuius præſentiam ſciebat ſoli ſaluti ſubiectorum commodaturam: & populus malis inteſtinis ſolicitus, magis eum venire cupiebat: tunc ſe calamitatibus quidem pro certo abſoluendum eſſe confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum reſpiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem ſe optabant turpitudine liberari. eum verò qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, ſed eum longiſſimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quiſquam moras eius conueniendi ferebat, ſed ita ſimul omnes effundebantur, & vniuerſis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipſa tunc primùm inter ſe iucundam ſentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque manſuetè ſingulos ſuſcepiſſet, qui præceſſerant, nunciatum eſt, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præſtolabantur: & quò tranſiens aduenisſet, videndi eius voluntatem, vultúſque lenitatem omnium generum vocibus proſequebantur, benemeritum & ſalutis datorem, ſolúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, ſertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumſtantem multitudinem in palatium venire potuiſſet,

μόλις δ' αὐτὸν ἐλυπήθη τὰς ὁρμὰς ἀνασχεῖν, νέος κολλήγας τὸν πρεσβύτην, ἀξιῶν ὑπερθέσθαι κἀμοὶ δηλωθῆναι περὶ τῶν γενομένων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας πασέννιον πῆτον, ἤδη μὲν ἐπιπεπλευκότα ἔλπις ἦλθεν, συνεύβαντι δὲ παρεῖναι μηδέπω. πυνθάνεται δ' ὁ ἡμιλλᾶτο ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἔξεύρε τὴν ἀλήθειαν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς αἰτίας ὑπ' αὐτοκράτορι λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁτιοῦν ἐνόησεν. ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος ἔφερεν αὐθρώποι τινὲς ἀλιτήριοι, καὶ χρεῶν ἀπάλυσις, νομίζοντες εἰ τὰ ἀγορᾶι καὶ τὰ δημόσια κατασκήπτειεν γράμματα, τὴν ἀπαραίτητον ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν οὐδὲν μετεώρισις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπικρεμάσαντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεστάλθουν. πύνθανόμενος δὲ ὁ καῖσαρ τὴν τοῦ παρόντος ἀγγελίας αὐτῷ κομιθείσης, ὅτι πάσας μὲν ποδηνὸς τὴν τῶν ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μᾶλλον αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τὴν τοῦ αὐτοῦ φρονήσεων ὡς ἤδιστον ἐν ἀπαλλαγμῶν.

Κεφάλαιον ε.

ΟΤε πασιανὸν γὰρ ἐπὶ μὲν τὴν μαχρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατ' τὴν ἰταλίαν αὐθρωποι τὴν γνώμας ἐποιοῦντο ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐν τῷ πάνυ θέλειν ἀφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης αἰτίας ἐλευθέραι, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βελῇ καὶ μάλιστα τὴν γεγυμνασμένων ἐν τοῖς ἡγεμόσιν μεταβολαῖς συμφορῶν, δίκαιον ἐν ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ἀσφαλείᾳ, πρὸς μόνῳ ἐπίστατο τῷ τὴν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένῳ. ὁ μὲν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίων κακῶν τραχυνόμενος ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐσπούδαζε. τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι τῷ ἀδείαν μὲν τῆς δυσκείας πεπεισμένος. ἐχαρίπτο δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ ὅτοι τῆς κατορθωμένων αὐτοῦ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τὴν ἀπειρίαν δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀναδρίας πεπεφαμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπιθύμουν ἀπαλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ηὐχοντο, τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις προὔχοντο τῶν ἀνδρῶν, ὡς ἔτ' αἰσχιστον ἐν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τὴν ῥώμης αὐτῷ προϋντυχεῖν ἐσπούδον. ὁ μὲν οὖν δὴ τῶν ἄλλων τὴς ἐυείχετο τῆς ἐπιδόξεως τὸν ἀναβολὴν, ἀλλ' ὅτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἐπορώτατον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὸν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλιγανθρωπίας ἀγνῶτα ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ πρωτοῖς ἠγγέλλετο, καὶ τὸν ἡμερότητα τῆς ἐπιδόξεως αὐτοῦ τὸν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς γένοιτο παρίοι πρὸς τὸν ἡδονὸν τῶν θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἐφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἐπικαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῷ φέρ αὐτὸν ἰσαμένων δ' ὠνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ξέπιτα δ' τὰ πλήθη πρὸς δωχίαν, & χ' φυλάς, καὶ δήμους, & γεντοιλίας ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ αὐτόν τε ὅπως πλεῖστον χρόνον εὐεπαστατοῦντα ὑπερμείναι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παῖδας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένους, φυλαχθῆναι τὸ κράτος εὐαπαλλαγόντως. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων πόλις ἔτους ἑπτακαιδεκάτου ἐκδεξαμένη πρεσθύμως, διὰ τὴν εἰς πολλὴν δυσαρμοστίαν ἐπεδίδου.

ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Verunt autem se ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Κεφάλαιον ια.

Πρὸ δ' τούτων ἐπ' τοῦ χρόνων, ἐν οἷς εὐεπαστατοῦ μὲν πρὸς ἀλεξάνδρειαν ἦν, τῖτος δ' τὴν τ' ἱεροσολύμων πρασπόρθει. πολυορκία, πολὺ μέρος γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλάτῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὴν μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ τ' ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄφαδες τ' ἀποστάσεως, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ φύσις, ἅτε λογισμῷ ἔρημος ἀγαθῶν, & μὴ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ζῆν αὐτῷ δουλεύειν βιασαμένοις δὲ μὴν, ἀλλὰ μᾶλλόν γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῷ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης ταραττόμενοι μετέωρον εἶδον καὶ κραδαίνεσθαι, & τὸν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοφρασίας & σάσεως καιρὸν φήθησαν ὧδε σφίσι δοθῆναι. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλημα, καὶ ταύτας αὐτοὺς τ' ἐλπίσιν ἐτύφουν, πλασσικός τις, καὶ βίτελλος τ' παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακρᾶς ταύτης ἐφίεντο τ' νεωτεροποιίας. ὑπὸ τ' καιρῷ δὲ θαρσήσαντες προσαχθέντες, τῷ αὐτῷ γνώμῳ ἐξέφηναν. ἔμελλον δ' προθύμως ἀκμαίμενοι τ' πείρας, τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλὰ δὴ μέρη ἤδη τ' γερμανῶν τ' ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τ' ἄλλων ἐκ ἀδήλα φερνησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίᾳ εὐεπαστατὸς πέμπει γράμματα πεπαλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι γερμανίας ἰλυομένῳ, τ' ὕπατον δίδοις τιμὴν, καὶ κελεύων ἀρξάντα βρεττανίας ἀπέναι. πορευόμενος δ' ἐν ἐκείνοις ὅποι προστετάχθο, καὶ τὰ πρὸς τ' ἀπόστασιν τ' γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνῳλεσμένοις αὐτοῖς ὑπέπεσεν, καὶ ὧδε ἀξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ ἀναιρεῖ καὶ τ' μάχιμον, & τῆς αὐτοίας παυσαμένους, ἰωάννικιος φρονεῖν. ἔμελλον δ' κρκείνη μὴ θαῦσον εἰς τοὺς τόπους ὧδε γαλαθόντος, δίκην ἂν εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἰωίκα γὰρ πρῶτον ἡ πρὸς τ' ἀπόστασιν αὐτῷ ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς κῆσαρ πυθόμενος, καὶ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἰὼν ἐπὶ παντάπασι, τηλικοῦτον ἀρᾶδι μέγεθος πρασμάτων ὠκνησεν. ἔχων δ' παρόντων ἔμφυτον τ' ἀνδραγαθίαν, καὶ τελεσφόρων τ' ἄσκησιν τῆς ἡλικίας προπεμφθείς, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ὁδοὺς ἤλαυνεν. οἱ δ' πρὸς τ' φήμην τ' ἐφόδου καταπτήσαντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο μετὰ τοῦ φόβου πέρδος δεδεμένοι, τὸ χρεὼν συμφορῶν ὑπὸ τ' αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὁπόθεις τοῖς περὶ τιτὸν γαλατίαν τάξιν τιτὸν προσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις αὖποτε ῥᾳδίως ἐπ' ἀπαιδ' παραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ ἀβέβλητος, ὁπὶ κρείττοσι μὲν τ' ἡλικίας, ὁρίσασι δ' τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τιτὸν ῥώμιον αὐξήθη.

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi consipirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse prouauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: luctum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audácia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: próximásque regiones totas ferèndo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate d. bellarum est.

Cap. XXIV. De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quídve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autè fortiter iisdem instantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ὴ περιειμένῃ γερμανῶν ὅτος ἀσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ☪ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἀθρόοι. μ τ ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τ μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, ἡ χαλεποὶ ἀλλ τὸ παντάπασιν ἀέλπιστον τ ἐφόδου προσπεσόντες, πολλὲς μ τ ὀλὶ τ φρουρᾶς ῥωμαίων ἀναιροῦσι, ἡ τ ὁρισθέντ τ ὑπατικὸν φρουρίον ἀγρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τ δ' ὑποκειμένῳ χώραν ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες ☪ φέροντες ὅτῳ ἐδυνήθησαν. ἐσπασαντὸ γὰ γεφύρωμα, ἡ τ πορθησόμενοι μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον ἐκπέμπει, δίκλιν ὀπλισόντα τὰς σαρμάτας. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν τ μάχαις ἀπέθανον. τὸ δ' ὑπολοιπὸν, μ' δέους εἰς τ οἰκείαν διέφυγε. Τίτῳ δ' τοῦ πολέμου τέλος ὀπλισθέντι ὁ στρατὸς, ☪ τ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας φρόντισον. πλείσοι γὰ ☪ μείζοσι φυλακαῖς τ τόπον διέλαβεν, ὡς εἶ τοῖς βαρβάροις τ διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μ οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, τοιαύτην ἔτυχε λαβὼν τ τέλος.

Κεφάλαιον ιγ.

Τίτος δ' καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεφθέγξαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, ἡ δι' ὧν ἦει πόλεων τ σωτείας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σωτελῶν πολυτελεῖς, ἡ τ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄνειδος ἔξιν τ ἑαυτῷ ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτρων τ πορείαν ποταμὸς φύσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἡ ῥαφανέας, ἔχει δ' θαυμασίαν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ ἡ ἐπ' τ φορὰν ἡ χολαῖος, ἔπειτα δ' πᾶς ἐν τ ἑπτὰ ὄνων ὀπλείποις, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τ τόπον. εἶθ' ὡσαύτως ὑδρίας γεμούσης μεταβολῆς, ὁμοίως τ ἑβδόμην ἀποδίδωσι, ἡ ταύτην ἀεὶ τ τάξιν ἀκριβῶς τετήρηκεν ἀφυλάκτως. ὅθεν δὴ ☪ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τ ἱερᾶς τ ἰουδαίων ἑβδόμης, ὅτως ὀνομάσαντες. Κεφαλ. ιδ'.

Ὁ δὲ τῶν αὐτοχείρων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα ἔπυθάνοντο, μένειν μ' ἔτοὺς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπὶ δύσιν δ' ὀλὶ τὴν ὑπάντησιν, ἡ ξυὶ κόντα σταδίων ὀπλίσιον προῆλθον, οὐ ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ ἡ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πεισθέντες ἐθάσαντο προσόντα, τὰ τ ὁδὸν ἑκατέρωθεν τὰ κατασκάντες, τάς τε δεξιὰς ἀριστερὸν προσαγορεύοντες, ἡ παιδίοις ὀπιφημίσμασι χορεύοντες συνεπέσπετο. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ τὰ πάσας ἅμα τὰς ὑφημίας δέησις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τὸν ἰουδαίους. πῶς μ' ἂν ἀδὲν ἐπέδωκε πρὸς ταύτην τ δέησιν, ἀλλ' ἠσυχῇ τῷ λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δ τὸ τί φορεῖ, ἡ τῇ ποιήσει, πολὺς ἡ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. ἀδὲ γὰ ἐπέμενεν ἐν αἰτοχειρίᾳ πῶς, ἀλλ' ἄθυς ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ ἐπ' τ ἐυφράτην συνίστανε τὴν πορείαν. ἔνθα δ', ἡ τὰ παρθυαίων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ ἐπ' τῷ ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰστία τοῖς βασιλικοῖς, χαίρειν εἰς τὴν αἰτοχειραν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς ἡ τὸ δήμου τῷ αἰτοχείρων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων ☪ συνεχῶς δρομένων ἐξελάσαι

λάσας τ πόλεως τοῖς ἰουδαίοις δύσχορον ἐποίησατο τὴν A
ἀπόκρισιν, εἰπών· ἀλλ' ἤγε παρὰ σὺ εἰς ἣν ἐμβαλεῖν ἐχρῆν τοὺς ἰουδαίους, ἀπήρται, καὶ δέξαιτ' ἂν ὑμᾶς αὐτὰς ἔτι τόπος. ὅθεν δευτέραν οὐκ ἀποχὰς ἔφυγον πάλιν, τ πρεσβείας ἀμφότερας. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἤξίουν δίλτους ἀνελεῖν αὐτῶν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα τῶν ἰουδαίων. ὁ μὲν οὖν δὴ τοῦτο πᾶσι ἐπέτρεψεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐκ ἀποχείας ἰουδαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. B

Κεφ. ιε.

Καὶ καθ' ὁδὸν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθὼν, τ λυπηρὰν ἐρημίαν βλέπομένῳ αἰσθεὶς τῆ πρὸ τ πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρριμμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τ ὄλεθρον, οὐκ ἄπειρ ἄλλος αἴτης αἰτιῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶδε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀπονοίας ὑπάρξασι, καὶ ταύτην ὅτι τῆ πόλει τ πυρείαν ἠνέγκαντο προσεδόκησεν. ὅτων ἕκαστος ἐν ἂν εἰ ἐθέλησας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν κολασθέντων ἠνέγκατο τῆς αὐτῆς αὐτὸ τ ὀλιγωρίαν. τῶ δὲ πολλῶ πλούτου τῆς πόλεως, ἔτι καὶν τοῖς ἐρειπίοις ἐν ὀλίγον μέρος αὐθυρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ αἰσχρὰ πόρον οἱ ῥωμαῖοι· τὰ πλεῖα δὲ ἐκ μεμυσωμένων τῶν ἀγαλμάτων αἱρεθεῖτο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης πιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀθλίους τῶ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρίκασιν. πῶς δὲ τ πρεσβυτέρῳ ποιήσωμος πορείαν ἐπ' ἄγυπτον, καὶ τ ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν· κἀ πλεῖν ὅτι τῆς ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συμπολεμησάντοιν, ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν δ' αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σὺν καὶ ἰωσήπῳ, τὸν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑξακοσίους ἀνδρας ὁπλίτας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξει εἰς τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοῖς ἐν τῷ θριάμβῳ πομπεύειν. C D E

Κεφ. ιϛ.

Τοῦ δὲ πλῆ δὲ αὐτοῦ καὶ νοῦν αὐτοῦ ἐντὸς ὁμοίως μὲ ἡ ῥώμη πρὸς τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ὅτι τὸ πατρός. λαμπρότατον δὲ ἦν πάντων, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν, δημόσιόν τινα τ χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἐξ ἐναντίου γεγονότας. οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα τε κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ὅτι τοῖς καθ' ὑμνουμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καθάπερ ἑκατέρῳ τῆς ἦλθε ἴδιον ψηφισαμένης. προσδοκησαφθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γίνεσθαι τῶν ὀπλιτικῶν, ἐθνῶν οἶκοι καταλείποντο, τῆς ἀμέτρου πλήθους ἐν τῆ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ σταθμὸν μόνον ἦν ὅσον πρόελθεῖν, τοὺς τόπους κατέλαβον, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαῖα καταλιπόντες. τῆ δὲ προτεραίᾳ πᾶσα ἐπ νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προεξεδύκετο, καὶ πρὸ θύρας ὄντος τ ἄνω βασιλείου, ἀλλὰ καὶ πλησίον τ τοῦ ἱεροῦ. ἐπεὶ γὰρ ἀναπαύονται νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὸ δὲ αὐτῆ ἀρχομένῃ ἤδη τ ἕω προέστασιν στρατιῶται καὶ τῶν, δάφνη κ ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐνδῦται παρίοντες ἀμφεχόμενοι, καὶ βάσιν εἰς τοὺς ὑπατείους προπάτους.

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem se conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit: verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate claresceret. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt.

Ibi enim senatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm ascendissent, consederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste sericâ laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cùm dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnáque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini faciliùs præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus, quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sunt, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt, vt appareret frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra, quę illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartúmque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quicquid

A

B

C

D

E

F

G

ἐν ταύτῃ γὰρ ἦτε βουλὴ, καὶ τὰ πλήθη τῶν ἀρχόντων, οἱ τε ἀπὸ τῆς τιμωμένου ἱππέως τὴν ἄφιξιν αὐτῶν αἰτιώμενοι. ποιοῦντο δὲ βῆμα πρὸ τῶν θυρῶν, ἀφ' οὗ αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτὰ κειμένων ἐφ' οἷς πορφυροῦς ἐπιβαλόντες σκιάδιον, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διάκοσμον ἐπιδειξάμενοι, πολλαὶ αὐτῶν ἀρετῆς μαρτυρίαι διὰ βοῆς ἦσαν ἅπασι. καὶ παῖδες χρυσᾶς ἔτι ὄντες ἐσθῆσιν στεφανωθέντες ἐλαίαις, εἰς εὐφημίαν ἐκάλουν. λεξάμενος δ' αὐτῶν τὰ δόξαντα εἶναι τοῖς στρατοῖς ἐπὶ βεβουλευμένων λέξαι, τὸ δὲ σιγῆς ἐπιτάξας σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐπὶ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀνέστη, καὶ περιβαλόμενος τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ὑποκαλυψάμενος δὲ χλαμύδι ὑποπορφύρῳ τοῖς νενομισμένοις ὁμοίως ἐχρήσατο. μετὰ δὲ τὰς εὐχάς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐστιατόριον βραχέα διαλιχθείς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ὅπως τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων δέξωνται. πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, ἣ δὴ καὶ τὴν πομπεῖον ἐπ' αὐτῆς ἀεὶ τοῖς θριάμβοις, καὶ εὐσεβείας αὐτῷ τυγχάνει. σὺν ταύταις δὲ τροφῆς τε εὐαποζεύκτου, καὶ ταῖς θριαμβικαῖς ἐσθῆσιν ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρεμπρυμνίοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θείαμβον ἀπὸ τοῦ θεάτρου διεξελαυνόντες, ὅπως εἰσὶ τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

ΑΜήχανον δὲ καὶ τὸ ἀξίως εἰπεῖν τοῦ θαύματος ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν μεγαλοφρονεστάτων ἅπασιν, οἷς αὖ τις ὀλιγοστὸς εἴη, ἢ πενιχρῶς ἔρρει, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως αὐτανιότησιν. χθὲς γὰρ ὅσα τοῖς πώποτε ἀνθρώποις διδαμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα καὶ πολυτελῆ, πάντ' ὀπτὴ ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀθρόα τε Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐδείκνυτο μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδέαις κατασκευασμένων ἦν ὁρᾶν, οὐχ ὅσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν ἐν πορφύραις ὑφασμένα τε καὶ ποικιλτὰ φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε ἐξεφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, ὁσοῦτοι παρῃτήθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τῶνδε αἴσιον ὑπολήψοιμι. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τὰ παρ' αὐτοῖς, μεγέθει θαυμαστά, καὶ τῇ τέχνῃ ὑπερφυᾶ πεποιημένα. καὶ ζῶντα ἦν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζῷων τε πολλαὶ φύσεις παρῆσαν, κόσμον ἑκάστων ἐπιτηδείων ἐνδεδυμένων. λευκὸς δὲ καὶ ὁ κομίζων ἵππος τὸν ἀνθρώπινον πλοῦτον, ἁλουργίδι ἐσθήσει καὶ χρυσοῖς κόσμοις ἐπικοσμηθείς, αὐτὸ εἰς αὑτὸ τὸ πομπεῖον, ἐξαίρετον εἶχον ἡ κατὰ πλοῦτον ἐκείνην ἐπίδειξις τὸ κόσμιον τὸ πολυτελέστατον. ὅπη δὲ τοῦ ὕλης τοῦ ἀγάλματος ἦν ὁρᾶν, ὄχλον ἐποιοῦντο. ἀλλ' ἡ τέχνη παντοία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τὸν ὑπὲρ κτῆσιν τῶν σωμάτων ἐξέφαινε, πλοῦτόν τ' ὄψεως. θαῦμα δὲ τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πλήθη κολοσσῶν. καὶ γὰρ ἐκ μέσου ἦν διὰ τῆς ὁδοῦ φορᾶς ἅπαν ἀπεστοιχηκός. ξυνέφερε γὰρ αὐτὸ καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ πεποιῆσθαι. καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὰ κατασκευὴν τοῦ ἐδαφίου μετ' ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα

πολλοῖς ἐλάχρυσα ἐνειβάλλετο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἐν ἀνοίκτοις πᾶσι ἐφηρμοσμένος. ἐξῆν πολλῶν ἡμιμάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐν ἑνὶ τόπῳ ἅπαντα παρεῖχεν. ἐν γὰρ ὁρᾶν χαρὰν μὲ

δὲ αμ-

δδαίμονα δ' ἡμερῶν, ὅλας δ' φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, & τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δ' ἐμβαλλόντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων θορύβους κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πανταχόθεν τόπον, καὶ τοῖς ἀδυνάτων χεῖρας αἰτεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπιέμενον ἱερῶν, καὶ κατασκαφὰς οἴκων δι' ὅλων τῶν διατοιχομένων, & μετὰ πολλὴν ἐρημίαν κατιδεῖν, ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ὀλίγῳ γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δι' ὅλης ἐπὶ πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένοις αὐτοὺς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. ἡ τέχνη δ' καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρόντα. τέθριπτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πυγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερε δὲ πάντων, τὰ ἐκ καταληφθείσης τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῶν χρυσῆ τε τράπεζα τριῶν πλήθει ταλάντων, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δ' ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν σκευασίας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων, ἐκ τῆς βάσεως διαφαινόμενος, λεπτοὶ δι' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ζιζάνιον σχήματι προσεμφερεῖς τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῇ προσθήκῃ τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ὅπως τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅπως τούτοις παρῆσαν πολλοί, νίκης ἀγάλματα νομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δι' ὅλων πάντων & χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ' ἃ Ἐπασιανὸς ἤλαυνε καὶ Τίτος εἵπετο. Δομετιανὸς δ' ἐφίππου, αὐτός τε διαφερόντως κεκοσμημένος, & τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

dem fortunatissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: munitósque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædíque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignémque templis immissum, ædiúmque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cęderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. híque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ędificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus,

Κεφαλ. ιη.

ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτι τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ' οὗ ἐλθόντες ἔστησαν. ἐπὶ γὰρ τοῦ παλαιοῦ πάτριον ἐνόμιζον, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων δ' ἐπὶ μὲν ὥρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· δεχόμενος δὲ ἐμβληθεὶς, εἰς τὸν ὅτι τὰ ἀρᾶς εὑρετο τόπον, ἀγχόμενος αὐτὸν ἅμα τῷ ἀγόντων. νόμος δ' ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅτι κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐψήφισαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅτι ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. & τοῖς μὲν, αὐτοῖ θοᾶς δωρεὰν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δωρεαὶ κατὰ τὸ οἰκεῖον ἀφ' τῆς ἐστιάσεως ἦσαν ἐπιδοσεις. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὑπνίκιον μὲν, τὸ κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ἐπὶ τῆς δαιμονίας ἐλπίδων.

Κεφαλ. ιθ.

ΜΕτὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μᾶλλον, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ὑπονοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Cap. xxv. Herodion & Machærus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & iagitratum multitudinem machinarum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπὶ τῇ τῶν ἐκπαλαι κατορθωμένων γραφῆς τε καὶ πλαστικῆς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὰ θέαι ἀνθρώπων πρότερον ἐπὶ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἵνως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν μεῖζον, ἰδεῖν ποθοῦντες. αὐτόθεν δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν γὰρ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπὸ θεμένοις φυλακὴν ἔταξεν.

Κεφάλαιον κ.

ΕΠ' ἐξ ἧς τὴν Ἰουδαίαν, ὡρισθέντος Λευκίλλιος βάσσος ἐπεμφθείς, καὶ τὴν σπαθὴν ἅπασαν ἀπὸ περαλίας ἐπιλιανῆς ἀπὸ Γαλιλαίων, τὸ μὲν ἐν τῷ πρώτῳ φρούριον προσηγάγετο μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶσαν ὅσην ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δὴ τῷ μέρει διπλασιόμενον, καὶ τῷ τάγματι τὸ δέκατον, ἐγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἁλῶναι τὸ φρούριον, μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τῆς χωρίου φύσις ἅπασαν ἀπεργάζεσθαι ἱκανοτάτη.

Κεφάλαιον κα.

ΑΠ' αὐτοῦ μὲν γὰρ τοῦ τετειχισμένου περιῴδης ὄγκος ὄρους ἐστίν, εἰς μῆκος ὕψος ἐπηρμένος, ὡς εἶναι μὴ ῥᾴδιον τοῦτο δυχείρωτον· μεμηχάνηται δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως οὕτως, ὥστε προσβατὸς φαράγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύστατον ἐχούσαις τὸ βάθος ἀφεστάφθαι, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωθῆναι παντάσασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀφέστηκεν, ὡς δισχίλιοι καὶ ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο δέπει, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑφαρπάζουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἀρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἐλάττον ἑκατὸν δεήσεται πήχεων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. ταύτην τὴν τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, ὡρῶτος ἐπ' αὐτὸ τειχίζει φρούριον, ὃ μὲν ταῦτα Γαβίνιος ἀριστόβουλον πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, πάντως ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐκαίρως πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἐποπτεύων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. ἐν μέσῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργοις ἐπὶ τῆς γωνίας ἑκατὸν ἑξήκοντα πήχεων ἀείσης, μέσον δὲ τὸ περιβόλου, βασίλειον ᾠκοδόμησατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῆς οἰκήσεως πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἀφθονον, ἐν τοῖς ὑπερδεεστάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τὸ τοῦ ἀνυσάλωτον ἐπιβάλληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε δὲ καὶ θηλῶν πλῆθος, καὶ μαχαιρῶν μεγίστων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶσαν ἐπινοίαν τοιμήσασθαι τὸ ἀβλαβὲς δυναμένων τοῖς ἐνοικοῦσι

μηχα-

μηκίσης πολιορκίας καταφτάνησιν. Κεφ.κβ. A

Επιφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῆ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ὑέλμασι ὕψος & πάχος ἀπελείπετο. λόγος δ' ἰῶ ἀπὸ τ πρώδους χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, καὶ ὀλιγωλεῖσον ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τ τόπον ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἡ τ κῆ τ ἄρκτον διεχούσης τὴν πόλιν, βααρας ὀνομάζεται τις τόπος, φύει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῆ· αὕτη φλογὶ μὲν τ χροιὰν ἔοικε· θιγεῖ δ' ἂν τας ἑαυτῆς σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δ' ὀρῶσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ὀχειρωτός· ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ ἢ πρότερον ἴσα) πρὶν ἄν τις ἕλκυσῃ γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις προδήλος ὅτι θάνατος, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν σκεύει ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τ χειρὸς ἀπηρτημένην. ἁλίσκει δ' ἂν καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ὅτι θειότατος. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν διορύσσουσιν, ὡς εἶ τὸ κρυπτόμενον τ ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ὑποδοῦσι κύνα, καὶ ἐκείνου τῷ δήσαντι σωφρονισθέντος ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θνήσκει δ' ὁ θεὸς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντος τ βοτάνην ἀφαιρήσεσθαι. φόβος γὰρ ἐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δ' μὴ τοσούτων κινδύνων, ὅσα μίαν ἰσχὺν διαφύσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δ' πονηρῶν ὄντων ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφαλ.κδ. B C D

Ρέουσι δ' καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κῆ τ τόπον, πολὺ τ γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δ' γλυκύτητος ὅλως οὐκ ἀπολείπουσι. πολλαὶ δ' & ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις, & μόνον ἐν χῶρῳ χαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὐ καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· τὸ μὲν πλησίον ὁρᾷ) κοιλότητι μὲν & βαθύ, τῇ πέτρᾳ δ' ὑπερκύπτουσα ἀσπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δ' θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἳ μισγόμεναι, ποιοῦσι λευκὸν ἥδιστον, παυσώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν δ' μάλιστα ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου, & συπτηρίας μέτοχα. Κεφάλ.κε. E

Βᾶσος δ' πάντη διεσκαμμένος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τ προσβολὴν, χωννὺς τ φάραγγα τ πρὸς τ ἀνατολὰς, & τῷ ἔργων εἶχετο, σπουδῇ ποιούμενος ἢ τάχος ἐξαραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τ ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ξένων διακεκριμένοι, ἐκείνους μὲν ἠναγκάσαν ὄχλον ἄλλως εἶ) νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοῖς κινδύνοις προσκέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχυρότητος, καὶ προνοίαν τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τάξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τῶν διαφθείρεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δ' τ ῥωμαίων αἱρέσεων. F G

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansisseque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre. inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebant.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum benè septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in præliis semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraret, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, v- ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibíque ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

A ἀεὶ ἢ τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάβλητο ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν ἰουδαίοις, εἰ ἄφυλακτοτέροις προσπέσοιεν. τοῖς ἢ τ χωμάτων προειδομένοις, εἰ τ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένως. ἀλλ' ἐν τούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ τέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσκτᾶσθαι σωτηρίας ὑπάλογον, τ παραδόσεως τὸ φρουρίου τοῖ ἀνάγκην ἐπίσπον τοῖς ἰουδαίοις. ἐν δὲ τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμητὴς τε θεασὺς, καὶ κατὰ χεῖρα δρασήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γίνεται δ' οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ὄνειφανὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τοῖ χῶσιν ὑπαλόων, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους ἀναπιθείς. τοῖς ἢ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκτρέχειν ῥᾳδίαν μὲν τοῖ προσβολοῖ τὴν ἀφέσιμος, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τοῖ ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπέναι. καὶ δ' ὁπότε τ μάχης ἀγακειθείσης, & γιγνομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ ἐφεδρεύων, καὶ νομίζων ἐκ αὖ ἔτι τῷ πολεμίων ἐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μένων τῷ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπ τὸ τεῖχος διελάλει, & πᾶς πρὸς ἑκείνους τοῖ ἀγανοίαν ἰδὼν. ὁρᾷ ἢ αὐτὸν τῶ ῥωμαϊκῶ τις στρατοπέδου ῥῆφος ὑμὸς ἀγνῶτος, & μηδενὸς αὖ προσδοκήσαντος, ἐξάφνης ὑπὸ δαιμόνων, σὺν αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, εἰς κατεῖχε τοὺς ὑπὸ τῷ τειχῶν ἰδόντας ἐκπλήξις, φθείρει τὸν ἀνδρα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον.

D τ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν ἀγαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μᾶλλον ἀπιζέσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, & ὀλοφυρμὸς ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶν. τότε σωιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῷ πολεμίων ἀρχὴν ἐποήσατο στρατάγημα, καὶ βουληθεὶς αὐτῷ ὀπιτεῖναι τὸ θέλημα, ἵνα βιασθῶσιν αὐτὶ τῆς σωτηρίας τὸν ἀνδρὸς ποήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἀ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰ πρόσταξε καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾷ τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ὑπὸ τὸ φρουρίου τότο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, ὡς ἀναοχητὸν ἔχ τὸ πάθος βοῶντες. ἐνθένδε δὴ τοῖσιν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν προσθέσθαι τῆ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μᾶ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους καταπλωόμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων, ἰδίᾳ δὲ μεγάλης & σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, προδὰ τ αὐτῷ φύσιν εἰς οἶκτον ἐτέθησαν· καί τινας ἑκατοντάρχας καὶ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ προδόσιν τὸ φρουρίου αἰτοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, καὶ τ στρατηγῶ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῇ κάτω πόλει, τ γεγυμνασμένον ἰδίᾳ τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ καὶ νύκτα λαθόντες ἔφυγον. τὰς πύλας δ' αὐτῷ ἀνοίξαντων, προδὰ τῷ τῶν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε

μένους, εἴτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε καὶ δίκης μὴ τῶν ἀπίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ὑποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῷ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσόντες καὶ διέφυγον. τῷ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἀνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ὅπ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γύναια ἢ καὶ παῖδες

ἰωδ ἐπο-

λωδραποδίσθησαν. τὰς δ' πρὸς τοὺς καταδόντας τὸ A
φρούριον ὁμολογίας, οἱόμενος δεῖν ὁ βάσσος διαφυλάσσειν. αὐτοὺς τ' ἀφῆκεν, καὶ τὸν ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

ΤΑῦτα δ' διοικησάμενος ἐπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ὅπῃ τὸ πρῶτον ὁρμὴν ἰαφθὴν δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τῶν καὶ τὰς πολιορκίας φεύγοντες, ἐκ τε ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῆντος ἀποδράντων. ἐλθὼν δὲ ὅπῃ τὸ τύπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν ὡς B
ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶσαι τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίσθη τῶν ἰουδαίων, ἄποδος ἡ φυγὴ γίγνηται. ἀλλὰ τοὺς ἱππέας. τοῖς δὲ πεζοῖς ἐκέλευσε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγεσαν. καθίσαι δ' ἀλλὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τὴν δρᾶν τὸ γενναῖον, ὡς ἐκ παραβόλως ἀγωνίσασθαι. τάχα δὲ καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δὴ, καὶ μετὰ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὶ ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τῇ μὲν ὑπονοίᾳ, τῇ δὲ φιλονεικίᾳ C
χρωμένων, χρόνος μὲν ὡς ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ παρέβη, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι. τῶν ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες ὡς ἑλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ τοῦ ἀρεῖ παῖς, ὃν ἐν πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας D
διαδρὰς τῶν ὑπονόμων, ἔλαθεν ἀποδράς.

Κεφάλαιον κζ.

ΠΕρὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς τῆς ἰωππίτης ἦρχε, κελεύων πᾶσαν ἀποδόσθαι τὴν ἰουδαίων. ὁ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφθαρεῖσι, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' εἶσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κε- E
λεύσας κατὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

Κεφάλαιον κη.

ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον βεσπασιανὸς διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγηνῆς ἀντίοχον, μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖν F
ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεστέννιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκὼς, εἴτ' ἐν ἀληθοῦσιν, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς ἀντίοχον ἔχθραν, ὑπόφορα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν ἀντίοχον μετὰ παντὸς ὁπλισμοῦ, διηγωνισμένην ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συμβήναι δὲ τὸν βασιλέα τῆς πάρθων περιπεμφθῆναι. δεῖν δὲν πρὸ καταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντας τὰ σφάλματα ἄρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν G
πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τούτου μηνύματος αὐτῷ προσαισθάνεσθαι μὴ προορᾶν. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τῶν βασιλέων, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἀξιον προνοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τῆς κομαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται παρὰ τὸν εὐφράτην, ὡς εἴ τις τοῖς πάρθοις εἰς τοῦτον διανήσεται, ῥᾳστώνη μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. τῆς δὲ θείας ἐν πέτος,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Cap. xxvi. De Iudæa a Basso imperatis & Iudæa diuisa.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent: qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: properéque debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxtà Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& potestate sibi permissa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúsque sociis nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus: progressúsque de ciuitate centum triginta propemodum stadiis, in campo tabernaculum posuit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præstantibus filiis eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutem se conferũt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nulláque parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos se transtulêre, omniúmque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cùm ad Vologesem Parthorum regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copiosè, sed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepêre. Cùm eutem etiã Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæsar

A κὴ λαβὼν ἐξουσίαν θεράπευειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, ὡς ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης ὁ τῆ δὲι τὸν αὐτόχειρα ἐδὲ προσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐισέβαλε· τῆ μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, κὴ πρὸς τοῦτο λόχους, κὴ τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχοντο ὁ, κὴ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης ὁ καλούμενος σόημος. ἰδὼ δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν εἰσβολὴν ἀναταγώνιστα· τῆ γὰ κατὰ τ χώραν, ὡδὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. αὐτόχος ὁ ἀγγελίας ἀδοκήτως θεασάμενος, πολέμιν μὲν οὐδ' ὁπωσιαν πρὸς ῥωμαίους ἔσεσθαι. ἔγνω ὁ πᾶσαν τ βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅλη κτήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, κὴ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὐ ὁμόφυλος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν δοκιμάσας τῆς ἐπιπλεγμένης αἰτίας. κὴ προελθὼν ὅσον τ πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅτι μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληφομένοις ὅπως ἔλλει, κὴ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς ὁ μὴ τ ἄλλης δ' ἰσχύος ἐπ' αὐτόχον ἐποιεῖτο τ ὁρμήν. ἐ μὴν ὁ βασιλεὺς ὑδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προηχθη προάξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δίοι παθεῖν ὑπομένει. νέοις ὁ κὴ πολέμων ἐμπείροις, κὴ ῥώμη σωμάτων διαφέρουσιν, ἐ ῥᾴδιον ἰδ τοῖς παισὶν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀμύνειν καρτερεῖν. ζέπον) ὃν πρὸς ἀλλὴν ὅπλων φανὴς τε κὴ καλλίνικος· σφοδρᾶς ὁ τ μάχης ζ παρ' ὅλην τ ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν αἰδρίαν διαφερόντως παρέχον, κὴ μηδὲν ἐλαττωθέντα τῆ σφετέρα δυνάμει, ἐς ἑσπέρας διελύθησαν. αὐτόχω δ' ὐδ' ὅλη τῆ μάχη τοῦτον κεχωρηκέναι τὸν τρόπον, μόνον αἰσχρὸν ἰδόκει. λαβὼν ὁ τὴν γυναῖκα, ζ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, κὴ τῶν θεάξας τὰ χρήματα τῆ οἰκείων σωμάτων κατέκλασεν. ὡς γὰ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῷ τ βασιλείας ἀπέστησαν, κὴ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, κὴ πάντων πρόδηλος ἦν ὑπόγνωσις. πρὶν οὖν πλείους ἐρημωθῆναι τῆ συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ὑπατον, σώζειν αὐτοὺς ἐν τῆ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. κὴ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτῷ τὸν εὐφράτην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῆ πάρθων βολογάσην κομιδέντες, ἐχ ὡς φυγάδες ὑπεφαίνθησαν, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες, διάλαμπρίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχῳ δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ τ κιλικίας, ἑκατονταρχὴν πέτος ὕπαπέμψας, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. ἡσπασιανὸς δ' ἐχ ὑπέμεινεν ὅπη πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον ἀμὸ λαβεῖν, ἢ διὰ τὴν τῶ πολέμου πρόφασιν ἀπαράπτον ὀργὴν διαφυλάττειν. καλδίαν δὴ καθ' ὁδὸν ὄντος αὐτῷ τῆ δεσμῆ ἀφαιρεθέντα, κὴ παρέντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ πρῶ ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δόντα τε μεγάλας αὐτῷ πρόσοδος χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ κὴ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν ὑπατον πυθομένοις πρότερον σφόδρα περὶ τῶ πατρὸς δεδίδοσαν, αἰσθόμενοι αἰ ψυχαὶ μεγάλης κὴ δυσ-

B

C

D

E

F

G

δαιτος φρονήσεως. ἐλπὶς ὁ κὴ αὐτοῖς τῆ πρᾶξαι καίσαρος δίκαιος ἐγένετο βολογάσου περὶ αὐτῷ ἐπιτήδειος, ὡδὶ γὰ δεδαιμονιοῦντες ὑπόμνον ἔχω τ ῥωμαίων ζῶν ἡγεμονίας· δόντος ὁ καίσαρος ἡμέρας

ἡμέρως αὐτοῖς τ̃ ἄδειαν, εἰς ῥώμλω παρεγένοντο, τῦτο παρ' ὡς αὐτοὶς ἐκ τ̃ λακεδαίμονος δύθις ἐλθόντος, πάσης ἀξιώμλοι τιμῆς, κατέμλνον ἐνταῦθα.

Κεφαλ. κθ.

Τὸ δ' ἔ τ̃ ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μλὲ εἰσι σκύθαι πρὸς τ̃ τάναϊν κ̀ τ̃ μαιῶτιν λίμνλν κατοικῦντες, πρότερον δήπυ δεδηλώκαμλν. κ̀ τούτοις ὁ τοῖς χρόνοις δι' ἀγνοηθέντες εἰς τλὸ μήδειαν, & πρωτέρω ταύτης ἐπ' καθ' ἁρπαγλὸ ἐμβαλεῖν, τ̃ βασιλεῖ τ̃ ὑρκανῶν διαλέγονται. τ̃ παρόδ' γὰρ ἔδοξε δεσπότης ὅδιν, λῷ ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλας σιδηρᾶς κλεισλὸ ἐποίησε. κἀκείνλ τ̃ εἴσοδον αὐτοῖς πρασχόντος, ἀθρόοι & μηδὲν ὑποπτεύσασι τοῖς μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον κ̀ παντοίων ἀγαθῶν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς ἐλμλῦτος ἀντήσαντος. & γὰρ ὁ βασιλεύων τ̃ χώρας πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τ̃ μλὲν ἄλλων ἁπάντων πρακεχωρήκει, μόλις ὁ παρ' αὐτλ̃ ἐρρύσατο τλού τε γυναῖκα & τὰς παλλακὰς ἀργυρώλτους ὑμλριάς ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μ̃ πολλῆς δ' ἂν ῥαστώνης ἁμαχεὶ ποιήμλνοι τὰς ἁρπαγάς, μέχρι τ̃ ἁρμλίας προσῆλθον, πάντα λεηλατῦντες. τηνικάδε τῆς δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, κ̀ ποιησάμλνος μάχλν, πρακεκρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τ̃ πρατάξεως. ἔρχον γὰρ αὐτλ̃ τὸ πρῶθεν προβαλὼν ἐμελλεν ὑπασπάσθαι, εἰ μὴ τλ̃ ξίφει θᾶττον σκεῖνος τ̃ τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ ὁ κ̀ διὰ τ̃ μάχλν ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τ̃ μ̃ χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ ὁ πλῆθος ἀνθρώπων, κ̀ τ̃ ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τλ̃ βασιλειῶν πάλιν εἰς τλὸ οἰκείαν κομίσθησαν.

Κεφάλαιον λ.

Ἐπὶ δ' τ̃ ἰουδαίας βάντι τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τ̃ ἡγεμονίαν. κ̀ τ̃ μ̃ ἄλλλν ἅπασαν ὁρῶν τλ̃ πολέμλ κεχαρωμλύλν, ἓν ὁ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐστρατεύσατο ὅπ τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται ὁ τὸ μ̃ φρούριον μάσαδα. προστηκὸς ὁ τ̃ κατληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ὑπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων ἐν ὀλίγοις, ὡς πρότερον δεδηλώκαμλν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφάς, ὅτε κυρλνίος τιμητὴς εἰς τλὸ ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέσησαν ὅπ τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλοντας, κ̀ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, & τὰς μλὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, κ̀ προϊέμενοι, τ̃ δ' οἰκήσεσιν αὐτλ̃ πῦρ ἐνιέντες. ἤδη γὰρ ἀλλοφύλων αὐτὰς ἔφασκον διαφέρειν, ὅπως ἀζημίως τλὸ προϊμάχθαι ἰουδαίοις ἐλευθερίας προϊέμλνοι, κ̀ δικαίαν ἀρετῆς τ̃ πρὸς ῥωμαίους αἰωμολογημότας. λῶ δ' ἀρ' τῦτο πρόφασις εἰς πολέμλμα τ̃ ὠμότητος, κ̀ τ̃ πλεονεξίας ὑπ' αὐτλ̃ λεγόμλνον· σαφὲς ὁ διὰ τλ̃ ἔργων ἐποίησαν. οἱ μ̃ γὰρ αὐτοῖς τ̃ ὑποστάσεως κοινωνήσαντες, κ̀ τὸ πρὸς ῥωμαίους σιωπήσαντο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χείρω προὔβαινε. καὶ πῶ φθάσθαι πάλιν τλὸ πρόφασιν ἐξελεγχόμλνοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τλὸ πονηρίαν αὐτλ̃ διὰ τῆς διαλογολογίας ἀνειδίζοντας. ἐζήτει γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήδ' εἴ τις ὑπόνοια διαπλάττειν ἐθελήσειεν

A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redièrę.

Cap. xxviii. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Sylua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intētato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cæds non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptí cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatē haberet, vtque custodes

ἔχειν αὖτι καινότερον ἐξευρεῖν. ἅπασι ἰδίᾳ τε, & κοινῇ πᾶσιν ἐνόσησαν, & πρὸς ἀλλήλους ἔτι τ πρὸς τ θεὸν ἀσεβείας, ἢ τ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μ ἐν δυνατοὶ τ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ ἢ τοῖς δυνατοῖς ὀλλυμένοις ἀπόλλυσθαι. ὧν γὰρ ἐκείνοις μ ὑπεθυμία τ τυραννεῖν τοῖς ἢ τὸ βιάζεσθαι & τὰ τ ἀπόρων ἁρπάζειν. φρῶτοι μ ἦν οἱ σικάριοι τ ἀθεμίστων, ἢ τ πρὸς τοὺς συγγνεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρεστον εἰς ὀλεθρον τ ὑπερβαλλόντων ἀθυμοῦντες. ἀλλὰ ἢ τούτοις ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸ μετριώτερος. εἰ γὰρ μόνον αἰρεῖ πάντας, ὅσοι τ δίκαια ἢ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστους, μᾶλλον δὴ τ πολεμῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ ἢ κοινῇ τὴν πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὁποῖα προάξειν ἔμελλεν ἀνθρώποις ἤδη ἢ τ θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. βάπτεσθαί τε γὰρ ἀθέσμον παρεπέμπετο, ἢ τ νενομισμένων ἢ πάτριον ἐξεδίητησεν ἁγνείαν, ἵνα ἡ μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα ἢ κοινωνίαν οὐκ ἐπίστευεν, ὁ τ πρὸς θεὸν ἀσεβείας ἅπτα καταμανείς. πάλιν οὖν ὁ μισόκαλος σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τότε αἱρεθεὶς τύραννος; ποία γὰρ αὐτοῖς φιλία, ποία γὰρ συγγνώμη πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, ἀχθόμενος; ἢ τοὺς μὲν γὰρ τοῖς ἀλλοφύλοις κακῶς ποιεῖν, ἀγῶνος ἔργον ἐν πονηρείᾳ ὑπελάμβανον. λαμπρὸν γὰρ φέρειν ὑπόδειγμα ἠγοῦντο, τ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα παρημιλλήσασθαι ἢ ἢ τ τούτων ὁσιότητα, ἣ τὴν ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερεῖς καθοφλίσαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τ πρὸς θεὸν ἀσεβείας ἀφυλάκτῃ, πᾶν ὅσον ὠὴ λείψανον ἐπὶ πολιτικῷ γράμματος ἐξέκοψαν, & τῷ τελεωτάτῳ εἰσήγαγον ἀφ' ἁπάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῷ ζηλωτῷ κληθέντων ὄχλος ἠκμαζεν, οἳ τ πρωτηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπληθύσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ἐπὶ πρότερον πρώτην ἀρχὴν ἢ μνήμην ὠφανίσθωσιν, αὐτοὶ ὠφανισμένοι ἀζήλωτον· καίτοι τῷ πρωτηγορίαν αὐτοῖς, ὑπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθῷ ζηλωμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατφρονόμενοι τῶν ἀδικημένων, ἀφ' τῷ αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τ κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. ἐγγαιοῦν πρωτήκοντ ἔκαστοι τὸ τέλος ἔφατο, τ θεὸν τῷ ἀξίαν ὧν πᾶσιν αὐτοῖς ἡμωρίαν βεβουλευκότος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δυνατὸν φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πάσας κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι & τ ἐκάστης τὸν βίον τελευτῆς, ἵνα ὑστέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. ἃ μὲν, ἀλλ' & φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῷ ἃ πρόσθεν. τοὺς ἢ τ ἐκείνων ὠμότητι πρεπεσόντας, ἃ τ παρόντος ἂν εἴη καιρὸς κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπανίειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τ διηγήσεως.

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰρ τ ἐλεάζαρον, ἢ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῷ ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, ταῖς δυνάμεις ἄγων· & τῆς μὲν χώρας ἁπάσης ἀδεὴς ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀπισθεστάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος ἢ περιβαλὼν κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῷ πολιορκουμένων ἡ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, ἢ διαμένειν τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατασρατοπεδεύσῃ τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὀπτικώτατα ἐκλαβών, καθ' ὃν αἱ τῆς φρυερίας πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήπτοντο, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὀπτικείων δύσκολον. ἐκ γὰρ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ὑπὸ τοῦτο τεταγμένων Ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῆς τόπου μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' οὖν προοικονομησάμενος ὁ σίλλας ὅτι τὴν πολιορκίαν ἐξέπεμπε, πολλῆς ὀπτοχήσεως καὶ ταλαιπωρίας δεομένην, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρυερίου διὰ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. πέτραν ἀπολίθου τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, παντάχοθεν περιρρώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀορατου τέρματος, κρημνώδεις μὲν ὁδοὶ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσοιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ἀπὸ διμέτρου παρεικούσης. ἔστι δὲ τοῦτ ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον προβιβάσαι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ὀξύτητας, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἀπολιμπανομένη μόλις φαύει τοῦ προσω. δεῖ δὲ θαρραλέως τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι· ἔστι δὲ καὶ τῷ παραλιθαίειν προθύμως ὄλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν διτολμίαν ἀπλήκτως διαμένον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑβδομήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπὸν ὄζει, ἀπ εἰς ὀξὺ τέρμα συναγομένη, ἀλλ' ὡς εἴη κατ' ἄκρας ὀπίπεδος. ὅπῃ ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης, καὶ περιῴκοδόμησε μασάδαν. ὕστερον δὲ ἡρώδης ἡ τοῦ βασιλέως διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς, ἡ τὸ χωρίου κατασκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τὴν κορυφὴν ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειάκοντα δὲ αὐτῷ ἐπὶ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τὴν δὲ κορυφὴν πόνα τοῦ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε τὴν ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ ἐκ ταύτης κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆς τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τοῦ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργοις ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίοις τετάγεας. ἔνθ τὴν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κίονων μὲν ἁπαντάχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου στρώσει ποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τὴν οἰκουμένων τόπων αὖ τε καὶ πρὸ τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τοῦ τείχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐτετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτήρας ὑδάτων, μηχανώμενος ἐξ χορηγίαν, ὅση τὴν ἐκ πηγῶν ὅτι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνέφερετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἐκ μὴν ἐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

perseuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessiæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cùm xxx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Pòst autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndique substitutis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterant.

Nam Orientalis quidem via natura eſt inacceſ-
ſa, vt ſupra memorauimus. Occidentalem
verò, magna in anguſtia poſita turri conclu-
ſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio
ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe,
neque capi facilè videbatur. Inextricabilis au-
tem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat
fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impe-
tus natura ſimul & manu caſtellum erat com-
munitum. Intus autem repoſiti apparatus, ma-
gis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam
& frumentum multum erat conditum, & quod
in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque
multum & oleum: inſuper autem cuiúſq; le-
guminis fructus, & palmulæ coaceruare. Cũctáq;
reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſica-
riis occupato, matura, nihilque recens depoſi-
tis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata
ſunt, ad excidium à Romanis illarum centum
annorum tempus agebatur. Quin etiam Roma-
ni fructuum reliquias incorruptas offendêre.
Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe
exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudi-
ne ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit re-
mota. Inuenta eſt autem omnigenũm quoque
armorum multitudo, ab rege condita, quæ
decem millibus virorum ſufficerent, ferrúm-
que infectum, nec non æris & plumbi mate-
ria: quippe vt magnis de cauſis factum crede-
res apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum
caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex
periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iu-
dæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui an-
tea reges fuerant, ad principatum reduce ret.
Alterum verò maius atque atrocius; ab regina
Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam
non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba fu-
ciebat; poſtulans Herodem interfici, ſibi autem
obſecrans regnum Iudæorum donari. Et ma-
gis quis miraretur, nondum eius imperio An-
tonium paruiſſe, malè eius amore mancipa-
tum quàm non donatruum ſperaſſet. Propter
eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam
extremum belli contra Iudæos Romanis opus
reliquit. Nam quia foris iam locum omnem
muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà
diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè
procurauerat: incipit oppugnationem, vno
tantum loco reperto, qui aggerem iactum poſ-
ſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab
Occidente, quod ad regiam ſummúmque
montem duceret, præcludebat, erat quædã con-
tinentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; por-
recta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cu-
bitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc
igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem ap-
portare militibus iuſſit: illis autem alacri ani-
mo & magna manu operantibus, ſolidus ad du-
centos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm ne-
que firma neque ſufficiens machinis ferendis
hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribu-
nal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt,
altum itémque latum cubitis 50. Erat autem &
aliãtũ machinarum fabrica illis aſſimilis, quas
primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

ἡ μὲ γὰρ ἐὰ ἀφ' ἑτ φύσιν ὡς προεῖπομεν ἔξω ἄβατος.
τ δ' ἀπὸ τ ἑσπέρας μεγάλῳ κ τὸ ςενότατον πύργῳ
διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἐλάττω
ἑξήκοντα χιλίων, ἐν ὅτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, ὅτε
ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος ἦ κ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζου-
σιν ἐπεπόιπτο, ὅτε μὲ ὢν πρὸς τὰς τ πολεμίων ἐξό-
δους, φύσει τε κ χειροποίητος, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

Κεφάλαιον λβ.

Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων σκευασιῶν, ἐπὶ μᾶλ-
λον αἴ τις ἐθαύμασε τ λαμπρότητα κ τ ἀφ-
θονίαν. σῖτος τε δὴ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκα-
νώτατος· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον· ἔτι δ' πυρῖτος ὀπω-
ρείων καρπὸς, κ φοίνικες ἐπεσωρεύοντο. πάντα δ' εὗ-
ρεν ὁ ἐλεάζαρος τὸ φρούριον μ' τῷ σικαρίων ἐκρατῆς
ὅλῳ χρόμηνος, ἀκμαῖα κ μηδὲν τῷ νεωστὶ κειμένων
ἀποδέοντα. καίτοι χρόνου ἀπὸ τ σκευασιῶν εἰς τὸν
κατὰ ῥωμαίους ἄλωσιν, ἑκατὸν ὧν χρόνος ἐτῶν, ἀλλὰ κ
ῥωμαῖοι τὰς ὠφελημένας τ παρπῶν εὗρον ἀδιαφθό-
ρους. αἴτιον δ' ἂν αὐ ἀμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶ τὸν
ἀέρα τ ἀμοιβῆς, ὑψηλὸν τ ὄντα καὶ τὸν ἄκρας, πάσης ὄντα
ὀχλήσεως κ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. σύρεσθαι δ' κ παν-
τοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῶν βασιλέως ἀποτεθησαυ-
ρισμένων, ὡς αὐδ' ἐξῆν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδη-
ρος, χαλκός, ἔτι δ' κ μόλυβδος, ἄτε δὴ τ σκευα-
σιῶν, ὅτι μεγάλαις ἀρχαῖς χρωμένων. λέγεται δὲ ἑαυ-
τῷ τ ἡρῴδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμά-
ζειν, ἁπλῶν ὑφορώμενον κίνδυνον· τ μὲν σκευα-
σιῶν τὸ πλῆθος τῷ ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς
πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὅθεν τ ἀρχὴν καταγάγωσι. τ μεί-
ζω δ' κ χαλεπώτερον ἐκ τ βασιλούσης αἰγύπτου
κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τ αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐκρύπτεν, ἀλ-
λὰ πολλάκις αὐτωνίῳ λόγους προσέφερε, τ μ' ἡρῴδην
ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τ βασιλείαν τῶν
ἰουδαίων δεομένης. κ μᾶλλον αἴ τις ἐθαύμασεν, ὅτι
μηδέπω τοῖς πρὸς ἀγμασιν αὐτωνίου ὑπακούει, κα-
κῶς ὑπὸ τ πρὸς αὐτ ἔρωτος δεδουλωμένος, ἀφ' ὅτι πρὸ
τ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. δι' ἃ τοιούτους μ φόβους
ἡρῴδης μάσαδαν κατασκευασάμενος, ἐμέλλε ῥωμαί-
οις ὑπολείψειν ἔργον τ πρὸς ἰουδαίους πολέμου τελευ-
ταῖον. Κεφάλ. λγ.

Ἐπεὶ γὰρ ἐξῆν ἤδη προσπατάσσειν πάντα τ τόπον
ὁ τῷ ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμών, κ τ μή
τινα ὑποδρᾶναι πρόνοιαν πεποίητο τῶν ἀκριβῶς ἀπαν-
τῶν ἐπιχειρῆσαι τῇ πολιορκίᾳ, μόνον δ' ὁρῶν ἕνα τόπον, ὃν ἐπιβα-
λεῖν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μ' γὰρ τ δυσπρο-
σίτου ὄντος τοῦ χώρου τ ὑπὸ τ δ' σεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ
βασίλειον, κ τ ἀκρώρειαν, ὧν τὴν ὀξυχῆ πέτρας δυ-
σμεγέθης τῷ πλάτει κ πολὺ προκόπτουσα, τ δ' ὕψος τ
μασάδας ἑξακοσίους πήχεις ὑπερκάθηλον ἂν αὐ-
τῶν ὠνόμαζον. ὅθεν ταύτῃ οὖν ἀναβὰς, κ καταχώ-
σας αὐτῶν ὁ σίλβας, ἐπέλθοι τὸν στρατὸν χοῦν ὑπερ-
πέρειν. τῷ δ' προθύμως κ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργα-
σαμένων, στρεὸν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ
χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ἔτι αὐτάρκες ἐδό-
κει τοῦτο τὸ μέτρον εἶ τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπε-

βάθρας, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος κ
ὕψος. ὧν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων κ κατασκευὴ θαυμασία τοῖς ὑπὸ μὴ θεασαμένοις παρῆν,

μη

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ τίτου πρὸς τὰς πολιορκίας ὑπενοηθείσα. Ⓒ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατατετραλμένος ἅπας, ἐξ ὧν πολλοῖς ὀξυβέλεσι, Ⓒ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπήλασαν καὶ πρὸς ὀλίγον ἐκώλυσαν. ἐν ταυτῷ δ' οὐ κακὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' ὧν ἀναρρήξας τι μέρος αὐτοῦ, κατήρειπε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδὲ ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἐμέλλεν ὁμοίόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ Ⓒ τὴν σφοδρότητα τῶν ἐμβολῶν ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅτι μήκος πρὸς συνεχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τῷ τόμῳ συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν εἴχοι ὡδαλλήλοις τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, Ⓒ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἀνέφορεσαν. ὅπως ἂν μὴ ὑψομένου τοῦ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέρας δοκοῖς ὑπικαρσίας, τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδεον. ἐν δὲ ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον ὡδαπλήσιον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ σεσιφότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προστάττει λαμπάδας ἁλομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τοῦ πυρὸς ἀντελάβετο, Ⓒ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν δι' βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεφύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' ἀφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, καὶ πολὺς ἐναπὸς πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ παῦ ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ὑπιχρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, Ⓒ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ὑποδραπέτης.

Κεφάλαιον λδ'.

Ὅτ' μὲν οὖν ἔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, ἔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλεν ὑπεξέφην. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακαιόμενον, ἄλλον δ' ἐδένα σωτηρίας τρόπον, ἐδ' ἀλκῆς ὑπνοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῷ πιθέμενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβεκλύσατο. καὶ τοῦτον κεῖνος ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιοῦτος ὅτι τὸν πρόσθεν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ ἔστ' ἀληθὴς ὅτι Ⓒ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἦκε νῦν καιρὸς, ἐπαληθεύσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνωμεν, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μετ' ἐλείας ἑλόμενοι τιμωρίας αἰτίους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τὸ γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω δὲ καὶ θεῷ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλευθέρους ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput extolli prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes compoſuêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluere, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim deluper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidētia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cū olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiā datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spē superatis. Nobis autē

certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobisipsis acerba peioráque ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò vrbem suam igni hostium excidióque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nullíúque culpæ participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissimè auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsis nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Priùs tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita, vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quemque apertissimus deterrebat interitus, aliúque alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cùm vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multóque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vsus exclamatione, lacrymantes attentiùs aspectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus sum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A πεφόβηλος μὲν ὄζιν, ἡ γλυκυτέρη μετ' ἀ μέγαν ἄλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ ἐκ γυναικὸς θανάτου μᾶλλον φίλτατον αἵρεσις. ὅτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως ἀκόμψοι ζῶντας ἡμᾶς λαβεῖν, εἰ μὴ ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμψοι. ἐὰ εἰ μὲν ἀρχὴς, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ἀπτεσθαι θελήσασι, πάντα ἢν παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπά, ἢν παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης ἐχάζεσθαι, ἢν γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτοῖς φύλον Ἰουδαίων, ἀπώλειαν κατέγνωσο. μόνων γὰρ ἀκμὴν ἡ μεξίους γῆν ἡμῖν ἀπηχθημένους, ἃ αὐ θεσπέσιον μὲν ἀνθρώπων φύσιν ὄλεθρον, φθονήσειε δ' τὸν ἱερωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τὸ παντὸς Ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν φυλάσσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἳ καὶ τοῖς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. Τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῆς ἐλπίδων τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκη ἐπαγαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρουρεῖν φύσις ἀνάλωτος ὄσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ ζοφῆς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τῶν ἄλλων ἐχόντες πρασκευῶν προτετιμώσας, ὑπ' αὐτοῦ προφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἃ αὐτομάτως ὀπὶ τὸ κατασκαφθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔοικε ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ παρ' ἀλλήλων αὐτοῖς ἐπάσχομεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μεξιώτεραι. ἐνικήθησαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἐλεύθεροι ἀπείρατοι, μᾶλλον δ' αὐτοὺς ἡμεῖς ἀνδρῶν χάριν ἀλλήλοις παραχωρήσαμεν, καλὸν εἰπάριον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φθόνεον γὰρ καὶ τὸ φρουρεῖν καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρομεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μᾶλλον τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶν κέρδους ἀμβρότους. τὰς ζοφὰς μόνας ἐάσομεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσι, ὅτι μὴ δι' ἐνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐβουλόμεθα· θάνατον εἰ λάμεθα πρὸ δουλείας. Ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγε· καὶ μὲν κατ' αὐτὸ τὰς γνώμας προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑτοιμότερον ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνέπιπλαντο, καλὸν δὴ τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ τέκνων οἶκτος εἰσῆει, πάντας ἢ καὶ τῆς ἑαυτῶν προθύμου τελευτῆς, εἰς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τοῦτο ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποθειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ἀποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοῖς ἐῤῥωμένως τὸν λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν αὖθις τὸν προκέλευσιν, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐπεχείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐπεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τι φρονήσας, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἢ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τὸν ὑπὲρ τῆς

ἐλευθερίας ἀγῶνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ὅτι τὴν τυχόντων ἐδὲν εἰς ἀρε-

εἰ· ἀρετὴν δ' εἰς δ τολμίαν δ διαφέροντες, οἵ γε & τ ὑπὲ A
μελίσσων ἀπαλλαγὴ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον
γὰρ ὑμᾶς τούτῳ, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύνδυλον ἀναμεῖναι
πάλαι γὰρ ὑθὶς ὑπὸ τ ὡρώτης ἀμαθίας, παιδεύοντες
ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε &
φρονήμασι τ ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιώντων,
ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσιν ἀνθρώποις, καὶ θάνατος. ὅσῳ
μὲν γὰρ ἐλευθερίαν δίδοις ψυχαῖς, εἰς τ οἰκεῖον, & κα- B
θαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάσσεσθαι, πάσης συμφορᾶς
ἀπαθεῖς ἰσομοίρας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δε-
δεμέναι, & τῇ τούτου κακῶν συναπόπλαν), θαλε-
πὸν εἰπεῖν τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνη-
τὸν, ἀπρεπής ὅστι. μέγα μὲν ὂν δύνα) ψυχὴ & σώματι
συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰθερόμορον ἀο-
ράτως αὐτὸ κινοῦσα, & θνητῆς φύσεως περαιτέρω προ-
άγουσα τ προῤῥίζεσιν· ὅ μὲν, ἀλλ' ἐπειδὰν ὑπολυθεῖσα
τ καθέλκοντος αὐτὸ βάρους ὅτι γῆν, καὶ προσκρεμα- C
μένη χώρον ἀπολάβῃ τ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰ-
σχύος καὶ παντελοῦς ἀκωλύτως μετέχει δυνάμεως, ἀό-
ρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς
ὁ θεός· ὅ δὲ γὰρ ἕως ὅστιν ἐν σώματι θεωρεῖται. προσ-
ῆσι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττε),
μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἀΐδιον, αἰτία δὲ
σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅπου γὰρ ἂν ψυχὴ προσ- D
άψῃ), τοῦτο ζῇ & τέθηλεν· ὅπου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ,
μύρεται θέν ὑποθνήσκει. τοσοῦτον προῖεισιν αὐτῇ ἀθανα-
σίας. ὕπνος ἦ τεκμήριον ὑμῖν ἔσω τῆς λόγων εἰ ἀρχῆ-
σατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ προϊεμένου ὄχ,
ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῆς γινόμεναι.
θεὰν δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μὲν ὑπηφοι-
τοῦσι, πολλὰ ἦ τῆς ἰσομοίρων προθεσπίζουσι. τί ἦ δεῖ
διδόναι θάνατον, ἐν ὕπνῳ γινομένην ἀνάπαυσιν ἀ-
γαπῶντας; πῶς ἦ ἂν αἰσχρὸν ὅστι τὸν ἐν τῷ ζῆν ἐλευ-
θερίαν διώκοντας, τῆς αἰδίου φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἔδοι E
μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις δ)
παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. ὁ μὲν,
ἀλλ' εἰ μὴ τῆς παρὰ τῆς ἀλλοφύλων διόμεθα πίστεως,
ἐλέγωμεν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπισχνουμένους. ἐκεῖ-
νοι γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοί, τ μὲν τὸ ζῆν χρέος,
ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως
ὑπομένουσι· σπεύδουσι ἦ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τ σω-
μάτων, μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ F
ἐξελαύνοντος, πόθῳ τ ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι
μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι· καὶ ἔστιν ὁ κωλύ-
σων ἡδύς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δυσαριστίζοντες,
πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ὁδοιπορίας. ὅτου βε-
βαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τ ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων
& διαιταν πεπιστώκασιν. οἱ ἦ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι
τῆς ἐντελῶν αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα προδόντες, G
ὅπως δὴ καθαρωτάτην ἀποκείνωσι τὸ σώματος
τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦνται τελευτῶσι. ῥᾷον γὰρ ἐκείνους
εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῆς ἄλ-
λων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικρὸν ἀπο-
δημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους
ἦ μακαρίζουσιν, ἤδη τὸν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμ-

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatẽ animis præstans, ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multũ quidẽ potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenterid mouens, & vltra mortalem naturã gestis producens. Verumtamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiqueliberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem cautam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidẽ ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quanquam etsi contrarium nos à principio instituisset

βάνοντας. ἆρ' ἔν γε ἀδυνάμεθα χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ δικαίως τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις
τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες, ἀλλ' εἶγε καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐξ ἀρχῆς λόγοις

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac benenolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cum nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαγδὼν θήμιδυ, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν δι' εὐκαρδίας αὐτὸν, θεῷ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν ἐκ τοῦ κοινοῦ παντὸς ἰουδαίων γένους, τοῦτο ἔθετο τὸ μῖσος ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τὸ ζῆν ἀπολλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι καὶ χρόνον. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀναπέπτεται ἀρετὰς, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοῖς πόλεμος διέφθειρεν. ἢ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺς ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γνωμῶν τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ μὴδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίεσθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα δραμόν, μηδὲ χεῖρας αἰταίροντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐρυθραπέντες, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠγοῦντο πολεμίους τοῖς ἀφεστηκόσι· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰδίᾳ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρῷ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπράσαντο. τί οὖν τοῖς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἢ μὴ τῶν συγγενῶν ὑμῶν ῥωμαίους ἀμύνεσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους δύνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοι παντοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης δ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦτ' ὑπεμείναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ ἕκαστα λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀπέκτεινεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τοσοῦτον ὄλεθρον πλάσαι δυνηθέντες, φόνῳ μιαρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐπλησαν, ὀκτακισχιλίους τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ θυγατράσι διαφθείραντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰτίας ἀπηρημένων, ἐξ ὃν μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς δόξαν ἀπίπαλον δεδεγμένοι τοῖς πολεμίοις ἔτοιμοι ἀπέθανον. τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς οἰκείας τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασί τε τὴν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς διαφέρειν δυναμένοις οὐχ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνοις ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὴν ὑπόστασιν ἐπερρώσαν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων δυκλειςίαν νίκην, ἢ εἰς τὴν τῶν δαιμόνων σωτηρίαν δυτρεπιζόντα. καὶ τοῖς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑποθνήσκουσι δυσδαιμονίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τίς ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς ἂν ἐπιτιμήσειε τοῖς ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ὑποθαρρεῖν. ὧν οἱ μὲν τραπλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν ἀνακρινόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἠμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατος ὑπολειπέσθω τοῖς ἔτι

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις δυχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῶ παντὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων περιβεβλημένη, μόλις ἂν χωρῆσα τὰς εἰς τὸ πόλεμον παρασκευάς, τοσαύτας ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τοῦ θεὸν ἔχειν οἰκισθεῖσα πεπιστευμένη; περιρρίζος ἐκ βάθρων ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῶν ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποικοῦν. περισώζεται δὲ σύγγνοια τῇ ἀποδοῦσα τὸ γένους παρακαθῆσθαι, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι περὶ ὕβρεως αἰσχίστης ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν τοῖς καλλόμενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν ἀκινδύνως; τίς ἔτι τὰ πάτρια ἐχθρὸς ἢ τίς ἔτι ἀνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ θέλειν τοῦ μένειν νῦν ζῆσαι μετανοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις καταστραπῆναι πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸ ἅγιον, ὕπως ἀνοσίως ἐξορωρυγμένον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς ἡ ἀγλυνὴς ἐλπὶς ἐβεκάλεσεν ὡς τάχα που διωκόσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνούσας, φεύσεται δ' γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταλέλοιπε, ἀποθνήσκωμεν καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅπου μὲν γὰρ θάνατον ἐγκρίνθημεν, ἐστὲ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐγκρίσαμεν. καὶ τοῦτον ἀδεῖς τοῖς δυσμενέσιν ὀφθῆναι. ὕβρεις δὲ καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰσχύνην ἀγομένας μετὰ τέκνων, ἃ ἔστιν ἀνθρώποις κακῶν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα δέδοται τοῖς αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ παρὸν τοῦ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέσημεν, καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ὅτι σωτηρίας προκαλουμένων ἡμᾶς, οὐχ ὑπηκούσαμεν. τίνι τίνων ἐστὶν ὁ θυμὸς αὐτῶν προδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τὸν ῥώμης τῶν στομάτων, εἰς πολλὰς αἰχίας ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τὰ ἡλικίας τὰς σύμφορος ἀδυναμούσης. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένων φωνῆς ἐπακούσας τέκνων, πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὴν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργήσουσιν, ἀδήλως μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθανόμενον, ἐλεύθεροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, τὸ ζῆν σωζεξέλθωμεν. ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν ἀνάγκην θεὸς ἀπέσκληκε. τούτων ῥωμαῖοι τοιαῦτα θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν τοῦ τῆς ἁλώσεως ἀποθανεῖν δεδοίκασι. ἀποδύσωμεν οὖν αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἔκπληξιν τὸ θαυμάτων, καὶ θαῦμα τὸ τόλμης καταλιπεῖν.

A viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turribúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autem virorū pro se pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū B à quibus excisā est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus C excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus eruiri: sed quoniam spes non iustrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobismetipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & D seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferte non poterit. Videbit alius coniugem abduci, aliūs manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti latuis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent,

Κεφάλ. λε.

ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸν ἀποκαλεῖν, πάντες ὑπετέμνοντο, καὶ πρὸς τὸ πρᾶξιν ἤπειγον, αἰσχυνόμενοι τινὸς ὁρμῆς πρόπλεω μένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆσαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι ἀνδρείας, καὶ τὸ βουλεύεσθαι νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γένοιτο ὀρθῶς. τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τοῦ αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ ἂν τις ὠθήσῃ τῇ πρᾴᾳ πρόσιόντες ἠμβλυώθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διεφύλαξαν, οἷαν ἔχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, τὸ μὲν οἰκεῖον καὶ φιλόστοργον πάθος ἅπασι παραμυθούμενος, τὸ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κρείττω βεβουλευκότος τοῖς φιλτά-

habuerunt: propriū quidem earūmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trāsfixēre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerātes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eósque cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci suppositere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorū, ne quis fortè in multa cæde superesset, qui suæ manus egèret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimū doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cū alijs cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nō poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensēre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignē verò extinguere conabātur, pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenēre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus ficariorū, qui in Alexandriā & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

Τοῖς ὅπλοις ἐστυῶτος. ὁμοῦ γὰρ ἀπαίζοντο γυναῖκας φιλοπυσόμενοι, καὶ τέκνα φεσηκαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ' ὑπηρέτουν ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦντες, συντελεῖν τὸ δρώμενα, τὴν ὄπνοιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ὧδαμοῦθεν δ' ἐν τῷ κτείνειν αἰδῶτις ἔχοντες. καὶ πέρας, οὐδεὶς τηλικοῦτος ὅλου μήματος ἥττων εὑρέθη. πάντες δ' ἅμα τὸ οἰκειότατον διεξῆλθον· ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὑτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. ἔτοι δὲ τοῦτο τὸ δεῖν τοῖς πεφευγμένοις ὀδύνην ἐπιφέρειν, καὶ τοὺς ἀναμφιλόγους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺ αὐτοῖς ἔτι χρόνον δαπανῆσαι, τάχυ τὸ πᾶν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συρρύσαντες πῦρ εἰς αὐτοὺς ἐνέβαλον. κλῆρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἐλόμενοι δέκα τοὺς ἀπάντων σφαγεῖς ἰσομοίρους τε γυναιξὶ τοὺς αὐτοὺς τε παισὶ κἀμφοῖν ὁμοίους ὧδαρρώσας, καὶ τὰς χεῖρας ἀφιέναι παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τοῖς τὸ δύσλυτον ὑπουργίαν ἐκπλῆσαι. οἱ δ' ἀρίστους πάντας φονεύσαντες, τὸ αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον νόμον ὤφειλον, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐνέα κτείνας ἑαυτὸν ὕστατα πᾶσιν ἀφέλῃ. πάντες ἕτοιμοι ἐδάρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὀργὰν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλος ἄλλῳ διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ πλουτεῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων θεασάμενος μή τις ἔτι ἐν πολλοῖς φόνῳ δ' αὐτὸς λείπῃ χεῖρας ὁλόμους, ὡς ἔγνω πάντας ἀπηρτημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνέπεσεν. ἀθέρα δ' ἐν τῇ χειρὶ δ' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῷ οἰκείων κατέπεσεν. οἱ μὲν ἐπτοήκεσαν ὑπερληφότες ἁλῶναι ψυχῇ ἐπιχείρειν ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἐλαθε δ' αὐτοὺς γυνὴ φρονίμη καὶ συνέσεως ἐτέρα τις ἐλεαζάρου, θεσπεσίᾳ καὶ σοφίᾳ πλείσον γυναικῶν ἀφαίρουσα, καὶ αὐτὴ σοφία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦγον ὕδωρ ἀφ' ἡμῶν ὑπογαίρυβναν τῷ ἄλλων θεὸς τὴ σφαγὴ τὰς ἀγωνίας ἐχόντων, οἳ δ' ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα θεὸς τοῖς ἑνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναειδμυμένων. καὶ τὸ πάθος ἐθεάχθη, στυγνοτάτῃ ξυθίᾳ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δ' ῥωμαῖοι μάχλιν ἐπὶ θεσπεσίοις ἐπὶ τῷ ἔω ἀγασθυασάμενοι, καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδοις τῶν ὑπερβάθραις ἐφυρώσαντες, θεσσολύλιν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δῆλον παντάχοθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ στυγνὸν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον θεοκαλέσαιντο. δ' ἦν βοῆς ἀφθησις γίνεται τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ θεαχθὲν ὡς εἶχε, θεὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμιμοῦνον, πάντα δ' ἑτέρας ὡς ἑλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐθεάχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ὁ μὲν ῥᾳδίως αὐτῇ θεσσεῖχον τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ταχέως ὁδὸν δ' αὐτὸ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῶν πλήθει τῶν πεφονευμένων ὀλιγυχόντες, ἐκ ὡς ὑπὸ πολεμίοις ἔπαθον. τὸ δ' ἐγκαυσιότατα τοῦ ὅλου μήματος, ἐπὶ τοῦτοις ἀτρεπτον ὅλῃ τῷ ἔργων ἐθαύμασαν τοῦ θανάτου καταφρόνησιν. τοιαύτης δ' τῆς ἀλώσεως ἡμέρᾳ, ὑπὲρ μὲν τοῦ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δ' μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς καταφθοράν. ἤδη γὰρ ὑπελείφθητό τις τῆς χώρας πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἐκ μακρᾶς τοῦ πολέμου καταπεπτωκυῖα, πολλοῖς καὶ τοῖς ἀπωτάτω κατοικούντων, ἀφθόνων καὶ κινδύνων ἐλευθέρα τοῦ παραχθέντος.

A est. Nec enim quisquam superarat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic noua res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos

Κεφάλαιον λζ.

ΕΤΙ δὲ καὶ περὶ ἀλεξάνδρειαν τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, μηδὲ ταῦτα σωιέβη πολλοὺς Ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τοῦ σάσεως τοῦ σικαρίων ἐκεῖ καταφυγεῖν δυνηθεῖσιν, ἐκ μὲν ἐπέχειν τὸ σώζεσθαι πάλιν ἢ καινοτέροις ἐπιχειρεῖν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῶν προσλαμβάνων, ἐπαγθὲς δὲ ἐλευθερίας ἀπροιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίοις μηδὲν χρεὼν τοῖς ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν ἢ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν ἐκ φανῶν τινες Ἰουδαίων αἰτιβαγνον, τοὺς μὲν ἀπώσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὸ ἀποστάσιον προκαλούμενοι. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τὴν γερουσίας, ἐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον εἶναι ῥᾳστώνην, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νεῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐκ εἰπερ ἤδη πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχειν, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων λύθις ἀπολεῖσθαι, καὶ αὐτοῖς προσκρούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μεταχόντας. φυλάξασθαι τοίνυν τὴν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ μὴ αὐτοῖς πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων ἀναδόσει. σωιδόντες οὖν τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπείσθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, ὅτι τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τοὺς δ' ἑξακοσίους μὲν λύθις ἐάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, καὶ εἰς μάχην συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν ἐκ ἔστιν ὃς ἐ τὴν καρτερίαν, καὶ τὸν εἴτε ἀπόνοιαν, εἴτε γνώμης τὸν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, ἐ καταπλάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τοῦ σώματον ὑπενεχθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτοῦ καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, ἐδὲ εἰς ἐπέδωκεν, ἐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἰσχυρὰν καὶ ἀνάγκης τὴν αὐτοῦ γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαλκοῦν μονονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ διεχόμενοι. μᾶλλον δ' ἡ τοῦ παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ἐκεῖνα γὰρ ἐκείνων τὰς ἐξενικήθη καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τοῦ σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος τότε διώκει τὸν ἀλεξάνδρειαν, καὶ πρὸς τὸ κινήματος τοῦτου, καίσαρι καὶ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ ὢν τοῦ Ἰουδαίων τὸ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιίαν, καὶ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καὶ πνας αὐτοῖς σωεπισπασάσωνται, προστάξει τοῦ λοῦπῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλουμένου νεὼν καθελεῖν τοῦ Ἰουδαίων. ὁ δέ ὄζιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι τοιαύτην αἰτίαν, ὠκίσθη τε καὶ τὸν ὄνομα λαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων ἀντίοχον τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ὅτι τὸν πρὸς ἀντίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτοῦ ποιήσειν τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὑπερέπειν αὐτῷ, νεών τε που τοῦ αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

B quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: &

C nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu sicarios aggressi corripuêre. quorum texcenti quidem statim capti sunt: qui verò in

D Ægyptum Thebásque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam cõseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis

E etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Cap. xxx. Oniæ templum clausũ apud Alexãdriam.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis

F fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti tẽplũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique benevolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis lexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta. Ésaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

θεόν. ἔπεισε δὲ αὐτὸν μᾶλλον ἐκπολεμῶσαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότα· ἐλπὶς αὐτῷ δ' ἐγένετο εὐνοϊκωτέρους ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀσεβείᾳ τὸν δυσεβίας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. τοιαῦτα πολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ἐν τοῖς ὀγδήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευάσαμενος ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλησίον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεγείρας. τὸ βαθμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἶκον ἐξεμίμησατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ τῆς τοῦ λυχνίας κατασκευῆς. ὁ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν ὁ χαλκεύσαμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφάνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὅπερ πλίνθῳ περιετετείχιστο πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἔπεμψε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν δίαιταν. ἐμοὶ μὲν ὀνίας οὐχ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἵνα αὐτῷ φιλονεικίαν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν δὲ φυγῆς ἐπιμνησθείη. καί τοι τὸ ἱερὸν οἰόμενος κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρὸς πάσαν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐληλύθει δέ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, ἡσαΐου ὄνομα τοῦ προαναρρήσαντος τάδε τὸν ναὸν τὸν ἐν αἰγύπτῳ ὑψηλοροφίαν ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκαφῆναι. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν ἔτως ἐπεποίητο. λέντλος δ' ὁ τῆς ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ τῶν ἡσαίου γράμματα λαβὼν ἐπαναγνούς, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λέντλου δὲ μὴ δεχὺ βιώσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ δὲ διέπεμψε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ἔτι προσόντων τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλὰ ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὲν οὖν ἴχνος ἔτι τοῦ εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος ἦν εἰς τὴν ἀποκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκαφῆς ἔτη ἓξ καὶ πεντακόσια καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

Κεφάλαιον λη.

Ἰουδαία δὲ τῶν σικαρίων, οἷον νόσου τινός, καὶ τὰ περὶ τὰς Κυρήνης πόλεις ἐπελάβετο. ἐμπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τέχνῃ ὑφαίνειν, καὶ ὀλίγους τοῦ πόρου ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δεικνύειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα διαπεφυτόμενος καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρῶτοι τῶν ἐν τῇ κυρηναίων Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτῷ καὶ διάσπασιν τοῦ πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατέλυσε προσαγγείλασιν. ὁ δὲ ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐνέπρησεν αὐτούς. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφάλ. λθ.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ζητήσεως γινομένης, ἦλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτοῦ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τοῦ κατύλλου δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

A Vdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλοις αὐτῷ τῶ βελδύματος γεγονέναι. σφοδρὸς ὢν τὰς δυσβολὰς ἐκεῖνος ἐξεδέχετο καὶ τῷ σφάγματι πολὺν ὄγκον σωρεύθει, μεγάλα σφοσραγωδῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορθωκέναι. τὸ δὲ δὴ τότε χαλεπώτερον, σφὸς γὸ τὸ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ ☾ διδάσκαλος ἰῶ τ̃ σικαίων τῆς ψευδολογίας. κελδύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ὡ πάλαι σφοσηκόντως φανεὸν ἐξενιώχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνε βερνίκιλλαν τ̃ ἀγρίας συνεμπλέξας, τύτοις μὲν σρῶτον αἰτίαις συνεμπλέξας, τύτους

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aaron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110.c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonius Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Ieboslhum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum* ibidem. *transfert regnum ad Davidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechius Gedeonis nothus fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur à muliere* ibid.d
Abimelechius Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabæum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ib. hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præcidntur* 310.e
Achan furtum committit 137.c *plectitur* 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnii & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iulia famili a dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222.a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f. 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum partionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f.895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuentor 7.d
æris genus auro pretiosius 222.d
acinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
æthiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
æthiopas ab Aegyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f.366.c
agita Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 641.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendū principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudeam reditus 674.f
Sulam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680.&793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906. 907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a Chalcidem auferri ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid. Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 831.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.a
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchia magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudeam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatū succedit alias Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexāder alabarcha munus pecuniā

Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c *vincit* 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. a. *Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur* 437.f
Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle aliisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Berytj, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius venefitij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iannæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
prælijatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Macheruntã ædificauit 989.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, & Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæus Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solemnitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
pie agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
alituras minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. *eorum rex captus & occisus* 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirparierit 184.b
David cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæũ concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarei filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.c
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copijs præficitur 253.c. *impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem* 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d. *occiditur à Ioabo* 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b. *per totum*
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amesses regni terminus ibid.
amaz Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f. *excinduntur* 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 804.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227.d

amorei cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidia tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudaus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedai fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Phariſæus Ioſephoſe opponit 1015.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. ipſius filius capitur à ſicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 816.f
apparatum belli rurſus amittere noluit 829.a
milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hieroſolymæ excidij principium 882.g. eiúſque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618.e. priuatur 619.e
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b exercitum ducit in Hebræos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodes 567.g
andronicus Meſſalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilæi & Aſinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
an.mi vnde certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus plectitur 682i c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraelis ex Aegypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteij interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d accuſat Cæſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d paternum regnum affectans profligatur 461.d reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499.c quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500.c & inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex conſtituitur 732.d. quã inſolens ex vnica victoria factus 738.d. dat ſe vinciẽdum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibidem f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidionis præficitur 452.b quomodo à fratre & cur occiſus 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium ejectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyzicenis filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d vincitur ab Hyrcano 452.g occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a trucidatur à Triphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphoñe perſequitur & interficit 447.f
Simenem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus quis & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudæa à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudæa constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula promouet 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas edificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum appararunt in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.e
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudeis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudeis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazæorum ducis prælium cum Iamneo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
apollonij Molonis mendacia de Iudeis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudeis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam deuastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.e
arcæ Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditus 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608.c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a accuſatur apud Auguſtum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 618.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitat intermittere 469.c. 470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 405.
ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d. 780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcēs pulcherrimus 514. d. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
Ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f
vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549.c. conijcitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762. a. 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, privatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis fil. dominijs multis donatus à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c.
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373.b. accuſat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanem in ſummo habet honore 375.a. eundem cruci ſuffigit 380.b. Iudæos perſiſtantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259.c
artorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 958.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudeus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reſp. ſtatum mutauit 367.b
aſamonis montis Galilææ ſitus 818.c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zaræ Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ibid.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ ob ſequitur Danielē 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Christianos 142. a
aſia quingentas ciuitates vni rectori & conſuli Romano parere 806.g
aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus repletus cadaueribus 890.a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891.b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661.d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familia quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 711.a
aſſaracoldas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.c
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni terminus 1040.b

assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissolutum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi crediti 1068 c. *scriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Prolemai Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiscitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognoscit 306.b. *contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasius rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã innadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorum festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

Baaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris institutio 12.a. *& quanta fuerit* 12.b
babylonij Iudæos persequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interritus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum consilium dat Madianitis* 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occisores Iaboſthi supplicio afficiuntur 216.e
barachas auxor Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
barasa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Baſanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
baſana imoietas à Gimone prophetæ grauiter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
bellis leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agriculturæ student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vsque ad sexcentos viros* 149.a *quomode ea tribus restituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemonis nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. *fit exosa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043. g. *eius historiæ verba & compendium de Iudæis* 1044.a. *Græcos scriptores taxauit ibidem*
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata
Berzellæus quantis beneficiis inuenerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.e.98.e
Bethsemmathe vxor Esau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid significet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 418.a
bethsana ciuitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna vestibuli templi 261.b
Boʒus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Claud. Cæsaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Messalina f. Neroni priuigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vsus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus M. Iesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1034.e
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cædesa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam seu mediam regni partem dedit ib.
eius promissio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno annexas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæsarea conditur 746.e.747.g
cæsareà Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæsarienses contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsarienses omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cadit ibidem.
cæsennius Paetus rector Syriæ 974.a
cæsennius Paetus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
victum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem, e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæa 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmaunten 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
designatur Cæsar a Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
qualis fuerit ingenio 641.b. 641.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes sæuitia, & diuini honoris vindicatio, insaniæque tum conuersatio in ipsum, & eius interitus 652. vsque 660
callimander ab Hyrcano vrbis interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 637.e
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
caphar saba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donarijs incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carta, Mesopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
cassander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caspiæ portæ 625.a
Cassius Cheræa 653.654.655
per totum occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa 476.e
affligit Iudæos 489.b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum, occisus 729.e
castor rerum iudaicarum scriptor 1065.
casteris Iudæi versutia & dolus ergà Titum 914.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libya Pentapolitani rector ficariis calumniandi dolor eius 997.a

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a qua Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizæus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Charea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terræ præstantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetonene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cincbares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e.
cisius Saulis pater 174.e
citharæ quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Ci. Roma contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e.
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitus Tibersensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuius 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, loci nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b. 336.f
costobarus Idumæa Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses cõstituitur 690 d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudæorũ regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaeli filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 356.b

D

Dabarateni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c.
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1000.c. 822.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinẽ & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim ædificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitæ à Chananæis ſedes mutare coacti 150.b
danus fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonib. obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.&.f
commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra dehiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharã 186.e.187.a ei⁹ magnanimitas 188.b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.c
fugit inde aliò atque aliò ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
inngit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d. 216.g. quanta copia ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thænonẽm in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis affecit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduuntur 223.e.224.e
Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuiciantem Seneim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis inſligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e.245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat. filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibi. e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.f.251.a
expirat ac ſepelitur, maximáque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decima data 18.e.28 f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filium amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Gripi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Iannæum ſuperat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quod Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1041.e
diebus ſingulis quid Deus condiderit 4.b
diglath quid ſignificet
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.c
Dina Iacobi filia 31.b

ſtupratur, quapropter Sicimite vniuerſi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
Dioniſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
Diophantus notarius ſceleratus 574.e
Diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Diſciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
Diſſimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius menſis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b *occidit Abimelechum pontif.* 196.f
Doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e *à Mutiano productus populo rector inſinuatur* 903.a
Domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. *fratrem, matrem, vxorem, viróſque illuſtriſſ. trucidat* ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Doræ ciuitatis ſitus 1067.b
Doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de ſuppliciis antiquiſſi. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
Druſium turris 747.e
Druſus Agrippæ filius 628.a
Druſus Neronis filius 629.634.e
Druſus turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dyſtrus menſis 132.e. 366.e. 381.f

E

Ebutius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. *Gamala occiſus* 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionatha 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Elæa capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius ſoboles tollitur per Zamarem 284.d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elciæ Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g *fit pontif.* 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus ſortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. *fortiter ab Elephanto confoſſo opprimitur* 420.c
Eleuzarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. *priuatur pontific.* ibid.g
Eleazarus gigas, quam vaſto fuerit corpore 625.d
Eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g *reiecit Cæſaris hoſtias* ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Giora ſocij mors 895.a
Eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e *eius ad ſuos oratio* 989.f *altera oratio de immortalitate animæ* 990.g. 991. 992. *per totum*
Elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
Eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
Eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Ægyptiis 336.a. *etiam Babyloniis tributum cogitur pendere* 336.e *occiditur* 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e. 286.a. 287.288.289.298.299. *per totum. exemptus ex hominibus* 300.b
Eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphatiſum ſceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. *filij eius ſcelerati* 165.a *exitium ſuum cognoſcit* 166.a *ipſius & filiorum mors* 166.d. & f.
Eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a *vaticinatur & aquam ſuppeditat* *Ioramo Achabi filio* 301.a *viduam à debitis liberat* 302.d *Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit* 302.d.303.a *famis tempore vilitatem annonæ prænunciat* 304.d *Adado mortem indicat* ibid.e *Ieum vngit regem Iſraelitarum* 308.b *Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur* 316.e *vita defungitur* 315.g *cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit* 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona ſacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à ſicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus ſacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enoſa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes veſtitus 85.b
Ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53.e
Ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolitn cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775.a
equum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. *obiurgat eundem propter thesauros Babylonijs monstratos* 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depranatum 996.c
esau natiuitas 26.d. *uxores* 27.a *circumuenitur à fratre ibid.d iratus fratri reconsiliatur* 32.f *partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus* 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a *quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit* 368. 369.370. *per totum.*
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b *ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat* 379.e *impetrat Iudæis vitam* 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. *per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis* 787.e. *opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium* 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Exa quid significet 5.b *eius lapsus* 5.e
Enæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraice neſciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
euthychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b *aperit Neroni malenolentiam Agrippæ* 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
execrantis aliquem pœna 128.c
eZecielis prophetia 335.f
ezecias Achaze filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot. *Palæstinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur* 328.a *in summam adactus desperationē Esaiam implorat* 329.d *posteritatem à Deo exorat* 331.a *moritur ibid.f*
eZethias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a *Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur* 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 335.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a *Cl. Felicis procuratoris gesta* 796. *per totum. vide Cl. Felix*
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a *vide Porcius*
festorum descriptio 92.f.93. *per tot.*
filij contumaces & protervi in parentes quomodo multandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d *contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit* 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaritia inexpressione Hierosolymorum 802.f *mendacium apud Cestium* 803.per tot. *vide Gessius*
fortes vere qui 206.e
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.e
fratris uxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse fecit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & praematurus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a *Gaba equitum ciuitas cur sic vocata* 832.f
gabaenorum iniuria in uxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. *per totum.*
gabaon vicus 258.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. *qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit* 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompei 473.c *eius gesta* 476.477.478.per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722.per tot. 980.a
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gade natiuitas 30.g *& filij septem* 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c *in medio foro necatus ibidem.* 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilæa vtriusque descriptio ibid. calamitas 834. *per totum*
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 818.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphe occisa 848.g
galilæorum nona inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallia motus 890.b
gallia bellum desit ibid.
gallia situs descriptus 866.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallæ

gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000 f.
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146. a
gazæi à Iamneo obſeſſi captíque 459.e
gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869. d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14. per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudæos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſetur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.e
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 796.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arami filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giſcala ſuccĕditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædaque populatibus conceditur 828.per totum.
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. *odio proſequitur Salomem* 564.b. *occiſo marito remittitur ad patrem cum dote* 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. *interitus* 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ierami Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g 312.a. & *regno & vita priuatur opera Ioadi* 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philoſophi primi Ægyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034. e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037.per tot.
græcorũ legislatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077. & ſeqq. per totum. *eorum legislatores poetis poteſtatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent* ibid.
grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatommachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1054.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helena Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principetus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.a

Hermogenes Gracus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiamque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob eadem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cælisyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
uxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur usque Romam 498.d
rex Iudææ à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 512.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretæ infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem uxorem interficit & magnificè donatur à Cæsare 529.a. 530.b
neccata à se uxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d. 532. 533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami urgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b. 540. 541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Festo magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nouam 540.f
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámque honorat 548. 549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Sylleo inique accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse uxores habuerit & sobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in uincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliss. 598.b
uim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamentto eius confirmato quantum filijs ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & strenue agit 725 f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
uindicat patris mortem 728.e
eius victoria 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731. 732. ædificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem ulciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes uincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & seqq.
athletam & uenatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filijs duob. & uxore 749 f. 750. 751. conciliatur filijs 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.e
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f. 793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot uxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidijs 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g. 772. a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e. 988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit, & ubi, 620.e
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretæ superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
uxoris importunitate in exilium detrudatur 638.e
quali fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum uxore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippæ soror, Herodis senioris uxor 626.b
odio prosequuta fratrem se sulmque maritum in exilium conicit 638.g. 639.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b. 732. 748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris arguitus 279.a
Herodotus Halicarnassæus Iudæorum gentem non ignorauit 1047.a
Heroum oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan prædium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiæ prophetæ uaticinium & epicedion Iosiæ conscriptum 335.f. & seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.c
in cœnosum puteum præfecti demittitur, uerum rursus liberatur. 339.f. non uult profici Babylonem 343.b. donatur magnis muneribus & alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Carex abducitur ab eo in Ægyptum, ubi Ægyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius uaticinia celebrata 929.e
hierichus urbs 111.a
excinditur, & restaurator ipsius

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisaeo factus 891.d
Hierichunty agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo ægrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioe filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio harede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudaeorum 1050.f
hierosolymae rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferiorésque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exaedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetae praedixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum aedificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graeca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiosè Agrippae, & Polittiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
stragis & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. stragis crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezeciclis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita aenigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solonmior quam Graecos 1038.b
Historiae scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historiae verae quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidy incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus praescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coeperint 7.c
Hominum commercia quibus vitanda 94.c
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.1.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetaeus mensis 92.c. 263. b. 286.b

hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannei filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretum 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. *disceptat apud Pompeium cum fratre* 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. *honoratur ab exteris gentibus* 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. *capitur & amputantur auriculæ eius* 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.*per totum*
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 71c.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæ 726.f
Hyrcanus Ioseph Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.*per totum*
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. *pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit* 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d. *Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur* 452.*per totum. eius felicitas & mors* 454.a. *somnium de filiis quale aliquando habuerit* 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44.f. *proficiscitur ipse etiam cum omni familia* 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Machabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383.b. *Alexandro magno negat forum venalium rerum* 384.d. *placat eundem & impetrat quod vult* 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278.c. *discerpitur à leone* 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Syſarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
ianiæ regni termini 1040.b
iannæus Alexander. quære Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar, mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Japheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Machabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 222.f
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. *ad Titum supplices veniunt* 965.g. *scelerata eorum facta repetita* 980.a
Iehoahstus Sauli filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorifice à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam hic nominis fuit
Iephthe. vide Japhthes
Iesraela vrbs 283.c
Iesseus filius Obedæ 164.e
Iesse filij quot 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Ananis filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus: Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
iesus Naues filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 130.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. *terram victoria quæsitam diuidit tribubus* 141.*per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant* 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 557.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.8.*per totum* 882.c
mors 882.b
eius virtutes celebratæ

Iesu Saphiæ filij facinora 1003. *e.* & 1008.1009.1020.1021. *per totum*
Iesus Sapphæ filius 822.*d*
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.*c*
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. *per totum*
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.*b*
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.*a*
Baal sacerdotes extirpat 311.*d*
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.*f*
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297.*a*
Iezabela quàm mala mulier 285.*d*
minatur Eliæ interitum 288.*c*
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.*d*
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.*a*
Ilys, ager qualis 71.*b*
Immundi qui Moysi 94.*c*
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.*f*.208.*a*
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.*e*
Impery Romani fines quousque 805.*f*. 837.*b*
Indorum mortis descriptio enarrata 991.*c*
iniuria maxima quæ 122.*d*
inuenta debere restitui 127.*f*
Inundationis vniuersalis descriptio 8.*e*
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.*f*. 215.*a*
exercitui præficitur Dauidis 222.*f*
Syros vincit 224.*e*
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. *per totum*
ingeniosum commentum fingit 228.*b*
Abesalomum interimit 234.*c*
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.*d*
præfectura priuatur 238.*d*
Amasam interficit & Sabæum persequitur, capitque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.*f*.241.*e*
populum censet 244.*b*
occiditur 254.*e*
Ioadis quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasumque regno præficit 312.*a*.313.*a*
studet templo restaurando & moritur 314.*a*
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.*a*
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.*f*
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.*d*
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.*a*
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.*c*
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.*b*
tributarius etiam fit Babyloniis 336.*d*
occiditur 337.*d*
Ioacimus pontifex mortuus 370.*g*
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector designatus 822.*e*
ioannes Asamonæi fil. occisus 710.*b*
ioannis Baptistæ interitus 626.*f*
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.*g*
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344.*e*
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.*a*
ioannes dux militum ionathæ 293.*e*
iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.*e*
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.*g*
Medabesibus Amaræis occiditur 428.*c*
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.*g*
ioannes iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.*c*
moritur 383.*b*
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.*e*
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.*a*
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.*e*.431.*b*
Alexandro quàm fuerit gratus 434.*f*
vincit Apollonium Dauum 436.*b*
amicus fit Demetrio Nicanori 438.*b*
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.*a*
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.*f*
capitur per proditionem 444.*d*
occiditur ibid.*g*
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. *per totum. Giscalam Iosephi tussu muro cinxit* 823.*b*
eius proditio & doli varii 824.*a*
dolus nouus 826.*b*
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.
ad defectionem incitat 828.*d*
Titum fallere conabatur 869.*d*
Hierosolymam fugit 869.*f*
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.*f*
Hierosolymitanis exitij causa 876.*a*
malitio, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. *& seqq.*
Ioannis Leuitæ conflictus 905.*a*
Ioannis pontificis monumentum 910.*f*
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.*a*
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.*b*
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.*c*
perit ibid.*f*
ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sauitia seruatus, & rex constitutus 312.*a*
à religione deficit & legibus 314.*d*
Zachariam ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.*e*
ægrotans occiditur 315.*a*
ioazarus dux missus contra iosephum Matthiæ filium 827.*c*
ioazarus iosepho inuidet 1013.*c*
ioazarus priuatur pontificatu 618.*e*
ioazas seu filius regnum paternum assequitur 313.*g*.315.*b*
Dei beneficio liberatus moritur 315.*d*
ioasus iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 33.*g* 336.*a*
iobacchus torrens 33.*b*.111.*d*
iobel fil. Lamechi 7.*d*
iobelus quid significet 96.*c*
iobeli anni remissio & libertas ibid.
iochabel mater Moysis 55.*f*
iudes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.*d*
iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.*a*
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.*a*
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.*c*
ionia vnde sic dicta 13.*a*
ionici iudæi apud Agrippam querunter Gentilium iniurias 550.*
ionum in iudæos odium 256.*d*
ionatas Anani fil. 676.*c*
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.*d*
ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filo reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710.*c*
ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.*c*
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.*c*
animositas & honestas 181.*f*
amor in Dauidem 191.*c*.193.*c*
fœdus cum eo 193.*f*

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Saducæi cum Phariseis contentio 453.f
Ionathas homo vilissimus prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phurisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Eliseo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Naboth proicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iosadachus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ib.d.
Iosephus Caiaphas, quære Caiaphas
Iosephus Canei vel Camydæ pontificatum acquirit 685.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circumædit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ describendi 1.c.
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011.d. ciuitates mittit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consilijs contra ipsum quomodo occurrerit 1017.a
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorumque vrbem capit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias satis historicè depellit ibidem. f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiadæ seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorificè tractatur à Vespasiano Titoque, & captiuorum multos liberat. filiique accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Gischalei subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852. a. eius socij cum ipso eadem mutuas fortiuntur 851.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 854.c
fermè examinatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebræi nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra precatur 965.b
Iosephus Medicaster defectionis auctor 1012.f

tor 1012.f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & oſſa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c.quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a.eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſoluitus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038.a
Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 822.e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
feſtiuum eius reſponſum 402.e
vxores & liberi 403.e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333. 334.per totum
moritur 335.e
Ioſue, vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno ſuccedit, Ammonitaſque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazæ ſucceſſore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapatæ ſitus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845.per tot. calamitas miſerabilis 845.846.847
Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.e
Ious menſis 110.c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid deſignet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21.
ducitur ſacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
naſcuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Ieboſthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623.c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19.d
Arabum autor eſt 21.f
ducit vxorem. gignit fil. xij. 22.c
Iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 696.c
Iſmael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
Iſrael quid ſignificet 33.c
Iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71.d
coturnicibus paſcuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infeſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77.g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingreſſus in Chananæam 99.d
Iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 110. per tot. à Madianitorum puellis ſeducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo ſe geſſerint poſt ieſus mortem 145.e. omiſſo bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur, à Iode libertati reſtituuntur 151.c.iterum à Iabino opprimuntur 152.c.per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iephthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæſtinis 208.b
ciuili bello laborant 212
iſraelitæ quot annis poſt ieſum nequiuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 218.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
tranſferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
ſitus 866.f
italiæ bella ciuilia 800.d
iehaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
ithamari domus priuatur ſacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
iudææ deſcriptio 833.d
iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c

Iudæus vivus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolyma 933.d
Iudei quando primum cœperint appellari 372.b
Iudeis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractapi 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asia regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. *summa calamitate constituti post Iudæ casum* 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. *quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti* 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudei quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudei seditionem excitant 596.601 604.605.606.607.608. *per totum*
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseria sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudei malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. *à seipsis contrita* 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudei Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsarea 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legates ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum stragis in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994.1 b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribenda historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033 c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. *eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum* 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
mexita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, iudei 14.b
Iudæ portio in terra Chananæa 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamonæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraru ac perierit 709.c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patris succedit 381.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezechiæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. *Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit* ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. *creatur pontifex, & fœderatur Romanis* 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphorei sophista 772.e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178 b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. *parat expeditionem contra Scipionem & Catonem* 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 632.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izate regis filij & fratres Titio supplicant 964.f

L

Labanus Batuelis filius 15.f
doloſe cum Iacobo agit 30.c
perſe-

perſequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudais ſocietatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidæ decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871.e.872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695. f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occiſus 653.f.656. e
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94.c & quod alicubi ſint in precio ib.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, militum præfectus 101;.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g
occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefande à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in ſalis ſtatuam verſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macherunta quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
luminum feſtiuitas, & eius inſtitutio 415.e
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſit in regnum 494.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſiæ committit Antiochus Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Macchabæo 415.b
occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus frater ſuum occidit, & Gazam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudais mendacia confutata 1058.1059.1060. 1061 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubingarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima & ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtoria Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum quæ liter ſe geſſerit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi conſtantia 1094.b
Macheruntij Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 816.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.c.
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filia Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. ceduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d
ceduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014.e
eiuſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magoga populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudopropheta triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nonas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Ianneum 476.e
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a
velut rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis ſit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiſo Seleſino regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e
cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſæ pars dimidia Chananæa 141.d
Manaſſes Ezechiæ filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses irans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822. e
mandra, locus 344.f
mane, quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039. d. eius historia compendium 1039. 1040.1041. per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
manna qualis cibus 72.g
mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163. e
m. Agrippa. vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m. Antonius. quære Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956 f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quàm fuerit capax, eiúsque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
mareſa vrbs 283.a
maria Eleazari filia facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia, vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamne Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui sit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massada castelli descriptio 887.f
Massata castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 83.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veram que religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giora Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla, locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amarei, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Atticus & Siculus 100. b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megasari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 15.d
Melcha Saulis filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
videt maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum comiunio excipit 18.d
melitis impessuit Pseudalexander 783. e
Memnonis sepulchri descriptio 790. g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Mendæ ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patriis legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.a
Meroë vnde dicta 58.f
Mesas, Mesanæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mesie, Mesræi 13.f
mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methir, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cade reseruatus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
micheas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur 291.a
Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
micheas propheta 336.g
michole vxor Dauidis. vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium traxerit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantum cladem Iudæis dederit 691.b
militis mesaicos libros discerpens pœna ibid.c
militia qui non commodi & qui ab ea immunes & seq. ibid.g

Mina quantum pendeat apud Iudaeos 478.c
Mineus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m.minucianus 660.a.671.e
miſael appellatur Miſaches 346.a
miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo neceſſitatis peruenerit 300.c
miſenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri prefectus 358.b
mithridates occiſus 473.b
mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.eius geſta 724.a
mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d.per tot.
mnaſeas Gracus hiſtoricus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabita & Ammanita ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.e
iterum ſternuntur & predantur 301.d
moabus, Moabita 21.a
molonis mendacia de Iudais 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem prater Dei voluntatem non venire 132.b
moſes, qualis fuerit vir 3
moyſis natiuitas 55.a
quomodo ſeruatus 56.b
cur ſic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyſes diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60.b
confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61.f
edit miracula, nomẽ Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traduxit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. *coturnices & manna impetrat à deo* 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. *Aaroni fratri ſacerdotium confert* 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum conſulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinas profectioni bellóque neceſſaria 96.f.*mittit exploratores in Chananeam* 98.d
Core factionem compeſcit 104.d
eius iuſtitia 106.f. *luſtrat populum* 109.g.*Sehonem & Ogem reges delet* 11.per tot. *Madianitas cum ſuis regibus cedit* 117.e. *Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem* ibid.g
morsturus quid ſuis prædixerit 119.b.*quas leges præſcripſerit* 120.f
uſque 136
exhortatur Ieſum vt in Chananeos exercitum ducat 131.e
nube circundatus diſparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84.d
vir admirandus 99.f
Moſcos quinque librorũ ſcopus 1036.f
Moſes apud manethonem prius Oſarſiphius ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moſes Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. *eius tempora quibus vixit deſcripta* ibid.
eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollani Iudei nobile factum 1049.f
mucianus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuerſorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam conſtupraris 622.f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo adificatus 937.b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242.g
mutiani & ceterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid ſignificet 163.c
quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebraeos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabaotes Nabatea regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid ſignificet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hieroſolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.d
Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudeorum nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f
ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f.*moritur* 349.c. *geſtorum eius repetitio* 350. d. *poſterorum eius finis* 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux caſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. *quot habuerit liberos* ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 281.d
Nain vicus 894.d
Nais à Cauue condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbathæ regionis ſitus 799.f
Narbathene toparchia à Ceſtio equitibus vaſtata 818.a
Naſamones quomodo Romani ſubiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. *indicat quomodo Adonias ſibi regnum vſurparet* 247.c
Naumi prophetia de exeidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Neceſſitate in bello nihil pugnacius 859.g
Neceſſitate laborantes ſublenare, homini decentiſſimum & deo gratiſſimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiſcens impeditur à Ioſia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu durauerit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netira & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæũ pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.2
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudeis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peræa qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumæa confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Eliseum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Ieu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Oliueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.e
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Onie fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.a
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Lacedæmonum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrat, lapidibus obruitur 470.d
Onia regio 480.a
Ophnes scelestus filius Elis 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quamdiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruisse 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam examinatur 219.g
Oza percussio locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Medie coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 70.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudeam insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Saulì ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a. 136.b. 602.a
Pasini castrum 15.a
patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
peccata vnde maxime nascãtur 184.e
pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
pedanius legatus 760.e
pedanij equitis forte factum 952.a
peluſium vrbs 184.c. 894.b
peluſium capitur 480.d. 724.c
pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
pentecoste vnde dicta 778.g
peræa regionis descriptio 833.c
percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
perſæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1058.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
petra magna, locus 198.g
petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
petra, quæ Receme 117.e
petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536.c
petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
phalec quid significet 15.b
phalegius Heberi filius ibid.
phanisius Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
phanuel locus cur sic dictus 33.c
pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64 65. per totum
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b. 463.c
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisei 617.c
Pharisæorum existimatio 716.c
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.c
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.c
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.c
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b. 748.b. 779.b. 914.c
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet fictè cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 69.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiúsque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e succedit patri in pontificatu 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. per totum
Phœnicum historia 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619 f.620.a
Phrurea festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phules Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolyma intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit. ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsaris imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis auctor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumelijs 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.a.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.a. quare Festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætory in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Oma irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 88.a
traducit Iudæos in Ægyptum 388.d
eius pu-

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. *liberalitas & beneuolentia erga Iudæos* 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. *obsidet Ptolemaidem* 457.d. *Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iannæum vincit, & quanta eius sæuitia* 458.a
Ptolemæus Mennæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1.
Iudæos in Ægypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. *vsque* 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. *succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio* 436.e *duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur* 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægyptiorum reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantiũ interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hereditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 354.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. *vsque* 594. *& inde seditiosos Iudæos expugnat* 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Iethegæus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum præfecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus delitus 330.d
Rasis Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. *petitur in connubium Isaco* 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Recene vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 17.g
Rhegines populus 1.c
Rhinocolura 735.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis ærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. *& inde*
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Ciscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923. d. *cum Iudæis acriter confligunt* ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. *per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse* 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. *ab incendio defendunt* 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942. c. *pugnant cum Iudæis circa aggeres* 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. *circa custodias pugnam atrocem instaurant* 950.f
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 938.g
Romus, Romai 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelita & Gaddiæ altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus praefectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaeus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabai, Sabei 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 119.c
Sabbaeus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum praefectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriae Hierosolymis regiam occupat 603.a *vexat Iudaeos propter auaritiam suam* 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romae capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis aedibus extructam pro Mardochei suspendio 379.g
Sacchaeus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis eum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudaeos 1036.a
nuptiae ibid.
Sacerdotibus quae cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.per totum
Sacrorum scriba 54.e
Sadaeus Xerxis praefectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g. 241.f.250.e
Saddocus nouas res molitur 616.e
Sadducaeorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cutheos in Iudaeam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas victoria 359.a
Salome, alias Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quae Iulia Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a. *eius reditus erant sexagies talenta* 783.b
Salome Antipatri filia 723.d. *soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri* 517.b. *alteri marito Costobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & eorum vxores* 553.e.594.f. *accusatur Herodi* 566.b. *Alexae iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Danidis successor & templi extructor 220.g *nascitur* 227.g. *instruit eum pater* 246.b. *constituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus* 254.b. *regis Aegypti filiam ducit vxorem* 255.c. *petit à deo & accepit sapientiam* ibid. e. *controuersiam mulierum duarum diiudicat* 250.d. *toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes composuit* 257.f *eius cum Iromo amicitia & materiae cedendae petitio & concessio* 258.259. *per totum templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit* 256. *vsque* 266. *somnium videt & regiam extruit cum domo reginae* 265.g.266. *quibus donis remunerauerit Iromum* 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c *ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit* 271.a *quali satellitio stipatus incesserit* ibid.g *quanta opulentia Hierosolyma auxerit* 272.b *deficit à pietate, ac ducit vxores* DCC. *& concubinas* CCC. 272.d *praedicitur ei filium ipsius poenas prosae daturum* ib. *multis hostibus à deo excitatis infestatur* 275.a *moritur Roboamo successore regni relicto* 274.e *quo tempore aedificauit templum Hierosolymis* 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaea prophetis Hieroboami minuitur 279.c
Samaea vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudaeis mala imminentia 484.d
Samaraei populus 14.d
Samaraea, quae Maronis vrbs dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo aequatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 511.b
Samaria regionis descriptio 833.d *& quid à Iudaea discrepet* ib.
Samaritae qui ante Chutaei 386.a
Samaritarum odium in Iudaeos 36.b *accusantur apud Darium* ib.a
Samaritae Iudaeis infestant 401.a *Iudaeos se esse negant agentes feliciter* 410.d
Samaritanorum dissidium cum Iudaeis propter templum 433.g
Samaritanorum fucinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudaeorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosata ciuitatiensium 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c *connubium & gesta eius* 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.c *consilium de libertate recuperanda* 111
Samuel senio grauatus filios reip. administrationem concedit 171.d
Samuel prophetes Saulum inungit regem 175.d. *ostento indicat Hebraeis deum iratum propter regem petitum* 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d *eidem regni amissionem nunciat* 185.d. *Dauidem vngit regem* 186.e *moritur* 200.b. *ab inferis reuocatus per ventriloquam* 204.a
Sanaballetes Darij praefectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b *deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moritur que* 384.e
Sanctum, quae tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sinagarus princeps Hebraeorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 533.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudaei 703.d
Sapphe vicus 781.f
Sara Aranis filia 5.d
Sara Abrahamo maritofamulam adducit prolis procreandae gratia 19.b *nunciatur ei partus sterili* ibid. *expelit*

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabaz enes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptana vidua fiducia 225.g.226.a
Sardonichēs XII. cum vestitu pont. 90.a. quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d
qua virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmata Istrum transgressi praesidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriae praeses 571.c
eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quaerens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit statura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Palestinos superat, & aram extruit 181.f.
quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit daemoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitae ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
consulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit una cum suis filiis in praelio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c
cum Areta foedus init 475.f
in Syriam praeses missus 718.a
pecuniis corruptus ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scene locus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percussit securi 479.g
Scopas dux Ptolemaei Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythae populus 13.a. à Graecis qui Pontum nauigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Graecia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum inmanitas 1000.b
Scythopolita Iudaeorum tredecim millia perfidiae interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ilie unus furium Dauidis 243.a
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebasteni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. partus 768.d
à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, sed frustra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebraeis transitu, praelio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriae regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Seleusmus Iabesi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eumque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiae rex opes Iudaeorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudaeis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis senioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magnanimitas 503.a
Senis cuiusdam scelerita 737.b
Senius Gallus Syriae praeses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sepharis vrbs Galilaeae 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilaeae maxima 832.e
Sepphorita à seditiosis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphorita à Iosephi militibus spoliantur praedaque reddatur 828.e
Sepphorita Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.e
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuagintal interpretes legem tantum Iudaeorum in Graecam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendae causa ad Ptolemaum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebaus dux Iudaeorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Caesar praeses Syriae 483.d.725.g. interficitur à Caecilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quinta legionis praepositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saule 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima capus samaritarum 386.c
Sicima capta & solo aequata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicenitis parcit Saulus 184.c
Sicimita quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Sielus numus qualis 88.c
Sideralis scientia quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam praestant Iudaeis ad templi aedificium 364.c
Signi dandi auctoritas penes quos Romae 666.a

Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d. offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c. 1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 826.c
Silo dux Romæ. exercitus 500.a. 734.e corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
filius urbis 140.d
Simeonis nativitas 30.e vindex ingenium, filij sex 52.a
Simeoni quæ terræ portio cesserit 141. e
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
Simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c privatur sacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
Simon Cantharæ constituitur pontif. 675.c. privatur ea 676.c
Simon Cyprius magus 693.d
Simon Esseus Herodi somnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ sectæ sophista erat ib.
Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron invadit 819.a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a cum latronibus qui erant Massadæ Idumæam populatur ibid.b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a. 931.f. 932.g. 938.e. 946.c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis servus regnum affectans obtruncatur 607.g. 608.a
Simon Iustus pontifex 392.a. 401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
Simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenuè iuvat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b. 95.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
Sisa Davidis sit Scriba 222.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chettbræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causa 1079. e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.c excidium ipsorum 20.c
Sodomitica terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata uxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d. 218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces unde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b. 685.a
Spelunca Galilææ quomodo expugnata ab Herode 502.d
Spelunca latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g. 696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.e contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Salomonis aufert 279.d
& quomodo imbelles notaverit ibid.
Sylleus ambito Salomones connubio frustratur 566.a latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f 571.d defert Cæsari Herodem 571.g. 572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b. 577.b.
iterum accusatur 586.g. 587.a
Sylleus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Davidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 991.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum civitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g. 650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & civitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum avaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 193.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82. 83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festivitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti urbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quemodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c. 260. 261. 262. per totum
templo absoluto infertur arca 265. e
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hieros. instauratur 364.f 365.d

365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani sit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.e
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13. b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammæi 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & secta tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790. b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.a
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tiruhaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintadecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Giſchalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seq.920.921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931 f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ad Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœmina gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurra dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ ferme in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publica literæ & historia 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izate indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfecti eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g. 82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vētriloquorū vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837. 838. *vsque* 845. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. & 860. 861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ saluares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368. 369. 370. 371. 372. *per totum. eo mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis nativitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigena se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 285.b
Zaraza Amanis vxor malis consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giore rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giore rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Coryla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, datione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusticum 2.c.f
Zopyrion Gracus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Dariun vota commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eíque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d. 363.f

FINIS.